

Onderzoek met betrekking tot het invoeren
van het elektronisch toezicht als autonome straf

~

Recherche relative à l'introduction de la surveillance
électronique comme peine autonome

Eindrapport
Rapport final de recherche
oktober / octobre 2005

Promotor / Promoteur

Charlotte VANNESTE

Onderzoekers / Chercheurs

Franky GOOSSENS

*Voor de statistische analyse
Pour l'analyse statistique*

Eric MAES
Samuel DELTENRE

INHOUDSTAFEL

AFKORTINGENLIJST (p. 10)

ALGEMENE INLEIDING (p. 11)

**HOOFDSTUK I – HET VOorgenomen REGERINGSBELEID
VOORGESTELD EN AFGEWOGEN AAN DE NATIONALE EN
INTERNATIONALE PRAKTIJK EN LITERATUUR INZAKE HET
ELEKTRONISCH TOEZICHT** (p. 18)

INLEIDING (p. 18)

**AFDELING I – DE ACTUELE REGELING INZAKE HET ELEKTRONISCH
TOEZICHT** (p. 19)

INLEIDING (p. 19)

**I.1. AARD, DOELSTELLINGEN, ACTOREN EN TOEPASSINGSVOORWAARDEN
INZAKE ELEKTRONISCH TOEZICHT VOLGENS DE OMZENDBRIEF NR. 1746
VAN 9 AUGUSTUS 2002, ZOALS GEWIJZIGD DOOR DE OMZENDBRIEF NR.
1746BIS VAN 26 NOVEMBER 2002** (p. 20)

I.1.1. Definitie en aard van het elektronisch toezicht (p. 20)

I.1.2. Doelstellingen van het elektronisch toezicht (p. 21)

I.1.3. Bij het elektronisch toezicht betrokken actoren (p. 21)

I.1.4. Toepassingsvoorwaarden voor elektronisch toezicht (p. 22)

I.1.4.1. Personen die in aanmerking komen voor elektronisch toezicht (p. 22)

I.1.4.1.1. Definitief veroordeelden (p. 22)

**I.1.4.1.2. De onmogelijkheid voor welbepaalde veroordeelden om in aanmerking te
komen voor elektronisch toezicht** (p. 23)

I.1.4.2. Tijdsvoorwaarden om in aanmerking te komen voor elektronisch toezicht (p. 23)

**I.1.4.2.1. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen,
waarvan het totaal maximum drie jaar bedraagt** (p. 24)

**I.1.4.2.2. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen,
waarvan het totaal drie jaar overstijgt** (p. 24)

I.1.4.3. Algemene toepassingsvoorwaarden (p. 24)

I.1.4.4. Het ontbreken van contra-indicaties (p. 24)

I.2. PROCEDURE INZAKE ELEKTRONISCH TOEZICHT VOLGENS DE OMZENDBRIEF NR. 1746BIS VAN 9 AUGUSTUS 2002, ZOALS GEWIJZIGD DOOR DE OMZENDBRIEF NR. 1746BIS VAN 26 NOVEMBER 2002 (p. 25)

I.2.1. Procedure tot toekenning van de maatregel van elektronisch toezicht (p. 25)

I.2.1.1. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum één jaar, of in geval van zelfaanbod maximum drie jaar, bedraagt (p. 25)

I.2.1.2. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal meer dan één jaar en maximum drie jaar bedraagt en die zich niet voor strafuitvoering aangeboden hebben (p. 28)

I.2.1.3. Voor wat beperkt gehechten betreft (p. 30)

I.2.1.4. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt (p. 30)

I.2.1.5. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt en die zich op zes maanden voor het einde van hun hoofdgevangenisstraffen bevinden (p. 32)

I.2.2. Het opstarten van het elektronisch toezicht (p. 33)

I.2.2.1. Jegens de veroordeelden, aan wie de modaliteit "onderzoeksfase elektronisch toezicht" toegekend werd (p. 33)

I.2.2.2. Jegens de overige veroordeelden (p. 34)

I.2.3. De uitvoering van het elektronisch toezicht (p. 34)

I.2.4. Reactie op overtredingen (p. 36)

I.2.5. Beëindiging van de maatregel van het elektronisch toezicht (p. 36)

I.2.5.1. Automatische beëindiging (p. 36)

I.2.5.2. Vroegtijdige beëindiging (p. 37)

BESLUIT (p. 37)

AFDELING II – HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID EN ZIJN BEREIK (p. 40)

INLEIDING (p. 40)

II.1. HET VOORNEMEN VAN DE REGERING INZAKE HET ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 41)

II.1.1. De context van de regeringsvisie inzake elektronisch toezicht (p. 41)

II.1.2. Een kort overzicht van de regeringsvisie inzake elektronisch toezicht (p. 44)

II.1.3. Een beknopte vergelijking met de actuele regeling inzake elektronisch toezicht (p. 46)

II.2. HET BEREIK VAN HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID : EEN EXTRAPOLATIE UIT HET CENTRAAL STRAFREGISTER (p. 46)

BESLUIT (p. 49)

AFDELING III – REFLECTIES OVER HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID VANUIT DE NATIONALE EN INTERNATIONALE PRAKTIJK EN LITERATUUR INZAKE HET ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 50)

INLEIDING (p. 50)

III.1. DE MISDRIJVEN DIE IN AANMERKING KOMEN VOOR ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 51)

III.1.1. Nationale literatuur (p. 51)

III.1.2. Internationale ervaringen (p. 52)

III.2. HET PROFIEL VAN DE PERSOON ONDER ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 56)

III.3. DE DUUR VAN HET ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 57)

III.4. DE INVULLING VAN HET ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 61)

III.5. DE PROCEDURE INZAKE ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 63)

III.6. WAARSCHUWINGEN MET BETREKKING TOT ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 66)

III.6.1. Het gevaar voor net widening (p. 66)

III.6.2. Het gevaar voor klasse-justitie (p. 70)

III.6.3. De schending van de privacy (p. 71)

III.6.4. Een gevoel van straffeloosheid bij de burger ? (p. 71)

BESLUIT (p. 73)

HOOFDSTUK II - HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID AFGEWOGEN AAN ENKELE NATIONALE KWANTITATIEVE EN KWALITATIEVE GEGEVENS (p. 78)

INLEIDING (p. 78)

AFDELING I – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT : DE ACTUELE TOEPASSING (p. 79)

I.1. ENKELE KWANTITATIEVE GEGEVENS (p. 79)

I.1.1. Objectief van de kwantitatieve analyse (p. 79)

I.1.2. Methodologie (p. 80)

I.1.3. Belangrijkste resultaten (p. 83)

I.1.3.1. Het procedureverloop (p. 83)

I.1.3.2. Doorstroomtijden en duur E.T. (p. 88)

I.1.3.3. Misdrijven (p. 93)

I.2. ENKELE KWALITATIEVE GEGEVENS : EEN DOSSIERANALYSE BIJ HET NATIONAAL CENTRUM VOOR ELEKTRONISCH TOEZICHT (p. 98)

I.2.1. Voorstelling van de onderzoeksmethodologie (p. 98)

I.2.2. Resultaten van de dossieranalyse bij het nationaal centrum voor elektronisch toezicht (p. 99)

I.2.2.1. De geanalyseerde dossiers gebundeld en gescreend op mislukkingen (p. 99)

a. Mislukkingen van de bestudeerde dossiers « algemene procedure » (p. 99)

b. Mislukkingen van de bestudeerde « V.I. »-dossiers (p. 99)

c. Mislukkingen van de bestudeerde dossiers « zelfaanboden » (p. 99)

I.2.2.2. Enkele voor het onderzoek relevante vaststellingen uit de dossieranalyse (p. 100)

BESLUIT (p. 101)

AFDELING II – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN DE TOEKOMST : DE VISIE VAN DE ZETELLENDE MAGISTRATUUR (p. 102)

INLEIDING (p. 102)

II.1. DE ORGANISATIE VAN DE MAGISTRATENBEVRAGING (p. 103)

II.2. DE VOORGELEGDE CASUSSEN EN VRAGEN (p. 105)

II.2.1. De casussen en de vragen : hun achtergrond (p. 105)

II.2.2. De voorgelegde casussen (p. 106)

II.2.3. De voorgelegde vragen (p. 109)

II.3. DE RESULTATEN VAN DE BEVRAGING (p. 111)

II.3.1. Algemene reflecties van de bevraagden (p. 112)

II.3.2. Reflecties van de bevraagden naar aanleiding van de casussen (p. 115)

II.3.3. Reflecties van de bevraagden naar aanleiding van de vragenlijst (p. 118)

II.3.3.1. Het bereik van het elektronisch toezicht (p. 118)

II.3.3.2. De persoon van de betrokkene (p. 119)

II.3.3.3. De duur van het elektronisch toezicht (p. 120)

II.3.3.4. De procedure voor het opleggen van het elektronisch toezicht (p. 121)

II.3.3.5. De invulling van het elektronisch toezicht (p. 122)

II.3.3.6. De motivering van het elektronisch toezicht als autonome straf in de rechterlijke uitspraak (p. 123)

II.3.3.7. De controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht als autonome straf (p. 123)

BESLUIT (p. 124)

HOOFDSTUK III – EEN BEKNOPT RECHTSVERGELIJKING (p. 128)

INLEIDING (p. 128)

AFDELING I – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN NEDERLAND (p. 129)

AFDELING II – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN FRANKRIJK (p. 133)

BESLUIT (p. 138)

ALGEMEEN BESLUIT (p. 143)

I. DE BEHANDELDE ONDERZOEKSVRAAG (p. 143)

II. DE ONDERZOEKSMETHODOLOGIE (p. 145)

III. BESLUITEN EN AANBEVELINGEN (p. 146)

III.1. EEN INSCHATTING VAN HET BELEID (p. 146)

III.1.1. De magistratuur is geen vragende partij voor de uitbreiding van haar bestraffingspalet met het elektronisch toezicht (p. 146)

III.1.1.1. De magistratuur vraagt niet om het elektronisch toezicht als autonome straf (p. 146)

III.1.1.2. De magistratuur pleit voor het behoud van het elektronisch toezicht in de strafuitvoering (p. 147)

III.1.2. De invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf : een absolute vooruitgang, waar het een formeelwettelijke basis en een rechterlijke tussenkomst impliceert (p. 148)

III.1.2.1. Het pluspunt van een formeelwettelijke basis (p. 148)

III.1.2.2. Het pluspunt van een rechterlijke tussenkomst (p. 148)

III.1.3. Het voorgenomen regeringsbeleid inzake de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf : een afweging (p. 149)

III.1.3.1. Het voorgenomen beleid gaat deels verder dan de (inter)nationale literatuur inzake elektronisch toezicht, alsmede dan de daarin voorgestelde praktijkervaringen met het elektronisch toezicht in het buitenland (p. 149)

a. Fundamentele kritieken in de literatuur jegens het elektronisch toezicht (p. 149)

- b. Reflecties in de literatuur over de potentiële toepassing van het elektronisch toezicht (p. 150)
- c. Het voorgenomen beleid van de Belgische regering tegen de achtergrond van de (inter)nationale literatuur inzake elektronisch toezicht, alsmede van de daarin voorgestelde praktijkervaringen met het elektronisch toezicht in het buitenland (p. 152)

III.1.3.2. De impact van het feit dat het voorgenomen regeringsbeleid deels verder gaat dan de (inter)nationale literatuur inzake elektronisch toezicht en dan de daarin voorgestelde praktijkervaringen met elektronisch toezicht in het buitenland (p. 153)

III.1.4. De inschatting van het beleid samengevat (p. 154)

III.2. AANDACHTSPUNTEN VOOR EEN WETTELIJKE REGELING (p. 155)

III.2.1. De positionering van het elektronisch toezicht als autonome straf in het strafwetboek (p. 156)

III.2.1.1. De noodzaak van een wettelijke regeling (p. 156)

III.2.1.2. De positionering van de wettelijke regeling inzake het elektronisch toezicht als autonome straf (p. 156)

III.2.1.3. De aanpassing van artikel 7 Sw. (p. 157)

- a. De positionering van het elektronisch toezicht als autonome straf in artikel 7 Sw. (p. 157)
- b. Een opheffing van artikel 7, lid 3 Sw. ? (p. 158)

III.2.2. De regeling inzake het elektronisch toezicht als autonome straf alsdusdanig (p. 159)

III.2.2.1. Een wettelijke basis, opgebouwd rond een omzettingsregel (p. 159)

- a. De inhoud van de omzettingsregel (p. 159)
- b. De motivering van de omzettingsregel (p. 160)
- c. De voorgestelde ratio (p. 161)

III.2.2.2. De inhoud van de regeling van het elektronisch toezicht als autonome straf alsdusdanig (p. 162)

- a. Geen uitsluiting van bepaalde misdrijven of misdrijfplegers (p. 162)
- b. Procedurekwesties (p. 163)
 - b.1. De toestemming van de betrokkene (p. 163)
 - b.2. De toestemming van de huisgenoten (p. 164)
 - b.3. De maatschappelijke enquête (p. 164)
 - b.4. De motivering van het elektronisch toezicht als autonome straf (p. 165)
- c. De invulling van het elektronisch toezicht (p. 165)
- d. De aanvang van het elektronisch toezicht (p. 166)
- e. Reflecties over de rol van het N.C.E.T. en de dienst justitiehuisen (p. 166)
- f. De controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht : de kwestie van de vervangende straf (p. 167)
- g. De toepassing van de Probatielwet (p. 168)
- h. De noodzaak tot het innemen van een standpunt omtrent de registratie van het elektronisch toezicht op het strafregister en op het bewijs van goed zedelijk gedrag (p. 168)

IV. GLOBALE SLOTSOM (169)

IV.1. HET STATUUT VAN DE AANBEVELINGEN IN DIT RAPPORT (p. 169)

IV.2. REFLECTIES OVER HET POTENTIEEL VAN HET ELEKTRONISCH TOEZICHT ALS AUTONOME STRAF NAAR DE REDUCTIE VAN DE GEVANGENISPOPULATIE TOE (p. 172)

IV.2.1. Vier mogelijke pistes ter reductie van de gevangenispopulatie (p. 172)

IV.2.2. De eerste piste : het opdrijven van de maximumtermijn van het elektronisch toezicht als autonome straf (p. 172)

IV.2.3. De tweede piste : de rechterlijke motivering van een straf (p. 174)

IV.2.4. De derde piste : het nemen van maatregelen die leiden tot een verminderde toegang tot de gevangenis (p. 175)

IV.2.5. De vierde piste : de zekerheid dat een uitgesproken straf ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt (p. 176)

IV.3. ENKELE EXPLICIETE AANDACHTSPUNTEN VOOR HET WELSLAGEN VAN ELEKTRONISCH TOEZICHT ALS AUTONOME STRAF (p. 177)

IV.3.1. De noodzaak van accurate informatie aan de bevolking en aan de magistratuur (p. 177)

IV.3.2. De noodzaak van een gepaste materiële omkadering (p. 178)

BIBLIOGRAFIE (p. 179)

BIJLAGE I – STRAFDUUR : INBREUKEN GESTRAFT DOOR GEVANGENISSTRAFFEN VAN 6 MAANDEN TOT 3 JAAR (2003)

- gerangschikt volgens de misdrijfcodes (horizontale benadering)
- gerangschikt volgens de misdrijfcodes (verticale benadering)
- gerangschikt volgens absolute aantallen (horizontale benadering)
- gerangschikt volgens absolute aantallen (verticale benadering)

BIJLAGE II – DE DOSSIERSTUDIE BIJ HET N.C.E.T.: EEN KORT OVERZICHT PER DOSSIER

BIJLAGE III – RONDSCHRIJVEN AAN DE DEELNEMERS VAN DE RONDETAfels

BIJLAGE IV – CODELIJST MISDRIJVEN GRIFFIE 2003

AFKORTINGENLIJST

- B.S. = Belgisch staatsblad
- C.P. = code pénal (Fr.)
- C.P.P. = code de procédure pénale (Fr.)
- E.T. = elektronisch toezicht
- E.V.R.M. = Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens
- F.O.D. = federale overheidsdienst
- G.W. = Grondwet (Bel.)
- J.O. = Journal officiel (Fr.)
- N.C.E.T. = nationaal centrum elektronisch toezicht
- Nedl. Sv. = wetboek van strafvordering (Nedl.)
- Probatiewet = wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie (Bel.)
- Stb. = staatsblad (Nedl.)
- Stert. = staatscourant (Nedl.)
- S.T.O.A. = scientific and technological options assessment
- Sv. = wetboek van strafvordering (Bel.)
- Sw. = strafwetboek (Bel.)
- V.I. = voorwaardelijke invrijheidstelling
- V.T. Sv. = voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering (Bel.)

ALGEMENE INLEIDING

In 1992 kreeg zware jongen Daniël Vanhamel – toen reeds bekend van een aantal holdups, onder meer deze door de zogenaamde « Securitas-bende » in Hasselt gepleegd – nationale en internationale bekendheid, doordat hij samen met twee anderen de toen elfjarige Anthony, zoon van textielgigant Jan De Clerck, ontvoerde. Kort na de vrijlating van de jongen – na 32 dagen en na betaling van een losgeld van om en bij de zes miljoen euro – werden Vanhamel en zijn kompanen gevat : in 1994 werden de drie door het Gentse Hof van assisen voor de voornoemde feiten tot levenslange dwangarbeid veroordeeld.

Na twaalf jaar van deze straf doorgebracht te hebben in Leuven-Centraal – periode, waarbinnen de door hem geformuleerde aanvragen tot voorwaardelijke invrijheidstelling telkens afgewezen werden – werd hij op 19 oktober 2004 onder elektronisch toezicht geplaatst, waarbij bij hem een enkelband aangebracht werd die Justitie moest toelaten continu de tijdsbesteding van Vanhamel te volgen : ter zake werd bepaald dat Vanhamel verplicht thuis of op zijn werk (hij had vlak tevoren werk gevonden als chauffeur van een kringloopcentrum) moest verblijven, met uitzondering van twee uur tijdens het weekend.¹

Lang heeft Vanhamel evenwel niet van zijn herwonnen « vrijheid » kunnen genieten. Tijdens het weekend van 20 en 21 november 2004 werd hij al weer opgepakt. Reden hiervoor was dat Vanhamel een van de voorwaarden geschonden zou hebben die verbonden werden aan het elektronisch toezicht, namelijk dat hij geen contact meer mocht hebben met de andere mededaders van de ontvoering van Anthony De Clerck.² Blijkbaar was Jozef Peeters, mededader en onder elektronisch toezicht vrijgelaten op 7 april 2004, tijdens voornoemd weekend – om welke reden dan ook³ – op bezoek gegaan bij zijn vroegere kompaan. Doordat de twee een enkelband droegen die signalen uitzendt naar het nationaal centrum elektronisch toezicht – het controle-orgaan inzake het elektronisch toezicht –, konden de twee aan mekaar gelinkt worden, werd alarm geslagen en werden zowel Peeters als Vanhamel terug opgepakt door de politiediensten. Vervolgens werd de maatregel van het elektronisch toezicht jegens beiden ingetrokken.

In de media heeft de zaak Peeters-Vanhamel aanleiding gegeven tot uiteenlopende, maar daarom nog niet tegenstrijdige commentaren. Enerzijds werd het accent gelegd op de waterdichtheid van het controlesysteem inzake het elektronisch toezicht.⁴ Anderzijds werd naar voor gebracht dat van de personen onder elektronisch toezicht – thans een 350-tal – er 10 percent terug in hechtenis genomen wordt wegens schending van de

¹ F.V.G., « Ontvoerder Anthony De Clerck onder elektronisch toezicht », *De standaard* 20 oktober 2004, 14.

² X., « Daniël Vanhamel opnieuw opgepakt », *De standaard* 22 november 2004, 7.

³ Volgens Peeters, omdat hij aan Vanhamel wou vragen een brief te schrijven naar de familie De Clerck om deze gerust te stellen : Peeters had namelijk – dixit hemzelf – vernomen dat de familie De Clerck zeer ongerust zou zijn, sedert Vanhamel niet meer in de gevangenis verbleef. Volgens Justitie klonk deze verklaring evenwel ongeloofwaardig en zouden Vanhamel en Peeters tijdens hun ontmoeting gesproken hebben over de verdeling van het deel van het losgeld dat niet teruggevonden werd (I. GHIJS, « Een op de vijf schendt voorwaarden », *De standaard* 23 november 2004, 4).

⁴ H. CATTEBEKE, « Geketend op vrije voeten », *Knack* december 2004, 26-27.

voorwaarden.^{5 6} Wat er ook van zij, twaalf jaar na de ontvoering van Anthony De Clerck staan de betrokken daders terug in de maatschappelijke schijnwerpers, nu niet als plegers van een of ander misdrijf maar als een casus die enerzijds de actualiteit van het elektronisch toezicht duidt, maar anderzijds ook aangeeft dat rond deze – in de huidige stand van zaken – modaliteit van strafuitvoering nog heel wat vragen bestaan, onder andere op het vlak van de toepassingsvoorwaarden.

De geschetste casus maakte het elektronisch toezicht tot een actueel maatschappelijk onderwerp.

Vóór het elektronisch toezicht door de zaak Peeters-Vanhamel mee het maatschappelijk debat kwam kleuren, had deze penologische kwestie evenwel reeds de politieke agenda gehaald.

Tijdens de regeringstop van 30 en 31 maart 2004 werd namelijk besloten elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf. Lector van de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang », resulterend uit voornoemd beraad, leert ons dat het de regering hierbij initieel voor ogen staat een ruim toepassingsgebied te geven : de voornoemde nota geeft namelijk aan dat het elektronisch toezicht als autonome straf in de plaats moet komen van de actuele effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar.⁷

Met deze visie slaat de huidige Belgische regering met het elektronisch toezicht een heel andere weg in dan degene die tot op heden bewandeld werd en wordt. Waar thans elektronisch toezicht een modaliteit van strafuitvoering is die zich voordoet nadat een rechter een vonnis uitgesproken heeft over schuld en strafmaat, zal – indien en wanneer het voornemen van de regering verwettelijkt wordt – in de toekomst de rechter zelf in zijn vonnis tot het elektronisch toezicht kunnen beslissen, ten minste voor zover hij vroeger veroordeeld zou hebben tot een effectieve gevangenisstraf van 6 maanden tot 3 jaar.

Dat dit een vrij drastische wending is, heeft de regering op de voornoemde top zelf ook wel ingezien. In de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang », handelend over de thematiek van de uitvoering van de straffen en opgesteld naar aanleiding van die top, werd namelijk een aantal – cumulatieve – voorwaarden gekoppeld aan de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf die even zovele reserves ter zake inhouden.

Tegen deze achtergrond werd het N.I.C.C. ermee belast – het betreft hier een van de bedoelde reserves – hetzij een positieve lijst van misdrijven op te stellen, voor dewelke elektronisch toezicht uitgesproken kan worden, hetzij een negatieve lijst van misdrijven, waarvoor elektronisch toezicht nooit de straf kan zijn.⁸ Alvorens de onderzoeksopdracht in de nota Onkelinx derwijze scherp gesteld werd, werd ook bepaald dat het behoort de inbreuken in kaart te brengen, waarvoor thans effectieve veroordelingen tot gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar opgelegd kunnen worden.

⁵ Waarna één van de vier nog een tweede kans krijgt.

⁶ I. GHIJS, *l.c.*, 4.

⁷ Zie punt 1 van VI. van de nota Onkelinx.

⁸ Zie punt 1 van VI. van de nota Onkelinx.

Bij de onderzoekers rees de vraag of de beantwoording van een dergelijke prealabele vraag enig praktisch nut heeft.

Deze bekommernis vloeide voort uit de essentie van de straftoemeting. Deze houdt luidens Dupont in dat de strafrechter binnen de door de wet gestelde perken in feite en soeverein de strafmaat en de aard van de straf mag bepalen die hij aangepast acht aan de ernst van de bewezen verklaarde inbreuken en aan de schuld van de beklaagde.⁹ Welke straf concreet opgelegd wordt is niet enkel afhankelijk van het antwoord op de kwalificatievraag (met welk misdrijf hebben we in casu te maken?), maar ook van het antwoord op de vraag of er strafverzwarende dan wel strafverminderende elementen voorliggen die in rekening gebracht dienen te worden bij het bepalen van de strafmaat. Als strafverzwarende elementen noemt Dupont de verzwarende omstandigheden en de wettelijke herhaling; strafverminderende elementen zijn dan weer de verzachtende omstandigheden, de strafverminderende verschoningsgronden en de samenloop van misdrijven.¹⁰

Door het samenspel van de straftoemetingsregels kwam het de onderzoekers voor dat vrijwel elk misdrijf, waarvoor gevangenisstraf in de betrokken strafwet ingeschreven is als mogelijke sanctie, in aanmerking komt voor een effectieve veroordeling tot een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar. Dit is des te meer het geval, vermits bij wet van 30 juni 2000¹¹ een artikel 21ter ingelast werd in de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering. Dit artikel luidt als volgt: « Indien de duur van de strafvervolgung de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken of een straf uitspreken die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf. Wanneer de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring wordt uitgesproken, wordt de verdachte veroordeeld in de kosten en, zo daartoe aanleiding bestaat, tot teruggave. De bijzondere verbeurdverklaring wordt uitgesproken ». Joëlle Rozie geeft terecht aan dat voornoemde bepaling toelaat dat bij overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgung een straf opgelegd wordt, lager dan het minimum, zelfs als de wet geen verzachtende omstandigheden toelaat.^{12 13}

Een en ander betekent dat – zeker sedert de inwerkingtreding per 12 december 2000 van het voornoemde artikel 21ter V.T. Sv. – het mogelijk is dat ook voor ernstige misdaden in concreto een gevangenisstraf tussen de zes maanden tot drie jaar opgelegd kan worden, mits de toepassing van de voornoemde straftoemetingsregels hiertoe leidt en/of mits de redelijke termijn van de strafvervolgung overschreden is.

⁹ L. DUPONT, *Beginnelsen van strafrecht*, II, Leuven, Acco, 2004, 292.

¹⁰ Zie voor een overzicht en een volgorde van toepassing van de verschillende straftoemetingsregels: L. DUPONT, *o.c.*, 329-332.

¹¹ Wet 30 juni 2000 tot invoeging van een artikel 21ter in de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering, *B.S.* 2 december 2000.

¹² Zie artikel 100 Sw.

¹³ J. ROZIE, « Het nieuwe artikel 21ter van de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering: de rechtsgevolgen bij overschrijding van de redelijke termijn », *T. Strafr.* 2001, afl. 1, (3), 6.

Hoewel op grond van artikel 28 Sw. de politiegevangenisstraf voor overtredingen één dag tot maximum zeven dagen mag bedragen, is het zo dat overtredingen in bijzondere wetten door de toepassing van aldaar voorziene specifieke herhalingsregels kunnen overgaan in wanbedrijven.¹⁴ Bijgevolg valt het niet uit te sluiten dat ook overtredingen – weliswaar enkel in bijzondere wetten en mits de betrokken strafwet voorziet in een gevangenisstraf – in het visier kunnen komen van de in de nota Onkelinx voorziene spreiding.

Gelet op het voorgaande kwam het de onderzoekers voor dat de uitwerking van het in de aanhef tot de concrete onderzoeksopdracht bepaalde, namelijk dat het behoort de inbreuken in kaart te brengen, waarvoor thans effectieve veroordelingen tot gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar opgelegd worden, niet direct relevant is.

Enigszins anders zouden de zaken liggen mocht de regering in de nota Onkelinx niet doelen op concrete bestraffingen door de rechter maar op de strafmaten in de strafbepalingen, waarbij abstractie gemaakt wordt van de voornoemde straftoemingsregels.

Bij deze overweging dienden evenwel twee vragen geformuleerd te worden.

Een eerste vraag hield verband met het feit dat – verwezen zij hierbij naar Huybrechts en Michael Traest – « de catalogus van strafbare gedragingen haast onuitputtelijk is ».¹⁵ Zelfs al zou de regering van oordeel zijn dat « enkel » gekeken dient te worden naar de abstracte strafmaten in de wettelijke bepalingen, kwam het de onderzoekers voor dat – gelet op het enorme bereik van de onderzoeksopdracht (zes maanden tot drie jaar effectieve gevangenisstraf) en gelet op de voornoemde vaststelling – het schier onmogelijk zou zijn om een exhaustieve lijst op te stellen van alle misdrijven die voor de voornoemde strafmaat in aanmerking komen. De vraag rees of het risico op non-exhaustiviteit wel te verantwoorden is in een onderzoek, waarin de legaliteit (uiteindelijk gaat het invoeren van elektronisch toezicht als autonome straf het principe « nulla poena sine praevia lege » aan) centraal dient te staan.

Ten tweede diende de vraag opgeworpen of een dergelijke « beperking » niet zou leiden tot een afwijking van de essentie van de straftoemeting, waarbinnen het opleggen door een strafrechter van elektronisch toezicht als autonome straf zich duidelijk situeert; dit laatste is des te meer het geval, wanneer overwogen wordt dat de regering in de nota Onkelinx het bereik van het elektronisch toezicht als autonome straf bepaalt door uitdrukkelijk te refereren naar misdrijven, waarvoor thans een effectieve gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar opgelegd wordt. Wanneer overwogen wordt dat straftoemeting omschreven wordt als het – binnen bepaalde wettelijke grenzen – voor de strafbare gedraging toemeten van de straf, welke de dader naar omstandigheden opgelegd moet worden,¹⁶ is het duidelijk dat naast de eerbiediging van het legaliteitsbeginsel het concretiseren essentieel is voor straftoemeting. De vraag rees dan ook of – nog afgezien

¹⁴ L. DUPONT, *o.c.*, 303.

¹⁵ L. HUYBRECHTS en M. TRAEST, « Het strafrechtelijk sanctiestelsel en de straftoemeting door de rechter in België », *T. Strafr.* 2004, afl. 6 (dossier), (1), 33.

¹⁶ *Idem.*

van de hoger aangehaalde kwestie van de hiermee verbonden taaklast – het opportuun is een lijst uit te werken van de misdrijven, waarop de wet in abstracto een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar stelt/mogelijk maakt.

Tijdens een eerste bijeenkomst van het comité ter begeleiding van het aan het N.I.C.C. toebedeelde onderzoek,¹⁷ die plaatsvond op 4 februari 2005, werd een en ander overlegd. Besloten werd dat het opstellen van een misdrijvenlijst alsdusdanig inderdaad weinig zinvol zou zijn.

De onderzoeksvraag werd op de voornoemde vergadering bijgesteld. Het N.I.C.C. diende te zoeken naar de meest optimale operationalisering van elektronisch toezicht als autonome straf, waarbij in acceptabele termen een voorstel geformuleerd wordt met betrekking tot de gevallen waarvoor en de situaties waarin elektronisch toezicht als autonome straf uitgesproken kan worden. Hierbij dienden de onderzoekers zich niet te focussen op de in de nota Onkelinx vooropgestelde tijdsafbakening van zes maanden tot drie jaar noch op de idee van een lijst, waarvan het opstellen geen resultaatsverbintenis inhoudt. Wel diende bij deze oefening de opportuniteitsvraag inzake het elektronisch toezicht tout court of inzake het elektronisch toezicht als autonome straf achterwege gelaten te worden.

Tot deze explicitering werd overgegaan, vermits in een eerste tussentijdse rapport, voorafgaand aan het voornoemde begeleidingscomité, de onderzoekers opperden de wenselijkheid te onderzoeken van de door de regering ingeslagen weg, vermits nationale en internationale literatuur heel wat vragen opwerpt omtrent de voordelen die beweerdelijk aan het elektronisch toezicht (onder meer als autonome straf) toegedicht worden, zoals het recidiveverminderend en kostenbesparend effect en de dalende uitwerking op de gevangenispopulatie.

Dat het nochtans wenselijk is deze beweerdelijke voordelen van het elektronisch toezicht nader te onderzoeken, blijkt des te meer uit een rapport van juli 2000, in de schoot van het Europees parlement door S.T.O.A. opgesteld. In dit rapport wordt op onderbouwde wijze openlijk en fors gesteld dat elektronisch toezicht faalt in het bereiken van de doelen die men het toedicht.¹⁸

De onderzoekers dienden in hun verrichtingen te handelen vanuit de hypothese dat het elektronisch toezicht als autonome straf er zeker komt, dit vanuit de wens van de regering de waaier van de bestraffingsmogelijkheden voor de vonnisrechters uit te breiden in de hoop dat uiteindelijk hierdoor de gevangenispopulatie zal dalen, wens die inhoudt dat de regering de rechter ziet als de sleutel tot de gevangenis.

Om een en ander te realiseren werd door de onderzoekers een drievoudige beweging ondernomen die haar neerslag krijgt in de drie hoofdstukken van dit eindrapport.

¹⁷ Dit comité bestond uit : Ralf Bas (directeur nationaal centrum elektronisch toezicht); Kristel Beyens (professor V.U.B.); Claude Debrulle (directeur-generaal directoraat-generaal wetgeving en fundamentele rechten en vrijheden; Maïte De Rue (adviseur bij het kabinet van de minister van justitie); Christiaan De Valkeneer (procureur des Konings te Charleroi); Dan Kaminski (professor U.C.L.); John Vanacker (directeur-generaal directoraat-generaal uitvoering van straffen en maatregelen); en Kristel Van Driessche (directoraat-generaal uitvoering van straffen en maatregelen).

¹⁸ L. MAMPAEY en J. RENAUD, *Prison technologies. An appraisal of technologies of political control. Final study*, Luxemburg, juli 2000, www.stoa.com, 7-8, 11-12 en 44-45.

Vooreerst werd het voorgenomen regeringsbeleid, zoals naar voor gebracht in de voornoemde nota Onkelinx, nader geduid en gecontextualiseerd om vervolgens enerzijds vergeleken te worden met de huidige regeling inzake het elektronisch toezicht, die zich situeert in de strafuitvoering, en anderzijds afgewogen te worden aan de praktijk inzake het elektronisch toezicht in binnen- en buitenland en aan wat de nationale en internationale – hoofdzakelijk criminologische – literatuur¹⁹ inzake het elektronisch toezicht stelt. Bij de praktijk- en literatuurstudie werd het saturatiebeginsel gehanteerd. Er werd gescreend op de toepassingsvoorwaarden voor elektronisch toezicht als autonome straf enerzijds naar misdrijf, misdrijfpleger, veroordeling, duur en invulling toe en anderzijds op het vlak van procedure (*hoofdstuk I*).

In een tweede beweging werd getoetst of de bevindingen uit de praktijk- en literatuurstudie opgaan voor de actuele Belgische praktijk inzake het elektronisch toezicht. Hiervoor werden enkele kwantitatieve gegevens gereconstrueerd die – gelet op de huidige situatie – noodzakelijkerwijze betrekking hebben op de strafuitvoering. Op een aantal punten, naar voor komend uit de voornoemde studie, wordt op statistisch onderbouwde wijze nagegaan voor welke misdrijfpleger en onder welke voorwaarden het elektronisch toezicht succesvol blijkt te verlopen dan wel te mislukken (*hoofdstuk II*).

Tegelijkertijd werd het nuttig geacht de criteria voor toepassing van het elektronisch toezicht als autonome straf te detecteren vanuit de praktijk. Zoals Beyens aangeeft, is namelijk de houding van de rechterlijke macht cruciaal voor het al dan niet lukken van het doorvoeren van elektronisch toezicht als autonome straf: prealabele voorwaarde is namelijk dat het elektronisch toezicht past binnen de huidige Belgische bestraffingscultuur.²⁰ Doel van de bevraging die ter zake georganiseerd werd in de vorm van twee rondetafelconferenties, was te komen tot een antwoord op de vraag of de rechters, wanneer ze over de mogelijkheid zouden beschikken om elektronisch toezicht als autonome straf op te leggen, ze ook daadwerkelijk deze sanctie zouden opleggen en zoja, in welke gevallen en onder welke voorwaarden. Derwijze kon ook een bepaald zicht gekregen worden op de vigerende bestraffingscultuur, waarbij de kwestie van de equivalentie²¹ aan de orde gesteld kon worden (*hoofdstuk II*). Aan te stippen valt dat met deze onderzoekshandelingen uitdrukkelijk aangesloten wordt bij het doel van de regering, namelijk het pakket van bestraffingsmogelijkheden van de strafrechter uit te breiden : wil men bereiken dat de strafrechter ook daadwerkelijk zal schilderen met de kleur van het elektronisch toezicht, zal met de bestraffingsvisie van de magistraten rekening gehouden moeten worden.

Ten slotte werd een beknopte rechtsvergelijking doorgevoerd met twee landen die de rechter ten gronde de mogelijkheid laten elektronisch toezicht op een of andere wijze te gelasten. Het betreft hier Nederland en Frankrijk. Doel van die rechtsvergelijking was

¹⁹ Door het internationale en grensoverschrijdende karakter van de criminologie en de criminologische literatuur heeft de literatuurstudie ook een zeker (rechts)vergelijkend karakter.

²⁰ K. BEYENS, « Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling ? », *Panopticon* 1996, (473), 493.

²¹ Het betreft hier de kwestie welke duur van een elektronisch toezicht de magistraten proportioneel/equivalent achten met welke duur van een effectieve gevangenisstraf.

eventueel een bepaalde inspiratie te vinden voor de invulling van een wettelijke regeling inzake elektronisch toezicht als autonome straf : een dergelijke wettelijke basis is nodig op grond van het in België vigerende legaliteitsbeginsel (*hoofdstuk III*).

Een algemeen besluit met enkele aanbevelingen sluit dit eindrapport af.

HOOFDSTUK I – HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID VOORGESTELD EN AFGEWOGEN AAN DE NATIONALE EN INTERNATIONALE PRAKTIJK EN LITERATUUR INZAKE HET ELEKTRONISCH TOEZICHT

INLEIDING

In dit hoofdstuk I worden twee zaken gedaan.

Vooreerst wordt het voorgenomen regeringsbeleid geduid in zijn context en – beknopt – in zijn historiek en wordt het nader toegelicht. Het spectrum dat de implementatie van de regeringsvisie – met name de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf in plaats van de actuele effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar – potentieel zou kunnen omvatten wordt geschetst aan de hand van een extrapolatie uit het centraal strafregister.²²

Een en ander wordt afgezet tegen de actuele regeling van het elektronisch toezicht, zoals aangegeven gesitueerd in de fase van de strafuitvoering. Logischerwijze vat dit hoofdstuk dan ook aan met een beschrijving van de huidige reglementering. Overigens is die uiteenzetting ook noodzakelijk teneinde de kwantitatieve analyse in hoofdstuk II te kunnen vatten (cf. infra). Er is een extra reden om het rapport derwijze aan te vangen : tijdens de vergadering van het begeleidingscomité van 4 februari 2005 werd aan de onderzoekers meegedeeld dat de formulering van het regeringsvoornemen, zoals neergelegd in de nota Onkelinx, in zeer ruime mate geïnspireerd is op de actuele regeling.

In tweede orde wordt het voorgenomen regeringsbeleid afgewogen aan de nationale en internationale praktijk en literatuur inzake het elektronisch toezicht. Inzonderheid werd nagegaan wat de literatuur – in essentie vanuit een beschrijving van de nationale en internationale toepassing van het elektronisch toezicht in de praktijk – signaleert aan toepassingsvoorwaarden voor elektronisch toezicht als autonome straf enerzijds naar misdrijf, misdrijfpleger, veroordeling, duur en invulling toe en anderzijds op het vlak van procedure. Zo kan nagegaan worden of de Belgische regeringsvisie bijgesteld, verfijnd, aangevuld ... dient te worden, wanneer zij omgezet wordt in regelgeving, althans volgens de gegevens die uit de literatuur inzake de aanwending van het elektronisch toezicht naar voor komen : in hoofdstuk II zal bekeken worden of hetgeen uit dit praktijk- en literatuuroverzicht blijkt, voor wat België betreft ook empirisch ondersteund wordt dan wel aan nuancering toe is.

Aan te stippen valt dat de literatuur die in dit hoofdstuk verwerkt wordt, veelal betrekking heeft op regelgevingen inzake of experimenten met betrekking tot

²² Dat de kwestie van de uitgesproken straffen, blijkend uit dit centraal strafregister, haar belang heeft op het vlak van de evolutie van de gevangenispopulatie werd treffend aangetoond door Samuel Deltenre (zie ter zake : S. DELTENRE, « De l'impact du prononcé de peines privatives de liberté sur l'évolution de la population pénitentiaire belge entre 1994 et 1996 », *Rev. dr. pén.* 2003, 167-205). Vermits de regering in eerste orde met het in het voorliggende onderzoeksrapport bestudeerde voornemen weliswaar beoogt het bestraffingspalet van de strafrechter uit te breiden, maar op de achtergrond toch hoopt (zie bijlage III) derwijze de gevangenispopulatie te reduceren, is een dergelijke extrapolatie in het kader van dit onderzoek van wezenlijk belang.

elektronisch toezicht van overal ter wereld. Het moge duidelijk zijn dat het in het kader van een onderzoek van maximaal één jaar het onbegonnen werk is om voor alle landen die in wat volgt de revue passeren, na te gaan hoe het elektronisch toezicht er thans geregeld is. Hoofdstuk I dient dan ook puur aanzien te worden als een literatuurstudie, inzonderheid met betrekking tot de praktijk van het elektronisch toezicht in binnen- en buitenland, niet als een wets- of regelstudie : dit laatste komt in bepaalde mate aan bod in hoofdstuk III.

AFDELING I – DE ACTUELE REGELING INZAKE HET ELEKTRONISCH TOEZICHT

INLEIDING

Het elektronisch toezicht – dat zich actueel situeert in de fase van de strafuitvoering – is over de periode van 1997 tot nu steeds geregeld geweest door omzendbrieven, in essentie uitgaand van het directoraat-generaal strafinrichtingen van het ministerie van justitie.

Meer bepaald waren of zijn de volgende omzendbrieven relevant : Omz. 1680/IX 24 november 1997 elektronisch toezicht; Omz. 1683/IX 27 maart 1998 elektronisch toezicht; Omz. M.O. 1692/IX 27 november 1998 elektronisch toezicht; Omz. 1720 13 oktober 2000 regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering; Omz. 1720bis 29 november 2000 interpretatieve omzendbrief bij de omzendbrief nr. 1720 van 13 oktober 2000 m.b.t. de regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering; Omz. 1720ter 22 februari 2001 tot wijziging van de omzendbrief nr. 1720 van 13 oktober 2000 m.b.t. de regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering; Omz. 1727 12 april 2001 regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering; Omz. 1741 8 april 2002 regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering; Omz. 1745 6 augustus 2002 betreffende de terugbetaling van geneeskundige verstrekkingen ten laste van de ziekteverzekering tijdens de maatregelen penitentiair verloop, halve vrijheid en elektronisch toezicht; Omz. 1746 9 augustus 2002 regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering; Omz. 1751 8 november 2002 personen onder elektronisch toezicht zonder middelen van bestaan; Omz. 1746bis 26 november 2002 elektronisch toezicht; Omz. 1751bis 15 januari 2003 personen onder elektronisch toezicht zonder middelen van bestaan; Omz. 1751ter 7 februari 2003 personen onder elektronisch toezicht zonder middelen van bestaan; Omz. 1752 27 februari 2003 omschrijving begrip hangende zaak; en Omz. 1761 30 december 2003 personen onder elektronisch toezicht zonder middelen van bestaan.

Het komt ons voor dat een formeelwettelijke regeling zich inzake het elektronisch toezicht opdringt. Vermits deze kwestie het recht op privacy raakt, lijkt namelijk artikel 22 G.W. ter zake een formele wet als rechtsgrond te vereisen.²³ Bovendien lijkt het feit dat de omzendbrieven die de materie regelen, mekaar in ijlt tempo opvolgen of minstens

²³ Artikel 22 G.W. luidt : « Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald. De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht ».

opvolgden, eventueel problematisch te kunnen zijn naar de eisen die het E.V.R.M. stelt op het vlak van de wetgeving die voor de burger voldoende duidelijk, voorzienbaar en toegankelijk moet zijn.

Thans wordt het elektronisch toezicht in essentie²⁴ geregeld door de – ministeriële – omzendbrief nr. 1746 van 9 augustus 2002, ondertekend door de directeur-generaal van het directoraat-generaal strafinrichtingen. Deze omzendbrief – getiteld « Regelgeving inzake elektronisch toezicht als modaliteit van strafuitvoering » – werd later gewijzigd door de omzendbrief nr. 1746bis « Elektronisch toezicht » van 26 november 2002. Aan te stippen valt dat de collectieve brief nr. 78 van 29 maart 2004 « Gevangenisstraf ter vervanging van de werkstraf » aangeeft dat de gevangenisstraf ter vervanging van de werkstraf – hoewel juridisch gezien een vervangende gevangenisstraf – voor wat de toepassing betreft van de omzendbrieven, uitgaand van het directoraat-generaal uitvoering van straffen en maatregelen, aanzien moet worden als een hoofdgevangenisstraf. In wat volgt bespreken we deze regeling : hierbij wordt een thematische indeling aangehouden volledig in de lijn van de opbouw van de voornoemde circulaire.

Aan te stippen valt ten slotte nog dat op personen onder elektronisch toezicht de zelfde regels van toepassing zijn inzake vervroegde invrijheidstelling als deze die gelden voor gedetineerden die hun straf ondergaan onder een ander detentieregime.²⁵

I.1. AARD, DOELSTELLINGEN, ACTOREN EN TOEPASSINGSVOORWAARDEN INZAKE ELEKTRONISCH TOEZICHT VOLGENS DE OMZENDBRIEF NR. 1746 VAN 9 AUGUSTUS 2002, ZOALS GEWIJZIGD DOOR DE OMZENDBRIEF NR. 1746BIS VAN 26 NOVEMBER 2002

I.1.1. Definitie en aard van het elektronisch toezicht

Thans wordt elektronisch toezicht aanzien enerzijds als *een vorm van tenuitvoerlegging van een vrijheidsberovende straf*²⁶ en anderzijds als een vorm van *controle*, waarbij gebruik gemaakt wordt van elektronische middelen om gedurende een bepaalde termijn de aanwezigheid van de veroordeelde op vooraf met hem overeengekomen plaatsen en tijdstippen na te gaan : een en ander betekent dat het elektronisch toezicht in hoofde van de veroordeelde *een beperking van zijn vrijheid van komen en gaan* inhoudt.^{27 28}

²⁴ Enkele van de voornoemde omzendbrieven zijn nog in voege : zij regelen enkele sociaalrechtelijke aspecten, verbonden aan de plaatsing onder elektronisch toezicht.

²⁵ Ze kunnen bovendien genieten van systematisch penitentiair verlof a rato van 3 dagen per trimester die eventueel gesplitst opgenomen kunnen worden (E. MAES, « De externe rechtspositie van (veroordeelde) gedetineerden », *Ad Rem* 2004, afl. 5, (12), 19).

²⁶ Ondertussen wordt – in hoofde van veroordeelden – de uitvoering van de straf niet opgeschort (Y. VAN DEN BERGE, *Uitvoering van vrijheidsstraffen en rechtspositie van gedetineerden*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2002, 234).

²⁷ Van den Berge omschrijft een en ander nader : « De veroordeelde draagt een band rond de enkel die via een radiofrequentie in contact staat met een ontvangsteenheid in de woning. Van zodra de persoon met de enkelband – buiten de periodes dat het hem toegestaan is om zijn woning te verlaten – zich buiten een zone

Van den Berge geeft terecht aan dat het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit *een gunst* betreft, *waarover de penitentiaire administratie oordeelt*. Deze laatste heeft wel de plicht om de procedure van onderzoek in te stellen, wanneer de gedetineerde objectief volgens de voorwaarden, gesteld in de vigerende omzendbrieven, in aanmerking komt voor elektronisch toezicht.²⁹

I.1.2. Doelstellingen van het elektronisch toezicht

Twee doelstellingen worden aan de maatregel van elektronisch toezicht gekoppeld.

Vooreerst dient de maatregel bij te dragen tot het realiseren van het voornemen *de gevangenisstraf als ultimum remedium* te positioneren : dit voornemen maakt namelijk dat men bij de straftoemeting en de strafuitvoering naar alternatieven moet zoeken.

Ten tweede – hier wordt aangeleund bij de herstelgedachte in de strafuitvoering – beoogt het elektronisch toezicht *de beperking van de detentieschade*. Men wil de veroordeelde de kans bieden – een deel van – de uitvoering van de vrijheidsstraf te ondergaan in zijn vertrouwd milieu, wat hem moet toelaten zijn familiale, sociale en economische contacten voort te zetten : zeer belangrijk hierbij – zo stelt de omzendbrief nr. 1746 – is dat de veroordeelde *voorbereid wordt op de maatregel* en dat de uitvoering ervan kadert in *een programma dat zijn reïntegratie in maximale mate dient te bevorderen*.

I.1.3. Bij het elektronisch toezicht betrokken actoren

Naast uiteraard de veroordeelde zelf zijn in de huidige stand van zaken *in essentie drie actoren* betrokken bij het elektronisch toezicht.

De moederinrichting,³⁰ dit is de gevangenis waar de veroordeelde zijn straf dient uit te zitten, heeft *de rol van initiatiefnemer* inzake het elektronisch toezicht. *Soms beslist ze ook over de toekenning ervan*, met name enerzijds voor wat betreft veroordeelden met effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum één jaar bedraagt, en

van een instelbaar aantal meters bevindt, zal de ontvangstenheid een alarm geven via het telefoonnet aan de centrale computer. Hetzelfde gebeurt bij manipulatie van de technische controlemiddelen of bij de verwijdering van de enkelband. De controleperiodes, die afhankelijk zijn van de concrete dagbesteding, zijn ingebracht in de centrale computer » (Y. VAN DEN BERGE, *o.c.*, 235).

²⁸ Met die invulling kan voorbij gestapt worden aan het onderscheid dat men wel eens tegenkomt in de literatuur, met name het onderscheid tussen (t)huisarrest, (t)huisarrest met elektronisch toezicht en elektronisch toezicht, waarbij de vraag rijst wat nu juist de sanctie dan wel de strafuitvoeringsmodaliteit is : het (t)huisarrest, het elektronisch toezicht dan wel de combinatie van beiden. In de Belgische visie ligt het penale duidelijk in de combinatie van enerzijds een verplichting op bepaalde tijdstippen op bepaalde plaatsen aanwezig te zijn met anderzijds een controle ter zake door middel van elektronische apparatuur. Het is zaak om bij wetgevend initiatief inzake het elektronisch toezicht het voorgaande te verduidelijken in een memorie van toelichting.

²⁹ Y. VAN DEN BERGE, *o.c.*, 234.

³⁰ Bij wie tijdens het elektronisch toezicht het opsluitingsdossier van de veroordeelde blijft berusten : zij is bevoegd voor de procedure van voorlopige en/of voorwaardelijke invrijheidstelling.

anderzijds voor wat betreft veroordeelden met effectieve hoofdgevangenisstraffen tot maximaal drie jaar, indien het gaat om zelfaanboden.³¹

Wanneer de gevangenisdirectie van de moederinrichting niet bevoegd is om te beslissen over elektronisch toezicht, komt een tweede actor op de proppen, met name *de dienst individuele gevallen van het ministerie van justitie* : in dergelijk geval *beslist* zij ter zake. Zij *bepaalt* tevens *wanneer de voorwaarden of modaliteiten op fundamentele wijze aangepast dienen te worden*.

Ten slotte is er *het nationaal centrum elektronisch toezicht*, opgericht bij beslissing van de ministerraad van 30 juni 2000 en vanaf 1 oktober 2000 belast met de graduele invoering van elektronisch toezicht als alternatief met definitief karakter voor de uitvoering van de vrijheidsberovende straf in gans België.³² Dit centrum,³³ onderdeel van de voornoemde dienst, *staat* luidens de omzendbrief nr. 1746 *in voor de veiligheid, het beheer van de elektronisch toezichtdossiers*³⁴ *en het tuchtregime*. Aan te stippen valt het centrum *autonoom* functioneert *inzake de dagelijkse controle* van de veroordeelden.

I.1.4. Toepassingsvoorwaarden voor elektronisch toezicht

De actuele regeling omvat tal van toepassingsvoorwaarden die onder vier rubrieken te vatten zijn. Vooreerst zijn er toepassingsvoorwaarden naar de persoon toe. Ten tweede worden er tijdsvoorwaarden gesteld. Ten derde gelden enkele algemene voorwaarden. Ten slotte dienen bepaalde contra-indicaties achterwege te blijven.

I.1.4.1. Personen die in aanmerking komen voor elektronisch toezicht

I.1.4.1.1. Definitief veroordeelden

Thans komen *enkel definitief veroordeelden* in aanmerking voor elektronisch toezicht : hun veroordeling moet met andere woorden in kracht van gewijsde gegaan zijn.³⁵

³¹ Veroordeelden die zichzelf met een gevangenisbriefje aanmelden voor uitvoering van hun gevangenisstraf(fen) (totaal maximum drie jaar), doch ook degenen met een straf van minder dan één jaar die zich niet zelf aanbieden, maar gevat worden.

³² P. PLETINX, « Elektronisch toezicht : het bos achter de bomen », *Fatik* 2001, afl. 90, (8), 9.

³³ Van den Berge stelt ter zake dat dit centrum instaat voor het dagelijks beheer van het elektronisch toezicht : meer in het bijzonder is het verantwoordelijk voor de controle en de begeleiding van de onder toezicht gestelde veroordeelden en het beheer van de dossiers. Naar analogie met een gevangenis staat het onder leiding van een directeur (Y. VAN DEN BERGE, *o.c.*, 235).

³⁴ Zoals uit noot 30 valt af te leiden, beheert het centrum niet de opsluitingsdossiers.

³⁵ Dit is niet meer vatbaar zijn voor verzet binnen de gewone termijn, voor hoger beroep of voor beroep in cassatie. Het tijdig ingesteld hoger beroep, verzet binnen de gewone termijn van verzet of het tijdig ingestelde cassatieberoep maakt dat de veroordeling niet definitief wordt en dus niet voor uitvoering vatbaar is : deze toestand duurt voort, zolang over het ingestelde rechtsmissel geen uitspraak gedaan werd (L. DUPONT, *o.c.*, 357). Aan te stippen valt dat een veroordeling bij verstek haar definitief karakter behoudt, totdat het verzet binnen de buitengewone termijn ontvankelijk verklaard wordt (zie punt 2.1. van de omzendbrief nr. 1746, alwaar verwezen wordt naar de omzendbrief nr. 1612 van 3 juni 2003).

Zoals reeds hoger aangegeven, *dient voor alle definitief veroordeelden de mogelijke toepassing van het elektronisch toezicht ex officio onderzocht te worden, zodra zij zich althans bevinden in de verder te bespreken tijdsvoorwaarden.*

I.1.4.1.2. De onmogelijkheid voor welbepaalde veroordeelden om in aanmerking te komen voor elektronisch toezicht

Welbepaalde veroordeelden, in essentie in de sfeer van het seksueel misbruik jegens of met minderjarigen en in de sfeer van de mensenhandel, worden van de toepassing van het elektronisch toezicht uitgesloten.

Personen die na 27 maart 2001³⁶ veroordeeld werden en een straf ondergaan voor feiten, vermeld in de artikelen 372 tot 388 Sw., voor zover deze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, komen in de huidige stand van zaken nooit in aanmerking voor elektronisch toezicht.

Daarnaast geldt een zelfde uitsluiting voor bepaalde mensenhandelaars, namelijk : a) de veroordeelden die een straf ondergaan voor feiten, vermeld in artikel 77bis van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen; en b) personen die na 27 maart 2001 veroordeeld werden en een straf ondergaan voor feiten, vermeld in de artikelen 379 en 380, § 1, 1° en §§ 2-3 Sw.³⁷

Evenmin komen thans *veroordeelden die het voorwerp uitmaken van een verzoek tot uitlevering*, in aanmerking voor elektronisch toezicht. Eenzelfde lot is de *veroordeelden van vreemde nationaliteit die niet in het bezit zijn van een geldige verblijfstitel*, beschoren.

I.1.4.2. Tijdsvoorwaarden om in aanmerking te komen voor elektronisch toezicht

De tijdsvoorwaarden die de Belgische regeling inzake het elektronisch toezicht stelt, verschillen naargelang het een *frontdoor*³⁸- dan wel *backdoor*³⁹-elektronisch toezicht (zie respectievelijk I.1.1.4.2.1. en I.1.4.2.2.) betreft.

³⁶ Voor wat personen betreft die veroordeeld werden voor 27 maart 2001 geldt dezelfde uitsluitingsregel voor veroordeelden die een straf ondergaan voor feiten, vermeld in de artikelen 372 tot 386ter Sw., indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming.

³⁷ Voor wat personen betreft die veroordeeld werden voor 27 maart 2001 geldt dezelfde uitsluitingsregel voor veroordeelden die een straf ondergaan voor feiten, vermeld in de artikelen 379 en 380bis, § 1, 1° en §§ 2-3 Sw.

³⁸ Elektronisch toezicht bij de aanvang van de uitvoering van de straf.

³⁹ Elektronisch toezicht naar het strafeinde toe.

I.1.4.2.1. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum drie jaar bedraagt

Personen die *veroordeeld* worden tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum drie jaar bedraagt, komen thans *onmiddellijk* in aanmerking voor elektronisch toezicht.

I.1.4.2.2. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt

Personen, *veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt*, komen in aanmerking voor elektronisch toezicht, *hetzij* wanneer het personeelscollege een *positief advies* verleent *in het kader van de procedure tot voorwaardelijke invrijheidstelling* *hetzij* wanneer zij zich op maximum zes maanden, *voorafgaand aan het verstrijken van hun hoofdgevangenisstraf(fen)* bevinden.

I.1.4.3. Algemene toepassingsvoorwaarden

Naast de hiervoor besproken voorwaarden geldt thans ook een vijftal algemene voorwaarden.

Vooreerst is *de voorafgaandelijke toestemming vereist van de veroordeelde en zijn/haar meerderjarige, handelingsbekwame huisgenoten* tot het ondergaan van de maatregel van elektronisch toezicht.

Ten tweede moet de veroordeelde bereid zijn *een dagbesteding uit te werken*.⁴⁰ Een dagbesteding omvat luidens de omzendbrief nr. 1746 onder meer: werken, huishoudelijke taken, vorming, therapie dan wel de voorbereiding op die activiteiten.

Ten derde wordt de eis gesteld dat de veroordeelde over *een vaste verblijfplaats* in België beschikt.

Ten vierde moet de veroordeelde *er zich toe verbinden terstond een vaste telefoonaansluiting aan te vragen bij een telefoonmaatschappij*.

En ten slotte moet het elektronisch toezicht in principe⁴¹ *minimaal vijftien dagen* duren.

I.1.4.4. Het ontbreken van contra-indicaties

De laatste toepassingsvoorwaarde die thans met betrekking tot het elektronisch toezicht gesteld wordt is dat er in hoofde van de veroordeelde *geen contra-indicaties mogen*

⁴⁰ Deze dagbesteding moet duidelijk omschreven kunnen worden en de voortzetting ervan is belangrijk voor de toekomstige reïntegratie in de maatschappij (Y. VAN DEN BERGE, *o.c.*, 236).

⁴¹ Voor veroordeelden met een totaal aan effectieve hoofdgevangenisstraffen van maximum één jaar of – in geval van zelfaanbod – van maximum drie jaar kan een kortere termijn toegestaan worden.

bestaan voor de toekenning van het elektronisch toezicht, althans voor zover deze niet ondervangen kunnen worden door het opleggen van bijzondere voorwaarden.

Luidens de omzendbrief nr. 1746 kunnen – het betreft hier *een niet-limitatieve lijst* – de contra-indicaties slaan op : de mogelijkheid tot reclassering van de veroordeelde; de persoonlijkheid van de veroordeelde; het gedrag van de veroordeelde tijdens de detentie; het risico op het plegen van nieuwe strafbare feiten; het risico op de bedreiging van de fysieke integriteit van derden; de onverenigbaarheid van de familiale context met de maatregel van elektronisch toezicht;⁴² de onverenigbaarheid van de aard van de gepleegde feiten, waarvoor de veroordeelde een straf ondergaat, met de maatregel van het elektronisch toezicht;⁴³ en de houding jegens het slachtoffer/de slachtoffers.

I.2. PROCEDURE INZAKE ELEKTRONISCH TOEZICHT VOLGENS DE OMZENDBRIEF NR. 1746 VAN 9 AUGUSTUS 2002, ZOALS GEWIJZIGD DOOR DE OMZENDBRIEF NR. 1746BIS VAN 26 NOVEMBER 2002

I.2.1. Procedure tot toekenning van de maatregel van elektronisch toezicht

De procedure tot toekenning van het elektronisch toezicht verschilt naargelang het gaat om : a) veroordeelden met effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum één jaar of – in geval van zelfaanbod – maximum drie jaar bedraagt; b) veroordeelden met effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal meer dan één jaar en maximum drie jaar bedraagt en die zich niet voor strafuitvoering aangeboden hebben; c) beperkt gehechten; d) veroordeelden met effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt; en e) veroordeelden met effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt en die zich op zes maanden voor het einde van hun hoofdgevangenisstraffen bevinden.

We bekijken in wat volgt kort elk van de vijf mogelijke hypothesen die betrekking hebben hetzij op frontdoor- hetzij op backdoorsituaties.

I.2.1.1. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum één jaar, of in geval van zelfaanbod maximum drie jaar, bedraagt

Voor wat betreft deze personen wordt voorzien in een specifieke procedure, waarmee men een zo ruim mogelijke toepassing van het elektronisch toezicht beoogt teneinde de declassering van de kortgestraften in maximale mate te vermijden.

De procedure verloopt in drie fasen : a) een informatieve fase; b) de toekenning van – hierin schuilt het specifieke karakter van de procedure – de modaliteit « onderzoeksfase

⁴² Stassart noemt ter zake als voorbeelden zware familiale en relationele problemen (E. STASSART, « Een experiment met elektronisch toezicht in België », *Vigiles* 1998, afl. 4, (15), 19).

⁴³ De omzendbrief nr. 1746 geeft het voorbeeld van georganiseerde en uitsluitend uit winstbejag gevoerde handel in verdovende middelen.

elektronisch toezicht »; en c) het onderzoek met het oog op de eventuele toekenning van het elektronisch toezicht.

- *De informatieve fase*

Onmiddellijk hetzij na de inschrijving door de griffie⁴⁴ hetzij nadat zijn vonnis of arrest in kracht van gewijze getreden is, informeert de directie de veroordeelde over de mogelijkheid tot elektronisch toezicht en over de mogelijkheid om – voorafgaand aan de eventuele toekenning ervan – de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » te genieten. Tijdens die modaliteit wordt de strafuitvoering voorlopig onderbroken en worden alle formaliteiten, nodig voor het nemen van een beslissing, vervuld. Men vraagt de veroordeelde om zijn beslissing omtrent zijn eventuele medewerking uiterlijk de eerstvolgende werkdag mee te delen.

Ondertussen onderzoekt de griffie de wettelijke toestand van de veroordeelde.⁴⁵ Blijkt hieruit dat voor veroordeelden die zich niet voor strafuitvoering aangeboden hebben, dat het totaal van de effectieve hoofdgevangenisstraffen één jaar overstijgt, dan wordt de directie onverwijld ingelicht en wordt de procedure, vermeld onder I.2.1.2. gevolgd. Ook indien blijkt dat het totaal van de effectieve hoofdgevangenisstraffen drie jaar zal overstijgen, wordt de directie onmiddellijk ingelicht: in dergelijk geval wordt de procedure, vermeld onder I.2.1.4. , gevolgd.

- *De toekenning van de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht »*

Indien de veroordeelde het hoger vermelde aanbod tot het inzetten van de procedure elektronisch toezicht aanvaardt en als de door de griffie ingewonnen informatie het toelaat, kent de directie – gedurende een periode van 30 kalenderdagen⁴⁶ – de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toe, tijdens dewelke de veroordeelde terugkeert naar zijn vertrouwde milieu.⁴⁷

Deze modaliteit zal evenwel niet toegekend worden, indien de betrokkene uitgesloten is van het toepassingsgebied van de maatregel, indien de betrokkene geen vaste woonplaats

⁴⁴ In het geval van veroordeelden die zich aanbieden of gevat zijn.

⁴⁵ Meer bepaald wordt bij het parket dat tot uitvoering van de straf overging, telefonisch gevraagd of het de uitvoering van eventuele andere veroordelingen overweegt en wordt via de databank S.I.D.I.S. de detentiehistoriek van de betrokkene onderzocht op eventuele voorlopige invrijheidstellingen, waarvoor een herroeping overwogen zou kunnen worden.

⁴⁶ Op vraag van de directie van het nationaal centrum voor elektronisch toezicht kan – sedert de omzendbrief nr. 1746bis – deze termijn twee keer telkens voor een duur van dertig kalenderdagen verlengd worden. Indien een verlenging wordt toegestaan, nodigt de directie van de moederinrichting de veroordeelde uit om hem een verlengingstitel van de hier besproken modaliteit te verstrekken en stelt zij het parket dat de tenuitvoerlegging van de straffen gelast heeft, hiervan in kennis.

⁴⁷ In de praktijk betekent een en ander dat de betrokkene enerzijds schriftelijk zijn akkoord geeft voor elektronisch toezicht en anderzijds de vergunning « onderzoeksfase elektronisch toezicht » ondertekent; vervolgens wordt het parket dat de tenuitvoerlegging van de straffen gelast heeft, in kennis gesteld van de modaliteit (ter zake zijn respectievelijk een bijlage I, een bijlage II en een bijlage III voorzien bij de omzendbrief nr. 1746).

heeft en/of indien de directie aanwijzingen heeft dat de betrokkene zich aan de modaliteit zal onttrekken.

In het geval de voornoemde modaliteit niet toegekend wordt, deelt de directie haar gemotiveerde beslissing mee aan de dienst individuele gevallen : alle stukken die de beslissing rechtvaardigen, worden gevoegd. Voor de veroordeelden, aan wie de voornoemde modaliteit niet verleend wordt, wordt de procedure, besproken onder I.2.1.2., gevolgd.

- *Het onderzoek met het oog op de eventuele toekenning van het elektronisch toezicht*

Onmiddellijk nadat de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toegekend is, volgt de laatste fase die aanvangt met de vraag – per fax⁴⁸ – door de directie van de moederinrichting aan de directie van het nationaal centrum elektronisch toezicht (verder N.C.E.T. genoemd) om een maatschappelijke enquête te laten uitvoeren door de maatschappelijke assistenten van diens sociale dienst.

De maatschappelijk assistenten van het N.C.E.T. onderzoeken ten huize van de betrokkene de familiale en/of sociale omstandigheden, binnen dewelke het eventuele elektronisch toezicht zich zal afspelen : tegelijkertijd informeren zij de huisgenoten van de betrokkene over wat het elektronisch toezicht inhoudt. Naast de voornoemde omstandigheden onderzoeken de maatschappelijk assistenten ook de financiële mogelijkheden van de betrokken veroordeelde : hij moet namelijk een waarborg voor de toezichtapparatuur (124 euro) kunnen betalen.⁴⁹ Tevens laten zij op dat ogenblik de huisgenoten reeds schriftelijk instemmen met een eventueel elektronisch toezicht.⁵⁰ De maatschappelijk assistenten stellen van hun huisbezoeken een maatschappelijke enquête op : die wordt binnen een termijn van 15 werkdagen, volgend op de dag van de aanvraag, aan de directie van de moederinrichting bezorgd.

Binnen 3 werkdagen na ontvangst van de maatschappelijke enquête beslist de directie van de moederinrichting op gemotiveerde wijze over het elektronisch toezicht. Tegelijkertijd beoordeelt ze of er eventueel bijzondere voorwaarden nodig zijn om vastgestelde contra-indicaties tegen te gaan.⁵¹ De beslissing van de directie is onmiddellijk uitvoerbaar. Is de beslissing negatief, dan moet de veroordeelde zich voor verdere strafuitvoering aanbieden op de datum, vermeld in de vergunning « onderzoeksfase elektronisch toezicht ».

Aan te stippen valt dat sedert de omzendbrief nr. 1746bis de maatschappelijke enquête een enigszins andere invulling krijgt voor wat veroordeelden betreft, waaraan de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toegekend werd en die vermoedelijk niet langer dan één maand onder elektronisch toezicht gesteld zullen worden. Voor wat

⁴⁸ Volgens het model, gevoegd als bijlage IV bij de omzendbrief nr. 1746.

⁴⁹ De directie van de moederinrichting kan ter zake – in functie van de financiële draagkracht van de betrokkene – een gedeeltelijke of volledige vrijstelling verlenen. Wanneer de veroordeelde de waarborg niet kan betalen, moet de vraag tot vrijstelling expliciet vermeld worden in de maatschappelijke enquête.

⁵⁰ Volgens het model, gevoegd als bijlage V bij de omzendbrief nr. 1746.

⁵¹ Zoals hoger aangegeven, oordeelt ze ook of de waarborg voor het toezichtmateriaal geheel dient betaald te worden of dat ter zake een gehele of gedeeltelijke vrijstelling verleend kan worden.

hen betreft, zal – behoudens andersluidende beslissing van het N.C.E.T. – de maatschappelijke enquête uitgevoerd worden in de gevangenis, waar de maatschappelijk assistent(e) van het N.C.E.T. zijn of haar administratieve standplaats heeft. Deze laatste zal de veroordeelde tijdens de voornoemde modaliteit telefonisch hiervoor uitnodigen.⁵² Van belang is dat voor deze veroordeelden het schriftelijk akkoord van de huisgenoten niet langer vereist is : als de huisgenoten niet akkoord gaan met een elektronisch toezicht, dan vraagt de maatschappelijk assistent(e) hiervan de formele bevestiging en voegt hij/zij die informatie toe aan het dossier. Wanneer de maatschappelijk assistent(e) enquêtes zal uitvoeren in een gevangenis, deelt hij/zij dit tijdig mee aan de directie van die gevangenis en bezorgt zij haar een lijstje met de namen van de veroordeelden.

I.2.1.2. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal meer dan één jaar en maximum drie jaar bedraagt en die zich niet voor strafuitvoering aangeboden hebben

Met betrekking tot deze personen moet de directie van de moederinrichting een gemotiveerd advies uitbrengen met betrekking tot de toekenning van de maatregel elektronisch toezicht.⁵³ De procedure ter zake is tweevoudig en omvat enerzijds een onderzoeksfase en anderzijds een beslissingsfase.

- De onderzoeksfase

Vanaf het moment dat een veroordeelde van deze categorie opgesloten wordt of wanneer zijn veroordeling definitief geworden is, onderzoekt de griffie terstond diens wettelijke toestand.⁵⁴ Blijkt dat het totaal van de effectieve hoofdgevangenisstraffen drie jaar zal overstijgen, dan wordt de directie hiervan onverwijld ingelicht en wordt de procedure, besproken in I.2.1.4., gevolgd.

Vervolgens legt de griffie – weerom onmiddellijk – het dossier voor aan de directie van de moederinrichting : die onderzoekt binnen de 10 werkdagen of de betrokkene in aanmerking komt voor elektronisch toezicht. De voornoemde directie onderzoekt overigens ook de dossiers die haar – na een eerdere negatieve beslissing en nadat nieuwe elementen naar voor gekomen zijn – opnieuw voorgelegd worden. De directie oordeelt zelf of en zoja, in welke mate de psychosociale dienst ingeschakeld zal worden bij het onderzoek naar de mogelijke toekenning van het elektronisch toezicht.⁵⁵

⁵² Als de telefoonlijn op naam staat van een huisgenoot van de veroordeelde, dient het modelformulier « akkoord titularis van de telefoonlijn » ter beschikking gesteld te worden van de veroordeelde in de moederinrichting bij de toekenning van de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » (een modelformulier wordt in bijlage bij omzendbrief nr. 1746bis gevoegd). De veroordeelde moet die documenten ingevuld en ondertekend meebrengen naar het enquête-onderhoud met de maatschappelijke assistent(e) op het afgesproken tijdstip.

⁵³ Zoals hoger aangegeven, geldt dit ook voor de personen, vermeld onder I.2.1.1. aan wie geen modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toegekend werd. Ook voor veroordeelden die reeds het voorwerp uitmaakten van een ongunstige beslissing met betrekking tot de toekenning van elektronisch toezicht, voor wie nieuwe elementen vastgesteld worden die een nieuwe beslissing rechtvaardigen, is dit volgens de omzendbrief nr. 1746 het geval.

⁵⁴ Op dezelfde manier als in noot 45 vermeld.

⁵⁵ Ter zake wordt een bijlage VIII bij de omzendbrief nr. 1746 voorzien.

Is de directie van oordeel dat de betrokkene niet in aanmerking komt voor elektronisch toezicht of weigert de betrokkene zijn medewerking, dan bezorgt zij binnen de drie werkdagen een gemotiveerd advies aan de dienst individuele gevallen.⁵⁶

Is de directie daarentegen op grond van het dossier van oordeel dat de betrokkene in aanmerking komt voor elektronisch toezicht, dan informeert zij deze ter zake en vraagt zij zijn principieel akkoord.⁵⁷ Onmiddellijk nadat de betrokkene zijn instemming gegeven heeft, vraagt de directie van de moederinrichting aan de directie van het N.C.E.T. om een externe maatschappelijke enquête te laten uitvoeren : bij deze vraag voegt de directie haar gemotiveerde positief advies.⁵⁸ In het advies wordt melding gemaakt van de mate, waarin de psychosociale dienst ingeschakeld werd bij het onderzoek van het dossier; indien mogelijk voegt zij een ontwerp van dagschema toe, waarin de activiteiten van psychosociale en/of professionele aard omschreven zijn.⁵⁹

Vervolgens onderzoeken de maatschappelijk assistenten van de sociale dienst bij het N.C.E.T. ter plaatse de familiale en/of sociale omstandigheden, waarin het eventuele elektronisch toezicht zal verlopen. Tegelijkertijd wordt informatie inzake elektronisch toezicht verstrekt aan de huisgenoten en laat men de huisgenoten ook hun schriftelijk akkoord voor een mogelijk elektronisch toezicht verlenen.⁶⁰

Binnen de tien werkdagen, volgend op de aanvraag, bezorgt de directie van het N.C.E.T. aan de dienst individuele gevallen de enquête en het gemotiveerd positief advies van de directie van de moederinrichting.

- *De beslissing*

Binnen de tien werkdagen na ontvangst van het volledig dossier beslist de dienst individuele gevallen over het al dan niet toekennen van elektronisch toezicht. Deze beslissing wordt per fax meegedeeld enerzijds aan de directie van de moederinrichting en anderzijds aan de directie van het N.C.E.T. Het is de eerst vernoemde directie die de beslissing doorspeelt aan de betrokkene.

Nadat de beslissing tot toekenning meegedeeld is en de specifieke voorwaarden die door de dienst individuele gevallen opgelegd zijn, opgenomen zijn in de overeenkomst tussen de veroordeelde en de F.O.D. justitie, wordt deze overeenkomst ondertekend door de veroordeelde en door de directeur van de moederinrichting⁶¹ : ze wordt vervolgens per fax verzonden naar de dienst individuele gevallen en naar het N.C.E.T.

⁵⁶ Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage VII bij de omzendbrief nr. 1746.

⁵⁷ Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage I bij de omzendbrief nr. 1746.

⁵⁸ Respectievelijk de bijlagen IV en VII bij de omzendbrief nr. 1746 dienen hiervoor gebruikt te worden.

⁵⁹ De eventuele vraag tot vrijstelling van de waarborg – indien de veroordeelde niet in staat is de waarborg te betalen – dient eveneens expliciet vermeld te worden in het advies.

⁶⁰ Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage V bij de omzendbrief nr. 1746.

⁶¹ Zie bijlage IX bij de omzendbrief nr. 1746.

I.2.1.3. Voor wat beperkt gehechten betreft

Luidens de omzendbrief nr. 1746 zijn de procedures, uiteengezet in I.2.1.1. en I.2.1.2., ook van toepassing op veroordeelden, aan wie het parket de beperkte hechtenis toegestaan heeft. Voor wat deze personen betreft, moet het parket op de hoogte gesteld worden van de eventuele toekenning van de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » en van de beslissingen inzake het elektronisch toezicht.⁶²

I.2.1.4. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt

Voor wat deze personen betreft is de procedure drievoudig. Zij bestaat uit een onderzoeks-, een advies- en een beslissingsfase.

- De onderzoeksfase

De onderzoeksfase⁶³ hangt rechtstreeks op aan de procedure tot voorwaardelijke invrijheidstelling.

Tijdens de voorbereiding van het dossier « voorwaardelijke invrijheidstelling » informeert de psychosociale dienst van de gevangenis de veroordeelde over de mogelijkheid zijn straf te ondergaan onder elektronisch toezicht; de verschillende aspecten van dat regime worden uitgelegd.

Wanneer de veroordeelde uitgenodigd wordt om in het kader van de procedure « voorwaardelijke invrijheidstelling » voor het personeelscollege te verschijnen, wordt hem in de uitnodiging meegedeeld dat « in geval van een positief advies voor voorwaardelijke invrijheidstelling het college tevens zal nagaan of hij in de voorwaarden verkeert voor de toepassing van elektronisch toezicht ». Men verzoekt de veroordeelde om voorafgaand aan de verschijning van het personeelscollege zijn principieel akkoord ter zake mee te delen.⁶⁴

Wanneer het personeelscollege – na positief geadviseerd te hebben met betrekking tot de voorwaardelijke invrijheidstelling – van mening is dat de veroordeelde in de voorwaarden verkeert voor de toepassing van elektronisch toezicht, dan vraagt de directie van de moederinrichting aan de directie van het N.C.E.T. om een externe maatschappelijke enquête te laten uitvoeren.⁶⁵

⁶² De omzendbrief nr. 1746 accentueert nog dat in afwachting van een beslissing over de toekenning van elektronisch toezicht de veroordeelde die niet de voornoemde modaliteit geniet, zijn vrijheidsstraf ondergaat onder de vorm van beperkte hechtenis; hetzelfde geldt voor de veroordeelde, jegens wie een beslissing genomen werd tot afwijzing van het elektronisch toezicht.

⁶³ Tijdens dewelke geen overbrengingen toegestaan worden van zodra de veroordeelde zijn toestemming verleend heeft, behoudens overbrengingen om te verschijnen, overbrengingen wegens medische redenen of mits akkoord van de dienst individuele gevallen.

⁶⁴ Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage I bij de omzendbrief nr. 1746.

⁶⁵ Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage IV bij de omzendbrief nr. 1746.

Vervolgens onderzoeken de maatschappelijk assistenten van het N.C.E.T. ter plaatse de familiale en/of sociale omstandigheden, waarin het mogelijk elektronisch toezicht zal verlopen. Tegelijkertijd informeren zij de huisgenoten met betrekking tot het elektronisch toezicht en laten ze die huisgenoten hun schriftelijk akkoord verlenen voor een eventueel elektronisch toezicht.⁶⁶

Binnen de tien werkdagen, volgend op de aanvraag, wordt de enquête bezorgd aan de directie van de moederinrichting. In dezelfde periode bezorgt de psychosociale dienst aan de directie van de moederinrichting een ontwerp van dagschema, waarin de activiteiten van psychosociale en/of professionele aard gespecificeerd worden.⁶⁷

- *Het advies van de directie*

De directie van de moederinrichting formuleert een gemotiveerd advies, na de hoger vermelde enquête en het hiervoor nader geduide ontwerp van dagschema ontvangen te hebben. Zij beoordeelt of er eventueel bijzondere voorwaarden noodzakelijk zijn om aanwezige contra-indicaties te neutraliseren.⁶⁸

Het voornoemde advies⁶⁹ wordt binnen de tien werkdagen na ontvangst van de externe enquête en van het ontwerp van dagschema verzonden aan de dienst individuele gevallen.

- *De beslissing door de dienst individuele gevallen*

Binnen de tien werkdagen na ontvangst van het volledige dossier neemt de dienst individuele gevallen een gemotiveerde beslissing aangaande de toekenning van het elektronisch toezicht : deze beslissing wordt per fax meegedeeld aan de directie van het N.C.E.T. en aan de directie van de moederinrichting, waarna deze laatste de beslissing doorspeelt aan de betrokkene.

Nadat de beslissing tot toekenning meegedeeld is en de specifieke voorwaarden die door de dienst individuele gevallen opgelegd zijn, opgenomen zijn in de overeenkomst tussen de veroordeelde en de F.O.D. justitie, wordt deze overeenkomst ondertekend door de veroordeelde en door de directeur van de moederinrichting⁷⁰ : ze wordt vervolgens per fax verzonden naar de dienst individuele gevallen en naar het N.C.E.T.

⁶⁶ Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage V bij de omzendbrief nr. 1746.

⁶⁷ Zie bijlage VIII, punt 2 bij de omzendbrief nr. 1746.

⁶⁸ Tevens gaat de directie na of het geld voor de waarborg voor de toezichtapparatuur (dit is 124 euro) geblokkeerd kan worden op de rekening van de veroordeelde. De dienst individuele gevallen kan ter zake een gehele of gedeeltelijke vrijstelling geven in functie van de financiële draagkracht van de veroordeelde. Als de veroordeelde de waarborg niet kan betalen, dient de vraag tot vrijstelling expliciet vermeld te worden in het advies.

⁶⁹ Zie bijlage VII bij de omzendbrief nr. 1746.

⁷⁰ Zie bijlage IX bij de omzendbrief nr. 1746.

1.2.1.5. Voor wat betreft personen, veroordeeld tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal drie jaar overstijgt en die zich op zes maanden voor het einde van hun hoofdgevangenisstraffen bevinden

Voor wat veroordeelden betreft, voor wie het personeelscollege geen positief advies tot voorwaardelijke invrijheidstelling gegeven heeft, geldt dat zij in aanmerking komen voor elektronisch toezicht, zodra zij zich op maximum zes maanden, voorafgaand aan het verstrijken van hun hoofdgevangenisstraf(fen) bevinden. Ook hier is de procedure drievoudig.

- De onderzoeksfase⁷¹

Wanneer een veroordeelde zich op acht maanden bevindt, voorafgaand aan het bereiken van het einde van de hoofdgevangenisstraf, legt de griffie onmiddellijk het dossier van de betrokkene voor aan de directie van de moederinrichting. Wanneer deze van oordeel is dat de veroordeelde niet in aanmerking komt voor de toepassing van elektronisch toezicht, bezorgt zij een gemotiveerd advies aan de dienst individuele gevallen.⁷²

De directie oordeelt autonoom of en zoja, in welke mate de psychosociale dienst ingeschakeld wordt bij het onderzoek naar de mogelijke toekenning van elektronisch toezicht.⁷³ Ze voegt steeds een ontwerp van dagschema toe, waarin de activiteiten van psychosociale en/of professionele aard gespecificeerd zijn.⁷⁴ De externe enquête, het ontwerp van dagschema en, in voorkomend geval, de interne enquête, worden een maand, volgend op de aanvraag, overgemaakt aan de directie van de moederinrichting.

- Het advies van de directie

Na ontvangst van de externe maatschappelijke enquête, het ontwerp van dagschema en, in voorkomend geval, de interne enquête formuleert de directie een gemotiveerd advies,⁷⁵ ⁷⁶ dat binnen de tien werkdagen na ontvangst van de enquête(s) naar de dienst individuele gevallen verzonden wordt. In het advies wordt vermeld in welke mate de psychosociale dienst ingeschakeld werd bij het onderzoek van het dossier.

⁷¹ Tijdens dewelke geen overbrengingen toegestaan worden van zodra de veroordeelde zijn toestemming verleend heeft, behoudens overbrengingen om te verschijnen, overbrengingen wegens medische redenen of mits akkoord van de dienst individuele gevallen.

⁷² Waarbij gebruik gemaakt wordt van bijlage VII bij de omzendbrief nr. 1746.

⁷³ Het oordeel is hetzij « niet » hetzij « onderhoud » hetzij « enquête » (zie bijlage VIII bij de omzendbrief nr. 1746).

⁷⁴ Zie bijlage VIII, punt 2 bij de omzendbrief nr. 1746.

⁷⁵ Tevens gaat de directie na of het geld voor de waarborg voor de toezichtapparatuur (dit is 124 euro) geblokkeerd kan worden op de rekening van de veroordeelde. De dienst individuele gevallen kan ter zake een gehele of gedeeltelijke vrijstelling geven in functie van de financiële draagkracht van de veroordeelde. Als de veroordeelde de waarborg niet kan betalen, dient de vraag tot vrijstelling expliciet vermeld te worden in het advies.

⁷⁶ Zie ter zake bijlage VII bij de omzendbrief nr. 1746.

- *De beslissing door de dienst individuele gevallen*

Binnen de tien werkdagen na ontvangst van het volledige dossier neemt de dienst individuele gevallen een gemotiveerde beslissing aangaande de toekenning van het elektronisch toezicht : deze beslissing wordt per fax meegedeeld aan de directie van het N.C.E.T. en aan de directie van de moederinrichting, waarna deze laatste de beslissing doorspeelt aan de betrokkene.

Nadat de beslissing tot toekenning meegedeeld is en de specifieke voorwaarden die door de dienst individuele gevallen opgelegd zijn, opgenomen zijn in de overeenkomst tussen de veroordeelde en de F.O.D. justitie, wordt deze overeenkomst ondertekend door de veroordeelde en door de directeur van de moederinrichting⁷⁷ : ze wordt vervolgens per fax verzonden naar de dienst individuele gevallen en naar het N.C.E.T.

I.2.2. Het opstarten van het elektronisch toezicht

Nadat de beslissing tot het elektronisch toezicht genomen is, moet de maatregel opgestart worden. De procedure ter zake verschilt naargelang aan de veroordeelde al dan niet de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toegekend werd.

I.2.2.1. Jegens de veroordeelden, aan wie de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toegekend werd

Voor wat veroordeelden betreft, aan wie de modaliteit « onderzoeksfase elektronisch toezicht » toegekend werd en aan wie door de directie van de moederinrichting elektronisch toezicht verleend werd, zal de directie van het N.C.E.T. contact opnemen met de veroordeelde om de praktische modaliteiten van de ondertoezichtstelling af te spreken.

Deze directie treft met de technische instantie de nodige regelingen voor de plaatsing van het controlesysteem en informeert vervolgens de veroordeelde over de datum en het uur, waarop de betrokkene zich opnieuw moet aanbieden in de moederinrichting, over de datum en het uur, waarop de technische instantie zal overgaan tot de plaatsing van het controlesysteem en over de te deponeren waarborg. Tevens brengt zij de moederinrichting op de hoogte van de datum en het uur, waarop de veroordeelde zich opnieuw moet aanbieden.

Van zodra de veroordeelde in de moederinrichting teruggekeerd is, wordt onmiddellijk : a) de overeenkomst tussen de veroordeelde en de F.O.D. justitie ondertekend door de veroordeelde en de directeur van de moederinrichting,⁷⁸ waarna de ondertekende overeenkomst per fax verstuurd wordt naar de dienst individuele gevallen en naar het N.C.E.T.; b) de enkelband aangebracht; c) de waarborg in ontvangst genomen; d) aan de veroordeelde een attest overhandigd, waaruit blijkt dat hij zich rechtsgeldig buiten de

⁷⁷ Zie bijlage IX bij de omzendbrief nr. 1746.

⁷⁸ Zie bijlage IX bij de omzendbrief nr. 1746.

gevangenis bevindt onder de maatregel elektronisch toezicht;⁷⁹ en e) aan de veroordeelde een dag uitgangspersmissie of een dag penitentiair verlof⁸⁰ door het N.C.E.T. toegekend om het hem/haar mogelijk te maken tijdig thuis aanwezig te kunnen zijn voor de installatie en de aansluiting van de elektronische toezichtsapparatuur.

I.2.2.2. Jegens de overige veroordeelden

Voor wat de overige veroordeelden betreft geldt dat bij een positieve beslissing van de dienst individuele gevallen de directie van het N.C.E.T. contact zal opnemen met de directie van de moederinrichting om de praktische modaliteiten van de onder elektronisch stelling af te spreken.

Nadat de regelingen voor de plaatsing van het controlesysteem met de technische instantie getroffen zijn, stelt de directie van het N.C.E.T. de directie van de moederinrichting in kennis van de datum en het precieze uur, waarop de plaatsing van de toezichtapparatuur in de woonst van de veroordeelde zal plaatsvinden. Dit maakt dat de veroordeelde de moederinrichting moet kunnen verlaten op een tijdstip dat het hem/haar mogelijk maakt thuis aanwezig te kunnen zijn voor de installatie en de aansluiting van de betrokken apparatuur. In dit kader verleent het N.C.E.T. hem/haar een dag uitgangspersmissie of een dag penitentiair verlof⁸¹ : deze vangt aan op het ogenblik dat de enkelband aangebracht is in de strafinrichting.

Voordat de veroordeelde de instelling verlaat, ziet de directie van de moederinrichting erop toe dat de waarborgsom geblokkeerd wordt op de rekening van de veroordeelde. Tevens wordt de veroordeelde een attest overhandigd dat aantoonde dat hij zich rechtsgeldig buiten de gevangenis bevindt onder de maatregel elektronisch toezicht.⁸²

I.2.3. De uitvoering van het elektronisch toezicht

Nadat het elektronisch toezicht opgestart is, vangt de uitvoering van het elektronisch toezicht aan. Hiervoor gelden uniforme regels.

Vooreerst brengt de directie van de moederinrichting de procureur des Konings die de strafuitvoering gelast heeft, en de procureur des Konings van de verblijfplaats van de veroordeelde op de hoogte van de toekenning van de maatregel.

Vervolgens stelt de directie van het N.C.E.T. een bewakingsschema op dat zij ook beheert. De opstelling ervan gebeurt in functie van een dagbesteding van de betrokkene, waarvoor een schema opgesteld wordt in functie van één of meer van de volgende tijdsblokken : a) thuis zijn; b) arbeid en/of (beroeps)opleiding; c) psychosociale activiteiten; en d) vrije tijd buitenshuis. Aan te stippen valt dat dit laatste blok progressief

⁷⁹ Volgens bijlage X bij de omzendbrief nr. 1746.

⁸⁰ Niet aan te rekenen op het aantal toegelaten trimesteriële verloven.

⁸¹ Niet aan te rekenen op het aantal toegelaten trimesteriële verloven.

⁸² Hiervoor wordt bijlage X bij de omzendbrief nr. 1746 gebruikt.

ingevuld wordt en dus aangepast wordt in functie van de evaluatie door de sociale dienst van het N.C.E.T.

De centrale rol van het N.C.E.T. inzake de uitvoering van het elektronisch toezicht blijkt overigens ook manifest uit de overige regels ter zake.

Zo beslist de directie van het N.C.E.T. over de toekenning van de penitentiaire verlopen⁸³: ze deelt de verlofdata telkens voorafgaand mee aan de directie van de moederinrichting⁸⁴ en aan de dienst individuele gevallen.

Voorts zal de directie van het N.C.E.T., als zij het noodzakelijk acht de voorwaarden en modaliteiten op fundamentele wijze aan te passen op vraag van de veroordeelde of van het N.C.E.T., een gemotiveerd advies voor beslissing voorleggen aan de dienst individuele gevallen. In dringende gevallen kan de directie van het N.C.E.T. ter zake zelfs autonoom beslissen: de beslissing dient wel zo snel mogelijk en ten laatste binnen een periode van één werkdag voorgelegd te worden aan de dienst individuele gevallen die ze al dan niet bevestigt.

Illustratief voor de centrale rol van het N.C.E.T. is ook dat de veroordeelde tijdens het elektronisch toezicht opgevolgd wordt door een maatschappelijk assistent van zijn sociale dienst. Die opvolging gebeurt overeenkomstig de instructies van de directie van het N.C.E.T. De maatschappelijk assistent stelt maandelijks een evaluatierapport op: de directie van het N.C.E.T. bezorgt hiervan telkens een kopie aan de directie van de moederinrichting en aan de dienst individuele gevallen.

Ook wanneer de veroordeelde door ziekte de gestelde voorwaarden niet kan naleven, vervult het N.C.E.T. een kernfunctie: het centrum moet in dergelijk geval namelijk onmiddellijk verwittigd worden door de betrokkene.⁸⁵

Van belang is dat tijdens het elektronisch toezicht de veroordeelde ingeschreven blijft op de rol van de moederinrichting die bijgevolg het opsluitingsdossier blijft beheren. Een en

⁸³ Personen onder elektronisch toezicht komen volgens de omzendbrief nr. 1746 in aanmerking voor penitentiair verlof a rato van 3 dagen per trimester: ze kunnen gesplitst of samen opgenomen worden.

⁸⁴ Die overigens het parket drie dagen voor het verlof ingaat inlicht van de plaats waar het verlof zal plaatsvinden.

⁸⁵ De omzendbrief nr. 1746 bepaalt ter zake dat, na toestemming van de directie van het N.C.E.T., de veroordeelde een vrij gekozen zorgverstrekker kan raadplegen. De veroordeelde moet steeds het ziekteformulier (zie bijlage XI bij voornoemde omzendbrief) volledig laten invullen door de zorgverstrekker en dit formulier onmiddellijk doorfaxen naar het N.C.E.T. Indien hospitalisatie noodzakelijk blijkt, vindt deze – na toelating door de directie van het N.C.E.T. – plaats in een burgerziekenhuis. In voorkomend geval wordt door de dienst individuele gevallen aan de veroordeelde een strafonderbreking om medische redenen toegekend. De veroordeelde verbindt er zich toe om bij zijn ontslag uit het ziekenhuis of zodra hij kennis heeft van de ontslagdatum onmiddellijk contact op te nemen met de directie van het N.C.E.T. Wordt de veroordeelde bij hoogdringendheid gehospitaliseerd in een burgerziekenhuis, dan deelt hij dit zo snel mogelijk mee aan de directie van het N.C.E.T.: deze laatste informeert de dienst individuele gevallen die dan alsnog een strafonderbreking om medische redenen toekent. Andere omzendbrieven, hoger vernoemd, die het elektronisch toezicht omkaderen, voorzien in terugbetaling van de geneeskundige verstrekkingen.

ander betekent dat elke wijziging in de wettelijke toestand van de veroordeelde en alle elementen die het goed verloop van de maatregel elektronisch toezicht zouden kunnen beïnvloeden, onmiddellijk gecommuniceerd moeten worden tussen de directies van respectievelijk de moederinrichting en het N.C.E.T. : deze laatste licht ter zake de dienst individuele gevallen in.

I.2.4. Reactie op overtredingen

De omzendbrief nr. 1746 omschrijft een aantal overtredingen, mogelijk te begaan door de persoon onder elektronisch toezicht, alsmede de mogelijke reacties ter zake van het N.C.E.T.⁸⁶

Meer specifiek stelt de omzendbrief nr. 1746 dat de directie van het N.C.E.T. een waarschuwing kan geven, het uurschema kan aanpassen, de voorwaarden kan aanpassen of verstrengen of de maatregel tijdelijk of definitief kan intrekken : a) in geval van niet-naleving van de overeenkomst, afgesloten tussen de veroordeelde en de F.O.D. justitie; b) in geval van niet-naleving van het bewakingsschema; c) in geval van een in verdenkingstelling tijdens de uitvoering van de maatregel wegens nieuwe strafbare feiten; d) in geval van een nieuwe veroordeling die in kracht van gewijsde getreden is;⁸⁷ e) indien de opgelegde bijkomende voorwaarden niet nageleefd worden; f) indien de betrokkene de fysieke integriteit van derden ernstig in gevaar brengt; en g) indien de maatregel niet langer verenigbaar is met het opvangmilieu.

Als de directie van het N.C.E.T. het nodig acht, wordt de redactie van een tuchtrapport georganiseerd : dat heeft steeds plaats in een gevangenis.

I.2.5. Beëindiging van de maatregel van het elektronisch toezicht

De omzendbrief nr. 1746 regelt ten slotte de beëindiging van het elektronisch toezicht. De regeling betreft enerzijds de hypothese van automatische beëindiging en anderzijds de hypothese van vroegtijdige beëindiging.

Na beëindiging van elk individueel elektronisch toezicht zal de directie van het N.C.E.T. een omstandig evaluatierapport bezorgen enerzijds aan de moederinrichting en anderzijds aan de dienst individuele gevallen.

I.2.5.1. Automatische beëindiging

Het elektronisch toezicht eindigt automatisch, doordat aan de veroordeelde een voorlopige of een voorwaardelijke invrijheidstelling verleend wordt. Het eindigt ook automatisch bij het verstrijken van de hoofdgevangenisstraf(fen).

⁸⁶ De directie van het N.C.E.T. controleert het komen en gaan van de onder elektronisch toezicht gestelde persoon en heeft ter zake een zekere tuchtbevoegdheid, omdat de betrokkene het statuut van gedetineerde behoudt (Y. VAN DEN BERGE, *o.c.*, 242).

⁸⁷ Zie noot 35 voor de definitie.

Wanneer de veroordeelde in vrijheid gesteld zal worden, neemt de directie van de moederinrichting vijf dagen⁸⁸ voor de datum van invrijheidstelling contact op met de directie van het N.C.E.T. Het is aan deze directie om de veroordeelde onmiddellijk op de hoogte te stellen van de datum van invrijheidstelling en om de wijze te bepalen waarop de toezichtapparatuur opgehaald zal worden.

Op de dag van de invrijheidstelling gaat de veroordeelde naar de moederinrichting : daar worden de nodige formaliteiten van invrijheidstelling uitgevoerd. De gestelde waarborg wordt bovendien gedeblokeerd, wanneer door het N.C.E.T. meegedeeld is dat er geen schade toegebracht werd aan de toezichtsapparatuur.

I.2.5.2. Vroegtijdige beëindiging

Een heropsluiting kan noodzakelijk zijn bij zware disciplinaire problemen, bij wijzigingen in de wettelijke toestand (bijvoorbeeld een nieuwe veroordeling) of bij medische problemen. Hiertoe – en bijgevolg tot het stopzetten van de maatregel van het elektronisch toezicht – kan dan door de directie van het N.C.E.T. bij hoogdringendheid besloten worden : zij zal dan per fax onmiddellijk de politiediensten verzoeken om tot een seining met het oog op wederopsluiting over te gaan.⁸⁹

De beslissing tot heropsluiting wordt zo snel mogelijk en dit ten laatste binnen een periode van één werkdag voorgelegd aan de dienst individuele gevallen die er al dan niet mee instemt.

De directie van het N.C.E.T. bepaalt de wijze, waarop de toezichtapparatuur opgehaald zal worden. De gestelde waarborg wordt bovendien gedeblokeerd, wanneer door het N.C.E.T. meegedeeld is dat er geen schade toegebracht werd aan de toezichtsapparatuur.

BESLUIT

Uit het voorgaande overzicht is gebleken dat het elektronisch toezicht zich thans situeert in de fase van de strafuitvoering : het betreft met name een strafuitvoeringsmodaliteit. Binnen die context maakt het een gunst uit, waarover de penitentiaire administratie oordeelt.

Er kan niet ontkend worden dat het elektronisch toezicht het recht op privacy van de betrokkene raakt. Met dit gegeven voor ogen is de regeringsvisie om elektronisch toezicht in te voeren als een autonome straf een vooruitgang, althans doordat deze visie impliceert dat een formeelwettelijke basis ter zake gecreëerd moet worden.⁹⁰ Het komt

⁸⁸ Indien deze termijn niet gerespecteerd kan worden, vindt de kennisgeving luidens de omzendbrief nr. 1746 zo spoedig mogelijk plaats.

⁸⁹ Dit overeenkomstig de omzendbrief nr. 1673/V van 4 april 1997.

⁹⁰ Van den Berge en Van de Voorde wijzen nog op een ander voordeel. De omzetting van een gevangenisstraf, een opsluiting of een hechtenis in een elektronisch toezicht raakt – zo stellen zij – de essentie van de vrijheidsstraf en behoort aldus juridisch gezien eerder tot de rechter dan tot de uitvoerende macht. Dit kan volgens hen worden gezien als een toepassing van de theorie van de « acte contraire », waarbij alleen diegene die een handeling gesteld heeft, ze ook kan wijzigen. Aan te stippen valt dat

ons voor dat artikel 22 G.W. een dergelijke basis vereist voor elektronisch toezicht, basis waaraan de huidige regeling ter zake – een regeling bij wijze van omzendbrief – niet voldoet.⁹¹ Vermits door zijn aard de maatregel van het elektronisch toezicht een beperking van de vrijheid van komen en gaan van de betrokkene inhoudt, is de regeringsvisie ook een vooruitgang, waar zij de tussenkomst van een rechter vooropstelt. Een dergelijke toestand lijkt ons meer te stroken met artikel 12 G.W.⁹² dan de huidige, waarin de gevangenisadministratie beslist over het al dan niet toekennen van elektronisch toezicht. Of een dergelijke beslissing overgelaten moet worden aan een magistraat ten gronde is dan weer een andere zaak. Mogelijks kunnen ter zake de op te richten strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd verklaard worden. In dit opzicht is het overigens frappant te moeten vaststellen dat in hoofdstuk I van titel IV van het voorontwerp van wet betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden het elektronisch toezicht⁹³ expliciet gerekend wordt tot « de door de strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank toe te kennen strafuitvoeringsmodaliteiten ».

Bij het voorgaande valt nog aan te stippen dat met de creatie van een wettelijke basis recht zou gedaan worden aan de inhoud van het in de algemene inleiding genoemde rapport, bij S.T.O.A.besteld door het Europees parlement, van juli 2000. Dit rapport beveelt aan dat het Europees parlement een resolutie zou aannemen, waarin de lidstaten van de Europese unie die gebruik maken van elektronisch toezicht, aangespoord worden om democratische toezichtsmechanismen op poten te stellen, waardoor erover gewaakt wordt om de beslissing om iemand onder elektronisch toezicht te plaatsen te omkleden met de nodige wettelijke en gerechtelijke waarborgen en om het verloop en de controle van het toezicht door een geschikte commissie te laten gebeuren. Overigens stelt dit rapport uitdrukkelijk dat elektronisch toezicht de doeleinden niet bereikt die men ze toebedeelt (daling van de gevangenispopulatie, een gunstig effect op het recidivecijfer, daling van de kostprijs van de strafuitvoering...) : de auteurs ervan adviseren dan ook enerzijds om in het voornoemde voorstel tot resolutie op progressieve wijze het gebruik van elektronisch toezicht af te bouwen ten voordele van humane toezichtsmaatregelen, waarmee men verwijst naar de ontwikkeling van alternatieve sancties, en anderzijds om

voornoemde auteurs ter zake evenwel in eerste orde denken aan een strafuitvoeringsrechter en niet aan een rechter ten gronde (Y. VAN DEN BERGE en R. VAN DE VOORDE, « Elektronisch toezicht binnen het arsenaal van de justitiële sancties », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (53), 55).

⁹¹ Zie ook – maar dan vanuit het licht van de artikelen 5 en 8 E.V.R.M – : D. KAMINSKI, « L’assignation à domicile sous surveillance électronique : de deux expériences, l’autre », *Rev. dr. pén.* 1999, (626), 635).

⁹² Artikel 12 G.W. luidt : « De vrijheid van de persoon is gewaarborgd. Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft. Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet worden betekend bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren ».

⁹³ Aldaar in artikel 24 omschreven als « een wijze van uitvoering van de vrijheidsbenemende straf waardoor de veroordeelde het geheel of een gedeelte van zijn vrijheidsbenemende straf buiten de gevangenis ondergaat volgens een bepaald uitvoeringsplan, waarvan de naleving onder meer door elektronische middelen wordt gecontroleerd ». Zie ook tal van andere bepalingen uit dit ontwerp, waarin het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit, waaromtrent beslist moet worden door de strafuitvoeringsrechter, geregeld wordt. Indien vastgehouden wordt aan de regeringsvisie om elektronisch toezicht als autonome straf in te voeren, terwijl tevens een wet goedgekeurd wordt, waarin het elektronisch toezicht tot de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbanken/-rechters gerekend wordt, verdient het aanbeveling de twee wettelijke regelingen op mekaar af te stemmen teneinde procedures voor het Arbitragehof op grond van schending van de artikelen 10 en 11 G.W. te vermijden.

lidstaten die nog niet of nog niet op systematische wijze elektronisch toezicht inzetten, de invoering van het elektronisch toezicht te ontmoedigen.⁹⁴

Naar de actuele toepassing van het elektronisch toezicht toe is uit deze afdeling gebleken dat thans het elektronisch toezicht zich richt tot definitief veroordeelden, hetzij bij aanvang dan wel op het einde van de hen opgelegde strafduur. Voor wat die eerste groep veroordeelden, zich bevindend in een frontdoorhypothese, betreft, geldt dat hen in theorie actueel een elektronisch toezicht van een duur van drie jaar verleend kan worden : dit vloeit voort uit dat de regel dat personen die veroordeeld zijn tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum drie jaar bedraagt, onmiddellijk in aanmerking komen voor elektronisch toezicht.⁹⁵ De minimumduur is in principe vijftien dagen. Of er thans ook daadwerkelijk elektronisch toezichten van 3 jaar bestaan, zal verder nagegaan worden in hoofdstuk II.

In de huidige stand van zaken komt een aantal veroordeelden evenwel niet in aanmerking voor elektronisch toezicht, ook al voldoen zij aan de tijds- en andere voorwaarden. Enerzijds betreft het hier welbepaalde veroordeelden in de sfeer van het seksueel misbruik jegens of met minderjarigen dan wel in de sfeer van de mensenhandel. Anderzijds worden veroordeelden van vreemde nationaliteit die niet in het bezit zijn van een geldige verblijfstitel, van het elektronisch toezicht uitgesloten ; eenzelfde lot is – veelal maar niet noodzakelijk buitenlandse – veroordeelden die het voorwerp uitmaken van een verzoek tot uitlevering, beschoren.

Uit de beschrijving van de actuele toepassingsvoorwaarden voor het elektronisch toezicht onthouden we voorts dat : a) de voorafgaande toestemming van de veroordeelde en zijn/haar meerderjarige, handelingsbekwame huisgenoten tot het elektronisch toezicht vereist is; b) de veroordeelde bereid moet zijn een dagbesteding (onder andere : werken, huishoudelijke taken, vorming, therapie dan wel de voorbereiding op die activiteiten) uit te werken; c) de veroordeelde over een vaste verblijfplaats in België moet beschikken; en d) de veroordeelde een vaste telefoonlijn moet hebben of er zich toe verbinden ter stond een aan te vragen. Hieruit blijkt dat de betrokkene niet noodzakelijk over een job dient te beschikken om in aanmerking te komen voor elektronisch toezicht.

We onthouden inzake de actuele toepassingsvoorwaarden voorts dat er geen contra-indicaties mogen bestaan voor het elektronisch toezicht, althans voor zover deze niet ondervangen kunnen worden door het opleggen van bijzondere voorwaarden. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om de volgende contra-indicaties : de mogelijkheid tot reclassering van de veroordeelde; de persoonlijkheid van de veroordeelde; het gedrag van de veroordeelde tijdens de detentie; het risico op het plegen van nieuwe strafbare feiten; het risico op de bedreiging van de fysieke integriteit van derden; de onverenigbaarheid

⁹⁴ Meer in het algemeen wordt gepleit voor de uitvaardiging door het Europees parlement van een verklaring, waarin politiek standpunt ingenomen wordt tegen het steeds toenemende ongebreideld gebruik van controlemaatregelen, zoals het elektronisch toezicht, die een aantal van de meest elementaire publieke vrijheden fnuiken en die een dreiging inhouden van het ontstaan van een regime van maximale controle (L. MAMPAEY en J. RENAUD, *o.c.*, 11-12 en 44).

⁹⁵ Voor wat de tweede groep veroordeelden, zich bevindend in de backdoorhypothese, betreft, is de tijdsvoorwaarde veel scherper en wordt – wanneer we de V.I.-wet bekijken (Wet 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, *B.S.* 2 april 1998) – nooit een duur van elektronisch toezicht van drie jaar bereikt.

van de familiale context met de maatregel van elektronisch toezicht; de onverenigbaarheid van de aard van de gepleegde feiten, waarvoor de veroordeelde een straf ondergaat, met de maatregel van het elektronisch toezicht (bijvoorbeeld: georganiseerde en uitsluitend uit winstbejag gevoerde handel in verdovende middelen); en de houding jegens het slachtoffer/de slachtoffers. Hoewel thans bijgevolg personen met een gerechtelijk verleden en/of een wankel sociale toestand ab initio niet uitgesloten zijn van de mogelijkheid tot elektronisch toezicht, laten de genoemde toepassingsvoorwaarden in de praktijk ter zake toch een grote mate van filtering toe.

Vanuit de beschrijving van de procedure inzake het elektronisch toezicht dient de aandacht gevestigd te worden op twee punten.

Vooreerst blijkt dat, alvorens beslist wordt over het al dan niet verlenen van elektronisch toezicht, – terecht – heel wat voorbereidende stappen ondernomen dienen te worden, nodig om de beslissing te kunnen motiveren. Het spreekt voor zich dat deze cascade aan stappen tijd vergt. In wetgevend initiatief met betrekking tot elektronisch toezicht dient met dit gegeven rekening gehouden te worden.

Ten tweede moet gewezen worden op de essentiële rol die thans door het N.C.E.T. vervuld wordt enerzijds in het kader van de procedure tot toekenning van het elektronisch toezicht, in essentie in de frontdoorhypotheses, anderzijds in het kader van het opstarten van, de uitvoering van, de controle op en de beëindiging van het elektronisch toezicht. Het N.C.E.T. maakt deel uit van de dienst individuele gevallen binnen het directoraat-generaal uitvoering van straffen en maatregelen van het ministerie van justitie. De wetgever zal, wanneer hij wetgevend initiatief ontplooit ter invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, zich moeten bezinnen over deze situering. Het komt namelijk logisch voor dat, wanneer het elektronisch toezicht een autonome straf wordt, de voorbereiding van de beslissing tot de sanctie van het elektronisch toezicht – naar analogie met de werkstraf⁹⁶ – een taak wordt van de dienst justitiehuis van het ministerie van justitie.⁹⁷ Gewaakt zal moeten worden over het bewaren en de valorisering van de expertise ter zake van het N.C.E.T.

AFDELING II – HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID EN ZIJN BEREIK

INLEIDING

Na in afdeling I de actuele regeling inzake het elektronisch toezicht geschetst te hebben wordt in afdeling II de overgang gemaakt naar het regeringsvoornemen.

We geven in eerste orde kort de context van de regeringsvisie ter zake aan, zoals naar voor komend uit de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang » met betrekking

⁹⁶ Zie art. 37quater, § 2 Sw.

⁹⁷ Voor wat de strafuitvoeringskant betreft, liggen de zaken ons inziens anders en is de dienst individuele gevallen, meer bepaald het N.C.E.T. uitdrukkelijk in beeld als bevoegde instantie. Overigens valt aan te stippen dat tijdens het hoger vermelde begeleidingscomité gesteld werd dat het niet de bedoeling is om, wanneer het elektronisch toezicht als autonome straf ingevoerd zal zijn, het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit te schrappen.

tot de uitvoering van de straffen, als resultante van de regeringstop van 30 en 31 maart 2004. Daarna geven we concreet aan aan wat dit voornemen inhoudt.

Vervolgens schetsen we aan de hand van een extrapolatie uit het centraal strafregister een benaderend beeld van welke misdrijven in het licht van de regeringsvisie in de toekomst in aanmerking zouden kunnen komen voor elektronisch toezicht. De reconstructie van dat beeld vloeit voort uit de initiële onderzoeksopdracht van de minister van justitie aan het N.I.C.C., met name om een positieve dan wel negatieve lijst van misdrijven op te stellen, waarvoor elektronisch toezicht wel respectievelijk niet in aanmerking genomen kan worden. Zoals in de algemene inleiding aangegeven, dienen de onderzoekers zich evenwel niet te focussen op de idee van een lijst. Dit laatste neemt niet weg dat het nuttig is de voornoemde reconstructie door te voeren, vermits het toelaat de voorgenen regeringsvisie op meer concrete wijze (doordat de vooropgestelde tijdsperiode omgezet wordt in concrete misdrijven) af te wegen aan enerzijds bevindingen uit de literatuur met betrekking tot de actuele praktijk in binnen- en buitenland van het elektronisch toezicht (afdeling III, hoofdstuk I) en anderzijds Belgische empirische bevindingen van kwantitatieve dan wel kwalitatieve aard (hoofdstuk II).

II.1. HET VOORNEMEN VAN DE REGERING INZAKE HET ELEKTRONISCH TOEZICHT

II.1.1. De context van de regeringsvisie inzake elektronisch toezicht

De bijzondere belangstelling die de huidige regering aan de dag legt voor het elektronisch toezicht, is geen losstaand gegeven. Ze kadert daarentegen in een kwintet van aandachtspunten dat de regering ziet om tegemoet te komen aan een tweetal door de regering ontwaarde problematieken, met name enerzijds het gegeven dat de korte gevangenisstraffen niet uitgevoerd worden en anderzijds de vaststelling dat de geldboetes in onvoldoende mate ingevorderd worden, waaraan de vaststelling gekoppeld kan worden dat ook de vervangende gevangenisstraffen niet uitgevoerd worden.

Dit staat met zoveel woorden in de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang » met betrekking tot de uitvoering van de straffen, nota die opgesteld werd in aansluiting op de regeringstop van 30 en 31 maart 2004. Vooral dit eerste gegeven – scherp gesteld, doordat in april 2003 de minister van justitie bij richtlijn bepaalde dat personen, veroordeeld tot een gevangenisstraf tot zes maanden, onmiddellijk voorlopig in vrijheid gesteld moesten worden – blijkt bij de regering een zekere innoveringsdrang losgeweekt te hebben op het vlak van de uitvoering van de straffen: de kwestie van de niet-uitvoering van de korte gevangenisstraffen blijkt namelijk onlosmakelijk verbonden te zijn met enerzijds de kwestie van de gevangenisinflatie en -overbevolking en anderzijds de herhaaldelijk in penologische en criminologische literatuur geopperde stelling dat de uitvoering van korte gevangenisstraffen in het bijzonder nefaste gevolgen heeft voor de betrokkene die uit zijn beroeps-, sociaal en familiaal milieu weggeplukt wordt, zonder dat voorzien kan worden in een passende begeleiding.⁹⁸

⁹⁸ Zie voor dit alles I.1.1. van de nota Onkelinx.

Het feit dat bepaalde straffen, inzonderheid de korte gevangenisstraffen niet uitgevoerd worden riep bij de regering terechte vragen op. Vooreerst werd gevoeld dat deze toestand het strafrechtssysteem in diskrediet zou kunnen brengen : men kan zich namelijk vragen stellen bij het nut van straffen die niet uitgevoerd worden. Ten tweede – zo wordt gesteld – kan het voornoemde feit het strafrechtssysteem perverteren in die zin dat de rechter – in de wetenschap dat bepaalde straffen niet uitgevoerd worden – strenger zal straffen, wat dan weer de overbevolking in de gevangenissen stimuleert. En ten derde wordt de geschetste toestand aanzien als een bron van discriminatie, doordat bepaalde veroordeelden – in tegenstelling tot anderen – wél hun straf moeten ondergaan.⁹⁹

Om komaf te maken met deze problematieken beperkt de regering – zoals moge blijken uit de nota Onkelinx – zich niet tot de problematiek van de niet-uitvoering van de korte gevangenisstraffen. Zij richt zich daarentegen tot het meer globale kader van de strafuitvoering, waarvan beoogd wordt het beleid ter zake coherenter te maken.

Hier verschijnt het elektronisch toezicht op het toneel. Het is namelijk één van de kwesties in een pool van vijf, waarop de regering haar pijlen richt om te komen tot – zoals ze zelf zegt – een meer coherent strafuitvoeringsbeleid. Hoe de regering thans het elektronisch toezicht ziet, wordt uiteengezet in II.1.2. van dit hoofdstuk. Hier geven we aan dat de vier overige aandachtspunten van de regering in het betrekken van een coherenter strafuitvoeringsbeleid de volgende zijn : 1) de afschaffing van de gevangenisstraf voor overtredingen en van de korte gevangenisstraffen van minder dan zes maanden;¹⁰⁰ ¹⁰¹ 2) stimuleren dat alternatieven voor vervolging en voor de gevangenisstraf aangewend worden;¹⁰² 3) enerzijds het bevorderen van de daadwerkelijke invordering van de geldboetes en anderzijds het verplichten van de strafrechter om bij het bepalen van de boete rekening te houden met de financiële toestand van de veroordeelde, de rechter toe te laten eventueel onder de wettelijke strafdrempel te gaan en/of te bepalen dat de boete afgekort kan worden, indien de betrokkene zich in een preciaire financiële toestand bevindt;¹⁰³ en 4) de toebedeling van de beslissingsmacht inzake het uitvoeren van de vervangende straf aan de strafuitvoeringsrechtbanken : de werkstraf wordt vooropgesteld als vervangende straf voor de geldboete, een boete of – in geval van zwaardere misdrijven – een vrijheidsbenemende straf van zes maanden of meer als vervangende straf voor een werkstraf; de strafuitvoeringsrechtbank moet in de visie van de regering de mogelijkheid gelaten worden tot elektronisch toezicht te beslissen, als de vervangende straf een vrijheidsbeneming inhoudt.¹⁰⁴

⁹⁹ Zie voor dit alles I.1.2. van de nota Onkelinx.

¹⁰⁰ Zie II. van de nota Onkelinx, waar eveneens bepaald wordt dat voor wat betreft gevangenisstraffen van minder dan een jaar, de betrokken veroordeelde de strafuitvoeringsrechtbank zal kunnen vatten teneinde een bijzondere strafuitvoeringsmodaliteit, in functie van zijn professionele, familiale of sociale situatie, te vragen : de strafuitvoeringsrechtbank zal dan – in de visie van de regering – zelfs de aard van de straf kunnen veranderen.

¹⁰¹ Vermeld dient te worden dat de minister van justitie de U.C.L. gelastte met een onderzoek met betrekking tot de afschaffing van de korte gevangenisstraffen ; het N.I.C.C. vervult ter zake een ondersteunende rol op kwantificerend methodologisch vlak.

¹⁰² Zie III. van de nota Onkelinx.

¹⁰³ Zie IV. van de nota Onkelinx.

¹⁰⁴ Zie V. van de nota Onkelinx.

De vraag rijst hoe elektronisch toezicht een plaats gekregen heeft binnen dit geheel van maatregelen dat de regering ziet teneinde de strafuitvoering meer coherent te maken. Deze vraag klemmt des te meer, wanneer we beschouwen dat de regering het elektronisch toezicht wil invoeren als een autonome straf en het dus uitdrukkelijk situeert buiten de strafuitvoering.

Het antwoord kan gevonden worden in het feit dat de regering in de nota Onkelinx eigenlijk al onmiddellijk – dit na de hoger aangehaalde bedenkingen inzake de niet-uitvoering van in essentie de korte gevangenisstraf – de betreffende enge context van de strafuitvoering inruilt voor het bredere perspectief van de bestraffing.

In de voornoemde nota huldigt de regering – in de lijn van de bevindingen van de commissie Holsters – inzake bestraffing en gevangenneming de stelling dat de strafrechtsbedeling¹⁰⁵ gericht dient te zijn op herstel en op probleemoplossing : in dit perspectief is de vrijheidsbenemende straf, met andere woorden de gevangenisstraf, slechts het ultimum remedium, dat enkel aangewend mag worden, wanneer dat noodzakelijk is voor de bescherming van de maatschappij.

Tegen die achtergrond valt het elektronisch toezicht te duiden : het houdt de betrokkene uit de – vanuit een herstell perspectief blijkbaar te duchten – gevangenis.

Het elektronisch toezicht valt eveneens te plaatsen vanuit de visie die de regering in de nota Onkelinx ontplooit inzake de strafuitvoering, met name dat deze een zekere autonomie vertoont ten opzichte van de straftoemeting. De nota stelt hierover het volgende : « Lorsque le juge fixe une peine, il prend en considération un acte et une situation donnés. L'exécution de la peine doit par contre tenir compte de l'évolution de la situation du condamné, à laquelle elle doit s'adapter. C'est ainsi que l'on a reconnue la nécessité d'une libération anticipée comme transition, avec encadrement et soutien, entre l'exécution en prison de la peine privative de liberté, et la libération définitive. »¹⁰⁶ Voor zover de actuele visie van de regering inzake het elektronisch toezicht, namelijk dat deze dient ingevoerd te worden als een autonome straf, niet betekent dat het elektronisch toezicht niet meer gehanteerd kan worden als modaliteit van strafuitvoering, heeft deze stellingname van de Belgische regering inzake de strafuitvoering, ook voor het elektronisch toezicht een belangrijke waarde.

Samenvattend kan men stellen dat het elektronisch toezicht thans het regeringsbeleid inzake de strafuitvoering mee kleurt, doordat de problematiek die men op dat vlak ontwaarde – namelijk dat bepaalde (korte gevangenis-)straffen niet uitgevoerd werden – op regeringsniveau opengetrokken werd tot een reflectie over bestraffing in het algemeen, waarbij enerzijds vooropgesteld wordt dat de strafrechtsbedeling herstel en probleemoplossing dient te beogen en waarbij anderzijds de gevangenisstraf het statuut

¹⁰⁵ Over het recht als dusdanig wordt gesteld dat het een « fonction pacificatrice » vervult : « il s'agit de 'mettre à plat' le problème rencontré, de reconnaître les responsabilités afin de pouvoir surmonter le problème » (zie I.1.2. van de nota Onkelinx).

¹⁰⁶ Zie I.1.2. van de nota Onkelinx.

van « ultimum remedium » toebedeeld wordt. Dat bij deze stellingname van de regering niet louter penologische (« harm reduction ») motieven gespeeld hebben, maar ook economische – met name de betrachting de voortschrijdende stijging van de gevangenispopulatie en -overbevolking die een belangrijke maatschappelijke kostprijs vertegenwoordigt te counteren – staat buiten kijf, nu in de discussie over de korte gevangenisstraf – aan de basis van de nota Onkelinx – hier nadrukkelijk over uitgeweid wordt.¹⁰⁷

II.1.2. Een kort overzicht van de regeringsvisie inzake elektronisch toezicht

Luidens de nota Onkelinx heeft de regering thans de bedoeling elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf die toegepast dient te worden op personen die thans bestraft worden met een effectieve gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar.¹⁰⁸ Uit lezing van de nota blijkt impliciet wel dat naast het elektronisch toezicht de gevangenisstraf (van zes maand tot drie jaar) overeind blijft. Blijkbaar wil de regering ter zake wel de beoordelingsvrijheid van de rechter derwijze beknotten dat deze in beginsel voor de misdrijven, waarvoor hij thans een effectieve gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar oplegt, elektronisch toezicht als straf zal moeten uitspreken : wil hij toch een effectieve gevangenisstraf uitspreken, dan moet de rechter dit in het bijzonder motiveren.¹⁰⁹

Men kan stellen dat de regering derwijze voortbouwt op de teneur van de oriëntatienota over het strafbeleid en het gevangenisbeleid van juni 1996, opgesteld door toenmalig minister van justitie De Clerck.^{110 111} Hierin werd gesteld dat een beleid, gebaseerd op afschrikking, niet realistisch is en dat de gevangenisstraf het ultimum remedium in het strafbeleid moet zijn.¹¹² In de nota wordt – onder het motto « niet meer maar beter

¹⁰⁷ Zie I.1.1. en II. van de nota Onkelinx.

¹⁰⁸ Zie punt 1 van VI. van de nota onkelinx.

¹⁰⁹ Zie punt 2 van VI. van de nota Onkelinx.

¹¹⁰ In die nota (p. 36 ervan) wordt ook kort de kwestie aangekaart van de invoering van straftoemingsrichtlijnen : op grond hiervan kan de rechter zich oriënteren bij de tariefstelling. Gesteld wordt : « Aan de grondslag van deze ontwikkeling liggen zowel de proportionaliteit van de straf en het gelijkheidsbeginsel, als het streven naar meer harmonisatie en gelijkheid voor de wet van rechtsonderhorigen in de strafrechtspleging. Maar het ontstaan van nieuwe alternatieven maakt het ook noodzakelijk dat de plaats van iedere straf ten opzichte van de andere in een globaal en zinvol verband wordt vastgelegd » (K. BEYENS, *Straffen als sociale praktijk*, Brussel, V.U.B.-Press 2000, 284).

¹¹¹ Ook wordt logischerwijze voortgebouwd op het federaal regeerakkoord van 10 juli 2003 en op de regeringsverklaring van 14 juli 2003. Hierin wordt – onder het actiepoint « een meer doelgericht straffenarsenaal » – gesteld dat de gevangenisstraf geconcentreerd moet worden op plegers van misdrijven, tegen wie de samenleving zich moet beveiligen. De rechter moet – net als het parket – kunnen terugvallen op een brede waaier van straffen en sancties, waaruit deze gekozen worden die het best het gedragspatroon van de misdrijfpleger naar de toekomst beïnvloeden. Hiertoe wil de regering onder meer het elektronisch toezicht als zelfstandige maatregel invoeren. Onder het actiepoint « de uitbreiding van de gevangenis- en beveiligingscapaciteit » stelt het regeerakkoord dat het elektronisch toezicht uitgebreid zal worden met minimaal duizend eenheden en zowel als zelfstandige straf als bij de strafuitvoering toegepast zal worden (L. DUPONT, « Een loutere opsomming is nog geen visie. Strafbeleid en gevangeniswezen in het federaal regeerakkoord van 10 juli 2003 en in de regeringsverklaring van 14 juli in het parlement », *Fatik* 2003, afl. 99, (5), 7).

¹¹² K. BEYENS, *o.c.*, 281.

opsluiten » – een veilige, menswaardige en reïntegratie- en herstelgerichte strafuitvoering¹¹³ vooropgesteld, waarbij vrijheidsberoving beschouwd wordt als slechts één van de mogelijke reacties op criminaliteit, die, wanneer ze opgelegd wordt, menswaardig en maatschappelijk doelmatig uitgevoerd moet worden.¹¹⁴ Met deze standpunten voor ogen¹¹⁵ wordt in de oriëntatienota van 1996 geopteerd voor alternatieven voor de gevangenisstraf; in het verlengde hiervan werd op de ministerraad van 20 december 1996 beslist een experiment met betrekking tot elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering op te zetten,¹¹⁶ experiment dat ondertussen ontwikkeld is tot de toestand, beschreven in afdeling I.¹¹⁷

Waar de implementatie van de actuele regeringsvisie – zoals aangegeven – ertoe zal leiden dat het elektronisch toezicht niet langer een gunst zal uitmaken, wordt expliciet aangesloten bij de voornoemde nota, vermits daarin ervoor gepleit wordt dat de alternatieve gerechtelijke maatregelen hun gunstkarakter verliezen.¹¹⁸ Ook waar de actuele regeringsvisie bepaalt dat de rechter zal moeten motiveren waarom hij geen elektronisch toezicht oplegt, sluit men aan bij de oriëntatienota van 1996, waarin – in een pleidooi voor een meer omstandige motivering bij het opleggen van een gevangenisstraf – vooropgesteld wordt dat de rechter moet uitleggen waarom hij geen alternatieve straf uitspreekt.¹¹⁹

In de actuele visie van de regering¹²⁰ zal elektronisch toezicht voorts alleen maar uitgesproken mogen worden, indien dit uitgevoerd kan worden binnen een redelijke termijn, dit wil zeggen binnen een termijn van drie maanden vanaf de veroordeling : de rechter moet zich voor het uitspreken van de straf hiervan vergewissen (te dien einde moeten – zo stelt de nota Onkelinx – de beschikbaarheden inzake elektronisch toezicht

¹¹³ Het herstelrechtelijk denken kleurt overigens ook het veiligheids- en detentieplan van voormalig minister van justitie Verwilghen, opvolger van de ministers De Clerck en Van Parys (K. ROMBAUT, P. PLETINCKX en R. BAS, « Elektronisch toezicht onder de hamer : 300, 450, 1000, 2000... wie biedt meer ? », *Fatik* 2003, afl. 99, (14), 14).

¹¹⁴ K. BEYENS, *o.c.*, 282.

¹¹⁵ Ook verwoord in antwoord op een parlementaire vraag nr. 549 van Yves Leterme. Ter zake verklaarde De Clerck zich voorstander van elektronisch toezicht op gedetineerden, vermits dit past in een politiek van diversificatie, waarbij gezocht wordt naar methoden om mensen maximaal en blijven te (re)integreren in de maatschappij : deze methoden dienen gezocht te worden in de directe omgeving van de gedetineerde, eerder dan hem in gevangenschap te houden (*Vr. & Antw.* Kamer 1997-1998, 5 januari 1998, 7-9 (Vraag nr. 549 Leterme). Een en ander betekent dat bij het elektronisch toezicht in de visie van De Clerck voorrang gegeven moet worden aan mensen die buitenshuis werken, opleiding of een therapie volgen en er dus belang bij hebben in hun vertrouwde omgeving te blijven (E. STASSART, *l.c.*, 15).

¹¹⁶ Hoewel in het antwoord op een parlementaire vraag nr. 376 van de Heer Francis Van den Eynde van 15 oktober 1996 de toenmalige minister van justitie De Clerck – na inwinning van het advies van de dienst strafrechtelijk beleid, geformuleerd na een onderzoek ter zake door het N.I.C.C. – zich gereserveerd opstelde met betrekking tot het elektronisch toezicht : meer bepaald werd de opportuniteit in vraag gesteld van het feit dat men meer zou investeren in toestellen en elektronische controle eerder dan in menselijke begeleiding en behandeling van delinquenten (*Vr. & Antw.* Kamer 1996-97, 9554-9556).

¹¹⁷ Zie over dit experiment onder meer : E. STASSART, *l.c.*, 15-25.

¹¹⁸ K. BEYENS, *o.c.*, 282.

¹¹⁹ K. BEYENS, *o.c.*, 284.

¹²⁰ Ook aansluitend bij de regeringsverklaring van de regering Verhofstadt I van 1999, waarin het elektronisch toezicht als een alternatief voor de vrijheidsberoving op zich aangeboden wordt, wat toelaat dat elektronisch toezicht als autonome straf overwogen wordt (P. BOLLEN, « Elektronisch toezicht als project van een herstelgericht justitiebeleid », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (19), 20).

gecentraliseerd worden). Is uitvoering binnen de drie maanden niet mogelijk, moet – dixit de regering, uiteraard binnen het bestek van haar toekomstvisie – de rechter een veroordeling met uitstel uitspreken.¹²¹

Ten slotte wordt in de actuele regeringsvisie de splitsing van het strafproces in enerzijds een debat en een uitspraak over de schuldvraag en anderzijds een debat en een uitspraak over de straf vooropgesteld. Naar dit tweede luik toe stelt de nota Onkelinx dat de partijen in staat gesteld moeten worden standpunt in te nemen over de op te leggen straf en dat het openbaar ministerie een straf moet vorderen én moet motiveren waarom het die specifieke straf eist.¹²²

II.1.3. Een beknopte vergelijking met de actuele regeling inzake elektronisch toezicht

De tijdsafbakening van zes maanden tot drie jaar die in de nota Onkelinx vooropgesteld wordt, werd duidelijk gehaald uit de huidige regeling : zoals we aangaven, zijn thans in theorie – voor wat de frontdoorhypotheses betreft – elektronisch toezichten voor een periode van drie jaar mogelijk. In hoofdstuk II zullen we nagaan of in de praktijk deze duur bereikt wordt.

In andere opzichten verschilt de regeringsvisie manifest van de huidige regeling. Groot verschilpunt is natuurlijk dat in de ogen van de regering het elektronisch toezicht dient te verschuiven van de fase van de strafuitvoering naar de fase van de straftoemeting, althans niet alleen een strafuitvoeringsmodaliteit dient te zijn maar tevens mogelijk dient te worden als autonome straf. Een ander verschilpunt is dat het elektronisch toezicht als autonome straf – logischerwijze – niet beperkt dient te worden tot definitief veroordeelden. Voorts lijken er geen beperkingen gesteld te worden in functie van het al dan niet geformuleerd zijn van een uitleveringsverzoek. A priori worden er ook geen beperkingen gesteld naar de aard van het gepleegde misdrijf toe : de onderzoeksoopdracht aan het N.I.C.C. impliceert evenwel dat de regering niet afkerig staat tegenover expliciete uitsluitingen voor elektronisch toezicht ter zake.¹²³

II.2. HET BEREIK VAN HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID : EEN EXTRAPOLATIE UIT HET CENTRAAL STRAFREGISTER¹²⁴

Dans son projet initial, le gouvernement conçoit d'appliquer la surveillance électronique comme peine autonome dans le cas d'infractions sanctionnées de peines allant de 6 mois à 3 ans d'emprisonnement. Référence est faite aux peines effectivement prononcées en fonction des circonstances de la cause et non aux maxima des échelles de peines prévues dans les dispositions législatives pour des infractions particulières.

¹²¹ Zie punt 3 van VI. van de nota Onkelinx.

¹²² Zie punt 4 van VI. van de nota Onkelinx.

¹²³ In die zin is het in de federale regeringsverklaring van 12 oktober 2004 vooropgestelde, met name dat de toelatingsvoorwaarden voor het elektronisch toezicht en voor straffen en maatregelen die een alternatief vormen voor de gevangenisstraf verruimd worden, correct (X., *Federale beleidsverklaring*, onuitg., 12 oktober 2004, 35).

¹²⁴ Dit stuk werd geschreven door Samuel Deltenre, van wiens hand tevens de tabel in bijlage is.

Pour se faire une idée plus précise du champ d'application, le moyen le plus adéquat est de se référer aux statistiques de « sentencing ». Ainsi le casier judiciaire central, enregistrant toutes les condamnations qui ont force de chose jugée (non susceptibles de recours dans les délais ordinaires), constitue une source de référence.

Les statistiques officielles relatives aux décisions enregistrées au casier judiciaire sont produites par le service de la politique criminelle. Toutefois, aucun tableau publié jusqu'à ce jour ne portait sur la question (très) spécifique des infractions sanctionnées de peines de 6 mois à 3 ans. Ayant accès aux données de base qui servent à l'élaboration des statistiques officielles, nous pouvons dès lors opérer nous-même les traitements inhérents aux interrogations de la présente recherche.

En raison de la modernisation du processus de production des statistiques de condamnations, suspensions et internement qui est en cours, une nouvelle base de données statistiques pluriannuelle est en phase de test et ne peut, à l'heure actuelle, dans ces circonstances, être mobilisée pour produire des résultats validés. Nous pouvons toutefois utiliser les données (validées) accessibles pour l'année la plus récente disponible : 2003.

Nous vous présentons ainsi en l'annexe I de ce rapport 4 tableaux intitulés « Strafduur : Inbreuken gestraft door gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar (2003) » qui reprend la nature des infractions sanctionnées par de telles peines (à savoir d'emprisonnement correctionnel de 6 mois à 3 ans avec ou sans sursis - ne sont pas incluses les peines d'emprisonnement militaire) en regard du nombre de peines sanctionnant, **entre autres**, ces infractions. Nous soulignons le fait qu'une même peine prononcée peut sanctionner plusieurs infractions. Cette peine est alors, dans ce cas, comptabilisée plusieurs fois (une fois pour chaque infraction différente). Si l'on additionnait les nombres de peines mentionnés en regard de chaque catégorie d'infractions, on obtiendrait un total supérieur au nombre de peines effectivement prononcées (renseigné en début de tableau : 13.335 en 2003).

Le cas échéant, les condamnations pour tentative d'infraction ou lorsque l'auteur n'était que complice sont aussi incluses dans les résultats mais ne sont pas distinguées particulièrement.

Parmi les infractions qui sont le plus souvent sanctionnées par des peines de 6 mois à 3 ans d'emprisonnement, nous retrouvons en tête le vol (sans violences ou menace mais, éventuellement avec effraction) qui est mentionné dans un peu plus de 30 % des peines prononcées (31,2 % exactement). Viennent ensuite classées par ordre décroissant les infractions en matière de drogues avoisinant les 20 % (19,1 %) et, constituant entre 10 et 15 % du total, le vol avec violences ou menaces (13,8 %), les coups et blessures volontaires (12,3 %) et les faux en écritures (11,4 %). Le recel et l'escroquerie sont, avec un peu plus de 8 % chacun, présents sur plus de 1.000 condamnations à des peines de 6 mois à 3 ans en 2003.

En ce qui concerne les condamnations pour vols, nous constatons que les vols avec effraction, escalade ou fausse clé sont sanctionnés par près de 20 % des peines de 6 mois à 3 ans. Autrement dit, lorsqu'une telle peine est prononcée pour vol (sans violence), 6 fois sur 10 il s'agit au moins de vol avec effraction. Dans presque tous les autres cas (près de 40%) , lorsque la condamnation à un emprisonnement de 6 mois à 3 ans ne vise pas un vol avec effraction (mais sanctionne tout de même un vol), nous sommes en présence uniquement de vols simples qui ne sont en concours avec aucune infraction d'autre nature.

D'autres catégories d'infractions, tout en ne représentant qu'une part relative (pourcentage) réduite des peines prononcées, se retrouvent à la base de plusieurs dizaines (voire centaines) de condamnations de 6 mois à 3 ans, sur base annuelle. Il s'agit, par exemple, des menaces, des infractions en matière d'armes, de munitions ou d'explosifs, d'associations de malfaiteurs, de rébellion, d'infractions à la loi sur l'accès au territoire des étrangers, d'attentats à la pudeur, d'abus de confiance, de dégradations, de viol, d'abandon de famille, de débauche et de prostitution, de roulage, d'infractions fiscales, etc.

En plus faible quantités, on observe encore la présence d'infractions à d'autres lois particulières, notamment dans le domaine de la législation sociale, économique ou de l'environnement.

On retrouve ainsi un contentieux d'une grande diversité : aussi bien des infractions intentionnelles contre l'intégrité physique, parfois impliquant le recours à la violence ou encore à caractère sexuel, des infractions contre la propriété (avec ou sans violences), des délits d'astuce, des délits portant atteinte à l'autorité publique, etc.

Certaines infractions sanctionnées par des peines de 6 mois à 3 ans tombent sous la coupe des critères d'exclusion ou des contre-indications mentionnées par la circulaire qui règle actuellement l'octroi de la surveillance électronique comme modalité d'exécution de peine¹²⁵. Il s'agit notamment de certains des attentats à la pudeur ou des viols (lorsqu'ils ont été commis sur des mineurs ou avec leur participation), d'infractions en matière de débauches ou de prostitution. Il en va sans doute de même pour bon nombre de peines prononcées en matière d'accès au territoire et de séjour des étrangers puisque la circulaire exclut les condamnés de nationalité étrangère qui ne sont pas en possession d'un titre de séjour valable. En outre, dans le domaine des contre-indications liées à la nature des faits commis, la circulaire mentionne l'exemple du trafic de stupéfiants organisés et mené à but lucratif ; il se pourrait qu'une part non négligeable des 20 % de peines de 6 mois à 3 ans prononcées pour faits de drogues soulève ce genre de contre-indications.¹²⁶

Enfin, une autre série de tableaux statistiques (annexe I) répartit les peines prononcées selon que la durée de la peine ne dépasse pas 1 an, ou qu'elle est d'une durée supérieure à

¹²⁵ Circulaire n°1746bis du 26 novembre 2002.

¹²⁶ Dans ce cas précis, la finalité du trafic (but de lucre) n'est pas un élément constitutif de l'infraction et n'est dès lors pas mentionnée sur le bulletin de condamnation, ni a fortiori enregistrée au casier judiciaire. Il est ainsi impossible d'estimer sa part relative à partir des statistiques de condamnation.

1 an jusqu'à 2 ans ou encore de plus de 2 ans jusqu'à 3 ans. On y découvre que 70 % des peines de 6 mois à 3 ans n'excèdent pas 1 an. Au-delà, 20% atteignent au maximum 2 ans et les peines supérieures ne constituent plus que 10 % de l'ensemble. Certains types d'**infractions** sont **sur-représentés dès que la durée de la peine excède 1 an**. C'est le cas pour des infractions considérées généralement comme plus 'graves' comme par exemple le viol, l'attentat à la pudeur, le meurtre, l'association de malfaiteurs, le vol avec violences ou menaces, l'extorsion, ou en matière de la législation relative aux étrangers. Parmi les infractions les plus nombreuses dans la catégorie de peines de **6 mois à 1 an**, certaines sont **proportionnellement plus sanctionnées** par de telles peines. Nous le relevons en particulier pour les vols simples (sans effraction) qui ne sont en concours avec aucune autre infraction. Sur le total des peines de 6 mois à 3 ans prononcées dans ces cas-là, 82 % n'excèdent pas 1 an alors que nous venons de voir que la moyenne générale est de 70%. D'autres infractions connaissent la même tendance : les coups et blessures volontaires, l'abandon de famille, les fraudes lors d'une faillite, le harcèlement, etc.

BESLUIT

Het voorgenomen regeringsbeleid wijkt op een aantal punten manifest af van de huidige regeling inzake elektronisch toezicht. Inzonderheid verschuift het elektronisch toezicht – minstens deels – van de strafuitvoering naar de straftoemeting en kan het bijgevolg niet beperkt blijven tot definitief veroordeelden.

De regering stelt met haar voornemen ook geen beperkingen in functie van het al dan niet voorwerp zijn van een verzoek tot uitlevering van de betrokkenen of in functie van de aard van het gepleegde misdrijf. De analyse van de gegevens uit het centraal strafregister van het jaar 2003 geeft aan dat, wanneer men de regel aanhoudt dat het elektronisch toezicht als autonome straf moet komen in de plaats van de actuele effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar, in het licht van de ontplooiende regeringsvisie een hele plejade aan misdrijven voor elektronisch toezicht in aanmerking zal komen. Onder meer misdrijven tegen de fysieke integriteit, soms met gebruik van geweld of seksueel van aard, vallen onder deze bestraffingsnorm. Voor wat dit laatste betreft, betekent dit dat, mits de seksuele misdrijven jegens of met de medewerking van minderjarigen gepleegd zijn, het terrein van de misdrijven die thans uitgesloten zijn van elektronisch toezicht, betreden wordt. Hetzelfde geldt voor wat betreft de inbreuken op de vreemdelingenwetgeving die blijkbaar ook wel eens onder de voornoemde strafmaat vallen. In afdeling III zullen we toetsen wat de literatuur alsmede een dossieranalyse, uitgevoerd bij het N.C.E.T., leren met betrekking tot de misdrijven die voor elektronisch toezicht in aanmerking mogen komen of niet mogen komen.

Voor wat betreft de duur van het elektronisch toezicht, dient aangegeven te worden dat deze niet verschilt van de duur die thans in de frontdoorhypotheses mogelijk is, althans potentieel mogelijk is, met name drie jaar. De vraag rijst of een dergelijke duur ook daadwerkelijk opgelegd word : gegevens ter zake worden aangereikt in hoofdstuk II.

AFDELING III – REFLECTIES OVER HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID VANUIT DE NATIONALE EN INTERNATIONALE PRAKTIJK EN LITERATUUR INZAKE HET ELEKTRONISCH TOEZICHT

INLEIDING

Zoals in de algemene inleiding aangegeven, mag het aan het N.I.C.C. toebedeelde onderzoek zich niet oriënteren op de opportuniteit van elektronisch toezicht alsdusdanig of van elektronisch toezicht als autonome straf. Wel moet gezocht worden naar de meest ideale operationalisering van elektronisch toezicht als autonome straf, waarbij in acceptabele termen een voorstel geformuleerd wordt met betrekking tot de gevallen waarvoor en de situaties waarin elektronisch toezicht als autonome straf uitgesproken kan worden. Bij dit alles kan overwogen worden wat reeds in het – thans niet meer bindende – veiligheidsplan van 2000 van toenmalige minister van justitie Verwilghen gesteld werd, namelijk dat in een geest van herstel elektronisch toezicht een volwaardig alternatief kan bieden voor de gevangenisstraf. Hij voegt hieraan onmiddellijk toe dat bij een en ander wel de veiligheid van de maatschappij gewaarborgd dient te blijven.¹²⁷

In dit kader – en binnen de gestelde beperkingen – werd een literatuurstudie doorgevoerd, waarbij in essentie gescreend werd op wat de criminologische literatuur desgevallend vooropstelt inzake de toepassingsvoorwaarden voor elektronisch toezicht als autonome straf enerzijds naar misdrijf, misdrijfpleger, veroordeling, duur en invulling toe en anderzijds op het vlak van procedure. Aan te stippen valt dat in de literatuur in essentie gerapporteerd wordt over de praktijk van het elektronisch toezicht in verschillende landen (ze geeft aan waarvoor in die landen de wetgeving elektronisch toezicht (on)mogelijk maakt, voor welke gevallen de rechter of de strafuitvoering elektronisch toezicht (niet) toelaat of in welke zin ter zake geëxperimenteerd wordt), waarna – veelal – kritische reflecties over het elektronisch toezicht in het algemeen geformuleerd worden.

Ter zake zij vermeld dat Beyens, verwijzend naar het Amerikaanse voorbeeld, stelt dat de succesvolle afronding van de strafduur mede bepaald wordt door de geselecteerde misdrijven, de geselecteerde delinquenten (cf. gerechtelijk verleden) en de mate van controle en begeleiding.¹²⁸

Op basis van een en ander – alsmede op basis van een bij het nationaal centrum voor elektronisch toezicht doorgevoerde dossieranalyse (zie hoofdstuk II) – werd overigens ook de bevraging van de magistraten, waarover gerapporteerd wordt in hoofdstuk II, inhoudelijk voorbereid.

¹²⁷ Deelproject 121.3 daarvan, aangehaald in : R. BAS en W. DAMEN, « ET (we) phone (you at) home », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (7), 15.

¹²⁸ K. BEYENS, « Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling ? », *Panopticon* 1996, (473), 475.

III.1. DE MISDRIJVEN DIE IN AANMERKING KOMEN VOOR ELEKTRONISCH TOEZICHT

III.1.1. Nationale literatuur

Uit de nationale literatuur komt naar voor dat vanuit verschillende hoeken voor sommige misdrijven elektronisch toezicht afgeraden wordt. Zo stellen Bas en Van de Voorde in 1998 dat *plegers van incest of verkrachting op de eigen partner* deelname aan elektronisch toezicht ontzegd zou moeten worden. Hetzelfde geldt voor wat zij noemen *protagonisten van handel in pornografisch materiaal*. Anderzijds zijn ze van oordeel dat – louter bewakingstechnisch – *een aantal zedendelinquenten* probleemloos onder elektronisch toezicht geplaatst zou kunnen worden. Hierbij denken zij vooral aan *plegers van delicten die zich niet in de woning van de dader situeerden of konden situeren*.¹²⁹

In een onderzoeksrapport van 2001, handelend over de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden, brengen Snacken en Raes verslag uit van een bevraging van onderzoeksrechters. Deze blijken te stellen dat elektronisch toezicht uitgaat van een *verouderde opvatting van criminaliteit, waarbij de persoon zich begeeft van plaats A naar plaats B*, terwijl de criminaliteit nu evengoed kan worden gepleegd vanuit plaats A.¹³⁰ Een onderzoeksrechter ging in op de kwestie van elektronisch toezicht voor een *seksuele delinquent* : volgens de bevraagde is het beter van die persoon uit de wijk te halen, als het slachtoffer in dezelfde wijk woont; elektronisch toezicht is hier niet zinvol, enkel controle is nodig op het volgen van een therapie door deze verdachte.¹³¹

De onderzoeksrechters achten het elektronisch toezicht mogelijk voor *vermogensdelicten*.¹³²

Bas blijkt geen voorstander te zijn van elektronisch toezicht voor *oplichters*. Uit een analyse van de eerste ervaringen met elektronisch toezicht in België kwam namelijk naar voor dat deze groep (diefstal en valsheid in geschriften, valsheid in geschriften, oplichting, afpersing) – die toen meer dan 25 % van de personen onder elektronisch toezicht omvatte – oververtegenwoordigd was in de groep van elektronisch toezichten die opgeschort werden. Bas voegt aan deze vaststelling toe dat internationale ervaringen aangeven dat – weliswaar via specifiek aangepaste controles – elektronisch toezicht voor

¹²⁹ R. BAS en R. VAN DE VOORDE, *7 maanden pilootproject elektronisch toezicht in België. Tussentijdse interne evaluatie vanuit de gevangenis van Sint-Gillis*, onuitg., 1998, 16. Met betrekking tot drugs schrijven ze in dat zelfde rapport, daterend van 1998 : «De handel in harddrugs (alsook wat betreft de handel in hormonen) lijkt ons voorlopig nog uitgesloten te moeten blijven. Wat de handel in softdrugs betreft, zou een versoepeling van de interpretatie mogelijk moeten zijn, zeker wanneer uit de studie van het dossier blijkt dat het niet om een groots opgezette en zich in het kader van een sterk georganiseerde bende situerende handel gaat ».

¹³⁰ Zie soortgelijk met als voorbeeld de drughandel : J.G., « Elektronisch toezicht. Een alternatief voor de vrijheidsstraf ? », *Fatik* 1996, afl. 68, (11), 18. Zie ook : B. BERRIE en R. MATTHEWS, « Electronic monitoring and house arrest : making the right connections » in R. MATTHEWS (ed.), *Privatizing criminal justice*, Londen, Sage, 1989, (107), 117.

¹³¹ S. SNACKEN en A. RAES, *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden (1999-2000)*, onuitg., 2001, 92-93.

¹³² S. SNACKEN en A. RAES, *o.c.*, 93.

seksuele delinquenten en drugdealers een hogere kans biedt op succes dan voor oplichters.¹³³

Van den Berge en Van de Voorde zien uitdrukkelijk een rol weggelegd voor elektronisch toezicht in de aanpak van *drugs(gerelateerde)delinquenten*.¹³⁴

III.1.2. Internationale ervaringen¹³⁵

Een recent onderzoek van Haverkamp, Mayer en Lévy toonde aan dat bij frontdoorprogramma's inzake elektronisch toezicht – hiertoe behoort de hypothese van elektronisch toezicht als autonome straf – in de verschillende landen van de Europese unie het elektronisch toezicht in essentie toegepast wordt op personen die kortgestraft¹³⁶ zijn voor kleinere delicten,¹³⁷ door Van der Laan vertaald als de « *niet al te zware vermogensdelicten* ». ¹³⁸

Ook Kaminski geeft aan dat buitenlandse ervaringen leren dat elektronisch toezicht niet toegepast wordt op om het even welke misdrijfplegers. In Engeland blijkt dat elektronisch toezicht : a) in 1989 toegepast werd op verdachten van 17 jaar of jonger die hun woonplaats hadden in het gebied, waar het toenmalige experiment doorging, niet van adres zouden veranderen gedurende de maatregel en geen gevaar voor de maatschappij betekenden ;¹³⁹ b) in 1995 toegepast werd op elke inbreukpleger van 16 jaar of jonger die een inbreuk pleegde, waarvoor de wet de straf niet bepaalde ; c) in 1997 door de Crime Sentences Act een ruimere toepassing kreeg en toepasbaar werd op zij die boetes niet betaalden, plegers van herhaalde kleine delinquentie en minderjarigen van 10 tot 15 jaar. De misdrijven die in Engeland het meest onderworpen werden aan elektronisch toezicht, blijken diefstal, heling, inbraak, rijden zonder rijbewijs en rijden spijs van het recht tot sturen vervallen te zijn.^{140 141} Het voornoemde onderzoek van Haverkamp, Mayer en

¹³³ R. BAS, « 20 maanden « elektronisch toezicht » in België. Een eerste kwantitatieve analyse », *Winket* 1999, afl. 4, (78), 87.

¹³⁴ Y. VAN DEN BERGE en R. VAN DE VOORDE, « Elektronisch toezicht binnen het arsenaal van de justitiële sancties », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (53), 56-57.

¹³⁵ Zie voor een internationaal overzicht van ervaringen inzake elektronisch toezicht : J. DALLAIRE en P. LALANDE, *Surveillance électronique : solution ou panacée*, Québec, Ministère de la sécurité publique. Direction générale des services correctionnels, 2000, 41p. + bijlage. Zij besluiten uit hun overzicht van ervaringen met elektronisch toezicht in 9 landen dat gewelds- en seksuele misdrijven uitgesloten worden.

¹³⁶ Zie ook : A. KUHN en B. MADIGNIER, « Surveillance électronique : la France dans une perspective internationale », *R.S.C.* 1998, (671), 672.

¹³⁷ R. HAVERKAMP, M. MAYER en R. LEVY, « Electronic monitoring in Europe », *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 2004, afl. 1, (36), 40.

¹³⁸ P. VAN DER LAAN, « Nieuwe pogingen om de vrijheidsstraf terug te dringen : dienstverlening, intensief reclasseringstoezicht en elektronisch huisarrest », *Justitiële verkenningen* 1988, afl. 3, (9), 34.

¹³⁹ Beyens geeft – verwijzend naar Mair en Nee - aan dat in 1989 in 17 van de 50 gevallen het elektronisch toezicht betrekking had op delinquenten, beschuldigd van inbraak, in 7 gevallen had het elektronisch toezicht betrekking op geweldsmisdrijven (K. BEYENS, « Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling ? », *Panopticon* 1996, (473), 478). Slotsom is dat in de initiële proefperiode in Engeland en Wales op een zwaardere doelgroep gemikt werd dan in de U.S.A.

¹⁴⁰ D. KAMINSKI, « L'assignation à domicile sous surveillance électronique : de deux expériences, l'autre », *Rev. dr. pén.* 1999, (626), 635.

Lévy stelt dat actueel in Engeland frontdoorprogramma's vooral toegepast worden op plegers van *kleine inbreuken*, personen die boetes niet betalen en « persistent petty offenders », terwijl in backdoorprogramma's *sexuele delinquenten* ervan uitgesloten worden.¹⁴²

Voor wat de U.S.A. betreft signaleert Kaminski dat het elektronisch toezicht zich vooral richt op plegers van diefstallen *zonder geweld*,¹⁴³ van inbreuken op de wegverkeersreglementering,¹⁴⁴ op *dronken bestuurders*¹⁴⁵ en op *minderjarigen*.¹⁴⁶ Overigens concluderen Stanz en Tewksbury dat elektronisch toezicht in de U.S.A. het meest succesvol blijkt te zijn voor inbreuken, verbonden aan het rijden onder invloed.¹⁴⁷ De Buck en D'haenens geven dan ook aan dat in de U.S.A. één van de achterliggende visies bij de invoering van van elektronisch toezicht was dat de gevangenisstraf gereserveerd zou dienen te blijven voor gevaarlijke, gewelddadige delinquenten¹⁴⁸ : daders van seksuele delicten¹⁴⁹ en van geweldsmisdrijven zijn in de regel uitgesloten,

¹⁴¹ Het W.O.D.C. geeft ter zake aan dat in Engeland verkeersdelinquenten, met uitzondering van joyriders, fraudeurs en geweldsdelinquenten die veroordeeld zijn tot een straf in de gemeenschap met elektronisch toezicht (al dan niet in de plaats van een detentie), minder vaak blijken uit te vallen dan dieven en helers (X., « Alternatieven voor detentie », www.wodc.nl, 3).

¹⁴² R. HAVERKAMP, M. MAYER en R. LEVY, « Electronic monitoring in Europe », *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 2004, afl. 1, (36), 40. De voornoemde auteurs geven aan dat seksuele delinquenten in Nederland, Zweden en Catalonië wel in aanmerking komen voor een backdoor-elektronisch toezicht, mits evenwel nauwkeurige assessment (*Idem*).

¹⁴³ Hoewel – zoals Beyens aangeeft – over de jaren heen er zich in de U.S.A. een verzwaring van de klanten van elektronisch toezicht voorgedaan heeft in de richting van meer geweldscriminaliteit (K. BEYENS, *l.c.*, 487).

¹⁴⁴ Renzema en Skelton geven aan dat deze beter presteren dan andere misdrijfplegers onder elektronisch toezicht, althans in zoverre ze meerderjarig zijn (M. RENZEMA en D. SKELTON, « Use of electronic monitoring in the United States : 1989 update » in T. ELLSWORTH (ed.), *Contemporary community corrections*, Illinois, Waveland Press, 1992, (330), 337).

¹⁴⁵ Baumer en Mendelsohn geven aan dat deze beter presteren dan andere misdrijfplegers onder elektronisch toezicht (T. BAUMER en R. MENDELSON, « Electronically monitored home confinement : does it work ? » in J. BYRNE, A. LURIGIO en J. PETERSILIA (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, (54), 63).

¹⁴⁶ D. KAMINSKI, *l.c.*, 636. Beyens noemt, verwijzend naar Renzema en Skelton de volgende cijfers. In 1987 betrof 33, 4 % van de elektronisch toezichten verkeersmisdrijven, in 1989 19 %. Voor wat betreft diefstal betroffen de respectieve percentages 18 en 32, voor drugmisdrijven 13, 5 en 22 en voor misdrijven tegen personen 6 en 12 (K. BEYENS, *l.c.*, 476). Froment geeft de volgende cijfers : 25, 6 % van de elektronisch toezichten slaat op verkeersdelicten, 18, 2 % op eigendomsdelicten en 13, 5 % op drugsdelicten (J. FROMENT, « La surveillance électronique à domicile : une nouvelle économie du pouvoir de punir ? », *Les cahiers de la sécurité intérieure* 1998, afl. 34, (149), 153).

¹⁴⁷ R. STANZ en R. TEWKSBURY, « Predictors of success and recidivism in a home incarceration program », *The prison journal* 2000, (326), 326. Volgens hen is de maatregel eveneens meer succesvol bij ouderen, langer gestraften die een langer strafdeel ondergaan hebben, personen die veroordeeld zijn voor meerdere tenlasteleggingen, personen die minder technische inbreuken inzake het elektronisch toezicht pleegden en bij personen die uit minder criminogene buurten komen (*Idem*). Uit hun onderzoek blijkt dat het ras en het geslacht geen invloed te hebben op het al dan niet welslagen (*Ibidem*, 340).

¹⁴⁸ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *Electronic monitoring*, onuitg., 1996, 5.

¹⁴⁹ Zie evenwel een recent experiment in Florida, waar 900 op 57.000 gedetineerden gedurende 9 maanden onder elektronisch toezicht (G.P.S.-systeem) gecontroleerd worden : onder deze personen bevinden zich ook seksuele delinquenten (D. LEHNER, « Un avenir très prometteur pour le bracelet électronique. Impressions tirées de l'atelier de la C.E.P. relatif à la surveillance électronique des condamnés », *Info bulletin* 2003, afl. 2, (3), 7).

evenals *drughandelaars*.¹⁵⁰ Aan te stippen valt dat thans in de U.S.A. elektronisch toezicht ook meer toegepast wordt op « selected » violent offenders.¹⁵¹

Inzake West-Australië stellen De Buck en D'haenens dat geweldsdelinquenten – behoudens indien ze veroordeeld zijn tot een zeer korte straf – , brandstichters en drughandelaars uitgesloten zijn van elektronisch toezicht.¹⁵² In Nieuw-Zuid-Wales, ook gesitueerd in Australië, zijn eveneens de geweldsdelinquenten uitgesloten : het elektronisch toezicht wordt er vooral toegepast op personen, veroordeeld voor dronken sturen of sturen in staat van alcoholintoxicatie en voor plegers van vermogensmisdriven.¹⁵³ Ook wat Yukon (Australië) en Nieuw Zeeland betreft, maken zij melding van de uitsluiting van geweldsdelinquenten.¹⁵⁴ In Brits-Colombië, deel van Australië, waar het elektronisch toezicht vooral toegepast wordt op dronken bestuurders,¹⁵⁵ worden de plegers van seksuele misdrijven of geweldsmisdrijven uitgesloten, evenals de personen die geen permanente activiteit (werk, vorming...) zoeken.¹⁵⁶ In Israël werden personen die een drugdelict gepleegd hebben, niet geschikt bevonden voor elektronisch toezicht : men zag er meer mogelijkheden weggelegd voor verkeersdelinquenten, ordeverstoorders en – in iets mindere mate – vermogensdelinquenten.¹⁵⁷ Over een in 1994 in Zweden gevoerd experiment met betrekking tot elektronisch toezicht schrijven De Buck en D'haenens dat van de onder elektronisch toezicht geplaatsten 51 % veroordeeld was voor rijden onder invloed van alcohol, 19 % wegens aanranding en 2 % voor een misdrijf op het gebied van drugs.¹⁵⁸ In Singapore gebruikt men elektronisch toezicht dan weer om drugverslaafden gedwongen te doen afkicken.¹⁵⁹

Beyens geeft in het kader van het Nederlandse model (zie ook hoofdstuk III) aan dat bij onze Noorderburen het ook mogelijk is om plegers van zwaardere delicten, zoals doodslag, incest, brandstichting en inbraak onder elektronisch toezicht te plaatsen, althans voor zover het gaat om de hypothese van toepassing van elektronisch toezicht in het kader van detentiefasering.¹⁶⁰ Dit blijkt ook uit de resultaten van het experiment dat in Nederland in 1996 gevoerd werd met betrekking tot het elektronisch toezicht : onder de 126 personen onder elektronisch toezicht bevonden er zich personen die veroordeeld

¹⁵⁰ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.* 15.

¹⁵¹ M. BROWN en P. ELROD, « Electronic house arrest : an examination of citizen attitudes », *Crime and delinquency* 1995, (332), 333.

¹⁵² K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 18.

¹⁵³ SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 6.

¹⁵⁴ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 19 en 21. In Nieuw-Zeeland zijn ook personen die tot minder dan een jaar gevangenisstraf veroordeeld zijn, uitgesloten van elektronisch toezicht : onder meer de overweging dat het hier gaat om een groep die zich aan minder ernstige vergrijpen bezondigd heeft, waarvoor regulier reclasseringstoezicht meer gepast is, ligt hieraan ten grondslag (K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 21).

¹⁵⁵ P. LANDREVILLE, « La surveillance électronique des délinquants : un marché en expansion », *Déviance et société* 1999, (105), 106.

¹⁵⁶ SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 7.

¹⁵⁷ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 20.

¹⁵⁸ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 21. Froment geeft de volgende percentages : 58 % van de elektronisch toezichten heeft in Zweden betrekking op dronken sturen, 19 % op geweld en 33 % op diefstallen, drugsdelicten en andere inbreuken (J. FROMENT, *l.c.*, 153).

¹⁵⁹ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 21.

¹⁶⁰ K. BEYENS, *l.c.*, 482.

waren voor steunfraude, veelvuldige winkeldiefstal en afpersing, maar ook voor ontvoering en (poging) tot moord of doodslag.¹⁶¹ Overigens geeft het W.O.D.C. aan dat daders die zwaardere delicten gepleegd hebben, relatief weinig in de fout gaan, waarschijnlijk uit vrees voor de gevangenisstraf die hen in dat geval te wachten staat.¹⁶² Vanuit Nederlandse hoek valt wel te vernemen dat de magistratuur, althans in de fase van het voornoemde experiment, van oordeel is dat personen die terecht staan voor strafbare feiten, vanuit de thuishaven gepleegd (heling, handel in verdovende middelen, incest in geval het slachtoffer thuis woont), niet in aanmerking komen voor elektronisch toezicht.¹⁶³

In Frankrijk – waar over de periode van oktober 2000 tot mei 2002 een onderzoek gevoerd werd met betrekking tot het elektronisch toezicht – blijkt dat 27 % van de elektronisch toezichten slaat op allerlei diefstallen, 17 % op verkeersdelicten, met inbegrip van dronken sturen, 15 % op drugsdelicten, 11 % op vrijwillige en gewelddadige slagen en verwondingen jegens personen en 9 % op seksuele agressie.¹⁶⁴ In de Franse wettelijke regeling inzake elektronisch toezicht worden overigens geen voorbehouden geformuleerd naar de misdrijven toe (zie ook hoofdstuk III).

Vanuit een andere invalshoek, met name de bescherming van het slachtoffer, wordt elektronisch toezicht ook wel eens gepromoot als *controlemiddel voor straat-, stads- en contactverboden in geval van stalking*¹⁶⁵ of in het kader van *huiselijk geweld*, in welk geval – ter bescherming van het slachtoffer – overgegaan wordt tot wat men noemt bilateraal elektronisch toezicht.¹⁶⁶ Zo geeft Landreville aan dat in de U.S.A. en enkele steden van Canada op het vlak van familiaal geweld elektronisch toezicht opgelegd wordt in het kader van een vrijheid onder borg of van probatie om zich ervan te verzekeren dat de betrokken persoon de voorwaarden zal respecteren, te verhinderen dat hij naar het huis van het slachtoffer terug zal gaan en om te trachten geweld te vermijden.¹⁶⁷

¹⁶¹ E. SPAANS en C. VERWERS, *Elektronisch toezicht in Nederland. Uitkomsten van het experiment*, Den Haag, Ministerie van justitie/W.O.D.C., 1997, 4. Concreet betreft het de volgende feiten/veroordelingen : handel in/smokkel van verdovende middelen (inbegrepen verkoop van XTC en speed op houseparties) (26); gekwalificeerde diefstal (vooral inbraak in woningen en bedrijven) (24); (poging tot) moord/doodslag (12, waarvan 8 keer (medeplichtig) aan moord of doodslag en 7 keer (medeplichtig aan) poging tot moord/doodslag); diefstal met geweld, afpersing (13); ontucht met minderjarigen (13, waarvan 6 keer met eigen (stief)dochter(s) die op het moment van het elektronisch toezicht niet meer thuis woonden); oplichting, valsheid in geschriften (10); heling (9); wederrechtelijke vrijheidsberoving (ontvoering) (4); brandstichting (3); verkrachting (2); overige, waaronder winkeldiefstal « op bestelling », vrouwenhandel, zware mishandeling en vernieling (7) (*Ibidem*, 28).

¹⁶² X., *l.c.*, 3.

¹⁶³ E. SPAANS, *Aan banden gelegd. Tussenverslag onderzoek elektronisch toezicht*, Den Haag, Ministerie van justitie/W.O.D.C., 1996, 69.

¹⁶⁴ Concreet betreft het onder meer oplichting, geweld gepaard met vuurwapengebruik, seksuele agressie jegens personen van minder dan 15 jaar, smaad en weerspannigheid in staat van herhaling (A. KENSEY, A. PITOUN, R. LEVY en P. TOURNIER, *Sous surveillance électronique. La mise en place du 'bracelet électronique' en France (octobre 2000-mai 2002)*, s.l., MINISTÈRE DE LA JUSTICE en CESDIP, 2003, 153).

¹⁶⁵ N. BAAS, « Stalking », www.wodc.nl, 2003, 10.

¹⁶⁶ E. EREZ, P. IBARRA en N. LURIE, « Electronic monitoring of domestic violence cases », *Federal probation* juni 2004, 15-20.

¹⁶⁷ P. LANDREVILLE, *l.c.*, 113.

Luidens de hier gepresenteerde literatuur breidt de praktijk van het elektronisch toezicht voorzichtig meer en meer uit tot andere misdrijven dan de kleine vermogensdelicten en vindt het elektronisch toezicht actueel zelfs al een zekere toepassing voor zware gewelddaden en seksuele misdrijven, in den beginne veelal van elektronisch toezicht uitgesloten (zie bijvoorbeeld : Engeland (p. 49), de U.S.A. (p. 51) en de Nederlandse insteek (p. 51-52)). Een en ander heeft te maken met het feit dat de fase van het experimenteren met het elektronisch toezicht vrijwel als afgerond beschouwd kan worden; in een dergelijke fase wordt vanzelfsprekend geoefend met misdrijven en misdrijfplegers, waarvan men gerede kan aannemen dat een elektronisch toezicht ter zake succesvol zal verlopen.

III.2. HET PROFIEL VAN DE PERSOON ONDER ELEKTRONISCH TOEZICHT

Uit het hoger vermelde onderzoek van Snacken en Raes blijkt dat de onderzoeksrechters het *thuismilieu* als een belangrijke factor zien voor elektronisch toezicht : van belang wordt geacht dat de persoon *een normale huisomgeving* heeft. Elektronisch toezicht wordt *niet mogelijk geacht bij iemand die in marginale omstandigheden leeft* : een bevroegde onderzoeksrechter stelde zelfs dat de gevangenis beter is, als de persoon niet meer kan werken.¹⁶⁸

Ook bij *recidivisten* wordt elektronisch toezicht niet mogelijk geacht, *hoewel* een andere respondent deze maatregel juist wel zou gebruiken bij « onverbeterlijke » dieven.

Volgens de onderzoeksrechter *kan* elektronisch toezicht worden opgelegd aan *illegalen die in asielcentra verblijven* om te voorkomen dat ze verdwijnen. *Bij vreemdelingen zonder een vast verblijf* wordt evenwel *geen elektronisch toezicht* mogelijk geacht.¹⁶⁹ Aan te stippen valt dat ook de commissie Holsters – naast het vervuld zijn van de technische vereisten om de controle met elektronische middelen te realiseren – de vereiste vooropstelt dat de veroordeelde over een vaste verblijfplaats op Belgisch grondgebied dient te beschikken.¹⁷⁰

Kaminski geeft – verwijzend naar onderzoeken van Roy, Courtright en andere, Tonry en Lynch – aan dat in de U.S.A., bakermat van de maatregel, het elektronisch toezicht vooral toegepast wordt op delinquenten die maatschappelijk stabiel zijn, doordat ze werk hebben en over een huis en een familie beschikken, en op delinquenten die het minste risico op recidive vertonen of het minste gevaar voor de bevolking inhouden.¹⁷¹ Beyens stelt, verwijzend naar Baumer en Mendelsohn, dat het algemeen profiel van de dader die in de U.S.A. in aanmerking komt voor elektronisch toezicht dat is van *de niet-gewelddadige, low risk, primaire delinquent, waarvan het recidiverisico laag ingeschat wordt*; ze geeft hierbij direct aan dat deze persoon in België weinig kans zou lopen in de

¹⁶⁸ S. SNACKEN en A. RAES, *o.c.*, 93.

¹⁶⁹ S. SNACKEN en A. RAES, *o.c.*, 93.

¹⁷⁰ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., bijlage - art. 45, 3° voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken.

¹⁷¹ D. KAMINSKI, *l.c.*, 636.

gevangenis terecht te komen.¹⁷² Voor wat Engeland en Wales betreft, geeft zij – verwijzend naar een evaluatieonderzoek van Mair en Nee uit 1990 – aan dat de betrokken partijen het erover eens zijn dat elektronisch toezicht het meest geschikt *is voor delinquenten die een job, een telefoon, een partner en een familie hebben*.¹⁷³ In de context van deze bevindingen kan verwezen worden naar een recent overzicht van Bonta, Wallace-Capretta en Rooney dat inderdaad aangeeft dat buitenlandse ervaringen met betrekking tot elektronisch toezicht zich in het algemeen veelal richten op low risk-offenders.¹⁷⁴

Door het W.O.D.C. werd aangegeven dat daders met *drugs- of alcoholgerelateerde problemen* vaker uitvallen dan andere daders¹⁷⁵ en dat daders, *ouder dan 35 jaar*, het elektronisch toezicht vaker volbrengen dan jongeren. Over minderjarigen werd trouwens in Frankrijk gesteld dat ze te weinig standvastig zijn om zich te onderwerpen aan de contraintes, gesteld door het elektronisch toezicht.¹⁷⁶ Ook daders, *woonachtig in een niet criminogene buurt*, maken meer kans op succesvolle voltooiing van het elektronisch toezicht. First offenders en recidivisten blijken dan weer het elektronisch toezicht even lang vol te houden.¹⁷⁷ Aan te stippen valt nog dat Landreville aangeeft dat elektronisch toezicht nogal eens toegepast wordt op *zwangere delinquenten*, op *personen die besmet zijn door het H.I.V.-virus* of andere besmettelijke ziekten opgelopen hebben, op *bejaarden* en op *vrouwen*.¹⁷⁸

III.3. DE DUUR VAN HET ELEKTRONISCH TOEZICHT

Tijdens een studienamiddag op 7 mei 2004, georganiseerd door de U.C.L., gaf Kaminski aan dat *de gemiddelde duur onder elektronisch toezicht in België 2 tot 3 maanden bedraagt*.¹⁷⁹

Dit neemt niet weg dat er personen zijn die langer (onder meer tot 2 jaar) onder elektronisch toezicht geplaatst geweest zijn.¹⁸⁰ Desalniettemin – zo gaf Kaminski aan – blijken er na *6 maanden* elektronisch toezicht reële moeilijkheden te rijzen, in essentie op

¹⁷² K. BEYENS, *l.c.*, 476.

¹⁷³ K. BEYENS, *l.c.*, 478.

¹⁷⁴ J. BONTA, S. WALLACE-CAPRETTA en J. ROONEY, « Can electronic monitoring make a difference ? An evaluation of three Canadian programs », *Crime and delinquency* 2000, (61), 62-63.

¹⁷⁵ In het hoger vermelde Nederlandse experiment werd overigens reserve geuit met betrekking tot de toepassing van elektronisch toezicht op verslaafden en psychisch gestoorde (E. SPAANS, *o.c.*, 19).

¹⁷⁶ A. KENSEY, A. PITOUN, R. LEVY en P. TOURNIER, *o.c.*, 173.

¹⁷⁷ X., *l.c.*, 3, met verwijzingen naar onderzoeken van Schmidt (1998), Gowen (2000) en Smith (2001).

¹⁷⁸ P. LANDREVILLE, *l.c.*, 113.

¹⁷⁹ In 2000 was de gemiddelde duur blijkbaar nog 104 dagen of 3, 5 maanden (R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 8). Op dezelfde studiedag als waar Kaminski sprak, gaf Lévy aan dat in Frankrijk twee derden van de elektronisch toezichten (in 88 % van de gevallen als alternatief voor de korte gevangenisstraffen tot 1 jaar; in 11 % van de gevallen in het kader van vervroegde vrijlating bij langere gevangenisstraffen, wanneer nog minder dan 1 jaar ondergaan dient te worden, in 1 % van de gevallen als probatiemaatregel bij een voorwaardelijke invrijheidstelling) maximaal drie maanden duren.

¹⁸⁰ Volgens Bas en Damen in een tekst van 2000 staan ongeveer 25 % van de gecontroleerden langer dan zes maanden onder elektronisch toezicht (R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 8). Zie voor oudere cijfers : R. BAS, « 20 maanden « elektronisch toezicht » in België. Een eerste kwantitatieve analyse », *Winket* 1999, afl. 4, (78), 82-83.

familiaal vlak. Ook Bas en Damen situeren – vanuit internationaal wetenschappelijk onderzoek – wat zij noemen de *psychische pijngrens* in de buurt van zes maanden.¹⁸¹

Kijkend naar onze buurlanden stellen we vast dat elektronisch toezicht in Nederland tussen een maand en 6 maanden duurt. De leden van de rechterlijke macht zien in dienstverlening plus elektronisch toezicht ook een aanvaardbaar alternatief voor onvoorwaardelijke gevangenisstraffen van 9 tot 12 maanden, mits de betrokkene voldoet aan een aantal voorwaarden en er een goed uitgewerkt voorstel klaarligt.¹⁸² In Frankrijk, kunnen gevangenisstraffen tot een jaar of gevangenisstraffen, waarvan nog een strafduur van maximaal een jaar overblijft, in aanmerking komen voor elektronisch toezicht.¹⁸³

Beyens geeft aan dat in de U.S.A. – waar het elektronisch toezicht ontstaan is – de duur van de periode, waarin elektronisch toezicht opgelegd wordt, sterk uiteen loopt en varieert tussen één maand en maximaal zes maanden : ze voegt eraan toe dat hoe langer de periode is, hoe groter de kans op inbreuken.¹⁸⁴ In Engeland en Wales kan het huisarrest maximaal 6 maanden duren ; ook in Nederland bedraagt de maximale duur van het elektronisch toezicht 6 maanden.¹⁸⁵ In West-Australië zou volgens De Buck en D’haenens de doelgroep bestaan uit – naast mensen in voorarrest – veroordeelden die anders voor een gevangenisstraf van 12 maanden en minder in aanmerking zouden gekomen zijn¹⁸⁶ : Black en Smith geven aan dat het elektronisch toezicht er maximaal 6 maanden mag duren.¹⁸⁷ In Zuid-Australië en Queensland komen veroordeelden op vier maanden van hun strafeinde in aanmerking voor elektronisch toezicht.¹⁸⁸ In Nieuw-Zuid-Wales komen delinquenten die het risico lopen op een gevangenisstraf tot 18 maanden in aanmerking.¹⁸⁹ In Saskatchewan is het elektronisch toezicht dan weer gericht op autochtone delinquenten, vrouwen en « high risk »-delinquenten die normaal opgesloten zouden worden : het elektronisch toezicht duurt er maximum 6 maanden.¹⁹⁰ In Brits-Colombië komen personen, veroordeeld tot een gevangenisstraf van 7 dagen tot 6 maanden, alsmede personen die op 4 maanden van hun strafeinde zijn, in aanmerking voor elektronisch toezicht.¹⁹¹ In Nieuw Zeeland is de maximale duur 12 maanden, maar

¹⁸¹ R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 8. Eerder sprak Bas van 6 à 9 weken (R. BAS, *l.c.*, 83).

¹⁸² E. SPAANS, *o.c.*, 3.

¹⁸³ Zie in extenso hoofdstuk III. Levy en Pitoun geven aan dat in de periode 2000-2002 het elektronisch toezicht in Frankrijk gemiddeld 2, 4 maanden duurt (in 22 % van de gevallen bedroeg de duur 1 maand; in 51 % van de gevallen minder dan 2 maanden; in 16 % van de gevallen 4 maanden of meer (R. LEVY en A. PITOUN, « L’expérimentation du placement sous surveillance électronique en France et ses enseignements », *Déviance et société* 2004, (411), 415).

¹⁸⁴ K. BEYENS, *l.c.*, 476. Hierbij wordt verwezen naar een onderzoek van Schmidt uit 1989, waaruit blijkt dat in 1988 in 54 % van de gevallen het elektronisch toezicht zes weken of korter duurde; in slechts 4 % van de gevallen duurde het elektronisch toezicht zes maanden tot een jaar (*Idem*). De Buck en D’haenens spreken van een gemiddelde duur in de U.S.A. van 2 ½ maand (K. DE BUCK en K. D’HAENENS, *o.c.*, 15).

¹⁸⁵ SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 3 en 4.

¹⁸⁶ K. DE BUCK en K. D’HAENENS, *o.c.*, 18.

¹⁸⁷ M. BLACK en R. SMITH, « Electronic monitoring in the criminal justice system », *Trends & issues in crime and criminal justice* mei 2003, (1), 4.

¹⁸⁸ M. BLACK en R. SMITH, *l.c.*, 3.

¹⁸⁹ SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 6.

¹⁹⁰ P. LANDREVILLE, *l.c.*, 106.

¹⁹¹ SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 7.

deze duur kan – met toestemming van de betrokkene – eenmalig met 12 maanden verlengd worden.¹⁹² Uit een experiment in 1994 in Zweden doorgevoerd blijkt dan weer een gemiddelde duur van 34 dagen elektronisch toezicht¹⁹³ en in Singapore bedraagt de periode van elektronisch toezicht steeds zes maanden.¹⁹⁴

Kijken we naar de gemiddelde duur van het elektronisch toezicht dan kan nuttig verwezen worden naar de hoger vermelde studie van Haverkamp, Mayer en Lévy die de volgende gemiddelde duren vermijden : Engeland : 48 dagen; Zweden : 1 maand; Nederland : 4 maanden; België : 2 maanden (zie ook hoger); Frankrijk : 2, 4 maanden; Bazel (Zwitserland) : 3 tot 6 maanden; Vaud (Zwitserland) : 2 maanden; Catalonië (Spanje) : 9 maanden; Hesse (Duitsland)¹⁹⁵ : 4, 5 maanden.¹⁹⁶

De kwestie van de duur van het elektronisch toezicht is van belang, vermits een belevingsonderzoek door de K.U.L. gevoerd van februari 1999 tot februari 2000 aangetoond heeft dat de meerderheid van de bevroegde personen onder elektronisch toezicht stelt zich minder op zijn gemak te voelen en gestresseerd of angstig te zijn naar aanleiding van het elektronisch toezicht : op enkele uitzonderingen na vond elke respondent dat het elektronisch toezicht voor extra moeilijkheden en spanningen zorgt binnen het gezin, waarop het echt weegt, en negatief inwerkt op de relatie met de partner.¹⁹⁷

Het voornoemde onderzoek gaf aan dat de meerderheid van de respondenten,¹⁹⁸ met name twee derden ervan, stelde dat elektronisch toezicht voor hen enkel vol te houden is op korte termijn : volgens de onderzoekers heeft het merendeel van hen het dan over een periode van 6 tot maximaal 12 maanden, de overigen bedoelen een periode van

¹⁹² K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 21.

¹⁹³ Het experiment betrof personen, veroordeeld tot een maximale gevangenisstraf van twee maanden; vanaf 1 januari 1997 werd die grens opgetrokken tot drie maanden (SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 5).

¹⁹⁴ K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *Electronic monitoring*, onuitg., 1996, 21.

¹⁹⁵ Duitsland lijkt inderdaad de jongste jaren het elektronisch toezicht ontdekt te hebben. Zie voor enige literatuur ter zake de bibliografie. Wegens taalkundige redenen werd deze literatuur niet verder uitgediept.

¹⁹⁶ R. HAVERKAMP, M. MAYER en R. LEVY, *l.c.*, 38.

¹⁹⁷ E. STASSART, « Kritische doorlichting van het elektronisch toezicht aan de hand van een belevingsonderzoek », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (45), 48-49. Zie ook De Buck en D'haenens die stellen : « Electronic monitoring kan ook spanningen in het gezinsleven teweegbrengen. De gezinnen of de mensen met wie een veroordeelde samenwoont worden « mee » gestraft. Ze zitten « opgescheept » met iemand die niet naar buiten kan, geen boodschappen kan doen en daardoor niet voor zichzelf kan zorgen. Bovendien kan die persoon zijn frustraties niet buiten kwijt, hetgeen kan leiden tot intra-familiale conflicten. Ten slotte moet er ook nog op gewezen worden dat familieleden en vrienden voor het dilemma geplaatst worden of zij overtreding van de huisarrestvoorwaarden moeten melden of niet. Zij worden medeverantwoordelijk gemaakt voor het correcte verloop van de straf » (K. DE BUCK en K. D'HAENENS, *o.c.*, 37). Zie ook Baumer en Mendelsohn die aangeven dat uit een door hen uitgevoerd onderzoek blijkt dat 78 % van de door hen bevroegde personen onder elektronisch toezicht melding maakt van het feit dat de personen, waarmee ze samenwonen, klagen over of overstuur geraken van het elektronisch toezicht (T. BAUMER en R. MENDELSON, « Electronically monitored home confinement : does it work ? » in J. BYRNE, A. LURIGIO en J. PETERSILIA (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, (54), 61).

¹⁹⁸ Alle personen die onder elektronisch toezicht geplaatst werden in de periode van 1 april 1998 tot en met 14 februari 2000, dit zijn 54 personen, werden bevroegd naar hun ervaringen met het elektronisch toezicht.

maximaal 4 maanden.¹⁹⁹ Alle respondenten waren van mening dat het elektronisch toezicht moeilijker en zwaarder wordt op professioneel en familiaal vlak als het langer duurt.²⁰⁰

We geven nog aan dat uit het in Nederland in 1996 gevoerde experiment blijkt dat veel geïnterviewde deelnemers die voor maximaal 3 maanden onder elektronisch toezicht geplaatst werden, stellen deze periode wel aan te kunnen, maar een langere periode waarschijnlijk niet of met veel moeite.²⁰¹

Vermits het toch niet de bedoeling kan zijn dat elektronisch toezicht een sanctie wordt voor anderen dan de veroordeelde, dient bijgevolg de pijngrens in rekening gebracht te worden.²⁰² Het respecteren van de contraintes van de duur is ook van belang, vermits uit Engels onderzoek gebleken is dat naargelang de duur van het elektronisch toezicht stijgt, het aantal intrekkingen stijgt : dit blijkt vooral het geval te zijn vanaf 4 maanden elektronisch toezicht.²⁰³

In wat volgt zullen we – gelet op wat in III.3. van dit hoofdstuk I bevonden werd – de kwestie van de duur van het elektronisch toezicht expliciet mee in rekening brengen. We zullen hierbij de term “pijngrens” hanteren, vermits dit de term is die in de Nederlandstalige literatuur²⁰⁴ inzake het elektronisch toezicht gehanteerd wordt. We wensen hierbij wel uitdrukkelijk aan te geven dat de term “pijngrens” niet de meest gelukkige betiteling is. Deze term doet namelijk op het eerste gezicht denken aan het (fysiek en) psychisch lijden dat de persoon onder elektronisch toezicht – en zijn familie – ondergaat. Hiermee onderscheidt het elektronisch toezicht zich evenwel niet van de gevangenisstraf. De kwestie van de “pijngrens” refereert – we wensen dat hier scherp te stellen – in eerste orde naar de mate van het mislukken van het elektronisch toezicht dat – volgens tal van bronnen in de literatuur – in relatie zou staan met de duur van het elektronisch toezicht : des te langer de duur van het elektronisch toezicht, des te minder draagbaar dit zou worden, wat de kans op mislukkingen en (her)opsluitingen zou doen stijgen; uiteindelijk is namelijk voor het welslagen van het elektronisch toezicht de medewerking van de betrokkene vereist. In deze betekenis wordt de “pijngrens” mee opgepikt in dit eindrapport.

Aan te stippen valt dat de commissie Holsters de tijdsduur voor elektronisch toezicht op één jaar blijkt te stellen.²⁰⁵

¹⁹⁹ Een enkele respondent sprak van een maximale duur van één maand.

²⁰⁰ E. STASSART, T. PETERS en S. PARMENTIER, *Elektronisch toezicht. Een belevingsonderzoek bij de eerste groep van deelnemers. Eindrapport*, onuitg., 2000, 81-82.

²⁰¹ E. SPAANS en C. VERWERS, o.c., 54. Deze auteurs voegen er evenwel aan toe dat deelnemers die voor een periode van 4 tot 6 maanden onder elektronisch toezicht geplaatst werden, niet negatiever zijn.

²⁰² Zie ook scherp in die zin : B. BERRIE en R. MATTHEWS, « Electronic monitoring and house arrest : making the right connections » in R. MATTHEWS (ed.), *Privatizing criminal justice*, Londen, Sage, 1989, (107), 125.

²⁰³ E. MORTIMER en C. MAY, *Electronic monitoring in practice : the second year of the trials of curfew orders in Home office research findings*, Londen, Home office, 1997, 17.

²⁰⁴ De keuze voor de terminologie van de Nederlandstalige literatuur vloeit logischerwijze voort uit de voertaal van het onderzoek dat leidde tot dit eindrapport.

²⁰⁵ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding* –

Een andere kwestie inzake de duur van het elektronisch toezicht is de gelijkstelling tussen een bepaald aantal dagen gevangenschap en een bepaald aantal dagen elektronisch toezicht. Van der Laan maakt melding van *omrekeningstabellen die her en der bestaan, waarbij één dag detentie gelijkgesteld wordt met 3 dagen elektronisch toezicht*.²⁰⁶ Berrie en Matthews vermelden dezelfde omrekening, wat hen de bedenking ontlokt dat enkel erg kortgestraften in aanmerking komen voor elektronisch toezicht.²⁰⁷

III.4. DE INVULLING VAN HET ELEKTRONISCH TOEZICHT

Vanuit een overzicht van de internationale praktijk inzake het elektronisch toezicht stellen Beyens, Snacken en Eliaerts binnen een Angelsaksische context dat elektronisch toezicht opgelegd kan worden in plaats van gevangenisstraf, als bijkomende controle in combinatie met bail (vrijlating mits betaling van een borgsom) of met voorwaardelijke invrijheidstelling.²⁰⁸ Ze voegen eraan toe – en dit is voor huidig onderzoek van belang – dat *een naakte toepassing* van de techniek van het elektronisch toezicht als zeer *onwenselijk* beschouwd wordt en dus zoveel mogelijk vermeden dient te worden. Vandaar – zo geven voornoemde auteurs aan – kent het elektronisch toezicht zijn meest populaire toepassingsvorm in combinatie met – intensieve – probatie of dienstverlening.²⁰⁹ Beyens stelt overigens elders ook – verwijzend naar Petersilia en Turner – dat de combinatie van toezicht met hulpverlening, werk, restitutie en dienstverlening lagere recidivecijfers oplevert : het opvoeren van controle op daders op zich heeft weinig effect op recidive.²¹⁰

Het kan dus blijkbaar niet de bedoeling zijn dat het opleggen van elektronisch toezicht als autonome straf louter kan bestaan in het verplichten van de betrokkene om passief thuis

strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden, onuitg., s.d., bijlage - art. 45, 1° voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken.

²⁰⁶ P. VAN DER LAAN, « Nieuwe pogingen om de vrijheidsstraf terug te dringen : dienstverlening, intensief reclasseringtoezicht en elektronisch huisarrest », *Justitiële verkenningen* 1988, afl. 3, (9), 34.

²⁰⁷ B. BERRIE en R. MATTHEWS, *l.c.*, 117.

²⁰⁸ Elders stelt Beyens dat de toepassing van de techniek van het elektronisch toezicht principieel mogelijk is doorheen de verschillende stadia van de strafrechtsbedeling. Het kan – zo stelt zij – opgelegd worden als sanctie op zich (naakte toepassing) of in combinatie met een hulpverlenende maatregel; het kan in principe in de plaats komen van voorlopige hechtenis, van een effectieve gevangenisstraf of van een uitstel, als bijkomende controle bij een vervroegde invrijheidstelling, bij een (intensieve) probatie of bij een gemeenschapsdienst (K. BEYENS, *l.c.*, 474).

²⁰⁹ K. BEYENS, S. SNACKEN en C. ELIAERTS, *Privatisering van gevangenen*, Brussel, V.U.B.-Press, 1992, 135. Elders geeft Beyens aan dat in België nooit geprobeerd is of intensieve probatie, zonder elektronisch toezicht, niet tot dezelfde of misschien betere resultaten kan leiden (K. BEYENS, « Toeziën op elektronisch toezicht », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (23), 31 : ze stelt hier ook uitdrukkelijk dat elektronisch toezicht zonder (intensieve) menselijke begeleiding een lege doos is die men absoluut moet vermijden in een penale context).

²¹⁰ K. BEYENS, « Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling ? », *Panopticon* 1996, (473), 486. Zie ook Lehner die stelt dat – in de U.S.A. – de toepassing van het elektronisch toezicht op kleine delinquenten, zonder dat voorzien wordt in een gepast begeleidingsprogramma, leidt tot talloze inbreuken op de bepalingen die het elektronisch toezicht regelen met tal van heropsluitingen tot gevolg (D. LEHNER, *l.c.*, 7).

te blijven.²¹¹ In die zin valt ook de – binnen de actuele toestand van strafuitvoering geformuleerde – opmerking van Bas en Damen te lezen dat aan elektronisch toezicht een intensieve, individuele begeleiding verbonden is die de kans op een succesvolle maatschappelijke reïntegratie vergroot.²¹² In die zin is ook de visie van de commissie Holsters te vatten die stelt dat de beslissing tot toekenning van het elektronisch toezicht – volgens de voornoemde commissie te nemen door een strafuitvoeringsrechtbank, vermits het elektronisch toezicht zich dient te situeren in de strafuitvoering – de precieze modaliteiten ervan moet bepalen in een uitvoeringsplan.²¹³ Ter zake is de volgende stelling van Spaans en Verwers veelzeggend : « Elektronisch toezicht biedt namelijk de mogelijkheid om de resocialisatie van de veroordeelde te bevorderen zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van het strafkarakter van de interventie. Door elektronisch toezicht te koppelen aan een verplicht, strak dagprogramma, waarin tijd is ingeruimd voor onder meer werk en opleiding en waarin geleidelijk aan (meer) vrijheden worden ingebouwd, kan de maatschappelijke integratie van de betrokkene worden bevorderd ». ²¹⁴ Van Gestel van haar kant omschrijft de zinvolle tijdsbesteding, waarnaar met de notie dagprogramma duidelijk gerefereerd wordt, als : werk, scholing of therapie.²¹⁵

Daarnaast werd ook wel eens – met name door de voornoemde auteurs Bas en Damen – gesuggereerd om – vanuit de herstelrechtelijke visie die het elektronisch toezicht inspireert – te overwegen bij de toelating tot het elektronisch toezicht een aantal voorwaarden op te leggen dat beoogt *de aan het slachtoffer toegebrachte schade te herstellen* (bijvoorbeeld : de afbetaling van de burgerlijke partijen, het laten deelnemen van de veroordeelde aan activiteiten die zich binnen dezelfde context als de gemeenschapsdienst of de taakstraf bevinden).²¹⁶ Aan te stippen valt dat in Frankrijk de magistraat de persoon onder elektronisch toezicht kan onderwerpen aan dergelijke voorwaarden.²¹⁷

In het licht van dit alles dient de vraag gesteld hoe de begeleiding van de persoon onder elektronisch toezicht er dient uit te zien. Beyens laat verstaan dat het niet volstaat te opteren voor controlerende begeleiding, maar dat alleszins ook *hulpverlenende*

²¹¹ Zie ook Kaminski, Lalande en Dallaire die – vanuit een breder penologisch perspectief – fors stellen : « La surveillance électronique ne vaut et ne vaudra surtout jamais mieux qu'une véritable politique pénale incluant trois objectifs que la surveillance électronique met à mal : la réduction de la sévérité des peines, le développement des mesures alternatives évitant l'entrée en prison et l'accompagnement social de ces mesures, marqué par le respect du droit à la vie privée et familiale et par la promotion d'un réel objectif de réinsertion sociale » (D. KAMINSKI, P. LALANDE en J. DALLAIRE, *l.c.*, 574).

²¹² R. BAS en W. DAMEN, « ET (we) phone (you at) home », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (7), 7.

²¹³ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., bijlage - art. 46 voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken.

²¹⁴ E. SPAANS en C. VERWERS, *o.c.*, 11.

²¹⁵ B. VAN GESTEL, « Tralies in je hoofd. Over de psycho-sociale effecten van elektronisch huisarrest », *T. Crim.* 1998, afl. 1, (21), 24.

²¹⁶ R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 17.

²¹⁷ P. COUVROT, « Une première approche de la loi du 19 décembre 1997 relative au placement sous surveillance électronique », *R.S.C.* 1998, (374), 376.

begeleiding voorhanden moet zijn.²¹⁸ Ter zake lijkt zij aan te sluiten bij een evaluatienota van september 1998 van de dienst justitiehuisen, waarin met betrekking tot controle gesteld wordt : « Een verplichte begeleiding heeft steeds een controlerend, verifiërend luik. Dit geldt voor de elektronisch-toezicht-begeleiding, net zoals voor een voorwaardelijke invrijheidstelling of een probatiebegeleiding. (...) Door de dienst sociaal werk wordt controle gehanteerd als een structurerend element, een soepele wegwijzer. Voorwaarden moeten kaderen in een dynamisch veranderingsproces, moeten een leerproces mogelijk maken. (...) Niet, of moeilijk werkbaar in een maatschappelijke begeleiding zijn onrealistische voorwaarden (vlug werk vinden) en puur controlerende voorwaarden (bijvoorbeeld het verbod om bepaalde personen te zien of plaatsen te bezoeken). Voorwaarden van de laatste soort vergen een politionele controle. Dergelijke voorwaarden opnemen in het kader van een maatschappelijke begeleiding betekent immers uitholling van deze begeleiding én betekent een hinderpaal om werkelijk probleemoplossend te werken ».²¹⁹

In België blijkt de jongste jaren het kwantitatieve het gehaald te hebben op het kwalitatieve. Rombaut, Pletinckx en Bas wezen er namelijk vrij recent op dat men in België begon met elektronisch toezicht-dossiers in te delen in categorieën om zo de intensiteit van de begeleiding voor bepaalde categorieën fors te doen dalen. Een en ander moest mogelijk maken om met het zelfde aantal maatschappelijke assistenten meer elektronisch toezichten te begeleiden. De voornoemde auteurs – die de voormelde gang van zaken betreuren – wijzen er bovendien op dat deze werkwijze leidt tot minder volledige dossiers en bijgevolg tot een minder accurate controle door het N.C.E.T.²²⁰ Het moge duidelijk zijn dat deze situatie indruist tegen de voornoemde paramaters die men in de literatuur, die zich baseert op de praktijk van het elektronisch toezicht, als noodzakelijk vooropstelt.

III.5. DE PROCEDURE INZAKE ELEKTRONISCH TOEZICHT

Door Beyens werd gesteld dat – om goede slaagkansen te verzekeren – elektronisch toezicht een *diepgaande selectie, voorbereiding en begeleiding* vergt.²²¹ Een en ander betekent dat het elektronisch toezicht als autonome straf niet zomaar een passe-partoutsanctie mag worden, maar slechts na wijs beraad – voorafgegaan door passende adviezen – over het individuele voorliggende geval genomen mag worden. De regelgeving ter zake zal alleszins in de nodige tijd moeten voorzien : zoals Beyens aangeeft, *omvat het huidige voorbereidingsproces ongeveer een maand*.²²²

Van den Berge en Van de voorde wijzen uitdrukkelijk op *het belang van de motivering door de rechter* inzake de keuze van de opgelegde straf. Zij stellen tevens dat de rechter

²¹⁸ Zie over deze kwestie ook : T. DAEMS, « Wat met het rottweilergehalte van de gecontroleerde ? Begeleiding én controle : rolonduidelijkheid in elektronisch toezicht », *Orde van dag* 2000, afl. 10, (33), 33-40.

²¹⁹ K. BEYENS, « Toezien op elektronisch toezicht », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (23), 28-29.

²²⁰ K. ROMBAUT, P. PLETINCKX en R. BAS, « Elektronisch toezicht onder de hamer : 300, 450, 1000, 2000... wie biedt meer ? », *Fatik* 2003, afl. 99, (14), 15.

²²¹ K. BEYENS, *l.c.*, 31.

²²² K. BEYENS, *l.c.*, 31.

ten gronde op het moment van de straftoemeting *een taxatie moet maken van de gevaarlijkheidsgraad van de te veroordelen delinquent, wat inherent verwijst naar het recidiverisico, waarna hij moet beslissen over de aard van de bestraffingsmaatregel die hier tegenover moet staan.* Wanneer we deze twee punten samenleggen, wordt blijkbaar gesteld dat de gevaarlijkheidsgraad uitdrukkelijk uit de motivatie van de rechter moet blijken. Uit die motivatie moet tevens blijken waarom men welke straf oplegt.²²³ In dit kader kan ook gewezen worden op het voorstel van de commissie Holsters om de rechter de keuze van de straf en de strafmaat te laten motiveren in functie van een aantal criteria, met name : de strafdoelen; de persoonlijkheid van de dader; de ernst van het misdrijf; het al uitgevoerde herstel; de maatregelen of de beslissingen die de dader al in het kader van het misdrijf ondergaan heeft; en de inspanningen die al op het vlak van de sociale integratie geleverd werden.²²⁴

De commissie Holsters – die het elektronisch toezicht situeert in de fase van de strafuitvoering (zie verder) – stelt voor dat het elektronisch toezicht toegekend kan worden : 1° om activiteiten te verrichten, waarvan de voortzetting zijn sociale declassering kan voorkomen of zijn sociale reïntegratie voorbereiden, in het bijzonder familiale taken, professionele activiteiten, beroepsopleidingen, stages of studies; 2° om herstelgerichte prestaties te leveren in het kader van de schadeloosstelling van de slachtoffers van de feiten, waarvoor hij is veroordeeld.²²⁵ Diezelfde commissie stelt

²²³ Y. VAN DEN BERGE en R. VAN DE VOORDE, *l.c.*, 56-59. Deze auteurs stellen ook dat de rechter, wanneer hij opteert voor een penitentiaire straf, dient aan te geven waarom hij niet kiest voor een ander, niet-penitentiair alternatief.

²²⁴ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel II : straftoemeting*, onuitg., s.d., 44. De commissie stelt op dezelfde plaats dat de vrijheidsbenemende straf de zwaarste straf is : daarom mag ze volgens de commissie enkel opgelegd worden, indien een andere straf, gezien de bijzonder omstandigheden van de zaak, niet aangewezen is of wanneer de maatschappij tegen de dader van de feiten beschermd moet worden. « Het spreekt dan ook voor zich », zo stelt de commissie Holsters, « dat de keuze voor een vrijheidsbenemende straf het voorwerp dient uit te maken van een bijzondere redenering, een redenering die aldus het voorwerp dient uit te maken van een specifieke motivering ». Zie ter zake ook : M. ROZIE, « De voorstellen van de subcommissie straftoemeting » in I. AERTSEN, K. BEYENS, S. DE VALCK en F. PIETERS (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 21-25; H. LAMON en N. STAESSENS, « De voorstellen van de subcommissie straftoemeting becommentarieerd » in I. AERTSEN, K. BEYENS, S. DE VALCK en F. PIETERS (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 27-36.

²²⁵ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I : algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., bijlage - art. 44 voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken. Zie over dit deelrapport ook : M. DE SWAEF en R. PERRIËNS, « De voorstellen van de subcommissie strafuitvoeringsrechtbanken » in I. AERTSEN, K. BEYENS, S. DE VALCK en F. PIETERS (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 77-89 ; R. VERSTRAETEN, « De voorstellen van de subcommissie strafuitvoeringsrechtbanken becommentarieerd » in I. AERTSEN, K. BEYENS, S. DE VALCK en F. PIETERS (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 91-98.

voorts dat er wat de veroordeelde betreft geen tegenindicaties mogen bestaan die niet door een controle met elektronische middelen opgevangen kunnen worden. In dit kader noemt ze – blijkbaar op limitatieve wijze – de volgende tegenindicaties : het gevaar dat de veroordeelde van de periode gebruik zou maken om zich aan de uitvoering van zijn straf te onttrekken, het wezenlijke risico dat hij tijdens deze periode strafbare feiten zou plegen of dat hij de slachtoffers van de feiten, waarvoor hij veroordeeld werd, zou verontrusten.^{226 227}

De commissie Holsters vereist tevens dat de beslissing tot toekenning van het elektronisch toezicht enerzijds de algemene voorwaarde bevat dat de veroordeelde geen enkel nieuw strafbaar feit mag plegen en anderzijds de bijzondere voorwaarden inschrijft die rekening houden met de persoon van de veroordeelde en met het milieu, waarin hij opgevangen wordt, en de sociale omgeving, waarin hij geacht wordt te vertoeven in het kader van zijn regime van elektronisch toezicht.²²⁸

Voorts wordt – ook door de voornoemde commissie - de instemming van de betrokkene met de maatregel – en de eraan verbonden voorwaarden - centraal gesteld.²²⁹ Tevens wordt de instemming van de meerderjarige personen die op de plaats wonen, waar de veroordeelde het elektronisch toezicht zal ondergaan, vereist.²³⁰

²²⁶ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., bijlage - art. 45, 2° voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken.

²²⁷ Zie art. 195 Sv. : « Ieder veroordelend vonnis vermeldt de feiten waaraan de gedaagden schuldig of waarvoor zij aansprakelijk geoordeeld worden, de straf, de burgerlijke veroordelingen en de toegepaste wetsbepaling. Het vonnis vermeldt nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen waarom de rechter, als de wet hem daartoe vrije beoordeling overlaat, dergelijke straf of dergelijke maatregel uitspreekt. Het rechtvaardigt bovendien de strafmaat voor elke uitgesproken straf of maatregel. Wanneer hij veroordeelt tot een geldboete kan hij voor de vaststelling van het bedrag ervan rekening houden met de door de beklaagde aangevoerde elementen over zijn sociale toestand. Het tweede lid is niet van toepassing wanneer de rechtbank uitspraak doet in graad van beroep, behalve wanneer zij een verval van het recht tot besturen van een voertuig, een luchtschip en het geleiden van een rijdier uitspreekt ».

²²⁸ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., bijlage - art. 46 voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken. Te vermelden valt dat artikel 47 van voornoemd voorontwerp, zoals geformuleerd door de commissie Holsters, de mogelijkheid tot wijziging van de voorwaarden open laat. Bij niet-naleving van het uitvoeringsplan van het elektronisch toezicht of de voorwaarden die eraan verbonden zijn of in geval van ernstig risico op een ernstige aanslag op de fysieke integriteit van derden, laat de commissie overigens ook de mogelijkheid tot aanpassing van de voorwaarden open en verplicht zij niet a priori tot herroeping van het elektronisch toezicht. Hierbij dient wel aangegeven te worden dat de overwegingen van de commissie Holsters zich situeren binnen de optiek van de strafuitvoering, waarbij de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd verklaard worden voor het elektronisch toezicht.

²²⁹ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., 56.

²³⁰ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., bijlage - art. 45 voorontwerp van wet houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken. Zie ook – als globale

III.6. WAARSCHUWINGEN MET BETREKKING TOT ELEKTRONISCH TOEZICHT

Hoewel het niet tot de onderzoeksoopdracht behoort om de opportuniteit van het vooropgestelde regeringsbeleid te beoordelen, kan men er niet buiten een aantal knelpunten dat in de literatuur herhaaldelijk om niet te zeggen vrijwel steeds naar voor gebracht wordt met betrekking tot elektronisch toezicht te signaleren. Het past dat de regering – en later de wetgever – ter zake de nodige waakzaamheid aan de dag legt.

III.6.1. Het gevaar voor net widening

In een onderzoek dat het N.I.C.C. samen met de V.U.B. in de jaren 1996-97 voerde met betrekking tot de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden werd reeds aangegeven dat verscheidene studies vastgesteld hebben dat alternatieve maatregelen, zoals het elektronisch toezicht, niet of slechts gedeeltelijk in de plaats komen van vrijheidsberoving, maar (ook) toegepast worden op personen die voorheen niet naar de gevangenis gestuurd zouden zijn²³¹: het gevolg hiervan is dat de toepassing van de vrijheidsberoving niet afneemt, maar dat een toenemend aantal mensen onderworpen wordt aan gerechtelijke controle. Aangegeven werd – verwijzend naar Stanley Cohen – dat deze sancties ook kwalitatief een uitbreiding van de controle inhouden, in die zin dat men niet langer enkel gestraft kan worden wegens het plegen van een misdrijf, maar ook wegens het niet naleven van opgelegde voorwaarden, en dat de controle zich verplaatst van de gevangenis naar de hele maatschappij.²³² In het voornoemde onderzoek werd bijgevolg het probleem van de net widening gesteld.

bevinding bij de studie van een aantal landen -: SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 2 D. LEHNER, *l.c.*, 7.

²³¹ En dus toegepast worden als alternatief voor een ander alternatief of als extra controle bij een bestaande niet-vrijheidsberovende sanctie, zoals (intensieve) probatie, dienstverlening of een voorwaardelijke gevangenisstraf, wat tot gevolg heeft dat dat niet alleen de bestaande alternatieven een extra controlerend karakter krijgen, maar dat door de aanzuigende werking het gevaar bestaat dat meer mensen onderworpen zullen worden aan overheidscontrole (K. BEYENS, « Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling ? », *Panopticon* 1996, (473), 485). Verwijzend naar een bevraging door Lilly en andere in 1987, geeft zij aan dat rechters – althans in de U.S.A. (zij verweest voor Engeland en Wales naar een gelijkkluidend onderzoek van Mair en Nee uit 1990) – elektronisch toezicht meestal niet zien als een alternatief voor een gevangenisstraf of een voorlopige hechtenis, wat volgens haar de net widening-theorie bevestigt (*Idem*). Cf. ook de burgerbevraging die in 1989 georganiseerd werd door Frost en Stephenson, waaruit bleek dat de burgers tagging niet echt zien als een vorm van bestraffing, maar wel als een alternatief voor de – lichtere – borgstelling (S. FROST en G. STEPHENSON, « A simulation study of electronic tagging as a sentencing option », *The Howard journal* 1989, afl. 2, (91), 91 en 98). Hierbij moet onmiddellijk aangestipt worden dat de U.S.A. gekenmerkt worden door een repressiever bestraffingsklimaat (K. BEYENS, *o.c.*, 153-154 en 263-265).

²³² S. SNACKEN, A. RAES, K. DE BUCK, K. D'HAENENS en P. VERHAEGHE, *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden (1996-1997)*, onuitg., 1997, 3. Verwijzend naar diezelfde Cohen stellen Bas en Damen dat het nooit de bedoeling kan zijn meer mensen justitieel te controleren, maar wel om personen die al justitieel gecontroleerd worden, op andere manieren – via elektronisch toezicht bijvoorbeeld – beter te controleren (R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 15).

Deze kwestie is niet nieuw. Ook in eerdere literatuur en onderzoek werd erop gewezen. Dit gebeurde onder meer in een artikel van Charlotte Vanneste over de dienstverlening,²³³ waarbij duidelijk een parallel getrokken kan worden met de invoering van de werkstraf.

In een interview met Knack formuleerde Beyens het caveat van de net widening met betrekking tot de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf. Zij stelt : « Daardoor zou een rechter het elektronisch toezicht ook onmiddellijk kunnen opleggen. Ervaringen in het buitenland en met andere « alternatieve » straffen leren echter dat dit kan leiden tot een ongewenste uitbreiding van het justitiële net.²³⁴ Mensen die anders geen gevangenisstraf zouden krijgen, lopen het risico om deze toch wel verregaande vorm van elektronische controle opgelegd te krijgen. Het resultaat is dat vervolgens zowel de gevangenispopulatie als de populatie onder elektronisch toezicht blijft stijgen ».²³⁵

Op dit gevaar voor net widening – overigens aan de basis voor de huidige positionering van het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering²³⁶ – werd overigens recent expliciet gewezen in het eindrapport van de commissie Holsters. Deze commissie besloot dienvolgens dat om dit fenomeen van net widening te vermijden de toepassing van het elektronisch toezicht beperkt moet blijven tot de uitvoering van de vrijheidsstraf. Ze voegt eraan toe dat het dus geen modaliteit kan zijn noch in het kader van de vrijheid onder voorwaarden noch in het kader van de probatie of de voorwaardelijke invrijheidstelling en dat het zeker geen autonome straf kan zijn. Waarschijnlijk ligt aan deze stellingname de regel ten grondslag dat, naarmate vroeger in de strafprocedure beslist wordt over de wijze van strafuitvoering, het risico op net widening hoger ligt.²³⁷ Overigens – zo werd recent vastgesteld in een rapport voor de Franse senaat – is het elektronisch toezicht in de meeste landen geen straf an sich.²³⁸ De motivering van de

²³³ C. VANNESTE, « Le travail d'intérêt général : pour le meilleur ou pour le pire ? », *Rev. dr. pén.* 1993, (840), 845-849.

²³⁴ In een andere, hoger vernoemde publicatie geeft zij in dit kader aan dat ervaringen in de Verenigde Staten erop wijzen dat elektronisch toezicht veelal toegepast wordt op low risk offenders die anders misschien niet in de gevangenis zouden terecht komen : elektronisch toezicht wordt dan niet gebruikt als alternatief voor de gevangenisstraf, maar als alternatief voor een ander, minder intrusief alternatief; het versterkt dan enkel het controle-element van een alternatief (K. BEYENS, S. SNACKEN en C. ELIAERTS, *o.c.*, 140). Elders stelt Beyens dat het gevaar bestaat dat het elektronisch toezicht niet zozeer in de plaats komt van korte, effectieve gevangenisstraffen, maar eerder toegepast wordt als een alternatief voor een ander (minder punitief) alternatief of als extra controle bij een niet vrijheidsberovende sanctie, zoals (intensieve) probatie, dienstverlening, opschorting of uitstel (K. BEYENS, « Elektronisch toezicht. Panacee voor de overbevolkte gevangenissen ? », *Vlaams jurist vandaag* 1997, afl. 5, (4), 5).

²³⁵ H. CATTEBEKE, « Geketend op vrije voeten », *Knack* december 2004, (26), 27.

²³⁶ I. AERTSEN en K. LAUWAERT, « Community sanctions and measures in Belgium » in H. ALBRECHT en A. VAN KALMTHOUT (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, (43), 57.

²³⁷ Deze regel – zo wordt gesteld – is unaniem aanvaard (A. KENSEY, A. PITOUN, R. LEVY en P. TOURNIER, *o.c.*, 14).

²³⁸ En zelfs helemaal niet in alle in dat rapport bestudeerde landen (Engeland en Wales, Nederland, Zweden, Australië, Canada en Nieuw-Zeeland) (SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>, 2; zie ook : C. CARDET, *Le placement sous surveillance électronique*, Parijs, Harmattan, 2004, 21). Overigens valt aan te stippen dat in de literatuur melding gemaakt wordt van onderzoek (Gowen, 2000), waaruit blijkt dat verdachten die elektronisch toezicht

commissie Holsters ter zake luidde als volgt : « Indien het elektronisch toezicht zou worden toegepast in deze domeinen, dan zou het elektronisch toezicht slechts enkel en alleen een bijkomende vorm van controle zijn en bovendien zou het risico ontstaan dat elektronisch toezicht enkel zou worden opgelegd met dit oogmerk waardoor de opgelegde maatregel die het voorwerp uitmaakt van een elektronisch toezicht louter een « voorwendsel » is. Gezien de doelstellingen ervan, kan het elektronisch toezicht zeker niet beperkt worden tot een eenvoudige en zuivere controle van de veroordeelde ». ²³⁹

Frappant is dat huidig minister van justitie Onkelinx op een studiedag naar aanleiding van het rapport van de commissie Holsters stelde dat we op de vooravond staan van wetgevend werk dat rechtstreeks geïnspireerd zal zijn op de werkzaamheden van de voornoemde commissie en dat de uitbreiding van de regels voor toepassing van het elektronisch toezicht geformuleerd zal worden in de geest van wat de commissie Holsters aangeraden heeft, ²⁴⁰ terwijl in de regeringsnota Onkelinx « Voor een grotere samenhang » manifest ingedruist wordt tegen de voornoemde stellingname van de commissie Holsters. Dit deed de regering overigens ook al in het regeerakkoord van 10 juli 2003, wat Dupont de bedenking ontlokte dat dit regeerakkoord resoluut de waarschuwingen op het vlak van het netwideningseffect, verbonden aan elektronisch toezicht, als autonome straf, negeert zonder dat daartoe redelijke argumenten aangebracht worden. ²⁴¹

Overigens komt het ons voor dat de regering blijkbaar toch ook vreest dat een zeker net widening-effect verbonden kan zijn aan de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf. We zien niet goed in hoe we anders de frase « Il faudra être attentif aux effets éventuels d'une telle mesure sur la durée de la détention préventive » in de nota Onkelinx kunnen interpreteren. ²⁴² De vrees voor net widening kan ook de passage ²⁴³ in de voornoemde nota verklaren, waarin – tegen de achtergrond van de door de zogenaamde « grote Franchimont » voorgestelde splitsing van het strafproces ²⁴⁴ – het debat in rechte inzake de strafmaat vooropgesteld wordt : de nota stelt met name

krijgen in plaats van voorarrest, de periode van elektronisch toezicht minder vaak volhouden dan daders die in de plaats van of na afloop van een gevangenisstraf onder elektronisch toezicht geplaatst worden (X., *l.c.*, 3). Blijkbaar is gevangeniservaring dan toch relevant voor het welslagen van het elektronisch toezicht.

²³⁹ COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., 55-56.

²⁴⁰ L. ONKELINX, « Standpunt en verdere beleidsopties van de minister van justitie » in I. AERTSEN, K. BEYENS, S. DE VALCK en F. PIETERS (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, (151), 152 en 154.

²⁴¹ L. DUPONT, *l.c.*, 9.

²⁴² Zie punt 4 van VI. van de nota Onkelinx.

²⁴³ Zie ook het feit dat in de nota Onkelinx bepaald wordt dat de wet, waarbij elektronisch toezicht als autonome straf ingevoerd wordt, na twee jaar van toepassing – zowel statistisch als kwalitatief – extern geëvalueerd zal worden : in functie van die evaluatie zal op politiek vlak beoordeeld worden of de wet haar doel bereikt heeft, dit is "à savoir remplacer des peines de prison par une surveillance électronique" (Zie punt 5 van VI. van de nota Onkelinx). Alle passages in verband met de toepassing van het elektronisch toezicht zijn overigens cumulatief te lezen (zie aanhef van VI. van de nota Onkelinx), wat eens te meer een bepaalde reserve verraadt naar het elektronisch toezicht als autonome straf toe.

²⁴⁴ Een splitsing in enerzijds een debat en een uitspraak over de schuldvraag en anderzijds een debat en een uitspraak over de strafmaat.

enerzijds dat de partijen in staat gesteld moeten worden standpunt in te nemen over de op te leggen straf en anderzijds dat het openbaar ministerie een straf moet vorderen én moet motiveren waarom het die specifieke straf eist.²⁴⁵

Gelet op de stellingname van de regering in de voornoemde nota Onkelinx ten voordele van de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf, is het minstens opmerkelijk te noemen dat recent, met name in de parlementaire voorbereiding op de beginselenwet gevangeniswezen minister van justitie Onkelinx in antwoord op een opmerking van Tony Van Parys²⁴⁶ het volgende naar voor bracht: « Zo is het wel degelijk de bedoeling om het elektronisch toezicht op ruimere schaal toe te passen, dit zal in fasen dienen te verlopen omdat er een belangrijke investering voor nodig is. De regering heeft er ook voor gekozen om het elektronisch toezicht niet als autonome straf in te voeren. Het is de bedoeling om het elektronisch toezicht te gebruiken als middel om de overbevolking in de gevangenissen tegen te gaan. Indien de rechter de keuze zou krijgen dan is het mogelijk dat het aantal veroordelingen tot een gevangenisstraf stabiel blijft en het elektronisch toezicht een bijkomende straf wordt. Om van het elektronisch toezicht een instrument tegen de overbevolking te maken heeft de regering beslist dat de strafuitvoeringsrechtbank die omzetting zal kunnen doen voor personen die veroordeeld werden tot een straf van minder dan drie jaar ». ²⁴⁷ Dit antwoord werd uitgebracht in de periode tussen 3 november 2003 en 9 november. Men kan er van uit gaan dat het dateert van na de nota Onkelinx, vermits het ook een antwoord inhoudt op de vraag naar « welke beslissingen er tijdens de laatste ministerraad over veiligheid juist genomen zijn ». ²⁴⁸

Een en ander betekent dat er een merkwaardige onduidelijkheid bestaat in de positionering die de regering weggelegd ziet voor het elektronisch toezicht, te meer daar blijkbaar recent door het ministerie van justitie een oproep tot onderzoek uitgeschreven werd aan de universiteiten, waarin de onderzoeksvraag een evaluatie inhoudt van de vigerende praktijk van het elektronisch toezicht in het kader van de strafuitvoering. Het moge duidelijk zijn dat een behoorlijk bestuur een duidelijk en consistent standpunt ter zake vergt.

In het onderzoek, gevoerd door het N.I.C.C, gaan we ervan uit dat het regeringsstandpunt thans is dat het elektronisch toezicht als autonome straf ingevoerd wordt. Hierbij dient erover gewaakt te worden dat het *risico op net widening* ingedijkt wordt. Dat er in de

²⁴⁵ Zie punt 4 van VI. van de nota Onkelinx.

²⁴⁶ « Hij is onder meer teleurgesteld over de onderbenutting van de mogelijkheden die het elektronisch toezicht biedt. Het is blijkbaar niet meer de bedoeling, in tegenstelling met wat in het regeerakkoord werd vastgelegd, dat het elektronisch toezicht een autonome straf wordt. De regering wil, zo blijkt uit de kadernota, het elektronisch toezicht als een wijze van strafuitvoering behouden en kondigt een verruimde toepassing aan » (Voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden. Verslag namens de commissie voor de justitie uitgebracht door de Heer André Perpète, *Parl. St. Kamer* 2004-2005, nr. 51 0231/015, 55).

²⁴⁷ Voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden. Verslag namens de commissie voor de justitie uitgebracht door de Heer André Perpète, *Parl. St. Kamer* 2004-2005, nr. 51 0231/015, 57.

²⁴⁸ Voorstel van basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden. Verslag namens de commissie voor de justitie uitgebracht door de Heer André Perpète, *Parl. St. Kamer* 2004-2005, nr. 51 0231/015, 57.

literatuur ook wel eens stemmen opgaan die het net widenend effect van alternatieven voor de gevangenisstraf in vraag stellen,²⁴⁹ mag ons doen afwijken van dit uitgangspunt : de in III.6.1. van dit hoofdstuk aangehaalde onderzoeken en onderbouwde stellingen wijzen erop dat in de huidige stand van zaken zeker rekening gehouden moet worden met minstens de potentialiteit van een net widenend effect; bij het opzetten van een nieuwe regeling, in casu bij de invoering van een nieuwe straf behoort het des te meer ter zake voorzichtig te zijn.

De hoger aangehaalde kwestie van *de motivering* – zo wordt gesteld – zou kunnen bijdragen tot een inperking van het risico op net widening.

Voorts stelt Beyens dat, wanneer elektronisch toezicht normhandhaving kan bieden in gevallen, waar het momenteel onmogelijk is wegens de overbevolking in de gevangenissen, het niet a priori leidt tot net widening. Zij verwijst ter zake naar de onvrede die binnen justitie en de publieke opinie bestaat met betrekking tot de niet-uitboeting van de meeste korte en vervangende gevangenisstraffen en de maatregelen ter voorlopige invrijheidstelling in het kader van de overbevolking.²⁵⁰ Met dit gegeven voor ogen verdient het ons inziens aanbeveling de hervorming die de regering met betrekking tot de korte gevangenisstraffen wil doorvoeren te koppelen aan de positionering die ze weggelegd ziet voor het elektronisch toezicht als autonome straf. De hoger aangehaalde kwestie van de pijngrens (duur van het elektronisch toezicht) kan hierbij op nuttige wijze aangepakt worden.

Tegen de achtergrond van het gevaar voor net widening pleit Cabanel voor een precieze omschrijving van de hypothesen, binnen dewelke elektronisch toezicht opgelegd kan worden.²⁵¹

III.6.2. Het gevaar voor klasse-justitie

In de literatuur – onder meer door Kuhn²⁵² – wordt wel eens opgeworpen dat het opleggen van elektronisch toezicht een zekere rechtsongelijkheid in het leven roept : cruciale criteria om al dan niet elektronisch toezicht toe te passen zijn namelijk onder meer het hebben van een vast adres en een telefoon; het hebben van een vaste job is veelal ook mee bepalend.²⁵³ Hiermee is het probleem van het gevaar op klasse-justitie gesteld. In het belevingsonderzoek van de K.U.L., hoger aangehaald, werd ter remediëring alvast gesuggereerd dat de kosten die eigen zijn aan het systeem (installatie)

²⁴⁹ Zie : M. McMAHON, « « Net widening ». Vagaries in the use of a concept », *British journal of criminology* 1990, 121-149.

²⁵⁰ K. BEYENS, *l.c.*, 493.

²⁵¹ G. CABANEL, G., *Pour une meilleure prévention de la récidive. Rapport au premier ministre et au garde des sceaux*, Parijs, La documentation française, 1996, 111.

²⁵² Hij stelt zich de vraag of in een democratie, waar in beginsel iedereen gelijk is voor de wet, elektronisch toezicht wel strookt met de fundamentele beginselen van het recht, nu dit kan toegekend worden aan personen die een vaste woonplaats hebben in het land van de strafuitvoering of aan personen die over de nodige bestaansmiddelen beschikken en niet aan anderen.

²⁵³ K. BEYENS, S. SNACKEN en C. ELIAERTS, *o.c.*, 141. Deze vereiste wordt in Frankrijk ook duidelijk vooropgesteld door de « juges de l'application des peines » (A. KENSEY, A. PITOUN, R. LEVY en P. TOURNIER, *o.c.*, 102-103).

en die zorgen voor een uitzonderlijke belasting van de telefoonrekening, gedekt zouden moeten worden door justitie.²⁵⁴

III.6.3. De schending van de privacy²⁵⁵

Er wordt wel eens gesteld dat elektronisch toezicht ingaat tegen artikel 8 E.V.R.M., waarbij men zich vooral bekommert om het feit dat bij de uitvoering van het elektronisch toezicht ook inwonende familieleden betrokken worden.

Tegen deze stelling wordt ingebracht dat de gevangenisstraf alsdusdanig nog meer ingrijpt op het recht op bescherming van het privé-leven.

Beyens, Snacken en Eliaerts relativeren deze argumentatie, omdat – zo stellen zij – elektronisch toezicht niet altijd in de plaats komt van gevangenisstraf.

Aan te stippen valt dat de regering in haar visie elektronisch toezicht als autonome straf in de plaats wil laten komen van de actuele effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar.²⁵⁶ Indien die toestand kan bereikt worden – we stellen wel met klem « indien », vermits het gevaar voor net widening geenszins a priori uitgesloten kan worden (zie hoger) –, vervalt de relativerende opmerking van voornoemde auteurs. Anderzijds mag niet vergeten worden – Bas en Damen geven het aan – dat met het gehanteerde computersysteem enkel de aanwezigheid van de gecontroleerde in zijn/haar woonst nagegaan kan worden gedurende bepaalde periodes van de dag : wat hij/zij thuis doet of waar de gecontroleerde is, wanneer hij/zij niet thuis is, is niet controleerbaar.²⁵⁷ Diezelfde auteurs wijzen er overigens ook op dat de gedetineerde perfect op de hoogte gebracht is over het verloop en de implicaties van het elektronisch toezicht, in die mate zelfs dat hij zijn toestemming ertoe dient te geven en dat bovendien de vrijheidsberoving gedekt is door een vonnis : ze besluiten dan ook dat de kwestie of de privacy al dan niet geschonden wordt door elektronisch toezicht een overbodige discussie lijkt, « wegens de duidelijke, wettelijke toestand die weinig ruimte laat voor interpretatie en wegens de toestemming die door alle betrokken partijen wordt verleend ». ²⁵⁸ Relevant is ten slotte nog dat uit het hoger aangehaalde belevingsonderzoek, door de K.U.L. uitgevoerd, bleek

²⁵⁴ E. STASSART, T. PETERS en S. PARMENTIER, *o.c.*, 151-152.

²⁵⁵ Deze kwestie wordt des te accuter in het licht van enerzijds het Franse voornemen om elektronisch toezicht in te voeren voor seksuele delinquenten die hun straf ondergaan hebben (Proposition de loi relative au traitement de la récidive des infractions pénales, *Doc. Assemblée nationale* 2004-2005, nr. 366) en anderzijds het feit dat men overweegt – onder andere in Engeland – G.P.S.-systemen in te zetten in het kader van het elektronisch toezicht (M. NELLIS, « Out of this world : the advent of the satellite tracking of offenders in England en Wales », *The Howard journal* 2005, 125-150).

²⁵⁶ K. BEYENS, S. SNACKEN en C. ELIAERTS, *o.c.*, 141. Deze auteurs wijzen er op dezelfde plaats op dat elektronisch huisarrest indruist tegen bepaling 4 van de « standard minimum rules for the implementation of non-custodial sanctions and measures involving restriction of liberty », waarin bepaald wordt dat de alternatieve sanctie geen schending van de privacy noch van de veroordeelde noch van zijn familie mag inhouden. Het komt ons voor dat door de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf men aan het elektronisch toezicht het karakter van een alternatieve straf ontnemt, zodat deze bepaling niet meer nuttig kan ingeroepen worden in de aangehaalde discussie over de schending van de privacy door het elektronisch toezicht.

²⁵⁷ R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 14.

²⁵⁸ R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 17.

dat twee derden van de respondenten aangaf dat een gevangenisstraf veel moeilijker te verdragen en vol te houden is dan het elektronisch toezicht.²⁵⁹

III.6.4. Een gevoel van straffeloosheid bij de burger ?

Zoals hiervoor aangegeven, gaf het belevingsonderzoek van de K.U.L. aan dat het elektronisch toezicht door de betrokkenen als minder zwaar ervaren werd als de gevangenisstraf.²⁶⁰ Het gevaar zou dus kunnen bestaan dat de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf in plaats van effectieve gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar bij de burger een gevoel van straffeloosheid zou kunnen doen ontstaan. Dit blijkt zo aan gevoeld te worden onder meer door Dallaire die stelt : « Elle (het elektronisch toezicht) ne semble pas perçu comme une alternative assez punitive pour remplacer l'incarcération quand il s'agit de neutraliser de personnes qui menacent la sécurité ou de dénoncer des comportements hautement répréhensibles ». ²⁶¹ In deze context is het onderzoek van Brown en Elrod veelzeggend. Deze bevroegen een aantal burgers in de U.S.A. omtrent hun apercéptie van het elektronisch toezicht : 92 % van de burgers was pro het gebruik ervan als sanctie voor « minor offenders », slechts 15, 2 % ervan was er voor als sanctie voor plegers van zwaardere misdrijven.²⁶² Ter duiding van deze laatste gegevens is het niet onbelangrijk op te merken dat de U.S.A. gekenmerkt worden door een repressiever strafrechtelijk klimaat en een grote drang naar punitiviteit.²⁶³

Anderzijds geeft het K.U.L.-onderzoek aan dat voor de bevroegden het strafkarakter van het elektronisch toezicht duidelijk is.²⁶⁴ In die zin kan begrepen worden dat wel eens gesteld wordt dat elektronisch toezicht de alternatieven kan verlossen van hun te soft, te weinig punitief imago en derwijze tegemoetkomt aan de roep naar strengere straffen bij

²⁵⁹ E. STASSART, T. PETERS en S. PARMENTIER, *o.c.*, 85.

²⁶⁰ In Frankrijk spraken de personen onder elektronisch toezicht over de hen toegekende maatregel als een « véritable don », een « cadeau » of een « seconde chance » (A. KENSEY, A. PITOUN, R. LEVY en P. TOURNIER, *o.c.*, 167). Ook in Engeland is de apercéptie van het elektronisch toezicht door de betrokkene in de zin van minder zwaar dan de gevangenisstraf (B. PAYNE en R. GAINEY, « The electronic monitoring of offenders released from jail or prison : safety, control, and comparisons to the incarceration experience », *The prison journal* 2004, 413-431).

²⁶¹ J. DALLAIRE, J., *La surveillance électronique a-t-elle répondu aux attentes suscitées ?*, Québec, Direction générale des services correctionnels du Québec, ministère de la sécurité publique, 1997, 29.

²⁶² M. BROWN en P. ELROD, « Electronic house arrest : an examination of citizen attitudes », *Crime and delinquency* 1995, (332), 339. Meer bepaald antwoordde de volgende percentages van bevroegden ja respectievelijk nee voor het gebruik van elektronisch toezicht voor de volgende misdrijven : diefstal van minder dan 1.000 dollar (56, 7 ; 43, 3); diefstal van of van meer dan 1.000 dollar (21, 7 ; 78, 3); beschadiging voor minder dan 1.000 dollar (53, 5 ; 46, 5); beschadiging voor of voor meer dan 1.000 dollar (20, 6 ; 79, 4); misdrijven tegen de persoon die geen medische verzorging benodzaamden (38 ; 62); misdrijven tegen de persoon die wel medische verzorging benodzaamden (12, 7 ; 87, 3); verkoop van illegale drugs (15, 3 ; 84, 7); gebruik van illegale drugs (29, 9 ; 70, 1); bezit van illegale drugs (31, 2 ; 68, 8); rijden onder invloed van alcohol (54, 3 ; 45, 7) (*Idem*, 340). Soortgelijk luiden bevindingen van Petersilia en Turner (J. PETERSILIA en S. TURNER, « Comparing intensive and regular supervision for high-risk probationers : early results from an experiment in California », *Crime and delinquency* 1990, afl. 1, (87), 93-95 en 101-106, inz. 106).

²⁶³ K. BEYENS, *o.c.*, 153-154 en 263-265.

²⁶⁴ E. STASSART, T. PETERS en S. PARMENTIER, *o.c.*, 143-144.

het publiek.²⁶⁵ Zoals Beyens aangeeft, voeren namelijk controle en punitiviteit de boventoon in het discours omtrent de strafdoelstellingen bij elektronisch toezicht.²⁶⁶

Tegen het licht hiervan pleit Beyens – binnen het kader van een werkelijk reductionistisch bestraffingsklimaat, waarbij het vermijden van net widening centraal staat – voor de positionering van elektronisch toezicht als een hulpmiddel ter bevordering van de reïntegratie van de delinquent en ter voorkoming van nodeloos bijkomend leed, veroorzaakt door opsluiting in een gevangenis. Ze stelt ter zake dat elektronisch toezicht een tussenoplossing kan bieden voor die gevallen, waarin enerzijds een effectieve gevangenisstraf niet aangewezen is en anderzijds een dienstverlening, (probatie)opschorting of (probatie)uitstel als te zacht ervaren wordt.²⁶⁷

BESLUIT

De literatuur blijkt uiterst gereserveerd te zijn met betrekking tot het elektronisch toezicht. Met name worden ter zake heel wat caveats geformuleerd.

Zo wordt onder meer gesteld dat elektronisch toezicht een schending van de privacy inhoudt. Waar dit ongetwijfeld juist is, komt het ons voor dat dit niet direct een knelpunt is, mits voorzien wordt in een wettelijke basis voor het elektronisch toezicht hetzij voor het elektronisch toezicht als autonome straf en mits aan de voorwaarden van doelmatigheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit van artikel 8, lid 2 E.V.R.M. voldaan is : uiteindelijk vormt ook de gevangenisstraf die het elektronisch toezicht beoogt te vervangen, een – gerechtvaardigde – schending van de privacy.

Andere problemen die met betrekking tot het elektronisch toezicht in de literatuur gesignaleerd worden zijn de volgende. Het elektronisch toezicht zou een gevaar voor klasse-justitie inhouden. Ons inziens zal de regering inderdaad erop moeten toezien dat dit gevaar niet gerealiseerd wordt. Zeker indien de rechter een elektronisch toezicht als straf zou uitspreken, moet de uitvoerende macht ervoor zorgen dat die straf ook daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. Desgevallend zal in een of ander vorm van financiering van het telefoonverkeer voorzien moeten worden. Uiteindelijk betaalt ook een gedetineerde niet voor zijn verblijf in de gevangenis. Voorts wordt gesteld dat elektronisch toezicht bij de burger een gevoel van straffeloosheid zou creëren. De hiervoor geduide K.U.L.-bevraging heeft evenwel aangetoond dat elektronisch toezicht wel degelijk als een straf ervaren wordt. Een en ander betekent dat de bevolking – en de magistratuur – correct geïnformeerd moet worden over wat elektronisch toezicht inhoudt. Het betekent tevens dat het van belang is enerzijds het elektronisch toezicht als autonome straf juist te positioneren in het strafwetboek en anderzijds dat er gewaakt wordt over een correcte gelijkstelling tussen de duur van een gevangenisstraf in concreto, bepaald in functie van feiten en persoon, en – de duur van – een elektronisch toezicht.

²⁶⁵ K. BEYENS, S. SNACKEN en C. ELIAERTS, *o.c.*, 142.

²⁶⁶ K. BEYENS, *l.c.*, 489. Soortgelijk : T. PAPATHEODOROU, « Le placement sous surveillance électronique des délinquants en droit comparé » in P. MARY en T. PAPATHEODOROU (ed.), *La surpopulation pénitentiaire en Europe. De la détention avant jugement à la libération conditionnelle*, Brussel, Bruylant, 1999, (160), 166.

²⁶⁷ K. BEYENS, *l.c.*, 490.

De belangrijkste kwestie die met betrekking tot het elektronisch toezicht opgeworpen wordt en in vrijwel elke tekst ter zake terugkomt, is dat het elektronisch toezicht zou leiden tot net widening. Om deze potentiële problematiek te counteren dient er alleszins over gewaakt te worden dat er een uitdrukkelijke link bestaat met een effectieve gevangenisstraf die het elektronisch toezicht vervangt en die in eer en geweten en na studie van de feiten en de persoon van de verdachte opgelegd zou worden door de rechter, mocht hij niet over de mogelijkheid beschikken om een elektronisch toezicht op te leggen.

Niettegenstaande deze fundamentele bezwaren die de literatuur ziet met betrekking tot het elektronisch toezicht (als autonome straf) werd er gereflecteerd over de toepassingsvoorwaarden van het elektronisch toezicht, onder meer met het doel de voornoemde risico's zo veel als mogelijk uit te sluiten of te beperken.

Globaal kan gesteld worden dat de literatuur blijk geeft van een praktijk die de toepassing van het elektronisch toezicht primordiaal weggelegd ziet voor niet al te zware vermogensdelicten en voor inbreuken op de wegverkeersreglementering, onder andere dronken sturen, eventueel met zware gevolgen (dodelijke afloop). Gewelddelicten worden veelal uitgesloten van het toepassingsgebied, evenals seksuele delicten, inzonderheid in een thuismilieu, drughandel en oplichting. Zoals hoger aangegeven, valt ter zake evenwel een bepaalde evolutie waar te nemen die aantoont dat het elektronisch toezicht de fase van experimenteren verlaat en dat ze meer en meer toegepast wordt op misdrijven en misdrijfplegers die in den beginne uitgesloten werden van elektronisch toezicht.

Naar de persoon toe ziet men elektronisch toezicht mogelijk voor de niet-gewelddadige low-risk, primaire delinquent, waarvan het recidiverisico laag ingeschat wordt. Als « ideale » persoon onder elektronisch toezicht ziet men een persoon met een stabiel, niet-marginaal thuismilieu, gesitueerd in een niet-criminogene buurt, die een partner of familie heeft, een job en een telefoon en die bovendien geen drugs- of alcoholgerelateerde problemen heeft. De maatregel wordt mogelijk geacht voor illegalen voor zover zij een vast verblijf hebben, onder andere in een asielcentrum. Men ziet het elektronisch toezicht meer geschikt voor meerderjarigen boven de 35 jaar.

Voor wat de duur van het elektronisch toezicht betreft, wordt scherp gesteld dat de literatuur – gebaseerd op reglementeringen en ervaringen in essentie in het buitenland – een « pijngrens » (zie III.4. van hoofdstuk I voor een duiding van dit begrip) ziet van 6 maanden, eventueel – volgens het belevingsonderzoek van de K.U.L. – te situeren op 12 maanden. Gebleken is dat in de praktijk van tal van landen deze « pijngrens » gerespecteerd wordt, doordat de elektronische toezichten door de band van – heel – korte duur zijn. In de literatuur, verwijzend naar bepaalde voornamelijk in de door repressiviteit gekenmerkte U.S.A. bestaande omzettingsregels, wordt voorts melding gemaakt van een ratio van 1 tot 3 voor wat de gelijkstelling tussen de gevangenisstraf en het elektronisch toezicht betreft.

Naar de invulling van het elektronisch toezicht toe, wordt een naakte toepassing onwenselijk geacht. Voorzien moet worden in een zinvolle tijdsbesteding, bestaande uit werk, scholing of therapie. Een hulpverlenende begeleiding moet voorzien worden. Tevens wordt nogal eens gesuggereerd het elektronisch toezicht te koppelen aan een

aantal voorwaarden, waarbij het vergoeden van het slachtoffer een primordiale rol vervult.

Op het vlak van de procedure inzake het elektronisch toezicht wordt het belang geaccentueerd van een diepgaande selectie en voorbereiding, waarvoor een zekere tijdsperiode (gesproken wordt van een maand) voorzien moet worden. Tevens wordt gewezen op het belang van de rechterlijke motivering, waarin de rechter een taxatie moet maken van de gevaarlijkheidsgraad van de te veroordelen delinquent, wat inherent verwijst naar het recidiverisico.

Hoe heeft een en ander zich vertaald in de actuele regeling/toepassing van het elektronisch toezicht ?

Thans is het elektronisch toezicht – dat zich situeert in de fase van de strafuitvoering – gericht op definitief veroordeelden, hetzij bij aanvang dan wel op het einde van de hen opgelegde strafduur. Voor wat die eerste groep veroordeelden, zich bevindend in een frontdoorhypothese, betreft, geldt dat hen in theorie actueel een elektronisch toezicht van een duur van drie jaar verleend kan worden : dit vloeit voort uit dat de regel dat personen die veroordeeld zijn tot effectieve hoofdgevangenisstraffen, waarvan het totaal maximum drie jaar bedraagt, onmiddellijk in aanmerking komen voor elektronisch toezicht.²⁶⁸ De minimumduur is in principe vijftien dagen. Of er thans ook daadwerkelijk elektronisch toezichten van 3 jaar bestaan, zal verder nagegaan worden (zie hoofdstuk II).

In de huidige stand van zaken komt een aantal veroordeelden evenwel niet in aanmerking voor elektronisch toezicht, ook al voldoen zij aan de tijds- en andere voorwaarden. Enerzijds betreft het hier welbepaalde veroordeelden in de sfeer van het seksueel misbruik jegens of met minderjarigen dan wel in de sfeer van de mensenhandel. Anderzijds worden veroordeelden van vreemde nationaliteit die niet in het bezit zijn van een geldige verblijfstitel, van het elektronisch toezicht uitgesloten; eenzelfde lot is – veelal maar niet noodzakelijk buitenlandse – veroordeelden die het voorwerp uitmaken van een verzoek tot uitlevering, beschoren.

Uit de beschrijving van de actuele toepassingsvoorwaarden voor het elektronisch toezicht onthouden we voorts dat : a) de voorafgaande toestemming van de veroordeelde en zijn/haar meerderjarige, handelingsbekwame huisgenoten tot het elektronisch toezicht vereist is; b) de veroordeelde bereid moet zijn een dagbesteding (onder andere : werken, huishoudelijke taken, vorming, therapie dan wel de voorbereiding op die activiteiten) uit te werken; c) de veroordeelde over een vaste verblijfplaats in België moet beschikken; en d) de veroordeelde een vaste telefoonlijn moet hebben of er zich toe verbinden ter stond een aan te vragen. Hieruit blijkt dat de betrokkene niet noodzakelijk over een job dient te beschikken om in aanmerking te komen voor elektronisch toezicht.

We onthouden inzake de actuele toepassingsvoorwaarden voorts dat er geen contra-indicaties mogen bestaan voor het elektronisch toezicht, althans voor zover deze niet ondervangen kunnen worden door het opleggen van bijzondere voorwaarden. Het

²⁶⁸ Voor wat de tweede groep veroordeelden, zich bevindend in de backdoorhypothese, betreft, is de tijdsvoorwaarde veel scherper en wordt – wanneer we de V.I.-wet bekijken (Wet 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, B.S. 2 april 1998) – nooit een duur van elektronisch toezicht van drie jaar bereikt.

kan hier bijvoorbeeld gaan om de volgende contra-indicaties : de mogelijkheid tot reclassering van de veroordeelde; de persoonlijkheid van de veroordeelde; het gedrag van de veroordeelde tijdens de detentie; het risico op het plegen van nieuwe strafbare feiten; het risico op de bedreiging van de fysieke integriteit van derden; de onverenigbaarheid van de familiale context met de maatregel van elektronisch toezicht; de onverenigbaarheid van de aard van de gepleegde feiten, waarvoor de veroordeelde een straf ondergaat, met de maatregel van het elektronisch toezicht (bijvoorbeeld : georganiseerde en uitsluitend uit winstbejag gevoerde handel in verdovende middelen); en de houding jegens het slachtoffer/de slachtoffers. Hoewel thans bijgevolg personen met een gerechtelijk verleden en/of een wankel sociale toestand ab initio niet uitgesloten zijn van de mogelijkheid tot elektronisch toezicht, laten de genoemde toepassingsvoorwaarden in de praktijk ter zake toch een grote mate van filtering toe.

Vanuit de beschrijving van de actuele procedure inzake het elektronisch toezicht dient de aandacht gevestigd te worden op twee punten.

Vooreerst blijkt dat, alvorens beslist wordt over het al dan niet verlenen van elektronisch toezicht, – terecht – heel wat voorbereidende stappen ondernomen dienen te worden, nodig om de beslissing te kunnen motiveren. Het spreekt voor zich dat deze cascade aan stappen tijd vergt.

Ten tweede moet gewezen worden op de essentiële rol die thans door het N.C.E.T. vervuld wordt enerzijds in het kader van de procedure tot toekenning van het elektronisch toezicht, in essentie in de frontdoorhypotheses, anderzijds in het kader van het opstarten van, de uitvoering van, de controle op en de beëindiging van het elektronisch toezicht.

Wanneer we het voorgenomen regeringsbeleid – thans beperkt tot een stellingname over het bereik en de duur van het elektronisch toezicht – afwegen tegenover wat de in het buitenland vigerende praktijk, weergegeven in en geïnterpreteerd door de literatuur, laat blijken inzake het elektronisch toezicht, kan de conclusie niet anders luiden dan dat wat de regering vooropstelt ingaat tegen tal van ervaringen in het buitenland en tegen toch wel belangrijke waarschuwingen die onder meer op het vlak van de net widening, verbonden aan het invoeren van elektronisch toezicht als autonome straf, geformuleerd worden. Dit is zo enerzijds voor wat de vooropgestelde duur van het elektronisch toezicht – tot 3 jaar – betreft als voor wat het toepassingsgebied (de misdrijven) betreft.

Een extractie over het jaar 2003 uit het centraal strafregister gaf namelijk aan dat met de voornoemde bestraffingspanne als uitgangspunt heel wat misdrijven in aanmerking zouden komen voor elektronisch toezicht, die enerzijds met de criteria uit de actuele regeling inzake elektronisch toezicht voor deze maatregel niet vatbaar zijn en waarvan anderzijds uit de literatuur blijkt dat ze in de buitenlandse regelingen buiten het toepassingsgebied van het elektronisch toezicht vallen dan wel dat het elektronisch toezicht er voor dergelijke misdrijven niet wordt opgelegd of toegestaan.

De literatuurstudie gaf aan dat elektronisch toezichten tot 3 jaar in de praktijk van tal van landen niet blijkt voor te komen.

De vraag rijst of de Belgische praktijk inzake het elektronisch toezicht, thans kaderend in de fase van de strafuitvoering, de bakens, uitgezet in de literatuur, rapporterend over tal

van buitenlandse regelgevingen, experimenten dan wel toepassingen inzake elektronisch toezicht, bevestigt. Zoja, dient het regeringsbeleid bijgespijkerd te worden. In dit kader werd enig empirisch materiaal verzameld, met name door de analyse van een aantal databanken en door de studie van een steekproef aan dossiers, beheerd door het nationaal centrum voor elektronisch toezicht. Hierover wordt gerapporteerd in hoofdstuk II.

Het feit dat de literatuur vanuit de praktijk van het elektronisch toezicht in het buitenland heel wat knelpunten signaleert met betrekking tot het elektronisch toezicht en er alleszins heel wat toepassingsvoorwaarden aan koppelt, maakt duidelijk dat de zin of de onzin van het invoeren van het elektronisch toezicht als een autonome straf in grote mate bepaald zal worden door de aanwending ervan door de rechterlijke macht. Zij werd dan ook bevraagd naar wat zij ziet als toepassingsvoorwaarden – onder andere op het vlak van misdrijf en op het vlak van duur – voor het elektronisch toezicht als autonome straf.

Een en ander moet toelaten de ervaringen in het buitenland met elektronisch toezicht en stellingnames uit de literatuur naar België toe te interpreteren, waarna het geheel (de praktijk- en de literatuurstudie, de kwantitatieve gegevens, de dossieranalyse en de magistratenbevraging) vertaald kan worden in een aantal aandachtspunten, waarmee de regelgever rekening zal moeten houden bij de wettelijke inbedding van het elektronisch toezicht als autonome straf. Hierbij valt aan te stippen dat de regering in de nota Onkelinx zich enkel uitgelaten heeft over het bereik van het elektronisch toezicht als autonome straf en niet – of omzeggens niet – over de toepassingsmodaliteiten ter zake noch over de procedure die eraan gekoppeld dient te worden : de voornoemde bronnen zullen ook hiervoor inspiratie bieden. Overigens doet het voorgenomen regeringsbeleid nog een aantal vragen rijzen dat uitklaring behoeft teneinde de volheid ervan te kunnen inschatten. Meer bepaald rijzen de volgende vragen : a) hoe luidt het uitgangspunt van de regering, wanneer naast een effectief deel de straf een deel met uitstel bevat ?; b) blijft de mogelijkheid tot het verlenen van (probatie)opschorting en (probatie)uitstel overeind en zoja, verkrijgen deze gunsten een secundair karakter (wat de nota Onkelinx lijkt te suggereren) ?; c) kan elektronisch toezicht als autonome straf geheel of gedeeltelijk met (probatie)uitstel verleend worden ?; en d) hoe zit het in de toekomst met elektronisch toezicht in het kader van de strafuitvoering ?

HOOFDSTUK II – HET VOORGENOMEN REGERINGSBELEID AFGEWOGEN AAN ENKELE NATIONALE KWANTITATIEVE EN KWALITATIEVE GEGEVENS

INLEIDING

Uit het vorige hoofdstuk is gebleken dat de literatuur een aantal kwesties opwerpt dat niet direct pleit voor een brede invoering van het elektronisch toezicht, bijvoorbeeld als autonome straf. Het belangrijkste bezwaar dat ter zake opgeworpen wordt, is wel het risico op net widening dat in de literatuur met de regelmatigheid van een klok gesignaleerd wordt met betrekking tot het elektronisch toezicht, inzonderheid voor wat de invoering ervan als autonome straf betreft; zoals we in III.6.1. van hoofdstuk I aangaven mogen de afwijkende stemmen die soms in de criminologische literatuur opduiken, ons in de huidige stand van zaken niet aanzetten om met het gesignaleerde bezwaar geen rekening te houden.

Verder komt het ons voor dat de buitenlandse ervaringen, waarover gerapporteerd wordt in de literatuur, lijken voorop te stellen dat elektronisch toezicht ten gronde beperkt dient te blijven tot enerzijds bepaalde misdrijven, in essentie in die zin dat gewelds- en seksuele misdrijven veelal uitgesloten moeten worden van de toepassing ervan en anderzijds tot bepaalde delictplegers, met name de niet-gewelddadige meerderjarige delinquenten die niet in staat van recidive verkeren en die bovendien op sociaal vlak (thuismilieu, werk, omgeving...) een zekere stabiliteit vertonen. Hierbij dient de nuance aangebracht te worden dat thans in het buitenland elektronisch toezicht steeds meer toegepast wordt op misdrijven en misdrijfpleger die in de beginfase van het experimenteren ter zake van het elektronisch toezicht uitgesloten werden.

Tevens lijkt er voor gepleit te worden de duur van het elektronisch toezicht te beperken tot een maximumduur van zes maanden tot een jaar.

Ten slotte komt uit de literatuur, gesteund op de internationale praktijk inzake het elektronisch toezicht, op het vlak van de procedure naar voor dat de beslissing tot elektronisch toezicht voorafgegaan moet worden door een diepgaande selectie en voorbereiding. In de context van elektronisch toezicht als autonome straf moet volgens de literatuur de beslissing tot elektronisch toezicht passend gemotiveerd worden door de rechter: in die motivering moet een taxatie doorgevoerd worden van de gevaarlijkheidsgraad van de betrokken delinquent. Wanneer beslist wordt tot elektronisch toezicht moet ervoor gezorgd worden dat het een zinvolle invulling krijgt, waarbij voorzien moet worden in hulpverlenende begeleiding en in een herstel van de schade van het slachtoffer.

In dit hoofdstuk toetsen we of de voormelde bakens, die uit de praktijk- en literatuurstudie naar voor komen, voor wat België betreft empirisch onderbouwd dan wel weerlegd worden hetzij genuanceerd dienen te worden.

Hiervoor wordt vooreerst een beeld geschetst van de huidige Belgische praktijk inzake elektronisch toezicht, praktijk die zich situeert in de fase van de strafuitvoering. Dit beeld

is van de ene kant kwantitatief van aard, waar het een analyse inhoudt van de gegevens met betrekking tot de toepassing van het elektronisch toezicht, zoals die voorkomen enerzijds in de penitentiaire databank GRIFFIE en anderzijds in het registratiesysteem van het N.C.E.T.²⁶⁹ Langs de andere kant wordt de schets gevoed door een kwalitatieve analyse van een steekproef dossiers, beheerd en afgesloten door het N.C.E.T.²⁷⁰ Aan te stippen valt dat het voorliggende onderzoek op het vlak van de vorming van een beeld inzake de huidige elektronisch toezicht-praktijk bepaald een meerwaarde heeft, vermits publieke gegevens ter zake thans omzeggens niet voorhanden zijn.²⁷¹

Ten tweede worden vanuit een toekomstvisie, waarbij elektronisch toezicht als autonome straf zal bestaan, de personen die uiteindelijk over het opleggen ervan, met name de zetelende magistratuur, onder meer in een confrontatie met de bevindingen uit de literatuur bevraagd naar hun inzichten ter zake. Deze bevraging vond plaats bij wijze van twee rondetafelconferenties (één voor de Franstalige magistraten, één voor de Nederlandstalige magistraten): ook hier is bijgevolg sprake van een kwalitatief onderzoek. Vermits hoofdstuk I aangetoond heeft dat met zijn voornemen om elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf voor misdrijven, waarvoor thans effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar opgelegd worden, de regering afwijkt van heel wat inzichten uit de nationale en internationale literatuur inzake het elektronisch toezicht is de noodzaak van deze bevraging enkel maar acuter geworden.

AFDELING I – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT: DE ACTUELE TOEPASSING

I.1. ENKELE KWANTITATIEVE GEGEVENS²⁷²

I.1.1. Objectief van de kwantitatieve analyse

Doel van de in het kader van dit onderzoek doorgevoerde kwantitatieve analyse is een beeld te krijgen van de actuele praktijk inzake elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit, beeld dat tot op heden ontbrak.

Meer concreet was het in eerste instantie – hiermee wordt aangesloten bij de initiële onderzoeksopdracht - de bedoeling cijfermatige informatie te verzamelen in verband met de misdrijven, waarbij actueel in het kader van de penitentiaire strafuitvoering elektronisch toezicht wordt toegestaan.

Verder diende de kwantitatieve analyse tevens inzicht te verschaffen in het concrete procedureverloop, zoals dit in de toepasselijke ministeriële onderrichtingen omschreven

²⁶⁹ De onderzoekers wensen bij deze hun dank te betuigen aan de Heren Willy Van Den Bergh en Chris Hendrixx respectievelijk aan de directeur van het N.C.E.T., Ralf Bas, alsmede zijn medewerkster Kizzy Rombaut die hen de nodige informatie aanleverden.

²⁷⁰ Met dank van de onderzoekers aan de directeur van het N.C.E.T., Ralf Bas, die hen de toegang tot de dossiers verleende.

²⁷¹ Zo stelt Beyens in een vraaggesprek met Knack (H. CATTEBEKE, « Geketend op vrije voeten », *Knack* december 2004, (26), 27).

²⁷² Deze kwantitatieve analyse werd doorgevoerd door Eric Maes.

wordt. De focus was hierbij in hoofdzaak gericht op het vergaren van informatie met betrekking tot de voorbereiding van de maatregel elektronisch toezicht, in deze afdeling verder E.T. genoemd (maatschappelijke enquête, operationalisering na toekenning E.T.) en op het maken van een analyse van de verschillende doorstroomtijden in de praktijk, alsook op het verzamelen van cijfergegevens aangaande de duurtijd van het elektronisch toezicht, eens tot een effectieve opstart van elektronisch toezicht overgegaan wordt. Ten slotte werd ook onderzocht op welke wijze elektronisch toezicht beëindigd wordt.

I.1.2. Methodologie

Teneinde een antwoord te kunnen formuleren op de diverse onderzoeksvragen, werden verschillende databestanden onderzocht die binnen het directoraat-generaal uitvoering van straffen en maatregelen (D.G.U.S. & M.) voorhanden zijn.

Voor wat het procedureverloop, de berekening van relevante termijnen en de wijze van beëindiging van E.T. betreft werd gebruik gemaakt van een databestand dat ons door het nationaal centrum voor elektronisch toezicht (N.C.E.T.) in excel-format overgemaakt werd op 6 juni 2005, en dat een extractie vormt uit het registratiesysteem dat door het N.C.E.T. zelf beheerd wordt.

Het aangeleverde bestand omvatte verschillende gegevens in verband met de aanvraagprocedures voor elektronisch toezicht die in de jaren 2003 en 2004 werden opgestart, met name : identificatiegegevens, socio-biografische kenmerken (geslacht, nationaliteit, geboortedatum, taalrol), de gevangenis, de aard van de procedure, de datum van de aanvraag van de maatschappelijke enquête, de datum van ontvangst van de maatschappelijke enquête door het N.C.E.T.²⁷³, de reden²⁷⁴ en de datum van een gebeurlijke tussentijdse annulatie van de procedure,²⁷⁵ het aantal toegekende strafonderbrekingen en de einddatum van de strafonderbreking, de datum en de aard van de uiteindelijke beslissing inzake E.T. (door de lokale gevangenisdirecteur of de dienst individuele gevallen (D.I.G.)), de datum van opstart en einde van E.T., en de reden van beëindiging van E.T.

²⁷³ Binnen de kortst mogelijke termijn, in principe dezelfde dag nog, wordt de enquête overgemaakt aan de respectievelijk bevoegde instanties voor het nemen van een beslissing inzake E.T.

²⁷⁴ De omvangrijke lijst van redenen voor een annulatie van de procedure werd gehergroepeerd in 7 hoofdcategorieën, zijn :

- Strafgebonden : annulatie rechtbank, niet-definitieve beslissing, ontvankelijk verzet, straf te kort;
- Technische redenen : test lijn onmogelijk, geen telefoonlijn, geen telefoon;
- Toestemmingsvereiste : weigering betrokkene, weigering huisgenoten;
- Andere toelaatbaarheidsvoorwaarden : negatief advies directeur, negatief advies D.I.G., bezwaar procureur, ziekte, vraag voorbarig, buiten voorwaarden E.T., hospitalisatie, enquête onmogelijk, niet aangemeld, nieuwe externe enquête, geen arbeidscontract, geen opvangmilieu, familiaal probleem, financieel probleem, weinig betrouwbare relatie;
- Penitenciaire factoren (positief) : invrijheidstelling, voorlopige invrijheidstelling, genademaatregel;
- Penitenciaire factoren (negatief) : tucht, ontvluchting, nieuwe feiten, wederopsluiting;
- Rest : halve vrijheid, gevolg verslag maatschappelijk assistant, overgebracht.

²⁷⁵ De in het oorspronkelijke databestand opgenomen variabele “annulatie enquête” dient ruimer opgevat te worden dan enkel als annulatie van het maatschappelijk onderzoek en heeft, zoals uit de analyse gebleken is, betrekking op de procedure in haar geheel. Significant in dit verband is bijvoorbeeld het feit dat er ook na ontvangst van de maatschappelijke enquête nog tal van annulaties plaatsvinden.

Met het oog op de verdere verwerking van de ruwe data werd het oorspronkelijke bestand vóór definitieve analyse uitgezuiverd op foutieve registraties en vermeende incoherenties²⁷⁶, mede op basis van een tweede (controle)bestand dat ons op 12 juli 2005 overgemaakt werd. Het aldus – in de mate van het mogelijke – gecontroleerde en aangepaste bestand vormde uiteindelijk de bron voor verschillende analyses die verricht werden.

Een tweede databestand waarvan gebruik gemaakt werd, is een extractie uit de penitentiaire gegevensbank GRIFFIE die ons, na overleg en samenspraak met de dienst Griffie van het D.G.U.S. & M., eind april 2005 werd overgemaakt via het centrum voor informatieverwerking (C.I.V.) van de F.O.D. Justitie.

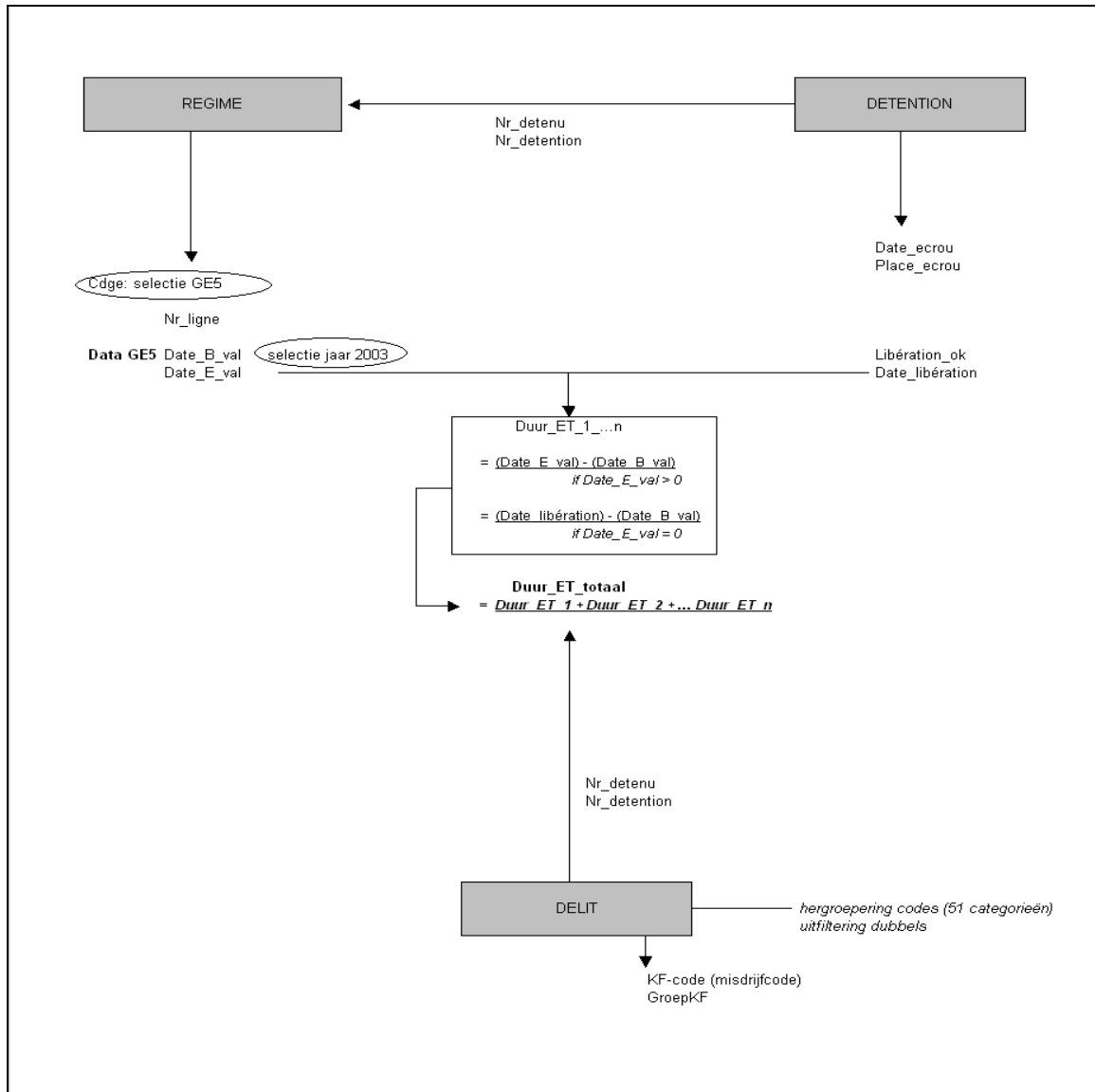
In totaal werden 25 verschillende S.A.S.-bestanden aangeleverd, waaruit de meest relevante geselecteerd werden voor de opmaak van een definitief werkbestand dat als basis voor verdere analyse zou dienen (zie schema 1). Het databestand “REGIME” dat gegevens omvatte omtrent alle in de databank GRIFFIE geregistreerde periodes van E.T. (regime-codes GE5) die in de periode van 1 januari 2003 tot begin oktober 2004 opgestart werden én die daarenboven betrekking hadden op veroordeelden met ten minste één detentietitel voor een veroordeling tot minder dan 3 jaar effectieve gevangenisstraf²⁷⁷, werd gehanteerd als centraal gegevensbestand, waarin relevante gegevens uit een aantal andere aangeleverde S.A.S.-bestanden toegevoegd werden. Aangezien de gegevens voor het jaar 2004 niet volledig waren, bleef de analyse beperkt tot het jaar 2003. Voor deze aldus geselecteerde records (periodes met regime-code GE5, opgestart in 2003) werd uit het S.A.S.-bestand “DETENTION” informatie onttrokken met betrekking tot de datum en plaats van opsluiting, alsook – en meer relevant – de datum van gebeurlijke invrijheidstelling. De aanwezigheid van begin- en einddatum van de periodes van E.T. in het oorspronkelijke databestand “REGIME” en van de datum van eventuele vrijstelling in het bestand “DETENTION” maakten het mogelijk voor elke gedetineerde per afzonderlijke detentieperiode de totaalduur van onder E.T. uitgezeten detentietijd te berekenen. Hierbij werden enkel volledig afgesloten periodes van E.T. in beschouwing

²⁷⁶ In een eerste fase werden enkele correcties aangebracht binnen de variabelen geslacht, taalrol en enkele tijdsvariabelen (geboortedatum, datum ontvangst maatschappelijke enquête, datum einde strafonderbreking, datum beslissing E.T.). Na berekening van verschillende termijnen (door de verschillende data met elkaar in relatie te brengen) en de ontvangst van een controlebestand op 12 juli 2005, werden bijkomende aanpassingen doorgevoerd in het oorspronkelijke databestand, waarbij een aantal data hetzij werden gelijkgesteld met andere data, hetzij voortaan als zogenaamde ‘missing value’ werden behandeld, hetzij gecorrigeerd op basis van de (nieuwe) informatie in het controlebestand. Deze tweede fase van uitzuivering diende ter remediëring van de volgende vastgestelde problemen : toch een beslissing inzake E.T. ondanks een voorafgaande annulatie van de procedure; een datum beslissing E.T. vóór de datum aanvraag maatschappelijke enquête; een datum begin E.T. vóór de datum beslissing E.T.; een datum annulatie procedure na een beslissing tot weigering van E.T.; een datum ontvangst maatschappelijke enquête vóór een datum aanvraag maatschappelijke enquête; een datum begin E.T. die dezelfde is als de datum einde E.T. (hier werd enkel controle verricht, zonder aansluitende correctie, aangezien het controlebestand dezelfde uitkomst gaf); een datum annulatie procedure vóór een datum aanvraag maatschappelijke enquête; en ten slotte een datum beslissing E.T. vóór een datum ontvangst maatschappelijke enquête.

²⁷⁷ De selectie werd op dusdanige wijze doorgevoerd omwille van het feit dat het enkel deze gedetineerden zijn die op grond van (ten minste één van) hun titel(s) (gevangenisstraf van minder dan 3 jaar) in aanmerking zouden komen voor toepassing van E.T. als autonome straf zoals vooropgesteld door de Regering.

genomen voor de berekening van de duur van ET : dit wil zeggen dat opgestarte periodes die nog niet beëindigd werden, voor wat hun duur betreft niet meegeteld zijn.

Schema 1: Overzicht samenvoeging S.A.S.-bestanden GRIFFIE-programma

Om meer zicht te krijgen op de misdrijven, waarvoor E.T. toegekend werd, en teneinde deze informatie tevens te kunnen koppelen aan de duurtijd van het E.T., werd het S.A.S.-bestand “DELIT” aangesproken. In dit bestand werden de diverse geregistreerde misdrijfcodes (KF-codes) vooreerst samengebracht in 51 elkaar uitsluitende misdrijfgroepen (zie bijlage VI)²⁷⁸ en werden vervolgens de aanwezige dubbels (per

²⁷⁸ Hier werd dezelfde lijst van misdrijfcategorieën gehanteerd als deze die in een eerder stadium gebruikt werd in een ander (nog lopend) onderzoeksproject dat wordt uitgevoerd door de universiteit van Luik, in

gedetineerde en afzonderlijke detentieperiode; “*duplicate cases*”) uit het databestand gelicht. Dit betekent in concreto dat bij de presentatie van de resultaten naar misdrijven toe dubbeltellingen uitgesloten zijn of, om het met andere woorden te stellen, dat een bepaalde misdrijfcategorie X per afzonderlijke detentieperiode slechts éénmaal meegerekend is, ook al komt het binnen eenzelfde detentieperiode voor een bepaalde gedetineerde meermaals voor. Dit als zodanig aangepaste databestand “DELIT” werd ten slotte geïntegreerd in het databestand “REGIME” dat reeds aangevuld was met informatie uit het bestand “DETENTION”. Op deze wijze is dus uiteindelijk één databestand aangemaakt dat als uitgangspunt gediend heeft voor verdere analyse en dat niet alleen toeliet meer zicht te krijgen op de misdrijven, waarvoor ET toegestaan wordt, doch ook om deze info tevens te linken aan de duurtijd van het E.T.

Het gegeven dat een mogelijke gemeenschappelijke sleutelvariabele, zoals bijvoorbeeld een uniform identificatienummer, niet in beide databestanden aanwezig was (in GRIFFIE wel het gedetineerdennummer, doch niet in het databestand NCET), maakt dat de informatie uit beide gegevensbronnen niet met elkaar gelinkt kon worden. Hierdoor was het dan ook onmogelijk om bijvoorbeeld na te gaan of het “misluktingspercentage E.T.” varieert naargelang het misdrijftype. Overigens dient beklemtoond te worden dat de term “mislukkingen” in de context van de voorliggende kwantitatieve analyse niet noodzakelijk impliceert dat de betrokken E.T.’s door laakbaar gedrag van de betrokkene voortijdig beëindigd zijn : een en ander kan namelijk eventueel voortgevloeid zijn uit technische problemen. De uitdrukking “mislukkingen” die we om de voormelde reden steeds tussen haakjes zullen plaatsen, wordt bijgevolg in het kader van deze analyse puur als nuttige werkterm gehanteerd.

I.1.3. Belangrijkste resultaten

De belangrijkste resultaten die voortkomen uit de kwantitatieve verwerking van de aangeleverde databestanden en die verder nog meer in detail schematisch gepresenteerd worden, zijn als volgt samen te vatten.

I.1.3.1. Het procedureverloop

Uit het databestand van het N.C.E.T. kan vooreerst afgeleid worden dat het aantal aanvragen tot maatschappelijke enquête met het oog op elektronisch toezicht jaarlijks (althans voor de geanalyseerde jaren 2003 en 2004) schommelt rond de 2.000 aanvragen (N=4.107 voor de twee jaren samen; zie schema 2). De meeste aanvragen gebeuren in het kader van de procedure “zelfaanbod” (N=2.366; 57,6%).²⁷⁹ Aan deze categorie “zelfaanbod” wordt in de regel onmiddellijk strafonderbreking toegekend met het oog op nader onderzoek van hun toelaatbaarheid tot E.T., terwijl de andere categorieën van veroordeelden, met name deze met een aanvraag onder de noemer “geen zelfaanbod”

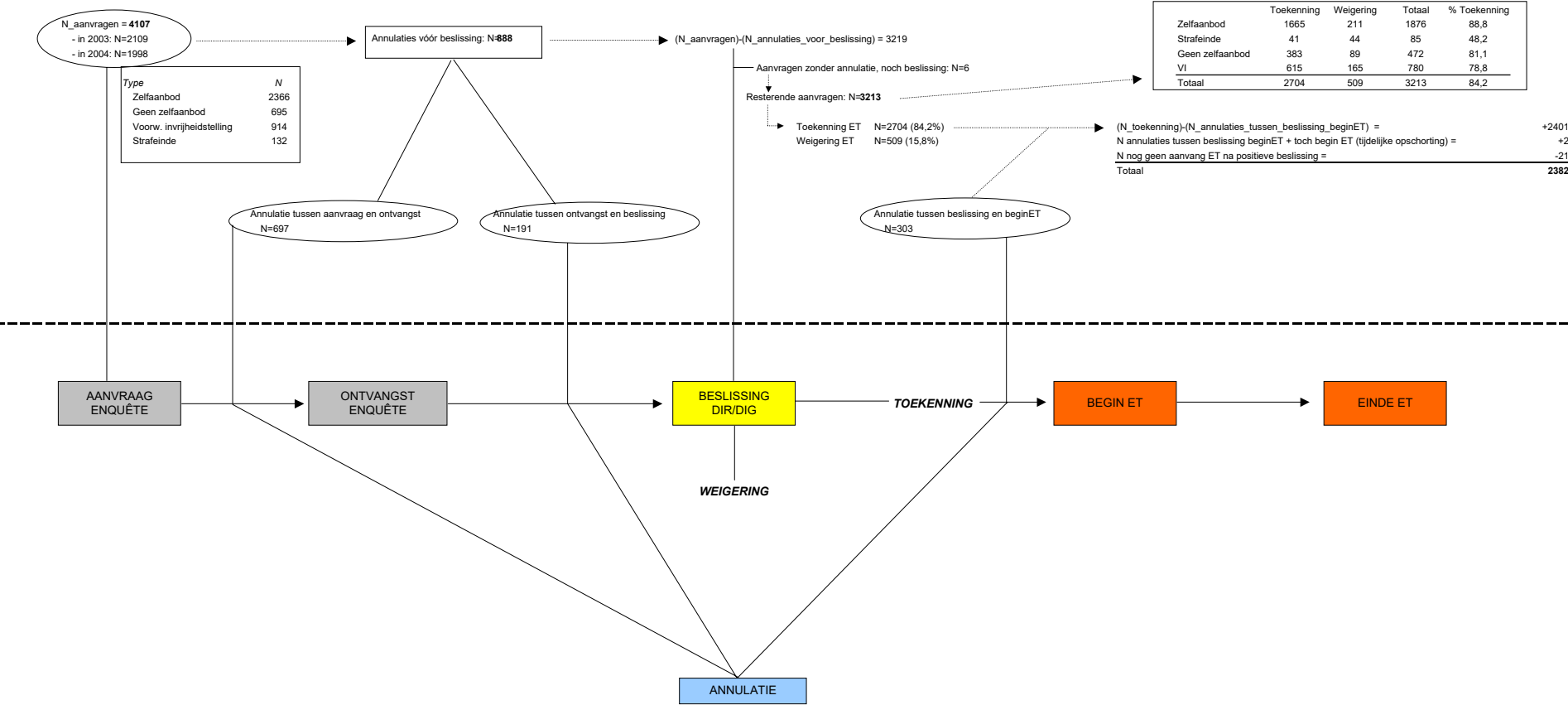
samenwerking met het N.I.C.C., namelijk het project “*La suppression des courtes peines d’emprisonnement*”.

²⁷⁹ Hieronder moeten die veroordeelden begrepen worden die zich zelf met een gevangenisbriefje aanmelden voor uitvoering van hun gevangenisstraf(fen) (straf totaal maximum drie jaar), doch ook diegenen met een straf van minder dan één jaar die zich niet zelf aanbieden, maar gevat worden.

(veroordeelden met straffen van één tot drie jaar, zonder zelfaanbod) of met een aanvraag in afwachting van (vervroegde) “invrijheidstelling” of “strafeinde” wel in de gevangenis opgesloten worden respectievelijk reeds in detentie verbleven. Waar de meeste aanvragen dus gebeuren in het kader van de procedure van “zelfaanbod”, zijn aanvragen met het oog op E.T. in de fase van detentie vlak vóór strafeinde eerder uitzonderlijk (N=132) : deze aanvragen vertegenwoordigen maar iets meer dan 3% van het totaal aantal aanvragen. Zelfs wanneer hieraan de aanvragen in afwachting van een vervroegde invrijheidstelling (N=914) toegevoegd worden, blijft deze zogenaamde “backdoor”-strategie van E.T. (N=1046) eerder beperkt in omvang (ongeveer 25% op het totaal aantal aanvragen).

Niet alle aanvragen resulteren trouwens ook in een daadwerkelijke goedkeuring van het E.T. en een effectieve opstart ervan (zie schema 2). Zo blijkt dat nogal wat opgestarte procedures geannuleerd worden, vóórdat er sprake is van enige opstart van het E.T. Ongeveer één vijfde van de aanvraagprocedures wordt geannuleerd, vóórdat een beslissing inzake E.T. genomen is (N=888), én - hoewel hun aantal minder hoog ligt dan bij de annulaties vóór beslissing (N=303) - is er ook nog een aantal annulaties te bespeuren, nadat reeds een principiële beslissing tot toekenning van E.T. genomen is.

Schema 2 : Overzicht procedureverloop (databestand N.C.E.T.)

Opmerkingen

Annulatie tussen aanvraag en ontvangst
(DIAnulprocedure >= DEMANDE) AND ((DIAnulprocedure <= Date_reception) OR (MISSING(Date_reception))) AND (MISSING(Annproc_beslissing_beginET))

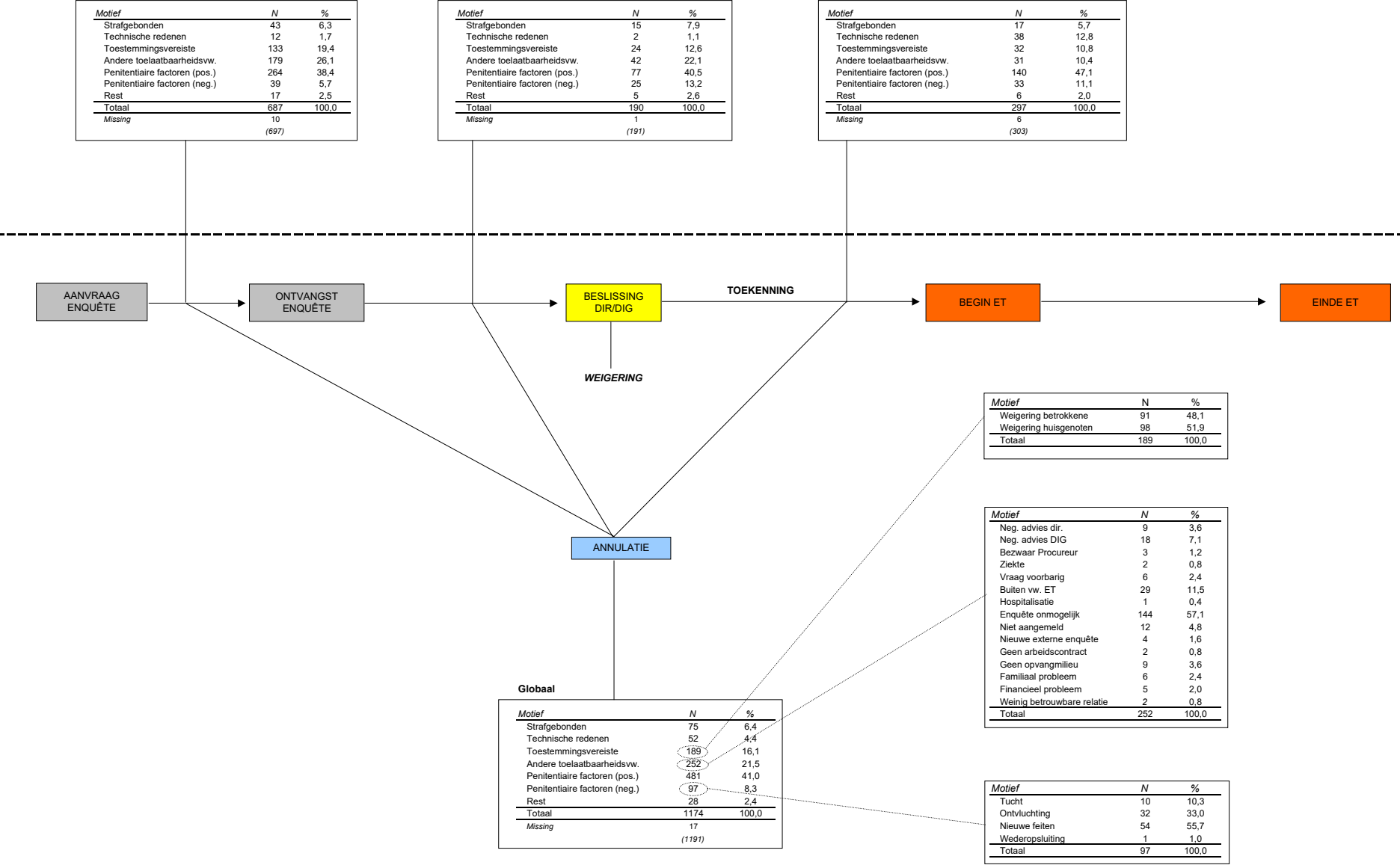
Annulatie tussen ontvangst en beslissing
(DIAnulprocedure > Date_reception) AND (MISSING(Date_décision))

Annulatie tussen beslissing en begin ET
(Date_décision >= Date_reception) AND (Decision_type_nr=1) AND (DIAnulprocedure>0)

Aanvraag zonder annulatie procedure noch beslissing
MISSING(Annproc_aanvraag_ontvangst) AND MISSING(Annproc_ontvangst_beslissing) AND MISSING(Decision_type_nr)

Meestal gebeurt de annulatie omwille van een aantal “positief” te interpreteren penitentiare factoren (in 41% van alle annulaties), zoals bijvoorbeeld een invrijheidstelling die tussenkomt (zie schema 3). Een ander belangrijk motief voor een annulatie van de procedure is het feit dat niet voldaan is aan een aantal essentiële toelaatbaarheidsvoorwaarden (in totaal in 37,6% van de gevallen). Daarbij gaat het zowel om de vereiste toestemming van betrokkene, alsmede van zijn huisgenoten (de verdeling is hier wat de toestemmingsvereiste betreft ongeveer fifty-fifty), als om andere toelaatbaarheidscriteria, zoals bijvoorbeeld de voorafgaandelijke uitvoering van een enquête (de onmogelijkheid een dergelijke enquête uit te voeren is hier overigens de belangrijkste reden tot annulatie), problemen inzake opvangmogelijkheid, enzovoort. Slechts in een kleine minderheid van de gevallen liggen zuiver technische redenen aan de grondslag van een annulatie (globaal in 4,4% van alle annulaties), al moet wel opgemerkt worden dat technische redenen als annulatiegrond wel veel vaker voorkomen in de periode tussen de beslissing tot toekenning van E.T. en de effectieve opstart ervan (namelijk in 12,8% van de gevallen), in vergelijking dan met de fase vóórdat een beslissing is genomen.

Schema 3 : Overzicht motieven annulatie aanvraagprocedure E.T. (databestand N.C.E.T.)

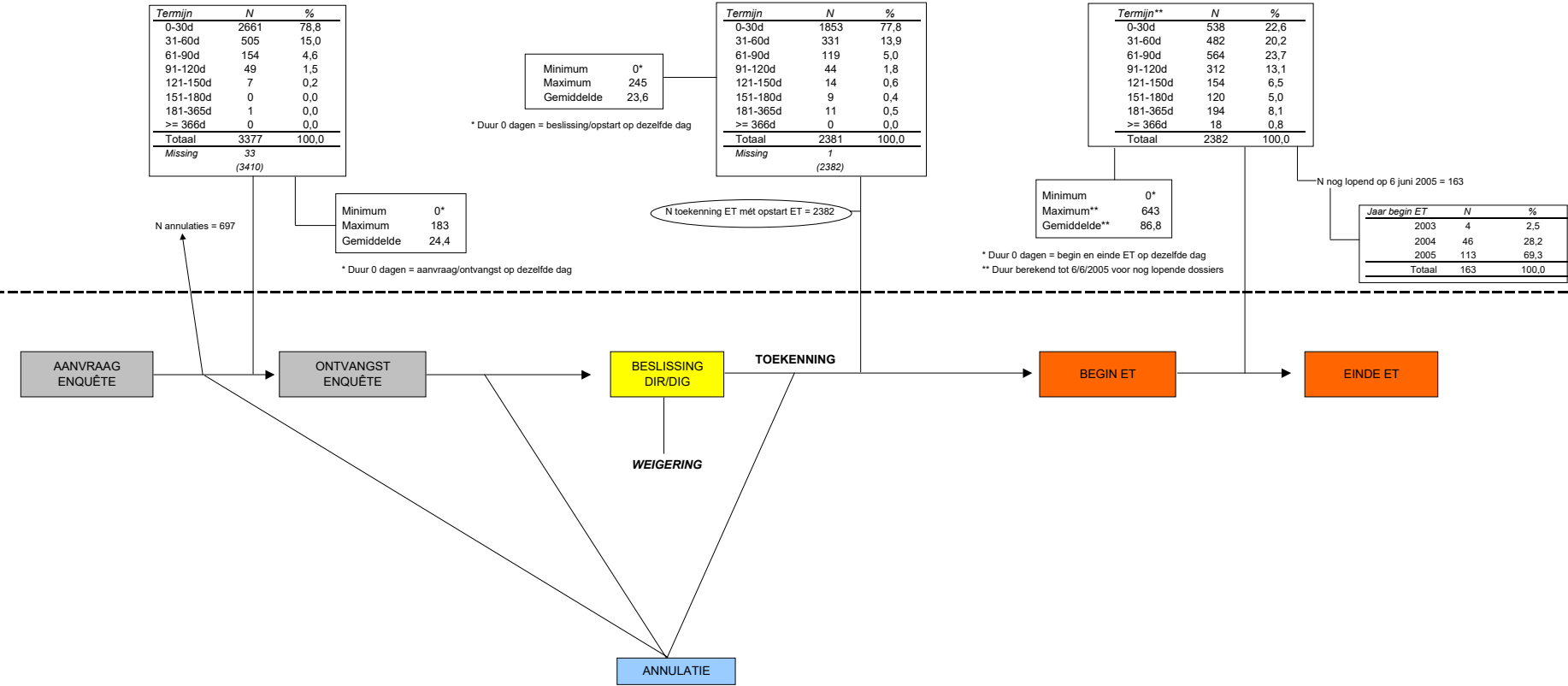
Wordt de opgestarte aanvraagprocedure niet geannuleerd vóórdat er een definitieve beslissing aangaande E.T. genomen is, dan wordt de aanvraag meestal ook positief gehonoreerd. Slechts in 15,8% van de aanvragen die reiken tot aan het tijdstip van beslissing, wordt E.T. geweigerd (zie schema 2). Deze vaststelling geldt in hoge mate voor elk van de onderzochte types procedure, met uitzondering van deze in het kader van het strafeinde, waar de toekenningsgraad nog geen 50% bedraagt. Niettemin moet bij de algemeen hoge toekenningsgraad van E.T. ook in ogenschouw genomen worden dat er al een relatief sterke “preselectie” plaatsgevonden heeft, vooraleer uiteindelijk een beslissing getroffen wordt (cf. “negatief” te interpreteren annulaties van de procedure (zie hiervoor supra)).

I.1.3.2. Doorstroomtijden en duur E.T.

In verband met de feitelijke doorstroomtijden (zie schema 4) werd vastgesteld dat de gemiddelde termijn tussen de aanvraag van een maatschappelijke enquête en de effectieve ontvangst van het enquêteverslag, alsook deze tussen de beslissing tot toekenning van E.T. en de daadwerkelijke opstart hiervan, telkens iets minder dan 1 maand bedraagt (23-24 dagen). Dit neemt evenwel niet weg dat in een – zij het zeer uitzonderlijk - aantal gevallen toch termijnen van meer dan 6 maanden opgetekend worden.

De gemiddelde duur van het E.T. zelf situeert zich volgens de gegevens van het N.C.E.T. rond de drie maanden, 86,8 dagen om precies te zijn (zie schema 4). Een gelijkaardige, doch iets minder lange duur (78,8 dagen) werd geconstateerd op basis van de GRIFFIE-gegevens (zie schema 6). Het (lichte) verschil in duur van E.T. tussen beide databestanden kan niet alleen mede verklaard worden op grond van de anders samengestelde onderzoekspopulatie (E.T.-periodes, waarvan de initiële aanvraag dateert uit de jaren 2003 en 2004 versus effectief in 2003 opgestarte E.T.-periodes voor veroordeelden met ten minste één detentietitel van veroordeling tot minder dan 3 jaar effectieve gevangenisstraf), maar ook – en vooral – door de afwijkende wijze, waarop de duur van het E.T. in beide databestanden berekend wordt. Zo werd in het databestand uit de penitentiaire databank GRIFFIE enkel rekening gehouden met volledig afgesloten periodes van E.T. (dus periodes met zowel een begin- als een einddatum), daar waar de duur van het E.T. in het databestand van het N.C.E.T. ook berekend werd voor de E.T.-periodes die nog niet afgesloten waren, doch uiterlijk tot op datum van 6 juni 2005 (datum van gegevensextractie). Ook hier stellen we – enigszins gelijkaardig zoals bij hetgeen hoger als “doorstroomtijden” benoemd werd – vast dat, ondanks een globaal gemiddelde van ongeveer 3 maanden, een aantal E.T.’s een zeer lange duur (> 1 jaar) kennen en dat zelfs één derde meer dan 3 maanden duurt (zie schema 4). Interessant in dit opzicht is ook dat de bekomen informatie aangaande het aantal goedgekeurde en effectief opgestarte E.T.’s alsook de gemiddelde duurtijd ervan, toelaat enige simulaties door te voeren waarbij nagegaan kan worden op welke wijze bijvoorbeeld een **qoutum van gemiddeld 1000 E.T.-ers op dagbasis** zou kunnen worden gerealiseerd. Gebruik makend van de formule $FLOW = [STOCK/duur] * 360$, is alzo berekend kunnen worden dat – onder de hypothese van een gelijkblijvende duur van het E.T. van 86,8 dagen – een gemiddelde dagpopulatie E.T.-ers van 1.000 eenheden kan worden gerealiseerd wanneer (jaarlijks) **4.147 E.T.’s** worden toegekend en effectief opgestart. Wanneer hierbij ook nog eens rekening wordt gehouden met feit dat uit onze analyse blijkt dat het in ‘slechts’ 58% van de aanvragen ook daadwerkelijk komt tot een effectieve opstart van het E.T. (van de 4.107 aanvragen uit 2003-2004 werden tot op datum van 6 juni 2005 2.382 E.T.’s opgestart) – en in de andere gevallen de procedure wordt geannuleerd of E.T. wordt geweigerd -, dan betekent dit ook dat, om een cijfer van 4.147 opgestarte E.T.’s op jaarbasis te kunnen halen, **7.150 aanvragen** ingediend zouden moeten worden.

Schema 4 : Doorstroomtijden aanvraagprocedure E.T. en duur E.T. (databestand N.C.E.T.)

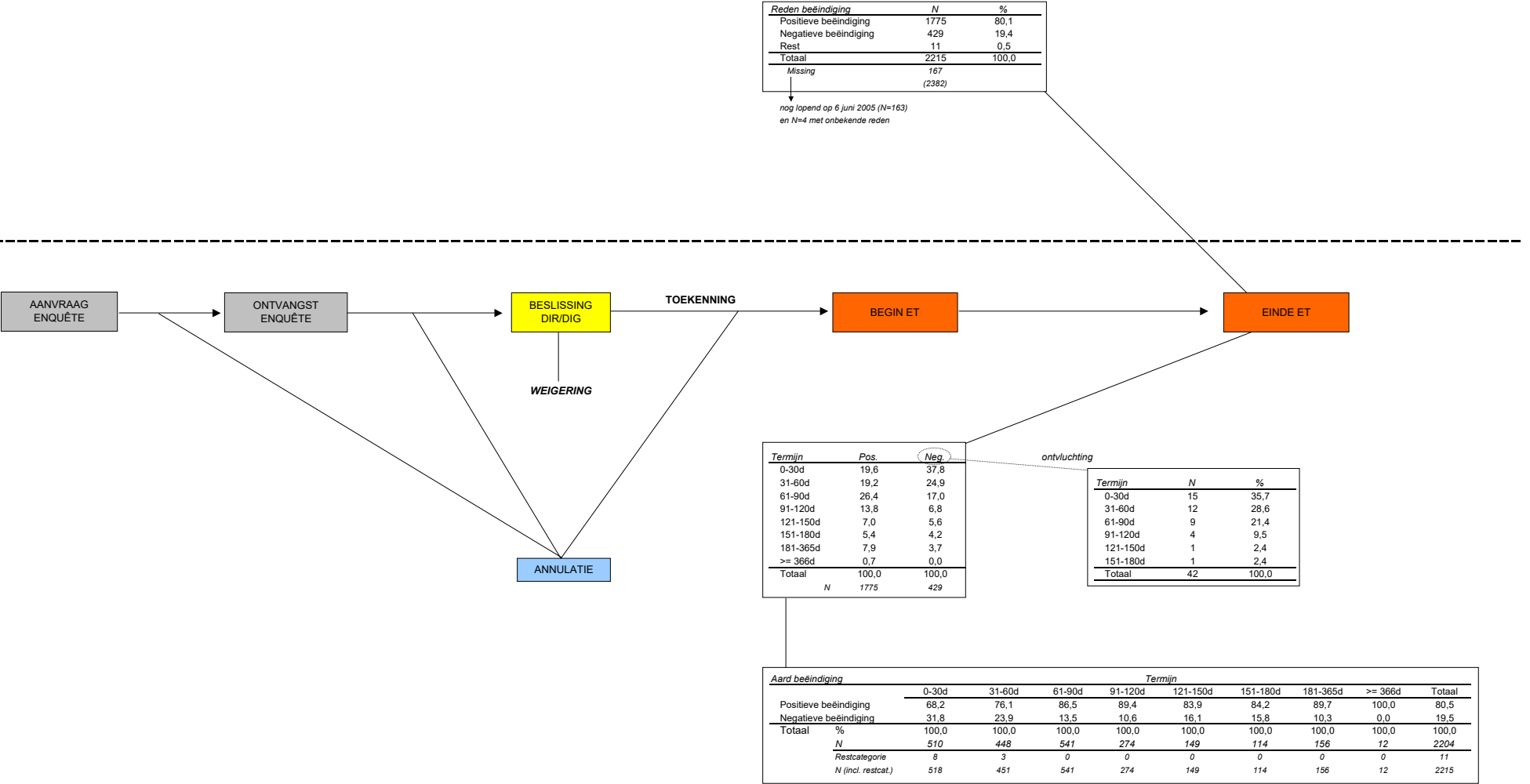
Wat tot slot de beëindiging van het E.T. betreft, blijkt dat ongeveer één op de vijf E.T.'s op "negatieve" wijze beëindigd wordt (met name via ontvluchting of wederopsluiting). Hierbij dient evenwel ook opgemerkt te worden dat op basis van de voor analyse beschikbare registratie niet uitgemaakt kan worden of het bij een gebeurlijke wederopsluiting gaat om het plegen van nieuwe strafbare feiten, waarvoor men ook daadwerkelijk veroordeeld werd, dan wel enkel om de tenuitvoerlegging van vroegere veroordelingen of om een opsluiting als beklagde (en dus nog niet gevonnen persoon). Ook kan niet nader worden bepaald of het hier bijvoorbeeld enkel gaat om het niet naleven van de aan het E.T. verbonden voorwaarden.

Het merendeel van de E.T.-periodes werd dus wel "positief" afgerond, via enige vorm van vervroegde invrijheidstelling (voorlopige dan wel voorwaardelijke invrijheidstelling)²⁸⁰ of via het bereiken van het strafeinde.

Een interessante vaststelling in dit verband is dat zogenaamde "mislukkingen" (verhouding positieve/negatieve beëindigingen van E.T. per tijdsblok) vooral voorkomen in de eerste fase van het E.T. : na verloop van tijd (na 2 maanden) zakken ze weg onder het globale mislukkingspercentage (van 19,5%). Van de periodes van E.T. die maximum 1 maand duren, zijn drie op de tien binnen dit tijdsblok afgesloten E.T.'s "negatief" beëindigd; bij de periodes die tussen 1 en 2 maanden duren, mislukt bijna een kwart (zie onderste tabel in schema 5). Wel kan opnieuw een lichte verhoging van de mislukkingsgraad worden geconstateerd in de vijfde en zesde maand onder E.T., zonder dat evenwel de globale mislukkingsratio wordt overschreden.

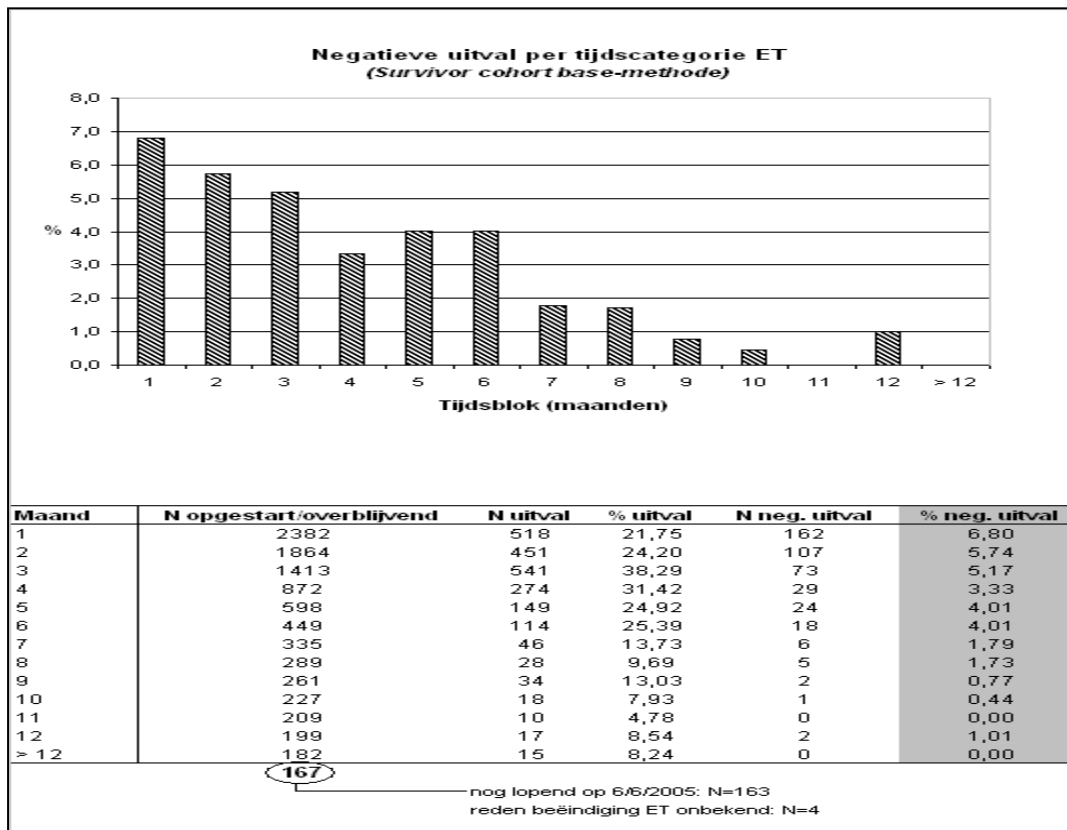
²⁸⁰ In het databestand van het N.C.E.T. werd binnen de variabele "motif fin SE" (motief einde E.T.) ook de code ">Grace" geregistreerd, waarmee bedoeld wordt op de wijze van invrijheidstelling, zoals omschreven in de ministeriële omzendbrief nr. 1756 van 18 april 2003 (onmiddellijke voorlopige invrijheidstelling bij hoofdgevangenisstraffen tot en met zes maanden), alsook in een enigszins gelijkaardige mededeling van de minister van justitie van enige tijd voordien (meer bepaald 18-19 maart 2003).

Schema 5 : Overzicht reden beëindiging E.T. (databestand N.C.E.T.)

Hogergeschetst beeld wordt bevestigd wanneer de misluktingsgraad wordt berekend volgens een methode die in de internationale onderzoeksliteratuur wordt bestempeld als de meest adequate wijze om op dit vlak uitspraken te doen en die daarbij wordt aangemerkt als de zgn. “*survival cohort base*”-methode²⁸¹. Waar de hoger becommentarieerde misluktingspercentages werden berekend ten aanzien van het totaal aantal E.T.’s die binnen elk afzonderlijk tijdsblok werden beëindigd – het misluktingspercentage wijst dan in feite op de verhouding positieve/negatieve beëindigingen per aparte tijdsperiode -, impliceert de “*survival cohort base*”-methode een andere benadering. Bij deze laatste methode worden de zgn. ‘mislukkingen’ per tijdsblok immers afgezet tegen het totaal aantal dossiers die bij het begin van elke te analyseren tijdsperiode nog lopend zijn, de zogenaamde “*survival cohort*”. Hoewel deze methode in wezen andere mislukkingscijfers oplevert (in termen van ratio’s) dan de aanvankelijke analyse, blijft het algemene patroon wel hetzelfde (zie figuur 1). Het grootste aandeel mislukkingen laat zich in de eerste maand optekenen, om nadien gestaag af te nemen, doch opnieuw lichtjes toe te nemen in de vijfde en zesde maand onder E.T.; daarna valt de misluktingsgraad sterk terug.

Figuur 1 : Analyse van de “misluktingsratio E.T.” op basis van de “*survival cohort base*”-methode

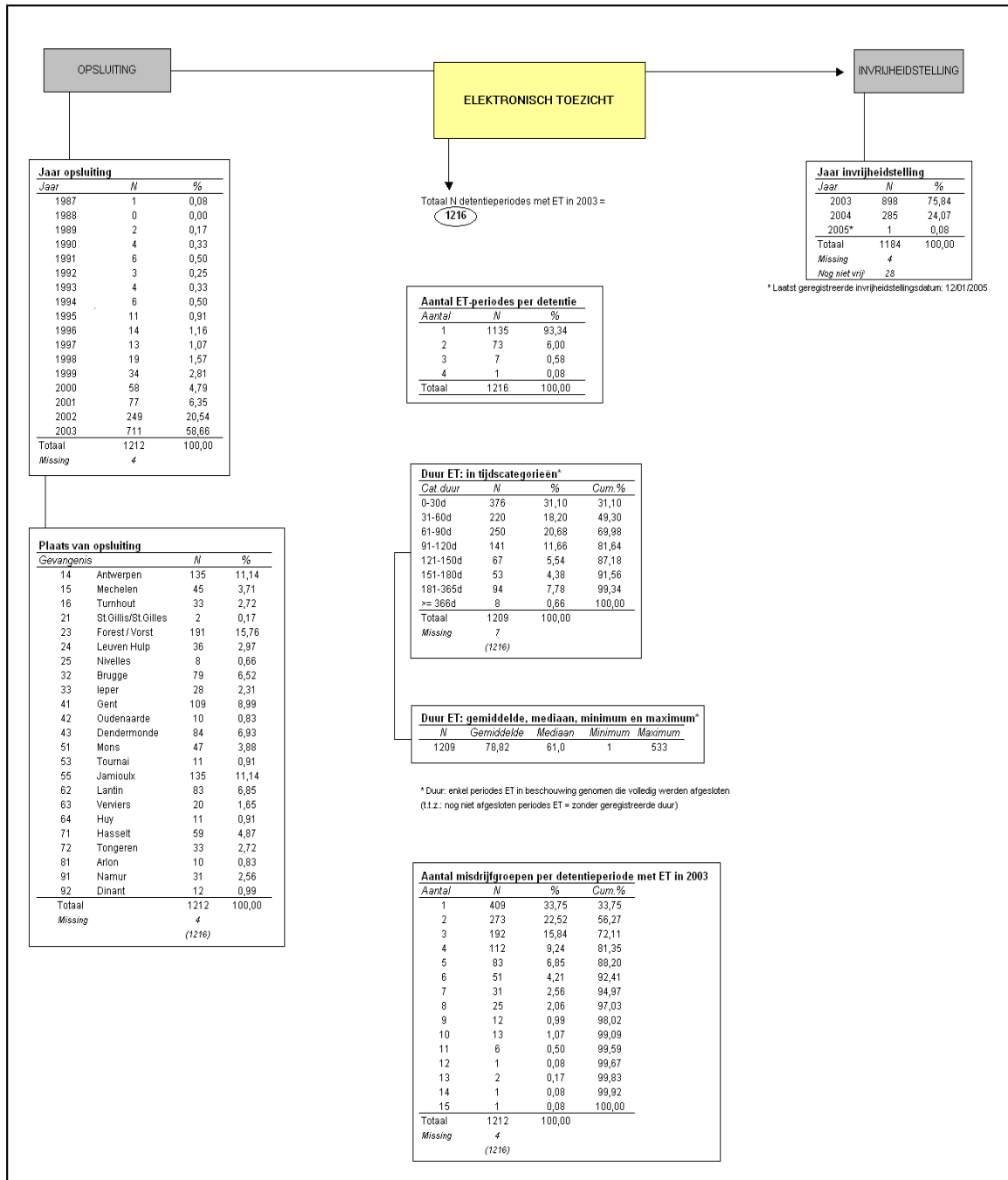

²⁸¹ Zie hierover meer uitgebreid : W. MINOR en M. COURLANDER, “The postrelease trauma thesis. A reconsideration of the risk of early parole failure”, *Journal of research in crime and delinquency*, 1979, 273-293.

I.1.3.3. Misdrijven

Op grond van de analyse van het databestand, afkomstig uit GRIFFIE, kan gesteld worden dat in iets meer dan de helft van de detentieperiodes (56,3%), waarbinnen voor de geselecteerde populatie in 2003 voor een bepaalde tijd E.T. toegekend werd, sprake is van maximum twee verschillende misdrijfsoorten (of -categorieën) (zie schema 6).

Schema 6 : Overzicht in 2003 opgestarte E.T.-periodes (databestand GRIFFIE)

De vijf misdrijfcategorieën, waarbij E.T. het meest toegepast werd, zijn (in afnemende volgorde en al dan niet in combinatie met andere misdrijven) : diefstal (38,0% van de respectievelijke detentieperiodes); diefstal met geweld of bedreiging (30,6%); drugs (29,0%); fraude (28,3%); en vrijwillige slagen en verwondingen (22,8%) (zie tabel 1).

Hoewel een volledig accurate vergelijking met het misdrijfprofiel van de globale populatie gedetineerden niet mogelijk is bij gebrek aan vergelijkbaar cijfermateriaal dienaangaande (dat dan ook op basis van eenzelfde methodologische benadering zou zijn geconstrueerd; bijvoorbeeld voor wat de hergroepering van misdrijfcodes betreft), kan op grond van eerdere aanverwante studies in globaal wel worden gesteld dat het hier voor de E.T.-populatie geschetste beeld sterk aanleunt bij de misdrijfverdeling die men in de algemene gevangenisbevolking (opsluitingen vanuit vrijheid) zal kunnen aantreffen²⁸². Ook daar maken (in oplopende volgorde) de categorieën “bedrog”, “drugs”, “diefstal” en “diefstal met geweld” de hoofdmoot uit. Daartegenover staat evenwel ook dat een aantal andere misdrijftypes, zoals bijvoorbeeld seksuele misdrijven, blijkbaar minder sterk gerepresenteerd zijn in de E.T.-populatie dan wat verwacht zou kunnen worden op basis van hun aanwezigheid in de globale gedetineerdenpopulatie (in 1998 maakten de opsluitingen voor verkrachting/aanranding van de eerbaarheid immers 6,3% uit van het totaal aantal opsluitingen²⁸³), al moet hierbij wel in ogenschouw worden genomen dat de gehanteerde vergelijkingsbasis beperkt blijft. Het omgekeerde (oververtegenwoordiging in de E.T.-populatie) lijkt dan weer op te gaan voor de categorie “bedrog” (= 13,2% van de opsluitingen in 1998; vergelijk met de categorie “fraude” in de E.T.-populatie: 28,3%).

²⁸² Zie in dit verband bijvoorbeeld: E. MAES, *Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998)*, interne nota ten behoeve van de minister van justitie, Brussel, NI.C.C., 11 september 2001, 15p. + bijlagen (gepubliceerd, zij het zonder alle bijlagen, in: *Panopticon* 2002, 340-350).

²⁸³ *Idem.*

Tabel 1: Detentieperiodes met periodes ET in 2003 - verdeling naar misdrijfgroep

Misdrijfgroep_nr	Omschrijving	N	%*	%**
1	moord	59	4,87	1,69
2	vrijwillige slagen en verwondingen	276	22,77	7,91
3	aanranding van de eerbaarheid	13	1,07	0,37
4	verkrachting	20	1,65	0,57
5	abortus	0	0,00	0,00
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	26	2,15	0,75
7	gijzelneming	11	0,91	0,32
8	willekeurige vrijheidsberoving	19	1,57	0,54
9	ontvoering minderjarigen	2	0,17	0,06
10	familie	32	2,64	0,92
11	ontucht/prostitutie	1	0,08	0,03
12	openbare zedenschennis	3	0,25	0,09
13	eerroof	1	0,08	0,03
14	woonstschennis	19	1,57	0,54
15	diefstal	461	38,04	13,22
16	diefstal met geweld of bedreiging	371	30,61	10,64
17	afpersing	38	3,14	1,09
18	fraude	343	28,30	9,83
19	brandstichting/ontploffing	35	2,89	1,00
20	vernieling en beschadiging	116	9,57	3,33
21	bendevorming	64	5,28	1,83
22	bedreigingen	107	8,83	3,07
23	ontvluchting gedetineerde	2	0,17	0,06
24	verberging misdadigers	1	0,08	0,03
25	omkoping	2	0,17	0,06
26	geweld tegen openbaar gezag	55	4,54	1,58
27	weerspannigheid	117	9,65	3,35
28	smaad openbaar gezag	51	4,21	1,46
29	zegelverbreking	0	0,00	0,00
30	namaak	17	1,40	0,49
31	valsheid en gebruik	213	17,57	6,11
32	bedrog in gerechtszaken	0	0,00	0,00
33	vreemdelingen	2	0,17	0,06
34	fiscale inbreuken	14	1,16	0,40
35	wapens	157	12,95	4,50
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	88	7,26	2,52
37	vluchtmisdrijf	20	1,65	0,57
38	dronkenschap (verkeer)	39	3,22	1,12
39	verkeer	107	8,83	3,07
40	inschrijving voertuigen	28	2,31	0,80
41	geen verzekering (verkeer)	71	5,86	2,04
42	technische controle voertuigen	17	1,40	0,49
43	geneeskunde/geneesmiddelen	3	0,25	0,09
44	drugs	352	29,04	10,09
45	volksgezondheid - voeding	8	0,66	0,23
46	dronkenschap	8	0,66	0,23
47	landbouw/milieu/stedenbouw	3	0,25	0,09
48	racisme	2	0,17	0,06
49	inbreuken sociale wetgeving	4	0,33	0,11
50	handelswetgeving	7	0,58	0,20
51	andere	83	6,85	2,38
N_detentieperiodes_met_ET_2003 + misdrijfcode		1212	---	---
<i>Missing (misdrijfcode)</i>		4		
<i>Algemeen totaal</i>		1216		
N_misdrijfgroepen		3488	---	100,00

* percentages berekend op N=1212 (aantal detentieperiodes met ET in 2003 en met gekende misdrijfcode)

** percentages berekend op N=3488 (aantal misdrijfgroepen voor N=1212)

De gepresenteerde cijfers dienen als zodanig begrepen te worden dat de categorie “diefstal” 13% uitmaakt van alle misdrijven die geregistreerd werden voor de in 2003 opgestarte periodes van E.T. (zij het evenwel dat hierbij voor elke gedetineerde per afzonderlijke detentieperiode dubbels uitgefilterd werden). Relevantier is evenwel de berekening die gemaakt werd in relatie tot het aantal *detentieperiodes*, waarbinnen in 2003 sprake was van minstens één E.T.-periode : in dit geval leren de cijfers dat in *minstens* 38% van de betreffende detentieperiodes sprake is van “diefstal” (al dan niet gecombineerd met andere in de lijst opgenomen misdrijven).

Zeven misdrijfcategorieën (met een absolute frequentie van 20 of meer gevallen) leveren - op basis van hetzelfde databestand uit het GRIFFIE-programma - een gemiddelde E.T.-duur op van meer dan 90 dagen (misdrijven al dan niet in combinatie met andere). In opklimmende volgorde gaat het hierbij om : diefstal met geweld of bedreiging (90,1 dagen); wapens (90,4 dagen); verkeer (90,6 dagen); verkrachting (93,6 dagen); doodslag/onvrijwillige verwondingen (95,1 dagen); brandstichting/ontploffing (103,3 dagen); en bendevoorming (109,5 dagen) (zie tabel 2).

Hierbij dient niettemin ook opgemerkt te worden dat de duur (per misdrijfcategorie) mede het resultaat is van de gebeurlijke samenloop met andere misdrijven : het gaat met andere woorden om de duur van het E.T. voor detentieperiodes, waarbij *minstens* het betreffende delict voorkomt, al dan niet in combinatie met één of meerdere andere misdrijfsoorten.

Tabel 2: Duur ET per misdrijfgroep: gemiddelde, mediaan, minimum en maximum*

<i>Groep</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>N</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>Mediaan</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>
1	moord	58	108,3	85,0	1	447
2	vrijwillige slagen en verwondingen	276	82,3	62,0	1	447
3	aanranding van de eerbaarheid	13	90,3	60,0	14	298
4	verkrachting	20	93,6	88,5	21	227
5	abortus	0	---	---	---	---
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	26	95,1	75,5	1	447
7	gijzelneming	11	76,9	70,0	12	209
8	willekeurige vrijheidsberoving	18	79,2	64,5	5	208
9	ontvoering minderjarigen	2	51,5	51,5	14	89
10	familie	32	61,0	29,0	3	247
11	ontucht/prostitutie	1	187,0	187,0	187	187
12	openbare zedenschennis	3	29,0	25,0	22	40
13	eerroof	1	29,0	29,0	29	29
14	woonstschennis	19	61,1	44,0	1	198
15	diefstal	461	85,1	70,0	1	447
16	diefstal met geweld of bedreiging	368	90,1	73,5	1	435
17	afpersing	37	89,5	70,0	1	307
18	fraude	342	86,0	71,0	1	378
19	brandstichting/ontploffing	35	103,3	86,0	1	374
20	vernieling en beschadiging	116	86,6	76,5	1	435
21	bendevorming	63	109,5	95,0	3	358
22	bedreigingen	106	79,0	60,0	1	435
23	ontvluchting gedetineerde	2	33,5	33,5	17	50
24	verberging misdadigers	1	105,0	105,0	105	105
25	omkoping	2	26,5	26,5	8	45
26	geweld tegen openbaar gezag	55	79,6	57,0	3	343
27	weerspannigheid	117	82,2	63,0	1	435
28	smaad openbaar gezag	51	68,0	56,0	3	343
29	zegelverbreking	0	---	---	---	---
30	namaak	17	76,6	74,0	28	187
31	valsheid en gebruik	212	83,4	68,0	1	385
32	bedrog in gerechtszaken	0	---	---	---	---
33	vreemdelingen	2	36,5	36,5	1	72
34	fiscale inbreuken	14	133,5	90,5	51	434
35	wapens	156	90,4	77,5	1	435
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	88	76,9	62,0	1	447
37	vluchtmisdrijf	20	81,1	78,0	1	258
38	dronkenschap (verkeer)	39	67,7	59,0	2	258
39	verkeer	107	90,6	70,0	3	435
40	inschrijving voertuigen	28	87,6	77,5	6	447
41	geen verzekering (verkeer)	71	80,2	62,0	1	447
42	technische controle voertuigen	17	103,2	68,0	6	447
43	geneeskunde/geneesmiddelen	3	69,7	22,0	15	172
44	drugs	351	82,3	70,0	1	533
45	volksgezondheid - voeding	8	220,4	222,0	1	533
46	dronkenschap	8	67,4	58,5	6	151
47	landbouw/milieu/stedenbouw	3	190,7	29,0	10	533
48	racisme	2	83,0	83,0	14	152
49	inbreuken sociale wetgeving	4	105,3	99,0	87	136
50	handelswetgeving	7	60,4	54,0	1	131
51	andere	83	87,3	74,0	2	435
Totaal_detentieperiodes_met_ET_2003		1216				
Missings (misdrijfcodes en/of duur ET)		9				
Valid cases		1207				

* Duur: enkel periodes ET in beschouwing genomen die volledig werden afgesloten
(t.t.z.: nog niet afgesloten periodes ET = zonder geregistreerde duur)

I.2. ENKELE KWALITATIEVE GEGEVENS : EEN DOSSIERANALYSE BIJ HET NATIONAAL CENTRUM VOOR ELEKTRONISCH TOEZICHT

I.2.1. Voorstelling van de onderzoeksmethodologie

Het leek de onderzoekers – onder meer ook als voorbereiding van de magistratenbevraging (cf. infra) en bijgevolg ook ter beantwoording van de onderzoeksvraag – opportuun een steekproef te trekken uit de dossiers elektronisch toezicht die bij het N.C.E.T. geopend werden vanaf 1 januari 2003 en die ondertussen beëindigd werden, anders dan door het verstrijken van de hoofdgevangenisstraf(fen).

De aandacht werd gericht op de voortijdige beëindigingen die logischerwijze de mislukkingen omvatten, vermits het duidelijk de betrachting is van de regering om met het aan het N.I.C.C. toebedeelde onderzoek bouwstenen te verwerven om te komen tot een regeling die leidt tot de meest optimale operationalisering van elektronisch toezicht (zie de inleiding op dit tussentijds rapport) : dit betekent vanzelfsprekend dat factoren die kunnen leiden tot mislukking van het elektronisch toezicht, uitgezuiverd moeten worden. De focus op de voortijdige beëindigingen van het elektronisch toezicht is bijgevolg gewettigd. Aan te stippen valt dat de beëindigingen wegens technische mankementen niet mee geïsoleerd werden.

Er werd geopteerd voor dossiers vanaf 1 januari 2003, vermits – zoals hoger aangegeven – de actuele regeling inzake elektronisch toezicht dateert van eind 2002. Ten slotte werd gekozen voor afgesloten dossiers : enkel voor dergelijke dossiers kan nagegaan worden of ze voortijdig beëindigd werden.

Aan de hand van de voornoemde parameters kwam men op een aantal van 418 dossiers. Hiervan werden er 50 geselecteerd als steekproef en dit op lukrake wijze : telkens werd het eerste dossier van een reeks van acht genomen. Het moge duidelijk zijn dat onderzoek van de overige dossiers – om niet te zeggen ook van de dossiers die een normale beëindiging kenden – nuttig zou zijn : binnen de temporele begrenzing van het onderzoek was een studie van 50 dossiers evenwel het maximaal haalbare.

Van de 50 dossiers konden uiteindelijk 46 teruggevonden worden in de archieven van het N.C.E.T. In bijlage II bij dit eindrapport geven we een kort overzicht per dossier van de respectieve elektronisch toezichten. Inzonderheid wordt in die synopsissen gekeken naar : de nationaliteit, de leeftijd, het geslacht en een aantal persoonlijke gegevens van de betrokkene, zoals voorkomend in het maatschappelijk verslag; het misdrijf, waarvoor de betrokkene veroordeeld werd, en waarvan het ter zake uitgesproken vonnis de detentietitel van de betrokken persoon vormt; eventuele andere veroordelingen die de detentietitel voorafgaan dan wel volgen; de duur van het elektronisch toezicht; en de reden van voortijdige beëindiging. In het volgend punt trekken we – in de mate van het mogelijke – een aantal voorzichtige besluiten uit de verschillende dossiers.

Tabel 2: Duur ET per misdrijfgroep: gemiddelde, mediaan, minimum en maximum*

<i>Groep</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>N</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>Mediaan</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>
1	moord	58	108,3	85,0	1	447
2	vrijwillige slagen en verwondingen	276	82,3	62,0	1	447
3	aanranding van de eerbaarheid	13	90,3	60,0	14	298
4	verkrachting	20	93,6	88,5	21	227
5	abortus	0	---	---	---	---
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	26	95,1	75,5	1	447
7	gijzelneming	11	76,9	70,0	12	209
8	willekeurige vrijheidsberoving	18	79,2	64,5	5	208
9	ontvoering minderjarigen	2	51,5	51,5	14	89
10	familie	32	61,0	29,0	3	247
11	ontucht/prostitutie	1	187,0	187,0	187	187
12	openbare zedenschennis	3	29,0	25,0	22	40
13	eerroof	1	29,0	29,0	29	29
14	woonstschennis	19	61,1	44,0	1	198
15	diefstal	461	85,1	70,0	1	447
16	diefstal met geweld of bedreiging	368	90,1	73,5	1	435
17	afpersing	37	89,5	70,0	1	307
18	fraude	342	86,0	71,0	1	378
19	brandstichting/ontploffing	35	103,3	86,0	1	374
20	vernieling en beschadiging	116	86,6	76,5	1	435
21	bendevorming	63	109,5	95,0	3	358
22	bedreigingen	106	79,0	60,0	1	435
23	ontvluchting gedetineerde	2	33,5	33,5	17	50
24	verberging misdadigers	1	105,0	105,0	105	105
25	omkoping	2	26,5	26,5	8	45
26	geweld tegen openbaar gezag	55	79,6	57,0	3	343
27	weerspannigheid	117	82,2	63,0	1	435
28	smaad openbaar gezag	51	68,0	56,0	3	343
29	zegelverbreking	0	---	---	---	---
30	namaak	17	76,6	74,0	28	187
31	valsheid en gebruik	212	83,4	68,0	1	385
32	bedrog in gerechtszaken	0	---	---	---	---
33	vreemdelingen	2	36,5	36,5	1	72
34	fiscale inbreuken	14	133,5	90,5	51	434
35	wapens	156	90,4	77,5	1	435
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	88	76,9	62,0	1	447
37	vluchtmisdrijf	20	81,1	78,0	1	258
38	dronkenschap (verkeer)	39	67,7	59,0	2	258
39	verkeer	107	90,6	70,0	3	435
40	inschrijving voertuigen	28	87,6	77,5	6	447
41	geen verzekering (verkeer)	71	80,2	62,0	1	447
42	technische controle voertuigen	17	103,2	68,0	6	447
43	geneeskunde/geneesmiddelen	3	69,7	22,0	15	172
44	drugs	351	82,3	70,0	1	533
45	volksgezondheid - voeding	8	220,4	222,0	1	533
46	dronkenschap	8	67,4	58,5	6	151
47	landbouw/milieu/stedenbouw	3	190,7	29,0	10	533
48	racisme	2	83,0	83,0	14	152
49	inbreuken sociale wetgeving	4	105,3	99,0	87	136
50	handelswetgeving	7	60,4	54,0	1	131
51	andere	83	87,3	74,0	2	435
Totaal_detentieperiodes_met_ET_2003		1216				
Missings (misdrijfcodes en/of duur ET)		9				
Valid cases		1207				

* Duur: enkel periodes ET in beschouwing genomen die volledig werden afgesloten
(t.t.z.: nog niet afgesloten periodes ET = zonder geregistreerde duur)

I.2.2. Resultaten van de dossieranalyse bij het nationaal centrum voor elektronisch toezicht²⁸⁴

I.2.2.1. De geanalyseerde dossiers gebundeld en gescreend op mislukkingen

De 46 bestudeerde dossiers vallen uiteen in 2 – wat men in het N.C.E.T. noemt – algemene dossiers, in 7 dossiers die beëindigd werden via een voorwaardelijke invrijheidstelling en in 37 dossiers zelfaanboden. Deze laatste groep – die zich bevindt in de actuele frontdoorhypothesen van het elektronisch toezicht – sluit het meest aan bij de doelgroep die gevisieerd wordt door de actuele regeringsvisie.

Het feit dat – zoals hiervoor aangegeven – deze dossiers voortijdig afgesloten werden, betekent evenwel niet dat het evenzovele mislukkingen betreft. Er blijkt namelijk uit het overzicht in bijlage II dat de meeste van die dossiers eindigden met een voorlopige invrijheidstelling. In wat volgt gaan we kort in op de mislukkingen per groep van dossiers, hiervoor vermeld.

a. Mislukkingen van de bestudeerde dossiers « algemene procedure »

Van de 2 dossiers « algemene procedure » kan men enkel stellen dat dossier A.1. mislukte : de persoon, bij wie de onder elektronisch toezicht geplaatste zou verblijven, reageerde niet op een uitnodiging tot medewerking.

b. Mislukkingen van de bestudeerde « V.I. »-dossiers

Van de 7 « V.I.-dossiers » kan men stellen dat er 3 mislukt zijn : dossier B.2. mislukte, vermits de personen, bij wie de betrokkene zijn elektronisch toezicht zou doorbrengen, stelden dat dit voor hen onmogelijk was; dossier B.5. ging mis, vermits het woon-werkverkeer dat resulteerde uit het voorstel van zinvolle tijdsbesteding, onrealiseerbaar bleek; en dossier B.7. liep fout, omdat de betrokkene – aan wie elektronisch toezicht toegekend werd – na amper twee weken nieuwe feiten pleegde.

c. Mislukkingen van de bestudeerde dossiers « zelfaanboden »

Voor wat de 36 bestudeerde zelfaanboden betreft, gingen er 12 mis. Dossier C.2. liep verkeerd, doordat de betrokkene de woning verliet tijdens de niet toegelaten uren en bijgevolg voortvluchtig was. Soortgelijke redenen lagen aan de basis van het mislukken van dossier C.3. : ook deze persoon leefde de voorwaarden niet na (verplaatsen box

²⁸⁴ Zijdelings zij ook nog verwezen naar een recent bericht in « Het belang van Limburg », waarin gesteld wordt dat momenteel – op dagbasis – 338 gedetineerden een elektronische enkelband dragen. Het bericht geeft aan dat : de meeste van deze gedetineerden een fulltime job uitoefenen; 11 ervan zijn part time aan het werk; 75 onder hen volgen een beroepscursus om zich in een of ander vak te bekwamen; 18 staan op de wachtlijst voor een dergelijke cursus; 80 van de betrokkenen staan als werkzoekend genoteerd; de resterende gedetineerden houden zich bezig met huistaken, zijn ziek of invalide (15) of gepensioneerd. In totaal – zo wordt aangegeven – trekken 87 gedetineerden werklozensteun en krijgen 15 anderen een uitkering van het ziekenfonds (L.R., « 338 gedetineerden staan onder enkelband-controle », *Het belang van Limburg* 4 januari 2005).

zonder toestemming enzovoort). Dossier C.4. werd vroegtijdig afgeblazen, omdat de betrokkene niet op zijn afspraak met de maatschappelijk assistent van het N.C.E.T. verscheen. Een soortgelijke reden lag aan de basis van het mislukken van dossier C.21. In dossier C.12. verscheen de betrokkene niet voor de verlenging van zijn strafonderbreking, zodat het toegekende elektronisch toezicht niet aangevat werd. Dossier C.15. liep fout, doordat de betrokkene niet zijn medewerking verleende aan de installatie van de telefoonlijn. Hetzelfde geldt voor dossier C.27. In dossier C.26. en in dossier C.32. werd het elektronisch toezicht dan weer afgebroken, vermits betrokkene zijn telefoonfactuur niet meer betaalde, waarna de lijn werd afgesloten. In dossier C.24. werd geen elektronisch toezicht toegekend, vermits de betrokkene beoordeeld werd als zijnde iemand met een laag norm- en verantwoordelijkheidsbesef. In dossier C.33. zette de betrokkene zijn medewerking aan de procedure elektronisch toezicht stop en in dossier C.35. werd de betrokkene uiteindelijk geïnterneerd.

Dit alles ligt in de lijn van wat Bas en Damen in 2000 vaststelden, namelijk enerzijds dat in 15 van de 60 gevallen elektronisch toezicht vroegtijdig stopgezet werd en anderzijds dat slechts in 2 gevallen strafbare feiten (slagen en verwondingen respectievelijk winkeldiefstal) gepleegd werden tijdens de maatregel.²⁸⁵

1.2.2.2. Enkele voor het onderzoek relevante vaststellingen uit de dossieranalyse

Uiteindelijk kan men stellen dat van de daadwerkelijk aangevatte elektronische toezichten er slechts 5 dienden stopgezet te worden. Slechts in één geval, met name dossier B.7., was dat omwille van nieuwe feiten : het betrof hier een persoon, tegen wie tal van detentietitels in uitvoering waren, waarvan de meeste betrekking hadden op zware gewelddaden en diefstallen met verzwarende omstandigheden, en die zich bovendien in de gevangenis ook nog bezondigde aan verbaal en fysiek geweld tegen medegevangenen en cipiers.

Dit laatste gegeven laat niet toe op grond van de doorgevoerde dossieranalyse de plegers van misdrijven tegen personen uit te sluiten van elektronisch toezicht. In tal van andere dossiers werd namelijk elektronisch toezicht verleend aan geweldplegers : in die gevallen verliep het elektronisch toezicht rimpelloos. Uit de geanalyseerde dossiers blijkt ook dat het elektronisch toezicht op plegers van tal van uiteenlopende misdrijven toegepast wordt, onder meer ook op – wat in de literatuur gepromoot wordt – dronken sturen en ook op – wat in de literatuur afgeraden wordt – oplichters. De dossieranalyse laat niet toe te zeggen dat de resultaten voor de oplichters slechter zouden zijn; voor wat betreft de dronken bestuurders (eventueel had het dronken sturen zware gevolgen, met name overlijdens) dient wel aangegeven te worden dat deze steeds positief verliepen.

Men kan aan de hand van de doorgevoerde analyse niet besluiten dat recidivisten – in de wettelijke dan wel criminologische zin van het woord – ex officio uitgesloten moeten

²⁸⁵ In 3 gevallen werd het elektronisch toezicht beëindigd wegens vervolging voor nieuwe strafrechtelijke feiten die echter gepleegd werden voor de periode van het elektronisch toezicht (R. BAS en W. DAMEN, *l.c.*, 11). Volgens de voornoemde auteurs ligt in het buitenland 6 tot 12 % mislukkingen gerapporteerd worden (*Ibidem*, 10-11).

worden van elektronisch toezicht. De dossieranalyse laat namelijk niet zien dat elektronisch toezicht voor hen niet zou werken. Evenmin blijkt uit de dossieranalyse dat een onderscheid gemaakt moet worden naar leeftijd, geslacht of nationaliteit van de betrokkene.

Van belang bij dit alles is dat voor ogen gehouden moet worden dat de duur van het elektronisch toezicht in alle bestudeerde dossiers, waarin het toegekend werd, bijzonder kort was en vrijwel steeds rond de duur van een maand draait. De vraag rijst zeker of een langere duur mogelijks wel zou kunnen leiden tot onderscheiden tussen bijvoorbeeld plegers van verschillende misdrijven of tussen recidivisten en eenmalige misdrijfplegers. In dossier C.3. bleek alvast de verlenging van de duur van de maatregel ertoe te leiden dat deze misliep. Ook bleek in bepaalde opvolgingsverslagen in de dossiers dat de personen onder elektronisch toezicht het moeilijker kregen naarmate de tijd – soms maar heel kort – verstreek : in die gevallen leidde dat evenwel niet tot intrekkingen van het elektronisch toezicht.

Tot slot blijkt naar de meer persoonlijke voorwaarden inzake het elektronisch toezicht toe dat men wel vaak signaleert dat de betrokkene de feiten ontkent, maar men er niet een struikelpunt van maakt om al dan niet positief te adviseren of te beslissen met betrekking tot het elektronisch toezicht. De vereiste van een woonst wordt logischerwijze steeds gesteld, maar men moet niet noodzakelijk bij iemand inwonen. Op familiaal vlak is het hebben van (kleine) kinderen een ontegensprekelijk voordeel en het hebben van een ziekte of het moeten verzorgen van iemand met een ziekte wordt wel eens als argument pro elektronisch toezicht aangehaald. Het komt ons ook voor dat het hebben van werk niet als absolute vereiste gesteld wordt : wel moet men zich engageren om werk – of een vorming – te zoeken. Ten slotte dient aangestipt te worden dat de vergoeding van de burgerlijke partij niet steeds in de voorwaarden die het elektronisch toezicht begeleiden, opgenomen wordt.

BESLUIT

De kwantitatieve analyse heeft aangetoond dat het elektronisch toezicht thans veelvuldig toegepast wordt op gewelds-, drugs- en fraudedelicten; in mindere mate wordt het ook wel toegepast op seksuele delicten. Het betreft hier misdrijven, waarvan de literatuurstudie aangetoond heeft dat buitenlandse regelgevingen, experimenten dan wel straftoemingspraktijken ze veelal uitsluiten van elektronisch toezicht,²⁸⁶ dan wel waarvan een deel van de literatuur afraadt dat elektronisch toezicht ervoor toegepast wordt.

Wanneer we kijken naar wat de voornoemde analyse stelt met betrekking tot de mislukkingen van het elektronisch toezicht, dan blijkt dat slechts één vijfde van de elektronische toezichten negatief beëindigd worden. De voorhanden zijnde informatie laat voor wat die mislukkingen betreft niet toe te besluiten of nieuwe feiten aan de basis

²⁸⁶ Zoals hoger aangegeven is evenwel de laatste tijd een tendens waar te nemen om elektronisch toezicht naar misdrijven toe een groter toepassingsgebied te geven (zie ter zake bijvoorbeeld Engeland, de U.S.A. en Nederland).

ervan liggen noch dat bepaalde misdrijven of bepaalde misdrijfplegers een grotere kans lopen om hun elektronisch toezicht negatief voortijdig afgebroken te zien.

Het komt ons dan ook voor dat de kwantitatieve gegevens niet ertoe nopen a priori bepaalde misdrijven of misdrijfplegers van de toepassing van het elektronisch toezicht uit te sluiten.

Waar wel rekening mee gehouden moet worden is dat de elektronische toezichten in België thans door de band van korte duur zijn : gemiddeld draait de duur ervan rond de drie maanden. De mogelijkheid kan niet uitgesloten worden dat, indien men de duur ervan stelselmatig gaat opdrijven, de slaagpercentages anders gaan liggen en dat wel bepaalde correlaties zichtbaar gaan worden tussen bepaalde misdrijven/misdrijfplegers en de mate van welslagen van het elektronisch toezicht. Frappant is dat de regeling inzake het elektronisch toezicht – zoals in hoofdstuk I aangegeven – elektronische toezichten toelaat tot drie jaar. Het feit dat men hiertoe niet overgaat, verradt misschien een zekere reserve in de Belgische praktijk van het elektronisch toezicht jegens lange periodes. Een en ander kan niet veronachtzaamd worden bij de totstandkoming van een wettelijke basis voor het elektronisch toezicht als autonome straf.

De dossieranalyse die we bij het nationaal centrum voor elektronisch toezicht uitvoerden bevestigt de kwantitatieve gegevens. Ze laat geenszins toe om vlakaf te zeggen dat bepaalde misdrijven of bepaalde categorieën van misdrijfplegers (recidivisten, buitenlanders, mannen, jongeren ...) uitgesloten dienen te worden van elektronisch toezicht. Ook hierbij dient onmiddellijk het grote caveat geplaatst te worden dat de in de betrokken dossiers bestudeerde elektronische toezichten van zeer beperkte duur zijn. Niets garandeert dat bij langere elektronische toezichten niet een en ander uiteengetrokken zou worden.

Uit de kwantitatieve analyse dient voorts onthouden te worden dat enerzijds een aantal elektronische toezichten niet van de grond kan komen, vermits de toestemming van de betrokkene dan wel van zijn familie ontbreekt en dat anderzijds de duur tussen de aanvraag van een enquête met het oog op de toekenning van een elektronisch toezicht en de ontvangst van het verslag van de enquête gemiddeld een maand bedraagt.

AFDELING II – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN DE TOEKOMST : DE VISIE VAN DE ZETELLENDE MAGISTRATUUR

INLEIDING

In afdeling I werden enkele kwantitatieve gegevens voorgesteld inzake de actuele praxis van het elektronisch toezicht, dit is in het kader van de strafuitvoering. In de toekomst zal het elektronisch toezicht – zo werd gesteld tijdens de vergadering van het comité ter begeleiding van dit onderzoek van 4 februari 2005 – gekaderd blijven in deze fase, maar zal het tevens een plaats krijgen in de fase van de straftoemeting : de regering beoogt er namelijk een autonome straf van te maken.

Zoals tijdens de voornoemde vergadering van het begeleidingscomité aangegeven, is de belangrijkste motivatie voor de regeringsbeslissing om elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf het uitbreiden van de waaier van de mogelijkheden voor de vonnisrechters, dit in de hoop dat uiteindelijk hierdoor de gevangenispopulatie zou dalen. Het behoort dan ook de strafrechters te bevragen naar hun inzichten met betrekking tot het invoeren van het elektronisch toezicht als autonome straf : enkel op die manier kan nagegaan worden onder welke voorwaarden zij bereid zijn hun bestraffingspraktijk “te kleuren” met het elektronisch toezicht en kan bepaald worden of de magistratuur op enige wijze de rol kan vervullen die de regering voor haar weggelegd ziet, namelijk deze van een sleutel tot de gevangenis. Derwijze wordt volledig recht gedaan aan de uiteindelijke onderzoeksvraag van dit onderzoek, zoals geformuleerd in de algemene inleiding. De bevraging van de magistraten is des te meer gewettigd, vermits uit het vorige hoofdstuk gebleken is dat met haar voornemen de regering ingaat tegen enerzijds een substantieel deel van de internationale praktijk inzake het elektronisch toezicht en heel wat inzichten uit de nationale en internationale literatuur inzake het elektronisch toezicht en anderzijds tegen de – korte – duur die de huidige elektronisch toezichten kennen.

De magistraten werden bevraagd in twee focusgroups/rondetafelconferenties.

II.1. DE ORGANISATIE VAN DE MAGISTRATENBEVRAGING

Ter bevraging werden twee focusgroups/rondetafelconferenties georganiseerd. Over deze manier van werken werd overeenstemming bereikt op de vergadering van het comité ter begeleiding van dit onderzoek van 4 februari 2005 : er werd de voorkeur aan gegeven boven schriftelijke bevraging, omdat aan deze laatste manier van werken een risico op een gebrek aan contextualisering verbonden is. Uit een informatiesessie met betrekking tot focus groups, op 23 maart 2005 georganiseerd door het N.I.C.C., is gebleken dat focus groups – in vergelijking met interviews – het voordeel bieden van de interactie die bepaalde extra informatie naar boven kan brengen.

Naar de samenstelling van de rondetafels toe werd besloten de bevraging niet te beperken tot de magistraten van een bepaald rechtsgebied, maar open te stellen voor dat magistraten uit het ganse land. De organisatie van focusgroups behoort namelijk tot het kwalitatief onderzoek, waarbij voornamelijk praktijken of visies in de diepte uitgespit worden.²⁸⁷ Het werd wel wenselijk geacht om zowel rechters in eerste aanleg – met inbegrip van politierechters – als raadsheren, indien mogelijk ook van het Hof van Cassatie rond de tafel te krijgen. De magistraten uit de raadkamer, de kamer van inbeschuldigingstelling, de onderzoeksrechters en de plaatsvervangende rechters werden daarentegen – gelet op hun specifieke werkdomein hetzij omdat hun hoofdactiviteit niet het rechtspreken is – in beginsel in de bevraging niet betrokken. Tijdens de voornoemde vergadering van het begeleidingscomité van 4 februari 2005 werd beslist de

²⁸⁷ K. BEYENS, *o.c.*, 350. Beyens stelt over kwalitatief onderzoek in relatie tot een bevraging van magistraten : « Het is een benadering, die niet uitgaat van de waarheid, maar die zich richt op het vergroten van het inzicht, op het begrijpen van de interpretaties van de actoren van hun eigen gedrag en besluitvorming. De kwalitatieve benadering stelt de magistraat centraal als moreel en kundig subject, dat een eigen betekenis geeft aan zijn (intentioneel) handelen en zijn beslissingen » (K. BEYENS, *o.c.*, 339).

parketmagistraten uit de bevraging te laten : hoewel het openbaar ministerie een fundamentele rol speelt in de strafvordering, achtte het begeleidingscomité het om tijdseconomische en logistieke redenen niet opportuun het in de rondetafels te betrekken.

Bij de organisatie van de focusgroups werd het noodzakelijk geacht de methodologische regel te respecteren die stelt dat de deelnemers geen kennissen of vrienden van mekaar mogen zijn²⁸⁸ : de magistraten uit verschillende arrondissementen/rechtsgebieden dienden bijgevolg vermengd te worden. Tijdens de vergadering van het comité ter begeleiding van dit onderzoek van 19 mei 2005 werd het tweede tussentijds rapport goedgekeurd, waarin voorgesteld werd twee focusgroups op de hoger vermelde manier samen te stellen : een voor de Nederlandstalige magistraten, een voor de Franstalige. Gestreefd zou worden naar een tiental deelnemers per focusgroup.

Uiteindelijk vond op 22 juni 2005 de rondetafel plaats met de volgende Franstalige magistraten : 1° B. Desmette, correctionele rechter te Nijvel; 2° Anne Colin, correctionele rechter te Bergen; 3° Roger Fontaine, correctionele rechter te Luik; 4° Yves Livemont, politierechter te Brussel; 5° Cathérine Mailleux, correctionele rechter te Marche-en-Famenne; 6° Jean-Louis Maufrroid, correctionele rechter te Charleroi; 7° Alain Nicolas, raadsheer bij het Hof van beroep te Bergen; 8° Françoise Roggen, raadsheer bij het Hof van beroep te Brussel; en 9° Gustave Steffens, raadsheer bij het Hof van beroep te Luik.

Op 23 juni 2005 werd de Nederlandstalige rondetafelconferentie georganiseerd, met daarin de volgende deelnemers : 1° Alain Bloch, correctionele rechter te Gent; 2° Paul Debaene, correctionele rechter te Antwerpen; 3° Rik Haex, correctionele rechter te Leuven; 4° Tony Heeren, onderzoeksrechter te Hasselt; 5° Luc Huybrechts, raadsheer in het Hof van Cassatie; 6° Raf Janssens, correctionele rechter te Antwerpen; 7° Marc Sterkens, raadsheer in het Hof van beroep te Antwerpen; 8° Bart Vandamme, politierechter te Brugge; en 9° André Van Praet, correctionele rechter te Mechelen.²⁸⁹

De focusgroups,²⁹⁰ die doorgang vonden in de gebouwen van het ministerie van justitie, vingen aan met een korte introductie door de dagvoorzitter op het thema en de werkwijze en met een korte voorstelling door de leden van zichzelf.

Vervolgens werd – teneinde het inhoudelijke deel van de dag in gang te zetten – elke deelnemer gevraagd om kort in twee van vier op voorhand meegedeelde casussen (zie II.2.1.) te zeggen welke straf hij/zij daarvoor zou opleggen, dit in de hypothese dat elektronisch toezicht in het strafwetboek ingevoerd is als autonome straf. Gevraagd werd deze beslissing te motiveren en, indien geen elektronisch toezicht uitgesproken werd, aan te geven waarom hiertoe niet beslist werd. In deze eerste ronde was geen interactie mogelijk. Dit was evenmin het geval in de tweede ronde, waarin elke deelnemer

²⁸⁸ Zie de voornoemde informatievergadering in de schoot van het N.I.C.C.

²⁸⁹ Freddy Troch, correctionele rechter te Dendermonde, had eveneens zijn medewerking toegezegd, maar was in extremis weerhouden wegens dienstverplichtingen.

²⁹⁰ Telkens gemodereerd door een medewerker van het N.I.C.C. van de bijhorende taalgroep die over een zekere ervaring inzake focusgroups beschikt. Het N.I.C.C. voorzag per groep tevens in minstens één observator/verslaggever en liet telkens een tweetal onderzoekers mee deelnemen aan de rondetafels.

gevraagd werd kort te reageren op de stellingnames van (een of enkele van) de andere participanten. In een derde ronde, waarmee de voormiddag afgesloten werd, kon vrij gediscussieerd worden over wat in het kader van de voorgaande rondes naar voor gebracht werd.

Het namiddagdeel ving aan met de vraag of de verschillende deelnemers nog aanvullende bedenkingen hadden met betrekking tot de vier casussen. Vervolgens werd overgegaan tot een vrije discussie over de topics, voorkomend op de vragenlijst die op voorhand opgestuurd werd naar de deelnemers (zie II.2.2.). Naargelang bepaalde issues al uitdrukkelijk aan bod gekomen waren tijdens de bespreking van de casussen, konden bepaalde vragen, voorkomend op de lijst, verder onbesproken blijven.

Voorafgaand aan de rondetafels werd aan de participanten een schrijven toegestuurd, waarin uiteengezet werd wat het elektronisch toezicht thans inhoudt, wat de regering ermee voorheeft en wat de bedoeling en de inhoud zijn van de rondetafels, waaraan de betrokkenen gingen deelnemen : tegelijkertijd werden ook de casussen en de vragen toegestuurd. In dit schrijven – alsmede in de inleiding op de rondetafels - werd benadrukt dat het niet de bedoeling is van de rondetafels om de opportuniteit van het regeringsvoornemen te bediscussiëren, maar dat betracht werd – hiermee wordt volledig aangesloten bij de onderzoeksopdracht, zoals ze scherp gesteld werd tijdens de vergadering van het comité ter begeleiding van dit onderzoek van 4 februari 2005 - het aanvoelen van de magistratuut te peilen met betrekking tot het elektronisch toezicht als autonome straf (voor welke misdrijven acht men het (niet) een geschikte straf ? onder welke voorwaarden acht men het (niet) een geschikte straf ? voor welke misdrijfplegers acht men elektronisch toezicht (niet) geschikt als straf ?...) : derwijze kunnen potentiële knelpunten met betrekking tot de toekomstige praktijk van het elektronisch toezicht als autonome straf vooraf gedetecteerd worden en kan er passend op geanticipeerd worden door de beleidsmakers.²⁹¹

II.2. DE VOORGELEGDE CASUSSEN EN VRAGEN

II.2.1. De casussen en de vragen : hun achtergrond

Uit de literatuurstudie en de dossieranalyse bij het N.C.E.T., besproken in het vorige hoofdstuk, kwam een aantal kwesties naar voor dat zijn belang heeft naar – eventueel een regeling van – het elektronisch toezicht. Het betreft hier met name de 7 volgende thematieken : a) het bereik (dit is : voor welke misdrijven ?) van het elektronisch toezicht; b) het profiel van de persoon onder elektronisch toezicht; c) de duur van het elektronisch toezicht; d) de procedure voor het opleggen van het elektronisch toezicht; e) de invulling van het elektronisch toezicht; f) de motivering inzake het elektronisch toezicht; en g) de controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht.

Deze kwesties werden verwerkt in de casussen en de vragen opgenomen.

Zoals in II.1. aangegeven, ging de magistratenbevraging uit van een viertal casussen. Deze werden in hoofdorde geformuleerd vanuit het misdrijf.

²⁹¹ Zie bijlage III.

Zo werden drie casussen opgesteld met betrekking tot een misdrijf, waarvan uit de literatuurstudie gebleken is dat de internationale praktijk er niet direct een geschikt toepassingsgebied voor elektronisch toezicht inziet : één ervan heeft betrekking op een vorm van fraude, twee op – zware – geweldpleging. In een van de twee casussen inzake geweldpleging is ook een seksueel misdrijf verweven, misdrijfsoort dat in de internationale praktijk veelal uitgesloten is van elektronisch toezicht.

Een vierde casus heeft betrekking op een inbreuk, waarvoor in het buitenland elektronisch toezicht veel toegepast wordt; bovendien kenden de dossiers die ter zake in het N.C.E.T. geanalyseerd werden, een positief verloop. Het betreft hier alcoholintoxicatie en dronkenschap aan het stuur, leidend tot een dodelijk ongeval.

Over de 4 casussen verschilt een aantal persoonlijkheidskenmerken. In het bijzonder wordt gefocust op de recidive door wat betreft de geweldsmisdrijven een onderscheid te maken tussen geweldpleging door enerzijds een zware recidivist en anderzijds een geweldpleger met een blanco strafregister.

Aan te stippen valt dat de casussen rechtstreeks geput werden uit dossiers van het N.C.E.T. Vermits de onderzoekers in essentie geïnteresseerd zijn in welk soort straf men voor de voorliggende feiten zou overwegen eerder dan in een heel concrete strafmaat, kon volstaan worden met de zaakinformatie die in de voornoemde dossiers voorkwam.

De vragenreeks werd opgesteld aan de hand van de 7 voormelde aandachtspunten.

II.2.2. De voorgelegde casussen

Zoals onder II.1. aangegeven, werden de casussen aan de respondenten voorgelegd met de vraag een straf ervoor uit te spreken, hierbij uitgaand van de hypothese dat zij over de mogelijkheid zouden beschikken elektronisch toezicht als een autonome straf uit te spreken. Gevraagd werd tevens naar een motivering van de uitspraak, alsmede naar een negatieve motivering voor het geval men zou oordelen elektronisch toezicht niet op te leggen.

• CASUS 1

X. rijdt op zeker moment een voertuig dat in een file voor hem stilstond, langs achter aan. Het voertuig, waarmee X. reed, stond op zijn naam, maar een vriend van hem was de verzekeringnemer : de verzekering was iets voor de feiten stopgezet door de verzekeraar. Het aanrijdingsformulier werd ingevuld door X. die tevens de handtekening van zijn vriend nabootste en zich dus voor hem voordeed. Dit alles werd verzwegen aan zijn vriend die van niets wist. X. werd uiteindelijk – 2 jaar na de feiten - vervolgd voor valsheid in geschriften en voor het gebruik ervan, alsmede voor het rijden met een voertuig zonder verzekering.

Voorheen liep X. al verschillende veroordelingen op, met name voor : 1° diefstal (waarvoor internering) ; 2° opzettelijke slagen en verwondingen, aanranding van de eerbaarheid zonder geweld, openbare zedenschennis, dronkenschap, beledigingen, vernieling van afsluitingen ; 3° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 4° uitgifte cheques zonder dekking ; 5° valsheid in geschriften en gebruik valse stukken ; 6°

uitgifte cheques zonder dekking en oplichting ; 7° eenvoudige bankbreuk ; 8° huisdiefstal en afzetterij ; 9° bedriegelijk vernietigen of wegmaken van in beslag genomen voorwerpen door de beslagene ; 10° uitgifte cheques zonder dekking en oplichting ; 11° het toevertrouwen van een voertuig aan een persoon die vervallen verklaard is van het recht tot sturen ; 12° het toevertrouwen van een voertuig aan een persoon zonder rij- of scholingsbewijs ; 13° rijden zonder verzekering ; 14° onopzettelijke slagen en verwondingen in een verkeerssituatie ; 15° rijden zonder verzekering, bewijs technische controle of inschrijvingsbewijs ; 16° verkeersinbreuk en vluchtmisdrijf ; 17° verkeersinbreuk, alcoholintoxicatie, dronken sturen en vluchtmisdrijf ; 18° het toevertrouwen van een voertuig aan een persoon zonder rij- of scholingsbewijs ; 19° verkeersinbreuk en vluchtmisdrijf ; 20° rijden zonder bewijs technische controle. In de periode tussen de feiten en het te nemen vonnis werden geen nieuwe veroordelingen opgelopen.

X. – die in het verleden een hoge schuld opliep door het faillissement van zijn café – is als homoseksueel gehuwd met zijn vriend die evenwel nog een relatie met een vrouw heeft. Hij werkt niet, maar leeft van een invaliditeitsuitkering : wel verdient hij wat bij als ronddrager van reclamebladen. Hij heeft een drankprobleem, waarvoor hij begeleid wordt en bij een psychiater gaat.

• CASUS 2

X. reed op een avond alleen met zijn wagen naar huis na een cafébezoek. Hij viel hierbij in slaap en kwam in aanrijding met een ander voertuig : een inzittende van dat voertuig overleed. X. bleek te verkeren in staat van alcoholintoxicatie en dronkenschap. Ter zake wordt X. vervolgd voor onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen.

Voorheen werd X. voor andere feiten reeds veroordeeld enerzijds voor opzettelijke slagen en verwondingen en anderzijds intoxicatie aan het stuur. In de periode tussen de feiten en het te nemen vonnis werden geen nieuwe veroordelingen opgelopen.

Gebleken is dat X. een goed contact heeft met zijn familie en met zijn broer, bij wie hij het eventuele elektronisch toezicht mag doorbrengen : de familie en de meeste van zijn kennissen zijn overigens ingelicht van de feiten. X. werkt sedert 7 jaar voor een algemene bouwonderneming, bij wie hij een contract voor onbepaalde duur kan krijgen, uiteraard mits hij blijft verschijnen op zijn werk. X. heeft veel spijt van de feiten, waaraan hij twee jaar later nog dagelijks denkt.

• CASUS 3

Bij het verlaten van het stadion na een voetbalwedstrijd in de eerste klasse ziet X. dat zijn vriend ruzie heeft en aan het vechten is met een supporter van de andere ploeg. X. is van oordeel dat zijn vriend hulp behoeft en geeft de betrokken supporter een trap in de zij, waarop deze achteruit deinst. Terwijl de betrokkene achteruit gaat, slaat zijn vriend hem neer : de betrokken supporter viel daarop met zijn hoofd op de weg, brak zijn schedel en overleed. X. – die op het moment van de feiten niet wist dat het slachtoffer een supporter

was van de tegenpartij - liep in paniek weg. Hij wordt twee jaar na de feiten gedagvaard wegens opzettelijke slagen met de dood tot gevolg zonder het oogmerk om te doden.

X. beschikt over een blanco strafregister.

Er blijkt uit het dossier dat X. met zijn beide ouders een goed contact heeft. Van voor de feiten heeft hij een relatie met een vrouw, met wie hij sedert kort een kind heeft. De vriendin alsmede zijn broer en ouders weten van de feiten die door de betrokkene ook erkend werden. X. blijkt goed meegewerkt te hebben met het gerecht. Hij werkt sedert enige tijd voor een drankenhandel. Ondertussen had de raadsman van X. al een afbetalingsplan met de familie van het slachtoffer opgesteld : dat leeft X. na. X. voelt zich schuldig, maar vermoedt dat de feiten ook zonder zijn aandeel gebeurd zouden zijn.

• CASUS 4

X., een Pool, drong op zeker moment met geweld het pand binnen van een vrouw, waarmee hij vroeger samenwoonde. Hierbij pleegt hij geweld jegens een vriendin van de vrouw : onder meer verwondt hij haar met een mes. De vrouw wil vluchten en wordt daarbij geholpen door een voorbijkomende auto. De chauffeur ervan wordt door X. geslagen en X. beschadigt diens auto. De politie die bij het incident komt, wordt door hem beledigd. Een goed jaar later dringt hij met drie andere Polen 's nachts binnen in het huis van een Pools koppel dat lag te slapen. De man wordt gemolesteerd en alle goederen afgenomen. De vrouw wordt opgesloten in een kamer, waarna zij geslagen wordt en door de drie kompanen van X. collectief verkracht wordt : X. penetreerde de vrouw niet maar was aanwezig tijdens de verkrachting.

In dezelfde periode als de vermelde feiten spoort X. een koppel aan om voor hem drugs te verkopen : hij zegt hen geweld te gebruiken in geval van weigering. Ook bezit hij in die periode cannabis die hij enerzijds in groep gebruikt en anderzijds verstrekt aan anderen.

Een jaar na de verkrachtingszaak werd X. voor de voornoemde feiten gedagvaard op grond van : aanranding van de eerbaarheid ; diefstal met geweld of bedreiging 's nachts door 2 of meer personen ; vrijwillige slagen en verwondingen ; vrijwillige slagen en verwondingen met bloed, verwondingen of ziektes tot gevolg ; weerspannigheid ; bedreigingen ; woonstschennis 's nachts ; vernieling of beschadiging van wagens, auto's, voertuigen, motors ; en inbreuken op de drugwetgeving .

Eerder werd X. reeds 7 maal veroordeeld voor andere feiten, als volgt gekwalificeerd: 1° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 2° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 3° openbare zedenschennis jegens een persoon van minder dan 16 jaar ; 4° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, valsheid in geschriften en gebruik ervan, diefstal, oplichting ; 5° valsheid in geschriften, oplichting, diefstal ; 6° diefstal ; 7° slagen en verwondingen, vernieling of beschadiging van roerende goederen, bedreigingen, vernieling of onbruikbaarmaking van voer- of motortuigen, vernieling van afsluitingen, diefstal.

Uit het dossier blijkt dat X. – een alleenstaande, waarvoor (bij gebreke aan een voertuig) iemand boodschappen doet – op het moment van de feiten een toxicomaan was. Ten tijde van de verschijning voor de strafrechter is hij hiermee gestopt : hij blijkt evenwel aan blijvende kwalen ten gevolge van het overmatige druggebruik te lijden, kwalen die in een detentiesituatie moeilijk te behandelen zijn. X. is werkloos, maar zou wel terug willen werken in een atelier. Hij woont in een huurhuis dat hij zou willen kopen : enkel indien hij onder elektronisch toezicht geplaatst wordt, zal hij dit kunnen bereiken.

II.2.3. De voorgelegde vragen

a. met betrekking tot het bereik van het elektronisch toezicht

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen, zou U dan :

- elektronisch toezicht opleggen voor alle misdrijven ? ;
- elektronisch toezicht opleggen voor alle misdrijven, waarvoor thans effectieve gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar opgelegd kunnen worden ? ;
- elektronisch toezicht opleggen voor feiten, vermeld in de artikelen 372-388 Sw. en gepleegd op minderjarigen of met hun deelneming ? ;
- elektronisch toezicht opleggen voor feiten, vermeld in artikel 77bis van de vreemdelingenwet ? ;
- elektronisch toezicht opleggen voor feiten, vermeld in de artikelen 379 en 380, § 1, 1° en §§ 2-3 Sw. ? ;
- elektronisch toezicht opleggen aan plegers van incest of verkrachting op de eigen partner en aan handelaars in pornografisch materiaal ? ;
- elektronisch toezicht opleggen aan seksuele delinquenten ? En quid indien zij in dezelfde buurt wonen als het slachtoffer ?
- elektronisch toezicht opleggen aan oplichters ?
- de toepassing van elektronisch toezicht beperken tot plegers van lichte vermogensdelicten en tot plegers van inbreuken, verbonden aan rijden onder invloed ? ;
- een specifieke plaats toebedelen aan elektronisch toezicht in de bestraffing van belaging ? ;
- elektronisch toezicht opleggen aan plegers van geweldsdelicten ? ;
- elektronisch toezicht opleggen voor drugsgerelateerde feiten ? ;
- elektronisch toezicht a priori uitsluiten voor andere feiten dan de voornoemde ? »

b. met betrekking tot de persoon van de betrokkene

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen, zou U dan :

- veroordeelden die het voorwerp uitmaken van een verzoek tot uitlevering, uitsluiten van elektronisch toezicht ? ;

- een recidivist uitsluiten van elektronisch toezicht ? ;
- het elektronisch toezicht beperken tot personen die een partner en/of familie hebben, waarbij de straf uitgevoerd zal worden ? ;
- het elektronisch toezicht beperken tot personen die werk hebben ? ;
- het elektronisch toezicht beperken tot personen die wonen in een niet-criminogene buurt ? ;
- het elektronisch toezicht beperken tot meerderjarigen ? ;
- het elektronisch toezicht beperken tot personen die de feiten erkend hebben ? »

c. met betrekking tot de duur van het elektronisch toezicht

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen :

- hoelang mag het elektronisch toezicht als autonome straf dan duren ?
- met welke gevangenisstraf kan de maximale duur die U weggelegd ziet voor elektronisch toezicht, gelijkgesteld worden ? Wat is de ratio tussen 1 dag gevangenisstraf en de duur van het elektronisch toezicht ? »

d. met betrekking tot de procedure voor het opleggen van elektronisch toezicht

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen :

- welke parameters zou U dan in aanmerking nemen voor het al dan niet opleggen van elektronisch toezicht als autonome straf ?
- is dan een sociale enquête nodig alvorens beslist kan worden ? En zoja, wie dient die uit te voeren en welke rol is weggelegd voor de functionarissen en maatschappelijk assistenten van het N.C.E.T ? ;
- waarop baseert U zich dan om het risico te bepalen dat verbonden is aan het feit dat men iemand – weliswaar onder elektronisch toezicht – in de maatschappij laat ? In welke mate spelen de volgende factoren : de mogelijkheid tot reclassering van de veroordeelde ; de persoonlijkheid van de veroordeelde ; het gedrag van de veroordeelde tijdens de detentie ; het risico op het plegen van nieuwe strafbare feiten ; het risico op de bedreiging van de fysieke integriteit van derden ; de onverenigbaarheid van de familiale context met de maatregel van elektronisch toezicht (bijvoorbeeld zware familiale en relationele problemen) ; de onverenigbaarheid van de aard van de gepleegde feiten, waarvoor de veroordeelde een straf ondergaat, met de maatregel van het elektronisch toezicht (bijvoorbeeld georganiseerde en uitsluitend uit winstbejag gevoerde handel in verdovende middelen) ; en de houding jegens het slachtoffer/de slachtoffers ? ;
- bent U dan voorstander van elektronisch toezicht met (probatie)uitstel ? Waarom en onder welke voorwaarden ? »

e. met betrekking tot de invulling van het elektronisch toezicht

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen :

- hoe ziet U dan de invulling van het elektronisch toezicht ? Kan het volstaan dat men thuis zit of moet er een strak dagprogramma opgesteld worden ? En dient daarin werk en/of scholing en/of therapie centraal te staan ? ;
- dient er een bepaalde hulpverlening voorzien te worden voor de betrokkene ? Hoe dient die eruit te zien ? Wie dient hiervoor te zorgen (cf. de expertise van het N.C.E.T.) ? ;
- is de – op een of andere manier - vergoeding van het slachtoffer essentieel ? »

f. met betrekking tot de motivering van het elektronisch toezicht als autonome straf in de rechterlijke uitspraak

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen :

- hoe ziet U dan de rechtelijke motivatie voor een elektronisch toezicht als autonome straf ? Volstaat een algemene motivering of dient men dieper te gaan, enerzijds vanuit de wil van de regering om elektronisch toezicht als autonome straf op te leggen in de plaats van de actuele gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar en anderzijds vanuit het vaak gesignaleerde gevaar op net widening, verbonden aan elektronisch toezicht ? ;
- welke parameters zult U in Uw motivering aanhouden ? ;
- in welke mate speelt de redelijke termijn in Uw beoordeling ? »

g. controle op de uitvoering van de straf

Vraag : « Gesteld dat U over de mogelijkheid zou beschikken om elektronisch toezicht op te leggen als autonome straf naast de thans reeds bestaande straffen en U zou daadwerkelijk elektronisch toezicht als straf uitspreken, welke vervangende straf dient dan opgelegd te worden voor het geval de betrokkene zich aan de straf onttrekt ? »

II.3. DE RESULTATEN VAN DE BEVRAGING

In wat volgt geven we de resultaten van de magistratenbevraging weer. Opvallend is dat over tal van vraagpunten grote unanimiteit bestaat tussen de bevraagden die een grote spreiding van arrondissementen/gerechtsgebieden en tal van niveaus vertegenwoordigen (zie hoger), en dit over de taalgrenzen heen. Indien tijdens de bevraging een afwijkende mening geformuleerd werd, wordt die in wat volgt aangehaald.

II.3.1. Algemene reflecties van de bevraagden

Over het algemeen is het aanvoelen van de magistraten dat er een te veel komt aan naast mekaar staande autonome straffen. Dit schept problemen naar de toepassing van de straftoemeting toe, met name doordat niet steeds of niet meer duidelijk is wat verstaan dient te worden onder de notie “zwaarste straf”, te meer daar hierbij de strafervaring door de veroordeelde speelt. De voornoemde notie is van belang onder meer voor de toepassing van de artikelen 65 Sw. en 211bis Sv.²⁹²

De magistraten stellen dan ook dat, onder meer door het steeds toevoegen van autonome straffen, het straftoemetingssysteem te ingewikkeld wordt. Het belang van de eenvoud mag niet onderschat worden. Dit mag ook niet naar de rechtsonderhorige burger toe : een steeds grotere dispaartheid in het straffenpalet doet de indruk van willekeur en bijgevolg van een politiestaat ontstaan. Ter zake wordt door de Nederlandstalige magistraten verwezen naar de tendens die actueel in Nederland bestaat en die gaat in de richting van de reductie van een straffenpalet.

Een en ander blijkt niet in te houden dat de magistratuur zich verzet tegen een redelijk scala van straffen : de wetgever moet evenwel inzien dat een toename ervan leidt tot dilemma's in de straftoemeting. Gepleit wordt voor eenvoud, doorzichtigheid, coherentie en transparantie in de straftoemeting. Compliceert men het systeem, onder meer door toevoeging van het elektronisch toezicht als autonome straf, riskeert men dat de rechters zich in hun bestraffing uiteindelijk terug gaan focussen op de bestraffingsklassiekers, de gevangenisstraf en de geldboete.

Hiervoor – bedoeling is om een evenwicht te bereiken tussen het legaliteitsbeginsel en het straffenpalet – is een globalisering van de straffen nodig, waarbij het hele sanctieapparaat – met inbegrip van de bijkomende straffen – in zijn geheel (her)bekeken wordt : in functie van deze oefening en eventueel na herschrijving van het strafwetboek,²⁹³ zal dan bepaald moeten worden of elektronisch toezicht als autonome straf noodzakelijk is.

Bij de globaliseringsoefening moet gereflecteerd worden over welk soort maatschappij en welk soort strafrecht men nu eigenlijk wil (repressief of resocialiserend), waarbij men er volgens de magistratuur van uit kan gaan dat de bevolking elektronisch toezicht niet als een gevangenisstraf ervaart.

Tevens moet nagedacht worden over de essentie van een straf. De magistraten blijken hier overwegend een reactie op een strafbaar feit in te zien die soms wel leed met zich kan meebrengen, maar alleszins de “zaken moet vooruit helpen” en evenredig moet zijn. Voor wat dit laatste betreft wordt gewezen op de aangevoelde noodzaak aan oriënterende richtlijnen op het vlak van strafdoelen en strafcriteria : de magistraten zien ter zake een belangrijke rol weggelegd voor informele uitwisseling van ervaringen onder

²⁹² Naar de toepassing van deze artikelen toe wordt door de magistraten wel eens als oplossing voorgesteld de betrokkene te laten instemmen met de zwaardere straf.

²⁹³ Gesuggereerd werd om de misdrijven te bundelen in categorieën 1, 2, 3 enzovoort en om per categorie de minimum- en de maximumstrafmaat te bepalen.

magistraten, eventueel onder auspiciën van de Hoge raad voor de justitie. De straf moet – het betreft hier een kwestie van geloofwaardigheid – ook daadwerkelijk uitgevoerd worden : dit vereist dat ze realistisch is. Een duidelijke politiek van het openbaar ministerie dient bij een en ander aan te sluiten.

Ten slotte verdient in de voornoemde oefening de rol van de strafrechter reflectie. Volgens de magistraten moet het een maatschappelijk betrokken persoon zijn, aan wie instrumenten toegekend worden om problemen op te lossen. Thans ervaren de magistraten zich als amateurs in het opleggen van straffen, omdat in de strafuitvoering heel wat gebeurt met de uitgesproken straf. Een en ander leidt er nogal eens toe dat in de bestraffing rekening gehouden wordt met de uitvoering ervan. De magistraten stellen zich de vraag of dit wel goed is.

De magistraten stellen in te zien dat met de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf de regering in eerste orde beoogt de problematiek van de overbevolking van de gevangenen aan te pakken en dat deze optie ingegeven is door economische belangen, gericht op kostenbesparing.

De magistraten reageren hierop als volgt. Volgens hen is de overbevolking een probleem van de regering/de minister van justitie, niet van de magistratuur die dus niet gebruikt moet worden als sleutel in de kwestie van de reductie van de gevangenispopulatie en –kost. Bovendien worden – zo stellen de bevraagde magistraten – effectieve gevangenisstraffen in de praktijk pas uitgesproken, als er sprake is van zeer zware feiten of als een persoon met een zeer zwaar gerechtelijk verleden voor de rechter verschijnt. De strafrechter wordt volgens de deelnemers aan de rondetafels bijgevolg ten onrechte aanzien als iemand die niet liever doet dan mensen naar de gevangenis sturen : het komt de bevraagde magistraten dan ook voor dat de voornoemde sleutelrol überhaupt niet waargenomen kan worden door de magistratuur.

Tegelijkertijd stellen de rechters zich de vraag hoe een en ander kan bijdragen tot een reductie van de gevangenispopulatie, nu thans uiteindelijk toch maar een vrij gering aantal personen op dagbasis onder elektronisch toezicht staat. Hierbij sluit de vraag aan waar de gevangenisreductie zit, als men personen onder elektronisch toezicht zou gaan plaatsen die thans een – korte – gevangenisstraf oplopen die niet uitgevoerd wordt. De Franstalige magistraten stellen in dit kader overigens uitdrukkelijk de kwestie van de net widening voorop : zij vragen zich af of het elektronisch toezicht niet de niet-vrijheidsbenemende straffen zal gaan vervangen.

Ze werpen tevens op dat het feit dat de rechter toch ook geïnformeerd moet worden teneinde hem toe te laten te beslissen over een elektronisch toezicht, alsmede de grondige begeleiding tijdens de maatregel, toch ook geld zullen kosten door de inzet van personeel (de sociale diensten – zo wordt vooral vanuit Franstalige hoek geopperd – zitten thans al tot over de oren in het werk) die zij impliceren.

Bovendien lijkt men volgens de bevraagde magistraten bij het regeringsvoornemen uit te gaan van de ideale dader die sowieso in aanmerking komt voor elektronisch toezicht : de vraag wordt opgeworpen hoe het elektronisch toezicht te rijmen valt met de moderne fenomenen van de criminele groepen en rondtrekkende dadergroeperingen uit het Oostblok.

Met deze overwegingen voor ogen menen de bevraagde magistraten dan ook dat primordiaal een kostenstudie zich opdringt, alvorens de regering zou overgaan tot een

verbreiding van het elektronisch toezicht, laat staan de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf.

Het elektronisch toezicht wordt door de deelnemers aan de rondetafels in hoofddorde²⁹⁴ aanzien als een strafuitvoeringsmodaliteit van de gevangenisstraf die van toepassing is op een beperkt aantal mensen. De actuele situering van het elektronisch toezicht dient dan ook volgens de bevraagde magistraten behouden te blijven. In plaats van elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf wordt door hen gepleit – dit vanuit de betrachting realistische straffen effectief uit te voeren – voor effectieve werkstraffen die een ruim toepassingsgebied moeten hebben en voor het laten wegvallen van de toepassingsgrenzen van de opschorting en het uitstel die gepaard dienen te gaan met een door- en opgedreven probatietoezicht. Aan te stippen valt dat de Franstalige magistraten ook wel een plaats voor het elektronisch toezicht weggelegd zien als probatievoorwaarde.

Er werden door de bevraagde magistraten tal van argumenten aangevoerd om het elektronisch toezicht te behouden in de fase van de strafuitvoering : 1° om over een elektronisch toezicht te kunnen beslissen moeten alle (neven)aspecten van de zaak en van de betrokkene bekend zijn, waarbij heel wat detailvragen gesteld en beantwoord moeten worden : praktisch en tijdseconomisch kan dat enkel in de fase van de strafuitvoering; 2° de bevraagde magistraten stellen zich de vraag hoe het wettelijk mogelijk is om het advies van de familie van de persoon onder elektronisch toezicht te vragen tijdens de fase van de straftoemeting, nu een straf niet kan afhangen van de wil van derden : in de fase van de strafuitvoering kan een en ander wel betrokken worden; 3° het komt de bevraagde magistraten voor dat na een tijd het elektronisch toezicht zwaar om dragen wordt, zodat elektronisch toezicht als autonome straf van 3 jaar in hun ogen niet zinvol is; 4° het behoud van het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering vermijdt volgens de deelnemers aan de rondetafels discussies zoals bij de invoering van de werkstraf over de notie “zwaarste straf” bij de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf; 5° indien het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering behouden blijft, kan het volgens de bevraagde magistraten aangewend worden in functie van de verbetering van de betrokkene : het kan bijgevolg kaderen in de opvolging van de evolutie van de betrokkene en sluit aan bij het strafdoel van het corrigeren van het gedrag.

Wél wordt door de bevraagde magistraten gepleit om in de fase van de strafuitvoering de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd te maken voor het elektronisch toezicht. Nu heeft – dixit de deelnemers aan de rondetafels – de gevangenisadministratie veel te veel te zeggen, wat de indruk van willekeur geeft en bovendien blijkt geeft van te weinig respect voor de rechtswaARBorgen. De strafuitvoeringsrechtbanken zouden in principe over de tijd moeten beschikken om ter zake gefundeerde beslissingen te nemen, waardoor het amateurisme dat thans in de relatie bestraffing-strafuitvoering bestaat, kan verdwijnen.

²⁹⁴ Eén afwijkende stem was hierop te horen. Ze was ingegeven door de vaststelling dat het vervolgingsbeleid van het openbaar ministerie zich instelt op de strafuitvoeringspolitiek : doordat het parket een hoge straf vordert met het oog op het bekomen van een straf die uitgevoerd wordt, worden – dixit de betrokken magistraat – daadwerkelijk te hoge straffen opgelegd.

Indien de regering per se het palet van autonome straffen wil uitbreiden, verwachten de bevraagde magistraten meer positief nut van de invoering van een elektronisch rijverbod, de vergoeding van het slachtoffer/de burgerlijke partij (cf. Nederland – het bevel tot betaling)) en de leerstraf als autonome straffen. Tevens zien de bevraagde magistraten wel heil in de afschaffing van de grenzen voor opschorting en uitstel (cf. supra), alsmede van de verplichting die soms bestaat om een gevangenisstraf én een geldboete samen uit te spreken. Tevens moet volgens de respondenten gewaakt worden over de efficiëntie van de straffen, kwestie die onder meer rijst bij het inbrengen van geldboeten in collectieve schuldenregelingen.

Als de regering haar voornemen doordrijft met betrekking tot het elektronisch toezicht, dient volgens de bevraagde magistraten alleszins informatie over deze maatregel/straf meegedeeld te worden. Wordt ze een autonome straf, dan zullen de magistraten ze autonoom toepassen, dit is als een te kiezen sanctie uit het voor hen beschikbare palet.

De bevraagde magistraten stellen wel serieuze vragen bij de regel die in de nota Onkelinx vooropgesteld wordt, met name dat, indien de straf van het elektronisch toezicht niet binnen een bepaalde termijn uitgevoerd kan worden, de rechter een straf met uitstel moet opletten : deze regel zou volgens de respondenten betekenen, dat indien geen elektronische armbanden voorhanden zijn, een persoon die potentieel veroordeeld wordt tot een gevangenisstraf van 3 jaar er van af kan komen met een gevangenisstraf met uitstel. De vooropgestelde regel is bijgevolg in de ogen van de bevraagde magistraten surrealistisch.

II.3.2. Reflecties van de bevraagden naar aanleiding van de casussen

Bij de beantwoording van de casussen kwam als frappante vaststelling naar voor dat – voor elk van de vier casussen – de deelnemers aan de rondetafels tot enorm diverse uitspraken kwamen, terwijl telkens een aanvaardbare uitleg gegeven kon worden voor de uitspraak. Waar dit enerzijds wijst op de individualisering van de bestraffing (een positief element), kan dit – zo stellen de respondenten – anderzijds de indruk van willekeur en ongelijkheid doen ontstaan (een negatief aspect). Wel bestond er unanimiteit om voor casus 4 (het geval van zware geweldpleging door een recidivist) geen elektronisch toezicht op te leggen, verstaan zijnde dat één maal vanuit Nederlandstalige hoek gesuggereerd werd – in de lijn van het Nederlandse systeem – twee jaar effectieve gevangenisstraf én elektronisch toezicht als bijkomende straf en één maal een werkstraf in combinatie met een elektronisch toezicht op te leggen. Vanuit Franstalige hoek werd overigens ook gesuggereerd om het elektronisch toezicht voorop te stellen als een bijkomende straf bij bijvoorbeeld een probatie.

Het uitgangspunt van de beoordeling van de casussen is logischerwijze telkens de feitenconstellatie (cf. de overweging : “De aard van de feiten vraagt geen enkele vrijheidsberoving”). Opvallend is dat de bevraagde magistraten elektronisch toezicht niet ipse facto principieel buitenspel zetten in functie van het misdrijf, ook niet als het een geweldsmisdrijf betreft.

Bepalend voor wat men als straf oplegt, blijken de antecedenten – in aard en aantal – van de verdachte te zijn. De bevroagde magistraten overwegen dat recidive en het gerechtelijk verleden van de betrokkene de ingesteldheid/persoonlijkheid van de verdachte aantonen : wordt men op grond van die elementen gekwalificeerd als een doorwinterde crimineel, dan zal men geen elektronisch toezicht opleggen; hiertoe kan wel overgegaan worden, indien het een persoon betreft die zich bewust is van zijn daden, spijt heeft en zich “en main” wil nemen. Aan te stippen valt dat de bevroagde magistraten het elektronisch toezicht wel eens een rol zien spelen van uitlaatklep voor de gevallen van recidive, waarvoor men – mocht elektronisch toezicht niet in het straffenarsenaal zitten – anders een – naar het aanvoelen van de rechter – door de staat van herhaling te hoge straf zou moeten uitspreken.

Tegelijkertijd blijkt uit de antwoorden van de bevroagde magistraten een “kijk op de toekomst” medebepalend. Indien het antwoord op de vraag of het elektronisch toezicht tot een gunstige ommekeer bij de betrokkene zou kunnen leiden²⁹⁵ (bij het beantwoorden van die vraag wordt dan weer het (drugs-, alcohol-...) verleden van de betrokkene bekeken) positief luidt, dan kan volgens de bevroagde magistraten eventueel elektronisch toezicht opgelegd worden. Hetzelfde blijkt te gelden, indien het antwoord op de vraag of het elektronisch toezicht recidivebevorderend zal werken, negatief is.

Uit de bevraging kwam naar voor dat de eerste reflex van de aan de rondetafels deelnemende magistraten bij het kiezen voor een sanctie is na te gaan of voor het hen voorgelegde geval nog (probatie)uitstel mogelijk is. Deze reflex bestaat ook voor zware gewelddaden. Het elektronisch toezicht wordt veelal in de weegschaal gelegd met dat (probatie)uitstel. Het elektronisch toezicht ligt tevens in de weegschaal met de werkstraf die door de bevroagde magistraten toch als constructiever bevonden wordt, ook zeker als de verdachte een strafrechtelijk verleden heeft. Gesteld kan worden dat de respondenten bij de bestraffing de voorkeur geeft aan hetzij een werkstraf hetzij een (probatie)uitstel : pas als die straf of modaliteit niet mogelijk is, overweegt men elektronisch toezicht.

Voorts viel op dat de bevroagde magistraten vooral voor wat casus 2 betreft geneigd zijn tot elektronisch toezicht. Dit strookt overigens met de literatuur die dronken sturen – eventueel met dodelijke afloop – naar voor schuift als misdrijf dat zich goed leent tot elektronisch toezicht. De bevroagde rechters overwegen het elektronisch toezicht voor dit misdrijf evenwel niet uit overtuiging, maar “omdat anders de opgelegde gevangenisstraf toch niet uitgevoerd wordt”.

Aan te stippen valt dat van Franstalige kant evenwel wel eens de mening geuit werd dat elektronisch toezicht niet past voor casus 2, vermits “de publieke opinie” het elektronisch toezicht zou aanzien als een te lichte sanctie voor een verkeersongeval met dodelijke afloop, veroorzaakt door dronken sturen. De bevroagde Franstalige magistraten stelden overigens sowieso bij de beantwoording van de casussen voorop dat elektronisch toezicht een disproportioneel lichte bestraffing is voor feiten, waarvoor thans – zoals de regering in de nota Onkelinx vooropstelt – effectieve gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar opgelegd worden.

²⁹⁵ Men heeft oog voor de problemen die onder invloed van de straf gecreëerd zouden kunnen worden.

Frappant is de beslissing van de bevraagde magistraten inzake casus 3 dat een ernstig geval van geweldpleging met – weliswaar ongewilde – dodelijke afloop betreft : omdat het in deze casus ging om een niet-recidivist die beschouwd werd als “een slachtoffer van een samenloop van omstandigheden”, werd door de deelnemers geoordeeld dat gevangenisstraf ter zake geen gepaste sanctie zou zijn : vermits het elektronisch toezicht door de bevraagde magistraten aanzien wordt als een gevangenisvervangende sanctie, werd – de lijn van deze stellingname doortrekkend – geoordeeld dat ook een elektronisch toezicht niet geschikt zou zijn. Veelal werd geopteerd voor opschorting dan wel een werkstraf. Aan te stippen valt dat de Franstalige magistraten het elektronisch toezicht zeer geschikt bevinden voor een “délit occasionnel”, zoals voorgesteld in casus 3.

Opvallend was voorts dat de Franstalige magistraten eerder dan de Nederlandstalige zouden overgaan tot het opleggen van elektronisch toezicht (het zelfde geldt voor het opleggen van korte gevangenisstraffen met (probatie)uitstel), inzonderheid indien dit zou kunnen met uitstel. Overigens werd door de bevraagde magistraten veel de vraag gesteld of het de bedoeling is dat elektronisch toezicht in de toekomst als autonome straf opgelegd zou kunnen worden met probatieuitstel. Uit de reacties van de bevraagde magistraten kon afgeleid worden dat ze hier in zeker opzicht wel brood inzien : de deelnemers aan de rondetafels distantieën zich bijgevolg van het in de nota Onkelinx bepaalde, met name dat, indien het elektronisch toezicht niet binnen een bepaalde periode uitgevoerd kan worden, een straf met uitstel uitgesproken moet worden.

Voorts viel op dat, als de bevraagde magistraten elektronisch toezicht zouden opleggen, ze dit veelal gepaard zouden laten gaan met een ernstig punitief element, bijvoorbeeld een serieus rijverbod, een leerstraf, het volgen van een sensibiliseringscursus. Het kwam dus voor dat het elektronisch toezicht alsdusdanig door de bevraagde magistraten niet direct als zwaar genoeg ervaren werd. Ter zake is ook de mening van één magistraat over casus 1 veelzeggend : de magistraat zou hiervoor een werkstraf opleggen, omdat “deze persoon er met een elektronisch toezicht weer goed van af zou komen”.

Specifiek met betrekking tot het opleggen van een elektronisch toezicht kon afgeleid worden dat de bevraagde magistraten zich vrijwel unaniem scharen achter de regel dat “elektronisch toezicht voorzien wordt in die gevallen, waar een gevangenisstraf voor gegeven wordt”. Die regel werd ook wel eens vertaald als volgt : “Als de aard van de feiten geen enkele vrijheidsberoving vergt, dan is ook elektronisch toezicht niet gewettigd” (zie ook hoger).

Aan te stippen valt dat één Franstalige magistraat die regel verder verfijnt met te stellen dat elektronisch toezicht een straf is die effectieve gevangenisstraffen die men niet zal uitvoeren, dient te vervangen. De betrokken magistraat stelt dan ook dat men zich eerst de vraag moet stellen of men een effectieve gevangenisstraf zou opleggen voor de betrokken feiten en de pleger ervan. Indien het antwoord hierop positief luidt én men zou oordelen dat men die straf niet wil uitvoeren, dan dient in de ogen van de betrokken magistraat een elektronisch toezicht opgelegd te worden, voor zover de veroordeelde werkt.

Specifieke parameters om te besluiten tot een elektronisch toezicht zijn blijkbaar dat de betrokkene maatschappelijke controle nodig heeft, iemand naast zich moet hebben of werk heeft. Die laatste parameter houdt verband met de overwegingen van de bevraagde magistraten enerzijds dat het wenselijk is de sociale integratie van de betrokkene te behouden en anderzijds dat het hebben én behouden van werk een belangrijk element kan zijn naar de vergoeding van de slachtoffers toe. Blijkbaar speelt ook de leeftijd, maar de relatie tussen deze parameter en het beslissingsgedrag van de magistraten werd niet geëxpliciteerd. Voorts wordt door de bevraagde magistraten gekeken naar de “familiale relaties en de socio-professionele integratie” : het betreft hier evenwel parameters die niet specifiek voor het elektronisch toezicht gelden. Ook wordt door de bevraagde magistraten blijkbaar wel eens rekening gehouden met de publieke opinie (bijvoorbeeld bij dodelijke verkeersongevallen, veroorzaakt door dronken sturen) : deze parameter werkt blijkbaar evenwel vooral door in de strafduur, niet in de strafkeuze. Ook blijkt uit de bevraging van de magistraten dat de houding van de familie van het slachtoffer wel eens in overweging genomen wordt.

Soms spelen er eerder negatieve overwegingen om de bevraagde magistraten te doen beslissen tot een elektronisch toezicht. Zo wordt door een aantal van de bevraagde magistraten gesteld dat derwijze de probatiecommissie ontlast wordt : vooral vanuit de magistraten uit de Hoven van beroep werd ter zake ingebracht dat dit een ondeugdelijke motivering betreft. Tevens werd soms door de bevraagde magistraten beslist geen boete op te leggen, “omdat de betrokkene leeft van een uitkering”, geen werkstraf, “omdat de betrokkene invalide is” en geen gevangenisstraf, “omdat een gevangenisstraf de betrokkene niet zal verbeteren”.

Naar de aard van het elektronisch toezicht toe, valt op dat dit aanzien wordt als een soort contract, waarbij de betrokkene zich akkoord verklaart met een bepaald gedragspatroon. Een context voor herstel en integratie is volgens de bevraagden noodzakelijk, opdat dit akkoord gerealiseerd zou kunnen worden : begeleiding is luidens de respondenten in die zin noodzakelijk.

II.3.3. Reflecties van de bevraagden naar aanleiding van de vragenlijst

II.3.3.1. Het bereik van het elektronisch toezicht

De bevraagde magistraten zijn het er vrijwel over eens dat de wet geen beperking dient te bevatten op het vlak van de misdrijven die in aanmerking kunnen komen voor elektronisch toezicht : gesteld wordt dat de rechter zal bepalen of voor het voorliggende geval/misdrijf elektronisch toezicht de gepaste sanctie is in functie van de contra-indicaties (gevaar voor slachtoffer en voor maatschappij), het doel van de bestraffing en de kans op welslagen van de bestraffing (een straf moet “succesvol” en dus realistisch kunnen zijn); tevens kan hij – zo wordt gesteld door de respondenten – in functie van wat er in de maatschappij leeft oordelen of een elektronisch toezicht op het betreffende moment gepast is. Aan deze stellingname ligt de idee van de bevraagde magistraten mee ten grondslag dat het inschrijven van een uitsluitende catalogoog in een wettelijke regeling van een autonome straf, deze straf haar autonoom karakter ontnemt.

Eén magistraat had een andere mening : deze magistraat zou het elektronisch toezicht uitsluiten voor ernstige geweldsdelicten (ook werd gezegd : “Elektronisch toezicht mag niet voor die misdrijven, waarvoor een criminele straf uitgesproken wordt”), drughandel en informaticacriminaliteit (die criminaliteitsvormen zijn volgens de betrokken magistraat namelijk mogelijk via de telefoon), feiten met kinderen en belaging (het elektronisch toezicht zou volgens de betrokken magistraat recidive-faciliterend zijn).

Mocht men toch beslissen tot het invoeren van een – negatieve – catalogoog van misdrijven in het strafwetboek, voor dewelke elektronisch toezicht ipse facto uitgesloten wordt, dan dient dit volgens de bevraagde magistraten dezelfde catalogoog te zijn, als degene vermeld in artikel 37ter, § 1 Sw. in verband met de werkstraf.

Van belang is ten slotte dat de bevraagde magistraten het geen goede legistieke manier van werken vindt om – zoals bij de werkstraf – het toepassingsgebied van een sanctie te bepalen in functie van abstracte categorisering. Uiteindelijk bepaalt – dixit de deelnemers aan de rondetafels – de concrete kwalificatie het misdrijf en vervolgens de strafmaat.

In de marge van het voorgaande kan nog gewezen worden op het feit dat met name de Franstalige magistraten het elektronisch toezicht een gepaste probatievoorwaarde vinden om op te leggen bij een uitstel van een gevangenisstraf voor intrafamiliaal geweld. De Franstalige magistraten bediscussieerden overigens de kwestie of elektronisch toezicht wel kan voor echtelijk of huiselijk geweld. Geoordeeld werd dat het elektronisch toezicht hier een positieve rol zou kunnen spelen, vermits het toezicht niet noodzakelijkerwijze plaats dient te vinden in de echtelijke woning.

II.3.3.2. De persoon van de betrokkene

De met betrekking tot de persoon van de betrokkene in de vragenlijst aangehaalde parameters zijn in de ogen van de bevraagde magistraten allemaal van belang. Ze dienen volgens de respondenten evenwel niet bij wet bepaald te worden : zowel ontstaat volgens de deelnemers aan de rondetafels een soort discriminatie en begeeft de wetgever zich op het vlak van de straftoemeting. Beter is volgens de bevraagde magistraten een en ander over te laten aan de beoordeling van de rechter.

Op deze regel werden enkel de volgende afwijkende geluiden genoteerd : twee magistraten stelden de personen die in staat van wettelijke herhaling verkeren, uit te sluiten van de toepassing van het elektronisch toezicht, één magistraat tenderde ernaar personen, om wiens uitlevering verzocht wordt, niet in aanmerking te laten komen voor elektronisch toezicht.

In het bijzonder werd ingegaan op de kwestie of men de toekenning van het elektronisch toezicht moet laten afhangen van een bekentenis of erkenning van de feiten. Door de bevraagde magistraten werd geoordeeld dat een dergelijke vereiste immoreel zou zijn en zou indruisen tegen het zwijgrecht van de verdachte.

De bevroagde magistraten waren van oordeel dat elektronisch toezicht mogelijk moet zijn voor minderjarigen, ten minste in zoverre zij actueel in aanmerking komen voor een gevangenisstraf. Dit betekent dat het volgens de deelnemers aan de rondetafels kan gelden als een alternatief voor 16- tot 18-jarigen voor plaatsing in de gevangenis na een beslissing tot uithandengeving.

Ook illegalen/mensen zonder woonst hoeven volgens de bevroagde magistraten niet alsdusdanig uitgesloten te worden van het elektronisch toezicht, te meer – zo stellen de bevroagden – daar zij het elektronisch toezicht – zoals thans al mogelijk is – kunnen ondergaan in een instelling/opvangtehuis. Herhaald werd dat een en ander beslist dient te worden in functie van de analyse van de betrokken persoon.

II.3.3.3. De duur van het elektronisch toezicht

De bevroagde magistraten zijn – zoals gezegd – van oordeel dat de toepassing van het elektronisch toezicht niet beperkt moet worden in functie van het gepleegde misdrijf. Ze zijn evenwel tegelijkertijd van mening dat het als autonome straf – bij voorkeur gekoppeld aan bepaalde (probatie)voorwaarden – beperkt moet zijn tot die misdrijven, waarvoor thans volgens de Nederlandstalige magistraten gevangenisstraffen van maximum 6 maanden en volgens de Franstalige magistraten gevangenisstraffen van maximum een jaar opgelegd worden. Het toezicht werd door de bevroagde magistraten namelijk enkel dragelijk geacht tijdens een beperkte duur; tegelijkertijd verwachten de bevroagde personen dat toezichten van langere duur zouden leiden tot “perverte” effecten die contraproductief zijn naar de sociale reïntegratie toe.

Een enkele keer werd bij de bestraffing van de casussen gesproken van een elektronisch toezicht van maximum drie jaar : nadat door de onderzoekers toelichting gegeven werd bij de kwestie van de pijngrens (zie hoofdstuk I), werd deze visie onmiddellijk bijgesteld en geconformeerd met deze van de andere magistraten. Dit illustreert het belang van informatie – naar burgers én magistraten toe – over het elektronisch toezicht : de bevroagde magistraten gaven zelf aan thans te weinig geïnformeerd te zijn over de effecten en dergelijke van het elektronisch toezicht.

Het elektronisch toezicht als autonome straf wordt door de bevroagde magistraten in de hiërarchie der straffen onmiddellijk achter de gevangenisstraf geplaatst.

In de plaatsing qua zwaarte van het elektronisch toezicht vlak na de gevangenisstraf zijn de bevroagde magistraten evenwel niet altijd even consequent. Zo werd bij de bestraffing van de casussen wel eens geoordeeld dat een werkstraf opgelegd moet worden, “vermits de betrokkene er met elektronisch toezicht weer goed van af zou komen” (zie ook hoger) : dit laat uitschijnen dat de werkstraf als zwaarder aanzien werd dan het elektronisch toezicht. Vermits deze appreciatie alleenstaand was en bovendien ingegeven werd door de concrete casus, kan over het algemeen gesteld worden dat de bevroagde magistraten het elektronisch toezicht als autonome straf op de tweede plaats stelt in de hiërarchie der straffen.

Door de band wordt door de aan de rondetafels deelnemende magistraten één dag gevangenisstraf gelijk gesteld met één dag elektronisch toezicht. Uiterst zelden werd een ander geluid opgetekend. Eén maal werd een periode van 6 à 9 maanden gevangenisstraf

geassimileerd met vier maanden elektronisch toezicht : deze stelling werd evenwel geformuleerd tijdens de eerste ronde van de magistratenbevraging, derhalve alvorens overgegaan werd tot interactie van de meningen van de magistraten. Eén maal werd op grond van het verder te bespreken rapport Fenech (zie de schets van het Franse recht – hoofdstuk III) geoordeeld dat een verhouding van één dag elektronisch toezicht tot twee dagen gevangenisstraf correct is : uiteindelijk werd deze ratio door de betrokken respondent bijgespijkerd in de voorgaande zin, vermits de vergadering unaniem besloot dan men onder elektronisch toezicht uiteindelijk toch nog vrijer is dan in de gevangenis.

II.3.3.4. De procedure voor het opleggen van het elektronisch toezicht

Het belang van een aan de beslissing voorafgaande sociale enquête wordt door de bevroagde magistraten vooropgesteld : tijdens deze enquête – ook uitdrukkelijk vooropgesteld door het reeds aangehaalde en verder te bespreken Franse rapport Fenech (zie hoofdstuk III) – kunnen alle nuttige elementen nagegaan worden, zoals de sociaal-economische omstandigheden, waarin de betrokkene leeft, de eisen van de openbare veiligheid, de toestemming van de betrokkene en zijn huisgenoten.

Tegelijkertijd geven de bevroagde magistraten aan dat – omwille van de kostprijs eraan verbonden – soms een dergelijk onderzoek niet nodig is, met name wanneer duidelijk is dat het voorliggende geval dermate zwaar of dermate licht is dat een elektronisch toezicht als autonome straf niet kan respectievelijk aangewezen is. In deze context werd door de bevroagde magistraten de parallel getrokken met de werkstraf : in 80 % van de gevallen, waarin tot een werkstraf beslist wordt, is er volgens de deelnemers aan de rondetafels geen maatschappelijk verslag voorhanden; desalniettemin blijken deze straffen positief te verlopen.

Aangegeven wordt door de bevroagde magistraten dat het nuttig is dat deze maatschappelijke enquête al uitgevoerd wordt – onder auspiciën van het parket – in de fase, voorafgaand aan de zittingsfase : zo wordt – dixit de bevroagde magistraten – bij de straftoemeting tijd gewonnen, althans vermeden dat er tijd verloren wordt.

Er werd door de deelnemers aan de rondetafels wel eens gesteld dat het belangrijk is dat de voorwaarden in aanwezigheid van de beklaagde besproken worden, zodat de betrokkene goed weet, waaraan hij zich tijdens het elektronisch toezicht zal dienen te houden.

Vermits men een bestraffing niet mag laten afhangen van derden, zijn de bevroagde magistraten van oordeel dat de instemming van de huisgenoten niet bepalend mag zijn voor het opleggen van een elektronisch toezicht.

De bevroagde magistraten zijn er geen voorstander van een elektronisch toezicht met uitstel uit te spreken : indien dit zou gebeuren, zou de strafdreiging verloren gaan.²⁹⁶ Wél zijn zij voorstander van een elektronisch toezicht, gepaard met probatievoorwaarden, vermits dit de geloofwaardigheid van het systeem verhoogt.

²⁹⁶ Door de bevroagde magistraten werd verwezen naar de problemen die rijzen, wanneer een werkstraf met uitstel toch dient uitgevoerd te worden. De werkstraf alsdusdanig kan men niet uitvoeren (wegens het verbod op dwangarbeid), dus voert men in feite de vervangende gevangenisstraf uit.

Door de bevroagde magistraten werd de vraag opgeworpen of een elektronisch toezicht op het strafblad dient te komen.

II.3.3.5. De invulling van het elektronisch toezicht

Door de aan de rondetafels deelnemende magistraten wordt gesteld dat het elektronisch toezicht op drie manieren ingevuld kan worden : 1° als een loutere vrijheidsbeneming; 2° pedagogisch, door te voorzien in scholing (naar werk toe), begeleiding en vorming; 3° retributief, waarbij schadevergoeding ten voordele van de burgerlijke partijen centraal staat.

De bevroagde magistraten blijken bij de keuze van de bestraffing of van de bestraffingsmaat veel belang te hechten aan het slachtoffer en aan de vergoeding ervan. Dit komt naar voor uit een aantal overwegingen om tot elektronisch toezicht te beslissen, zoals : “Zo kan men werk behouden, wat toelaat het slachtoffer te vergoeden”. Dit betekent evenwel niet dat door de deelnemers aan de rondetafels het elektronisch toezicht essentieel of bepalend geacht wordt : zoniet zou men volgens de bevroagde magistraten een discriminatie in het leven kunnen roepen tussen kapitaalkrachtige veroordeelden en anderen.

De bevroagde magistraten betoonden zich wel voorstander van een inhoudelijke opvulling van het elektronisch toezicht, in functie van de persoonlijkheid van de betrokkene,²⁹⁷ maar gingen niet alsdusdanig in op de invulling van de tijd onder elektronisch toezicht. Blijkbaar waren de bevroagde magistraten van oordeel dat men het elektronisch toezicht – te meer daar het volgens hen de privacy en bepaalde rechtswaARBorgen raakt en de politiestaat ermee voor een deel in zicht komt – best beperkt tot een primitief systeem, waarin men eenvoudigweg een blok “werk” en een blok “wonen” voorziet. Eventueel kan volgens de bevroagden een vorm van begeleiding (psychologisch, drankprobleem enzovoort) voorzien worden.

Wél blijken de bevroagde magistraten voorstander te zijn van een planning van de tijdsbesteding van de betrokkene en van een korte intense begeleiding (maximum 6 maanden).

De bevroagde magistraten rekenen het tot de rol van de rechter om de grove lijnen van het elektronisch toezicht in zijn vonnis te schetsen : de verdere invulling ligt dan bij de sociale assistenten, volgens de Franstalige magistraten van het N.C.E.T., volgens de Nederlandstalige magistraten van de dienst justitiehuisen.

Ook qua opvolging van het elektronisch toezicht verschillen de Franstalige en de Nederlandstalige magistraten van mening over welke sociale assistenten deze taak dienen te vervullen. De Nederlandstalige magistraten stellen deze van de dienst justitiehuisen voorop. Zij zijn ook bevoegd inzake de werkstraf en de probatie, wat volgens de

²⁹⁷ Een enkele keer werd gesteld dat het elektronisch toezicht bestaat uit een beperking van de vrijheid van komen en gaan en dat dat volstaat.

bevraagde magistraten maakt dat zij ter zake het best gepositioneerd zijn, vermits zij een concreet zicht hebben op het hele bestraffingspalet : de maatschappelijke assistenten van het N.C.E.T. worden door de Nederlandstalige magistraten als te gespecialiseerd beschouwd, wat niet wegneemt dat zij hen geschikt vinden voor het controlerende aspect. De Franstalige magistraten menen dat de sociale assistenten van het N.C.E.T. een volheid van bevoegdheid moeten hebben op het vlak van invulling van, begeleiding van en controle op het elektronisch toezicht.

Het elektronisch toezicht zou volgens de bevraagde magistraten snel na de uitspraak uitgevoerd moeten worden : de omstandigheden, geldend op de dag van het proces, die de rechter overtuigden om het toezicht uit te spreken, kunnen volgens de bevrageden namelijk snel veranderen.

De bevraagde magistraten geven naar de regering toe het caveat mee dat alleszins voorzien moet worden in de nodige financiële middelen : zoniet riskeert volgens de deelnemers aan de rondetafels de opvolging mis te lopen en verwordt het elektronisch toezicht tot een nutteloze sanctie.

II.3.3.6. De motivering van het elektronisch toezicht als autonome straf in de rechterlijke uitspraak

De bevraagde rechters zijn het erover eens dat er geen specifieke motiveringsvereiste ingevoerd moet worden die zou inhouden dat de magistraten aangeven waarom zij een elektronisch toezicht niet uitspreken. Wel moet artikel 195 Sv. gerespecteerd worden : een motivering in functie van feiten en dader moet volgens de deelnemers aan de rondetafels ter zake volstaan. Aan te stippen valt dat elke van de in vraag d. van de vragenlijst geformuleerde parameters, waarmee rekening gehouden kan worden in de bestraffingsbeslissing en gebaseerd op de bevindingen van de commissie Holsters (zie hoofdstuk I), door de bevraagde magistraten als relevant bevonden werd.

Indien men toch een dergelijk vereiste zou invoeren, zal dit volgens de respondenten leiden tot een standaardmotivering. Kwestie is ook – zo stellen de deelnemers aan de rondetafels – dat de magistraten niet gevormd zijn om straffen alsdusdanig wetenschappelijk te onderbouwen. Bovendien werkt een motivering vaak ook afbrekend naar de veroordeelde toe.

Voorts werd door de bevraagde magistraten nog aangestipt dat de redelijke termijn speelt in de omvang van de straf, niet naar de keuze van de straf alsdusdanig toe.

II.3.3.7. De controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht als autonome straf

Naar de controle toe achten de bevraagde magistraten het unaniem noodzakelijk dat een vervangende straf, met name een gevangenisstraf, bepaald wordt in functie van het strafminimum en –maximum dat op het betrokken misdrijf staat : veelal wordt door de bevraagde magistraten een effectieve gevangenisstraf van dezelfde duur als het

elektronisch toezicht als vervangende gevangenisstraf vooropgesteld. Ter zake werd door de deelnemers aan de rondetafels gewezen op het nut van omzettingstabellen, zoals die in bepaalde rechtbanken bestaan voor het omzetten van boetes in gevangenisstraffen of zoals ter zake een mechanisme voorhanden is ter omzetting van de gevangenisstraf naar de geldboete voor rechtspersonen : deze tabellen bewijzen volgens de bevroagde magistraten hun nut naar het gelijkheidsprincipe toe dat vereist dat dezelfde tarieven toegepast worden.

Indien de vervangende straf uitgevoerd dient te worden, dan moet volgens de deelnemers aan de rondetafels rekening gehouden worden met het reeds uitgevoerde deel van de straf.

Aangestipt wordt door de bevroagde magistraten dat de vervangende straf toepassing moet vinden bij volledige mislukking van het elektronisch toezicht. Bij een gedeeltelijke mislukking zal volgens de deelnemers aan de rondetafels de strafuitvoeringsrechtbank zich over de zaak moeten buigen.

BESLUIT

Tijdens de vergadering van het comité ter begeleiding van dit onderzoek van 4 februari 2005 werd aan de onderzoekers meegedeeld dat de bedoeling van de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf is het bestraffingspalet van de zetelende magistratuur uit te breiden, dit in de hoop dat dit zou leiden tot een vermindering van de gevangenispopulatie.

Uit de magistratenbevraging is evenwel gebleken dat de magistratuur – althans de bevroagde magistraten, waarvan men evenwel kan stellen dat gelet op hun diverse herkomst hun meningen een correct beeld geven van wat in globo de mening van de ganse zetelende magistratuur is – ter zake geenszins vragende partij is : de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf zal de straftoemeting onnodig compliceren. Als de regering al bepaalde wijzigingen zou willen tot stand brengen op het vlak van de straftoemeting, zou ze volgens de bevroagde magistraten nuttiger handelen mocht zij : de grenzen van opschorting en uitstel laten vallen; de werkstraf een ruimer toepassingsgebied geven; het elektronisch rijverbod, de vergoeding van de burgerlijke partij en de leerstraf als autonome straffen invoeren; de verplichting die soms geldt om gevangenisstraf én geldboete samen op te leggen af te schaffen; en de kwestie van de incorporatie van de geldboetes in de collectieve schuldenregelingen te herbekijken.

Overigens is het de bevroagde magistraten totaal onduidelijk hoe de regering haar kan zien als sluis naar de gevangenis : effectieve gevangenisstraffen worden namelijk pas opgelegd, wanneer men bijna niet anders kan door de aard van de feiten of door de persoonlijkheid van de misdrijfpleger.

De magistratuur pleit bijgevolg voor een rustpauze, waarin in eerste instantie de bestaande – hoofd- en bijkomende – straffen geglobaliseerd worden en geanalyseerd in functie van welk soort maatschappij en welk soort strafrecht men wil, van wat de essentie van een straf is en wat de rol van de strafrechter dient te zijn. In functie van deze

oefening kan dan volgens de deelnemers aan de rondetafels het strafwetboek herschreven worden en kan eventueel het elektronisch toezicht een plaats verleend worden in dat wetboek. In dat kader – zo stellen de bevraagde magistraten – zal wel een kostenevaluatie gemaakt dienen te worden, vermits elektronisch toezicht noopt tot voorbereiding, begeleiding en controle, wat de inzet van personeel inhoudt.

Ondertussen wordt – te meer omdat de bevraagde magistraten een net widenend effect vrezen en omdat ze vermoeden dat het elektronisch toezicht als autonome straf ertoe zou leiden dat de thans niet uitgevoerde korte gevangenisstraffen uitvoering gaan krijgen onder de vorm van het elektronisch toezicht, waarmee de problematiek van de gevangenispopulatie niet opgelost geraakt – er door de magistratuur voor gepleit het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering te houden. Hiervoor werd door de deelnemers aan de rondetafels tal van argumenten ontplooid dat we hier niet herhalen. De beslissing over het elektronisch toezicht dient volgens de bevraagde magistraten wel te verhuizen naar de op te richten strafuitvoeringsrechtbanken. Aan te stippen valt dat de bevraagde magistraten wel een nuttige rol weggelegd zien voor het elektronisch toezicht als probatievoorwaarde.

Indien de regering haar voornemen doordrijft om elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf, zal – zo blijkt uit de magistratenbevraging – de magistratuur haar wel toepassen zoals alle andere straffen, verstaan zijnde dat de in de nota Onkelinx vooropgestelde regel dat, indien de straf van het elektronisch toezicht niet binnen een bepaalde termijn uitgevoerd kan worden, een straf met uitstel opgelegd moet worden, om redenen van geloofwaardigheid van het bestraffingssysteem, volgens de bevraagde magistraten niet weerhouden kan worden.

Naar een formulering van enige regelgeving ter zake kunnen uit de magistratenbevraging de volgende gegevens afgeleid worden.

Uit de magistratenbevraging kwam naar voor dat elektronisch toezicht door de magistratuur – hierin geïnspireerd door haar ervaringen met het aanvoelen van de maatschappij – als een disproportioneel lichte straf aanzien wordt voor misdrijven, waarvoor thans effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar opgelegd worden (cf. de nota Onkelinx). De magistratuur is dan ook voorstander de toepassing van het elektronisch toezicht te beperken tot misdrijven, waarvoor thans effectieve gevangenisstraffen tot een jaar opgelegd worden. De bevraagde rechters zijn van oordeel dat in de wettelijke bepaling die tot stand gebracht zal worden, als referentiepunt verwezen dient te worden naar deze concrete strafmaat, eerder dan naar abstracte minimum- en maximumstrafmaten. De formulering van de regel moet volgens de bevraagde magistraten duidelijk maken dat het elektronisch toezicht een gevangenisvervangende straf is : ze dient bijgevolg als uitgangspunt te hebben dat het voorliggende dossier zou nopen tot een effectieve gevangenisstraf van maximaal een jaar, in de plaats waarvan het elektronisch toezicht opgelegd kan worden.

Tevens zijn de bevraagde magistraten er voorstander van dat de wet zou toelaten het elektronisch toezicht op te leggen in combinatie met andere straffen, onder meer hoofdstraffen zoals de gevangenisstraf en de werkstraf. Aan te stippen valt dat bij de

invoering van de werkstraf de wetgever er nog voor geopteerd heeft het onmogelijk te maken dat een gevangenisstraf en een werkstraf samen opgelegd zouden worden.

De bevroagde magistraten zijn van oordeel dat de toepassing van het elektronisch toezicht niet dient uitgesloten te worden voor bepaalde misdrijven. Als de wetgever toch derwijze een negatieve lijst zou formuleren, mag die volgens de deelnemers aan de rondetafels niet verschillen als degene die inzake de werkstraf in artikel 37ter, § 1 Sw. fungeert.

Tevens is de magistratuur van oordeel dat de regelgeving niet bepaalde categorieën van personen (minderjarigen, vreemdelingen, illegalen, recidivisten...) van de toepassing van het elektronisch toezicht dient uit te sluiten.

De bevroagde magistraten zijn van oordeel dat zij in functie van de straftoemingsparameters – onder meer slaande op het verleden van de betrokkene, zijn maatschappelijke toestand en de te verwachten effecten van de straf – die zij hanteren, een juiste toepassing van het elektronisch toezicht als straf zullen kunnen maken naar misdrijf en misdrijfpleger toe, onder andere met inachtnaam van wat in de maatschappij ter zake leeft.

Aan te stippen valt dat een en ander strookt met de hoger beschreven kwantitatieve analyse die niet noopt tot het uitsluiten van bepaalde misdrijven of categorieën van misdrijfplegers van het elektronisch toezicht (cf. supra).

De bevroagde magistraten plaatsen het elektronisch toezicht als autonome straf in de hiërarchie der straffen op de tweede plaats, vlak na de gevangenisstraf. Zij zijn van oordeel dat een ratio van 1 dag gevangenisstraf tot 1 dag elektronisch toezicht gehanteerd kan worden.

Op het vlak van de procedure wordt door de deelnemers aan de rondetafels het belang vooropgesteld van de toestemming van de betrokkene, die evenwel niet moet overgaan tot bekentenissen of erkenning van de feiten. De toestemming van de huisgenoten mag – volgens de bevroagde magistraten – evenwel niet bepalend zijn voor het al dan niet verlenen van het elektronisch toezicht : er moet volgens hen wel naar gepolst worden (evenals naar alle andere mogelijke relevante factoren) in de maatschappelijke enquête die de beslissing van de magistratuur voorafgaat. Deze maatschappelijke enquête wordt door de deelnemers aan de rondetafels belangrijk geacht, maar niet steeds noodzakelijk : wanneer het gelet op de zwaarte of het lichte karakter van de feiten duidelijk is dat het elektronisch toezicht onmogelijk respectievelijk zeker wel opgelegd kan worden, hoeft de enquête volgens de bevroagde magistraten niet uitgevoerd te worden. Gewenst wordt door de bevroagde magistraten dat de enquête reeds onder auspiciën van het parket doorgevoerd wordt en zich al in het dossier bevindt, als de rechter zich erover buigt.

Een motivering in termen van artikel 195 Sv. volstaat volgens de aan de rondetafels deelnemende magistraten : het vereisen van een motivering waarom een elektronisch toezicht niet toegekend worden, zou volgens de bevroagden enkel maar leiden tot de creatie van standaardmotiveringen. Wel achten de bevroagde magistraten de door de commissie Holsters vooropgestelde parameters die gelden naar de motivering van de bestraffing in het algemeen toe, zeer terecht.

Naar de invulling van het elektronisch toezicht toe opteren de bevraagde magistraten ervoor dat er een inhoud/planning aan het elektronisch toezicht gegeven wordt die voor het overige simpel gehouden kan worden en kan bestaan uit enerzijds een blok “wonen” en anderzijds een blok “werken/opleiding/vorming”, eventueel gekoppeld aan een vorm van psychische begeleiding. De grove lijnen ter zake dienen volgens de bevraagde magistraten uitgetekend te worden in het vonnis : voor de verdere uitwerking dienen volgens de deelnemers aan de rondetafels maatschappelijk assistenten te zorgen hetzij van de dienst individuele gevallen hetzij van het N.C.E.T. : deze zorgen ook voor de begeleiding en opvolging van en de controle op het elektronisch toezicht.

Het elektronisch toezicht zou volgens de respondenten snel na de feiten moeten uitgevoerd worden. Het komt de onderzoekers evenwel voor dat, mocht de uitvoering op zich laten wachten, dit niet ten kwade geduid kan worden van de veroordeelde (uiteraard voor zover hij de hand niet heeft in de vertraging), omdat het aan de staat is ervoor te zorgen dat de sancties die namens haar uitgesproken worden, ook daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden.

Op het vlak van de controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht stellen de bevraagde rechters de noodzakelijkheid van een vervangende straf voorop : die dient volgens hen te bestaan uit een effectieve gevangenisstraf, gelijk aan de duur van het elektronisch toezicht. Bij volledige mislukking van het elektronisch toezicht, moet deze volgens de bevraagde magistraten uitgevoerd worden, bij een gedeeltelijke mislukking moet eerst de op te richten strafuitvoeringsrechtbank zich buigen over het dossier.

Naar de probatiewet toe menen de bevraagde magistraten dat elektronisch toezicht met probatiewetstelsel mogelijk zou moeten zijn, dit in tegenstelling tot een elektronisch toezicht met uitstel tout court.

Tot slot blijkt uit de magistratenbevraging dat, opdat het elektronisch toezicht als autonome straf een werkzame straf zou zijn, vooreerst de magistratuur en de bevolking accurate informatie over die straf verstrekt moet worden en ten tweede dat de nodige budgetten moeten uitgetrokken worden, opdat een adequaat voorbereidings-, opvolgings- en controleapparaat aan maatschappelijke assistenten klaar zou staan.

We geven nog mee dat uit de magistratenbevraging blijkt dat de regering/de wetgever nog een standpunt zal moeten innemen over de vraag of het elektronisch toezicht als autonome straf op het strafregister van de betrokkene komt.

HOOFDSTUK III – EEN BEKNOPT RECHTSVERGELIJKING

INLEIDING

Zoals in het eerste hoofdstuk aangegeven, is het gepast na te gaan of uit het recht van andere landen een bepaalde inspiratie geput kan worden naar de inhoudelijke en formele invulling van een nieuwe wetgeving toe.

Een dergelijke wetgeving zal voor wat België betreft tot stand gebracht dienen te worden, vermits onder meer artikel 14 G.W. bepaalt dat geen straf – in de regeringsvisie wordt het elektronisch toezicht als een autonome straf gepositioneerd – ingevoerd of toegepast kan worden dan krachtens de wet.

Bij de keuze van referentielanden dient alleszins rekening gehouden te worden met de eis van de methodiek van de rechtsvergelijking dat de betrokken landen en hun rechtsstelsels vergelijkbaar moeten zijn. Gelet op de enge focus van het onderzoek, dient tevens vergeleken te worden met landen waar elektronisch toezicht – minstens in een zekere mate – gekend is als een autonome straf, althans in de fase van de straftoemeting een plaats heeft.

Tegen deze achtergrond werd gekozen voor een – gelet op de tijdsduur en de focus van het onderzoek noodzakelijkerwijze beknopte – vergelijking met het Nederlandse en het Franse recht. Deze – in het licht van de voornoemde parameters gewettigde – keuze biedt het bijkomende voordeel dat ze recht doet aan de in België bestaande rechtscultuur, met name dat het Nederlandssprekende landsdeel nogal eens inspiratie zoekt voor wetgevende innovaties in Germaanse landen, zoals Nederland, terwijl zijn Franstalige component ter zake veelal kijkt naar stelsels uit de Romaanse Rechtskreis, inzonderheid naar Frankrijk. Dit is overigens nogmaals tot uiting gekomen in de hoger besproken rondetafelconferenties.

Aan te stippen valt dat tijdens de vergadering van het begeleidingscomité van 19 mei 2005 gesuggereerd werd te vergelijken met het Zwitserse recht, meer bepaald zoals vigerend in het kanton Vaud.²⁹⁸ Nazicht van de wetgeving, literatuurstudie en contacten per mail met de Zwitserse autoriteiten op het vlak van elektronisch toezicht, André Kuhn, Patrice Villettaz en Daniel Fink, hebben evenwel uitgewezen dat een dergelijke vergelijking niet opportuun is, vermits in het voornoemde kanton (en andere kantons²⁹⁹) het elektronisch toezicht enerzijds een modaliteit van uitvoering van een vrijheidsbenemende straf is en anderzijds kadert in proefprojecten, opgezet op grond van artikel 379bis, lid 4 van het Zwitserse strafwetboek dat luidt : « En vue d'améliorer le régime d'exécution des peines et des mesures, le conseil fédéral pourra autoriser l'essai, pendant un temps déterminé, de méthodes non prévues par le code ».³⁰⁰ Het Zwitserse

²⁹⁸ Zie bijlage IV.

²⁹⁹ Zoals Basel-Stadt, Basel-Landschaft, Bern, Waadt, Genf en Tessin (J. REHBERG, *Strafrecht II. Strafen und Massnahmen. Jugendstrafrecht*, Zürich, Schulthess, 2001, 41).

³⁰⁰ Een eerste uitwerking van dit artikel naar het kanton Vaud toe is het reglement van de « Conseil d'état » van het Vaud-kanton van 11 juni 2003 « sur l'exécution d'une phase du régime de fin de peine sous forme

recht blijft dan ook verder onbesproken, vermits het niet het elektronisch toezicht als autonome straf kent³⁰¹ en vermits het strafwetboek geen bepalingen over het elektronisch toezicht – als strafuitvoeringsmodaliteit – bevat.³⁰²

In wat volgt verenigen we de bespreking van het elektronisch toezicht in Nederland en Frankrijk in functie van de focus van het aan het N.I.C.C. toebedeelde onderzoek : er wordt bijgevolg enkel gekeken naar de invulling van het elektronisch toezicht als autonome straf.

AFDELING I – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN NEDERLAND

Niettegenstaande het gegeven dat de commissie elektronisch toezicht delinquenten, naar haar voorzitter ook wel de commissie Schalken genoemd in haar rapport “Elektronisch toezicht : een boeiend alternatief ?” van december 1988 op grond van morele, ethische en praktische argumenten en na een onderzoek van de juridische mogelijkheden en kosten concludeerde dat op het moment van het schrijven van het rapport de tijd niet rijp was om met elektronisch toezicht te experimenteren,³⁰³ startte Nederland op 11 juli 1995 met een twee jaren durend experiment ter zake dat plaatsvond in het Noorden van het land.

Doel van het experiment was om te bepalen of en onder welke condities elektronisch toezicht een bruikbaar alternatief zou kunnen vormen voor de tenuitvoerlegging van (een deel van) een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.³⁰⁴

d'arrêts domiciliaires » dat in zijn artikel 1 bepaalt : « La dernière phase d'une peine privative de liberté, à la fin ou en lieu et place de la semi-liberté, d'une durée de un à douze mois, peut être exécutée sous forme d'arrêts domiciliaires ». Een tweede uitwerking is het reglement van de voornoemde raad van 11 juni 2003 « sur l'exécution des courtes peines privées de liberté sous forme d'arrêts domiciliaires », waarvan artikel 1 stelt : « Une peine privative de liberté d'une durée de 20 jours au moins et de 12 mois au plus peut être exécutée sous forme d'arrêts domiciliaires ».

³⁰¹ M. KALUSZYNSKI en J. FROMENT (ed.), *Sécurité et nouvelles technologies. Evaluation comparée dans cinq pays européens (Belgique, Espagne, France, Grande-Bretagne, Suisse) des processus de recours au placement sous surveillance électronique*, onuitg., 2003, 7 en inzonderheid de bijlage bij de tekst.

³⁰² Dit laatste blijkt ook overduidelijk uit het feit dat het standaardwerk van Killias over het Zwitserse materiële strafrecht geen enkele referentie bevat naar het elektronisch toezicht (M. KILLIAS, *Précis de droit pénal général*, Bern, Staemli Editions S.A. Berne, 2001, 308p.). Naargelang de uitkomsten van de experimenten met het elektronisch toezicht zal beslist worden of het elektronisch toezicht in het gemeenrecht geïntroduceerd wordt (D. LEHNER, *l.c.*, 4).

³⁰³ T. SCHOLTEN, « De gevangenis thuis : van Spiderman tot Hirsch Ballin », *Proces* 1994, afl. 3, (58), 59. Ook de Nederlandse federatie van reclasseringsambtenaren (N.F.R.) zag op dat moment elektronisch toezicht niet als een zinvol alternatief voor een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf : opdat het doel van resocialisatie bereikt zou kunnen worden, zou in haar ogen eerst ervaring opgedaan moeten worden met intensieve begeleidingsprogramma's (L. WITVLIET, « Elektronisch toezicht. Standpunt van de N.F.R. », *Proces* 1990, (114), 114-117). Dit standpunt, alsmede onder meer dat van de Coornhertliga in acht nemend, besloot ook de overleg- en adviescommissie alternatieve sancties, voorgezeten door raadsheer Balkema en zich buigend over het rapport Schalken, dat het draagvlak voor elektronisch toezicht in plaats van een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf onvoldoende was : nadat meer ervaring opgedaan zou zijn met intensieve begeleiding, kon dit standpunt volgens de commissie Balkema herbekeken worden (T. SCHOLTEN, *l.c.*, 60).

³⁰⁴ E. SPAANS, *o.c.*, 1.

De aandacht van het experiment³⁰⁵ richtte zich op twee categorieën van verdachten of veroordeelden.

Vooreerst viseerde men personen die, gezien de ernst van de gepleegde feiten en/of hun eerdere justitiecontacten³⁰⁶ niet meer in aanmerking komen voor een taakstraf,³⁰⁷ maar die men toch graag buiten de gevangenis zou houden. Spaans licht de oplossing die men ter zake in de uitvoering van het experiment ziet, als volgt toe : door een onvoorwaardelijke gevangenisstraf op te leggen van maximaal zes maanden die omgezet wordt in een dienstverlening, plus een voorwaardelijke gevangenisstraf met als bijzondere voorwaarde dat de veroordeelde zich voor een bepaald aantal maanden onder elektronisch toezicht laat stellen, kan de gewenste straf(verzwaring)³⁰⁸ die toelaat dat de betrokkene niet naar de gevangenis moet, gerealiseerd worden.

De tweede categorie van verdachten/veroordeelden wordt gevormd door gedetineerden die zich in de laatste fase van hun gevangenisstraf bevinden.

De duur van het elektronisch toezicht was tijdens het experiment beperkt tot één à zes maanden.³⁰⁹

Ondertussen kreeg het elektronisch toezicht landelijke toepassing.³¹⁰

Als strafuitvoeringsmodaliteit kreeg het een wettelijke grondslag in de in 1999 van kracht geworden penitentiaire beginselenwet, waar het een plaats gekregen heeft in – wat men in Nederland noemt – de detentiefasering in penitentiaire programma's.³¹¹

In de context van de straftoemeting – kwestie die ons in het kader van het voorliggende onderzoek aanbelangt – werd evenwel nog niet voorzien in een wettelijke basis : het Nederlandse strafwetboek verwijst actueel bijgevolg niet naar het elektronisch toezicht tout court noch naar het elektronisch toezicht als autonome straf. Dit blijkt onder meer uit een recent overzichtsartikel van Borgers met betrekking tot het Nederlandse

³⁰⁵ Zie voor de uitkomsten : E. SPAANS en C. VERWERS, *o.c.*, 77p.

³⁰⁶ Met name wanneer de rechter een taakstraf onvoldoende vindt bij delinquenten, waarbij sprake is van recidive en/of die een eerder opgelegde taakstraf niet met succes afgerond hebben (J.G, *l.c.*, 14. Deze tekst is duidelijk gebaseerd op : C. DROOGENDIJK, « Elektronisch toezicht », *Proces* 1995, 115-117).

³⁰⁷ Ook wel dienstverlening genoemd (K. BEYENS, *l.c.*, 481).

³⁰⁸ De Roos stelt zich de vraag hoe vastgesteld kan worden of de rechter, wanneer hij niet zou beschikken over het alternatief van het elektronisch toezicht, misschien toch de taakstraf – die wenselijk geacht wordt – zou opgelegd hebben, niettegenstaande recidive of een eerder mislukte taakstraf (T. DE ROOS, « Uitbreiding punitief spectrum onnodig en onwenselijk », *RM Themis* 1995, (436), 439). Hij vreest bijgevolg ter zake een netwideningseffect.

³⁰⁹ E. SPAANS, *o.c.*, 1.

³¹⁰ J. VAN DIJK, H. SAGEL-GRANDE en L. TOORNVLIET, *Actuele criminologie*, Den Haag, Sdu, 2002, 244.

³¹¹ Zie inzonderheid de wet van 3 april 2003 tot wijziging van de penitentiaire beginselenwet in verband met het penitentiair programma en het elektronisch toezicht, *Stb.* 2003, 142. Deze wetswijziging trad in werking op 1 januari 2004 (zie het inwerkingtredingsbesluit van 29 november 2003, *Stb.* 2003, 503). Zie over de penitentiaire beginselenwet : M. BOONE en G. DE JONGE (ed.), *De penitentiaire beginselenwet in werking. Het gevangeniswezen anno 2001*, Deventer, Gouda Quint, 2001, 243p. (zie inzonderheid de bijdragen van Boone en van Reidnied aldaar).

sanctiestelsel.³¹² Dit gegeven neemt niet weg dat het elektronisch toezicht thans in Nederland ook in de fase van de straftoemeting een rol heeft.³¹³ Van Dijk, Sagel-Grande en Toornvliet geven namelijk aan dat elektronisch toezicht in Nederland uitsluitend in combinatie met en als verzwarend element van een andere straf, een taakstraf (in plaats van een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden) of een gevangenisstraf, waarvan al ten minste de helft tenuitvoer gelegd werd, toegepast wordt. De voornoemde auteurs wijzen erop dat de maximumduur van een elektronisch toezicht in Nederland zes maanden bedraagt.³¹⁴ Als toepassingsvoorwaarden geldt dat : de betrokkene over een vaste³¹⁵ woonplaats moet beschikken en werken of een opleiding volgen,³¹⁶ deelname vrijwillig is en de toestemming vereist van het parket, de selectiecommissie voor het gevangeniswezen en van de huisgenoten van de betrokkene; een overeenkomst gesloten wordt tussen de betrokkene en de reclassering.³¹⁷ Beyens voegt aan die voorwaarden toe dat de betrokkene in het bezit van een telefoon moet zijn.³¹⁸ Het toezicht ligt bij de reclassering : bij het niet naleven van de afspraken wordt de resterende straftijd alsnog ten uitvoer gelegd of wordt – na tussenkomst van het parket op aanmelden van de reclassering³¹⁹ - de taakstraf door de rechter alsnog in een gevangenisstraf omgezet.³²⁰

Een en ander blijkt in te houden dat actueel in Nederland in de fase van de straftoemeting nog steeds het hoger geschetste concept van de combinatie taakstraf-voorwaardelijke gevangenisstraf, concept waarin het elektronisch toezicht een bepalende rol speelt, lijkt te fungeren.³²¹ Tak stelt inzake deze combinatie synthetiserend dat ze in de plaats kan komen van gevangenisstraffen van zes tot twaalf maanden³²² : zoals uit het hoger vermelde blijkt, is de duur van het elektronisch toezicht daarin evenwel beperkt. Van belang naar het voorliggende onderzoek toe is dat Nederland niet ipse facto bepaalde

³¹² M. BORGERS, « Het wettelijk sanctiestelsel en de straftoemetingsvrijheid van de rechter », *T. Strafr.* 2005, (73), 75-85. Zie wel : Aanwijzing elektronisch toezicht (E.T.) voor het openbaar ministerie, *Stcr.* 1999, 114 van de wijziging 2003, 122.

³¹³ Wat door met name van Hattum bij gebreke aan een wettelijke basis fors gehekel wordt (W. VAN HATTUM, « Van insluiten naar elektronisch aanlijnen. Het experiment met elektronisch toezicht », *Sancties* 1995, (318), 325-332 en 336).

³¹⁴ Zie ook : COMMISSIE VRIJHEIDSBEPERKING, *Vrijheidsbeperking door voorwaarden*, Den Haag, SdU, 2003, 60.

³¹⁵ Die woonplaats moet geschikt bevonden worden (K. BEYENS, *l.c.*, 482).

³¹⁶ Blijkbaar onderscheidt dit het elektronisch toezicht van de elektronische detentie die inhoudt dat men maximaal 90 dagen puur thuis een straf uitzit, zonder dat daarbij een programma komt kijken (P. VAN SCHIE, « Nieuw : elektronische detentie : « Thuis je straf uitzitten is geen pretje », *Balans* 2003, afl. 11, (14), 14.

³¹⁷ Deze overeenkomst bepaalt de duur van het elektronisch toezicht en de voorwaarden eraan verbonden ; naast meer algemene bepalingen, bevat zij bepalingen die op de persoon toegesneden zijn (J.G., *l.c.*, 15).

³¹⁸ K. BEYENS, *l.c.*, 482.

³¹⁹ J.G., *l.c.*, 15.

³²⁰ J. VAN DIJK, H. SAGEL-GRANDE en L. TOORNVLIET, *o.c.*, 244.

³²¹ « As a front-door sanction, electronic monitoring is still being used as a condition attached to a suspended sentence. As a front-door sanction, it is especially intended to be combined with a task penalty. However, in practice this combination is not very often applied » (A. VAN KALMTHOUT, « Community sanctions in the Netherlands : recent developments » in H. ALBRECHT en A. VAN KALMTHOUT, (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, (379), 390).

³²² P. TAK, « Dutch sentencing » in M. TONRY en R. FRASE (ed.), *Sentencing and sanctions in Western countries*, Oxford, University Press, 2001, (151), 169.

delicten uitsluit van de toepassing van elektronisch toezicht. Evenmin worden bepaalde categorieën van delinquenten op voorhand hiervan uitgesloten, ook niet in functie van de meerderjarigheid : een verplicht voorafgaand rapport met advies van de reclassering, waarin informatie verschaft wordt over het delict, de achtergrond van de delinquent en de visie van het parket en waarin het te volgen dagprogramma wordt vermeld, moeten de rechter in zijn beslissing gidsen.³²³

Aan te stippen valt dat het Nederlandse experiment dateert uit de periode dat Nederland nog niet de taakstraf als volwaardige hoofdstraf kende. In die periode – met name vanaf 1989 – had de werkstraf een plaats in het strafwetboek in de vorm van een alternatieve (hoofd)straf : de betrokken regeling kwam erop neer dat de rechter in plaats van een vrijheidsstraf, waarvan het onvoorwaardelijk ten uitvoer te leggen deel minder dan zes maanden bedroeg, het verrichten van maximaal 240 uur onbetaalde arbeid te algemene nutte kon opleggen. Vanaf 1 februari 2001 is de taakstraf een volwaardige hoofdstraf. Ze bestaat uit een werkstraf (het verrichten van onbetaalde arbeid), een leerstraf of een combinatie van beide (art. 9, lid 2, zin 2 Nedl. Sr.) en bedraagt maximaal 480 uur, waarvan niet meer dan 240 uur werkstraf (art. 22c, lid 2 Nedl. Sr.). De taakstraf kan worden opgelegd ten aanzien van misdrijven die bedreigd worden met een vrijheidsstraf of met een geldboete en ten aanzien van overtredingen die bedreigd worden met een vrijheidsstraf (art. 9, lid 2, zin 1 Nedl. Sr.) : de rechter beveelt bij de oplegging ervan dat vervangende hechtenis van minimum één dag en maximum 8 maanden ten uitvoer gelegd wordt, voor het geval de veroordeelde de taakstraf niet naar behoren verricht (art. 22d Nedl. Sr.).³²⁴

Niettegenstaande deze herpositionering van de taakstraf zijn we niet op materiaal gestuit dat zou aangeven dat de bakens die golden tijdens het Nederlandse experiment, verschoven zouden zijn. Het vermoeden dat de tijdens het hoger geduide Nederlandse experiment opgezette regeling thans nog vigeert, wordt gesterkt door het feit dat de voormelde werken van Borgers, Tak, Van Dijk, Sagel-Grande en Toornvliet allen dateren van na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling van de taakstraf. Alleszins geldt dat actueel het elektronisch toezicht door de zetelende magistratuur wel kan opgelegd worden, maar nooit als een autonome straf an sich : ze is telkens gekoppeld aan een daadwerkelijke hoofdstraf en is altijd beperkt tot een maximale duur van 6 maanden.

³²³ Zie in die zin : K. BEYENS, *l.c.*, 482. Beyens geeft aan dat voor wat het gedrag van de delinquent betreft vooral rekening gehouden wordt met de verslavingsproblematiek en nagegaan wordt of de persoon in staat is zich aan afspraken te houden (*Idem* ; cf. Spaans die erop wijst dat een zekere terughoudendheid geldt jegens verslaafden en psychisch gestoorde (E. SPAANS, *o.c.*, 19)). Zij wijst er tevens op dat elk programma een minimum van 20 uur en een maximum van 40 uur verplichte activiteiten buitenshuis voorziet : het kan hier gaan over werk, vrijwilligerswerk, een opleiding of een behandeling (K. BEYENS, *l.c.*, 482-483).

³²⁴ Zie voor dit alles : M. BORGERS, *l.c.*, 77 en 95. Hij geeft aan dat op grond van artikel 23, lid 5 Nedl. Sr. alle misdrijven in aanmerking komen voor een taakstraf.

AFDELING II – HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN FRANKRIJK

Het elektronisch toezicht werd door de door het rapport Cabanel³²⁵ voorafgegane wet nr. 97-1159 van 19 december 1997 « consacrant le placement sous surveillance électronique comme modalité d'exécution des peines privatives de liberté »³²⁶ in het Franse strafrecht geïntroduceerd.³²⁷ De door deze wet ingevoerde artikelen 723-7 en volgende van de Franse « code de procédure pénale » (C.P.P.) geven aan dat het elektronisch toezicht aanzien werd als een strafuitvoeringsmodaliteit voor vrijheidsberovende straffen van maximaal één jaar of waarvan nog een strafduur van maximum één jaar overblijft of als een probatievoorwaarde bij een voorwaardelijke invrijheidstelling die slaat op een periode van minder dan een jaar : de « juge de l'application des peines » werd bevoegd verklaard om ter zake te beslissen.

Deze regeling blijft nog steeds overeind. De jongste jaren kwam er evenwel bijkomende wetgeving tot stand die ertoe leidde dat het elektronisch toezicht als het ware gegeneraliseerd werd en thans een toepassing kent in alle fasen van de strafprocedure.³²⁸ Dit gebeurde met name door : 1° het decreet nr. 2002-479 van 3 april 2003 « portant modification du code de procédure pénale (deuxième partie : décrets en Conseil d'état) et relatif au placement sous surveillance électronique »; 2° de wet nr. 2002-1138 van 9 september 2002 « d'orientation et de programmation pour la justice », de zogenaamde Loi-Perben I; 3° het decreet nr. 2004-43 van 17 maart 2004 « relatif au placement sous surveillance électronique et modifiant le code de procédure pénale »; en 4° de wet nr. 2004-204 van 9 maart 2004 « portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité », ook wel de Loi-Perben II genoemd.³²⁹

³²⁵ G. CABANEL, *Pour une meilleure prévention de la récidive. Rapport au premier ministre et au garde des sceaux*, Parijs, La documentation française, 1996, 104-121 en 127. In dat rapport werd inzonderheid gewezen op het risico op net widening, verbonden aan de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf. Cabanel gaf aan dat, indien men het elektronisch toezicht toch deze status zou geven, er aan vier voorwaarden voldaan moet zijn : 1° de betrokkene moet ingestemd hebben; 2° het moet gaan om een inbreuk van een geringe ernst; 3° de entourage van de betrokkene moet met het elektronisch toezicht instemmen, wat een minimum aan integratie van de betrokkene in zijn familiaal milieu veronderstelt; en 4° de betrokkene moet over een bezigheid, veelal een professionele activiteit, beschikken (*Ibidem*, 116).

³²⁶ *J.O.* 20 december 1997.

³²⁷ Zie over die wet : P. COUVROT, « Une première approche de la loi du 19 décembre 1997 relative au placement sous surveillance électronique », *R.S.C.* 1998, 374-378; J. PRADEL, « La « prison à domicile » sous surveillance électronique, nouvelle modalité d'exécution de la peine privative de liberté. Premier aperçu de la loi du 19 décembre 1997 », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 1998, 15-26, inzonderheid 20-21.

³²⁸ C. CARDET, « L'extension du domaine du placement sous surveillance électronique par les « Lois Perben I et II » », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 2005, (195), 196.

³²⁹ Zie voor de vindplaatsen van deze wetgeving respectievelijk : *J.O.* 10 april 2003, 10 september 2002, 17 maart 2004 en 10 maart 2004. Zie voor overzichten van de regelgeving, zoals vigerend tot voor de inwerkingtreding van de recente wetgeving van 2004 : C. CARDET, « La mise en oeuvre du placement sous surveillance électronique », *Le Dalloz* 2003, afl. 27, 1782-1788; C. CARDET, *o.c.*, 90p. Zie voor enkele kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over de toepassing van het elektronisch toezicht, daterend van voor de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving van 2004 : A. HAZARD, A. KENSEY en R. LEVY, « Le placement sous surveillance électronique : une mesure désormais prise en compte », *Cahiers de démographie pénitentiaire* 2005, afl. 16, 1-6; A. KENSEY, A. PITOUN, R. LEVY en P. TOURNIER, *o.c.*, 223p.; R. LEVY en A. PITOUN, *l.c.*, 411-437. Van belang is dat de gemiddelde duur van de plaatsing

Thans kan het elektronisch toezicht in Frankrijk niet alleen in de fase van de strafuitvoering door de “juge de l'application des peines” opgelegd worden (cf. supra),³³⁰ maar tevens in de fase van de strafprocedure die de straftoemeting voorafgaat : in die fase beslist de “juge d'instruction” of de “juge des libertés et de la détention”. Van belang naar het voorliggende onderzoek toe is evenwel dat de Loi-Perben II – inhoudelijk gedragen door het rapport Warsmann van april 2003³³¹ – een nieuwe paragraaf “Du placement sous surveillance électronique” invoegde in de Franse code pénal (C.P.), waarin aan de rechter ten gronde de bevoegdheid verleend werd om onder bepaalde voorwaarden direct een elektronisch toezicht uit te spreken. We bespreken in wat volgt kort deze regeling, vervat in de artikelen 132-26-1 en volgende C.P.

Ratio legis van de artikelen 132-26-1 en volgende C.P. is luidens Cardet de wil van de wetgever te vermijden dat men daadwerkelijk in een gevangenis opgesloten wordt voor korte vrijheidsstraffen. Hij voegt eraan toe dat een en ander wel inhoudt dat enig risico gecreëerd wordt dat de rechtbanken meer effectieve gevangenisstraffen zullen uitspreken, wetende dat ze nu ook effectief zullen uitgevoerd worden onder elektronisch toezicht.³³²

In de lijn van deze visie bepaalt artikel 132-26-1 C.P. dat, wanneer de vonnisrechter een gevangenisstraf van één jaar of minder uitspreekt, hij kan oordelen dat deze uitgevoerd zal worden onder het regime van elektronisch toezicht. Dit elektronisch toezicht wordt in artikel 132-26-2 C.P. als volgt omschreven : “Le placement sous surveillance électronique emporte, pour le condamné, interdiction de s'absenter de son domicile ou de tout autre lieu désigné par le juge de l'application des peines en dehors des périodes fixées par celui-ci. Les périodes et les lieux sont fixés en tenant compte : de l'exercice d'une activité professionnelle par le condamné; du fait qu'il suit un enseignement ou une formation, effectue un stage ou occupe un emploi temporaire en vue de son insertion sociale; de sa participation à la vie de famille; de la prescription d'un traitement médical. Le placement sous surveillance électronique emporte également pour le condamné l'obligation de répondre aux convocations de toute autorité publique désignée par le juge de l'application des peines”.

onder elektronisch toezicht voor wat de in de voornoemde literatuur bestreken periode betreft, gemiddeld net boven de twee maanden ligt (A. HAZARD, A. KENSEY en R. LEVY, *l.c.*, 2).

³³⁰ Aan te stippen valt dat door de voornoemde Loi-Perben II de “procureur de la République” gemachtigd wordt om – zelfs al voor een gevangenisstraf uitgesproken werd – de onder elektronisch toezicht steling kan voorstellen, dit in het kader van de procedure van de verschijning op voorafgaande schuldigverklaring (art. 495-7 tot en met 45-16 C.P.P.). Ter zake beslist nog steeds de “juge d'application des peines”. De voornoemde wet biedt tegelijkertijd de mogelijkheid aan de directeur van de “service pénitentiaire d'insertion et de probation” om naar het strafeinde toe aan dezelfde rechter te verzoeken om een elektronisch toezicht (art. 723-20 en 723-21 C.P.P.).

³³¹ Zie over dit rapport : S. HARDOUIN, “Le rapport Warsmann et la loi du 9 mars 2004 portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité”, *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 2004, 519-532.

³³² C. CARDET, « L'extension du domaine du placement sous surveillance électronique par les « Lois Perben I et II » », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 2005, (195), 203.

Opdat de rechter derwijze zou kunnen beslissen³³³ dient aan een aantal bijzondere voorwaarden voldaan te zijn. Het gaat hier om wettelijke toepassingsvoorwaarden : is er niet aan voldaan, dan kan het elektronisch toezicht niet toegestaan worden.³³⁴

Vooreerst moet de betrokkene laten blijken van « soit de l'exercice d'une activité professionnelle, soit de son assiduité à un enseignement ou une formation professionnelle ou encore d'un stage ou d'un emploi temporaire en vue de son insertion sociale, soit de sa participation essentielle à la vie de sa famille, soit de la nécessité de subir un traitement médical » (art. 132-26-1, lid 1 C.P.).

Ten tweede geldt dat de toestemming van de betrokkene – dan wel van de titularis van het ouderlijk gezag, indien het over een minderjarige gaat³³⁵ – vereist is (art. 132-26-1, lid 2 C.P.). Overigens moet de betrokkene door de rechter voorafgaand ervan ingelicht worden dat hij, alvorens zijn akkoord ter zake te verlenen, mag vragen bijgestaan te worden door een advocaat, desgevallend aangesteld door de stafhouder op verzoek van de betrokkene (art. 132-26-1, lid 2 C.P.)³³⁶ : de tussenkomst van een advocaat in de beslissing tot elektronisch toezicht is bijgevolg facultatief.³³⁷

Luidens artikel 132-26-3 C.P. kan de rechter de persoon, aan wie – zo stelt het voornoemde artikel het – het voordeel van het elektronisch toezicht verleend werd, de maatregelen, bedoeld in de artikelen 132-43 tot en met 132-46 C.P. opleggen.

Artikel 132-44 C.P. noemt de volgende controlemaatregelen : « 1° répondre aux convocations du juge de l'application des peines ou du travailleur social désigné; 2° recevoir les visites du travailleur social et lui communiquer les renseignements ou documents de nature à permettre le contrôle de ses moyens d'existence et de l'exécution de ses obligations; 3° prévenir le travailleur social de ses changements d'emploi; 4° prévenir le travailleur social de ses changements de résidence ou de tout déplacement dont la durée excéderait quinze jours et rendre compte de son retour; 5° obtenir l'autorisation préalable du juge de l'application des peines pour tout déplacement à l'étranger et, lorsqu'il est de nature à mettre obstacle à l'exécution de ses obligations, pour tout changement d'emploi ou de résidence ».

Artikel 132-45 C.P. van zijn kant noemt dan weer de volgende maatregelen : « 1° exercer une activité professionnelle ou suivre un enseignement ou une formation professionnelle;

³³³ Cardet geeft aan dat, indien de rechter beslist tot detentie, hij de voorlopige uitvoering kan gelasten (C. CARDET, *l.c.*, 204).

³³⁴ C. CARDET, *l.c.*, 203.

³³⁵ Cardet wijst erop dat, indien de veroordeling uitgesproken wordt door een rechtsmacht, gespecialiseerd in minderjarigen, het de “juge des enfants” is die de taken van de “juge d'application des peines” (cf. *infra*) vervult en dat de voorbereiding, de inwerkingstelling en de opvolging van het elektronisch toezicht toebedeeld worden aan de openbare sector van de gerechtelijke jeugdbescherming” (C. CARDET, *l.c.*, 204).

³³⁶ De slotzin van deze bepaling luidt : « Lorsque a été ordonné le placement ou le maintien en détention du condamné en application de l'article 397-4 C.P.P., la juridiction de jugement qui fait application de l'alinéa précédent peut ordonner l'exécution provisoire du placement sous surveillance électronique ».

³³⁷ Hetzelfde blijkt te gelden, indien het de “juge d'application des peines” is die beslist over de toekenning dan wel de intrekking van het elektronisch toezicht (art. 723-7, 723-13 en R. 57-18 C.P.P.).

2° établir sa résidence en un lieu déterminé; 3° se soumettre à des mesures d'examen médical, de traitement ou de soins, même sous le régime de l'hospitalisation; 4° justifier qu'il contribue aux charges familiales ou acquitte régulièrement les pensions alimentaires dont il est débiteur; 5° réparer en tout ou en partie, en fonction de ses facultés contributives, les dommages causés par l'infraction, même en l'absence de décision sur l'action civile; 6° justifier qu'il acquitte en fonction de ses facultés contributives les sommes dues au Trésor public à la suite de la condamnation; 7° s'abstenir de conduire certains véhicules déterminés par les catégories de permis prévues par le code de la route; 8° ne pas se livrer à l'activité professionnelle dans l'exercice ou à l'occasion de laquelle l'infraction a été commise; 9° s'abstenir de paraître en tout lieu spécialement désigné; 10° ne pas engager de paris, notamment dans les organismes de paris mutuels; 11° ne pas fréquenter les débits de boissons; 12° ne pas fréquenter certains condamnés, notamment les auteurs ou complices de l'infraction; 13° s'abstenir d'entrer en relation avec certaines personnes, notamment la victime de l'infraction; 14° ne pas détenir ou porter une arme; 15° en cas d'infraction commise à l'occasion de la conduite d'un véhicule terrestre à moteur, accomplir, à ses frais, un stage de sensibilisation à la sécurité routière; 16° s'abstenir de diffuser tout ouvrage ou œuvre audiovisuelle dont il serait l'auteur ou le co-auteur et qui porterait, en tout ou partie, sur l'infraction commise et s'abstenir de toute intervention publique relative à cette infraction; les dispositions du présent alinéa ne sont applicables qu'en cas de condamnation pour crimes ou délits d'atteintes volontaires à la vie, d'agressions sexuelles ou d'atteintes sexuelles; 17° remettre ses enfants entre les mains de ceux, auxquels la garde a été confiée par décision de justice; 18° accomplir un stage de citoyenneté ».

Voor wat de concrete invulling van het elektronisch toezicht betreft, is niet de rechter ten gronde bevoegd. Deze taak berust bij de “juge de l'application des peines”³³⁸ van het ressort, waar de veroordeelde verplicht dient te verblijven of zijn gewoonlijke verblijfplaats heeft, zoals dit bepaald is in het vonnis (art. 712-10, lid 3 C.P.P.). Hij is bevoegd om de maatregel – zo wordt het elektronisch toezicht gekwalificeerd – in werking te stellen en om er de uitvoeringsmodaliteiten van te bepalen en te wijzigen.³³⁹

Artikel 132-26-2 C.P. bepaalt dat de plaatsing onder elektronisch toezicht inhoudt dat het de betrokkene verboden is zijn woonplaats of elke andere plaats, bepaald door de “juge de l'application des peines”, te verlaten tijdens de periodes die door deze laatste vastgelegd worden. Soyer geeft aan dat niet naleving van dit verbod kan leiden tot intrekking van de maatregel en bijgevolg tot opsluiting.³⁴⁰ Het voornoemde artikel stelt voorts dat de voornoemde plaatsen en periodes door de « juge d'application des peines » vastgelegd worden in functie van de volgende parameters, waarmee rekening gehouden dient te worden : « de l'exercice d'une activité professionnelle par le condamné; du fait

³³⁸ Die overigens op grond van artikel 732-2 C.P.P. kan beslissen om een elektronisch toezicht in de plaats te stellen van de “mesure de semi-liberté” of van de “mesure de placement à l'extérieur”, waartoe besloten werd door de rechtbank, en dit “si la personnalité du condamné ou les moyens disponibles le justifient”.

³³⁹ Zie art. 723-11 C.P.P. : « Le juge de l'application des peines peut, d'office ou à la demande du condamné, et après avis du procureur de la république, modifier les conditions d'exécution du placement sous surveillance électronique prévues au troisième alinéa de l'article 723-7 ainsi que les mesures prévues à l'article 723-10 ».

³⁴⁰ J. SOYER, *Droit pénal et procédure pénale*, Parijs, L.G.D.J., 2004, 228-229.

qu'il suit un enseignement ou une formation, effectue un stage ou occupe un emploi temporaire en vue de son insertion sociale; de sa participation à la vie de famille; de la prescription d'un traitement médical ». De “juge de l'application des peines” kan ook openbare overheden aanduiden, aan wiens oproepen de betrokkene verplicht gevolg moet geven. Cardet geeft aan dat het hier in essentie gaat om de “service pénitentiaire d'insertion et de probation”.³⁴¹

Lezing van artikel 723-7-1 C.P.P. leert dat de “juge de l'application des peines” de modaliteiten van het elektronisch toezicht dient te bepalen binnen een termijn van vier maanden, te tellen vanaf de datum waarop de veroordeling uitvoerbaar geworden is : tegen de beschikking van de “juge de l'application des peines” is geen beroep mogelijk.

De “juge de l'application des peines” kan luidens het voornoemde artikel – hierbij dient de procedure van artikel 712-6 C.P.P. gevolgd te worden – de plaatsing onder elektronisch toezicht intrekken, wanneer : 1° de voorwaarden die de rechter ten gronde toelieten te beslissen de straf onder het regime van het elektronisch toezicht uit te voeren, niet meer voorhanden zijn; 2° de veroordeelde de verboden of verplichtingen die hem opgelegd werden, niet respecteert; 3° de betrokkene zich slecht gedraagt; 4° de betrokkene een noodzakelijke wijziging van de uitvoeringsvoorwaarden weigert; of 5° de betrokkene erom vraagt. Als de persoonlijkheid van de betrokkene of de beschikbare middelen het rechtvaardigen, kan de “juge de l'application des peines” eveneens het elektronisch toezicht vervangen door de maatregel van de “semi-liberté” of door de maatregel van de “placement à l'extérieur”.

Artikel 723-13, lid 1 C.P.P. bepaalt in het verlengde hiervan dat de “juge de l'application des peines” – onder naleving van artikel 712-6 – de beslissing om iemand onder elektronisch toezicht te plaatsen kan intrekken : 1° indien deze de verboden of geboden, bedoeld in de artikelen 132-26-2 en 132-26-3 C.P. niet naleeft; 2° in geval van “inconduite notoire”; 3° in geval van niet naleving van de maatregelen, uitgesproken in toepassing van artikel 723-10 C.P.P. (het betreft hier de hoger geciteerde maatregelen uit de artikelen 132-43 tot en met 132-46 C.P.); 4° in geval van nieuwe veroordeling; 5° in geval van weigering door de veroordeelde van een noodzakelijke wijziging van de uitvoeringsvoorwaarden; 6° op vraag van de veroordeelde.

Wordt de beslissing tot elektronisch toezicht ingetrokken, dan ondergaat de betrokkene – naargelang de inhoud van de beslissing – het geheel of een deel van de strafduur die hij nog diende uit te doen op de dag dat hij onder elektronisch toezicht geplaatst werd : de tijd dat hij onder elektronisch toezicht geplaatst was telt als uitvoering van de straf (art. 723-13, lid 2 C.P.P.).

Het elektronisch toezicht en andere gelijkaardige bewegingen lijken in Frankrijk overigens enorm in de lift te zitten. Zo stellen de artikelen R. 57-11 en volgende C.P.P. dat de bepalingen met betrekking tot het elektronisch toezicht aangevuld kunnen worden « par d'autres procédés de surveillance électronique permettant une authentification vocale ou digitale à des fins de vérification à distance de la présence de l'intéressé ». Ook laat artikel 720, lid 2 C.P.P. een serieuze opening voor de expansie van onder meer het elektronisch toezicht, waar het toelaat dat een rechtsmacht aan een veroordeelde kan

³⁴¹ C. CARDET, *l.c.*, 205.

verbieden zijn slachtoffer te ontvangen, te ontmoeten of ermee in contact te treden “de quelque façon que ce soit”. Illustratief voor het voorgaande is de goedkeuring in eerste lezing op 16 december 2004 door de Franse “assemblée nationale” van het wetsvoorstel van de Heren Clément en Léonard “relative au traitement de la récidive des infractions pénales”, waarin de – wat men noemt – “placement sous surveillance électronique mobile (P.S.E.M.)” voorzien wordt van de plegers van seksuele “crimes” of “délits”, die hiervoor veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van meer dan vijf jaar : de plaatsing – respectievelijk maximum 20 en 30 jaar – zou dan doorgang vinden na het verlaten van de gevangenis.³⁴²

Deze evolutie doet Cardet³⁴³ overwegen dat men zich moet afvragen of de in Frankrijk ingezette beweging niet onomkeerbaar is. Hij voegt er de volgende terechte overweging aan toe die ons inziens ook België zich zou moeten maken : « Qu'en aurait-il été si l'on avait déployé les mêmes moyens humains et matériels pour le développement des alternatives et des aménagements de peine déjà existants (travail d'intérêt général, semi-liberté, placements extérieurs, etc.) ? La mise en œuvre du placement sous surveillance électronique exige, à cet égard, que puisse en être dressé le bilan, en termes de coûts, d'effets sur les placés, sur la population carcérale, etc. »³⁴⁴

BESLUIT

Wanneer we het recht van Nederland en Frankrijk – twee voor wat België betreft bevoorrechte vergelykingslanden – bestuderen, blijkt dat noch in het ene noch in het andere land het elektronisch toezicht gekend is als autonome straf. De rechter ten gronde kan er wel toe beslissen, maar enkel in het kader van een voorwaardelijke gevangenisstraf

³⁴² Proposition de loi relative au traitement de la récidive des infractions pénales, *Doc. Assemblée nationale* 2004-2005, nr. 366. Zie hierover : P. TOURNIER, "L'électronique au service de la justice pénale ?", *C.A.E.S-Magazine*, ontwerp tekst 9 februari 2005, 1-7. Ondertussen werd de voorgestelde maatregel door “député” Georges Fenech in opdracht van de Franse eerste minister gewikt en gewogen en positief bevonden : G. FENECH, *Le placement sous surveillance électronique mobile. Rapport de la mission confiée par le premier ministre à monsieur Georges Fenech, député du Rhône*, Ministère de la justice, 2005, 18-50. Van belang is dat Fenech over het elektronisch toezicht stelt : « Le P.S.E. est une mesure à durée limitée : il est fréquent que les incidents débutent au bout de 6 mois car la pression et les contraintes sont trop forte » (*Ibidem*, 26. Zie evenwel p. 57, waar hij in het kader van de “placement sous surveillance électronique mobile” deze grens om onduidelijke redenen optrekt tot 2 jaar). Tevens geeft hij aan dat niet elke veroordeelde voor de maatregel in aanmerking komt, “car il nécessite un minimum de structuration et un environnement favorable à la bonne exécution de la mesure” (*Ibidem*, 27). De maatregel behoeft trouwens een socio-educatieve component (*Ibidem*, 25). Voorts stelt Fenech de toestemming van de veroordeelde voorop en acht hij een aan de beslissing voorafgaande evaluatie van de persoonlijkheid van de betrokkene noodzakelijk (*Ibidem*, 59-61). Voor een kritische lezing, met name op het vlak van de recidivebeperkende werking van de maatregel, van het rapport Fenech, zie : J. BERARD, "Le mirage électronique", *Dedans dehors* 2005, afl. 49, 3-4.

³⁴³ Die ook stelt : « D'autres évolutions techniquement opérationnelles, mais pour l'instant exclues pour des raisons juridiques, pourraient changer plus profondément la nature de la surveillance en permettant une mainmise totale sur la vie des individus : c'est le cas du contrôle à distance de facteurs biologiques (tests d'alcoolémies, d'usage de stupéfiants), du suivi des contrôles placés par satellite, ou encore de l'utilisation de procédés électroniques utilisant la technologie de localisation des téléphones mobiles, permettant de déclencher une alarm lorsque le placé approche de certains lieux (par exemple le domicile d'une victime, une école pour un pédophile, etc.) » (C. CARDET, *l.c.*, 208-209).

³⁴⁴ C. CARDET, *l.c.*, 208.

in samenhang met een andere straf, in essentie een taakstraf (Nederland) hetzij als modaliteit van uitvoering van een gevangenisstraf van één jaar of minder (Frankrijk).

Gelet op de wil van de Belgische regering om het elektronisch toezicht als autonome straf alsdusdanig in te voeren, zijn bijgevolg noch de Nederlandse noch de Franse regeling rechtstreeks transposeerbaar.

Dit neemt evenwel niet weg dat het niet zinloos is dat de Belgische regering de visies van de voornoemde buurlanden in overweging zou nemen.

De Nederlandse regeling biedt ons inziens het voordeel dat het elektronisch toezicht door de combinatie met de taakstraf, ipse facto leidt tot een zinvolle, resocialiserende invulling. Bovendien ondergraaft de noodzakelijke samenhang tussen de taakstraf en het elektronisch toezicht, bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke gevangenisstraf, de veel gehoorde kritiek op het elektronisch toezicht, namelijk dat deze omgeven is door een zweem van straffeloosheid : het Nederlandse systeem geeft inderdaad een belangrijk deel strafervaring mee. De vraag rijst evenwel of de Belgische regering bereid is een dergelijke combinatie te aanvaarden, nu recent nog in het kader van de invoering van de werkstraf als autonome straf uitdrukkelijk vooropgesteld werd dat de werkstraf en de gevangenisstraf niet samen opgelegd mogen worden.³⁴⁵ Ratio legis van deze stellingname was dat de werkstraf de gevangenisstraf moet vervangen. Wanneer we overwegen dat elektronisch toezicht en gevangenisstraf in grote mate geassimileerd worden (zie hoofdstuk III, waar de magistratenbevraging geanalyseerd wordt), moge het duidelijk zijn dat enkel een visiewijziging van de wetgever de weg open kan zetten voor het Nederlandse systeem.³⁴⁶ Aan te stippen valt dat dit Nederlandse systeem – dat overigens weinig toegepast wordt : elektronisch toezicht wordt in Nederland vooral in het kader van de strafuitvoering gehanteerd – recht doet aan de hoger vermelde kwestie van de pijngrens door het elektronisch toezicht te beperken tot maximum 6 maanden.

Door de rechter ten gronde eerst in eer en geweten te laten beslissen welke straf hij zou opleggen aan de voor hem geleide persoon voor de hem voorgelegde feiten, alvorens hij – mits voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden – kan toestaan dat een gevangenisstraf van één jaar of minder uitgevoerd wordt onder elektronisch toezicht, biedt het Franse systeem ons inziens een bepaalde waarborg tegen net widening en tegelijkertijd een zekere garantie dat de maatschappij niet een bepaald gevoel van straffeloosheid zal ervaren, wanneer beslist wordt tot een elektronisch toezicht (er wordt namelijk een gevangenisstraf uitgesproken die bij mislukken van het elektronisch toezicht nog steeds uitgevoerd kan worden). Tegelijkertijd vermijdt het Franse systeem discussies, zoals we die kenden in België met de invoering van de werkstraf over wat nu juist de

³⁴⁵ Art. 7 Sw., zoals gewijzigd door art. 2 Wet 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken (*B.S.* 7 mei 2002).

³⁴⁶ Tegelijkertijd zal men, indien men opteert voor het Nederlandse systeem, moeten voorzien in een wettelijke bepaling die de mogelijkheid voorziet elektronisch toezicht als voorwaarde op te leggen voor een voorwaardelijke invrijheidstelling : de maatregel grijpt met name in op het recht op vrijheid (art. 5 E.V.R.M.) en het recht op privacy (art. 8 E.V.R.M.), zodat een wettelijke grondslag zich opdringt die ons inziens conform artikel 22 G.W. moet bestaan uit een formele wet. Tevens zal dan nagedacht moeten worden over hoe de wetgeving inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling toegepast zal moeten worden.

zwaarste straf is : het elektronisch toezicht is er namelijk geen straf, maar een modaliteit van uitvoering van een gevangenisstraf, waarover een rechter ten gronde oordeelt. Kwestie is wel dat de Franse regeling de rechter ten gronde tegelijkertijd de rol toebedeelt enerzijds om een straf toe te meten en anderzijds de uitvoering ervan te bepalen.³⁴⁷ In België wordt ter zake strak een scheiding van rollen gehanteerd. Wil de Franse regeling in de Belgische rechtsorde geïmplementeerd geraken, zal de Belgische wetgever dit standpunt moeten herzien. Voorts mag niet vergeten worden dat de Franse regeling inzake de invulling van, de uitvoering van en de controle op het elektronisch toezicht een kernfunctie weggelegd ziet voor de “juge de l'application des peines”. Nu de Belgische wetgever ver gevorderd is met de creatie van strafuitvoeringsrechtbanken is het alleszins gepast na te gaan wat men juist wil met die strafuitvoeringsrechtbanken en met name of er een bepaalde interferentie mogelijk is met de ten gronde zetelende magistratuur, die zou oordelen tot een elektronisch toezicht.

Wanneer de Belgische regelgever zou vasthouden aan de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf alsdusdanig, kunnen er uit de Nederlandse en Franse regelingen een aantal nuttige bouwstenen gepuurd worden voor de formulering van een wetgeving, noodzakelijk op grond van het legaliteitsbeginsel, ter zake.

Vooreerst lijkt het ons om de hoger vermelde redenen nuttig om de vertaalslag die het Franse recht maakt te handhaven : het lijkt ons bijgevolg aangewezen in de wet in te schrijven dat, wanneer de rechter op grond van de persoon en op grond van de feiten zou beslissen tot een effectieve gevangenisstraf van een bepaalde duur, hij deze onder bepaalde voorwaarden kan omzetten in een elektronisch toezicht. Verwijzing naar een concrete strafmaat, eerder dan naar abstracte minima en maxima van bestraffing, was trouwens een wens die de magistraten uitspraken tijdens de in het kader van dit onderzoek georganiseerde bevraging (zie hoofdstuk III).

In het Nederlandse en het Franse systeem is de duur van het elektronisch toezicht beperkt tot respectievelijk maximum 6 maanden en één jaar. Ons inziens lijkt het ons gepast de duur van de effectieve gevangenisstraf die omgezet kan worden in de sanctie van het elektronisch toezicht, te stellen op één jaar. Enerzijds wordt hiermee namelijk recht gedaan aan de kwestie van de “pijngrens” die nader gediud werd in III.3. van hoofdstuk I en die volgens het belevingsonderzoek enkele jaren geleden uitgevoerd door de K.U.Leuven bepaald kan worden op maximum één jaar, en wordt tegelijkertijd gevolg gegeven aan de bekommernis die Kristel Beyens enige tijd geleden uitsprak over het elektronisch toezicht, namelijk dat de toepassing ervan zou leiden tot enige net widening³⁴⁸ : als de aanwending van het elektronisch toezicht met zich zou meebrengen dat effectieve korte gevangenisstraffen die thans niet uitgevoerd worden, wel uitvoering zouden krijgen in de vorm van elektronisch toezicht, zou dit naar de magistratuur én naar

³⁴⁷ Maar niet de concrete invulling ervan.

³⁴⁸ Hoewel, zoals in III.6.1. van hoofdstuk I aangegeven, bepaalde stromingen in de criminologische literatuur actueel het net widenend effect van alternatieven voor de gevangenisstraf betwisten, kunnen in de huidige stand van zaken de signalen uit onderzoeken en uit de literatuur, geschetst in het voornoemde punt III.6.1. van hoofdstuk I, niet genegeerd worden bij de uitwerking van een nieuwe regeling, waarbij een nieuwe straf ingevoerd wordt.

de maatschappij toe niet als een negatieve wending aanzien kunnen worden, wel integendeel (cf. supra).

Uit de Franse en de Nederlandse regeling blijkt voorts ook dat niet uitgegaan wordt van een uitsluiting ab initio van bepaalde misdrijven of van bepaalde misdrijfplegers van de toepassing van het elektronisch toezicht. Vermits dit enerzijds strookt met de magistratenbevraging en vermits anderzijds ook de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens niet leiden tot de noodzaak ter zake enige beperking door te voeren, komt het ons voor dat de rechtsvergelijking een argument te meer oplevert om in enige wetgeving inzake het elektronisch toezicht geen beperkingen naar misdrijf of misdrijfpleger in te voeren.

Voorts lijkt het ons aangewezen de volgende elementen (enkele werden geherformuleerd aan de hand van de bevindingen van de magistratenbevraging³⁴⁹) uit het Nederlandse en/of Franse recht op te nemen in een regelgeving inzake het elektronisch toezicht als autonome straf, te meer daar zij stroken met wat de magistraten tijdens de hoger besproken rondetafelconferenties aanvoerden :

- de betrokkene moet over een vaste, geschikt bevonden woonplaats beschikken, alsmede over een telefoon;
- ofwel moet de betrokkene werken, vrijwilligerswerk verrichten, een opleiding of een behandeling volgen ofwel is een medische behandeling van de betrokkene noodzakelijk ofwel is zijn bijdrage aan zijn familieleven essentieel;
- de betrokkene moet vrijwillig instemmen : bijstand van een advocaat, voorafgaand aan de toestemming, moet mogelijk zijn;
- wanneer de rechter een elektronisch toezicht in overweging wenst te nemen, dan moet zijn beslissing uiteindelijk gebaseerd zijn op een voorafgaand rapport met advies van de instantie die het rapport maakt, waarin informatie verschaft wordt over het delict, de achtergrond van de delinquent (is hij verslaafd ? kan hij zich aan afspraken houden ?...) en de visie van het parket en waarin het te volgen dagprogramma voorgesteld wordt.

Tevens komt het ons voor dat het wenselijk is de wettelijke mogelijkheid in te voeren om het elektronisch toezicht als autonome straf te koppelen aan bepaalde maatregelen, zoals bepaald in het Franse recht. In functie van het individuele dossier – uiteindelijk kadert de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf in een tendens van individualisering van de bestraffing (zie hoofdstuk I) – kan de rechter dan beslissen om deze maatregelen al dan niet op te leggen. Zo kan onder mee recht gedaan worden aan de wil die onder meer in de magistratenbevraging geformuleerd werd, met name dat het slachtoffer bij een en ander niet in de kou mag blijven staan. Gelet op de beweerdelijke herstelrechtelijke achtergrond van het elektronisch toezicht als autonome straf, kan ons inziens hiertegen geen bezwaar bestaan.

³⁴⁹ Zo stelt de Nederlandse regeling de voorafgaande rapportage verplicht. De bevroegde magistraten gaven evenwel aan dat het soms van den beginne overduidelijk is dat elektronisch toezicht kan dan wel niet kan : in die gevallen is een – kostelijk – rapport niet nodig.

De voorwaarden van de Nederlandse regeling dat de toestemming van het parket en van de reclassering voorhanden moeten zijn en dat een overeenkomst gesloten moet worden tussen de betrokkene en de reclassering, lijken ons in de context van een elektronisch toezicht als autonome straf niet gepast.

Wij wijzen ten slotte nog even op de hoger vermelde bekommernis van Cardet. Men mag niet vergeten dat de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf niet gratis is. Het brengt een bepaalde kostprijs met zich mee, onder meer doordat aan de beslissing tot het invoeren van elektronisch toezicht als autonome straf een belangrijk deel rapportage voorafgaat en doordat achteraf een omstandig apparaat maatschappelijke assistenten zal dienen in te staan voor de opvolging. De regering moet overwegen of het die financiële inspanning moet doen en beslissen of het niet beter is meer te investeren in wat thans reeds bestaat (werkstraf, probatie...).

ALGEMEEN BESLUIT

In dit algemeen besluit bij het voorliggende onderzoeksrapport formuleren we – na eerst nog kort de onderzoeksvraag (zie I) en de gevolgde onderzoeksmethodologie (zie II) in herinnering gebracht te hebben – naar de beleidsmakers toe in eerste orde de conclusies en een aantal aanbevelingen, zoals die naar kwamen uit de in het kader van dit onderzoek gestelde onderzoekshandelingen (zie III).

Deze besluiten en aanbevelingen hebben eerstens betrekking op het voorgenomen regeringsbeleid als dusdanig : ze houden een zekere inschatting van de uitgangspunten en het bereik van dat beleid in (zie III.1.). De onderzoeksresultaten lieten duidelijk blijken dat deze kwesties in dit rapport niet onbesproken mochten blijven.

Ten tweede worden in de besluiten en aanbevelingen aandachtspunten naar voor geschoven die in een wettelijke regeling, noodzakelijk ter implementatie van het elektronisch toezicht als autonome straf, opgenomen kunnen worden (zie III.2.). Deze aandachtspunten die we qua inhoud duiden en motiveren, kwamen naar voor uit de gestelde onderzoekshandelingen. Ze hebben vooreerst betrekking op de positionering van de nieuwe regeling in het strafwetboek (zie III.2.1.); ten tweede houden zij een voorstel in van hoe een wettelijke regeling ter zake opgebouwd en ingevuld zou kunnen worden (zie III.2.2.). Hierbij wordt voluit rekening gehouden onder meer met wat in de literatuur vooropgesteld wordt, met wat uit de actuele (inter)nationale praktijk inzake het elektronisch toezicht blijkt en met de in het kader van dit onderzoek georganiseerde magistratenbevraging. Vandaar ook dat in de aanbevelingen de kwesties aan de orde zijn, waaromtrent de literatuur zich geroerd heeft, die in de kwantitatieve en de kwalitatieve analyse geverifieerd werden en waaromtrent de magistratuur uitdrukkelijk bevraagd werd. Bij een en ander werd ook uitdrukkelijk rekening gehouden met de ervaringen die enkele jaren geleden opgedaan werden met de invoering van een andere autonome straf, de werkstraf. Het kwam ons voor dat het behoort met al deze gegevens rekening te houden, wanneer men een nieuwe regeling ontwikkelt, in casu een nieuwe straf invoert.

In tweede orde wordt in een globale slotsom (zie IV) op gefundeerde wijze gereflecteerd over het statuut van de aanbevelingen en besluiten uit III : meer bepaald wordt de vraag beantwoord of het hier een ideaal voorstel betreft, dan wel het meest ideale, gelet op de in het regeringsbeleid uitgezette contouren. Tegelijkertijd wordt kort ingegaan op de vraag of – en zo ja onder welke condities - de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf zou kunnen leiden tot een reductie van de gevangenispopulatie. Ten slotte worden enkele aandachtspunten aangereikt, waarmee dient rekening gehouden te worden, opdat het elektronisch toezicht als autonome straf toegepast zou worden en een zinvolle straf zou kunnen zijn.

I. DE BEHANDELDE ONDERZOEKSVRAAG

Tijdens de regeringstop van 30 en 31 maart 2004 werd besloten elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf. Lectuur van de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang », resulterend uit voornoemd beraad, maakt duidelijk dat het de regering hierbij initieel voor ogen staat een ruim toepassingsgebied te geven aan die nieuwe straf :

de voornoemde nota geeft namelijk aan dat het elektronisch toezicht als autonome straf in de plaats moet komen van de actuele effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar.

Met deze visie slaat de huidige Belgische regering met het elektronisch toezicht een heel andere weg in dan degene die tot op heden bewandeld werd en wordt. Waar thans elektronisch toezicht een modaliteit van strafuitvoering is die zich voordoet nadat een rechter een vonnis uitgesproken heeft over schuld en strafmaat, zal – indien en wanneer het voornemen van de regering verwettelijkt wordt – in de toekomst de rechter zelf in zijn vonnis tot het elektronisch toezicht kunnen beslissen, ten minste voor zover hij vroeger veroordeeld zou hebben tot een effectieve gevangenisstraf van 6 maanden tot 3 jaar.

Dat dit een vrij drastische wending is, heeft de regering op de voornoemde top zelf ook wel ingezien. In de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang », handelend over de thematiek van de uitvoering van de straffen en opgesteld naar aanleiding van die top, werd namelijk een aantal – cumulatieve – voorwaarden gekoppeld aan de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf die even zovele reserves ter zake vertegenwoordigen.

Tegen deze achtergrond werd het N.I.C.C. ermee belast – het betreft hier een van de bedoelde reserves – hetzij een positieve lijst van misdrijven op te stellen, voor dewelke elektronisch toezicht uitgesproken kan worden, hetzij een negatieve lijst van misdrijven, waarvoor elektronisch toezicht nooit de straf kan zijn. Alvorens de onderzoeksoopdracht in de nota Onkelinx derwijze scherp gesteld werd, werd ook bepaald dat het behoort de inbreuken in kaart te brengen, waarvoor thans effectieve veroordelingen tot gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar opgelegd kunnen worden.

Deze onderzoeksvraag werd in de beginfase van het onderzoek bijgesteld. Het N.I.C.C. diende te zoeken naar de meest optimale operationalisering van elektronisch toezicht als autonome straf, waarbij in acceptabele termen een voorstel geformuleerd wordt met betrekking tot de gevallen waarvoor en de situaties waarin elektronisch toezicht als autonome straf uitgesproken kan worden. Hierbij dienden de onderzoekers zich niet te focussen op de in de nota Onkelinx vooropgestelde tijdsafbakening van zes maanden tot drie jaar noch op de idee van een lijst, waarvan het opstellen geen resultaatsverbintenis inhoudt. Wel diende bij deze oefening de opportuniteitsvraag inzake het elektronisch toezicht tout court of inzake het elektronisch toezicht als autonome straf achterwege gelaten te worden. Tot deze explicitering werd overgegaan, vermits in een eerste tussentijdse rapport de onderzoekers opperden de wenselijkheid te onderzoeken van de door de regering ingeslagen weg, vermits nationale en internationale literatuur heel wat vragen opwerpt omtrent de voordelen die beweerdelijk aan het elektronisch toezicht (onder meer als autonome straf) toegedicht worden, zoals het recidiveverminderend en kostenbesparend effect en de dalende uitwerking op de gevangenispopulatie.

Dat een dergelijke studie zeer relevant zou zijn, is onlangs overduidelijk gebleken uit een rapport dat in juli 2000 door S.T.O.A. op vraag van het Europees parlement

gefinaliseerd werd en waarin op gestoffeerde wijze fors geconcludeerd werd dat elektronisch toezicht de doelen die men het traditioneel toedicht, niet bereikt.³⁵⁰

De onderzoekers dienden in hun verrichtingen te handelen vanuit de hypothese dat het elektronisch toezicht als autonome straf er zeker komt, dit vanuit de wens van de regering de waaier van de bestraffingsmogelijkheden voor de vonnisrechters uit te breiden in de hoop dat uiteindelijk hierdoor de gevangenispopulatie zal dalen, wens die inhoudt dat de regering de rechter ziet als de sleutel tot de gevangenis.

II. DE ONDERZOEKSMETHODOLOGIE

Om een en ander te realiseren werd door de onderzoekers een drievoudige beweging ondernomen die haar neerslag krijgt in de drie hoofdstukken van dit eindrapport.

Vooreerst werd het voorgenomen regeringsbeleid, zoals naar voor gebracht in de voornoemde nota Onkelinx, nader geduid en gecontextualiseerd om vervolgens enerzijds vergeleken te worden met de huidige regeling inzake het elektronisch toezicht, die zich situeert in de strafuitvoering, en anderzijds afgewogen te worden aan wat de nationale en internationale – hoofdzakelijk criminologische – literatuur inzake de praktijk van het elektronisch toezicht stelt. Bij de literatuurstudie werd het saturatiebeginsel gehanteerd. Er werd gescreend op de toepassingsvoorwaarden voor elektronisch toezicht als autonome straf enerzijds naar misdrijf, misdrijfpleger, veroordeling, duur en invulling toe en anderzijds op het vlak van procedure (*hoofdstuk I*).

In een tweede beweging werd getoetst of de bevindingen uit de praktijk- en literatuurstudie opgaan voor de actuele Belgische praktijk inzake het elektronisch toezicht. Hiervoor werden enkele kwantitatieve gegevens gereconstrueerd die – gelet op de huidige situatie – noodzakelijkerwijze betrekking hebben op de strafuitvoering. Op een aantal punten, naar voor komend uit de literatuurstudie, inzonderheid uit de daar aangehaalde gegevens met betrekking tot de internationale praktijk van het elektronisch toezicht, wordt het profiel van de personen onder elektronisch toezicht uitgetekend, dit teneinde te kunnen zien voor welke misdrijfpleger en onder welke voorwaarden het elektronisch toezicht succesvol blijkt te verlopen dan wel te mislukken (*hoofdstuk II*).

Tegelijkertijd werd het nuttig geacht de criteria voor toepassing van het elektronisch toezicht als autonome straf te detecteren vanuit de praktijk. De houding van de rechterlijke macht is namelijk cruciaal voor de toepassing van elektronisch toezicht als autonome straf : prealabele voorwaarde is namelijk dat het elektronisch toezicht past binnen de huidige Belgische bestraffingscultuur. Doel van de bevraging die ter zake georganiseerd werd in de vorm van twee rondetafelconferenties, was te komen tot een antwoord op de vraag of de rechters, wanneer ze over de mogelijkheid zouden beschikken om elektronisch toezicht als autonome straf op te leggen, ze ook daadwerkelijk deze sanctie zouden opleggen en zoja, in welke gevallen en onder welke voorwaarden. Derwijze kon ook een bepaald zicht gekregen worden op de vigerende bestraffingscultuur, waarbij de kwestie van de equivalentie aan de orde gesteld kon worden (*hoofdstuk II*).

³⁵⁰ L. MAMPAEY en J. RENAUD, *o.c.*, 11-12 en 44.

Ten slotte werd een beknopte rechtsvergelijking doorgevoerd met twee landen die de rechter ten gronde de mogelijkheid laten elektronisch toezicht op een of andere wijze te gelasten. Het betreft hier Nederland en Frankrijk. Doel van die rechtsvergelijking was eventueel een bepaalde inspiratie te vinden voor de invulling van een wettelijke regeling inzake elektronisch toezicht als autonome straf : een dergelijke wettelijke basis is nodig op grond van het in België vigerende legaliteitsbeginsel (*hoofdstuk III*).

III. BESLUITEN EN AANBEVELINGEN

III.1. EEN INSCHATTING VAN HET BELEID

III.1.1. De magistratuur is geen vragende partij voor de uitbreiding van haar bestraffingspalet met het elektronisch toezicht

III.1.1.1. De magistratuur vraagt niet om het elektronisch toezicht als autonome straf

Zoals onder I. aangegeven wil de regering met het invoeren van elektronisch toezicht als autonome straf het palet van mogelijkheden van de magistratuur om te straffen uitbreiden, dit weliswaar in de hoop dat dit ertoe zal leiden dat de gevangenispopulatie zal dalen.

Uit de magistratenbevraging is evenwel gebleken dat de magistratuur, althans de in het kader van dit onderzoek bevraagde magistraten (zoals hoger aangegeven, kan aan de hand van hun verscheiden herkomst wel gesteld worden dat hun mening een representatief beeld geeft van het standpunt van de magistratuur alsdusdanig) ter zake geenszins vragende partij is : de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf zal volgens de bevraagde magistraten de straftoemeting onnodig compliceren. Als de regering al bepaalde wijzigingen zou willen tot stand brengen op het vlak van de straftoemeting, zou ze volgens de magistratuur nuttiger handelen mocht zij : de grenzen van opschorting en uitstel laten vallen; de werkstraf een ruimer toepassingsgebied geven; het elektronisch rijverbod, de vergoeding van de burgerlijke partij en de leerstraf als autonome straffen invoeren; de verplichting die soms geldt om gevangenisstraf én geldboete samen op te leggen af te schaffen; en de kwestie van de incorporatie van de geldboetes in de collectieve schuldenregelingen te herbekijken.

Overigens is het de bevraagde magistraten totaal onduidelijk hoe de regering haar kan zien als sluis naar de gevangenen : effectieve gevangenisstraffen worden volgens de deelnemers aan de hoger besproken rondetafels namelijk pas opgelegd, wanneer men bijna niet anders kan door de aard van de feiten of door de persoonlijkheid van de misdrijfpleger.

De magistratuur pleit bijgevolg bij monde van de bevraagde magistraten voor een rustpauze, waarin in eerste instantie de bestaande – hoofd- en bijkomende – straffen geglobaliseerd worden en geanalyseerd in functie van welk soort maatschappij en welk soort strafrecht men wil, van wat de essentie van een straf is en wat de rol van de strafrechter dient te zijn. In functie van deze oefening kan dan het strafwetboek

herschreven worden en kan eventueel het elektronisch toezicht een plaats verleend worden in dat wetboek. In dat kader zal wel een kostenevaluatie gemaakt dienen te worden, vermits elektronisch toezicht noopt tot voorbereiding, begeleiding en controle, wat de inzet van personeel inhoudt.

Een dergelijke kostenevaluatie wordt overigens ook vooropgesteld in artikel 90 van de aanbeveling nr. R (92) 16 van het comité van ministers van de Raad van Europa “on the European rules on community sanctions and measures” en in de artikelen 24-29 van de aanbeveling nr. (2000) 22 van hetzelfde comité “on improving the implementation of the European rules on community sanctions and measures”.³⁵¹

III.1.1.2. De magistratuur pleit voor het behoud van het elektronisch toezicht in de strafuitvoering

Ondertussen wordt – te meer omdat de bevroagde personen een net widenend effect vrezen en omdat ze vermoeden dat het elektronisch toezicht als autonome straf ertoe zou leiden dat de thans niet uitgevoerde korte gevangenisstraffen uitvoering gaan krijgen onder de vorm van het elektronisch toezicht, waarmee de problematiek van de gevangenispopulatie niet opgelost geraakt – er door de bevroagde magistraten voor gepleit het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering te houden. De beslissing over het elektronisch toezicht dient volgens de magistraten wel te verhuizen naar de op te richten strafuitvoeringsrechtbanken. Hiervoor werden tal van argumenten aangehaald door de magistraten die we hier niet herhalen. Aan te stippen valt wel dat voor dit punt van belang is de in de penologische literatuur veel gehoorde en unaniem aanvaarde regel dat, naarmate vroeger in de strafprocedure beslist wordt over de wijze van strafuitvoering, het risico op net-widening hoger ligt.³⁵² Overigens is het in dit kader niet onbelangrijk te vermelden dat de nota Onkelinx, waarin het elektronisch toezicht als autonome straf vooropgesteld wordt, ons inziens een duidelijke visie representeert over het onderscheid tussen straftoemeting en strafuitvoering die de stellingname van de magistraten alleen maar kracht blijkt bij te zetten.³⁵³

De bevroagde magistraten zien wel een nuttige rol weggelegd voor het elektronisch toezicht als probatievoorwaarde. S.T.O.A. waarschuwt evenwel in het voornoemde rapport ervoor dat er een net-widenend effect kan uitgaan van de invoering van elektronisch toezicht als probatievoorwaarde.³⁵⁴ We zijn er bijgevolg geen voorstander van om deze suggestie van de bevroagde magistraten te volgen. Gebeurt dit toch, dan dient ons inziens, gelet op de inbreuk op de fysieke vrijheid en op de privacy die ermee verbonden is, ter zake een uitdrukkelijke wettelijke basis voorzien te worden, mocht men gevolg willen geven aan deze verzuchting van de magistratuur.

³⁵¹ Zie voor beiden : www.coe.int

³⁵² A. KENSEY, A. PITOON, R. LEVY en P. TOURNIER, *o.c.*, 14.

³⁵³ Zie met name I.1.2. van die nota : « Lorsque le juge fixe une peine, il prend en considération un acte et une situation donnés. L'exécution de la peine doit par contre tenir compte de l'évolution de la situation du condamné, à laquelle elle doit s'adapter ».

³⁵⁴ L. MAMPAEY en J. RENAUD, *o.c.*, 33.

III.1.2. De invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf : een absolute vooruitgang, waar het een formeelwettelijke basis en een rechterlijke tussenkomst impliceert

III.1.2.1. Het pluspunt van een formeelwettelijke basis

Thans kader het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering. Binnen die context maakt het een gunst uit, waarover de penitentiaire administratie oordeelt.

Er kan niet ontkend worden dat het elektronisch toezicht het recht op privacy van de betrokkene raakt. Met dit gegeven voor ogen is de regeringsvisie om elektronisch toezicht in te voeren als een autonome straf een vooruitgang, althans doordat deze visie impliceert dat een formeelwettelijke basis ter zake gecreëerd moet worden.³⁵⁵ Het komt ons voor dat artikel 22 G.W. een dergelijke basis vereist voor elektronisch toezicht, basis waaraan de huidige regeling ter zake – een regeling bij wijze van omzendbrief – niet voldoet.³⁵⁶

III.1.2.2. Het pluspunt van een rechterlijke tussenkomst

Vermits door zijn aard de maatregel van het elektronisch toezicht een beperking van de vrijheid van komen en gaan van de betrokkene inhoudt, is de regeringsvisie ook een vooruitgang, waar zij de tussenkomst van een rechter vooropstelt. Een dergelijke toestand lijkt ons meer te stroken met artikel 12 G.W. dan de huidige, waarin de gevangenisadministratie beslist over het al dan niet toekennen van elektronisch toezicht.

Of een dergelijke beslissing overgelaten moet worden aan een magistraat ten gronde is dan weer een andere zaak. Mogelijks kunnen – dit werd in de magistratenbevraging overigens ook unaniem vooropgesteld door de rechters - ter zake de op te richten strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd verklaard worden. In dit opzicht is het overigens frappant te moeten vaststellen dat in hoofdstuk I van titel IV van het voorontwerp van wet betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden het elektronisch toezicht expliciet gerekend wordt tot « de door de strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank toe te kennen strafuitvoeringsmodaliteiten ».

Indien vastgehouden wordt aan de regeringsvisie om elektronisch toezicht als autonome straf in te voeren, terwijl tevens een wet goedgekeurd wordt, waarin het elektronisch toezicht tot de bevoegdheid van de strafuitvoeringsrechtbanken/-rechters gerekend wordt, verdient het aanbeveling de twee wettelijke regelingen op mekaar af te stemmen teneinde procedures voor het Arbitragehof op grond van schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet te vermijden.

³⁵⁵ Van den Berge en Van de Voorde wijzen nog op een ander voordeel. De omzetting van een gevangenisstraf, een opsluiting of een hechtenis in een elektronisch toezicht raakt – zo stellen zij – de essentie van de vrijheidsstraf en behoort aldus juridisch gezien eerder tot de rechter dan tot de uitvoerende macht. Dit kan volgens hen worden gezien als een toepassing van de theorie van de « acte contraire », waarbij alleen diegene die een handeling gesteld heeft, ze ook kan wijzigen. Aan te stippen valt dat voornoemde auteurs ter zake evenwel in eerste orde denken aan een strafuitvoeringsrechter en niet aan een rechter ten gronde (Y. VAN DEN BERGE en R. VAN DE VOORDE, « Elektronisch toezicht binnen het arsenaal van de justitiële sancties », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, (53), 55).

³⁵⁶ Zie ook de artikelen 5 en 8 E.V.R.M.

Bij het voorgaande valt nog aan te stippen dat door de invoering van een rechterlijke tussenkomst, dit in een wettelijk kader recht zou gedaan worden aan de inhoud van het hoger vermelde S.T.O.A.-rapport, besteld door het Europees parlement en daterend van juli 2000. Dit rapport beveelt aan dat het Europees parlement een resolutie zou aannemen, waarin de lidstaten van de Europese unie die gebruik maken van elektronisch toezicht, aangespoord worden om democratische toezichtsmechanismen op poten te stellen, waardoor erover gewaakt wordt om de beslissing om iemand onder elektronisch toezicht te plaatsen te omkleden met de nodige wettelijke en gerechtelijke waarborgen en om het verloop en de controle van het toezicht door een geschikte commissie te laten gebeuren. Overigens is dit rapport niet erg pro elektronisch toezicht, vermits de auteurs ervan adviseren enerzijds om in het voornoemde voorstel tot resolutie op progressieve wijze het gebruik van elektronisch toezicht af te bouwen ten voordele van humane toezichtsmaatregelen, waarmee men verwijst naar de ontwikkeling van alternatieve sancties en anderzijds om lidstaten die nog niet of nog niet op systematische wijze elektronisch toezicht inzetten, de installatie van het elektronisch toezicht te ontmoedigen.³⁵⁷

III.1.3. Het voorgenomen regeringsbeleid inzake de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf : een afweging

III.1.3.1. Het voorgenomen beleid gaat deels verder dan de (inter)nationale literatuur inzake elektronisch toezicht, alsmede dan de daarin voorgestelde praktijkervaringen met het elektronisch toezicht in het buitenland

a. Fundamentele kritieken in de literatuur jegens het elektronisch toezicht

De literatuur blijkt uiterst gereserveerd te zijn met betrekking tot het elektronisch toezicht. Met name worden ter zake heel wat caveats geformuleerd.

Zo wordt onder meer gesteld dat elektronisch toezicht een schending van de privacy inhoudt. Waar dit ongetwijfeld juist is, komt het ons voor dat dit niet direct een knelpunt is, mits voorzien wordt in een wettelijke basis voor het elektronisch toezicht hetzij voor het elektronisch toezicht als autonome straf en mits aan de voorwaarden van doelmatigheid, noodzakelijkheid en proportionaliteit van artikel 8, lid 2 E.V.R.M. voldaan is : uiteindelijk vormt ook de gevangenisstraf die het elektronisch toezicht beoogt te vervangen, een – gerechtvaardigde – schending van de privacy.

Andere problemen die met betrekking tot het elektronisch toezicht in de literatuur gesignaleerd worden zijn de volgende. Het elektronisch toezicht zou een gevaar voor klasse-justitie inhouden. Ons inziens zal de regering inderdaad erop moeten toezien dat dit gevaar niet gerealiseerd wordt. Zeker indien de rechter een elektronisch toezicht als straf zou uitspreken, moet de uitvoerende macht ervoor zorgen dat die straf ook

³⁵⁷ Meer in het algemeen wordt gepleit voor de uitvaardiging door het Europees parlement van een verklaring, waarin politiek standpunt ingenomen wordt tegen het steeds toenemende ongebreidelde gebruik van controlemaatregelen, zoals het elektronisch toezicht, die een aantal van de meest elementaire publieke vrijheden fnuiken en die een dreiging inhouden van het ontstaan van een regime van maximale controle (L. MAMPAEY en J. RENAUD, *o.c.*, 11-12).

daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. Desgevallend zal in een of ander vorm van financiering van het telefoonverkeer voorzien moeten worden. Uiteindelijk betaalt ook een gedetineerde niet voor zijn verblijf in de gevangenis. Voorts wordt gesteld dat elektronisch toezicht bij de burger een gevoel van straffeloosheid zou creëren. De in dit rapport geduide K.U.L.-bevraging heeft evenwel aangetoond dat elektronisch toezicht wel degelijk als een straf ervaren wordt. Een en ander betekent dat de bevolking – en de magistratuur – correct geïnformeerd moet worden over wat elektronisch toezicht inhoudt. Het betekent tevens dat het van belang is enerzijds het elektronisch toezicht als autonome straf juist te positioneren in het strafwetboek en anderzijds dat er gewaakt wordt over een correcte gelijkstelling tussen de duur van een gevangenisstraf in concreto, bepaald in functie van feiten en persoon, en – de duur van – een elektronisch toezicht.

De belangrijkste kwestie die met betrekking tot het elektronisch toezicht opgeworpen wordt en in vrijwel elke tekst ter zake terugkomt, is dat het elektronisch toezicht zou leiden tot net widening. In III.6.1. van hoofdstuk I werd wel gewezen op een bepaalde recente strekking in de criminologische literatuur om te betwisten dat een net widening effect zou uitgaan van alternatieven voor de gevangenisstraf: vermits evenwel de meerderheid der stemmen in de criminologische literatuur evenwel nog steeds aanhangen dat het net widening effect, onder meer inzake het elektronisch toezicht, reëel is, behoort het bij de creatie van een nieuwe straf ter zake waakzaam te zijn. Om deze potentiële problematiek te counteren dient er alleszins over gewaakt te worden dat er een uitdrukkelijke link bestaat met een effectieve gevangenisstraf die het elektronisch toezicht vervangt en die in eer en geweten en na studie van de feiten en de persoon van de verdachte opgelegd zou worden door de rechter, mocht hij niet over de mogelijkheid beschikken om een elektronisch toezicht op te leggen.

b. Reflecties in de literatuur over de potentiële toepassing van het elektronisch toezicht

Niettegenstaande deze fundamentele bezwaren werd er in de literatuur gereflecteerd over de potentiële plaats van het elektronisch toezicht in de keten van de strafrechtsbedeling, over het toepassingsbereik van het elektronisch toezicht en over de toepassingsvoorwaarden ter zake, onder meer met het doel de voornoemde risico's zo veel als mogelijk uit te sluiten of te beperken. Hiertoe rapporteert de literatuur in essentie over de praktijk (regelgeving, experimenten, straftoemetingspraktijk) van het elektronisch toezicht in tal van landen, waarna hierbij kritische kanttekeningen geplaatst worden die niet steeds in concreto terugkoppelen naar wat eerst beschreven worden en die integendeel veelal principieel van aard zijn.

Globaal kan gesteld worden dat de literatuur beschrijft dat in het buitenland elektronisch toezicht veelvuldig toegepast wordt voor niet al te zware vermogensdelicten en voor inbreuken op de wegverkeersreglementering, onder andere dronken sturen, eventueel met zware gevolgen (dodelijke afloop). Gewelddelicten blijken in die praktijk veelal uitgesloten te worden van de toepassing van het elektronisch toezicht, evenals seksuele delicten, inzonderheid in een thuismilieu, drughandel en oplichting.

Naar de persoon toe geeft de literatuur aan dat in de internationale praktijk elektronisch toezicht veelal mogelijk geacht wordt voor de niet-gewelddadige low-risk, primaire delinquent, waarvan het recidiverisico laag ingeschat wordt. Die internationale praktijk blijkt als meest geschikte persoon voor elektronisch toezicht die persoon naar voor te schuiven die een stabiel, niet-marginaal thuismilieu, gesitueerd in een niet-criminogene buurt, kent, die een partner of familie heeft, een job en een telefoon en die bovendien geen drugs- of alcoholgerelateerde problemen heeft. Vanuit de voornoemde reserves die de literatuur in het algemeen principieel formuleert met betrekking tot het elektronisch toezicht, wordt door haar dit profiel mede ondertekend als zijnde het meest geschikt. De maatregel wordt door de literatuur die het punt aansnijdt, mogelijk geacht voor illegalen voor zover zij een vast verblijf hebben, onder andere in een asielcentrum. De ervaringen in het buitenland, waarover de literatuur rapporteert, blijken het elektronisch toezicht meer geschikt te achten voor meerderjarigen boven de 35 jaar.

Bij een en ander valt aan te stippen dat thans mondiaal (zie ter zake Engeland, de U.S.A. en Nederland) aan het elektronisch toezicht een ruimer toepassingsgebied verleend wordt door meer misdrijven en misdrijfplegers toe te laten tot het elektronisch toezicht dan in het begin, toen nog geëxperimenteerd werd met dit toezicht en logischerwijze in eerste orde geopteerd werd voor misdrijven en misdrijfplegers, waarvan men kan vermoeden dat zij hun elektronisch toezicht succesvol zouden volbrengen. Ook kan verwezen worden naar Frankrijk, waar overwogen wordt plegers van seksuele “crimes” en “délits” die hiervoor veroordeeld werden tot een gevangenisstraf van meer dan vijf jaar na het verlaten van de gevangenis te plaatsen onder elektronisch toezicht via G.P.S. voor een periode van maximum 20 respectievelijk 30 jaar. Er kan niet uitgesloten worden dat deze recente evoluties in de toekomst zullen leiden tot andere standpunten in de literatuur dan de voormelde. Ondertussen dienen we evenwel rekening te houden met de voorhanden zijnde gegevens die door de praktijk tot op heden gevoed zijn. Overigens dient opgepast te worden voor extrapolatie van het voornoemde Franse idee, politiek geïnspireerd onder meer door de zaak Fourniret : het elektronisch toezicht wordt er gesitueerd na de detentie, wat een andere insteek is dan het regeringsvoornemen in België om elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf; bovendien stelde het Franse recente rapport Fenech, nader geduid in noot 342 bij dit rapport, bepaalde bakens voorop met betrekking tot het elektronisch toezicht.

Voor wat de duur van het elektronisch toezicht betreft, wordt in de literatuur scherp een “pijngrens” vooropgesteld van 6 maanden, eventueel – volgens het belevingsonderzoek van de K.U.L. – te situeren op 12 maanden. Aan te stippen valt (zie ook III.3. van hoofdstuk I) dat de voornoemde term, die we in dit rapport hanteren, vermits de Nederlandstalige criminologische literatuur ze gebruikt, verwijst naar – zo wordt gesteld – een hogere graad van mislukking van het elektronisch toezicht, naargelang de duur ervan stijgt. Gebleken is dat in de praktijk van tal van landen deze pijngrens gerespecteerd wordt, doordat de elektronische toezichten er door de band van – heel – korte duur zijn. In de literatuur wordt, verwijzend naar in onder meer de door een grote punitiviteit gekenmerkte U.S.A. bestaande omzettingstabellen, voorts melding gemaakt van een ratio van 1 tot 3 voor wat de gelijkstelling tussen de gevangenisstraf en het elektronisch toezicht betreft.

Naar de invulling van het elektronisch toezicht toe, wordt in de literatuur over het algemeen een naakte toepassing onwenselijk geacht. Volgens die zelfde literatuur moet in globo voorzien worden in een zinvolle tijdsbesteding, bestaande uit werk, scholing of therapie. Een hulpverlenende begeleiding moet voorzien worden. Tevens wordt in de literatuur nogal eens gesuggereerd het elektronisch toezicht te koppelen aan een aantal voorwaarden, waarbij het vergoeden van het slachtoffer een primordiale rol vervult.

Op het vlak van de procedure inzake het elektronisch toezicht wordt in de literatuur het belang geaccentueerd van een diepgaande selectie en voorbereiding, waarvoor een zekere tijdspanne (gesproken wordt van een maand) voorzien moet worden. Tevens wordt in de literatuur gewezen op het belang van de rechterlijke motivering, waarin de rechter een taxatie moet maken van de gevaarlijkheidsgraad van de te veroordelen delinquent, wat inherent verwijst naar het recidiverisico.³⁵⁸

c. Het voorgenomen beleid van de Belgische regering tegen de achtergrond van de (inter)nationale literatuur inzake elektronisch toezicht, alsmede van de daarin voorgestelde praktijkervaringen met het elektronisch toezicht in het buitenland

Wanneer we het voorgenomen regeringsbeleid – dat inhoudt dat het elektronisch toezicht in de plaats dient te komen van de actuele effectieve gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar en dat thans bijgevolg beperkt is tot een stellingname over het bereik en de duur van het elektronisch toezicht – afwegen tegenover wat de literatuur, zich baserend op de praktijk van het elektronisch toezicht in het buitenland, stelt inzake het elektronisch toezicht, kan de conclusie niet anders luiden dan dat wat de regering vooropstelt verder gaat dan tal van ervaringen in het buitenland en dan wat de literatuur inzake de toepassing van het elektronisch toezicht vooropstelt. Dit is zo enerzijds voor wat de vooropgestelde duur van het elektronisch toezicht betreft als voor wat het toepassingsgebied (de misdrijven) betreft.

Een extractie over het jaar 2003 uit het centraal strafregister gaf namelijk aan dat met de voornoemde bestraffingsspanne als uitgangspunt heel wat misdrijven in aanmerking zouden komen voor elektronisch toezicht, die enerzijds met de criteria uit de actuele regeling inzake elektronisch toezicht voor deze maatregel niet vatbaar zijn en waarvan anderzijds de literatuur aangeeft dat tal van experimenten in het buitenland ze niet zien als een potentieel toepassingsgebied voor elektronisch toezicht.

³⁵⁸ Het komt ons niet voor dat het onlogisch is dat in de literatuur gereflecteerd wordt over de meest zinvolle invulling van het elektronisch toezicht, niettegenstaande zij recurrent ernstige reserves heeft bij het elektronisch toezicht. Vermits een tendens tot bredere invoering (zie inzonderheid het Franse model – hoofdstuk III) waarneembaar is, is het zelfs een plicht voor de wetenschap om hierover na te denken. De denkoefeningen die de literatuur onderneemt, zijn vanuit dezelfde ratio bovendien evenmin in contradictie met de vrij unisono weerklinkende opmerking in de literatuur met betrekking tot het net widening effect van het elektronisch toezicht. In dit kader is het niet onbelangrijk op te merken dat de literatuur blijkt vast te houden aan de positionering van het elektronisch toezicht in de fase van de strafuitvoering, dit net om de net widening te vermijden (cf. het adagium dat naarmate vroeger in de strafprocedure beslist wordt over de wijze van strafuitvoering, het risico op net widening stijgt).

De literatuurstudie gaf aan dat elektronisch toezichten tot 3 jaar in de praktijk van tal van landen niet blijkt voor te komen. Het regeringsvoornemen stelt dat het elektronisch toezicht als autonome straffen in de plaats dient te komen van de actuele effectieve hoofdgevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar. Deze formulering impliceert niet noodzakelijk dat het elektronisch toezicht dat de regering voor ogen staat, tot 3 jaar kan bedragen : een letterlijke lezing laat toe te stellen dat die duur korter kan zijn. Desalniettemin kan ons inziens evenwel verondersteld worden dat de regering een duur vooropstelt voor het elektronisch toezicht van minimaal een gelijke duur dan de gevangenisstraf die ze vervangt. Dit kan ons inziens afgeleid worden uit de ratio's die in de literatuur en in de magistratenbevraging naar voor komen inzake de equivalentie tussen de gevangenisstraf en het elektronisch toezicht.³⁵⁹ Een en ander neemt niet weg dat het elektronisch toezicht dat in de toekomst als autonome straf uitgesproken zal worden, in zijn uitvoering een kortere duur zal kunnen hebben dan wat in het vonnis of het arrest bepaald is door de toepassing van de regels van de voorwaardelijke en de voorlopige invrijheistelling : vermits de toepassing van deze regels thans geen recht inhoudt, dient bij de formulering van de wettelijke regeling inzake het elektronisch toezicht als autonome straf evenwel abstractie gemaakt te worden van deze eventualiteit, hoe waarschijnlijk ook.

III.1.3.2. De impact van het feit dat het voorgenomen regeringsbeleid deels verder gaat dan de (inter)nationale literatuur inzake elektronisch toezicht en dan de daarin voorgestelde praktijkervaringen met elektronisch toezicht in het buitenland

De vraag rijst of het erg is dat het regeringsvoornemen inzake het elektronisch toezicht als autonome straf verder gaat dan de nationale en internationale literatuur.

De kwantitatieve analyse die in het kader van dit onderzoek doorgevoerd werd, heeft aangetoond dat het elektronisch toezicht thans veelvuldig toegepast wordt op gewelds-, drugs- en fraudedelicten; in mindere mate wordt het ook wel toegepast op seksuele delicten. Het betreft hier misdrijven, waarvoor de nationale en internationale literatuur het elektronisch toezicht afraadt, dan wel waarvan uit de literatuur blijkt dat voor hen in het buitenland elektronisch toezicht veelal niet wettelijk mogelijk is of niet opgelegd wordt.

Wanneer we kijken naar wat de voornoemde analyse stelt met betrekking tot de mislukkingen van het elektronisch toezicht, dan blijkt dat slechts één vijfde van de elektronische toezichten negatief beëindigd worden. De voorhanden zijnde informatie laat voor wat die mislukkingen betreft niet toe te besluiten of nieuwe feiten aan de basis ervan liggen noch dat bepaalde misdrijven of bepaalde misdrijfplegers een grotere kans lopen om hun elektronisch toezicht negatief voortijdig afgebroken te zien.

Het komt ons dan ook voor dat de kwantitatieve gegevens niet ertoe nopen a priori bepaalde misdrijven of misdrijfplegers van de toepassing van het elektronisch toezicht uit te sluiten.

³⁵⁹ Respectievelijk « 1 dag gevangenisstraf = 3 dagen elektronisch toezicht » en « 1 dag gevangenisstraf = 1 dag elektronisch toezicht ».

Waar wel rekening mee gehouden moet worden is dat de elektronische toezichten in België thans door de band van korte duur zijn : gemiddeld draait de duur ervan rond de drie maanden. De mogelijkheid kan niet uitgesloten worden dat, indien men de duur ervan stelselmatig gaat opdrijven, de slaagpercentages anders gaan liggen en dat wel bepaalde correlaties zichtbaar gaan worden tussen bepaalde misdrijven/misdrijfplegers en de mate van welslagen van het elektronisch toezicht. Frappant is dat de actuele regeling inzake het elektronisch toezicht elektronische toezichten toelaat tot drie jaar. Het feit dat men hiertoe niet overgaat, verraadt misschien een zekere reserve in de Belgische praktijk inzake het elektronisch toezicht jegens lange periodes. Een en ander kan niet veronachtzaamd worden bij de totstandkoming van een wettelijke basis voor het elektronisch toezicht als autonome straf.

De dossieranalyse die we bij het nationaal centrum voor elektronisch toezicht uitvoerden bevestigt de kwantitatieve gegevens. Ze laat geenszins toe om vlakaf te zeggen dat bepaalde misdrijven of bepaalde categorieën van misdrijfplegers (recidivisten, buitenlanders, mannen, jongeren ...) uitgesloten dienen te worden van elektronisch toezicht. Ook hierbij dient onmiddellijk het grote caveat geplaatst te worden dat de in de betrokken dossiers bestudeerde elektronische toezichten van zeer beperkte duur zijn. Niets garandeert dat bij langere elektronische toezichten niet een en ander uiteengetrokken zou worden. Uit de dossieranalyse kwam overigens alvast in één geval uitdrukkelijk naar voor dat een verlengde duur van het elektronisch toezicht kan leiden tot een mislukking. De kwantitatieve analyse gaf dan weer aan dat een lichte verhoging van de misluktingsgraad te constateren valt in de vijfde en de zesde maand onder elektronisch toezicht : zes maanden is de termijn die in de literatuur veelal als de pijngrens vooropgesteld wordt.

Ten slotte bleek ook uit de in het kader van dit onderzoek georganiseerde rondetafels dat de magistratuur bij monde van de bevroagde magistraten niet wenst dat – wanneer het elektronisch toezicht als autonome straf doorgevoerd wordt – de wettelijke regeling ter zake bepaalde misdrijven/misdrijfplegers a priori van het elektronisch toezicht uitsluit. Wel geven de magistraten aan dat de duur van een elektronisch toezicht beperkt moet blijven tot 6 maanden à één jaar.

De Belgische kwantitatieve en kwalitatieve gegevens leiden bijgevolg tot de conclusie dat het Belgische regeringsbeleid geen bijspijking behoeft waar het een ruim toepassingsgebied vooropstelt voor het elektronisch toezicht naar misdrijven en misdrijfplegers toe. Wél lijkt een potentiële duur van drie jaar (zie hoger) voor een elektronisch toezicht exorbitant en onwenselijk lang : in die zin dient het regeringsbeleid bijgespijkerd te worden, althans scherp gesteld te worden in die zin dat een beperkte duur van het elektronisch toezicht vooropgesteld moet worden.

III.1.4. De inschatting van het beleid samengevat

Samenvattend kan gesteld worden dat het idee van de regering om elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf voor misdrijven, waarvoor thans effectieve

gevangenisstraffen van zes maanden tot drie jaar opgelegd worden, concreet twee positieve elementen in zich draagt : vooreerst impliceert het een wettelijke basis en ten tweede houdt het een rechterlijke tussenkomst in. Dit zijn twee pluspunten in vergelijking met de huidige toestand.

Daarnaast draagt een dergelijke invoering ook bij tot een bredere debatvoering over het al dan niet behouden van de gevangenisstraf als centrale sanctie in het Belgische straffenarsenaal : de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf kan alvast aanzien worden als een illustratie van een veranderende visie op die positionering, minstens vormt het een geschikt reflectiemoment ter zake.

De twee positieve concrete elementen (wettelijke basis; rechterlijke tussenkomst) zijn evenwel niet van die aard om het elektronisch toezicht uit de strafuitvoering te halen en – deels - naar de straftoemeting over te brengen. Door de in het kader van dit onderzoek bevroegde magistraten werd – het gegeven dat thans de gevangenisstraf centraal staat in het straffenarsenaal kan hierin meegespeeld hebben - tal van argumenten aangehaald om het elektronisch toezicht in de strafuitvoering te behouden (zie hiervoor afdeling II van hoofdstuk II). Niet te veronachtzamen is alleszins het feit dat de betrokkenen in een dergelijke context – minstens virtueel – een strafervaring gehad hebben. Bovendien worden in principe kortelings de strafuitvoeringsrechtbanken opgericht die ter zake geschikte fora zijn : vermits het ook hier magistraten betreft en vermits hun bevoegdheden aan een formeelwettelijke regeling onderworpen worden, brengt ook het integraal onderbrengen van het elektronisch toezicht in hun bevoegdhedenpakket de twee voornoemde voordelen met zich mee.

Indien de regering toch haar voornemen doordrijft om het elektronisch toezicht als een autonome straf in te voeren hoeft het beleid dat ter zake thans in termen van bereik en duur uitgetekend werd, niet bijgespijkerd te worden, waar het uitgaat van een ruim toepassingsgebied qua misdrijven en misdrijfplegers. Wél dient het herzien te worden op het vlak van de vooropgestelde duur van het elektronisch toezicht die – zoals we hoger aangaven – volgens ons in de ogen van de regering tot drie jaar mag bedragen : ter zake dient scherp vooropgesteld te worden dat deze in de fase van de straftoemeting enkel van korte duur kan zijn.

III.2. AANDACHTSPUNTEN VOOR EEN WETTELIJKE REGELING

Indien de regering haar voornemen doordrijft om elektronisch toezicht in te voeren als autonome straf, zal de magistratuur – zo werd door de bevroegde rechters die als spreekbuis voor de voornoemde beroepsgroep fungeerden, gesteld tijdens de rondetafels – haar loyaal toepassen zoals alle andere straffen. We zien niet direct redenen om hieraan te twijfelen.

Hierbij werd door de magistraten tijdens de in hoofdstuk II besproken rondetafels wel aangegeven dat de in de nota Onkelinx vooropgestelde regel dat, indien de straf van het elektronisch toezicht niet binnen een bepaalde termijn uitgevoerd kan worden, een straf met uitstel opgelegd moet worden, om redenen van geloofwaardigheid van het

bestraffingssysteem, niet weerhouden kan worden. Immers, deze regel zou erop neerkomen dat een persoon, desgevallend veroordeeld tot een effectieve gevangenisstraf van 3 jaar, uitstel opgelegd zou moeten worden, als het toegestane elektronisch toezicht niet uitgevoerd kan worden bij gebreke aan enkelbanden. Het komt de onderzoekers, nu deze bemerking inderdaad een terechte bekommernis naar de burger toe inhoudt, dan ook voor dat dit uitgangspunt van de nota Onkelinx dient te vervallen : de rechter dient namelijk in zijn straftoemeting in principe onafhankelijk te zijn van het al dan niet voorhanden zijn van de nodige logistieke middelen ter uitvoering van de straf;³⁶⁰ althans kan het naar de sociale aanvaardbaarheid toe niet door de beugel dat een gevangenisstraf van 3 jaar plotsklaps integraal omgezet wordt in een straf met uitstel, doordat de uitgesproken sanctie bij gebreke aan overheidsmateriaal niet uitgevoerd kan worden. De parallel met de werkstraf is duidelijk : ter zake werd gesteld dat de onafhankelijkheid van de rechter zich er tegen verzet dat hij geen werkstraf zou uitspreken bij gebrek aan voldoende plaatsen, waar een werkstraf verricht kan worden.³⁶¹

Deze parallel met de werkstraf – vrij recent als autonome straf ingevoerd - maakt ook dat bij wat in III.2. voorgesteld wordt, uitdrukkelijk rekening zal gehouden worden met de ervaringen met de invoering van de voornoemde straf.

III.2.1. De positionering van het elektronisch toezicht als autonome straf in het strafwetboek

III.2.1.1. De noodzaak van een wettelijke regeling

Het legaliteitsbeginsel, onder meer verwoord in artikel 14 G.W., maakt een wettelijke basis voor het elektronisch toezicht als autonome straf noodzakelijk. Vermits het elektronisch toezicht de privacy van de betrokkene raakt, dient die rechtsbasis op grond van artikel 22 G.W. een formele wet te zijn, logischerwijze het strafwetboek.

III.2.1.2. De positionering van de wettelijke regeling inzake het elektronisch toezicht als autonome straf

Het elektronisch toezicht zou in theorie op drie manieren in de strafwetgeving ingeschreven kunnen worden.

Een eerste wijze is dat men bij elke strafbepaling de strafmaten zou aanvullen met de verplichting dan wel mogelijkheid om elektronisch toezicht op te leggen. Dit lijkt ons evenwel onbegonnen werk, gelet op de enorme hoeveelheid aan (bijzondere) strafwetten. Ook omdat de toepassing van het elektronisch toezicht beperkt dient te blijven tot een maximale duur en veelal gepaard zal dienen te gaan met een geschiktheidstoets, zou deze

³⁶⁰ Het komt ons voor dat ook de nota Onkelinx, waarin het elektronisch toezicht als autonome straf vooropgesteld wordt, vasthoudt aan deze scheiding der machten (zie hiervoor I.1.2. van die nota, hoger aangehaald in dit algemeen besluit).

³⁶¹ S. VANDROMME, « Werkstraf » in X. (ed.), *Strafrecht en strafvordering. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 24.

heel concrete manier van werken vrij zinloos zijn en is een meer abstracte aanpak aangewezen.

Een tweede, meer abstracte mogelijkheid bestaat erin artikel 30bis Sw. te herschrijven. Dit artikel bepaalt dat de tot een vrijheidsstraf veroordeelden hun straf ondergaan in de inrichtingen, door de Koning aangewezen. Men zou dit kunnen uitbreiden met de mogelijkheid om de straf onder elektronisch toezicht te laten ondergaan, dit op beslissing van een magistraat. Aan te stippen valt dat deze optie aanleunt bij het in hoofdstuk III besproken Franse model. Het impliceert wel dat men een verschuiving doorvoert in de traditionele cesuur tussen de straftoemeting en de strafuitvoering, waarbij men de rechter voor wat dit laatste betreft een zekere bevoegdheid verleent. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat de regering, laat staan het parlement, in deze richting zal gaan.

De voorkeur dient dan ook gegeven te worden aan een derde wijze van implementatie van het elektronisch toezicht als autonome straf. Deze houdt enerzijds de inschrijving in artikel 7 Sw. in van het elektronisch toezicht als autonome straf in het straffenarsenaal dat van toepassing is op misdrijven, gepleegd door natuurlijke personen. Anderzijds houdt het de inschrijving in boek I, hoofdstuk II “Straffen” in van een omzettingsregel die in zekere zin aanleunt bij de systematiek van de veroordeling tot en de toepassing van de werkstraf.³⁶²

III.2.1.3. De aanpassing van artikel 7 Sw.

a. De positionering van het elektronisch toezicht als autonome straf in artikel 7 Sw.

Het is noodzakelijk artikel 7 Sw. aan te vullen met het elektronisch toezicht als autonome straf. Daartoe dient het tweede lid als volgt te worden herschreven.

“De straffen op de misdrijven gepleegd door natuurlijk personen toepasselijk zijn :

(...)

In correctionele zaken en in politiezaken :

- 1° gevangenisstraf;
- 2° elektronisch toezicht;
- 3° werkstraf”.

De plaats van de straf in artikel 7 Sw. geeft haar positie in de hiërarchie van de straffen weer : ze duidt met andere woorden aan of een straf zwaarder of lichter is dan de andere

³⁶² Cf. Wetsvoorstel tot invoering van elektronisch toezicht als een autonome straf, ingediend door C. Defraigne, *Parl. St.* Senaat 2003-2004, nr. 3-266/1. Dit voorstel houdt evenwel omzeggens een kopie in van de regeling van de werkstraf : om de verder vermelde redenen volstaat dat niet. Zie ook : Wetsvoorstel houdende invoering van het elektronisch huisarrest als een vorm van vrijheidsstraf, ingediend door A. Lizin, *Parl. St.* Senaat 1996-1997, nr. 1-525/1 : ook hier wordt een omzettingsregel gehanteerd, maar dan in de context van de strafuitvoering.

straffen.³⁶³ Deze gradatie is van essentieel belang, vooral bij de invoering van nieuwe straffen, vermits dan wel eens op grond van artikel 2, lid 1 Sw. – dat het principe van de niet-retroactiviteit van (strengere) strafwetten omvat – discussie rijst.

Na de invoering van de werkstraf heeft het Hof van Cassatie geoordeeld dat de werkstraf milder is dan de gevangenisstraf op basis van een kwalitatief criterium, met name omdat haar impact op de vrijheid minder groot is. De relatieve zwaarte van twee straffen wordt immers niet alleen bepaald aan de hand van hun duur en hun strafmaat, maar ook « en fonction de leur nature, de leur caractère, de leur espèce ou de leur objet ».³⁶⁴

Met deze definiëring door het Hof voor ogen kan met recht en reden gesteld worden dat de tweede plaats van het elektronisch toezicht gewettigd is : zijn impact op de vrijheid is namelijk minder groot dan de gevangenisstraf, maar wel groter dan de werkstraf. Dit wordt bevestigd door het hoger besproken belevingsonderzoek door de K.U.L. enkele jaren geleden uitgevoerd.³⁶⁵ Overigens sluit deze positionering ook aan bij wat de magistraten ter zake van oordeel zijn, zoals moge blijken uit de in het kader van dit onderzoek georganiseerde rondetafels.

Gelet op deze positionering zou men kunnen stellen dat met de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf tegemoet gekomen wordt aan de roep van het publiek naar meer punitiviteit die in de Belgische literatuur wel eens vastgesteld wordt.³⁶⁶ Vermits evenwel het publiek – zoals hoger aangegeven in hoofdstuk II – in eerste orde echter evenwel zou kunnen redeneren dat het elektronisch toezicht een zachte aanpak van criminaliteit inhoudt, is informatieverstrekking aan het publiek absoluut noodzakelijk, opdat het de impact zou beseffen van een dergelijk toezicht.

b. Een opheffing van artikel 7, lid 3 Sw. ?

Men zou kunnen overwegen de regel van lid 3 van artikel 7 Sw. op te heffen³⁶⁷ en toe te laten dat 1°, 2° en 3° in alle mogelijke combinaties toegelaten worden, inzonderheid –

³⁶³ L. DUPONT, *o.c.*, 229. Zie ook : L. DUPONT, « De relatieve zwaarte van de werkstraf » (noot onder Antwerpen 28 juni 2002), *T. Strafr.* 2002, (203), 204.

³⁶⁴ Cass. 8 januari 2003, *R.A.B.G.* 2003, 289, noot M. ROZIE, *J.T.* 2003, 49, *Rev. dr. pén.* 2003, 534-536, noot A. JACOBS ; Cass. 12 maart 2003, *T. Strafr.* 2003, 260, noot T. VANDER BEKEN en *J.L.M.B.* 2003, 1317.

³⁶⁵ Ook in het hoger besproken Nederlandse experiment met elektronisch toezicht gaven de bevroegde personen die elektronisch toezicht ervaren hadden, aan dat het minder zwaar is dan de gevangenisstraf (E. SPAANS en C. VERWERS, *o.c.*, 48).

³⁶⁶ Zie onder meer : K. BEYENS, S. SNACKEN en C. ELIAERTS, *o.c.*, 142.

³⁶⁷ Uit dat lid blijkt dat de wetgever de werkstraf uitdrukkelijk opgevat heeft als een alternatief voor de vrijheidsbenemende straf (L. DUPONT, *o.c.*, 231). De combinatie is wel mogelijk in geval van meerdaadse samenloop (Corr. Gent 4 oktober 2002, *R.A.B.G.* 2003, 314, noot M. ROZIE. De werkstraf kan samen met een geldboete of met een verval van het recht tot sturen opgelegd worden (Pol. Mechelen 28 november 2002, *R.A.B.G.* 2003, 303 resp. Corr. Dendermonde 3 december 2002, *R.A.B.G.* 2003, 306, noot M. ROZIE) : artikel 7 Sw. moet dan ook zo gelezen worden dat een gevangenisstraf en een werkstraf niet samen toegepast mogen worden voor hetzelfde strafbare feit (Contra : A. JACOBS en M. DANTINNE, « La peine de travail. Commentaire de la loi du 17 avril 2002 », *Rev. dr. pén.* 2002, 824, noot 24. Deze auteurs stellen dat, indien sommige feiten met een gevangenisstraf bestraft worden, de rechter wel verplicht is aan de oplegging van de werkstraf voor andere feiten te verzaken, of dat hij in dat geval voor alle feiten

naar dit onderzoek toe – dat het mogelijk wordt elektronisch toezicht samen met een gevangenisstraf hetzij samen met een werkstraf op te leggen. Overigens lijkt een dergelijke wijziging van artikel 7, lid 3 Sw. te stroken met artikel 17 van de aanbeveling nr. R (99) 22 van het comité van ministers van de Raad van Europa “concerning prison overcrowding and prison population inflation”. Deze bepaling stelt : “Combinations of custodial and non-custodial sanctions and measures should be introduced into legislation and practices such as unsuspended custodial sentences followed by community services, (intense) supervision in the community, electronic monitored house arrest and, in appropriate cases, by an obligation to undergo treatment”.³⁶⁸

De mogelijkheid tot gecombineerde straffen, ook wel “cocktailstraffen” genoemd, biedt met name het in hoofdstuk III toegelichte Nederlandse model. De opheffing van het verbod van artikel 7, lid 3 Sw. heeft een zekere potentie om de straf nog meer te individualiseren dan tot op heden mogelijk was. Bovendien komt het tegemoet aan het bezwaar dat tegen het elektronisch toezicht in de literatuur geuit wordt, met name dat het elektronisch toezicht een gevoel van straffeloosheid bij de bevolking creëert. Aan te stippen valt dat dit ervaren ook wel eens blijkt te heersen bij de magistratuur, althans bij de in het kader van dit onderzoek bevroegde magistraten (zie de magistratenbevraging – hoofdstuk II).

De kwestie is evenwel dat de voornoemde opheffing – het sluit aan bij het vorige lid - het risico in zich draagt van een strafrechtspleging die té repressief gericht wordt. In functie van het antwoord op de vraag welke prijs men wil betalen voor de maximalisering van de individualisering van de straf, zal dan al dan niet beslist kunnen worden tot opheffing van de regel van artikel 7, lid 3 Sw.

III.2.2. De regeling inzake het elektronisch toezicht als autonome straf als dusdanig

III.2.2.1. Een wettelijke basis, opgebouwd rond een omzettingsregel

a. De inhoud van de omzettingsregel

We concludeerden hoger tot de invoering van een omzettingsregeling in de trend van de werkstraf (“Art. 37ter. § 1. Indien een feit van die aard is om door een politiestraf of een correctionele straf gestraft te worden, kan de rechter als hoofdstraf een werkstraf opleggen. (...) om de regeling van het elektronisch toezicht in het strafwetboek in te lassen. Gelet op de gradatie die we weggelegd zien voor het elektronisch toezicht, suggereren we deze regeling te plaatsen in het strafwetboek voor de regeling van de werkstraf.

De voorkeur wordt gegeven aan een omzetting in functie van een concrete maximale gevangenisstraf. De redenen hiervoor zijn de volgende : 1° het elektronisch toezicht is

een werkstraf moet opleggen). Vermits elektronisch toezicht grotendeels een vrijheidsbenemende straf is, kan het hoger vermelde argument om de gevangenisstraf en de werkstraf niet samen op te leggen, alvast niet weerhouden worden in de context van het elektronisch toezicht.

³⁶⁸ www.coe.int

gevangenisvervangend bedoeld; 2° de magistraten gaven terecht aan dat dit een betere manier van werken is dan – zoals dat in artikel 37ter, § 1 Sw. gebeurt – uit te gaan van abstracte categorieën als “politiestraffen” en “correctionele straffen”.

We stellen dan ook voor dat de regeling aanvat met het volgende uitgangspunt : “Indien een feit van die aard is om gestraft te worden met een gevangenisstraf van één jaar of minder, kan de rechter als hoofdstraf een elektronisch toezicht opleggen van dezelfde duur als de gevangenisstraf die hij anders zou opleggen”. Hiermee wordt aangesloten bij de Franse regeling (zie hoofdstuk III), verstaan zijnde dat met de voorgestelde regeling de Belgische rechter – in tegenstelling tot zijn Franse collega’s – niet in de strafuitvoering treedt : het elektronisch toezicht wordt namelijk als autonome straf in het strafwetboek ingeschreven. Ter verduidelijking benadrukken we dat in het voorliggende voorstel geen gevangenisstraf uitgesproken wordt, maar louter een elektronisch toezicht.

In bijlage I wordt overigens een overzicht geboden van het bereik van de vooropgestelde strafmaat van een jaar effectief aan de hand van een extrapolatie uit het centraal strafregister (2003).

b. De motivering van de omzettingsregel

Met de maximumduur van één jaar wordt de in de literatuur steeds weerkerende kwestie van de “pijngrens”, alsmede de visie van de magistraten ter zake gerespecteerd : de “pijngrens” wordt namelijk – onder meer door het belevingsonderzoek van de K.U.L. op 6 maanden, maximaal op één jaar gesteld, grens die de magistratuur wenst te respecteren. Aan te stippen valt dat – zoals in III.3. van hoofdstuk I aangegeven – de in de Nederlandstalige criminologische literatuur gehanteerde, maar ongelukkig gekozen term “pijngrens” refereert naar de idee dat naargelang de duur van het elektronisch toezicht toeneemt, het risico op mislukken ervan stijgt, wat dan zou leiden tot (her)opsluiting. Deze visie wordt niet weerlegd door het Belgische kwantitatieve materiaal, door de bij het N.C.E.T. doorgevoerde dossieranalyse noch door de ervaringen in het buitenland, zodat het behoort met deze kwestie rekening te houden. Men mag namelijk niet vergeten dat de effectiviteit van het elektronisch toezicht – hiermee onderscheidt het zich van de gevangenisstraf, niet door het feit dat het (fysiek en) psychisch lijden veroorzaakt – afhangt van de medewerking van de betrokkene die zal afbrokkelen naargelang de persoon in kwestie meer en meer gefrustreerd raakt door de aanwezigheid van de enkelband en de hiermee samenhangende controle.

In deze context is het niet onbelangrijk op te merken dat de kwantitatieve analyse, in het kader van dit onderzoek doorgevoerd, aangaf dat een lichte stijging van de misluktingsgraad vastgesteld wordt in de vijfde en de zesde maand onder elektronisch toezicht. Dit gegeven neemt niet weg dat de meeste heropsluitingen volgens dezelfde analyse plaatsvinden in de beginperiode van het elektronisch toezicht. Bovendien bestaat er in België wel enige ervaring met elektronische toezichten van langere duur, met name van meer dan een jaar : deze blijken niet slechter te verlopen dan elektronische toezichten van korte duur. Het gaat hier – voor wat de in het kader van dit onderzoek bestudeerde periode betreft – evenwel slechts om 18 gevallen (0, 8 %), wat een te beperkte groep is

om conclusies te wettigen in de zin van dat men met de vooropgestelde pijngrens geen rekening zou moeten houden in het uittekenen van een beleid of wettige regeling. De voornoemde stijging van het misluktingspercentage in de vijfde en de zesde maand onder elektronisch toezicht zet integendeel tot waakzaamheid ter zake aan. Een en ander neemt niet weg dat in de toekomst, wanneer er een bepaalde significante groep van elektronische toezichten van één jaar dat effectief uitgevoerd wordt zich zou aftekenen en er zou blijken dat deze groep positieve resultaten kent, in die zin dat de betrokken elektronische toezichten goed verlopen, de in dit kader vooropgestelde maximumtermijn van één jaar opgedreven kan worden.

Ondertussen is het evenwel – gelet op de gedane kwantitatieve vaststellingen en gelet op het feit dat de Belgische ervaringen met elektronische toezichten van lange duur te beperkt is om er globale lessen uit te trekken – van belang dat de voornoemde “pijngrens” gerespecteerd wordt, te meer vermits men onder elektronisch toezicht in contact komt met andere personen die geen veroordeling opgelopen hebben. Men moet vermijden dat zij meegestraft worden, hetzij doordat de persoon onder elektronisch toezicht nerveus wordt en dat op een of andere manier op hen afreageert, hetzij doordat zij door een lange loopduur van het elektronisch toezicht (mee) onderworpen worden aan een aanslepende controle. Dit is een extra argument om de kwestie van de “pijngrens” ernstig te nemen, naast het feit dat thans in de literatuur veelal vooropgesteld wordt dat naarmate de duur van het elektronisch toezicht toeneemt, de kans op welslagen ervan daalt, wat tot (her)opsluiting leidt : dit laatste is zeker niet de bedoeling van de regering.

c. De voorgestelde ratio

De ratio van “één dag gevangenisstraf = één dag elektronisch toezicht”, noodzakelijk omdat we in dit eindrapport concluderen tot de invoering van een omzettingsregel, vloeit voort uit de magistratenbevraging. Vermits de magistraten de nieuwe sanctie zullen moeten opleggen, behoort het dat een ratio gehanteerd wordt die zij billijk en ernstig vinden : er dient derhalve aangesloten te worden bij de voorgestelde ratio.³⁶⁹ Alleszins vermindert deze stellingname – samen met de positionering op de tweede plaats in de hiërarchie der straffen – straftoemingsvraagstukken, zoals deze gerezen zijn naar aanleiding van de invoering van de werkstraf.³⁷⁰ Door het in de plaats stellen van een effectieve gevangenisstraf stelt zich ook de discussie niet over de verhouding tot de geldboete, discussie die wel gerezen is met betrekking tot de invoering van de werkstraf.³⁷¹ De vooropgestelde ratio biedt ook het voordeel van duidelijkheid, wanneer we vergelijken met de omzettingsregel inzake de werkstraf : tijdens de slotvergadering van het comité ter begeleiding van dit onderzoek van 23 september 2005 werd inzake die omzettingsregel grote onvrede geuit, vermits het vaak niet duidelijk is welke criteria de rechter hanteert om een aantal uren werkstraf te plakken op een politie- of een

³⁶⁹ Het feit dat deze ratio verschilt van deze die in de literatuur nogal eens naar voor komt, namelijk « één dag gevangenisstraf = drie dagen elektronisch toezicht », maakt het overigens mogelijk in de straftoemeting recht te doen aan de kwestie van de « pijngrens ».

³⁷⁰ Zie voor een overzicht : S. VANDROMME, *l.c.*, 16-19.

³⁷¹ Zie hierover onder meer : P. HELSEN, « Hoe zwaar weegt de werkstraf ? Nog (jurisprudentieel) werk aan de winkel », *N.J.W.* 2002, (123), 125-126 ; S. VANDROMME, *l.c.*, 12-13 en 35.

correctionele straf : dit creëert de indruk van willekeur, wat absoluut vermeden moet worden.

Met dit uitgangspunt wordt voor een deel ook tegemoet gekomen aan de bekommernis de in de literatuur gesignaleerde netwideningseffecten van het elektronisch toezicht in te dijken. Door de toepassing ervan te beperken tot die misdrijven, waarvoor thans effectieve gevangenisstraffen tot één jaar uitgesproken worden, komt het elektronisch toezicht namelijk veelal in de plaats van korte straffen die thans niet uitgevoerd worden. Met Beyens kan gesteld worden dat dit effect niet netwidenend is³⁷² : het komt bovendien tegemoet aan het logische principe dat de magistratuur bij monde van de bevroegde magistraten blijkt te huldigen, namelijk dat een straf realistisch moet zijn én uitgevoerd moet worden. Overigens startte – zoals in hoofdstuk I aangegeven – de nota Onkelinx net vanuit de bekommernis de korte straffen uit te voeren.

Zoals we in III.6.1. van hoofdstuk I aangaven gaan thans bepaalde stemmen in de criminologische literatuur op die het net widenend effect van alternatieven voor de gevangenisstraf ontkennen of relativeren : deze literatuur is evenwel niet derwijze ontwikkeld of gegeneraliseerd dat het ertoe mag leiden het risico op net widening te negeren.

III.2.2.2. De inhoud van de regeling van het elektronisch toezicht als autonome straf als dusdanig

a. Geen uitsluiting van bepaalde misdrijven of misdrijfplegers

Uit de magistratenbevraging, maar tegelijkertijd op grond van de kwantitatieve analyse en de dossieranalyse doorgevoerd bij het N.C.E.T, kan geconcludeerd worden dat er geen enkel misdrijf a priori uitgesloten moet worden van de toepassing van het elektronisch toezicht.

Mocht de regering toch willen opteren voor een negatieve lijst, dan mag die – op risico van overcomplicering van de straftoemeting – niet verschillen van degene die inzake de werkstraf in artikel 37ter, § 1 Sw. fungeert.

De regelgeving dient rekening te houden met de toepassing van het principe van de non-discriminatie van van het gelijkheidsbeginsel. Meer bepaald dient men er waakzaam voor te zijn of het wel kan om bepaalde categorieën van verdachten (vreemdelingen, illegalen, recidivisten) uit te sluiten van de toepassing van het elektronisch toezicht, dit op grond van het criterium dat men zich al dan niet zal willen onttrekken aan de straf. Uit de hiervoor vermelde, in het kader van dit onderzoek gestelde handelingen, blijkt alvast niet de noodzaak deze categorieën a priori uit te sluiten van de toepassing van het elektronisch toezicht.³⁷³ Bovendien zou een beperking in die zin een discriminatie in het leven kunnen

³⁷² K. BEYENS, *l.c.*, 493.

³⁷³ Cf. het feit dat de werkstraf niet beperkt werd in functie van het gerechtelijk verleden van de beklaagde : ratio legis hiervan was dat de werkstraf geen gunst is (S. VANDROMME, *l.c.*, 15. Voor een voorbeeld : Gent 23 september 2002, *R.A.B.G.* 2003, 296, noot M. ROZIE). Het zelfde kan gezegd worden voor wat betreft het elektronisch toezicht.

roepen die eventueel de toets van artikel 14 E.V.R.M. en van de artikelen 10 en 11 G.W. niet zou kunnen doorstaan.

Het is aan de rechter om te waken over de evenredigheid tussen de straf en de ernst van het misdrijf.³⁷⁴

b. Procedurekwesties

b.1. De toestemming van de betrokkene

Op het vlak van de procedure dient als absolute vereiste de toestemming van de betrokkene, die evenwel niet moet overgaan tot bekentenissen of erkenning van de feiten, vooropgesteld worden : het eerste vloeit logischerwijze voort uit het feit dat de betrokkene een serieus engagement ter resocialisering op zich neemt en het tweede doordat het stellen van een dergelijke vereiste zou indruisen tegen het zwijgrecht van de betrokkene, gegarandeerd in artikel 6 E.V.R.M. Voorafgaand aan zijn instemming moet de betrokkene ingelicht worden over de draagwijdte van de straf en gehoord worden in zijn opmerkingen (cf. de regeling van de werkstraf en de Franse regeling inzake het elektronisch toezicht) : ook dit vloeit voort uit het feit dat het elektronisch toezicht zeer belastend is/kan zijn voor de betrokkene; hij dient bijgevolg enerzijds goed ingelicht te zijn over wat een dergelijk toezicht inhoudt en anderzijds gemotiveerd te zijn om de sanctie te doen lukken.

Vermeld zij dat de vereiste van de instemming van de beklaagde met de werkstraf in de wet ingelast werd onder meer om het bezwaar te ondervangen dat voortvloeit uit artikel 4 E.V.R.M., volgens hetwelk niemand gedwongen kan worden dwangarbeid of verplichte arbeid te verrichten.³⁷⁵ Vandromme geeft aan dat door de vereiste van de voorafgaande informatie en van de toestemming van de betrokkene te stellen, de Belgische regelgeving voldoet aan de rechtspraak van het E.H.R.M. in zijn arrest van 23 november 1983 (Van der Mussele versus België) met betrekking tot artikel 4 E.V.R.M., te meer daar de werkstraf veelal geen onredelijk zware straf is en resocialiserend opgevat is.³⁷⁶ Vermits het elektronisch toezicht veelal ook een aspect werken in zich draagt, worden de

³⁷⁴ Cass. 26 november 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, 441. Cf. Vandromme waar hij verwijst naar de Nederlandse minister van justitie in de discussie over de invoering van de taakstraf: « De terughoudendheid van deze parlementsleden bij de toepassing van taakstraffen bij zware delicten, deel ik. Ook ik acht het op het eerste gezicht moeilijk voorstelbaar dat bijvoorbeeld voor een moord of een ernstige verkrachting een taakstraf wordt opgelegd. Het is naar mijn oordeel evenwel niet aangewezen om hierin een wettelijke bovengrens te stellen (...). De oplegging van de straf is een zaak van de rechter, die juist in het individuele geval de meest bij het gepleegde delict en de persoon van de veroordeelde passende sanctie zal opleggen. (...) Bij de meeste delicten zijn omstandigheden denkbaar waardoor een niet al te zware sanctie de meest passende is. (...) Ook lichtere gevallen binnen een objectief zwaar delict, moeten mijns inziens toegankelijk blijven voor oplegging van een taakstraf. Dat geldt evenzeer ten aanzien van zedendelicten. Ik wil daarom niet bepaalde delicten uitsluiten voor oplegging van taakstraffen » (S. VANDROMME, « Voor welke misdrijven kan een werkstraf worden opgelegd ? » (noot onder Antwerpen 28 november 2002), *T. Strafr.* 2003, (150), 154).

³⁷⁵ L. DUPONT, *o.c.*, 230.

³⁷⁶ S. VANDROMME, *l.c.*, 5-6.

voornoemde vereisten best – ook om de hiervoor vermelde redenen die de gestelde vereisten wettigen – in een wettelijke regeling geïncorporeerd.

b.2. De toestemming van de huisgenoten

De toestemming van de huisgenoten mag *niet* bepalend zijn voor het al dan niet verlenen van het elektronisch toezicht en kan bijgevolg niet ingeschreven worden in de wettelijke regeling als vereiste : het opleggen van een straf kan namelijk wettelijk niet afhankelijk gesteld worden van de wil van derden. Dit neemt niet weg dat het gepast is er naar te polsen (evenals naar alle andere mogelijke relevante factoren) in de maatschappelijke enquête, voorafgaand aan de beslissing van de magistratuur, te meer daar uit de kwantitatieve analyse gebleken is dat een aantal elektronisch toezichten niet van de grond kon komen door een gebrek aan toestemming van de huisgenoten.

Ook kan – zoals bij de werkstraf – ingeschreven worden dat de rechter in zijn beslissing rekening kan houden met de belangen van de eventuele slachtoffers. In de memorie van toelichting zal evenwel aangeven moeten worden dat dit niet impliceert dat het slachtoffer een zeg heeft in de keuze en de omvang van de straf en haar modaliteiten : het betekent bijvoorbeeld dat de rechter kan beslissen dat het elektronisch toezicht niet uitgevoerd wordt in de onmiddellijke buurt van de slachtoffers.³⁷⁷

b.3. De maatschappelijke enquête

De voornoemde maatschappelijke enquête wordt door de in het kader van de rondetafels bevroegde magistraten (zie hoofdstuk II) belangrijk geacht, maar niet steeds noodzakelijk : wanneer het gelet op de zwaarte of het lichte karakter van de feiten duidelijk is dat het elektronisch toezicht onmogelijk respectievelijk zeker wel opgelegd kan worden, hoeft de enquête volgens de magistraten niet uitgevoerd te worden.³⁷⁸ Het komt ons voor dat – vermits men de persoon onder elektronisch toezicht “de vrijheid” instuurt, wat een gedegen screening vereist – de wetgeving een principiële verplichting tot het uitvoeren van een maatschappelijke enquête dient te voorzien, wanneer het parket het elektronisch toezicht vordert, de verdachte erom vraagt of de rechter het overweegt : de rechter dient evenwel ervan te kunnen afzien in de voornoemde hypothese, waarvan uit de motivering moet blijken dat ze zich stelt. Deze stellingname – afwijkend van de regeling van de werkstraf – is ingegeven door het feit dat het elektronisch toezicht hoger dient te staan in de hiërarchie der straffen dan de werkstraf en de betrokkene naar zijn thuismilieu terugstuurt.

Uit de kwantitatieve analyse dient onthouden te worden dat de duur tussen de aanvraag van een enquête met het oog op de toekenning van een elektronisch toezicht en de ontvangst van het verslag van de enquête gemiddeld een maand bedraagt : hiermee dient rekening gehouden te worden in de te ontwerpen regelgeving.

³⁷⁷ S. VANDROMME, *l.c.*, 24.

³⁷⁸ De bevroegde magistraten wensen dat de enquête reeds onder auspiciën van het parket dan wel de onderzoeksrechter doorgevoerd wordt en zich al in het dossier bevindt, als de rechter zich erover buigt.

b.4. De motivering van het elektronisch toezicht als autonome straf

Ons inziens dient een motivering in termen van artikel 195 Sv. te volstaan. Een specifieke motivering voor het geval men een elektronisch toezicht niet oplegt, zoals dat voorzien is voor de werkstraf, is volgens ons overbodig, te meer daar gebleken is dat het Hof van Cassatie zich heel soepel opgesteld heeft in de beoordeling van die bijzondere motiveringsplicht: de motivering van de keuze voor een gevangenisstraf en een geldboete lijkt te volstaan als motivering van de weigering een werkstraf uit te spreken.³⁷⁹

In de huidige stand van zaken – waarin de Belgische staat de scheiding der machten kent en gelet op het voormelde standpunt van het Hof van Cassatie inzake motivering met betrekking tot de werkstraf – is het invoeren van een specifieke motiveringsplicht inzake het elektronisch toezicht dan ook geenszins opportuun.

Aan te stippen valt wel dat de magistraten de door de commissie Holsters vooropgestelde parameters inzake de motivering van de bestraffing in het algemeen als zeer terecht bevonden: het komt ons dan ook voor dat het aanbeveling verdient deze in het wetboek van strafvordering te implementeren, maar dan op algemene wijze en niet voor specifieke sancties, door daarin expliciet te bepalen en dus te eisen dat in een vonnis of arrest – als het ware checklistmatig – de parameters, vooropgesteld door de commissie Holsters (zie hiervoor hoofdstuk I, III.5.), stelselmatig doorlopen worden. Derwijze kan bijgedragen worden tot het bepalen op gestoffeerde en gemotiveerde wijze van een geïndividualiseerde straf.

c. De invulling van het elektronisch toezicht

Op het vlak van de invulling van het elektronisch toezicht kan verwezen worden naar de regeling van de werkstraf, waar gesteld wordt dat magistraten aanwijzingen mogen geven omtrent de invulling van de werkstraf. Dupont stelt hierover: « het bezwaar dat een dergelijk instructierecht van de rechter strijdig zou zijn met de scheiding van de machten werd door het parlement ter zijde geschoven. »³⁸⁰ Niets laat vermoeden dat dit oordeel van de wetgever anders zou luiden met betrekking tot het elektronisch toezicht. De wetgeving moet ter zake toelaten dat de magistraten in hun vonnis de grove lijnen van het elektronisch toezicht uittekenen.

Voor de verdere uitwerking dienen maatschappelijke assistenten te zorgen. Zonder dat dit noodzakelijkerwijze in de wet ingeschreven dient te worden, kan aangegeven worden dat de magistraten ervoor opteren dat er een inhoud/planning aan het elektronisch toezicht gegeven wordt die voor het overige simpel gehouden kan worden en kan bestaan uit enerzijds een blok “wonen” en anderzijds een blok “werken/opleiding/vorming”, eventueel gekoppeld aan een vorm van psychische begeleiding.

³⁷⁹ Cass. 12 februari 2003, *J.L.M.B.* 2003, 1310 en *Rev. dr. pén.* 2003, 921-925, met noot. Ook werd aanvaard als voldoende motivering om een geldboete boven een werkstraf uit te spreken: « Gezien de aard en de ernst van het door eiser gepleegd misdrijf, er geen grond is om tegen hem een werkstraf uit te spreken, aangezien die maatregel van dien aard is dat eiser de ernst van zijn daden zou bagatelliseren » (Cass. 8 september 2004, www.cass.be).

³⁸⁰ L. DUPONT, *o.c.*, 232.

De aanwijzingen die door de magistratuur gegeven worden, mogen overigens niet al te concreet zijn. Anders bestaat het risico dat de straf onuitvoerbaar wordt : de aanwijzingen van de rechter zijn immers bindend voor de assistent die instaat voor de concrete invulling van de straf en voor de toezichtsorganen die misschien wel de concrete invulling van de straf kunnen preciseren of wijzigen, maar hierbij niet mogen afwijken van de aanwijzingen die de rechter bij vonnis of arrest opgenomen heeft.³⁸¹

Voorts komt het ons voor dat het aangewezen is de mogelijke implementatie te bestuderen van het Franse recht, waar het de mogelijkheid biedt om het elektronisch toezicht te koppelen aan bepaalde maatregelen (bijvoorbeeld het vergoeden van het slachtoffer), eveneens uit te spreken door de rechter. De voorwaarden die vervat liggen in deze maatregelen, kunnen het resocialiserende karakter van de straf alleen maar verder stimuleren en recht doen aan de herstelgedachte die het elektronisch toezicht als autonome straf mee ingeeft (zie hoofdstuk I).

d. De aanvang van het elektronisch toezicht

Het behoort in de wetgeving in te schrijven dat het elektronisch toezicht in een te bepalen korte tijd na het vonnis uitgevoerd zou moeten worden : de voorwaarden die de rechter deden beslissen tot het elektronisch toezicht, kunnen namelijk snel wijzigen. Het komt ons evenwel voor dat, mocht de uitvoering op zich zou laten wachten, dit niet ten kwade geduid kan worden van de veroordeelde (uiteraard voor zover hij de hand niet heeft in de vertraging), omdat het aan de staat is ervoor te zorgen dat de sancties die namens haar uitgesproken worden, ook daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden.

e. Reflecties over de rol van het N.C.E.T. en de dienst justitiehuisen

De vraag rijst nog wie de voornoemde maatschappelijke enquête moet uitvoeren, wie het elektronisch toezicht inhoud moet geven, opvolgen en controleren. Thans vervult het het N.C.E.T. deze rol. Het N.C.E.T. maakt deel uit van de dienst individuele gevallen binnen het directoraat-generaal uitvoering van straffen en maatregelen van het ministerie van justitie. De wetgever zal, wanneer hij wetgevend initiatief ontplooit ter invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, zich moeten bezinnen over deze situering. Het komt namelijk logisch voor dat, wanneer het elektronisch toezicht een autonome straf wordt, de voorbereiding van de beslissing tot de sanctie van het elektronisch toezicht – naar analogie met de werkstraf³⁸² - een taak wordt van de dienst justitiehuisen van het ministerie van justitie.³⁸³ Gewaakt zal moeten worden over het bewaren en de valorisering van de expertise ter zake van het N.C.E.T. Uit de magistratenbevraging blijkt alvast discussie tussen twee taalgroepen : de Nederlandstalige magistraten zijn van

³⁸¹ Cf. in verband met de werkstraf : S. VANDROMME, *l.c.*, 26.

³⁸² Zie art. 37quater, § 2 Sw.

³⁸³ Voor wat het elektronisch toezicht tijdens de strafuitvoering betreft, kan die taak ons inziens wel blijven berusten bij de dienst individuele gevallen, meer bepaald bij het N.C.E.T. Overigens valt aan te stippen dat tijdens het begeleidingscomité van 4 februari 2005 door het kabinet van de minister van justitie opgemerkt werd dat het niet de bedoeling is om, wanneer het elektronisch toezicht als autonome straf ingevoerd zal zijn, het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit te schrappen (bijlage III).

oordeel dat het de maatschappelijke assistenten van de dienst justitiehuizen zijn die de maatschappelijke enquête dienen uit te voeren, terwijl het N.C.E.T. wel kan instaan voor de opvolging en de controle; de Franstalige magistraten zijn van oordeel dat het hele voornoemde takenpakket naar het N.C.E.T. kan verhuizen. Wijzelf zijn alvast van oordeel dat het begeleidings- en controleaspect inzake het elektronisch toezicht kan berusten bij het N.C.E.T. We zien hiervoor – naast de voormelde positionering van het N.C.E.T. – een argument in het feit dat wat betreft de werkstraf de bevoegde sociale assistent (en probatiecommissie) aangeduid wordt in functie van het gerechtelijk arrondissement van de verblijfplaats van de betrokkene : het moge duidelijk zijn dat een verhuis het een en het ander teweegbrengt op het vlak van bevoegdheden en aansluitend de transfer van dossiers³⁸⁴ : dit probleem wordt alvast opgelost door een nationale instantie als het N.C.E.T bevoegd te maken. Qua toezichtsprocedure, in te schrijven in de wetgeving, kan dan grotendeels inspiratie gezocht worden in de actuele regeling van het elektronisch toezicht.

f. De controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht : de kwestie van de vervangende straf

Op het vlak van de controle op de uitvoering van het elektronisch toezicht wordt vanuit de bevraagde magistraten vooropgesteld dat een vervangende straf voorzien moet worden. Die moet volgens de bevraagde magistraten bestaan uit een effectieve gevangenisstraf, gelijk aan de duur van het elektronisch toezicht³⁸⁵ : het deel van het elektronisch toezicht dat niet uitgevoerd kon worden, kan dan ook vervangen worden door de in duur corresponderende vervangende gevangenisstraf.

Deze keuze voor een vervangende straf lijkt ons gewettigd, te meer daar de nota Onkelinx, waarin het elektronisch toezicht als autonome straf vooropgesteld wordt, blijkt vast te houden aan het systeem van de vervangende straffen. Ter zake zij verwezen naar punt V. van die nota, waarin overigens uitdrukkelijk gesproken wordt van een vrijheidsbeneming als vervangende straf ter zake.

Het komt ons verder voor dat om redenen van consistentie in het strafwetboek en van de noodzaak aan duidelijke principes in het strafrecht er inderdaad een vervangende straf voorzien moet worden die een gevangenisstraf dient te zijn. Het strafwetboek voorziet namelijk voor elke hoofdstraf – logischerwijze met uitzondering van de gevangenisstraf – een vervangende straf.³⁸⁶ Nu ook het elektronisch toezicht als autonome straf en hoofdstraf in het strafwetboek ingelast zal worden, behoeft ook deze sanctie een vervangende straf. Voor wat betreft de andere hoofdstraffen wordt telkens een straf als vervangende straf voorzien die hoger staat op de zwaartesschaal : de gevangenisstraf

³⁸⁴ S. VANDROMME, *l.c.*, 29.

³⁸⁵ Cf. de werkstraf, waar de wetgever geen concrete omrekeningsformule in de wet ingeschreven heeft en aldus een zeer ruime bevoegdheid gegeven aan het parket inzake wat nog uitgevoerd moet worden (S. VANDROMME, *l.c.*, 32). Door een vervangende gevangenisstraf van gelijke duur voorop te stellen, wordt voor wat het elektronisch toezicht betreft die ruimte alvast ingedijkt.

³⁸⁶ Zie artikel 40 Sw. voor de geldboete en de artikelen 37ter, § 1, lid 1 en 37quinquies, § 4, lid 1 Sw. voor de werkstraf.

respectievelijk de gevangenisstraf of de boete.³⁸⁷ Gelet op de positionering op die schaal die wij weggelegd zien voor het elektronisch toezicht, is de hogere straf de gevangenisstraf. Stellen dat een en ander zou neerkomen op net widening (of op het niet bereiken van een daling van de gevangenispopulatie) is ons inziens niet gepast : voor een vervangende gevangenisstraf effectief opgelegd wordt heeft de betrokkene enerzijds een andere, niet-carcerale sanctie opgelegd gekregen en anderzijds gekozen voor de niet-uitvoering hiervan. Zijn voor dit laatste gegronde redenen of een rationele uitleg, bestaat binnenkort nog altijd de sluis van de strafuitvoeringsrechtbanken om een ander uit te filteren.

g. De toepassing van de Probatiewet

Conform artikel 8 Probatiewet kan de werkstraf geheel of gedeeltelijk met uitstel uitgesproken worden, mits voldaan is aan de toepassingsvoorwaarden hiertoe : ook uitstel met probatievoorwaarden,³⁸⁸ inclusief het volgen van een opleiding, kan luidens artikel 8, § 2, voor wat dit laatste betreft, mits de hele werkstraf met uitstel verleend is (art. 1, § 3 Probatiewet).

Hoewel de magistraten hiervan geen voorstander zijn, lijkt het ons aangewezen om – om redenen van consistentie van het systeem – de mogelijkheid van uitstel en zeker ook van probatie-uitstel te voorzien voor het elektronisch toezicht. Derwijze kan ook bijgedragen worden tot een gepaste individualisering van de straf.

h. De noodzaak tot het innemen van een standpunt omtrent de registratie van het elektronisch toezicht op het strafregister en op het bewijs van goed zedelijk gedrag

Conform de vraag van de magistratuur, geformuleerd door de in de rondetafels bevroegde magistraten, zal de regering/wetgever ook standpunt moeten innemen met betrekking tot de notitie van een veroordeling tot elektronisch toezicht op het strafregister. De vergelijking kan getrokken worden met de werkstraf die vermeld wordt op het centraal strafregister, maar niet op de uittreksels uit het strafregister noch op het bewijs van goed zedelijk gedrag.³⁸⁹ Vermits de werkstraf minder zwaar is, kan een onderscheiden behandeling aangewezen zijn. Anderzijds kan de werkstraf ook in de plaats komen van correctionele gevangenisstraffen tot 5 jaar. De regering zal in functie van het een en het ander moeten reflecteren. Bovendien kan men zich de vraag stellen waarom bijvoorbeeld

³⁸⁷ Aan te stippen valt dat de boete op de schaal van artikel 7 Sw. lager staat dan de werkstraf. Desalniettemin werd in de literatuur inzake de werkstraf uit het feit dat een geldboete kan voorzien worden als vervangende straf voor een werkstraf, argumentatie geput om te stellen dat de geldboete zwaarder is dan de werkstraf (zie : S. VANDROMME, *l.c.*, 12). Bovendien kan een parallel getrokken worden met de regeling inzake de werkstraf die maakt dat voor het elektronisch toezicht de gevangenisstraf de vervangende straf dient te zijn. De regel dat, indien de werkstraf in plaats van de geldboete als hoofdstraf opgelegd werd, de vervangende straf noodzakelijk een geldboete is (S. VANDROMME, *l.c.*, 10), kan namelijk gemakkelijk vervangen worden door de regel dat, indien het elektronisch toezicht in de plaats van een gevangenisstraf opgelegd wordt, de vervangende straf noodzakelijk een gevangenisstraf dient te zijn.

³⁸⁸ Zie onder meer : Corr. Hasselt 26 juni 2003, *Limb. Rechtsl.* 2003, 207-208.

³⁸⁹ S. VANDROMME, *l.c.*, 12.

korte gevangenisstraffen of lichte boetes wel moeten blijven fungeren op de voornoemde stukken en een stevige werkstraf niet ?

IV. GLOBALE SLOTSOM

IV.1. HET STATUUT VAN DE AANBEVELINGEN IN DIT RAPPORT

In de nationale en de internationale literatuur wordt met betrekking tot de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf recurrent het gevaar voor net widening vooropgesteld. De magistratenbevraging, georganiseerd in het kader van dit onderzoek, heeft aangetoond dat dit gevaar niet denkbeeldig is. Men moet bij de invoering van een nieuwe regeling, laat staan bij de invoering van een nieuwe straf dan ook zeker rekening houden met het voornoemde risico, zelfs al gaan in de criminologische literatuur recent – zoals in III.6.1. van hoofdstuk I aangegeven – bepaalde stemmen die zouden ontkennen of relativeren dat er een net widening effect uitgaat van alternatieven voor de gevangenisstraf.

Uit de formulering van de regeringsnota “Voor een grotere samenhang”, resulterend uit de regeringstop van 30 en 31 maart 2004 en waarin de invoering van elektronisch toezicht als autonome straf ingeschreven staat, blijkt dat ook de regering beducht is voor een dergelijk net widening effect (zie hoofdstuk I, II.1. en III.6.1.). De verschillende vergaderingen van het comité ter begeleiding van dit onderzoek hebben deze bekommernis enkel maar onderlijnd.

De veel gehoorde en aanvaarde regel indachtig dat, naarmate vroeger in de strafprocedure beslist wordt over de wijze van de strafuitvoering het risico op net widening hoger ligt, is het dan ook aangewezen het elektronisch toezicht uitsluitend te behouden in de fase van de strafuitvoering. Het onderzoek heeft aangewezen dat ook de magistraten deze mening toegedaan zijn, onder meer omdat in de fase van de strafuitvoering de meeste tijd en mogelijkheden voorhanden zijn om de verbetering van de betrokken veroordeelde na te gaan, zodat op gepaste wijze overgegaan kan worden tot een afbouw in een of andere zin van zijn straf. In dit kader is het niet onbelangrijk te vermelden dat de op te richten strafuitvoeringsrechtbanken in hun takenpakket de beslissing over de toekenning van elektronisch toezicht zullen krijgen. Om redenen van consistentie in het strafrechtsapparaat zou het wenselijk zijn deze rechtbanken uitsluitend bevoegd te maken voor de materie van het elektronisch toezicht, te behouden in de context van de strafuitvoering. Overigens wordt met de toebedeling van de beslissingsmacht over het elektronisch toezicht aan magistraten, in casu de strafuitvoeringsrechtbanken, tegemoet gekomen aan de kritieken die bestonden met betrekking tot de huidige praktijk van het elektronisch toezicht, met name dat het thans een administratie is die over dit elektronisch toezicht discretionair beslist.

Wanneer vastgehouden wordt aan de idee van de regering om elektronisch toezicht als autonome straf in te voeren, zijn we van oordeel dat wat in dit rapport voorgesteld wordt aan bouwstenen voor een wettelijke regeling ter zake de meest optimale

operationalisering van elektronisch toezicht als autonome straf inhoudt, ten minste binnen de contouren van het uitgetekende regeringsbeleid.

Dit beleid streeft een uitbreiding na van de mogelijke straffen die de strafrechtsmagistraten kunnen opleggen : in dat palet blijft ook de gevangenisstraf haar rol hebben en is het de bedoeling dat het elektronisch toezicht in zekere mate in de plaats zal komen van effectieve hoofdgevangenisstraffen. Met wat in dit rapport voorgesteld wordt, worden deze bakens gerespecteerd. In de concrete invulling van de voorgestelde bouwstenen werd voorts volop rekening gehouden met de caveats die geponeerd worden in de nationale en internationale literatuur, waarin gerefereerd wordt naar de Belgische en de buitenlandse regelgeving en praktijk inzake het elektronisch toezicht. Tevens werd rekening gehouden met de actuele Belgische praktijk inzake het elektronisch toezicht, zoals deze naar voor komt uit een kwantitatieve analyse van de voorhanden zijnde gegevens ter zake en uit een dossieranalyse, uitgevoerd bij het N.C.E.T. Ten slotte werd ter toetsing van wat uit het voornoemde naar voor kwam, een magistratenbevraging georganiseerd : deze onderzoeksstap was van belang, omdat het de magistraten zullen zijn die met het uitgebreide straffenpalet – hen door de regering ter beschikking gesteld om een grotere individualisering van de straf mogelijk te maken – zullen moeten werken en dus in de praktijk zullen beslissen over de aanwending van het elektronisch toezicht als autonome straf. In wat voorgesteld werd, werd rekening gehouden met het vigerende Belgische recht, onder meer met het staatsrechtelijke gegeven van de scheiding der machten en met het actuele strafrecht, jurisprudentiële stellingnames inbegrepen. Tevens werden op een aantal punten Europese initiatieven mee in overweging genomen.

Het komt de onderzoekers voor dat bij de introductie van een nieuwe straf inderdaad best de nodige waakzaamheid aan de dag gelegd wordt en dat in de regeling ervan bijgevolg rekening gehouden wordt met gevaarpunten, waarop door deskundigen in de literatuur gewezen wordt, die desgevallend blijken uit de praktijk of die gesignaleerd worden door de personen die uiteindelijk de straf zullen moeten opleggen. In deze context werd eveneens rekening gehouden met de rechtspraak en de rechtsleer die zich ontwikkeld heeft bij de nog recente invoering van een andere nieuwe, autonome straf, met name de werkstraf. Het feit dat de ervaringen in rechte met deze nieuwe straf mee verwerkt werden in het rapport, laat des te meer toe te stellen dat wat thans voorligt de – binnen de contouren van het regeringsbeleid – meest optimale operationalisering is van het elektronisch toezicht als autonome straf.

Wat als voorstel voorligt is enerzijds ruim, in die zin dat het elektronisch toezicht niet beperkt wordt in functie van de misdrijven of de misdrijfplegers.

Anderzijds wordt vastgehouden aan elektronische toezichten van maximaal één jaar. In dit kader is het van belang dat de regering, niettegenstaande de ruime formulering van haar voornemen in de nota Onkelinx, zelf er ab initio van uitging dat in de praktijk de elektronische toezichten van beperkte duur dienen te zijn. Dit werd met name zo gesteld tijdens de slotvergadering van het begeleidingscomité van 23 september 2005.

Een en ander betekent niet dat de wettelijke regeling die potentieel op basis van de in dit rapport aangereikte bouwstenen uitgewerkt zal worden, te eeuwig en dage onveranderd dient te blijven. Een adequate opvolging van de ervaringen met de referentiegroep “eerste generatie elektronische toezichten als autonome straf” die

noodzakelijkerwijze zal ontstaan, kan leiden tot een wijziging van de regeling, bijvoorbeeld in de richting van een optrekking van de thans vooropgestelde tijdsduur van één jaar. Dit kan met name het geval zijn, wanneer uit een statistisch significant aantal dossiers van elektronische toezichten als autonome straf, blijkt dat de kwestie van de “pijngrens” (het ongelukkige karakter van deze term werd reeds geduid in III.3. van hoofdstuk I) gerelativeerd dient te worden. Dit kan te meer het geval zijn, indien in het kader van het elektronisch toezicht een bepaalde toepassing gemaakt zal worden van G.P.S., toepassing die een zekere investering vereist : men zou kunnen veronderstellen dat een dergelijke toepassing zou leiden tot een oprekking van de “pijngrens”,³⁹⁰ hoewel toch niet vergeten mag worden dat ook met deze methode van toezicht de controle overeind blijft, alsmede het stigmatiserende karakter van de maatregel naar de buitenwereld toe. Thans zijn er evenwel geen gegevens voorhanden die het aanvaardbaar zouden maken in een prille regeling het caveat inzake de “pijngrens” – die in de tot op heden voorhanden zijnde literatuur vooropgesteld wordt, niet door praktijkgegevens weerlegd wordt en de vooropgestelde limiet van één jaar motiveert - zo maar ter zijde te leggen.

Het komt ons niet direct voor dat de invoering van het geformuleerde voorstel een rechtstreeks effect zou hebben op de gevangenispopulatie in die zin dat deze zou dalen. We gaven hoger al de reserves van de in het kader van dit onderzoek bevroegde magistraten weer. Ook in de literatuur wordt het ongeloof in een dergelijk effect uitgesproken.

Wat ons inziens wel het geval zal zijn, dat is dat actuele effectieve straffen die thans niet uitgevoerd worden, doordat zij onder een bepaald kwantum vallen, in de toekomst wel effectief bestraft zullen worden. Uiteindelijk is dit één van de bedoelingen van de regering, vermits de vaststelling van niet-uitvoering van bepaalde straffen één van de elementen was die aan de basis lag van de “nota Onkelinx” (zie hoofdstuk I, II.1.1.). Derwijze doet dit rapport voluit recht aan de geest van de “nota Onkelinx”.

Overigens werd tijdens een eerste vergadering van 4 februari 2005 van het comité ter begeleiding van het onderzoek aan de onderzoekers uitdrukkelijk gesteld dat het niet hun taak was om opportuniteitsvragen, zoals het effect van de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf op de gevangenispopulatie, op te werpen en te beantwoorden.³⁹¹ Gezocht diende te worden naar de meest optimale operationalisering

³⁹⁰ Een en ander zou kunnen kaderen in een geleidelijke afbouw van het toezicht, door de betrokkene eerst onder het traditionele elektronisch toezicht te plaatsen, waarna elektronisch toezicht via GPS volgt.

³⁹¹ In een eerste tussentijdse rapport, waarin het onderzoeksdesign gepresenteerd werd, werd tal van te bestuderen opportuniteitsvragen opgeworpen met betrekking tot de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf. Deze vragen werden naar voor gebracht, omdat de literatuur, zich baserend op (inter)nationale regelingen en praktijktoepassingen, zich grote vragen stelt omtrent onder meer het kostenbesparende en recidiveverminderende effect van elektronisch toezicht en daarentegen fors het risico van net widening vooropstelt. Ook het voormelde S.T.O.A.-rapport, opgesteld in de schoot van het Europese parlement, is ter zake zeer kritisch. Gelet op deze geluiden, komt het ons zeer wenselijk, om niet te zeggen noodzakelijk voor dat deze opportuniteitsvragen aan een zeer deftige studie onderworpen worden. Mogelijk biedt het recent aan de U.C.L. en de V.U.B. toebedeelde evaluatieonderzoek met betrekking tot de actuele praktijk van het elektronisch toezicht, hiertoe een gelegenheid.

van elektronisch toezicht als autonome straf, waarbij in acceptabele termen een voorstel geformuleerd wordt met betrekking tot de gevallen waarvoor en de situaties waarin elektronisch toezicht als autonome straf uitgesproken kan worden. Om de voormelde redenen denken wij aan deze onderzoeksvraag voldaan te hebben.

IV.2. REFLECTIES OVER HET POTENTIEEL VAN HET ELEKTRONISCH TOEZICHT ALS AUTONOME STRAF NAAR DE REDUCTIE VAN DE GEVANGENISPOPULATIE TOE

IV.2.1. Vier mogelijke pistes ter reductie van de gevangenispopulatie

Zoals eerder in dit eindrapport aangegeven, is het de bedoeling van de regering om met de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf het arsenaal aan bestraffingsmogelijkheden van de strafrechter uit te breiden. De reductie van de gevangenispopulatie staat hierbij niet als dusdanig centraal. Wél werd blijkbaar gehoopt dat de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf zou leiden tot een dergelijke reductie (zie ook II.1.1. van hoofdstuk I).

Het komt de onderzoekers voor dat de invoering van het elektronisch toezicht potentieel biedt voor een reductie van de gevangenispopulatie. We zien hiervoor vier pistes die enerzijds de grenzen van dit onderzoek, handelend over elektronisch toezicht als autonome straf, overschrijden (zie onder meer I. en IV.1. van het algemeen besluit) en – opdat zij enig nut zouden kunnen ressorteren - in feite het gehele straffenarsenaal dienen aan te gaan en die derhalve in een ruimere context verdere wetenschappelijke exploratie behoeven.

Die vier pistes draaien met name respectievelijk om : 1) het opdrijven van de maximumtermijn van het elektronisch toezicht als autonome straf; 2) de rechterlijke motivering van een straf; 3) het nemen van maatregelen die leiden tot een verminderde toegang tot de gevangenis; en 4) de zekerheid dat een uitgesproken straf ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt.

IV.2.2. De eerste piste : het opdrijven van de maximumtermijn van het elektronisch toezicht als autonome straf

De eerste piste sluit aan bij het gegeven dat actueel een effectieve gevangenisstraf – vanuit de actuele idee dat de gevangenisstraf progressief ingevuld dient te worden – in de uitvoeringspraktijk een kortere duur kan hebben – en veelal heeft – dan de straf die uitgesproken werd.

Er zou bijgevolg gesteld kunnen worden dat een elektronisch toezicht in vervanging van gevangenisstraffen van langer dan één jaar mogelijk zou moeten zijn, vermits de regels van de voorlopige en de voorwaardelijke invrijheidstelling ook zullen gelden voor de personen onder elektronisch toezicht : de toepassing van deze regels zou ertoe kunnen leiden dat bij een elektronisch toezicht van meer dan één jaar de facto de pijngrens niet bereikt wordt.

Vermits thans het verkrijgen van de voornoemde invrijheidstellingen geen recht inhoudt voor de betrokkene, behoort het in een perspectief van reductie van de gevangenispopulatie de regelingen ter zake in functie van de nieuwe strafsancie die het elektronisch toezicht in de visie van de regering zal zijn, te herdenken. Het invoeren van een verplichting tot voorwaardelijke dan wel voorlopige invrijheidstelling na één jaar lijkt ons alvast in te gaan tegen de geest van die maatregelen die een bepaald bewijs van verbetering vereist. Dit neemt niet weg dat in de toekomst die geest zou kunnen wijzigen, met name wanneer de stemmen die soms opgaan om van de voorwaardelijke invrijheidstelling een recht te maken, het zouden halen. Thans is dit evenwel niet het geval.

Anderzijds kan men overwegen abstractie te maken van de toepassing van de voorwaardelijke en de voorlopige invrijheidstelling en elektronisch toezichten tot drie jaar op te leggen die dan progressief ingevuld worden door hen in eerste instantie te omkaderen met enerzijds bepaalde voorwaarden (cf. ook het Franse model – hoofdstuk III) en een streng toezicht dat dan langzaam aan afgebouwd kan worden, zelfs tot aflegging van de enkelband. Gedacht kan worden aan de omzetting van het traditionele elektronisch toezicht na enige tijd in een elektronisch toezicht met G.P.S., ten minste indien die praktijk een zekere ingang zou vinden in de Belgische praktijk. Ook op die wijze kan recht gedaan worden aan de kwestie van de pijngrens.

Een variant op deze progressieve invulling van het elektronisch toezicht als autonome straf alsdusdanig, is de toepassing van de Probatiewet, wat we in dit onderzoek voorstelden, op het elektronisch toezicht als autonome straf : de toepassing hiervan zou namelijk kunnen toelaten dat meer dan één jaar elektronisch toezicht opgelegd wordt, waarvan de periode tot één jaar effectief opgelegd wordt en de meertijd met (probatie)uitstel. Probleem hierbij is wel dat het ons voorkomt dat men deze manier van bestraffen in de huidige stand van de strafwetgeving niet kan verplichten, omdat het verlenen van (probatie)uitstel thans nog altijd een gunst is die een bepaalde reflectie over de reïntegratiebereidheid van de betrokkene benodigt : het risico is bijgevolg dat met deze optie effectieve elektronisch toezichten van langer dan één jaar opgelegd zullen worden, waarmee de kwestie van de “pijngrens” (zie III.3. van hoofdstuk I over de invulling van deze in de Nederlandstalige literatuur slecht gekozen notie) zich weer aandient. Anders zou het zijn moest van de probatie alsdusdanig een autonome straf gemaakt worden. In dergelijk geval zou het mogelijk gemaakt moeten worden een elektronisch toezicht van maximum één jaar op te leggen samen met een probatie voor een bepaalde tijd : beide kaderen in een zelfde visie op het behoud of het herstel van de maatschappelijke betrokkenheid van de gestrafte en de combinatie ervan laat de vooropgestelde progressieve afbouw van de straf toe, in die zin dat de enkelband na de periode van elektronisch toezicht afgelegd kan worden.

Een en ander noopt alleszins wel tot reflectie over de relatie met de in te voeren strafuitvoeringsrechtbanken : deze invoering maakt het namelijk sowieso mogelijk dat een magistraat zich buigt over gevangenisstraffen van langer dan één jaar en in functie van de evolutie van de persoonlijkheid van de betrokkene progressief een elektronisch toezicht kan toestaan. Bij die reflectie kan op nuttige wijze het Franse model betrokken

worden, waarbij het – in bepaalde hypothesen – de rechter ten gronde is die het elektronisch toezicht als straf oplegt, maar waar het de “juge de l’application des peines” is die het elektronisch toezicht invult (zie hoofdstuk III, afdeling II).

We geven nog aan dat de hoger gesitueerde afschaffing van artikel 7, lid 3 Sw. (zie hoger, III.2.1.3.b.) bepaalde mogelijkheden zou bieden in de context van de voormelde denkpiste. Zo zou de afschaffing bepaalde variaties toelaten op de in dit rapport voorgestelde omzettingsregel, zoals : “Indien men van oordeel is een effectieve gevangenisstraf van meer dan één jaar te moeten opleggen, dan kan de rechter beslissen om voor wat het strafdeel beneden het jaar dit om te zetten in een elektronisch toezicht”. Gelet op het risico op een strenger strafklimaat dat aan een dergelijke afschaffing zou kleven, raden we deze optie evenwel af.

IV.2.3. De tweede piste : de rechterlijke motivering van een straf

Een tweede piste heeft betrekking op de motivering van de straf(maat) door de strafrechter. Door deze te verplichten een bepaalde motiveringstrend aan te houden kan men ertoe komen dat de rechter op bewuste en gegronde wijze eerder elektronisch toezicht dan gevangenisstraf zal opleggen.

Men zou een bijzondere motiveringsplicht in het wetboek van strafvordering kunnen invoegen, waarin de rechter dient aan te geven waarom hij elektronisch toezicht – indien gevraagd, gevorderd of overwogen – niet oplegt. Zoals hoger aangegeven, is – gelet op de ervaringen met de werkstraf – de kans gerede dat dit zal leiden tot standaardmotiveringen.

Rekening houdend met het principe van de scheiding der machten zou bijgevolg ervoor gezorgd moeten worden dat er een wettelijke regeling tot stand gebracht wordt die de magistratuur verplicht dient toe te passen en die ertoe leidt dat standaardmotiveringen uitgesloten worden. Een mogelijkheid hiertoe, naast de soms geopperde invoering van “sentencingrules”, bestaat uit de inschrijving in het wetboek van strafvordering van de parameters, door de commissie Holsters vooropgesteld als essentieel voor een correcte straf, met daaraan gevoegd de verplichting voor de magistraten om deze parameters één voor één te beantwoorden in hun beslissing omtrent de straf(maat).

Deze optie neemt uiteraard niet de mogelijkheid weg om alsnog een gevangenisstraf op te leggen. Dit zou wel het geval zijn, mocht men bij elke concrete strafbepaling precies gaan aangeven of het elektronisch toezicht mogelijk is, de enige mogelijke straf is of één van de mogelijke (eventueel samen op te leggen) straffen is. Zo zou men strafbepalingen kunnen creëren, waarin het elektronisch toezicht de enige straf is, in welk geval de rechter dan ook verplicht is ze op te leggen. In dit rapport werd evenwel expliciet beargumenteerd dat het noch nuttig noch zinvol is een lijst van misdrijven op te stellen, waarvoor elektronisch toezicht hetzij wel hetzij niet kan opgelegd worden; de parallel met het voorgaande is duidelijk. Problematisch is bovendien dat het elektronisch toezicht

steeds een geschiktheidstoets behoeft³⁹² : indien blijkt dat de betrokkene niet geschikt is voor elektronisch toezicht en er is geen andere straf bepaald in de wet, dan dreigt in de hier geschetste hypothese een toestand van straffeloosheid. De voornoemde demarche die zou maken dat expliciet in de strafbepalingen aangegeven wordt voor welke misdrijven elektronisch toezicht de/een sanctie is, dient dan ook afgewezen te worden.

IV.2.4. De derde piste : het nemen van maatregelen die leiden tot een verminderde toegang tot de gevangenis

Met het voorgaande zijn we aanbeland bij een derde piste die we zien ter reductie van de gevangenisstraf. Ze vloeit voort uit het feit dat – onder meer in het voornoemde S.T.O.A.-rapport – elektronisch toezicht enkel tot een daling van de gevangenispopulatie zal kunnen leiden, indien het gepaard gaat met maatregelen die leiden tot een verminderde toegang tot de gevangenis.³⁹³ De achterliggende visie is dat, wanneer men een nieuwe, niet-carcerale straf invoert, dan moet de mogelijkheid dat men beroep doet op een andere, carcerale straf uitgesloten, minstens gereduceerd worden, opdat de nieuwe straf met zekerheid toepassing zou krijgen.

In dit kader kan gedacht worden aan de uitsluiting van de gevangenisstraf als potentiële sanctie voor bepaalde delicten, voor delicten, waarvoor thans in de strafwet een bepaalde abstracte strafmaat (gevangenisstraf) geldt, voor delicten, waarvan statistische materiaal aangeeft dat ze actueel bestraft worden met een bepaalde strafmaat in concreto of voor delicten, waarvoor de afschaffing van de gevangenisstraf sociaal aanvaardbaar lijkt.³⁹⁴ De achterliggende vraag moet zijn of het niet beter en constructiever is om de mogelijkheid van een gevangenisstraf voor bepaalde delicten uit te sluiten : die oefening maken is uiteraard geen sinecure en ze behoeft de moed om de centrale plaats van de gevangenisstraf in het bestraffingsarsenaal ter discussie te stellen. Overigens valt hierbij aan te stippen dat een dergelijke beweging zou kunnen opgepikt worden in de door de magistraten voorgestelde rustpauze in de hervormingen van het strafrecht tijdens dewelke een brede reflectie dient plaats te vinden over het strafrecht, waarbij dient nagegaan te worden welke straffen men tegen een te bepalen visie op het strafrecht nodig heeft.

In de lijn van dit onderzoek zou men bijvoorbeeld kunnen voorstellen de gevangenisstraffen af te schaffen voor feiten, waarvan statistisch materiaal aangeeft dat ze actueel bestraft worden met een effectieve gevangenisstraf van maximum een jaar. De

³⁹² Dit is ook het geval bij elektronisch toezicht met G.P.S. : de betrokkene keert namelijk ook met die controletechniek terug in zijn thuis- en werkmilieu.

³⁹³ Zie inzonderheid het hoger aangehaalde rapport van S.T.O.A., opgesteld voor het Europees parlement, alwaar ter zake verwezen wordt naar stellingnames van met name Kaminski (L. MAMPAEY en J. RENARD, *o.c.*, 34).

³⁹⁴ Zie in die zin artikel 4 van de aanbeveling nr. R (99) 22 van het comité van ministers van de Raad van Europa «concerning prison overcrowding and prison population inflation» : « Member states should consider the possibility of decriminalising certain types of offence or reclassifying them so that they do not attract penalties entailing the deprivation of liberty » (www.coe.int) . Zie ook artikel 2 van de aanbeveling nr. (2000) 22 van het zelfde comité «on improving the implementation of the European rules on community sanctions and measures» : « The legislation should consider indicating a non-custodial sanction or measure instead of imprisonment as a reference sanction for certain offences » (www.coe.int).

in bijlage I gevoegde analyse van een extractie uit het centraal strafregister geeft aan wat dit concreet zou kunnen inhouden. Met de voormelde afschaffing zou bijvoorbeeld een groot aantal eenvoudige diefstallen niet meer strafbaar zijn met een gevangenisstraf; dit misdrijf besloeg in 2003 13,9 % van de uitgesproken effectieve gevangenisstraffen van 6 maanden tot 1 jaar, wat betekent dat de voormelde afschaffing naar de reductie van de gevangenispopulatie toe een substantieel effect zou kunnen hebben. Dat effect kan enkel gemeten worden aan de hand van een analyse van de uitgesproken straffen tot – in casu – één jaar die effectief uitgevoerd worden. Dit impliceert een analyse van de penitentiaire statistieken, waartoe – gelet op de aan het N.I.C.C. toebedeelde opdracht – niet overgegaan werd in het kader van dit onderzoek.

Vermits tegen deze reductie van het straffenarsenaal van de magistratuur een uitbreiding ervan met het elektronisch toezicht staat, lijkt een en ander bespreekbaar.

Een en ander werd niet nader behandeld in dit onderzoek dat diende uit te gaan van een uitbreiding van het straffenpalet, niet van een reductie ervan.³⁹⁵ Dit neemt niet weg dat nadere studie – waarvoor het project “korte straffen”, door de universiteit van Luik samen met het N.I.C.C. gevoerd, als opstap kan dienen – ter zake zeer zinvol kan zijn. Die studie dient dan wel de nodige aandacht te besteden aan de vraag of de in dit punt IV.2.4. geschetste optie de vaak gesignaleerde net-widening tegengaat, wat men op het eerste zich zou denken : het kan namelijk zijn dat parket of rechtbank een zwaardere kwalificatie op het misdrijf zal plakken dan wel – naargelang het geval – een hogere straf vorderen respectievelijk opleggen om alsnog de gevangenisstraf in beeld te krijgen.

Aan te stippen valt dat een variant op dit thema van de afschaffing – in bepaalde gevallen - van de gevangenisstraf, is om de in de strafbepalingen opgenomen gevangenisstraffen in duur te beperken. Een en ander noopt tot bredere reflectie over het ganse straffenapparaat.

IV.2.5. De vierde piste : de zekerheid dat een uitgesproken straf ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt

Een slotpiste resulteert uit de vraagstelling in welk geval de rechter overtuigd zal zijn een straf – in casu een elektronisch toezicht – van een bepaald kwantum op te leggen. Bereikt men die toestand, dan zal de rechter elektronisch toezicht en geen gevangenisstraf opleggen. Men zou ter zake kunnen overwegen dat de zekerheid dat een uitgesproken straf ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt, hierbij een belangrijke rol speelt. Wil men die zekerheid bereiken, dan behoort het de idee van autonomie van de straf tot in de uiterste consequenties door te trekken en voor elke straf een eigen strafuitvoeringsregime te voorzien.

Aan te stippen valt deze optie geen garantie biedt, opdat minder gebruik gemaakt zou worden van de gevangenisstraf : een en ander hangt samen met het geloof van de magistraat in ene of gene straf. De daadwerkelijke realisatie van de voornoemde idee – wat alleszins vereist dat men zou afstappen van de idee dat de gevangenisstraf centraal staat in het bestraffingsarsenaal – zou potentieel wel met zich mee kunnen brengen dat de

³⁹⁵ Overigens kan overwogen worden dat uiteindelijk voor een heel concreet geval een gevangenisstraf de enige aangewezen sanctie kan zijn, met name als het feit, hoewel het misschien objectief gezien licht is, door het strafrechtelijk verleden van de betrokkene, een zekere zwaarte krijgt.

in dit rapport op onderbouwde wijze voorgestelde manier van werken met een omzettingsregel (zie III.2.2.1.) achterwege gelaten zou kunnen worden.

IV.3. ENKELE EXPLICIETE AANDACHTSPUNTEN VOOR HET WESLAGEN VAN ELEKTRONISCH TOEZICHT ALS AUTONOME STRAF

Tot slot dienen nog enkele expliciete aandachtspunten geformuleerd te worden, waarmee best rekening gehouden wordt, opdat het elektronisch toezicht als autonome straf daadwerkelijk opgelegd zal worden en zich zal ontwikkelen tot een zinvolle straf.

IV.3.1. De noodzaak van accurate informatie aan de bevolking en aan de magistratuur

Uit de magistratenbevraging is gebleken dat, opdat het elektronisch toezicht als autonome straf een werkzame straf zou zijn, vooreerst de magistratuur en de bevolking accurate informatie over die straf verstrekt moet worden. Voor wat de magistraten betreft moet die informatie opgenomen worden in hun opleiding.

Er zal zeker geduid moeten worden wat het elektronisch toezicht in de praktijk juist inhoudt : hierbij moet inzonderheid rekening gehouden worden met bepaalde technologische evoluties, zoals elektronisch toezicht via GPS-systemen. Een omschrijving ter zake hoort ons inziens niet in het strafwetboek thuis : uiteindelijk wordt ook de gevangenisstraf daarin niet omschreven. Bovendien zou een wettelijke verankering wel eens kunnen botsen met de snel voortschrijdende technologische vooruitgang die gehanteerd kan worden bij elektronisch toezicht : men zou dan ook riskeren dat de wet snel achterhaald zou zijn. Illustratief ter zake is de definitie van het elektronisch toezicht in artikel 132-26-2 van de Franse code pénal : hierin staat bijvoorbeeld de mogelijkheid tot controle via G.P.S. niet ingeschreven. Het komt ons ten slotte voor dat de variabele concrete inhoud van het elektronisch toezicht zich verzet tegen een inschrijving van een definitie in de wet alsdusdanig. Desgevallend kan wel een en ander nader geduid worden in een omzendbrief. Opteert men toch voor de inschrijving van een wettelijke definitie, dient men zich te beperken tot de vermelding van de essentialia die inzake het elektronisch toezicht gelden, te meer daar niet uit te sluiten valt dat in de toekomst – zoals in het Franse model – de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd zullen zijn voor de invulling van het elektronisch toezicht. Inspiratie kan ter zake geput worden uit de definitie uit het voormelde artikel uit het Franse strafwetboek, verstaan zijnde dat in de huidige stand van zaken de verbinding met de strafuitvoeringsrechtbanken weggelaten dient te worden en uit de definitie die thans in België gehanteerd wordt en die vermeld staat in de omzendbrief nr. 1746 (zie I.1.1. van hoofdstuk I)), verstaan zijnde dat daar het referentiekader van de strafuitvoering achterwege gelaten dient te worden.

Naar de magistratenopleiding toe is het van belang dat daarin geduid wordt op het waarom van de uiteindelijke inhoud van de regeling. In dit kader kan er alleszins op gewezen worden dat de beroepsgroep van de magistratuur geconsulteerd werd in het verloop van het project dat aanleiding gaf tot dit eindrapport. Inzonderheid moet derwijze

ingegaan worden op het waarom van de punten in de regeling, waarmee de in het kader van dit onderzoek bevroegde magistraten niet instemden. Met voor ogen wat hier in dit eindrapport als bouwstenen voor een wettelijke regeling vooropgesteld wordt, gaat het hier met name inzonderheid om : 1) het feit dat het elektronisch toezicht niet als een probatievoorwaarde aanzien mag worden; 2) het feit dat uitstel dan wel probatieuitstel mogelijk dient te zijn voor het elektronisch toezicht als autonome straf; 3) het feit dat de decumulregel van artikel 7 Sw. behouden dient te blijven; en 4) het feit dat een principiële verplichting tot een maatschappelijke enquête in de wet ingeschreven dient te worden. Tevens dient de keuze van de wetgever voor de positionering van het nationaal centrum elektronisch toezicht dan wel de justitieassistenten van de dienst justitiehuisen uitgeklaard te worden, alsmede de relatie van een veroordeling tot elektronisch toezicht tot het strafregister.

IV.3.2. De noodzaak van een gepaste materiële omkadering

Ten tweede komt uit die bevraging scherp naar voor dat de nodige budgetten moeten uitgetrokken worden, opdat een adequaat voorbereidings-, opvolgings- en controleapparaat aan maatschappelijke assistenten klaar zou staan.

We kunnen deze bekommernissen alleen maar onderschrijven, evenals de volgende bespiegeling van de Rue en Wattier : « La réussite d’alternatives à la prison commande le développement d’une réelle politique économique et sociale. Elle suppose que soit promu l’accès à l’emploi, au logement, à la culture, que soient développés la vie de quartier et les loisirs, etc. C’est à ce prix-là, et à ce prix-là seulement, que les objectifs de réinsertion sociale assignés à la peine de travail pourront être atteints ».³⁹⁶ Het is met name zo dat het elektronisch toezicht bepaalde stevige engagementen vereist van de betrokkene op inzonderheid woon- en werkgebied. Een wijdverbreide toepassing van het elektronisch toezicht als autonome straf lijkt dan ook een bepaalde socio-economische politiek van de overheid op het vlak van woon- en werkgelegenheid te vereisen.

Wordt met deze caveats geen rekening gehouden, dan riskeert het elektronisch toezicht als autonome straf een lege doos te zijn, te meer daar de magistratuur – dit blijkt uit de in het kader van dit onderzoek georganiseerde magistratenbevraging – niet direct vragende partij ter zake is.

Een en ander verdient alleszins een heel goede opvolging. Hopelijk zal dit gebeuren in de in de nota Onkelinx vooropgestelde evaluatie van de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf...

³⁹⁶ M. DE RUE en I. WATTIER, « Une nouvelle peine correctionnelle et de police dans le code pénal : la peine de travail », *J. dr. jeun.* 2002, afl. 220, (12), 28.

BIBLIOGRAFIE

I. BOEKEN

- ABADINSKY, H., *Probation and parole. Theory and practice*, New Jersey, Prentice Hall, 506p.
- AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 159p.
- ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 603p.
- BALL, R., HUFF, C. en LILLY, J., *House arrest and correctional policy. Doing time at home*, Newbury Park, Sage, 1988, 150p.
- BEYENS, K., SNACKEN, S. en ELIAERTS, C., *Privatisering van gevangenissen*, Brussel, VUB-Press, 1992, 167.
- BEYENS, K., *Straffen als sociale praktijk*, Brussel, V.U.B.-Press, 2000, 526p.
- BOONE, M. en DE JONGE, G. (ed.), *De penitenciaire beginselenwet in werking. Het gevangeniswezen anno 2001*, Deventer, Gouda Quint, 2001, 243p.
- BOTTOMS, A., REX, S. en ROBINSON, G. (ed.), *Alternatives to prison. Options for an insecure society*, Willan Publishing.
- BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 352p.
- CABANEL, G., *Pour une meilleure prévention de la récidive. Rapport au premier ministre et au garde des sceaux*, Parijs, La documentation française, 1996, 133p.
- CARDET, C., *Le placement sous surveillance électronique*, Parijs, Harmattan, 2004, 90p.
- COMMISSIE VRIJHEIDSBEPERKING, *Vrijheidsbeperking door voorwaarden*, Den Haag, Sdu, 2003, 183p.
- CRAWFORD, A., *The local governance of crime : appeals to community and partnerships*, Oxford, Clarendon press, 1997, 368p.

- DALLAIRE, J. en LALANDE, P., *Surveillance électronique : solution ou panacée*, Québec, Ministère de la sécurité publique. Direction générale des services correctionnels, 2000, 41p. + bijlage.
- DE NAUW, A. (ed.), *Strafrecht van nu en straks*, Brugge, die Keure, 2003, 269p.
- DE RUE, M. en WATTIER, I., « Une nouvelle peine correctionnelle et de police dans le code pénal : la peine de travail », *J. dr. jeun.* 2002, afl. 220, 12-28.
- DESPORTES, F. en LE GUNEHEC, F., *Le nouveau droit pénal. I. Droit pénal général*, Parijs, Economica, 2000, 975p.
- DOUFFET, A., « Travail d'intérêt général et formation en matière pénale : bilan et perspectives », *Act. dr.* 2001, 876-914.
- DUFFEE, D. en McGARRELL, E. (ed.), *Community corrections. A community field approach*, Cincinnati, Anderson Publishing Co., 1990, 348p.
- DUPONT, L., *Beginnels van strafrecht*, II dln., Leuven, Acco, 2004, 422p.
- ELLSWORTH, T. (ed.), *Contemporary community corrections*, Illinois, Waveland Press, 1992, 473p.
- FIELDS, C. (ed.), *Innovative trends and specialized strategies in community-based corrections*, New York/Londen, Garland Publishing, 1994, 282p.
- HARLAND, A., *Choosing correctional options that work. Defining the demand and evaluating the supply*, Londen, Sage, 1996, 275p.
- HUDY, M., *Elektronischer überwachter Hausarrest. Befunde zur Zielgruppenplanung und Probleme einer Implementation in das deutsche Sanktionensystem*, Baden-Baden, Nomos, 1999, 278p.
- JACOBS, A. en DANTINNE, M., « La peine de travail. Commentaire de la loi du 17 avril 2002 », *Rev. dr. pén.* 2002, 815-888.
- JACOBS, A., « Inédits de droit pénal – la peine de travail », *J.L.M.B.* 2003, 48-53.
- JACOBS, A. (ed.), *Actualités de droit pénal et de procédure pénale*, II, Brussel, Larcier, 2004, 468p.
- JUNGER-TAS, J., *Alternatives to prison sentences. Experiences and developments*, Amsterdam/New York, 1994, 101p.

- KENSEY, A., PITOUN, A., LEVY, R. en TOURNIER, P., *Sous surveillance électronique. La mise en place du "bracelet électronique" en France (octobre 2000-mai 2002)*, s.l., MINISTERE DE LA JUSTICE en C.E.S.D.I.P., 2003, 223p.
- KILLIAS, M., *Précis de droit pénal général*, Bern, Staempfli Editions S.A. Berne, 2001, 308p.
- LAUN, S., *Alternative Sanktionen zum Freiheitsentzug und die Reform des Sanktionensystems*, Frankfurt am Main, Peter Lang, 2002, 345p.
- LEVINSON, D. (ed.), *Encyclopedia of crime and punishment*, II, Londen, Sage, 2002, 943p.
- MANN, S., *Probation perspectives on the curfew order with electronic monitoring*, Norwich, Social work monographs, 1998, 58p.
- MAROT, J., « La peine de travail », *T. Vred.* 2003, 433-441.
- MATTHEWS, R. (ed.), *Privatizing criminal justice*, Londen, Sage, 1989, 197p.
- MAYAUD, Y., *Droit pénal général*, Parijs, P.U.F., 2004, 531p.
- MCCARTHY, B. (ed.), *Intermediate punishments : intensive supervision, home confinement and electronic surveillance*, Monsey, Criminal justice press, 1988, 203p.
- MORRIS, N. en TONRY, M., *Between prison and probation*, New York/Oxford, University Press, 1990, 283p.
- MORTIMER, E. en MAY, C., *Electronic monitoring in practice : the second year of the trials of curfew orders in Home office research findings*, Londen, Home office, 1997, 49p.
- PAPART, T., « Tribunal de police et peine de travail : la loi du 17 avril 2002 », *T. Vred.* 2002, 487-495.
- PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 218p.
- PONCELA, P., *Droit de la peine*, Parijs, Presses Universitaires de France, 2001, 479p.
- PRADEL, J. (ed.), *Prison : sortir avant terme. Techniques judiciaires de réduction de la peine privative de liberté*, Parijs, Ed. Cujas, 1996, 182p.
- REHBERG, J., *Strafrecht II. Strafen und Massnahmen. Jugendstrafrecht*, Zürich, Schulthess, 2001, 238p.

- RODGERS McCARTHY, B. en McCARTHY, B., *Community based corrections (2e ed.)*.
- SCHLÖMER, U., *Der elektronisch überwachte Hausarrest*, Frankfurt am Main, Peter Lang, 1998, 346p.
- SCOTT, J. en HIRSCHI, T. (ed.), *Controversial issues in crime and justice*, Londen, Sage, 1988, 214p.
- SELKE, W., *Prisons in crisis*, Bloomington/Indianapolis, Indiana University Press, 1993, 156p.
- SOYER, J., *Droit pénal et procédure pénale*, Parijs, L.G.D.J., 2004, 441p.
- SPAANS, E., *Aan banden gelegd. Tussenverslag onderzoek elektronisch toezicht*, Den Haag, Ministerie van justitie/W.O.D.C., 1996, 77p.
- SPAANS, E. en VERWERS, C., *Elektronisch toezicht in Nederland. Uitkomsten van het experiment*, Den Haag, Ministerie van justitie/W.O.D.C., 1997, 68p.
- STEFANI, G., LEVASSEUR, G. en BOULOC, B., *Droit pénal général*, Parijs, Dalloz, 2005, 702p.
- TONRY, M. en HAMILTON, K. (ed.), *Intermediate sanctions in overcrowded times*, Boston, Northeastern University Press, 1995.³⁹⁷
- TONRY, M., *Sentencing matters*, New York, University Press, 1996, 222p.
- TONRY, M. (ed.), *The handbook of crime and punishment*, Oxford, University Press, 1998, 803p.
- TONRY, M. (ed.), *Penal reform in overcrowded times*, Oxford, University Press, 2001, 278p.
- TONRY, M. en FRASE, R. (ed.), *Sentencing and sanctions in Western countries*, Oxford, University Press, 2001, 430p.
- TONRY, M. (ed.), *Confronting crime. Crime control policy under New Labour*, Cullomton, Willan Publishing, 2003, 251p.
- VAN DEN BERGE, Y., *Uitvoering van vrijheidsstraffen en rechtspositie van gedetineerden*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2002, 295p.

³⁹⁷ Met telkens beknopte bijdragen van Will, Petersilia, Turner, Baumer, Maxfield, Lilly en Mair.

- VAN DEN WYNGAERT, C., *Strafrecht, strafprocesrecht en internationaal strafrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2003, 1191p.
- VANDERMEERSCH, D., *Eléments de droit pénal et de procédure pénale*, Brussel, La Charte, 2003, 648p.
- VAN DIJK, J., SAGEL-GRANDE, H. en TOORNVLIET, L., *Actuele criminologie*, Den Haag, Sdu, 2002.
- VESENTINI, F. (ed.), *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, Louvain-la-Neuve, Bruylant-Academia S.A., 2005, 295p.
- WORRALL, A., *Punishment in the community. The future of criminal justice*, Londen, Longman, 1997, 170p.
- X. (ed.), *Prison population in Europe and in North America. Problems and solutions*, Helsinki, Ministry of justice, 1997, 292p.
- X. (ed.), *C.B.R. Jaarboek 2001-2002*, Antwerpen, Maklu, 2002, 401p.
- X. (ed.), *Le tribunal de police en mouvement*, Luik, Editions du jeune Barreau de Liège, 2002, 253p.
- X. (ed.), *10e V.R.G.-alumnidag. Recht in beweging. 14 maart 2003*, onuitg., 276p.
- ZVEKIC, U. en ALVAZZI DEL FRATE, A. (ed.), *Alternatives to imprisonment in comparative perspective*, Chicago, Nelson-Hall Publishers, 1994, 537p.

II. ARTIKELEN

- BAIRD, C. en WAGNER, D., « Measuring diversion : the Florida community control program », *Crime and delinquency* 1990, 112-125.
- BAS, R., « 20 maanden « elektronisch toezicht » in België. Een eerste kwantitatieve analyse », *Winket* 1999, afl. 4, 78-89.
- BAS, R., « Het debat geopend », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 3-5.
- BAS, R. en DAMEN, W., « ET (we) phone (you at) home », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 7-18.
- BAS, R., « 10.000 ? », *Fatik* 2003, afl. 97, 3-4.
- BENGHOZI, M., « L'assignation à domicile sous surveillance électronique », *Déviance et société* 1990, 59-74.

- BERARD, J., « Le mirage électronique », *Dedans dehors* 2005, afl. 49, 3-4.
- BEYENS, K., SNACKEN, S. en TUBEX, H., « Gevangeniswezen en magistratuur. Overbevolking en strafrechtelijk beleid », *Panopticon* 1994, 339-358.
- BEYENS, K., « Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling ? », *Panopticon* 1996, 473-498.
- BEYENS, K., « Elektronisch toezicht. Panacee voor de overbevolkte gevangenissen ? », *Vlaams jurist vandaag* 1997, afl. 5, 4-6.
- BEYENS, K., « Toezien op elektronisch toezicht », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 23-32.
- BEYENS, K., « Werken en leren als straf », *De juristenkrant* 2000, afl. 15, 13.
- BLACK, M. en SMITH, R., « Electronic monitoring in the criminal justice system », *Trends & issues in crime and criminal justice* mei 2003, 1-6.
- BOLLEN, P., « Elektronisch toezicht als project van een herstelgericht justitiebeleid », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 19-22.
- BONTA, J., WALLACE-CAPRETTA, S. en ROONEY, J., « Can electronic monitoring make a difference ? An evaluation of three Canadian programs », *Crime and delinquency* 2000, 61-75.
- BORGERS, M., « Het wettelijk sanctiestelsel en de straftoemingsvrijheid van de rechter », *T. Strafr.* 2005, 73-148.
- BROWN, M. en ELROD, P., « Electronic house arrest : an examination of citizen attitudes », *Crime and delinquency* 1995, 332-346.
- BYRNE, J., « The future of intensive probation supervision and the new intermediate sanctions », *Crime and delinquency* 1990, 6-41.
- CARDET, C., « La mise en oeuvre du placement sous surveillance électronique », *Le Dalloz* 2003, afl. 27, 1782-1788.
- CARDET, C., « L'extension du domaine du placement sous surveillance électronique par les « lois Perben I et II » », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 2005, 195-209.
- CASTEL, P., « La diversité du placement à l'extérieur étude sur une mesure d'aménagement de la peine », *Déviance et société* 2001, 53-73.
- CATTEBEKE, H., « Geketend op vrije voeten », *Knack* december 2004, 26-27.

- COUV RAT, P., « Une première approche de la loi du 19 décembre 1997 relative au placement sous surveillance électronique », *R.S.C.* 1998, 374-378.
- CUSSON, M., « La criminologie, a-t-elle un avenir ? », *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique* 1988, 428-436.
- CUSSON, M., « Peines intermédiaires, surveillance électronique et abolitionisme », *Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique* 1998, 34-45.
- DAEMS, T., « Wat met het rottweilergehalte van de gecontroleerde ? Begeleiding én controle : rol onduidelijkheid in elektronisch toezicht », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 33-40.
- DAYEZ, B., « La peine de travail », *Le journal du juriste* 2001, afl. 4, 6.
- DE BEER, A. en JANSSEN, P., « Doordenken over alternatieven. Een beschouwing vanuit de reclassering », *Justitiële verkenningen* 1988, afl. 3, 80-99.
- DE HAAN, W., « Profijt bij privatisering van straf », *Recht en kritiek* 1990, 135-154.
- DE HERT, P., « ‘L’étranger’ en ‘Ter Zake’. Wijsgerig toezicht op nieuwe strafuitvoeringstechnieken », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 69-74.
- DE LE COURT, P., « La loi du 17 avril 2002 instaurant la peine de travail comme peine autonome en matière correctionnelle ou de police », *R.G.A.R.* 2002, nr. 13604.
- DE LE COURT, P., « La peine de travail autonome (pta) : un chantier », *Rev. dr. pén.* 2004, 5-30.
- DELTENRE, S., « De l’impact du prononcé de peines privatives de liberté sur l’évolution de la population pénitentiaire belge entre 1994 et 1996 », *Rev. dr. pén.* 2003, 167-205.
- DE ROOS, T., « Uitbreiding punitief spectrum onnodig en onwenselijk », *RM Themis* 1995, 436-439.
- DE WILDE, L., « Alternatieve voorlopige hechtenis », *Panopticon* 1982, 156-158.
- DROOGENDIJK, C., « Elektronisch toezicht », *Proces* 1995, 115-117.
- DUPONT, L., « Een loutere opsomming is nog geen visie. Strafbeleid en gevangeniswezen in het federaal regeerakkoord van 10 juli 2003 en in de regeringsverklaring van 14 juli in het parlement », *Fatik* 2003, afl. 99, 5-13.

- EREZ, E., IBARRA, P. en LURIE, N., « Electronic monitoring of domestic violence cases », *Federal probation* juni 2004, 15-20.
- ERVIN, B., « Old and new tools for the modern probation officer », *Crime and delinquency* 1990, 61-74.
- FAY, S., « The rise and fall of tagging as a criminal justice measure in Britain », *International journal of the sociology of law* 1993, 301-317.
- FEELEY, M. en SIMON, J., « The new penology : notes on the emerging strategy of corrections and its implications », *Criminology* 1992, 449-474.
- FOX, R., « Dr. Schwitzgebel's machine revisited : electronic monitoring of offenders », *Australian and New Zealand journal of criminology* 1987, 131-147.
- FROMENT, J., « L'assignation à domicile sous surveillance électronique, l'exécution de la peine et les libertés publiques », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 1996, 121-129.
- FROMENT, J., « La surveillance électronique à domicile : une nouvelle économie du pouvoir de punir ? », *Les cahiers de la sécurité intérieure* 1998, afl. 34, 149-168.
- FROST, S. en STEPHENSON, G., « A simulation study of electronic tagging as a sentencing option », *The Howard journal* 1989, afl. 2, 91-104.
- GAINEY, R. en PAYNE, B., « Changing attitudes toward house arrest with electronic monitoring : the impact of a single presentation ? », *International journal of offender therapy and comparative criminology* 2003, 196-209.
- GOOSSENS, F., « De werkstraf als autonome straf », *T.V.W.* 2002, afl. 6, 268-271.
- GUILLAIN, C., « La peine de travail, peine autonome ? Analyse de la loi du 17 avril 2002 instaurant la peine de travail comme peine autonome en matière correctionnelle et de police », *J.T.* 2002, 641-649.
- HARDOUIN, S., « Le rapport Warsmann et la loi du 9 mars 2004 portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 2004, 519-532.
- HAVERKAMP, R., MAYER, M. en LEVY, R., « Electronic monitoring in Europe », *European journal of crime, criminal law and criminal justice* 2004, afl. 1, 36-45.
- HAZARD, A., KENSEY, A. en LEVY, R., « Le placement sous surveillance électronique : une mesure désormais prise en compte », *Cahiers de démographie pénitentiaire* 2005, afl. 16, 1-6.

- HELSEN, P., « Hoe zwaar weegt de werkstraf ? », *N.J.W.* 2002, 123-127.
- HOENDERBOS, M., « Een veilige stap naar buiten met ST-EP », *Balans* 2005, afl. 1-2, 12-15.
- HOLMAN, J. en QUINN, J., « Dysphoria and electronically monitored home confinement" », *Deviant behavior* 1992, 21-32.
- HUYBRECHTS, L. en TRAEST, M., « Het strafrechtelijk sanctiestelsel en de straftoemeting door de rechter in België », *T. Strafr.* 2004, afl. 6 (dossier), 1-62.
- J.G., « Elektronisch toezicht. Een alternatief voor de vrijheidsstraf ? », *Fatik* 1996, afl. 68, 11-19.
- JOLIN, A. en STIPAK, B., « Drug treatment and electronically monitored home confinement : an evaluation of a community-based sentencing option », *Crime and delinquency* 1992, 158-170.
- JUNGER-TAS, J., « Alternatieve sancties in de Verenigde staten », *DD* 1990, 533-554.
- JUNGER-TAS, J., « Alternatieven voor de vrijheidsstraf. Een internationaal overzicht », *Justitiële verkenningen* 1993, afl. 9, 128-158.
- JUNGER-TAS, J., « Alternative sanctions : myth and reality », *European journal on criminal policy and research* 1994, afl. 1, 44-66.
- KAMINSKI, D., « L'assignation à domicile sous surveillance électronique : de deux expériences, l'autre », *Rev. dr. pén.* 1999, 626-658.
- KAMINSKI, D., LALANDE, P. en DALLAIRE, J., « Actualité de la surveillance électronique des condamnés au Québec et en Belgique », *Rev. dr. pén.* 2001, 560-574.
- KAMPHORST, P. en TERLOUW, G., « Thuis zitten », *S.E.C.* 2000, afl. 2, 12-13.
- KENSEY, A. en TOURNIER, P., « Sortants de prison : variabilité des risques de retour », *Cahiers de démographie pénitentiaire* 2005, afl. 17, 1-6.
- KING, D. en GIBBS, A., « Is home detention in New Zealand disadvantaging women and children ? », *Probation journal* 2003, 115-126.
- KUHN, A. en MADIGNIER, B., « Surveillance électronique : la France dans une perspective internationale », *R.S.C.* 1998, 671-686.
- LANDREVILLE, P., « Surveiller et prévenir l'assignation à domicile sous surveillance électronique », *Déviance et société* 1987, 251-269.

- LANDREVILLE, P., « L'absence temporaire dans les établissements de détention du Québec », *Criminologie* 1995, 139-147.
- LANDREVILLE, P., « Prison overpopulation and strategies for decarceration », *Canadian journal of criminology* 1995, afl. 1, 39-60.
- LANDREVILLE, P., « La surveillance électronique des délinquants : un marché en expansion », *Déviance et société* 1999, 105-121.
- LEGROS, P., « Les dialogues justice, de Fred Erdman et Georges de Leval », *J. proc.* 2004, afl. 489, 10-11.
- LEHNER, D., « Un avenir très prometteur pour le bracelet électronique. Impressions tirées de l'atelier de la C.E.P. relatif à la surveillance électronique des condamnés », *Info bulletin* 2003, afl. 2, 3-7.
- LEVY, R. en PITOUN, A., « L'expérimentation du placement sous surveillance électronique en France et ses enseignements », *Déviance et société* 2004, 411-437.
- LILLY, R., BALL, R., CURRY, D. en McMULLEN, J., « Electronic monitoring of the drunk driver : a seven year study of the home confinement alternative », *Crime and delinquency* 1993, 462-484.
- LINDENBERG, M., « Neues aus dem Technoland », *Neue Kriminalpolitik* 1993, afl. 1, 18-24.
- MAES, E., « Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998) », *Panopticon* 2002, 340-350.
- MAES, E., « De externe rechtspositie van (veroordeelde) gedetineerden », *Ad Rem* 2004, afl. 5, 12-29.
- MAINPRIZE, S., « Electronic monitoring in corrections : assessing cost effectiveness and the potential for widening the net of social control », *Canadian journal of criminology* 1992, 161-180.
- MANDOUX, P. en VANDERMEERSCH, D., « Chronique semestrielle de jurisprudence », *Rev. dr. pén.* 2005, 429-493.
- MAXFIELD, M. en BAUMER, T., « Home detention with electronic monitoring : comparing pretrial and postconviction programs », *Crime and delinquency* 1990, 521-536.
- McMAHON, M., « « Net widening ». Vagaries in the use of a concept », *British journal of criminology* 1990, 121-149.

- McMAHON, M., « La répression comme entreprise : quelques tendances récentes en matière de privatisation et de justice criminelle », *Déviance et société* 1996, 103-118.
- MINCKE, C., « Une peine de travail en droit belge », *Le journal du juriste* 2002, afl. 14, 4-5.
- MINISTERIE VAN JUSTITIE, « Krachtlijnen van de voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting », *Fatik* 2003, afl.99, 17-20.
- MINOR, W. en COURLANDER, M., « The Postrelease Trauma Thesis. A Reconsideration of the Risk of Early Parole Failure », *Journal of Research in Crime and Delinquency* 1979, 273-293.
- MOERLAND, C., « Goede resultaten elektronische detentie Breda : « Als ze weg willen, houden we ze niet tegen » », *Balans* 2002, afl. 2, 5.
- NEE, C., « Electronic monitoring in England and Wales : some key issues », *Home office research bulletin* 1990, afl. 29, 28-31.
- NELLIS, M., « The electronic monitoring of offenders in England and Wales. Recent developments and future prospects », *British journal of criminology* 1991, 165-185.
- NELLIS, M., « Out of this world : the advent of the satellite tracking of offenders in England en Wales », *The Howard journal* 2005, 125-150.
- NORMANDEAU, A., « Bilan criminologique de quatre politiques et pratiques pénales américaines contemporaines », *R.S.C.* 1996, 333-346.
- OFFICE FEDERALE DE LA JUSTICE, « Projets pilotes : un investissement rentable. Publication de l'O.F.J. sur de nouvelles voies dans l'exécution des peines et mesures », *Info bulletin* 2003, afl. 2, 35-36.
- OZGUNES, F., « Huisarrest confronteert jongeren nog het best met hun eigen daden », *Parketbrief* 2005, afl. 10, 15-16.
- PAPATHEODOROU, T., « Le placement sous surveillance électronique des délinquants en droit pénal comparé », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 1999, 111-130.
- PAYNE, B. en GAINEY, R., « A qualitative assessment of the pains experienced on electronic monitoring », *International journal of offender therapy and comparative criminology* 1998, 149-163.

- PAYNE, B. en GAINEY, R., « The electronic monitoring of offenders released from jail or prison : safety, control, and comparisons to the incarceration experience », *The prison journal* 2004, 413-431.
- PETERSILIA, J., « Conditions that permit intensive supervision programs to survive », *Crime and delinquency* 1990, 126-145.
- PETERSILIA, J. en TURNER, S., « Comparing intensive and regular supervision for high-risk probationers : early results from an experiment in California », *Crime and delinquency* 1990, afl. 1, 87-111.
- PLETINCKX, P., « Elektronisch toezicht : het bos achter de bomen », *Fatik* 2001, afl. 90, 8-10.
- PRADEL, J., « La « prison à domicile » sous surveillance électronique, nouvelle modalité d'exécution de la peine privative de liberté. Premier aperçu de la loi du 19 décembre 1997 », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 1998, 15-26.
- RENAUT, M., « De l'enfermement sous l'ancien régime au bracelet magnétique du XXIe siècle. Qu'en est-il de l'exécution effective des peines d'emprisonnement », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 1997, 271-305.
- RICHARDSON, F., « Electronic tagging of offenders : trials in England », *The Howard journal* 1999, 158-172.
- ROMBAUT, K., PLETINCKX, P. en BAS, R., « Elektronisch toezicht onder de hamer : 300, 450, 1000, 2000... wie biedt meer ? », *Fatik* 2003, afl. 99, 14-16.
- ROOS, E., « Elektronisch huisarrest in V.S. : mogelijk alternatief voor Nederlandse veroordeelden », *T. Pol.* 1989, 173-176.
- ROZIE, J., « Het nieuwe artikel 21ter van de voorafgaande titel van het wetboek van strafvordering : de rechtsgevolgen bij overschrijding van de redelijke termijn », *T. Strafr.* 2001, afl. 1, 3-7.
- SCHOLTEN, T., « De gevangenis thuis : van Spiderman tot Hirsch Ballin », *Proces* 1994, afl. 3, 58-61.
- SCHWITZGEBEL, R., « Issues in the use of an electronic rehabilitation system with chronic recidivists », *Law and society review* 1969, 597-615.
- SEYNNAEVE, K., « Uitbreiding van het takenpakket van de psychosociale dienst in de strafinrichting bij de voorbereiding op de maatschappelijke reïntegratie van gedetineerden – evolutie en knelpunten », *Panopticon* 2001, 281-290.

- SNACKEN, S., « Overbevolkte gevangenissen en strafrechtelijk beleid. Wie schrijft, die blijft...schrijven », *Panopticon* 1994, 1-7.
- SONNEN, B., « Elektronische Fessel und Grundgesetz », *Neue Kriminalpolitik* 1998, afl. 1, 4.
- STANZ, R. en TEWKSBURY, R., « Predictors of success and recidivism in a home incarceration program », *The prison journal* 2000, 326-344.
- STASSART, E., « Een experiment met elektronisch toezicht in België », *Vigiles* 1998, afl. 4, 15-25.
- STASSART, E., « Kritische doorlichting van het elektronisch toezicht aan de hand van een belevingsonderzoek », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 45-51.
- TERLOUW, G. en KAMPHORST, P., « Lopende band gestopt », *S.E.C.* 2002, afl. 2, 16-18.
- THYS, K., « The end of violence. Enkele bedenkingen bij het elektronisch toezicht in het kader van de wet op de voorlopige hechtenis », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 61-67.
- TOMIC-MALIC, M., « Expérience suédoise de surveillance électronique », *Revue pénitentiaire et de droit pénal* 1999, 131-137.
- TONRY, M., « Community penalties in the United states », *European journal on criminal policy and research* 1999, 5-22.
- TOURNIER, P., « L'électronique au service de la justice pénale ? », *C.A.E.S-Magazine*, ontwerptekst 9 februari 2005, 1-7.
- TURNER, S., PETERSILIA, J. en DESCHENES, E., « Evaluating intensive supervision probation/parole (IPS) for drug offenders », *Crime and delinquency* 1992, 639-556.
- ULLRICH, P., « Une modernisation courageuse. La partie générale révisée du code pénal introduit de nouvelles formes de sanctions », *Info bulletin* 2003, afl. 2, 19-29.
- VAN BUSSEL, M., Elektronisch toezicht op Europees niveau. Het « gewicht » van elektronisch toezicht », *Reclassering* 2003, afl. 3, 8-10.
- VAN DEN BERGE, Y. en VAN DE VOORDE, R., « Elektronisch toezicht binnen het arsenaal van de justitiële sancties », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 53-60.

- VANDER BEKEN, T. en FLAVEAU, A., « Hard labour. Een eerste analyse van de wet van 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken », *T. Strafr.* 2002, 241-257.
- VAN DER LAAN, P., « Nieuwe pogingen om de vrijheidsstraf terug te dringen : dienstverlening, intensief reclasseringstoezicht en elektronisch huisarrest », *Justitiële verkenningen* 1988, afl. 3, 9-47.
- VAN DER ZEIJDEN, W., « Aan 't bandje van de reclassering', *Bonjo-bulletin* 1997, afl. 11, 3-4.
- VANDROMME, S., « Werkstraf milder dan gevangenisstraf », *De juristenkrant* 2003, afl. 64, 1 en 12.
- VAN GESTEL, B., « Tralies in je hoofd. Over de psycho-sociale effecten van elektronisch huisarrest », *T. Crim.* 1998, afl. 1, 21-38.
- VANHAMME, F., « La rationalité de la peine : quelques résultats empiriques », *Rev. dr. pén.* 2005, 494-509.
- VAN HATTUM, W., « Van insluiten naar elektronisch aanlijnen. Het experiment met elektronisch toezicht », *Sancties* 1995, 318-336.
- VANNESTE, C., « Le travail d'intérêt général : pour le meilleur ou pour le pire ? », *Rev. dr. pén.* 1993, 840-852.
- VAN SCHIE, P., « Nieuw : Elektronische detentie : « Thuis je straf uitzitten is geen pretje » », *Balans* 2003, afl. 11, 14-15.
- VERBEKE, N., « Reaktie van het Antwerps advocatenkollektief op het alternatief voor voorlopige hechtenis van advocaat-generaal L. De Wilde », *Panopticon* 1982, 469-473.
- VON HIRSCH, A., « The ethics of community-based sanctions », *Crime and delinquency* 1990, 162-173.
- WITVLIET, L., « Electronisch toezicht. Standpunt van de NFR », *Proces* 1990, 114-117.
- X., « Surveillance électronique : expérience personnelle », *Orde van de dag* 2000, afl. 10, 41-43.
- X., « Curfew and the prison population », *The Howard journal* 2001, 403.
- X., « Het zware weekend van Guy », *De juristenkrant* 2002, afl. 48, 4.

- X., « Krachtlijnen van de voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting », *Fatik* 2003, afl. 99, 17-20.

III. BIJDAGEN IN VERZAMELWERKEN

- AERTSEN, I. En LAUWAERT, K., « Community sanctions and measures in Belgium » in ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 43-77.
- ALVAZZI DEL FRATE, A., FORNARA, M. en SIEMASZKO, A., « Review of literature on alternatives to imprisonment 1980-1989 » in ZVEKIC, U. en ALVAZZI DEL FRATE, A. (ed.), *Alternatives to imprisonment in comparative perspective*, Chicago, Nelson-Hall Publishers, 1994, 5-30.
- BALL, R. en LILLY, R., « Home incarceration with electronic monitoring » in SCOTT, J. en HIRSCHI, T. (ed.), *Controversial issues in crime and justice*, Londen, Sage, 1988, 147-165.
- BAUMER, T. en MENSELSON, R., « Electronically monitored home confinement : does it work ? » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 54-67.
- BERRIE, B. en MATTHEWS, R., « Electronic monitoring and house arrest : making the right connections » in MATTHEWS, R. (ed.), *Privatizing criminal justice*, Londen, Sage, 1989, 107-134.
- BEYENS, K., « Means to regulate the prison population. Conditions of decarceration » in X. (ed.), *Prison population in Europe and in North America. Problems and solutions*, Helsinki, Ministry of justice, 1997, 161-177.
- BLOMBERG, T., WALDO, G. en BURCROFF, L., « Home confinement and electronic surveillance » in MCCARTHY, B. (ed.), *Intermediate punishments : intensive supervision, home confinement and electronic surveillance*, Monsey, Criminal justice press, 1988, 169-179.
- BOONE, M., « Differentiatie en selectie onder de penitentiaire beginselenwet » in BOONE, M. en DE JONGE, G. (ed.), *De penitentiaire beginselenwet in werking. Het gevangeniswezen anno 2001*, Deventer, Gouda Quint, 2001, 2-33.
- BYRNE, J. en PATTAVINA, A., « The effectiveness issue : assessing what works in the adult community corrections system » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 281-303.

- CLEAR, T. en BYRNE, J., « The future of intermediate sanctions : questions to consider » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 319-331.
- CLEAR, T. en BRAGA, A., « Challenges for corrections in the community » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 213-218.
- COCHRAN, D., « The long road from policy development to real change in sanctioning practice » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 307-318.
- CORBETT, R. en MARX, G., « Emerging technofallacies in the electronic monitoring movement » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 85-100.
- CORBETT, R., « When community corrections means business : introducing « reinventing » themes to probation and parole » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 207-213.
- CULLEN, F., WRIGHT, J. en APPELEGATE, B., « Control in the community. The limits of reform ? » in HARLAND, A., *Choosing correctional options that work. Defining the demand and evaluating the supply*, Londen, Sage, 1996, 69-116.
- DEL CARMEN, R. en VAUGHN, J., « Legal issues in the use of electronic surveillance in probation » in ELLSWORTH, T. (ed.), *Contemporary community corrections*, Illinois, Waveland Press, 1992, 408-428.
- DERRE, S., « Le point sur la peine de travail » in JACOBS, A. (ed.), *Actualités de droit pénal et de procédure pénale*, II, Brussel, Larcier, 2004, 163-210.
- DE SWAEF, M. en PERRIËNS, R., « De voorstellen van de subcommissie strafuitvoeringsrechtbanken » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 77-89.
- DUPONT, L., « De voorstellen van de subcommissies in hun samenhang » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 99-150.

- FINK, D., « Statistiques judiciaires et séries temporelles en Suisse (1906-2006) » in VESENTINI, F. (ed.), *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, Louvain-la-Neuve, Bruylant-Academia S.A., 2005, 279-292.
- GENDREAU, P., CULLEN, F. en BONTA, J., « Intensive rehabilitation supervision : the next generation in community corrections ? » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 198-206.
- HELSEN, P., « De werkstraf : enkele kritische bedenkingen » in X. (ed.), *10e V.R.G.-alumnidag. Recht in beweging. 14 maart 2003*, onuitg., 189-197.
- HOLSTERS, D., « Algemene inleiding bij de werkzaamheden van de commissie » in AERTSEN, I., BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 17-19.
- HOLT, N., « The current state of parole in America » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 28-42.
- JACOBS, A. en DANTINE, M., « Les peines prononcées par le tribunal de police : acquis et nouveautés. Suspension, sursis, probation, peine de travail, casier judiciaire » in X. (ed.), *Le tribunal de police en mouvement*, Luik, Editions du jeune Barreau de Liège, 2002, 175-243.
- JUNGER-TAS, J., « Recent trends in sentencing policies in the Netherlands » in ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 349-378.
- KENSEY, A., « Community sanctions and measures in France » in ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 209-242.
- KLOECK, K., « De commissie Holsters buitenspel ? Inleiding door de voorzitter van de studiedag » in AERTSEN, I., BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 13-15.

- LAMON, H. en STAESSENS, N., « De voorstellen van de subcommissie straftoemeting becommentarieerd » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 27-36.
- LANGAN, P., « Between prison and probation : intermediate sanctions » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 42-48.
- LILLY, J., BALL, R. en WRIGHT, J., « Home incarceration with electronic monitoring in Kenton County, Kentucky : an evaluation » in MCCARTHY, B. (ed.), *Intermediate punishments : intensive supervision, home confinement and electronic surveillance*, Monsey, Criminal justice press, 1988, 189-203.
- LILLY, J. en BALL, R., « The developemty of home confinement and electronic monitoring in the United States » in DUFFEE, D. en MCGARRELL, E. (ed.), *Community corrections. A community field approach*, Cincinatti, Anderson Publishing Co., 1990, 73-92.
- LURIGIO, A. en PETERSILIA, J., « The emergence of intensive probation supervision programs in the United States » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 3-17.
- NELLIS, M., « Electronic monitoring and the community supervision of offenders » in BOTTOMS, A., REX, S. en ROBINSON, G. (ed.), *Alternatives to prison. Options for an insecure society*, Willan Publishing, 224-247.
- NORMANDEAU, P., « Un panorama des politiques et des pratiques pénales de la nouvelle pénologie made in America : 1980-2005 » in PRADEL, J. (ed.), *Prison : sortir avant terme. Techniques judiciaires de réduction de la peine privative de liberté*, Parijs, Ed. Cujas, 1996, 11-54.
- ONKELINX, L., « Standpunt en verdere beleidsopties van de minister van justitie » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 151-159.
- PALUMBO, D., CLIFFORD, M. en SNYDER-JOY, Z., « From net widening to intermediate sanctions : the transformation of alternatives to incarceration from benevolence to malevolence » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 229-244.

- PAPATHEODOROU, T., « Le placement sous surveillance électronique des délinquants en droit comparé » in MARY, P. en PAPATHEODOROU, T. (ed.), *La surpopulation pénitentiaire en Europe. De la détention avant jugement à la libération conditionnelle*, Brussel, Bruylant, 1999, 160-183.
- PETERSILIA, J., TURNER, S. en PIPER DESCHENES, E., « Intensive supervision programs for drug offenders » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 18-37.
- PETERSILIA, J., « A crime control rationale for reinvesting in community corrections » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 20-28.
- PETERSILIA, J., « Probation and parole » in TONRY, M. (ed.), *The handbook of crime and punishment*, Oxford, University Press, 1998, 563-588.
- PETERSILIA, J. en DESCHENES, E., « What punishes ? Inmates rank the severity of prison versus intermediate sanctions » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 149-159.
- PRADEL, J., « Rapport de synthèse » in PRADEL, J. (ed.), *Prison : sortir avant terme. Techniques judiciaires de réduction de la peine privative de liberté*, Parijs, Ed. Cujas, 1996, 167-179.
- PRENDERGAST, M., DOUGLAS ANGLIN, M. en WELLISCH, J., « Treatment for drug-abusing offenders under community supervision » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 113-125.
- REIDNIED, J., « De doelgroep en doelstelling van het penitentiair programma onder de P.B.W. » in BOONE, M. en DE JONGE, G. (ed.), *De penitentiaire beginselenwet in werking. Het gevangeniswezen anno 2001*, Deventer, Gouda Quint, 2001, 36-58.
- RENZEMA, M. en SKELTON, D., « Use of electronic monitoring in the United States : 1989 update » in ELLSWORTH, T. (ed.), *Contemporary community corrections*, Illinois, Waveland Press, 1992, 330-339.
- RENZEMA, M., « Home confinement programs : development, implementation, and impact » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 41-53.
- REX, S., « The development and use of community sanctions in England and Wales » in ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and*

measures in Europe and North America, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 159-191.

- ROBERTS, J., « American attitudes about punishment : myth and reality » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 143-149.
- ROGERS, R. en JOLIN, A., « Electronic monitoring : a review of the empirical literature » in ELLSWORTH, T. (ed.), *Contemporary community corrections*, Illinois, Waveland Press, 1992, 310-321.
- ROY, S., « Electronic monitoring of juvenile offenders : the Lake County, Indiana, experience » in FIELDS, C. (ed.), *Innovative trends and specialized strategies in community-based corrections*, New York/Londen, Garland Publishing, 1994, 159-167.
- ROZIE, M., « Een eerste kennismaking met de autonome werkstraf » in X. (ed.), *C.B.R. Jaarboek 2001-2002*, Antwerpen, Maklu, 2002, 105-114.
- ROZIE, M., « De werkstraf als nieuwe hoofdstraf » in DE NAUW, A. (ed.), *Strafrecht van nu en straks*, Brugge, die Keure, 2003, 157-179.
- ROZIE, M., « De voorstellen van de subcommissie straftoemeting » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 21-25.
- RYAN, M. en WARD, T., « Privatization and penal politics » in MATTHEWS, R. (ed.), *Privatizing criminal justice*, Londen, Sage, 1989, 53-73.
- SCHMIDT, A. en CURTIS, C., « Electronic monitors » in McCARTHY, B. (ed.), *Intermediate punishments : intensive supervision, home confinement and electronic surveillance*, Monsey, Criminal justice press, 1988, 137-152.
- SCHMIDT, A., « Electronic monitors » in ELLSWORTH, T. (ed.), *Contemporary community corrections*, Illinois, Waveland Press, 1992, 322-329.
- SNACKEN, S., « De voorstellen van de subcommissie externe rechtspositie van gedetineerden » AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 37-70.
- TAK, P., « Dutch sentencing » in TONRY, M. en FRASE, R. (ed.), *Sentencing and sanctions in Western countries*, Oxford, University Press, 2001, 151-187.

- TONRY, M., « Evaluating intermediate sanction programs » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 79-96.
- TONRY, M., « Intermediate sanctions » in TONRY, M. (ed.), *The handbook of crime and punishment*, Oxford, University Press, 1998, 683-711.
- TONRY, M., « Reducing the prison population » in TONRY, M. (ed.), *Confronting crime. Crime control policy under New Labour*, Cullomton, Willan Publishing, 2003, 211-223.
- TURNER, S., PETERSILIA, J. en DESCHENES, E., « Drug testing in community corrections : results of an experimental evaluation » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 125-134.
- VANACKER, J., « De voorstellen van de subcommissie externe rechtspositie van gedetineerden becommentarieerd » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 71-76.
- VANDROMME, S., « Werkstraf » in X. (ed.), *Strafrecht en strafvordering. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Mechelen, Kluwer, losbl., 1-38.
- VAN KALMTHOUT, A., « Community sanctions in the Netherlands : recent developments » in ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 379-392.
- VAN KALMTHOUT, A., « From community service to community sanctions : comparative perspectives » in ALBRECHT, H. en VAN KALMTHOUT, A. (ed.), *Community sanctions and measures in Europe and North America*, Freiburg, Max Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 2002, 573-603.
- VAUGHN, J., « Planning for change : the use of electronic monitoring as a correctional alternative » in McCARTHY, B. (ed.), *Intermediate punishments : intensive supervision, home confinement and electronic surveillance*, Monsey, Criminal justice press, 1988, 153-168.
- VERSTRAETEN, R., « De voorstellen van de subcommissie strafuitvoeringsrechtbanken becommentarieerd » in AERTSEN, I, BEYENS, K., DE VALCK, S. en PIETERS, F. (ed.), *De commissie Holsters buitenspel ? De voorstellen van de commissie strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerde en straftoemeting*, Brussel, Politeia, 2004, 91-98.

- VON HIRSCH, A., « The ethics of community-based sanctions » in PETERSILIA, J. (ed.), *Community corrections. Probation, parole and intermediate sanctions*, Oxford, University Press, 1998, 189-198.
- WATTS, R. en GLASER, D., « Electronic monitoring of drug offenders in California » in BYRNE, J., LURIGIO, A. en PETERSILIA, J. (ed.), *Smart sentencing. The emergence of intermediate sanctions*, New York, Sage, 1992, 68-84.
- X., « Palm Beach county's in-house arrest work release program » in McCARTHY, B. (ed.), *Intermediate punishments : intensive supervision, home confinement and electronic surveillance*, Monsey, Criminal justice press, 1988, 181-187.

IV. NOTEN

- CLOSE, F., « « De vervangende straf », tantôt « peine subsidiaire », tantôt « peine de substitution » » (noot onder Cass. 27 april 2004), *J.L.M.B.* 2005, 1081-1085.
- DUPONT, L., « De relatieve zwaarte van de werkstraf » (noot onder Antwerpen 28 juni 2002), *T. Strafr.* 2002, 203-205.
- JACOBS, A., « L'application dans le temps de la loi introduisant la peine de travail » (noot onder Cass. 8 januari 2003), *Rev. dr. pén.* 2003, 536-547.
- ROZIE, M., « Ook het Hof van assisen kan een werkstraf opleggen » (noot onder Cass. 8 januari 2003), *R.A.B.G.* 2003, 291.
- ROZIE, M., « De zwaarte van de werkstraf afgewogen tegen de zwaarte van de gevangenisstraf en de geldboete » (noot onder Cass. 8 januari 2003), *R.A.B.G.* 2003, 292-293.
- ROZIE, M., « Geen concrete invulling van de werkstraf door de rechter » (noot onder Gent 23 september 2002), *R.A.B.G.* 2003, 297-299.
- ROZIE, M., « Werkstraf met geheel of gedeeltelijk (probatie-)uitstel » (noot onder Corr. Dendermonde 3 december 2002), *R.A.B.G.* 2003, 311-313.
- ROZIE, M., « Gevangenisstraf en werkstraf mogen samen worden opgelegd bij meerdaadse samenloop » (noot onder Corr. Gent 4 oktober 2002), *R.A.B.G.* 2003, 317-318.
- ROZIE, M., « De werkstraf en de wettelijke herhaling » (noot onder Corr. Gent 24 februari 2003), *R.A.B.G.* 2003, 819.
- VAN DEN BERGE, Y., « De vervangende straf bij het opleggen van een werkstraf » (noot onder Cass. 27 april 2004), *R.A.B.G.* 2004, 1076.

- VANDER BEKEN, T., « De werkstraf als mildere straf. Roma locuta, causa finita ? » (noot onder Cass. 12 maart 2003), *T. Strafr.* 2003, 261-262.
- VANDROMME, S., « Voor welke misdrijven kan een werkstraf worden opgelegd ? » (noot onder Antwerpen 28 november 2002), *T. Strafr.* 2003, 150-154.
- VANDROMME, S., « Kan bij toepassing van artikel 65, tweede lid, Sw. nog een werkstraf als bijkomende veroordeling worden uitgesproken ? » (noot onder Antwerpen 22 april 2004), *T. Strafr.* 2004, 300-302.
- VANDROMME, S., « De werkstraf en het verbod van reformatio in pejus » (noot onder Antwerpen 7 oktober 2003), *R.W.* 2004-2005, 146-147.
- VANDROMME, S., « De vervangende straf voor het geval de werkstraf niet wordt uitgevoerd » (noot onder Cass. 27 april 2004), *R.W.* 2004-2005, 1024-1025.
- VANNESTE, F., « De motivering van de weigering tot het opleggen van een werkstraf » (noot onder Cass. 11 februari 2003), *R.W.* 2004-2005, 589-590.
- X., « La motivation du refus d'appliquer la peine de travail » (noot onder Cass. 12 februari 2003), *Rev. dr. pén.* 2003, 925-929.

V. RAPPORTEN

- BAS, R. en VAN DE VOORDE, R., *7 maanden pilootproject elektronisch toezicht in België. Tussentijdse interne evaluatie vanuit de gevangenis van Sint-Gillis*, onuitg., 1998, 34p.
- COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel I: algemene inleiding – strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie van gedetineerden*, onuitg., s.d., 120p. + bijlage.
- COMMISSIE STRAFUITVOERINGSRECHTBANKEN, EXTERNE RECHTSPOSITIE VAN GEDETINEERDEN EN STRAFTOEMETING, *Eindverslag. Deel II: straftoemeting*, onuitg., s.d., 46p. + bijlage.
- DALLAIRE, J., *La surveillance électronique a-t-elle répondu aux attentes suscitées ?*, Québec, Direction générale des services correctionnels du Québec, ministère de la sécurité publique, 1997, 31p.
- DE BUCK, K. en D'HAENENS, K., *Electronic monitoring*, onuitg., 1996, 44p.

- FENECH, G., *Le placement sous surveillance électronique mobile. Rapport de la mission confiée par le premier ministre à monsieur Georges Fenech, député du Rhône*, Ministère de la justice, 2005, 79p.
- KALUSZYNSKI, M. en FROMENT, J. (ed.), *Sécurité et nouvelles technologies. Evaluation comparée dans cinq pays européens (Belgique, Espagne, France, Grande-Bretagne, Suisse) des processus de recours au placement sous surveillance électronique*, onuitg., 2003, 10p. + bijlage.
- MAES, E., *Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998)*, interne nota ten behoeve van de minister van Justitie, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 11 september 2001, 15p. + bijl.
- MAMPAEY, L. en RENAUD, J., *Prison technologies. An appraisal of technologies of political control. Final study*, Luxemburg, juli 2000, www.stoa.com, 101p.
- SNACKEN, S., RAES, A., DE BUCK, K., D'HAENENS, K. en VERHAEGHE, P., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden (1996-1997)*, onuitg., 1997, 174p.
- SNACKEN, S. en RAES, A., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden (1999-2000)*, onuitg., 2001, 115p.
- STASSART, E., PETERS, T. en PARMENTIER, S., *Elektronisch toezicht. Een belevingsonderzoek bij de eerste groep van deelnemers. Eindrapport*, onuitg., 2000, 160p.

VI. VARIA

- BAAS, N., « Stalking », www.wodc.nl, 2003, 1-16.
- CATTEBEKE, H., « Geketend op vrije voeten », *Knack* december 2004, 26-27.
- DE BUCK, K., *Evaluatie pilootproject elektronisch toezicht*, 30 september 1998, onuitg., 4p.
- F.D.S., « Recordaantal gevangenen », *De standaard* 8 april 2005, 2.
- F.V.G., « Ontvoerder Anthony De Clerck onder elektronisch toezicht », *De standaard* 20 oktober 2004, 14.
- F.V.G., « Elektronisch toezicht maakt pas op de plaats », *De standaard* 26 mei 2005, 10.

- GHIJS, I., « Een op de vijf schendt voorwaarden », *De standaard* 23 november 2004, 4.
- GUIBERT, N., « Les députés débattrent mi-décembre du texte sur la récidive », *Le monde* 3 december 2004.
- HASSETT, P., « The use of electronic monitoring for pretrial release » (toespraak op de 5th BILETA conference British and Irish legal technology association), <http://www.bileta.ac.uk/90papers/hassett.html>
- L.R., « 338 gedetineerden staan onder enkelband-controle », *Het belang van Limburg* 4 januari 2005.
- MINISTERIE VAN JUSTITIE. DIRECTORAAT-GENERAAL RECHTERLIJKE ORGANISATIE. DIENST SOCIAAL WERK, *Evaluatie project E.T.*, 22 september 1998, onuitg., 10p. + bijlage.
- NOLLET, F., « Le plan de sécurité revu et approuvé par la majorité », <http://www.lecdh.be/notes/p96.htm>
- ONKELINX, L., *Note relative à l'exécution des peines : pour une plus grande cohérence*, onuitg., s.d., 8p.
- Parl. Vr. nr. 376 15 oktober 1996 (F. Van den Eynde), *Vr. & Antw.* 1996-97, 9554-9556.
- Parl. Vr. nr. 549 5 januari 1998 (Y. Leterme), *Vr. & Antw.* Kamer 1997-1998, 7-9.
- Parl. Vr. nr. 669 (G. Bourgeois), *Vr. & Antw.* Kamer 2002, www.dekamer.be
- Parl. Vr. nr. 84 20 april 2005 (J. Vandeurzen), *Vr. & Antw.* Kamer 2004-2005, 13201-13203.
- Proposition de loi relative au traitement de la récidive des infractions pénales, *Doc. Assemblée nationale* 2004-2005, nr. 366.
- SENAAT FRANKRIJK, « Note de synthèse », <http://www.senat.fr/lc/lc19/lc19.html>
- TONRY, M., « Between prison and probation. The development of intermediate sanctions in Western countries or be careful what you ask for in community corrections programmes because you may get it » (lezing 5 juni 1995, King's college Londen), 7p.
- Voorontwerp van wet betreffende de externe rechtspositie van gedetineerden.

- Wetsvoorstel houdende invoering van het elektronisch huisarrest als een vorm van vrijheidsstraf, ingediend door A. Lizin, *Parl. St.* Senaat 1996-1997, nr. 1-525/1.
- Wetsvoorstel tot invoering van elektronisch toezicht als een autonome straf, ingediend door C. Defraigne, *Parl. St.* Senaat 2003-2004, nr. 3-266/1.
- W.W.I. en F.D.S., “Maar 217 gevangenen onder elektronisch toezicht”, *De standaard* 14 februari 2005, 10.
- X., *Jaarrapport justitie 2000*, Brussel, Ministerie van justitie, s.d., 85p.
- X., “Daniël Vanhamel opnieuw opgepakt”, *De standaard* 22 november 2004, 7.
- X., “Bracelet GPS pour délinquants sexuels”, *Métro* 20 december 2004, 11.
- X., *Federale beleidsverklaring*, onuitg., 12 oktober 2004, 42p.
- X., « Alternatieven voor detentie », www.wodc.nl, 1-5.

BIJLAGE I

**Strafduur : inbreuken gestraft door gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar (2003),
gerangschikt volgens de misdrijfcodes (horizontale benadering)**

<i>Misdrijfcode</i>	<i>Misdrijfcategorie</i>	<i>6 m. tot 1 j.</i>		<i>> 1 j. tot 2 j.</i>		<i>> 2j. tot 3 j.</i>		<i>Totaal aantal hoofdstraffen</i>	
Totaal	Aantal gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar	9.290	69,7%	2.828	21,2%	1.217	9,1%	13.335	100,0%
010101	DOODSLAG (393-397; 411-413; 475; 532)	13	29,5%	17	38,6%	14	31,8%	44	100,0%
010102	OPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (398-401; 410-413)	1.242	75,7%	280	17,1%	118	7,2%	1.640	100,0%
010103	ONTHOUDING VAN VOEDSEL OF VERZORGING AAN KIND JONGER DAN 16 JAAR OF ONBEKWAME (401 bis; 398-401; 410)	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%	4	100,0%
010104	AANRANDING VAN DE EERBAARHEID (372 - 373; 376 - 377)	169	46,4%	90	24,7%	105	28,8%	364	100,0%
010105	VERKRACHTING (375 - 377)	57	22,1%	83	32,2%	118	45,7%	258	100,0%
010106	OPZETTELIJKE TOEDIENING VAN SCHADELIJKE STOFFEN (402 - 405; 410)	3	75,0%	1	25,0%	0	0,0%	4	100,0%
010108	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (407 - 408)	1	50,0%	0	0,0%	1	50,0%	2	100,0%
010110	ABORTUS (348 - 352)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010111	FOLTERING, ONMENSELIJKE BEHANDELING EN ONTERENDE BEHANDELING (417 ter t.e.m. quinquies)	0	0,0%	2	100,0%	0	0,0%	2	100,0%
010201	ONOPZETTELIJKE DODING (419)	59	86,8%	8	11,8%	1	1,5%	68	100,0%
010202	ONOPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (420)	39	88,6%	5	11,4%	0	0,0%	44	100,0%
010204	HET ONOPZETTELIJK VEROORZAKEN VAN EEN TREINONGEVAL (422)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010301	GIJZELING (347 bis)	4	20,0%	3	15,0%	13	65,0%	20	100,0%
010302	WEDERRECHTELIJKE EN WILLEKEURIGE VRIJHEIDSBEROVING (434 - 438)	41	36,6%	40	35,7%	31	27,7%	112	100,0%
010303	BELAGING (442 bis)	157	78,5%	35	17,5%	8	4,0%	200	100,0%
010402	WANBEDRIJVEN I.V.M. DE BEWARING OVER HET KIND OF DE ONBEKWAME (360bis; 366-367; 369bis; 420bis)	61	95,3%	0	0,0%	3	4,7%	64	100,0%
010403	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN I.V.M. DE INDIVIDUELE VRIJHEID VAN MINDERJARIGEN (364-365; 368-369)	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%	2	100,0%
010501	BIGAMIE (391)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010502	FAMILIEVERLATING (391 bis)	256	99,6%	1	0,4%	0	0,0%	257	100,0%

010601	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN INZAKE ONTUCHT EN PROSTITUTIE (379 - 381)	66	52,4%	32	25,4%	28	22,2%	126	100,0%
010602	OPENBARE ZEDENSCHENNIS (383 - 386 ter)	57	69,5%	13	15,9%	12	14,6%	82	100,0%
010701	LASTER EN EERROOF (444; 446)	3	50,0%	3	50,0%	0	0,0%	6	100,0%
010702	LASTERLIJKE AANGIFTE (445,2)	6	85,7%	1	14,3%	0	0,0%	7	100,0%
010703	LASTERLIJKE AANTIJGINGEN TEGEN EEN ONDERGESCHIKTE (445,3)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010704	BELEDIGINGEN (561,7; 444; 448; 562,2)	13	76,5%	3	17,6%	1	5,9%	17	100,0%
010802	WOONSTSCHENNIS (439-441)	83	65,9%	30	23,8%	13	10,3%	126	100,0%
010803	NACHTELIJKE BINNENDRINGING ZONDER TOESTEMMING (442)	7	58,3%	3	25,0%	2	16,7%	12	100,0%
010804	SCHENDING VAN HET BEROEPSGEHEIM (458 - 459)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010807	GEHEIM VAN DE PRIVE-COMMUNICATIE EN - TELECOMMUNICATIE (314 bis)	3	60,0%	2	40,0%	0	0,0%	5	100,0%
011001	SCHULDIG VERZUIM (422 bis-ter)	29	65,9%	10	22,7%	5	11,4%	44	100,0%
011003	NACHTLAWAAI (561,1)	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%	2	100,0%
020101	DIEFSTAL (463-464; 466-467)	2.974	71,6%	894	21,5%	288	6,9%	4.156	100,0%
020101D	diefstal, door middel van braak, inklimming of valse sleutels (467,2)	1.680	65,2%	664	25,8%	232	9,0%	2.576	100,0%
020101ED	Eenvoudig diefstal (en zonder andere inbreuken)	1.287	82,1%	226	14,4%	54	3,4%	1.567	100,0%
020102	DIEFSTAL MET GEWELD OF BEDREIGING (468-469; 474-474; 476)	831	45,3%	698	38,0%	307	16,7%	1.836	100,0%
020103	AFPERSING (470; 473 - 474; 476)	119	44,6%	99	37,1%	49	18,4%	267	100,0%
020201	BANKBREUK (489; 573-574;577 W.Kh.)	10	83,3%	2	16,7%	0	0,0%	12	100,0%
020202	BEDROG BIJ FAILLISSEMENT (490; 575 W.Kh.)	179	75,5%	43	18,1%	15	6,3%	237	100,0%
020203	BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN (490 bis)	51	81,0%	10	15,9%	2	3,2%	63	100,0%
020204	MISBRUIK VAN VERTROUWEN (491; 493 - 495 bis)	249	69,2%	78	21,7%	33	9,2%	360	100,0%
020205	OPLICHTING (496; 509 - 509 ter; Wet 01.03.1961; 563,1?;564)	708	66,1%	270	25,2%	93	8,7%	1.071	100,0%
020206	BEDRIEGERIJ (497 - 501 bis)	2	40,0%	3	60,0%	0	0,0%	5	100,0%
020207	HELING EN ANDERE OPERATIES M.B.T. ZAKEN DIE UIT EEN MISDRIJF VOORTVLOEIEN (505 - 506)	629	57,8%	329	30,2%	131	12,0%	1.089	100,0%
020208	BEDRIEGLIJKE VERDUISTERING EN VERNIETIGING (507 - 508)	115	68,9%	34	20,4%	18	10,8%	167	100,0%
020209	AFZETTERIJ (508 bis-ter)	61	68,5%	15	16,9%	13	14,6%	89	100,0%
020210	?	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	100,0%

020211	?	17	58,6%	9	31,0%	3	10,3%	29	100,0%
020301	OPZETTELIJKE BRANDSTICHTING (510-514; 516-518)	68	46,9%	45	31,0%	32	22,1%	145	100,0%
020302	BRANDSTICHTING DOOR ONOPLETTENDHEID (519)	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
020303	VERNIELING DOOR MIDDEL VAN ONTPLOFFING (520; 510-514;516-518)	11	35,5%	8	25,8%	12	38,7%	31	100,0%
020304	VERNIELING VAN GEBOUWEN, BRUGGEN,..., VAARTUIGEN, VliegTUIGEN,..., DOOR EEN ANDER MIDDEL DAN DOOR BRANDSTICHTING OF ONTPLOFFING (521; 523; 525; 518)	156	71,6%	55	25,2%	7	3,2%	218	100,0%
020305	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN GRAVEN, MONUMENTEN, KUNSTVOORWERPEN, TITELS, BESCHIEDEN OF ANDERE PAPIEREN (526-527; 466)	20	74,1%	4	14,8%	3	11,1%	27	100,0%
020306	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN ROERENDE EIGENDOMMEN (528-531; 533-534; 471)	89	77,4%	19	16,5%	7	6,1%	115	100,0%
020307	VERNIELING OF VERWOESTING VAN VELDVRUCHTEN, PLANTEN, BOMEN, ENTEN, GRANEN EN VOEDER, VERNIELING VAN LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN (535 - 537; 543)	2	66,7%	1	33,3%	0	0,0%	3	100,0%
020308	OMBRENGEN VAN DIEREN (538 - 543; 563,4; 564)	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
020309	VERNIELING VAN AFSLUITING, VERPLAATSING OF VERWIJDERING VAN GRENSPALEN EN HOEKBOMEN (545 - 546; 563,2; 564)	193	73,1%	55	20,8%	16	6,1%	264	100,0%
030201	VERENIGING VAN MISDADIGERS (323 -324)	174	28,7%	253	41,7%	179	29,5%	606	100,0%
030202	BEDREIGINGEN (327-330; 331bis)	598	75,4%	139	17,5%	56	7,1%	793	100,0%
030203	NALATIGHEID OF MEDEPLICHTIGHEID DIE DE ONTVLUCHTING VAN DE GEVANGENEN MOGELIJK MAKEN (333 - 337)	4	80,0%	1	20,0%	0	0,0%	5	100,0%
030205	VERBERGING VAN EEN LIJK (340)	0	0,0%	3	100,0%	0	0,0%	3	100,0%
030207	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (406)	26	70,3%	11	29,7%	0	0,0%	37	100,0%
030305	VERDUISTERING EN OPZETTELIJKE VERNIETIGING VAN GELDEN, PAPIEREN, STUKKEN, ... (240-241; 244,2)	9	90,0%	1	10,0%	0	0,0%	10	100,0%
030308	BELANGNEMING (245)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
030309	OMKOPING VAN EEN PERSOON BELAST MET EEN OPENBARE DIENST 202,3; 246 - 252)	9	75,0%	2	16,7%	1	8,3%	12	100,0%

030312	MISBRUIK VAN GEZAG (254-259; 261; 262)	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
030501	WEERSPANNIGHEID (271-272; 274)	400	71,3%	120	21,4%	41	7,3%	561	100,0%
030502	SMAAD (275 - 277; 282)	162	69,2%	53	22,6%	19	8,1%	234	100,0%
030503	GEWELD (278 - 282)	149	76,0%	39	19,9%	8	4,1%	196	100,0%
030504	ZEGELVERBREKING (283 - 287)	11	84,6%	2	15,4%	0	0,0%	13	100,0%
030601	VALSE MUNT (160-163; 168-172)	4	25,0%	10	62,5%	2	12,5%	16	100,0%
030602	NAMAKING OF VERVALSING VAN OPENBARE EFFECTEN, AANDELEN, SCHULDBRIEVEN, RENTEBEWIJZEN EN BANKBILJETTEN (173-178)	37	68,5%	11	20,4%	6	11,1%	54	100,0%
030603	NAMAKING OF VERVALSING VAN NATIONALE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEUR STEMPELS, MERKEN, ENZ. (179-185bis)	32	65,3%	11	22,4%	6	12,2%	49	100,0%
030604	NAMAKING OF VERVALSING VAN VREEMDE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEURSTEMPELS, MERKEN, ENZ. (186 - 187 bis)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
030605	NAMAKING OF VERVALSING VAN VERVOERBILJETTEN, POSTZEGELS OF ANDERE PLAKZEGELS (184,2; 184,4; 188-190)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
030607	VALSHEID IN GESCHRIFTEN (154; 194-201; 203-212)	1.047	68,6%	330	21,6%	149	9,8%	1.526	100,0%
030608	VALSHEID VOOR HET GERECHT (215-221bis; 223-224; 226)	20	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	20	100,0%
030609	INMENGINGEN EN AANMATIGINGEN (227-231)	174	56,5%	90	29,2%	44	14,3%	308	100,0%
04	ANDERE OVERTREDINGEN	64	72,7%	20	22,7%	4	4,5%	88	100,0%
110201	MILITAIRE INBREUK	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	100,0%
1103	Vreemdelingen	255	49,1%	199	38,3%	65	12,5%	519	100,0%
1201	Fiscale inbreuk	139	81,3%	24	14,0%	8	4,7%	171	100,0%
1202	Bedrog bij schadeloosstelling of subsidies	27	84,4%	3	9,4%	2	6,3%	32	100,0%
1401	Wapens, munitie en springstoffen	364	56,7%	190	29,6%	88	13,7%	642	100,0%
1402	Openbare veiligheid (andere inbreuken)	9	81,8%	1	9,1%	1	9,1%	11	100,0%
2102	Kansspelen en loterijen	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
2201	Communicatie	66	62,9%	30	28,6%	9	8,6%	105	100,0%
220306A	Vervoer over de weg (Wet 18.02.1969)	7	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	7	100,0%
220306B	Personenvervoer per tram, metro, autobus en autocar	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%	1	100,0%
220306C	Bezoldigd vervoer van zaken met motorvoertuigen	3	75,0%	0	0,0%	1	25,0%	4	100,0%
220401	RIJBEWIJS / SCHOLINGSBEWIJS (K.B. 16.03.1968; K.B. 06.05.1988)	122	90,4%	12	8,9%	1	0,7%	135	100,0%

220402	Vluchtmisdrijf	31	70,5%	12	27,3%	1	2,3%	44	100,0%
220403	Intoxicatie / Dronkenschap (verkeer)	62	95,4%	2	3,1%	1	1,5%	65	100,0%
220404	Inbreuk inzake de vervallenverklaring van het recht op sturen	93	98,9%	0	0,0%	1	1,1%	94	100,0%
220405	Verkeer (inbegrepen de zware overtredingen)	103	90,4%	8	7,0%	3	2,6%	114	100,0%
220406	Inschrijving van voertuigen	86	96,6%	2	2,2%	1	1,1%	89	100,0%
220407	Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen	159	91,9%	12	6,9%	2	1,2%	173	100,0%
220408	Technische eisen bij motorrijtuigen	69	92,0%	4	5,3%	2	2,7%	75	100,0%
220409	Uitrusting of verboden middel inzake verkeer (KB. 16.03.1968)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
2301	Beoefening van de geneeskunst	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%	4	100,0%
230301&2	Verdovende middelen	1.416	55,7%	763	30,0%	362	14,2%	2.541	100,0%
230303	Geneesmiddelen	4	80,0%	1	20,0%	0	0,0%	5	100,0%
2304	Voedingswaren en andere waren	2	66,7%	1	33,3%	0	0,0%	3	100,0%
230601	Dronkenschap	28	87,5%	3	9,4%	1	3,1%	32	100,0%
2401	Algemene preventie van milieuhinder	6	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	6	100,0%
2403	Bescherming van het water	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
2404	Bescherming tegen geluidshinder	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
2405	Afvalstoffen ((VI.) Decreet 02.07.1981; Wet 09.07.1984; (W.Gewest) Decreet 05.07.1985; (W.Gewest) Besl.Ex. 19.03.1987; K.B. 02.06.1987; (Br.Gewest) Ord. 07.03.1991; (W.Gewest) Besl.Ex. 09.04.1992)	11	91,7%	1	8,3%	0	0,0%	12	100,0%
2406	Natuurbescherming / bescherming der dieren	14	73,7%	5	26,3%	0	0,0%	19	100,0%
2501	Stedebouw / ruimtelijke ordening	6	60,0%	3	30,0%	1	10,0%	10	100,0%
3101	Bescherming van de gelijkheid tussen personen	6	46,2%	5	38,5%	2	15,4%	13	100,0%
3103	Bescherming van het privé-leven	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
3104	Jeugdbescherming (Wet 08.04.1965)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
32	BESCHERMING VAN HET INDIVIDUELE PATRIMONIUM	41	89,1%	3	6,5%	2	4,3%	46	100,0%
410101	VREEMDE WERKNEMERS	22	73,3%	5	16,7%	3	10,0%	30	100,0%
410104	TIJDELIJKE ARBEID EN UITZENDARBEID	0	0,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	100,0%
4201	Individuele arbeidsverhoudingen	31	66,0%	10	21,3%	6	12,8%	47	100,0%
4202	Collectieve arbeidsverhoudingen	3	75,0%	1	25,0%	0	0,0%	4	100,0%
4301	Arbeidsreglementering en arbeidsbescherming	24	82,8%	2	6,9%	3	10,3%	29	100,0%
44	BESCHERMING VAN HET ARBEIDSLOON	9	81,8%	2	18,2%	0	0,0%	11	100,0%
460101	Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
460103	Fonds voor bestaanszekerheid	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	100,0%

460201	Sociale zekerheid : algemene reglementering	13	54,2%	6	25,0%	5	20,8%	24	100,0%
460204	Arbeidsongevallen	5	50,0%	2	20,0%	3	30,0%	10	100,0%
460206	Arbeidsvoorziening / Werkloosheid	20	69,0%	5	17,2%	4	13,8%	29	100,0%
460210	Jaarlijkse vakantie van de werknemers	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
5101	Voorwaarden voor de toegang tot of het uitoefenen van een beroep of een activiteit	68	82,9%	11	13,4%	3	3,7%	82	100,0%
5102	Beroepsgeheim	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
5301	Ondernemingen en handelsvennootschappen	88	71,0%	28	22,6%	8	6,5%	124	100,0%
5302	Financiële vennootschappen en operaties	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%	4	100,0%
5303	Effecten en roerende waarden	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%	2	100,0%
5304	Wissel	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
5305	Handel	26	86,7%	4	13,3%	0	0,0%	30	100,0%

**Strafduur : inbreuken gestraft door gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar (2003),
gerangschikt volgens de misdrijfcodes (verticale benadering)**

<i>Misdrijfcode</i>	<i>Misdrijfcategorie</i>	<i>6 m. tot 1 j.</i>		<i>> 1 j. tot 2 j.</i>		<i>> 2j. tot 3 j.</i>		<i>Totaal aantal hoofdstraffen</i>	
Totaal	Aantal gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar	9.290	100,0%	2.828	100,0%	1.217	100,0%	13.335	100,0%
010101	DOODSLAG (393-397; 411-413; 475; 532)	13	0,1%	17	0,6%	14	1,2%	44	0,3%
010102	OPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (398-401; 410-413)	1.242	13,4%	280	9,9%	118	9,7%	1.640	12,3%
010103	ONTHOUDING VAN VOEDSEL OF VERZORGING AAN KIND JONGER DAN 16 JAAR OF ONBEKWAME (401 bis; 398-401; 410)	2	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	4	0,0%
010104	AANRANDING VAN DE EERBAARHEID (372 - 373; 376 - 377)	169	1,8%	90	3,2%	105	8,6%	364	2,7%
010105	VERKRACHTING (375 - 377)	57	0,6%	83	2,9%	118	9,7%	258	1,9%
010106	OPZETTELIJKE TOEDIENING VAN SCHADELIJKE STOFFEN (402 - 405; 410)	3	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	4	0,0%
010108	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (407 - 408)	1	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	2	0,0%
010110	ABORTUS (348 - 352)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010111	FOLTERING, ONMENSELIJKE BEHANDELING EN ONTERENDE BEHANDELING (417 ter t.e.m. quinquies)	0	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	2	0,0%
010201	ONOPZETTELIJKE DODING (419)	59	0,6%	8	0,3%	1	0,1%	68	0,5%
010202	ONOPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (420)	39	0,4%	5	0,2%	0	0,0%	44	0,3%
010204	HET ONOPZETTELIJK VEROORZAKEN VAN EEN TREINONGEVAL (422)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010301	GIJZELING (347 bis)	4	0,0%	3	0,1%	13	1,1%	20	0,1%
010302	WEDERRECHTELIJKE EN WILLEKEURIGE VRIJHEIDSBEROVING (434 - 438)	41	0,4%	40	1,4%	31	2,5%	112	0,8%
010303	BELAGING (442 bis)	157	1,7%	35	1,2%	8	0,7%	200	1,5%
010402	WANBEDRIJVEN I.V.M. DE BEWARING OVER HET KIND OF DE ONBEKWAME (360bis; 366-367; 369bis; 420bis)	61	0,7%	0	0,0%	3	0,2%	64	0,5%
010403	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN I.V.M. DE INDIVIDUELE VRIJHEID VAN MINDERJARIGEN (364-365; 368-369)	0	0,0%	0	0,0%	2	0,2%	2	0,0%
010501	BIGAMIE (391)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010502	FAMILIEVERLATING (391 bis)	256	2,8%	1	0,0%	0	0,0%	257	1,9%

010601	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN INZAKE ONTUCHT EN PROSTITUTIE (379 - 381)	66	0,7%	32	1,1%	28	2,3%	126	0,9%
010602	OPENBARE ZEDENSCHENNIS (383 - 386 ter)	57	0,6%	13	0,5%	12	1,0%	82	0,6%
010701	LASTER EN EERROOF (444; 446)	3	0,0%	3	0,1%	0	0,0%	6	0,0%
010702	LASTERLIJKE AANGIFTE (445,2)	6	0,1%	1	0,0%	0	0,0%	7	0,1%
010703	LASTERLIJKE AANTIJGINGEN TEGEN EEN ONDERGESCHIKTE (445,3)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010704	BELEDIGINGEN (561,7; 444; 448; 562,2)	13	0,1%	3	0,1%	1	0,1%	17	0,1%
010802	WOONSTSCHENNIS (439-441)	83	0,9%	30	1,1%	13	1,1%	126	0,9%
010803	NACHTELIJKE BINNENDRINGING ZONDER TOESTEMMING (442)	7	0,1%	3	0,1%	2	0,2%	12	0,1%
010804	SCHENDING VAN HET BEROEPSGEHEIM (458 - 459)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010807	GEHEIM VAN DE PRIVE-COMMUNICATIE EN - TELECOMMUNICATIE (314 bis)	3	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	5	0,0%
011001	SCHULDIG VERZUIM (422 bis-ter)	29	0,3%	10	0,4%	5	0,4%	44	0,3%
011003	NACHTLAWAAI (561,1)	1	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
020101	DIEFSTAL (463-464; 466-467)	2.974	32,0%	894	31,6%	288	23,7%	4.156	31,2%
020101D	diefstal, door middel van braak, inklimming of valse sleutels (467,2)	1.680	18,1%	664	23,5%	232	19,1%	2.576	19,3%
020101ED	Eenvoudig diefstal (en zonder andere inbreuken)	1.287	13,9%	226	8,0%	54	4,4%	1.567	11,8%
020102	DIEFSTAL MET GEWELD OF BEDREIGING (468-469; 474-474; 476)	831	8,9%	698	24,7%	307	25,2%	1.836	13,8%
020103	AFPERSING (470; 473 - 474; 476)	119	1,3%	99	3,5%	49	4,0%	267	2,0%
020201	BANKBREUK (489; 573-574;577 W.Kh.)	10	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	12	0,1%
020202	BEDROG BIJ FAILLISSEMENT (490; 575 W.Kh.)	179	1,9%	43	1,5%	15	1,2%	237	1,8%
020203	BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN (490 bis)	51	0,5%	10	0,4%	2	0,2%	63	0,5%
020204	MISBRUIK VAN VERTROUWEN (491; 493 - 495 bis)	249	2,7%	78	2,8%	33	2,7%	360	2,7%
020205	OPLICHTING (496; 509 - 509 ter; Wet 01.03.1961; 563,1?;564)	708	7,6%	270	9,5%	93	7,6%	1.071	8,0%
020206	BEDRIEGERIJ (497 - 501 bis)	2	0,0%	3	0,1%	0	0,0%	5	0,0%
020207	HELING EN ANDERE OPERATIES M.B.T. ZAKEN DIE UIT EEN MISDRIJF VOORTVLOEIEN (505 - 506)	629	6,8%	329	11,6%	131	10,8%	1.089	8,2%
020208	BEDRIEGLIJKE VERDUISTERING EN VERNIETIGING (507 - 508)	115	1,2%	34	1,2%	18	1,5%	167	1,3%
020209	AFZETTERIJ (508 bis-ter)	61	0,7%	15	0,5%	13	1,1%	89	0,7%
020210	?	3	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,0%

020211	?	17	0,2%	9	0,3%	3	0,2%	29	0,2%
020301	OPZETTELIJKE BRANDSTICHTING (510-514; 516-518)	68	0,7%	45	1,6%	32	2,6%	145	1,1%
020302	BRANDSTICHTING DOOR ONOPLETTENDHEID (519)	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
020303	VERNIELING DOOR MIDDEL VAN ONTPLOFFING (520; 510-514;516-518)	11	0,1%	8	0,3%	12	1,0%	31	0,2%
020304	VERNIELING VAN GEBOUWEN, BRUGGEN,..., VAARTUIGEN, VliegTUIGEN,..., DOOR EEN ANDER MIDDEL DAN DOOR BRANDSTICHTING OF ONTPLOFFING (521; 523; 525; 518)	156	1,7%	55	1,9%	7	0,6%	218	1,6%
020305	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN GRAVEN, MONUMENTEN, KUNSTVOORWERPEN, TITELS, BESCHIEDEN OF ANDERE PAPIEREN (526-527; 466)	20	0,2%	4	0,1%	3	0,2%	27	0,2%
020306	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN ROERENDE EIGENDOMMEN (528-531; 533-534; 471)	89	1,0%	19	0,7%	7	0,6%	115	0,9%
020307	VERNIELING OF VERWOESTING VAN VELDVRUCHTEN, PLANTEN, BOMEN, ENTEN, GRANEN EN VOEDER, VERNIELING VAN LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN (535 - 537; 543)	2	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
020308	OMBRENGEN VAN DIEREN (538 - 543; 563,4; 564)	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
020309	VERNIELING VAN AFSLUITING, VERPLAATSING OF VERWIJDERING VAN GRENSPALEN EN HOEKBOMEN (545 - 546; 563,2; 564)	193	2,1%	55	1,9%	16	1,3%	264	2,0%
030201	VERENIGING VAN MISDADIGERS (323 -324)	174	1,9%	253	8,9%	179	14,7%	606	4,5%
030202	BEDREIGINGEN (327-330; 331bis)	598	6,4%	139	4,9%	56	4,6%	793	5,9%
030203	NALATIGHEID OF MEDEPLICHTIGHEID DIE DE ONTVLUCHTING VAN DE GEVANGENEN MOGELIJK MAKEN (333 - 337)	4	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	5	0,0%
030205	VERBERGING VAN EEN LIJK (340)	0	0,0%	3	0,1%	0	0,0%	3	0,0%
030207	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (406)	26	0,3%	11	0,4%	0	0,0%	37	0,3%
030305	VERDUISTERING EN OPZETTELIJKE VERNIETIGING VAN GELDEN, PAPIEREN, STUKKEN, ... (240-241; 244,2)	9	0,1%	1	0,0%	0	0,0%	10	0,1%
030308	BELANGNEMING (245)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
030309	OMKOPING VAN EEN PERSOON BELAST MET EEN OPENBARE DIENST 202,3; 246 - 252)	9	0,1%	2	0,1%	1	0,1%	12	0,1%

030312	MISBRUIK VAN GEZAG (254-259; 261; 262)	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
030501	WEERSPANNIGHEID (271-272; 274)	400	4,3%	120	4,2%	41	3,4%	561	4,2%
030502	SMAAD (275 - 277; 282)	162	1,7%	53	1,9%	19	1,6%	234	1,8%
030503	GEWELD (278 - 282)	149	1,6%	39	1,4%	8	0,7%	196	1,5%
030504	ZEGELVERBREKING (283 - 287)	11	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	13	0,1%
030601	VALSE MUNT (160-163; 168-172)	4	0,0%	10	0,4%	2	0,2%	16	0,1%
030602	NAMAKING OF VERVALSING VAN OPENBARE EFFECTEN, AANDELEN, SCHULDBRIEVEN, RENTEBEWIJZEN EN BANKBILJETTEN (173-178)	37	0,4%	11	0,4%	6	0,5%	54	0,4%
030603	NAMAKING OF VERVALSING VAN NATIONALE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEUR STEMPELS, MERKEN, ENZ. (179-185bis)	32	0,3%	11	0,4%	6	0,5%	49	0,4%
030604	NAMAKING OF VERVALSING VAN VREEMDE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEURSTEMPELS, MERKEN, ENZ. (186 - 187 bis)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
030605	NAMAKING OF VERVALSING VAN VERVOERBILJETTEN, POSTZEGELS OF ANDERE PLAKZEGELS (184,2; 184,4; 188-190)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
030607	VALSHEID IN GESCHRIFTEN (154; 194-201; 203-212)	1.047	11,3%	330	11,7%	149	12,2%	1.526	11,4%
030608	VALSHEID VOOR HET GERECHT (215-221bis; 223-224; 226)	20	0,2%	0	0,0%	0	0,0%	20	0,1%
030609	INMENGINGEN EN AANMATIGINGEN (227-231)	174	1,9%	90	3,2%	44	3,6%	308	2,3%
04	ANDERE OVERTREDINGEN	64	0,7%	20	0,7%	4	0,3%	88	0,7%
110201	MILITAIRE INBREUK	3	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
1103	Vreemdelingen	255	2,7%	199	7,0%	65	5,3%	519	3,9%
1201	Fiscale inbreuk	139	1,5%	24	0,8%	8	0,7%	171	1,3%
1202	Bedrog bij schadeloosstelling of subsidies	27	0,3%	3	0,1%	2	0,2%	32	0,2%
1401	Wapens, munitie en springstoffen	364	3,9%	190	6,7%	88	7,2%	642	4,8%
1402	Openbare veiligheid (andere inbreuken)	9	0,1%	1	0,0%	1	0,1%	11	0,1%
2102	Kansspelen en loterijen	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
2201	Communicatie	66	0,7%	30	1,1%	9	0,7%	105	0,8%
220306A	Vervoer over de weg (Wet 18.02.1969)	7	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	7	0,1%
220306B	Personenvervoer per tram, metro, autobus en autocar	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	1	0,0%
220306C	Bezoldigd vervoer van zaken met motorvoertuigen	3	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	4	0,0%
220401	RIJBEWIJS / SCHOLINGSBEWIJS (K.B. 16.03.1968; K.B. 06.05.1988)	122	1,3%	12	0,4%	1	0,1%	135	1,0%

220402	Vluchtmisdrijf	31	0,3%	12	0,4%	1	0,1%	44	0,3%
220403	Intoxicatie / Dronkenschap (verkeer)	62	0,7%	2	0,1%	1	0,1%	65	0,5%
220404	Inbreuk inzake de vervallenverklaring van het recht op sturen	93	1,0%	0	0,0%	1	0,1%	94	0,7%
220405	Verkeer (inbegrepen de zware overtredingen)	103	1,1%	8	0,3%	3	0,2%	114	0,9%
220406	Inschrijving van voertuigen	86	0,9%	2	0,1%	1	0,1%	89	0,7%
220407	Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen	159	1,7%	12	0,4%	2	0,2%	173	1,3%
220408	Technische eisen bij motorrijtuigen	69	0,7%	4	0,1%	2	0,2%	75	0,6%
220409	Uitrusting of verboden middel inzake verkeer (KB. 16.03.1968)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
2301	Beoefening van de geneeskunst	2	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	4	0,0%
230301&2	Verdovende middelen	1.416	15,2%	763	27,0%	362	29,7%	2.541	19,1%
230303	Geneesmiddelen	4	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	5	0,0%
2304	Voedingswaren en andere waren	2	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
230601	Dronkenschap	28	0,3%	3	0,1%	1	0,1%	32	0,2%
2401	Algemene preventie van milieuhinder	6	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	6	0,0%
2403	Bescherming van het water	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
2404	Bescherming tegen geluidshinder	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
2405	Afvalstoffen ((VI.) Decreet 02.07.1981; Wet 09.07.1984; (W.Gewest) Decreet 05.07.1985; (W.Gewest) Besl.Ex. 19.03.1987; K.B. 02.06.1987; (Br.Gewest) Ord. 07.03.1991; (W.Gewest) Besl.Ex. 09.04.1992)	11	0,1%	1	0,0%	0	0,0%	12	0,1%
2406	Natuurbescherming / bescherming der dieren	14	0,2%	5	0,2%	0	0,0%	19	0,1%
2501	Stedebouw / ruimtelijke ordening	6	0,1%	3	0,1%	1	0,1%	10	0,1%
3101	Bescherming van de gelijkheid tussen personen	6	0,1%	5	0,2%	2	0,2%	13	0,1%
3103	Bescherming van het privé-leven	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
3104	Jeugdbescherming (Wet 08.04.1965)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
32	BESCHERMING VAN HET INDIVIDUELE PATRIMONIUM	41	0,4%	3	0,1%	2	0,2%	46	0,3%
410101	VREEMDE WERKNEMERS	22	0,2%	5	0,2%	3	0,2%	30	0,2%
410104	TIJDELIJKE ARBEID EN UITZENDARBEID	0	0,0%	1	0,0%	1	0,1%	2	0,0%
4201	Individuele arbeidsverhoudingen	31	0,3%	10	0,4%	6	0,5%	47	0,4%
4202	Collectieve arbeidsverhoudingen	3	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	4	0,0%
4301	Arbeidsreglementering en arbeidsbescherming	24	0,3%	2	0,1%	3	0,2%	29	0,2%
44	BESCHERMING VAN HET ARBEIDSLOON	9	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	11	0,1%
460101	Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
460103	Fonds voor bestaanszekerheid	3	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,0%

460201	Sociale zekerheid : algemene reglementering	13	0,1%	6	0,2%	5	0,4%	24	0,2%
460204	Arbeidsongevallen	5	0,1%	2	0,1%	3	0,2%	10	0,1%
460206	Arbeidsvoorziening / Werkloosheid	20	0,2%	5	0,2%	4	0,3%	29	0,2%
460210	Jaarlijkse vakantie van de werknemers	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
5101	Voorwaarden voor de toegang tot of het uitoefenen van een beroep of een activiteit	68	0,7%	11	0,4%	3	0,2%	82	0,6%
5102	Beroepsgeheim	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
5301	Ondernemingen en handelsvennootschappen	88	0,9%	28	1,0%	8	0,7%	124	0,9%
5302	Financiële vennootschappen en operaties	2	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	4	0,0%
5303	Effecten en roerende waarden	1	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
5304	Wissel	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
5305	Handel	26	0,3%	4	0,1%	0	0,0%	30	0,2%

**Strafduur : inbreuken gestraft door gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar (2003),
gerangschikt volgens absolute aantallen (horizontale benadering)**

<i>Misdrijfcode</i>	<i>Misdrijfcategorie</i>	<i>6 m. tot 1 j.</i>		<i>> 1 j. tot 2 j.</i>		<i>> 2j. tot 3 j.</i>		<i>Totaal aantal hoofdstraffen</i>	
Totaal	Aantal gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar	9.290	69,7%	2.828	21,2%	1.217	9,1%	13.335	100,0%
020101	DIEFSTAL (463-464; 466-467)	2.974	71,6%	894	21,5%	288	6,9%	4.156	100,0%
020101D	diefstal, door middel van braak, inklimming of valse sleutels (467,2)	1.680	65,2%	664	25,8%	232	9,0%	2.576	100,0%
230301&2	Verdovende middelen	1.416	55,7%	763	30,0%	362	14,2%	2.541	100,0%
020102	DIEFSTAL MET GEWELD OF BEDREIGING (468-469; 474-474; 476)	831	45,3%	698	38,0%	307	16,7%	1.836	100,0%
010102	OPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (398-401; 410-413)	1.242	75,7%	280	17,1%	118	7,2%	1.640	100,0%
020101ED	Eenvoudig diefstal (en zonder andere inbreuken)	1.287	82,1%	226	14,4%	54	3,4%	1.567	100,0%
030607	VALSHEID IN GESCHRIFTEN (154; 194-201; 203-212)	1.047	68,6%	330	21,6%	149	9,8%	1.526	100,0%
020207	HELING EN ANDERE OPERATIES M.B.T. ZAKEN DIE UIT EEN MISDRIJF VOORTVLOEIEN (505 - 506)	629	57,8%	329	30,2%	131	12,0%	1.089	100,0%
020205	OPLICHTING (496; 509 - 509 ter; Wet 01.03.1961; 563,1?;564)	708	66,1%	270	25,2%	93	8,7%	1.071	100,0%
030202	BEDREIGINGEN (327-330; 331bis)	598	75,4%	139	17,5%	56	7,1%	793	100,0%
1401	Wapens, munitie en springstoffen	364	56,7%	190	29,6%	88	13,7%	642	100,0%
030201	VERENIGING VAN MISDADIGERS (323 -324)	174	28,7%	253	41,7%	179	29,5%	606	100,0%
030501	WEERSPANNIGHEID (271-272; 274)	400	71,3%	120	21,4%	41	7,3%	561	100,0%
1103	Vreemdelingen	255	49,1%	199	38,3%	65	12,5%	519	100,0%
010104	AANRANDING VAN DE EERBAARHEID (372 - 373; 376 - 377)	169	46,4%	90	24,7%	105	28,8%	364	100,0%
020204	MISBRUIK VAN VERTROUWEN (491; 493 - 495 bis)	249	69,2%	78	21,7%	33	9,2%	360	100,0%
030609	INMENGINGEN EN AANMATIGINGEN (227-231)	174	56,5%	90	29,2%	44	14,3%	308	100,0%
020103	AFPERSING (470; 473 - 474; 476)	119	44,6%	99	37,1%	49	18,4%	267	100,0%
020309	VERNIELING VAN AFSLUITING, VERPLAATSING OF VERWIJDERING VAN GRENSPALEN EN HOEKBOMEN (545 - 546; 563,2; 564)	193	73,1%	55	20,8%	16	6,1%	264	100,0%
010105	VERKRACHTING (375 - 377)	57	22,1%	83	32,2%	118	45,7%	258	100,0%
010502	FAMILIEVERLATING (391 bis)	256	99,6%	1	0,4%	0	0,0%	257	100,0%
020202	BEDROG BIJ FAILLISSEMENT (490; 575 W.Kh.)	179	75,5%	43	18,1%	15	6,3%	237	100,0%

030502	SMAAD (275 - 277; 282)	162	69,2%	53	22,6%	19	8,1%	234	100,0%
020304	VERNIELING VAN GEBOUWEN, BRUGGEN,..., VAARTUIGEN, VliegTUIGEN,..., DOOR EEN ANDER MIDDEL DAN DOOR BRANDSTICHTING OF ONTPLOFFING (521; 523; 525; 518)	156	71,6%	55	25,2%	7	3,2%	218	100,0%
010303	BELAGING (442 bis)	157	78,5%	35	17,5%	8	4,0%	200	100,0%
030503	GEWELD (278 - 282)	149	76,0%	39	19,9%	8	4,1%	196	100,0%
220407	Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen	159	91,9%	12	6,9%	2	1,2%	173	100,0%
1201	Fiscale inbreuk	139	81,3%	24	14,0%	8	4,7%	171	100,0%
020208	BEDRIEGLIJKE VERDUISTERING EN Vernietiging (507 - 508)	115	68,9%	34	20,4%	18	10,8%	167	100,0%
020301	OPZETTELIJKE BRANDSTICHTING (510-514; 516-518)	68	46,9%	45	31,0%	32	22,1%	145	100,0%
220401	RIJBEWIJS / SCHOLINGSBEWIJS (K.B. 16.03.1968; K.B. 06.05.1988)	122	90,4%	12	8,9%	1	0,7%	135	100,0%
010601	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN INZAKE ONTUCHT EN PROSTITUTIE (379 - 381)	66	52,4%	32	25,4%	28	22,2%	126	100,0%
010802	WOONSTSCHENNIS (439-441)	83	65,9%	30	23,8%	13	10,3%	126	100,0%
5301	Ondernemingen en handelsvennootschappen	88	71,0%	28	22,6%	8	6,5%	124	100,0%
020306	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN ROERENDE EIGENDOMMEN (528-531; 533-534; 471)	89	77,4%	19	16,5%	7	6,1%	115	100,0%
220405	Verkeer (inbegrepen de zware overtredingen)	103	90,4%	8	7,0%	3	2,6%	114	100,0%
010302	WEDERRECHTELIJKE EN WILLEKEURIGE VRIJHEIDSBEROVING (434 - 438)	41	36,6%	40	35,7%	31	27,7%	112	100,0%
2201	Communicatie	66	62,9%	30	28,6%	9	8,6%	105	100,0%
220404	Inbreuk inzake de vervallenverklaring van het recht op sturen	93	98,9%	0	0,0%	1	1,1%	94	100,0%
020209	AFZETTERIJ (508 bis-ter)	61	68,5%	15	16,9%	13	14,6%	89	100,0%
220406	Inschrijving van voertuigen	86	96,6%	2	2,2%	1	1,1%	89	100,0%
04	ANDERE OVERTREDINGEN	64	72,7%	20	22,7%	4	4,5%	88	100,0%
010602	OPENBARE ZEDENSCHENNIS (383 - 386 ter)	57	69,5%	13	15,9%	12	14,6%	82	100,0%
5101	Voorwaarden voor de toegang tot of het uitoefenen van een beroep of een activiteit	68	82,9%	11	13,4%	3	3,7%	82	100,0%
220408	Technische eisen bij motorrijtuigen	69	92,0%	4	5,3%	2	2,7%	75	100,0%
010201	ONOPZETTELIJKE DODING (419)	59	86,8%	8	11,8%	1	1,5%	68	100,0%
220403	Intoxicatie / Dronkenschap (verkeer)	62	95,4%	2	3,1%	1	1,5%	65	100,0%

010402	WANBEDRIJVEN I.V.M. DE BEWARING OVER HET KIND OF DE ONBEKWAME (360bis; 366-367; 369bis; 420bis)	61	95,3%	0	0,0%	3	4,7%	64	100,0%
020203	BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN (490 bis)	51	81,0%	10	15,9%	2	3,2%	63	100,0%
030602	NAMAKING OF VERVALSING VAN OPENBARE EFFECTEN, AANDELEN, SCHULDBRIEVEN, RENTEBEWIJZEN EN BANKBILJETTEN (173-178)	37	68,5%	11	20,4%	6	11,1%	54	100,0%
030603	NAMAKING OF VERVALSING VAN NATIONALE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEUR STEMPELS, MERKEN, ENZ. (179-185bis)	32	65,3%	11	22,4%	6	12,2%	49	100,0%
4201	Individuele arbeidsverhoudingen	31	66,0%	10	21,3%	6	12,8%	47	100,0%
32	BESCHERMING VAN HET INDIVIDUELE PATRIMONIUM	41	89,1%	3	6,5%	2	4,3%	46	100,0%
010101	DOODSLAG (393-397; 411-413; 475; 532)	13	29,5%	17	38,6%	14	31,8%	44	100,0%
010202	ONOPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (420)	39	88,6%	5	11,4%	0	0,0%	44	100,0%
011001	SCHULDIG VERZUIM (422 bis-ter)	29	65,9%	10	22,7%	5	11,4%	44	100,0%
220402	Vluchtmisdrijf	31	70,5%	12	27,3%	1	2,3%	44	100,0%
030207	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (406)	26	70,3%	11	29,7%	0	0,0%	37	100,0%
1202	Bedrog bij schadeloosstelling of subsidies	27	84,4%	3	9,4%	2	6,3%	32	100,0%
230601	Dronkenschap	28	87,5%	3	9,4%	1	3,1%	32	100,0%
020303	VERNIELING DOOR MIDDEL VAN ONTPLOFFING (520; 510-514; 516-518)	11	35,5%	8	25,8%	12	38,7%	31	100,0%
410101	VREEMDE WERKNEMERS	22	73,3%	5	16,7%	3	10,0%	30	100,0%
5305	Handel	26	86,7%	4	13,3%	0	0,0%	30	100,0%
020211	?	17	58,6%	9	31,0%	3	10,3%	29	100,0%
4301	Arbeidsreglementering en arbeidsbescherming	24	82,8%	2	6,9%	3	10,3%	29	100,0%
460206	Arbeidsvoorziening / Werkloosheid	20	69,0%	5	17,2%	4	13,8%	29	100,0%
020305	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN GRAVEN, MONUMENTEN, KUNSTVOORWERPEN, TITELS, BESCHIEDEN OF ANDERE PAPIEREN (526-527; 466)	20	74,1%	4	14,8%	3	11,1%	27	100,0%
460201	Sociale zekerheid : algemene reglementering	13	54,2%	6	25,0%	5	20,8%	24	100,0%
010301	GIJZELING (347 bis)	4	20,0%	3	15,0%	13	65,0%	20	100,0%
030608	VALSHEID VOOR HET GERECHT (215-221bis; 223-224; 226)	20	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	20	100,0%
2406	Natuurbescherming / bescherming der dieren	14	73,7%	5	26,3%	0	0,0%	19	100,0%
010704	BELEDIGINGEN (561,7; 444; 448; 562,2)	13	76,5%	3	17,6%	1	5,9%	17	100,0%
030601	VALSE MUNT (160-163; 168-172)	4	25,0%	10	62,5%	2	12,5%	16	100,0%

030504	ZEGELVERBREKING (283 - 287)	11	84,6%	2	15,4%	0	0,0%	13	100,0%
3101	Bescherming van de gelijkheid tussen personen	6	46,2%	5	38,5%	2	15,4%	13	100,0%
010803	NACHTELIJKE BINNENDRINGING ZONDER TOESTEMMING (442)	7	58,3%	3	25,0%	2	16,7%	12	100,0%
020201	BANKBREUK (489; 573-574;577 W.Kh.)	10	83,3%	2	16,7%	0	0,0%	12	100,0%
030309	OMKOPING VAN EEN PERSOON BELAST MET EEN OPENBARE DIENST 202,3; 246 - 252)	9	75,0%	2	16,7%	1	8,3%	12	100,0%
2405	Afvalstoffen ((VI.) Decreet 02.07.1981; Wet 09.07.1984; (W.Gewest) Decreet 05.07.1985; (W.Gewest) Besl.Ex. 19.03.1987; K.B. 02.06.1987; (Br.Gewest) Ord. 07.03.1991; (W.Gewest) Besl.Ex. 09.04.1992)	11	91,7%	1	8,3%	0	0,0%	12	100,0%
1402	Openbare veiligheid (andere inbreuken)	9	81,8%	1	9,1%	1	9,1%	11	100,0%
44	BESCHERMING VAN HET ARBEIDSLOON	9	81,8%	2	18,2%	0	0,0%	11	100,0%
030305	VERDUISTERING EN OPZETTELIJKE Vernietiging van gelden, papieren, stukken, ... (240-241; 244,2)	9	90,0%	1	10,0%	0	0,0%	10	100,0%
2501	Stedebouw / ruimtelijke ordening	6	60,0%	3	30,0%	1	10,0%	10	100,0%
460204	Arbeidsongevallen	5	50,0%	2	20,0%	3	30,0%	10	100,0%
010702	LASTERLIJKE AANGIFTE (445,2)	6	85,7%	1	14,3%	0	0,0%	7	100,0%
220306A	Vervoer over de weg (Wet 18.02.1969)	7	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	7	100,0%
010701	LASTER EN EERROOF (444; 446)	3	50,0%	3	50,0%	0	0,0%	6	100,0%
2401	Algemene preventie van milieuhinder	6	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	6	100,0%
010807	GEHEIM VAN DE PRIVE-COMMUNICATIE EN - TELECOMMUNICATIE (314 bis)	3	60,0%	2	40,0%	0	0,0%	5	100,0%
020206	BEDRIEGERIJ (497 - 501 bis)	2	40,0%	3	60,0%	0	0,0%	5	100,0%
030203	NALATIGHEID OF MEDEPLICHTIGHEID DIE DE ONTVLUCHTING VAN DE GEVANGENEN MOGELIJK MAKEN (333 - 337)	4	80,0%	1	20,0%	0	0,0%	5	100,0%
230303	Geneesmiddelen	4	80,0%	1	20,0%	0	0,0%	5	100,0%
010103	ONTHOUDING VAN VOEDSEL OF VERZORGING AAN KIND JONGER DAN 16 JAAR OF ONBEKWAME (401 bis; 398-401; 410)	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%	4	100,0%
010106	OPZETTELIJKE TOEDIENING VAN SCHADELIJKE STOFFEN (402 - 405; 410)	3	75,0%	1	25,0%	0	0,0%	4	100,0%
220306C	Bezoldigd vervoer van zaken met motorvoertuigen	3	75,0%	0	0,0%	1	25,0%	4	100,0%
2301	Beoefening van de geneeskunst	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%	4	100,0%

4202	Collectieve arbeidsverhoudingen	3	75,0%	1	25,0%	0	0,0%	4	100,0%
5302	Financiële vennootschappen en operaties	2	50,0%	2	50,0%	0	0,0%	4	100,0%
020210	?	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	100,0%
020307	VERNIELING OF VERWOESTING VAN VELDVRUCHTEN, PLANTEN, BOMEN, ENTEN, GRANEN EN VOEDER, VERNIELING VAN LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN (535 - 537; 543)	2	66,7%	1	33,3%	0	0,0%	3	100,0%
030205	VERBERGING VAN EEN LIJK (340)	0	0,0%	3	100,0%	0	0,0%	3	100,0%
110201	MILITAIRE INBREUK	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	100,0%
2304	Voedingswaren en andere waren	2	66,7%	1	33,3%	0	0,0%	3	100,0%
460103	Fonds voor bestaanszekerheid	3	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	100,0%
010108	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (407 - 408)	1	50,0%	0	0,0%	1	50,0%	2	100,0%
010111	FOLTERING, ONMENSELIJKE BEHANDELING EN ONTERENDE BEHANDELING (417 ter t.e.m. quinquies)	0	0,0%	2	100,0%	0	0,0%	2	100,0%
010403	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN I.V.M. DE INDIVIDUELE VRIJHEID VAN MINDERJARIGEN (364-365; 368-369)	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%	2	100,0%
011003	NACHTLAWAAI (561,1)	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%	2	100,0%
030312	MISBRUIK VAN GEZAG (254-259; 261; 262)	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
2403	Bescherming van het water	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
2404	Bescherming tegen geluidshinder	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
410104	TIJDELIJKE ARBEID EN UITZENDARBEID	0	0,0%	1	50,0%	1	50,0%	2	100,0%
460101	Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering	2	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	100,0%
5303	Effecten en roerende waarden	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%	2	100,0%
010110	ABORTUS (348 - 352)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010204	HET ONOPZETTELIJK VEROORZAKEN VAN EEN TREINONGEVAL (422)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010501	BIGAMIE (391)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010703	LASTERLIJKE AANTIJGINGEN TEGEN EEN ONDERGESCHIKTE (445,3)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
010804	SCHENDING VAN HET BEROEPSGEHEIM (458 - 459)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
020302	BRANDSTICHTING DOOR ONOPLETTENDHEID (519)	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
020308	OMBRENGEN VAN DIEREN (538 - 543; 563,4; 564)	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
030308	BELANGNEMING (245)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%

030604	NAMAKING OF VERVALSING VAN VREEMDE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEURSTEMPELS, MERKEN, ENZ. (186 - 187 bis)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
030605	NAMAKING OF VERVALSING VAN VERVOERBILJETTEN, POSTZEGELS OF ANDERE PLAKZEGELS (184,2; 184,4; 188-190)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
2102	Kansspelen en loterijen	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
220306B	Personenvervoer per tram, metro, autobus en autocar	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%	1	100,0%
220409	Uitrusting of verboden middel inzake verkeer (KB. 16.03.1968)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
3103	Bescherming van het privé-leven	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
3104	Jeugdbescherming (Wet 08.04.1965)	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
460210	Jaarlijkse vakantie van de werknemers	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%
5102	Beroepsgeheim	1	100,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	100,0%
5304	Wissel	0	0,0%	1	100,0%	0	0,0%	1	100,0%

Strafduur : inbreuken gestraft door gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar (2003), gerangschikt volgens absolute aantallen (verticale benadering)									
Misdrijfcode	Misdrijfcategorie	6 m. tot 1 j.		> 1 j. tot 2 j.		> 2j. tot 3 j.		Totaal aantal hoofdstraffen	
Totaal	Aantal gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar	9.290	100,0%	2.828	100,0%	1.217	100,0%	13.335	100,0%
020101	DIEFSTAL (463-464; 466-467)	2.974	32,0%	894	31,6%	288	23,7%	4.156	31,2%
020101D	diefstal, door middel van braak, inklimming of valse sleutels (467,2)	1.680	18,1%	664	23,5%	232	19,1%	2.576	19,3%
230301&2	Verdovende middelen	1.416	15,2%	763	27,0%	362	29,7%	2.541	19,1%
020102	DIEFSTAL MET GEWELD OF BEDREIGING (468-469; 474-474; 476)	831	8,9%	698	24,7%	307	25,2%	1.836	13,8%
010102	OPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (398-401; 410-413)	1.242	13,4%	280	9,9%	118	9,7%	1.640	12,3%
020101ED	Eenvoudig diefstal (en zonder andere inbreuken)	1.287	13,9%	226	8,0%	54	4,4%	1.567	11,8%
030607	VALSHEID IN GESCHRIFTEN (154; 194-201; 203-212)	1.047	11,3%	330	11,7%	149	12,2%	1.526	11,4%
020207	HELING EN ANDERE OPERATIES M.B.T. ZAKEN DIE UIT EEN MISDRIJF VOORTVLOEIEN (505 - 506)	629	6,8%	329	11,6%	131	10,8%	1.089	8,2%
020205	OPLICHTING (496; 509 - 509 ter; Wet 01.03.1961; 563,1?;564)	708	7,6%	270	9,5%	93	7,6%	1.071	8,0%
030202	BEDREIGINGEN (327-330; 331bis)	598	6,4%	139	4,9%	56	4,6%	793	5,9%
1401	Wapens, munitie en springstoffen	364	3,9%	190	6,7%	88	7,2%	642	4,8%
030201	VERENIGING VAN MISDADIGERS (323 -324)	174	1,9%	253	8,9%	179	14,7%	606	4,5%
030501	WEERSPANNIGHEID (271-272; 274)	400	4,3%	120	4,2%	41	3,4%	561	4,2%
1103	Vreemdelingen	255	2,7%	199	7,0%	65	5,3%	519	3,9%
010104	AANRANDING VAN DE EERBAARHEID (372 - 373; 376 - 377)	169	1,8%	90	3,2%	105	8,6%	364	2,7%
020204	MISBRUIK VAN VERTROUWEN (491; 493 - 495 bis)	249	2,7%	78	2,8%	33	2,7%	360	2,7%
030609	INMENGINGEN EN AANMATIGINGEN (227-231)	174	1,9%	90	3,2%	44	3,6%	308	2,3%
020103	AFPERSING (470; 473 - 474; 476)	119	1,3%	99	3,5%	49	4,0%	267	2,0%
020309	VERNIELING VAN AFSLUITING, VERPLAATSING OF VERWIJDERING VAN GRENSPALEN EN HOEKBOMEN (545 - 546; 563,2; 564)	193	2,1%	55	1,9%	16	1,3%	264	2,0%
010105	VERKRACHTING (375 - 377)	57	0,6%	83	2,9%	118	9,7%	258	1,9%
010502	FAMILIEVERLATING (391 bis)	256	2,8%	1	0,0%	0	0,0%	257	1,9%
020202	BEDROG BIJ FAILLISSEMENT (490; 575 W.Kh.)	179	1,9%	43	1,5%	15	1,2%	237	1,8%

030502	SMAAD (275 - 277; 282)	162	1,7%	53	1,9%	19	1,6%	234	1,8%
020304	VERNIELING VAN GEBOUWEN, BRUGGEN,..., VAARTUIGEN, VLIEGTUIGEN,..., DOOR EEN ANDER MIDDEL DAN DOOR BRANDSTICHTING OF ONTPLOFFING (521; 523; 525; 518)	156	1,7%	55	1,9%	7	0,6%	218	1,6%
010303	BELAGING (442 bis)	157	1,7%	35	1,2%	8	0,7%	200	1,5%
030503	GEWELD (278 - 282)	149	1,6%	39	1,4%	8	0,7%	196	1,5%
220407	Verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen	159	1,7%	12	0,4%	2	0,2%	173	1,3%
1201	Fiscale inbreuk	139	1,5%	24	0,8%	8	0,7%	171	1,3%
020208	BEDRIEGLIJKE VERDUISTERING EN Vernietiging (507 - 508)	115	1,2%	34	1,2%	18	1,5%	167	1,3%
020301	OPZETTELIJKE BRANDSTICHTING (510-514; 516-518)	68	0,7%	45	1,6%	32	2,6%	145	1,1%
220401	RIJBEWIJS / SCHOLINGSBEWIJS (K.B. 16.03.1968; K.B. 06.05.1988)	122	1,3%	12	0,4%	1	0,1%	135	1,0%
010601	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN INZAKE ONTUCHT EN PROSTITUTIE (379 - 381)	66	0,7%	32	1,1%	28	2,3%	126	0,9%
010802	WOONSTSCHENNIS (439-441)	83	0,9%	30	1,1%	13	1,1%	126	0,9%
5301	Ondernemingen en handelsvennootschappen	88	0,9%	28	1,0%	8	0,7%	124	0,9%
020306	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN ROERENDE EIGENDOMMEN (528-531; 533-534; 471)	89	1,0%	19	0,7%	7	0,6%	115	0,9%
220405	Verkeer (inbegrepen de zware overtredingen)	103	1,1%	8	0,3%	3	0,2%	114	0,9%
010302	WEDERRECHTELIJKE EN WILLEKEURIGE VRIJHEIDSBEROVING (434 - 438)	41	0,4%	40	1,4%	31	2,5%	112	0,8%
2201	Communicatie	66	0,7%	30	1,1%	9	0,7%	105	0,8%
220404	Inbreuk inzake de vervallenverklaring van het recht op sturen	93	1,0%	0	0,0%	1	0,1%	94	0,7%
020209	AFZETTERIJ (508 bis-ter)	61	0,7%	15	0,5%	13	1,1%	89	0,7%
220406	Inschrijving van voertuigen	86	0,9%	2	0,1%	1	0,1%	89	0,7%
04	ANDERE OVERTREDINGEN	64	0,7%	20	0,7%	4	0,3%	88	0,7%
010602	OPENBARE ZEDENSCHENNIS (383 - 386 ter)	57	0,6%	13	0,5%	12	1,0%	82	0,6%
5101	Voorwaarden voor de toegang tot of het uitoefenen van een beroep of een activiteit	68	0,7%	11	0,4%	3	0,2%	82	0,6%
220408	Technische eisen bij motorrijtuigen	69	0,7%	4	0,1%	2	0,2%	75	0,6%
010201	ONOPZETTELIJKE DODING (419)	59	0,6%	8	0,3%	1	0,1%	68	0,5%
220403	Intoxicatie / Dronkenschap (verkeer)	62	0,7%	2	0,1%	1	0,1%	65	0,5%

010402	WANBEDRIJVEN I.V.M. DE BEWARING OVER HET KIND OF DE ONBEKWAME (360bis; 366-367; 369bis; 420bis)	61	0,7%	0	0,0%	3	0,2%	64	0,5%
020203	BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN (490 bis)	51	0,5%	10	0,4%	2	0,2%	63	0,5%
030602	NAMAKING OF VERVALSING VAN OPENBARE EFFECTEN, AANDELEN, SCHULDBRIEVEN, RENTEBEWIJZEN EN BANKBILJETTEN (173-178)	37	0,4%	11	0,4%	6	0,5%	54	0,4%
030603	NAMAKING OF VERVALSING VAN NATIONALE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEUR STEMPELS, MERKEN, ENZ. (179-185bis)	32	0,3%	11	0,4%	6	0,5%	49	0,4%
4201	Individuele arbeidsverhoudingen	31	0,3%	10	0,4%	6	0,5%	47	0,4%
32	BESCHERMING VAN HET INDIVIDUELE PATRIMONIUM	41	0,4%	3	0,1%	2	0,2%	46	0,3%
010101	DOODSLAG (393-397; 411-413; 475; 532)	13	0,1%	17	0,6%	14	1,2%	44	0,3%
010202	ONOPZETTELIJKE SLAGEN EN VERWONDINGEN (420)	39	0,4%	5	0,2%	0	0,0%	44	0,3%
011001	SCHULDIG VERZUIM (422 bis-ter)	29	0,3%	10	0,4%	5	0,4%	44	0,3%
220402	Vluchtmisdrijf	31	0,3%	12	0,4%	1	0,1%	44	0,3%
030207	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (406)	26	0,3%	11	0,4%	0	0,0%	37	0,3%
1202	Bedrog bij schadeloosstelling of subsidies	27	0,3%	3	0,1%	2	0,2%	32	0,2%
230601	Dronkenschap	28	0,3%	3	0,1%	1	0,1%	32	0,2%
020303	VERNIELING DOOR MIDDEL VAN ONTPLOFFING (520; 510-514; 516-518)	11	0,1%	8	0,3%	12	1,0%	31	0,2%
410101	VREEMDE WERKNEMERS	22	0,2%	5	0,2%	3	0,2%	30	0,2%
5305	Handel	26	0,3%	4	0,1%	0	0,0%	30	0,2%
020211	?	17	0,2%	9	0,3%	3	0,2%	29	0,2%
4301	Arbeidsreglementering en arbeidsbescherming	24	0,3%	2	0,1%	3	0,2%	29	0,2%
460206	Arbeidsvoorziening / Werkloosheid	20	0,2%	5	0,2%	4	0,3%	29	0,2%
020305	VERNIELING OF BESCHADIGING VAN GRAVEN, MONUMENTEN, KUNSTVOORWERPEN, TITELS, BESCHIEDEN OF ANDERE PAPIEREN (526-527; 466)	20	0,2%	4	0,1%	3	0,2%	27	0,2%
460201	Sociale zekerheid : algemene reglementering	13	0,1%	6	0,2%	5	0,4%	24	0,2%
010301	GIJZELING (347 bis)	4	0,0%	3	0,1%	13	1,1%	20	0,1%
030608	VALSHEID VOOR HET GERECHT (215-221bis; 223-224; 226)	20	0,2%	0	0,0%	0	0,0%	20	0,1%
2406	Natuurbescherming / bescherming der dieren	14	0,2%	5	0,2%	0	0,0%	19	0,1%
010704	BELEDIGINGEN (561,7; 444; 448; 562,2)	13	0,1%	3	0,1%	1	0,1%	17	0,1%
030601	VALSE MUNT (160-163; 168-172)	4	0,0%	10	0,4%	2	0,2%	16	0,1%

030504	ZEGELVERBREKING (283 - 287)	11	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	13	0,1%
3101	Bescherming van de gelijkheid tussen personen	6	0,1%	5	0,2%	2	0,2%	13	0,1%
010803	NACHTELIJKE BINNENDRINGING ZONDER TOESTEMMING (442)	7	0,1%	3	0,1%	2	0,2%	12	0,1%
020201	BANKBREUK (489; 573-574;577 W.Kh.)	10	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	12	0,1%
030309	OMKOPING VAN EEN PERSOON BELAST MET EEN OPENBARE DIENST 202,3; 246 - 252)	9	0,1%	2	0,1%	1	0,1%	12	0,1%
2405	Afvalstoffen ((VI.) Decreet 02.07.1981; Wet 09.07.1984; (W.Gewest) Decreet 05.07.1985; (W.Gewest) Besl.Ex. 19.03.1987; K.B. 02.06.1987; (Br.Gewest) Ord. 07.03.1991; (W.Gewest) Besl.Ex. 09.04.1992)	11	0,1%	1	0,0%	0	0,0%	12	0,1%
1402	Openbare veiligheid (andere inbreuken)	9	0,1%	1	0,0%	1	0,1%	11	0,1%
44	BESCHERMING VAN HET ARBEIDSLOON	9	0,1%	2	0,1%	0	0,0%	11	0,1%
030305	VERDUISTERING EN OPZETTELIJKE VERNIETIGING VAN GELDEN, PAPIEREN, STUKKEN, ... (240-241; 244,2)	9	0,1%	1	0,0%	0	0,0%	10	0,1%
2501	Stedebouw / ruimtelijke ordening	6	0,1%	3	0,1%	1	0,1%	10	0,1%
460204	Arbeidsongevallen	5	0,1%	2	0,1%	3	0,2%	10	0,1%
010702	LASTERLIJKE AANGIFTE (445,2)	6	0,1%	1	0,0%	0	0,0%	7	0,1%
220306A	Vervoer over de weg (Wet 18.02.1969)	7	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	7	0,1%
010701	LASTER EN EERROOF (444; 446)	3	0,0%	3	0,1%	0	0,0%	6	0,0%
2401	Algemene preventie van milieuhinder	6	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	6	0,0%
010807	GEHEIM VAN DE PRIVE-COMMUNICATIE EN - TELECOMMUNICATIE (314 bis)	3	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	5	0,0%
020206	BEDRIEGERIJ (497 - 501 bis)	2	0,0%	3	0,1%	0	0,0%	5	0,0%
030203	NALATIGHEID OF MEDEPLICHTIGHEID DIE DE ONTVLUCHTING VAN DE GEVANGENEN MOGELIJK MAKEN (333 - 337)	4	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	5	0,0%
230303	Geneesmiddelen	4	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	5	0,0%
010103	ONTHOUDING VAN VOEDSEL OF VERZORGING AAN KIND JONGER DAN 16 JAAR OF ONBEKWAME (401 bis; 398-401; 410)	2	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	4	0,0%
010106	OPZETTELIJKE TOEDIENING VAN SCHADELIJKE STOFFEN (402 - 405; 410)	3	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	4	0,0%
220306C	Bezoldigd vervoer van zaken met motorvoertuigen	3	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	4	0,0%
2301	Beoefening van de geneeskunst	2	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	4	0,0%

4202	Collectieve arbeidsverhoudingen	3	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	4	0,0%
5302	Financiële vennootschappen en operaties	2	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	4	0,0%
020210	?	3	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
020307	VERNIELING OF VERWOESTING VAN VELDVRUCHTEN, PLANTEN, BOMEN, ENTEN, GRANEN EN VOEDER, VERNIELING VAN LANDBOUWGEREEDSCHAPPEN (535 - 537; 543)	2	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
030205	VERBERGING VAN EEN LIJK (340)	0	0,0%	3	0,1%	0	0,0%	3	0,0%
110201	MILITAIRE INBREUK	3	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
2304	Voedingswaren en andere waren	2	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
460103	Fonds voor bestaanszekerheid	3	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,0%
010108	KWAADWILLIGE BELEMMERING VAN HET VERKEER (407 - 408)	1	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	2	0,0%
010111	FOLTERING, ONMENSELIJKE BEHANDELING EN ONTERENDE BEHANDELING (417 ter t.e.m. quinquies)	0	0,0%	2	0,1%	0	0,0%	2	0,0%
010403	MISDADEN EN WANBEDRIJVEN I.V.M. DE INDIVIDUELE VRIJHEID VAN MINDERJARIGEN (364-365; 368-369)	0	0,0%	0	0,0%	2	0,2%	2	0,0%
011003	NACHTLAWAAI (561,1)	1	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
030312	MISBRUIK VAN GEZAG (254-259; 261; 262)	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
2403	Bescherming van het water	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
2404	Bescherming tegen geluidshinder	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
410104	TIJDELIJKE ARBEID EN UITZENDARBEID	0	0,0%	1	0,0%	1	0,1%	2	0,0%
460101	Verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering	2	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
5303	Effecten en roerende waarden	1	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	2	0,0%
010110	ABORTUS (348 - 352)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010204	HET ONOPZETTELIJK VEROORZAKEN VAN EEN TREINONGEVAL (422)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010501	BIGAMIE (391)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010703	LASTERLIJKE AANTIJGINGEN TEGEN EEN ONDERGESCHIKTE (445,3)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
010804	SCHENDING VAN HET BEROEPSGEHEIM (458 - 459)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
020302	BRANDSTICHTING DOOR ONOPLETTENDHEID (519)	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
020308	OMBRENGEN VAN DIEREN (538 - 543; 563,4; 564)	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
030308	BELANGNEMING (245)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%

030604	NAMAKING OF VERVALSING VAN VREEMDE ZEGELS, RIJKSTEMPELS, KEURSTEMPELS, MERKEN, ENZ. (186 - 187 bis)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
030605	NAMAKING OF VERVALSING VAN VERVOERBILJETTEN, POSTZEGELS OF ANDERE PLAKZEGELS (184,2; 184,4; 188-190)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
2102	Kansspelen en loterijen	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
220306B	Personenvervoer per tram, metro, autobus en autocar	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	1	0,0%
220409	Uitrusting of verboden middel inzake verkeer (KB. 16.03.1968)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
3103	Bescherming van het privé-leven	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
3104	Jeugdbescherming (Wet 08.04.1965)	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
460210	Jaarlijkse vakantie van de werknemers	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
5102	Beroepsgeheim	1	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%
5304	Wissel	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,0%

BIJLAGE II

De dossierstudie bij het N.C.E.T : een kort overzicht per dossier

A. DOSSIERS ALGEMENE PROCEDURE

• DOSSIER A.1.

- Belg ;
- ° 17/06/1974 ;
- man ;
- detentietitels : 1° een veroordeling tot 2 jaar gevangenisstraf, wegens – in staat van wettelijke herhaling - een inbreuk op de drugwetgeving, diefstal met braak, inklimming en valse sleutels, vrijwillige slagen en verwondingen, bedreigingen, weerspanningheid en vandalisme ; en 2° een veroordeling tot 2 maanden gevangenisstraf voor het in staat van herhaling toebrengen als mededader van slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° diefstal met geweld 's nachts, in groep en gewapend en voor inbreuk op de drugwetgeving ; 2° drugbezit en het deelnemen aan een drugtrafik ; 3° het stelen van een auto, juwelen en geld en voor het slaan van een taxichauffeur en het beledigen van diens collega, van wie hij de taxi beschadigde ; 4° het beledigen van een politiebeampte ;
- de betrokkene had een horeca-opleiding gevolgd en voor zijn opsluiting regelmatig gewerkt ;
- de gevangenisdirectie reageerde positief op de vraag tot elektronisch toezicht, mits naleving van de volgende voorwaarden : 1° zich laten domiciliëren bij zijn moeder ; 2° opnieuw werk vinden ; 3° regelen van zijn schuldproblematiek en verder doorgaan met de psychosociale dienst ;
- het elektronisch toezicht vond geen aanvang, vermits de maatschappelijke enquête niet uitgevoerd kon worden : de moeder, bij wie hij tijdens het toezicht gedomicilieerd zou worden, reageerde niet op een uitnodiging tot medewerking ;

• DOSSIER A.2.

- Belg ;
- ° 14/08/1954 ;
- man ;
- detentitels : 1° 18 maanden gevangenisstraf met 5 jaar uitstel voor de helft voor heling ; 2° 6 maanden gevangenisstraf met 3 jaar uitstel voor heling ; 3° 3 maanden gevangenisstraf met 5 jaar uitstel voor de helft wegens vrijwillige slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg (als portier in een dancing had hij iemand van de trap geduwd, waarna hij deze nog sloeg en stampte) ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° heling ; 2° vrijwillige slagen en verwondingen ;
- noch zijn vriendin noch hij werkt ; bovendien heeft hij weinig professionele ervaring ; een jaar waren hij en zijn vriendin uit mekaar, maar ze hebben besloten het opnieuw te proberen met mekaar ; er lag geen echt concreet reclasseringsplan voor ;
- het elektronisch toezicht vond geen aanvang : men vond het opportuun om eerst via penitentiair verlof een reclasseringsplan uit te werken en progressief na te gaan of hij het leven met zijn vriendin kon hervatten ;

B. V.I.-DOSSIERS

• DOSSIER B.1.

- Nederlander ;
- ° 22/03/1938 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 4 maanden gevangenisstraf wegens oplichting ; 2° 4 jaar gevangenisstraf wegens inbreuken op de drugwetgeving (internationale drughandel) ; 3° 2 jaar gevangenisstraf wegens valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken en oplichting, telkens in staat van herhaling ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° uitgifte van cheque zonder dekking en eenvoudig bankroet ; 2° invoer en bezitten van drugs ;
- voorwaarden inzake het elektronisch toezicht : 1° verblijven in een gesuperviseerd appartement, beheerd door een V.Z.W. ; 2° tewerkstelling door de V.Z.W. ; 3° meedoen aan de activiteiten, ontplooid door die V.Z.W. ;
- was onder elektronisch toezicht van 10/04/2003 tot 16/05/2003, datum van V.I. ;
- doel ervan was het reclasseringsplan, uitgestippeld in het kader van de eventuele V.I., te testen ;

• DOSSIER B.2.

- Joegoslaaf ;
- ° 08/04/1952 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 10 jaar + 3 maanden gevangenisstraf voor brandstichting van een bewoond pand, met verwondingen tot gevolg ; 2° 2 jaar + 1 maand gevangenisstraf voor diefstal met braak, inklimming, valse sleutels, valsheid en gebruik ervan ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° diefstal ; 2° vervalsing paspoort en gebruik ervan, valse naamdracht, inbreuken op de wetgeving inzake toegang tot het grondgebied ; 3° diefstal met geweld of bedreiging, weerspannigheid, inbreuken op de wetgeving inzake toegang tot het grondgebied, valse naamdracht ; 4° verboden wapendracht, verboden wapenbezit, vrijwillige slagen en verwondingen ; 5° bendevoorming ; 6° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 7° diefstal met geweld of bedreiging, terwijl hij liet geloven gewapend te zijn en met behulp van een voertuig om de diefstal en/of de vlucht te faciliteren ; 8° valsheid in geschriften en gebruik ervan, in staat van herhaling, weerspannigheid (herhaling), valse naamdracht (herhaling), vervaardigen van en handel in verboden wapens ;
- het elektronisch toezicht vond geen aanvang, vermits de maatschappelijke enquête niet uitgevoerd kon worden : de broer en diens vrouw, bij wie hij tijdens het toezicht gedomicilieerd zou worden, deelden mee dat het hen onmogelijk is de betrokkene te ontvangen ;

• DOSSIER B.3.

- Belg ;
- ° 17/11/1967 ;
- man ;

- detentietitels : 1° 47 maanden gevangenisstraf voor onopzettelijke doding en dronkenschap aan het stuur ; 2° 4 maanden gevangenisstraf voor valsheid in geschriften en gebruik ervan ; 3 maanden gevangenisstraf voor opzettelijke slagen en verwondingen, weerspanning en bedrieglijke verberging van roerende zaken ; 4° 6 maanden gevangenisstraf wegens alcoholintoxicatie, dronkenschap aan het stuur en sturen spijs verval ;
- overige vroegere veroordelingen voor : 1° diefstal met braak en smaad ; 2° verkeersinbreuken ; 3° sturen spijs verval ; 4° rijden zonder verzekering, zonder inschrijving voertuig en zonder bewijs technische controle, vluchtmisdrijf, intoxicatie aan het stuur, sturen spijs verval, overige verkeersovertredingen ;
- de betrokkene zou bij zijn zus kunnen verblijven tijdens het elektronisch toezicht : zij wil dat de maatregel zo snel mogelijk aanvangt ;
- positief advies inzake elektronisch toezicht, mits de volgende voorwaarden : 1° regelmatig de opleiding electriciteit bij de V.D.A.B. te volgen of te werken en hiervan de bewijzen voor te leggen ; 2° regelmatig de begeleiding te volgen bij een criminoloog ; 3° budgetbegeleiding te volgen bij het O.C.M.W. ; 4° een strikt verbod van alcoholgebruik en cafébezoek ; het respecteren van een levenslang rijverbod ;
- was van 25/03/2003 tot 11/07/2003, datum van V.I., onder elektronisch toezicht ;

- **DOSSIER B.4.**

- Bevat geen informatie.

- **DOSSIER B.5.**

- Belg ;
- ° 12/09/1954 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 3 jaar wegens valsheid in geschriften en gebruik ervan, oplichting, uitgifte cheque zonder dekking en misbruik van vertrouwen ; 2° 6 maanden voor valsheid in geschriften en gebruik ervan en oplichting ;
- overige vroegere veroordelingen voor : 1° valsheid in geschriften en gebruik ervan, oplichting, aanmatiging naam ; 2° valsheid in geschriften en gebruik ervan, huisdiefstal ; 3° oplichting ; 4° valsheid in geschriften, oplichting en aanmatiging naam ; 5° valsheid in geschriften, oplichting, aanmatiging naam en diefstal ; 6° valsheid in geschriften en gebruik en oplichting ; 7° uitgifte cheque zonder dekking en oplichting ; 8° oplichting en inbreuk op de wetgeving inzake het handelsregister ;
- hij zou tijdens het elektronisch toezicht aan het werk kunnen in een B.V.B.A. en zou tijdelijk bij zijn ouders kunnen wonen die dan in hun buurt een woonst voor hem zouden zoeken ;
- het voorstel tot elektronisch toezicht werd als voorbarig afgewezen, vooral omdat de afstand woon-werk onoverbrugbaar lijkt (betrokkene beschikt niet over een auto) ;

- **DOSSIER B.6.**

- Marokkaan ;
- ° 11/12/1979 ;

- man ;
- detentietitels : 1° 4 jaar voor diefstal 's nachts met geweld of bedreiging door 2 of meer personen onder het dragen van een wapen ; 2° 3 jaar met 5 jaar uitstel voor diefstal met geweld of bedreiging 's nachts ;
- zou tijdens zijn elektronisch toezicht bij zijn ouders wonen die zich zeer bewust opstelden en controle zouden uitvoeren ; hij gaat maandelijks bij een V.Z.W. langs voor psychische begeleiding en zou een opleiding keuken kunnen volgen : mits voldaan aan een stage kan hij regelmatig in dat kader werken ;
- het elektronisch toezicht werd toegestaan onder de voorwaarden : 1° verplicht een vorming te volgen en regelmatig hiervan het bewijs bij te brengen ; 2° de psychische opvolging verder te zetten ; 3° een verbod van elk contact met ex-gedetineerden ;
- onder elektronisch toezicht van 13/02/2003 tot 15/07/2003 , datum van V.I. ;

• **DOSSIER B.7.**

- Belg ;
- ° 23/09/1973 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 4 jaar voor gewone diefstal, diefstal met braak, inklimming en valse sleutels, valsheid in geschriften en gebruik ervan ; 2° 18 maanden voor diefstal met braak, inklimming en valse sleutels, valsheid in geschriften en gebruik ervan, oplichting ; 3° 7 maanden voor weerspannigheid en diefstal met braak, inklimming en valse sleutels ; 4° 2 maanden met 3 jaar uitstel voor diefstal met braak, inklimming en valse sleutels ; 5° 6 maanden met 3 jaar uitstel voor bedreiging, opzettelijke slagen en verwondingen en woonstschennis met geweld ; 6° 2 jaar met 3 jaar uitstel voor diefstal met braak, inklimming en valse sleutels en weerspannigheid ; 7° 3 maanden voor verkeersmisdrijven ; 8° 3 maanden wegens heling ; en 9° 6 maanden wegens drugsfeiten ; 9° 3 maanden wegens opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ; 10° 3 maanden voor verkeersmisdrijven ; 11° 1 maand voor bedreigingen ; 12° 6 maanden voor verkeersmisdrijven ;
- er werd positief beslist met betrekking tot het elektronisch toezicht, onder de volgende voorwaarden : 1° opleiding metselen verder volgen bij de V.D.A.B., hiervan de aanwezigheidsattesten bij te brengen, of intensief op zoek gaan naar werk, hiervan de schriftelijke bewijzen bij te brengen, en aansluitend regelmatig werken ; cursus « omgaan met agressie » verder volgen en aanwezigheidsattesten bijbrengen ; 2° de burgerlijke partijen op regelmatige wijze verder afbetalen en betalingsbewijzen leveren ; 3° een strikt verbod op alcohol- en drugmisbruik ; 4° een strikt verbod op het besturen van voertuigen ; 5° een strikt verbod tot contactname met mededaders en vroegere vriendenkring ; 6° een strikt verbod zich op te houden met personen en in gelegenheden die inzake verdovende middelen een ongunstige of verdachte reputatie genieten ; 7° op geen enkele wijze contact opnemen met het slachtoffer van bepaalde feiten ;
- periode elektronisch toezicht : op 18/03/2003 besliste de dienst individuele gevallen positief, op 18/04/2003 trok zij de maatregel in, « gelet op zijn betrokkenheid bij strafbare feiten na amper twee weken én vermits hij op het moment van de winkeldiefstal verondersteld was om aan zijn professionele reclassering te werken ;

C. ZELFAANBODEN

• DOSSIER C.1.

- Belg ;
- ° 24/03/1980 ;
- man ;
- detentietitel : 8 maanden voor diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ;
- eerdere veroordeling wegens rijden zonder verzekering, inschrijving en rijbewijs ;
- latere veroordeling (2 x) wegens rijden zonder verzekering ;
- woont samen met zijn vrouw, met wie hij 2 kleine kinderen heeft ; hij heeft geen werk ;
- toelating elektronisch toezicht, mits de volgende voorwaarde : het aanvatten van werken van algemeen belang alsmede van een opleiding, ze te vervolgen en er het bewijs van voor te leggen ;
- elektronisch toezicht van 24/03/2003 tot 07/04/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• DOSSIER C.2.

- Belg ;
- ° 31/01/1962 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden wegens familieverlating ;
- andere vroegere veroordelingen voor : 1° diefstal ; 2° rijden zonder verzekering ; 3° rijden zonder verzekering, vluchtmisdrijf en andere verkeersinbreuken ;
- zou samen met zijn vriendin bij een bevriend koppel kunnen gaan wonen, waar hij geen huur moet betalen ; kan er helpen bij het huishouden en krijgt er de kans werk te zoeken ;
- elektronisch toezicht toegestaan, mits de volgende voorwaarden : 1° het uit hoofde van de gerechtelijke beslissingen verschuldigde onderhoudsgeld correct te betalen en de schriftelijke betalingsbewijzen op gezette tijdstippen voor te leggen aan de maatschappelijk assistenten van het N.C.E.T. ; 2° actief zoeken naar hetzij tewerkstelling hetzij beroepsopleiding en, van zodra gerealiseerd, regelmatig ofwel werk te hebben ofwel lessen bij te wonen en van dit alles op gezette tijdstippen de schriftelijke stavingen voor te leggen aan de maatschappelijk assistenten van het N.C.E.T. ;
- elektronisch toezicht van 25/02/2003 tot 10/03/2003 : hij respecteerde de regels van het elektronisch toezicht niet (heeft de woning verlaten tijdens niet toegelaten uren en is sedertdien voortvluchtig) ;

• DOSSIER C.3.

- Marokkaan ;
- ° 03/08/1979 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 2 jaar met 3 jaar uitstel voor de helft wegens diefstal met geweld of bedreiging 's nachts ; 2° 10 maand met 3 jaar uitstel voor 4 maand wegens dader- of mededaderschap inzake diefstal met geweld of bedreiging ;

- hij woont bij zijn broer, die financieel « gestraft » wordt, als hij alleen de huur moet betalen ; elektronisch toezicht laat hem toe bij zijn familie te blijven die een goede invloed op hem zou hebben ; heeft een diploma carrosserie en is altijd aan het werk geweest tot zijn ontslag ; is ingeschreven in verschillende interimkantoren en informeerde naar een opleiding heftruck ;
- elektronisch toezicht toegestaan, mits de volgende voorwaarde : intensief op zoek gaan naar werk en er de bewijzen van leveren ;
- elektronisch toezicht van 03/03/2003 tot 19/08/2003 : vanaf dan leefde hij de voorwaarden niet meer na (verplaatste de box zonder toestemming ; sindsdien geen antwoord of telefoontje meer). Uit een informatierapport bleek dat hij normaal 3 maanden onder elektronisch toezicht zou staan : door het feit dat een bijkomende straf uitgesproken werd, diende hij tot september 2003 onder elektronisch toezicht te blijven, wat hem erg ontgoochelde ;

- **DOSSIER C.4.**

- Belg ;
- ° 25/02/1972 ;
- man ;
- detentietitel : 1 maand wegens eenvoudige diefstal ;
- vroegere veroordelingen voor : 1° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels en een poging hiertoe ; 2° diefstal ;
- een negatief advies werd uitgebracht, vermits de betrokkene niet op de afspraak met de maatschappelijk assistent van het N.C.E.T. verscheen ;

- **DOSSIER C.5.**

- Italiaan ;
- ° 17/03/1966 ;
- man ;
- detentietitel : 10 maanden wegens drugmisdrijven (cannabis en cocaïne ; deel uitmaken van een vereniging die als hoofd- of bijkomend doel de handel in drugs heeft ; drugsbezit) en bedreigingen ;
- vroegere veroordelingen wegens : 1° oplichting, diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 2° diefstal met geweld of bedreiging door twee of meer personen met wapens of erop gelijkende voorwerpen die doen geloven dat de betrokkene gewapend was ; 3° inbreuk op de douane- en accijnzenwetgeving ;
- leeft alleen en heeft een tijdelijk arbeidscontract, eventueel verlengbaar : elektronisch toezicht kan hem toelaten zijn werk te behouden ;
- akkoord met elektronisch toezicht onder voorwaarde dat hij regelmatig werkt en het bewijs hiervan bijbrengt, alsmede het onderhoudsgeld aan zijn ex-vrouw betaalt ;
- onder elektronisch toezicht van 10 april 2003 tot 17/04/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.6.**

- Belg ;
- ° 13/09/1956 ;
- man ;

- detentietitel : 2 jaar, waarvan 5 jaar uitstel voor de helft, voor afpersing, diefstal met geweld of bedreiging bij nacht door 2 of meer personen ;
- overige vroegere veroordelingen voor : 1° poging tot diefstal en diefstallen ; 2° insubordinatie ; en 3° diefstal ;
- hij geniet een ziekte-uitkering en werkt niet : wegens ziekte kan hij onverwachts weggevoerd moeten worden naar een ziekenhuis ; initieel zou hij bij zijn vriendin wonen, later gaat hij bij zijn zus wonen ;
- positieve beslissing inzake het elektronisch toezicht zonder voorwaarden ;
- elektronisch toezicht vanaf 19/02/2003 tot 23/04/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.7.**

- Belg ;
- ° 14/04/1948 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden voor « andere misdrijven » ;
- vorige veroordelingen voor : 1° diefstal ; 2° intoxicatie aan het stuur en verkeersmisdrijven ; 3° faillissementsmisdrijven en inbreuken op de wetgeving inzake boekhouding en jaarrekening ;
- kan bij een vriend gaan wonen en heeft werk ;
- elektronisch toezicht toegestaan onder de volgende voorwaarden : a) de plicht : zich stipt te houden aan uren, door N.C.E.T. bepaald ; zijn tewerkstelling moet hij uitvoeren in functie van en binnen de vastgelegde uren ; regelmatig te werken ; zich te beperken tot officiële tewerkstelling ; uitsluitend werk binnen de landsgrenzen uit te voeren ; de geldboete af te betalen met een redelijk bedrag per maand en de bewijzen hiervan voor te leggen ; b) het verbod : buiten de landsgrenzen te gaan ; op alcoholmisbruik ; zich op te houden in cafés of horecazaken (restaurants, dancings ...) ;
- elektronisch toezicht vanaf 03/02/2003 tot 02/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.8.**

- Belg ;
- ° 10/06/1973 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 1 maand voor rijden zonder verzekering en zonder inschrijving van het voertuig ; 2° 1 maand voor rijden spijs verval ; 3° 6 maand voor rijden zonder rijbewijs, zonder verzekering en spijs verval ;
- beschikt over een strafregister met eerdere veroordelingen : dat strafregister was evenwel onleesbaar ;
- hij heeft geen werk, maar lijkt vastbesloten er te zoeken en bij gebreke hieraan een cursus te volgen ; zijn vriendin is zwanger en heeft behoefte aan zijn bijstand, vermits hij voor de kinderen zorgt ;
- het elektronisch toezicht werd toegekend onder de voorwaarde inspanningen te doen om werk te zoeken of een vorming te volgen, bijvoorbeeld inzake alfabetisering, en onder een absoluut verbod een voertuig te besturen ;
- elektronisch toezicht vanaf 09/04/2003 tot 23/04/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.9.**

- Belg ;
- ° 13/04/1973 ;
- man ;
- detentietitel : 12 maand met 2 jaar uitstel voor de helft wegens diefstal met braak, inklimming of valse sleutels en wegens heling ;
- vorige veroordelingen voor : 1° slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ; 2° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 3° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 4° vernieling of beschadiging van roerende eigendom met geweld of bedreigingen ; 5° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ;
- heeft geen werk (was professionele motorcrosser, is daarmee gestopt, maar wil er terug mee beginnen), maar wil opleiding lassen volgen ; woont bij zijn vrouw en zijn drie kinderen die hij tijdens het elektronisch toezicht van en naar school kan rijden ;
- elektronisch toezicht toegekend – niettegenstaande hij de feiten ontkent – onder de voorwaarden werk of een vorming te zoeken en hiervan het bewijs bij te brengen ;
- elektronisch toezicht vanaf 12/02/2003 tot 14/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.10.**

- Belg ;
- ° 29/04/1948 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maand voor valsheid in geschriften en gebruik ervan en voor het rijden met een voertuig zonder verzekering ;
- vorige veroordelingen voor : 1° diefstal (waarvoor internering) ; 2° opzettelijke slagen en verwondingen, aanranding van de eerbaarheid zonder geweld, openbare zedenschennis, dronkenschap, beledigingen, vernieling van afsluitingen ; 3° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 4° uitgifte cheques zonder dekking ; 5° valsheid in geschriften en gebruik valse stukken ; 6° uitgifte cheques zonder dekking en oplichting ; 7° eenvoudige bankbreuk ; 8° huisdiefstal en afzetterij ; 9° bedrieglijk vernietigen of wegmaken van in beslag genomen voorwerpen door de beslagene ; 10° uitgifte cheques zonder dekking en oplichting ; 11° het toevertrouwen van een voertuig aan een persoon die vervallen verklaard is van het recht tot sturen ; 12° het toevertrouwen van een voertuig aan een persoon zonder rij- of scholingsbewijs ; 13° rijden zonder verzekering ; 14° onopzettelijke slagen en verwondingen in een verkeerssituatie ; 15° rijden zonder verzekering, bewijs technische controle of inschrijvingsbewijs ; 16° verkeersinbreuk en vluchtmisdrijf ; 17° verkeersinbreuk, alcoholintoxicatie, dronken sturen en vluchtmisdrijf ; 18° het toevertrouwen van een voertuig aan een persoon zonder rij- of scholingsbewijs ; 19° verkeersinbreuk en vluchtmisdrijf ; 20° rijden zonder bewijs technische controle ;
- heeft een hoge schuld opgelopen door de faling van zijn café ; is als homoseksueel gehuwd met zijn vriend die evenwel nog een relatie met een vrouw heeft ; trekt een invalideuitkering en draagt om bij te verdienen reclamebladen rond ; heeft een

drankprobleem, waarvoor hij begeleid wordt en bij een psychiater gaat ; vindt begeleiding zeer goed en wil gecontroleerd worden ;

- elektronisch toezicht toegestaan onder de voorwaarden : 1° het volledig uurrooster naleven ; 2° zijn volle medewerking aan schuldbemiddeling en begeleiding door het O.C.M.C. verlenen en zich akkoord verklaren dat de maatschappelijke assistenten van het N.C.E.T. op geregelde tijdstippen contact opnemen met het O.C.M.C. ter verificatie van de verleende medewerking ; 3° zijn volle medewerking verlenen aan de begeleiding op het vlak van zijn alcoholprobleem en zich akkoord verklaren dat de maatschappelijke assistenten van het N.C.E.T. op geregelde tijdstippen contact opnemen met de betrokken dienst ter verificatie van de verleende medewerking ; 4° op gezette tijdstippen verder zijn behandelende psychiater consulteren ;
- elektronisch toezicht vanaf 19/02/2003 tot 20/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.11.**

- Belg ;
- ° ? ;
- vrouw ;
- detentietitel : 6 maand voor gewone diefstal ;
- vorige veroordelingen voor : 1° rijden zonder bewijs technische controle en zonder verzekering ; 2° diefstal ;
- latere veroordeling voor ° rijden zonder bewijs technische controle en zonder verzekering ;
- zij woont alleen, maar heeft sedert 7 maanden een vriend die van het verzoek tot elektronisch toezicht weet heeft, maar niet van de feiten, waarvoor ze zich schaamt ; werkt twee halve dagen per week als reclameverdelers, maar zoekt actief ander werk ;
- elektronisch toezicht toegekend zonder specifieke voorwaarden ;
- elektronisch toezicht vanaf 24/02/2003 tot 20/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.12.**

- Belg ;
- ° 01/07/1970 ;
- man ;
- detentietitel : 4 maanden voor het onwettig bezit van verdovende middelen (heroïne) ;
- geen andere veroordelingen ;
- het maatschappelijk verslag was pro elektronisch toezicht : men vond het wegens de korte straf opportuun, te meer de betrokkene zijn professionele activiteit wenste te hervatten (tot een zwaar ongeval had hij altijd gewerkt) om de noden van zijn familie te voldoen en de betrokkene beslist heeft op eigen initiatief om te stoppen met heroïne en zich hierbij te laten helpen door een geneesheer (methadonbegeleiding) : het N.C.E.T. zag een belangrijke stimulerende rol weggelegd voor zijn vriendin, met wie hij 10 jaar samen was en met wie hij 3 kinderen heeft ;

- ondanks het zwaar toxisch verleden van de betrokkene en zijn ontkenning van de feiten was de directie akkoord met elektronisch toezicht, mits de betrokkene naar de gevangenis zou komen – zoals telefonisch afgesproken – voor verlenging van de strafonderbreking : hij dook evenwel niet op en het elektronisch toezicht werd niet aangevat ;

- **DOSSIER C.13.**

- Belg ;
- ° 12/09/1969 ;
- man ;
- detentietitel : 3 maand wegens diefstal van elektriciteit ;
- vroegere veroordelingen voor : 1° heling ; 2° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, diefstal, rijden zonder verzekering en vluchtmisdrijf ; 3° bezit, handel en invoer van drugs ; 4° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, rijden zonder verzekering ; 5° bezit van en handel in drugs ; 6° invoer en verkoop van drugs en gebruik van drugs in groep ; 7° handel, invoer en bezit van drugs ; 8° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 9° rijden zonder rijbewijs en verkeersinbreuken ; 10° rijden zonder verzekering ;
- heeft een stabiele relatie, waaruit 3 kinderen ; werkt al 2 jaar als arbeider ;
- positieve beslissing inzake elektronisch toezicht mits de voorwaarde de tewerkstelling verder te zetten ;
- elektronisch toezicht van 28/02/2003 tot 20/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.14.**

- Belg ;
- ° 05/12/1975 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden voor onwettig bezit van verdovende middelen, verkoop ervan aan minderjarigen ouder dan 16 jaar en verkoop ervan aan minderjarigen ouder dan 12 maar jonger dan 16 jaar ;
- vorige veroordeling voor diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, een poging ertoe, en diefstal ;
- het betreft een vrijgezel die in een woonwagen naast zijn ouders – met wie hij een zeer goed contact heeft – woont ; stelt in het verleden met drugs geëxperimenteerd te hebben maar er al een paar jaar geen meer te gebruiken ; genoot een opleiding tot schrijnwerker en werkte in het verleden voor meerdere schrijnwerkers, maar is ondertussen al 2 jaar werkloos (laatste job : arbeider fruitveiling), niettegenstaande vele sollicitaties en contacten met interimkantoren ; heeft ook opleiding tot klusjesman gevolgd bij de V.D.A.B. ;
- hoewel warrige uitleg over de feiten, elektronisch toezicht toegekend onder de voorwaarden : 1° het uurrooster en de afspraken met het N.C.E.T. stipt na te leven ; 2° steeds te streven naar een zinvolle en gepaste dagbezigheid ; 3° actief te zoeken naar werk en er het bewijs van voor te leggen en aansluitend regelmatig te werken ; 4° een verbod op druggebruik, drugbezit en drughandel ; 5° een verbod zich op te houden met personen en in gelegenheden die een ongunstige en verdachte reputatie hebben op het vlak van verdovende middelen ;

- elektronisch toezicht vanaf 07/02/2003 tot 13/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.15.**

- Belg ;
- ° 05/10/1976 ;
- man ;
- detentietitel : 6 + 1 + 1 + 4 maanden voor respectievelijk diefstal met geweld, weerspanning, slagen en verwondingen en bezit van drugs ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° slagen en verwondingen, diefstal met geweld of bedreiging door 2 of meer personen en met gebruik van een voertuig, slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg, diefstal en een drugmisdrijf ; 2° sturen spijs verval ; 3° sturen spijs verval ; 4° rijden zonder rijbewijs ; 5° rijden zonder rijbewijs en zonder verzekering, vluchtmisdrijf ;
- hij heeft werk en kan dit behouden, mits elektronisch toezicht ; is gestopt met drugs na geboorte dochter ; woont bij vrouw en kind die hij enerzijds wil onderhouden en die anderzijds voor hem een gepaste ondersteuning leveren ;
- positief advies met betrekking tot elektronisch toezicht onder de voorwaarden : 1° zijn beroepsopleiding, die hij in het bedrijf, waarin hij werkt, krijgt, voort te zetten ; 2° geen contact te hebben met welk criminogeen milieu dan ook, onder andere zijn vroegere vrienden, cafés of toxicomane milieus ; 3° het uurschema stipt na te leven en de stabiliteit in zijn gezin te bewaren ;
- uiteindelijk ging het elektronisch toezicht niet door, vermits hij geen medewerking verleende aan de installatie van de telefoonlijn ;

- **DOSSIER C.16.**

- Belg ;
- ° 08/07/1969 ;
- man ;
- detentietitel : 5 maanden wegens valsheid in geschriften, oplichting en eenvoudige diefstal ;
- vroegere veroordeling voor : 1° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 2° rijden zonder verzekering en zonder rijbewijs en onvrijwillige slagen en verwondingen (verkeer) ;
- werkt halftijds in een rusthuis en geniet een aanvullende uitkering alsmede een reïntegratiepremie ; woont de facto bij zijn vriendin ; wil elektronisch toezicht om werk te behouden en om het kind van zijn vriendin af te halen ;
- elektronisch toezicht toegekend onder de voorwaarden : 1° zijn werk te behouden en aanwezigheidsattesten bij te brengen ; 2° het uurrooster stipt na te leven ; 3° mee te werken aan de maatregel ;
- elektronisch toezicht vanaf 20/02/2003 tot 14/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.17.**

- Belg ;
- ° 11/07/1980 ;
- man ;

- detentietitel : 3 jaar met 5 jaar uitstel voor het deel dat 18 maanden overstijgt voor opzettelijke slagen met de dood tot gevolg zonder het oogmerk om te doden ;
- voor het overige een blanco strafregister ;
- heeft met zijn beide ouders een goed contact ; heeft van voor de feiten een relatie met een vrouw, met wie hij sedert kort een kind heeft ; de vriendin alsmede de broer en de ouders weten van het elektronisch toezicht en de feiten die door de betrokkene erkend werden : hij werkte ook goed mee met het gerecht ; werkt sedert enige tijd voor een drankenhandel ; heeft de gerechtskosten en de boete vereffend en leeft een afbetalingsplan met de burgerlijke partijen na ; voelt zich schuldig, maar vermoedt dat de feiten ook zonder zijn aandeel gebeurd zouden zijn ;
- elektronisch toezicht toegekend onder de voorwaarden : 1° het uurrooster stipt na te leven ; 2° regelmatig te werken en hiervan de bewijzen bij te brengen ; 3° het verbod contact te hebben met de mededader ;
- elektronisch toezicht vanaf 20/03/2003 tot 03/06/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.18.**

- Belg ;
- ° 05/12/1972 ;
- man ;
- detentietitel : 1 jaar wegens onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen (verkeer) ;
- vroegere veroordelingen voor : 1° opzettelijke slagen en verwondingen ; 2° intoxicatie aan het stuur ;
- hij heeft een goed contact met zijn familie en met zijn broer, bij wie hij het elektronisch toezicht mag doorbrengen : de familie en de meeste van zijn kennissen zijn ingelicht van de feiten ; sedert 7 jaar werkt hij voor een algemene bouwonderneming, bij wie hij een contract voor onbepaalde duur kan krijgen ; heeft veel spijt van de feiten ;
- elektronisch toezicht toegekend, mits : 1° het opstellen van een uurrooster samen met het N.C.E.T. ; 2° regelmatige tewerkstelling, waarvan de bewijzen bijgebracht moeten worden ; 3° een verbod op alcoholgebruik ;
- elektronisch toezicht vanaf 27/01/2003 tot 13/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.19.**

- Belg ;
- ° 08/02/1964 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden voor misbruik van vertrouwen ;
- vroegere veroordelingen voor : 1° diefstal ; 2° insubordinatie ; 3° opzettelijke slagen ; 4° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 5° opzettelijke slagen en verwondingen ; 6° rijden zonder rijbewijs en in staat van alcoholintoxicatie ; 7° diefstal ; 8° rijden zonder rijbewijs ; 9° opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ; 10° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels en een poging hiertoe ; 11° rijden zonder rijbewijs en spijs verval van het recht tot sturen ; 12° diefstal, diefstal met braak, inklimming of valse

sleutels en een poging hiertoe ; 13° bezit van drugs en gebruik ervan in groep ; 14° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 15° opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg, weerspanning en racisme of xenofobie ; 16° opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ; 17° rijden zonder verzekering en rijbewijs en spijs verval van het recht tot sturen, rijden zonder bewijs technische keuring, vluchtmisdrijf ;

- heeft vroeger veel gedronken en vertoefd in slechte milieus : dit is nu anders, vooral sedert hij zijn vrouw heeft leren kennen met wie hij een kind heeft ; heeft een eigen woonst en een eigen zaak, waarin hij samen met zijn vrouw en zijn broer werkt ;
- elektronisch toezicht toegekend, mits het voortzetten van de activiteit in het eigen bedrijf en dit volgens de overeengekomen planning ;
- elektronisch toezicht vanaf 04/02/2003 tot 05/02/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.20.**

- Belg ;
- ° 21/10/1980 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maand voor het bezit van drugs en het gebruik ervan in groep ;
- geen andere veroordelingen ;
- betrokkene vindt zijn gebruik niet echt problematisch en lijkt niet echt van plan om ermee te stoppen ; leeft bij zijn moeder en trekt werklozensteun ;
- ondanks het feit dat de veroordeling weinig effect had op de betrokkene (erkent nog steeds maandelijks 20 joints te gebruiken, wat bij de directie de vraag doet rijzen vanwaar dat geld komt), wordt elektronisch toezicht verleend, vermits in de visie van de directie dit bepaalde remmingen zal creëren en de betrokkene zal onthouden van de « weinig nuttige contacten in de gevangenis ». De volgende voorwaarden werden gesteld : 1° actief werk zoeken en er het bewijs van bij te brengen ; 2° een verbod op het bezoeken van het drugmilieu ;
- elektronisch toezicht van 18/03/2003 tot 08/05/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.21.**

- Belg ;
- ° 16/06/1958 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maand wegens diefstal met geweld of bedreiging ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° openbare dronkenschap ; 2° belaging, vernieling van afsluitingen, vernieling of onbruikbaarmaking met het oog om te schaden van rijtuigen, wagens of motorvoertuigen, diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, verboden wapenbezit en wapenhandel ;
- blijkt te gaan om een vereenzaamde alcoholist die als stempelgerechtigde over veel vrije tijd beschikt die hij in herbergen slijt ;
- betrokkene werkt niet mee aan een verlenging van zijn strafonderbreking met het oog op de maatschappelijke enquête elektronisch toezicht (stuurt papier niet ondertekend terug), bijgevolg werd het elektronisch toezicht niet toegekend ;

• **DOSSIER C.22.**

- Belg ;
- ° 17/08/1966 ;
- man ;
- detentietitel : 7 maanden wegens onvrijwillige doodslag (verkeer) en alcoholintoxicatie, rijden zonder verzekering, vluchtmisdrijf, rijden zonder bewijs technische controle en zonder inschrijvingsbewijs ;
- vorige veroordelingen voor : 1° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 2° heling ; 3° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels en heling ; 4° heling ; 5° dronken sturen en sturen in staat van alcoholintoxicatie ;
- na 10 maanden van mekaar weg te zijn geweest, is de betrokkene terug bij zijn vrouw met wie hij 16 jaar getrouwd is en een kind heeft : hij zal wel apart wonen tijdens het elektronisch toezicht ; werkte vroeger bij zijn tante, maar is om economische redenen ontslagen : hij werkt nog in het zwart en wil in de toekomst als zelfstandige voertuigen verkopen ; hij geniet een werkloosheidsuitkering ; heeft berouw over de feiten die hij niet zal vergeten ;
- elektronisch toezicht toegekend onder de voorwaarden : 1° alle wettelijke en reglementaire bepalingen inzake het besturen van een voertuig na te leven ; 2° regelmatig werk te zoeken en hiervan het bewijs bij te brengen ;
- elektronisch toezicht vanaf 17/02/2003 tot 15/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.23.**

- Belg ;
- ° 23/02/1974 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden voor diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ;
- eerdere veroordeling wegens rijden zonder verzekering, inschrijvingsbewijs en nummerplaat ;
- hij erkent de feiten en zal actief werk of een opleiding zoeken ; leeft met zijn vrouw en dochtertje, maar zal om praktische redenen (telefoonlijn) het elektronisch toezicht bij zijn schoonouders doorbrengen ;
- positieve beslissing over het elektronisch toezicht met de volgende voorwaarden : 1° actief werk of een opleiding zoeken en hiervan het bewijs te leveren ; 2° stappen zetten ter betaling van de burgerlijke partij en hiervan het bewijs te leveren ;
- elektronisch toezicht van 28/02/2003 tot 18/03/2003 ;

• **DOSSIER C.24.**

- Belg ;
- ° 14/10/1974 ;
- vrouw ;
- detentietitels : 1° 8 maanden met 5 maand uitstel voor drugsmisdrijven (bezit drugs) ; 2° 2 maanden voor gewone diefstal ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° drugsmisdrijven ; 2° diefstallen ; 3° vluchtmisdrijf ; 4° verkeersovertreding ;

- een latere veroordeling wegens vluchtmisdrijf ;
- blijkt te gaan om een vrouw met een laag norm- en verantwoordelijkheidsbesef. Ze wil niet naar de gevangenis « omdat ze anders te dik zou worden » (uitleg doet verslaving aan dieetpillen vermoeden) en minimaliseert de feiten. Ze heeft een kindje van 9 jaar : thans heeft ze een relatie met een man van 21 jaar die geen goed contact heeft met het kind en die opgepakt is voor autozwendel : hiervoor wil ze hem niet verklikken ;
- het elektronisch toezicht wordt niet toegekend om de hiervoor aangehaalde reden ;

• **DOSSIER C.25.**

- Belg ;
- ° 01/11/1955 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 15 dagen om gereden te hebben gedurende de tijd dat dat verboden was ; 2° 2 maanden met uitstel voor 1 maand voor een deel wegens rijden spijs verval van het recht tot sturen, rijden zonder verzekering en zonder keuringsbewijs;
- vorige veroordelingen voor : 1° alcoholintoxicatie en dronkenschap aan het stuur, verkeersinbreuken ; 2° rijden spijs verval van het recht tot sturen ; 3° onvrijwillige slagen en verwondingen (verkeer), vluchtmisdrijf en weigering ademtest of bloedproef ; 4° diefstal met geweld of bedreiging ; 5° verkeersmisdrijven ; 6° rijden spijs verval van het recht tot sturen ; 7° valsheid in geschriften en gebruik ervan, aanmatiging van naam ;
- een latere veroordeling voor verkeersinbreuken, rijden zonder verzekering, rijbewijs en attest van technische controle en rijden spijs verval van het recht tot sturen ;
- elektronisch toezicht toegekend zonder voorwaarden, hoewel het rapport van het N.C.E.T. negatief was (heeft geen activiteiten voor te stellen, zoekt geen werk of vorming, leidt aan alcoholprobleem dat in rechtstreeks verband staat met de detentietitel) ;
- elektronisch toezicht vanaf 07/02/2003 tot 28/02/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.26.**

- Pool ;
- ° 12/01/1960 ;
- man ;
- detentietitels : 1° 4 maanden voor eenvoudige diefstal, vernieling en beschadiging ; 2° 2 jaar en 12 maanden, met voor dit laatste 5 jaar probatieuitstel, voor aanranding van de eerbaarheid, diefstal met geweld of bedreiging 's nachts door 2 of meer personen, vrijwillige slagen en verwondingen, vrijwillige slagen en verwondingen met bloed, verwondingen of ziektes tot gevolg, weerspannigheid, bedreigingen, woonstschennis 's nachts, vernieling of beschadiging van wagens, auto's, voertuigen, motors, inbreuken op de drugwetgeving ; 3° 1 jaar, waarvan de helft met uitstel voor slagen en verwondingen aan een openbare ambtenaar in de uitoefening van zijn functie, weerspannigheid en fabricatie, verkoop, invoer of dracht van verboden wapens ;

- eerdere veroordelingen voor : 1° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 2° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 3° openbare zedenschennis jegens een persoon van minder dan 16 jaar ; 4° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, valsheid in geschriften en gebruik ervan, diefstal, oplichting ; 5° valsheid in geschriften, oplichting, diefstal ; 6° diefstal ; 7° slagen en verwondingen, vernieling of beschadiging van roerende goederen, bedreigingen, vernieling of onbruikbaarmaking van voer- of motortuigen, vernieling van afsluitingen, diefstal ;
- latere veroordelingen voor : 1° diefstal ; 2° rijden zonder verzekering, rijbewijs en inschrijvingsbewijs ; 3° vrijwillige slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg, poging tot diefstal ;
- elektronisch toezicht werd positief geadviseerd op grond van medische redenen : op moment van feiten was de betrokkene – een alleenstaande, waarvoor (betrokkene heeft geen voertuig) iemand boodschappen doet - toxicomaan ; hiermee is hij nu gestopt, maar hij lijdt blijvend aan ernstige kwalen, waarvoor de gevangenis geen gepaste omgeving is. Hij is werkloos, maar wil terug gaan werken in een atelier. Om zijn huis te kunnen kopen moet hij de huur kunnen blijven betalen : hierin ziet men een tweede reden voor elektronisch toezicht ;
- elektronisch toezicht toegekend onder de voorwaarden om : 1° een psychologische begeleiding te starten en ononderbroken te volgen bij een particulier of instelling naar keuze om zijn drugverslaving te beheersen ; 2° een regelmatige bezigheid te zoeken, aangepast aan zijn gezondheid ; 3° van een en ander de bewijzen bij te brengen ;
- elektronisch toezicht van 09/09/2003 tot 20/11/2003 : toen werd gemeld dat hij niet meer voldeed aan de voorwaarden van elektronisch toezicht, omdat zijn telefoonlijn afgesloten werd wegens het niet betalen van de rekening ;

• **DOSSIER C.27.**

- Marokkaan ;
- 30/08/1980 ;
- man ;
- detentietitel : 3 maanden voor inbreuk op de drugwetgeving ;
- een eerdere veroordeling voor diefstal met geweld of bedreiging, ‘s nachts, gewapend, door 2 of meer personen, en een poging hiertoe, diefstal met geweld of bedreiging door 2 of meer personen, diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, diefstal, illegaal bezit van drugs ;
- betreft een werkloze die bij zijn ouders kan wonen ;
- elektronisch toezicht toegekend mits naleving van de voorwaarde een opleiding te zoeken ;
- elektronisch toezicht werd niet begonnen, vermits de betrokkene geen telefoonnummer opgaf en geen contact opnam voor verlenging van de strafonderbreking ;

• **DOSSIER C.28.**

- Belg ;
- ° 21/06/1945 ;
- vrouw ;

- detentietitels : 1° 4 maanden voor bedrieglijke verberging ; 2° 3 maanden voor gewone diefstal ; 3° 3 maanden voor valsheid in geschriften en gebruik ervan ;
- vroegere veroordelingen voor : 1° namaak vervoerbiljetten ; 2° valsheid in geschriften en gebruik ervan, diefstal, oplichting ;
- de vrouw – die al lang niet meer werkt – ontkent de feiten ; haar man heeft kanker en door het elektronisch toezicht kan zij hem helpen ;
- elektronisch toezicht toegekend zonder voorwaarden ;
- elektronisch toezicht vanaf 18/02/2003 tot 18/04/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.29.**

- Belg ;
- ° 24/07/1950 ;
- man ;
- detentietitel : 18 maand wegens inbreuk op de wetgeving betreffende afvalstoffen ;
- geen overige veroordelingen ;
- de betrokkene is via interimcontracten tewerkgesteld : hij zou zijn job kunnen kwijtraken, als hij de gevangenis in moet ; hij huurt samen met zijn broer en schoonzus een appartement : die zijn akkoord met het elektronisch toezicht, te meer zij afhankelijk zijn van de betrokkene voor de betaling van de huur ;
- elektronisch toezicht verleend onder de enkele voorwaarde van naleving van het uurrooster ;
- onder elektronisch toezicht vanaf 25/03/2003 tot 23/09/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.30.**

- Belg ;
- ° 12/07/1973 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden voor inbreuk op de drugwetgeving, met name het bezit en het gebruik ervan tegenover een minderjarige minder dan 16 jaar en het aanschaffen, aankopen en bezitten ervan tegenover een minderjarige van meer dan 16 jaar ;
- een eerdere veroordeling voor het bezit van verdovende middelen en het gebruik ervan in groep ;
- het betreft een getrouwd persoon met een klein kindje ; was verslaafd aan drugs, maar is op eigen initiatief en met behulp van zijn vrouw afgekickt ; hij werkt als gasfitter in gans België ;
- elektronisch toezicht verleend onder de voorwaarden : 1° het uurrooster en de afspraken met het N.C.E.T. stipt na te leven ; 2° steeds te streven naar een zinvolle en gepaste dagbezigheid ; 3° regelmatig te werken en bewijzen ervan voor te leggen ; 4° het respecteren van een verbod op druggebruik, drugbezit en drughandel ; 5° het verbod te respecteren zich op te houden met personen en in gelegenheden die een ongunstige en verdachte reputatie hebben op het vlak van verdovende middelen ;
- elektronisch toezicht vanaf 16/02/2003 tot 18/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.31.**

- Belg ;
- ° 13/05/1970 ;
- man ;
- detentietitel : 2 jaar voor diefstal met braak, inklimming of valse sleutels en voor bendevorming en deelname aan een bende ;
- geen andere veroordelingen ;
- het betreft hier een zeer bezige persoon die als zelfstandige een grill- en pitazaak uitbaat, marktkramer is en actief is in de groot- en kleinhandel : het elektronisch toezicht is voor hem belangrijk, vermits hij dan zijn werkzaamheden kan voortzetten (althans alleen de voornoemde zaak en dan nog binnen de gestelde uren) en iedere maand de burgerlijke partij kan afbetalen ; met zijn vrouw waren er spanningen nadat de feiten bekend werden, maar ze is akkoord met elektronisch toezicht, mits er geen nieuwe feiten opduiken ;
- elektronisch toezicht werd verleend onder de voorwaarden : 1° samen met de maatschappelijke assistenten van het N.C.E.T. een overzicht op te stellen van de te betalen penale boeten, de gerechtskosten en de eventuele burgerlijke partijen, alsmede maandelijks afkortingen te bepalen in functie van de financiële draagkracht en maandelijks een betaling te verrichten ; het schriftelijke betalingsbewijs hiervan op gezette tijdstippen voor te leggen aan de voornoemde maatschappelijke assistenten ; 2° een verbod op contact met de mededader ; 3° het opgelegde uurrooster correct na te leven ; 4° regelmatig te werken maar niet als marktkramer ;
- elektronisch toezicht van 30/01/2003 tot 09/07/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

• **DOSSIER C.32.**

- Turk ;
- ° 20/06/1964 ;
- man ;
- detentietitel : 6 maanden voor familieverlating ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° bedrieglijke bankbreuk, misbruik van vertrouwen en verduistering, eenvoudige bankbreuk en inbreuken op de wetgeving inzake boekhouding en jaarrekening ; 2° inbreuken op de R.S.Z.-wetgeving ; 3° opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ; 4° verkeersovertreding ;
- het betreft een 39-jarige alleenstaande man die destijds een bedrijf had met zijn vrouw : dit ging failliet en de vrouw liet hem achter met de schulden ; hij is ploegbaas en wil graag dat werk houden ;
- elektronisch toezicht werd toegekend, mits : 1° regelmatig werk en op gezette tijden het voorleggen van de loonfiches aan het N.C.E.T. ; 2° naleven van de gerechtelijke beslissing inzake het onderhoudsgeld ; 3° naleven van het uurrooster ; samen met de maatschappelijke assistent van het N.C.E.T. een overzicht op te stellen van de totale gerechtskosten en de openstaande schulden, de te bepalen maandelijks afkortingen te doen en de schriftelijke bewijzen hiervan op gezette tijden voor te leggen ;

- het elektronisch toezicht werd niet aangevangen, vermits betrokkene niet over een vaste telefoonlijn beschikte (afgesloten wegens openstaande factuur) ;

- **DOSSIER C.33.**

- Belg ;
- ° 21/10/1934 ;
- man ;
- detentietitel : 1 jaar wegens – in staat van herhaling – vrijwillige brandstichting in een garage omwille van woede na een meningsverschil ;
- toonde zich op zeker moment niet meer akkoord met elektronisch toezicht, zodat de procedure tot toekenning ervan stilgezet werd ;

- **DOSSIER C.34.**

- Marokkaan ;
- ° 04/02/1979 ;
- man ;
- detentietitel : 18 maanden met 5 jaar uitstel voor 9 maanden wegens slagen en verwondingen met bloeduitstorting, verwonding of ziekte tot gevolg ;
- een eerdere veroordeling wegens oplichting ;
- betrokkene woont samen en heeft een dochtertje van 3 jaar ; hij werkt niet evenmin als zijn vriendin en leeft van een werkloosheidsuitkering ; wil wel gaan werk zoeken ;
- elektronisch toezicht toegekend onder de voorwaarden : 1° een uurrooster samen te stellen samen met de maatschappelijk assistent van het N.C.E.T. en dat strikt na te leven ; 2° actief op zoek te gaan naar werk en hiervan de schriftelijke bewijzen bij te brengen ;
- elektronisch toezicht vanaf 03/03/2003 tot 05/04/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;

- **DOSSIER C.35.**

- Belg ;
- ° 05/11/1982 ;
- man ;
- detentietitel : 20 maanden waarvan 10 met uitstel voor 5 jaar voor betrokkenheid in een drugtrafiek ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° diefstal, diefstallen met braak, inklimming of valse sleutels en poging hiertoe, bezit verdovende middelen, verkrachting meerderjarige, aanranding van de eerbaarheid met geweld of dreiging op een minderjarige ouder dan 16 jaar ; bezit verdovende middelen tegenover een minderjarige ouder dan 16 jaar ; bezit verdovende middelen tegenover een minderjarige ouder dan 12 en jonger dan 16 jaar ; gebruik van drugs ; opzettelijke slagen en verwondingen ; 2° verkeersinbreuken ; 3° onopzettelijke slagen en verwondingen (verkeer), rijden zonder verzekering en verkeersinbreuken ; 4° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, diefstal ;
- een latere veroordeling voor misbruik van vertrouwen en verduistering, diefstal, valsheid in geschriften en gebruik ervan ;

- net voor de veroordeling die leidde tot voornoemde detentietitel werd betrokkene geïnterneerd voor opzettelijke slagen en verwondingen, vernieling of beschadiging van roerende eigendommen met geweld of bedreiging en het bezit van verdovende middelen : de procedure elektronisch toezicht werd dan ook niet doorgevoerd ;

- **DOSSIER C.36.**

- Belg ;
- ° 02/11/1960 ;
- man ;
- detentietitel : 4 maanden voor opzettelijke slagen en verwondingen met ziekte of arbeidsongeschiktheid tot gevolg ;
- eerdere veroordelingen voor : 1° drugbezit, druginvoer en gebruik van drugs in groep ; 2° verkeersinbreuken ; 3° rijden zonder verzekering ; 4° verkeersinbreuken ; 5° verkeersinbreuken ; 6° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, poging hiertoe, namaking van zegels, verboden wapenbezit, woonstschennis 's nachts door meer dan 2 personen, waarvan minstens één gewapend, mondelinge of schriftelijke bedreigingen, belaging, smaad, vernieling afsluiting, verplaatsing of verwijdering van grenspalen, schending van de privacy (telecommunicatie) ; 7° sturen spijs verval van het recht hiertoe ; 8° rijden zonder verzekering of inschrijvingsbewijs ; 9° rijden in staat van intoxicatie of dronkenschap ;
- het betreft een alleenstaande 42-jarige man met beperkte vriendenkring die ook weinig contact heeft met zijn 2 broers ; hij is open met betrekking tot de feiten (wraakactie (slaan met baseballknuppel) jegens ex-man van zijn vriendin die door deze laatste belaagd werd) ; hij is op ziekteverlof ;
- elektronisch toezicht toegestaan onder de volgende voorwaarden : 1° het stipt naleven van het uurrooster en de afspraken met het N.C.E.T. ; 2° steeds streven naar een zinvolle en aangepaste dagbezigheid ; 3° indien de gezondheid het toelaat, uitzien naar werk : aansluitend regelmatig werken en hiervan de bewijzen bijbrengen ; 4° verbod op drugbezit en –gebruik ;
- elektronisch toezicht van 12/02/2003 tot 20/03/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling ;
- later werd hij gedetineerd op grond van de volgende eerdere detentietitel : 8 maanden voor diefstal met braak, inklimming of valse sleutels, poging hiertoe, namaking van zegels, verboden wapenbezit, woonstschennis 's nachts door meer dan 2 personen, waarvan minstens één gewapend, mondelinge of schriftelijke bedreigingen, belaging, smaad, vernieling afsluiting, verplaatsing of verwijdering van grenspalen, schending van de privacy (telecommunicatie) ;
- ondertussen liep hij – dit is na de datum van beide detentietitels - nog extra veroordelingen op voor : 1° diefstal met braak, inklimming of valse sleutels ; 2° rijden zonder verzekering en inschrijving en zonder bewijs van de technische controle ;
- ook nu wordt elektronisch toezicht toegekend onder de volgende voorwaarden : 1° het stipt naleven van het uurrooster en de afspraken met het N.C.E.T. ; 2° zodra dit mogelijk geacht wordt door de geneesheer zoeken naar een zinvolle dagbesteding onder de vorm van tewerkstelling ; 3° voortzetting ambulante begeleiding bij centrum geestelijke gezondheidszorg (hij leed aan depressies) en

- hiervan de schriftelijke bewijzen bij te brengen ; 4° naleven van de afspraken met de justitieassistenten ; 5° verbod op wapenbezit en wapendracht ;
- elektronisch toezicht van 24/09/2003 tot 20/11/2003, datum van voorlopige invrijheidstelling.

BIJLAGE III

AAN DE DEELNEMERS VAN DE RONDETAfel
« ELEKTRONISCH TOEZICHT »

Uw ref.:

Onze ref. NICC/ET/GF

Brussel, 15 juni 2005

Betreft: Rondetafel dd. 23 juni 2005 over de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf

Geachte,

Ik verwijs naar ons aangenaam onderhoud van enkele dagen geleden, waarin U Uw medewerking toezegde aan de door het N.I.C.C. op 23 juni 2005 georganiseerde rondetafelconferentie met betrekking tot de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf.

Ik dank U ten zeerste voor Uw erg geapprecieerde medewerking.

De rondetafel kadert in de uitvoering van een onderzoeksopdracht, door het ministerie van justitie toebedeeld aan het N.I.C.C. Dit onderzoek vloeit rechtstreeks voort uit de nota Onkelinx « Voor een grotere samenhang » met betrekking tot de uitvoering van straffen, geformuleerd als resultante van de regeringstop van 30 en 31 maart 2004.

In die nota wordt vooropgesteld dat het elektronisch toezicht als autonome straf in het Belgische rechtssysteem ingevoerd dient te worden. Hierbij dient vermeld te worden dat actueel het elektronisch toezicht kadert in de strafuitvoering. Ten titel van inlichting vindt U in bijlage overigens de op dit moment vigerende regeling inzake het elektronisch toezicht : deze regeling ligt vervat in de omzendbrieven nr. 1746 van 9 augustus 2002 en nr. 1746bis van 26 november 2002 (zie bijlagen 1 en 2). **Ik wens bij deze te benadrukken dat U zich in Uw reflecties tijdens de rondetafelconferentie geenszins beperkt dient te voelen tot de contouren van die huidige regeling die louter meegedeeld wordt om U een zicht te bieden op wat thans het elektronisch toezicht inhoudt** : met het hiervoor vermelde regeringsvoornemen verschuift het elektronisch toezicht namelijk – voor een deel – naar de straftoemeting.

Volgens de nota Onkelinx dient, na de nodige wetswijziging ter zake, het elektronisch toezicht als autonome straf toegepast te worden op de personen die in de huidige stand van de wetgeving veroordeeld worden tot effectieve gevangenisstraffen van 6 maanden tot 3 jaar.¹

Het N.I.C.C. kreeg de opdracht toebedeeld te zoeken naar de meest optimale operationalisering van elektronisch toezicht als autonome straf, waarbij in acceptabele termen een voorstel geformuleerd wordt met betrekking tot de gevallen waarvoor en de situaties waarin in het toekomstige recht elektronisch toezicht als autonome straf uitgesproken kan worden. In het bijzonder dient aandacht besteed te worden aan de vraag of bepaalde misdrijven uitgesloten dienen te worden van elektronisch toezicht als autonome straf dan wel specifiek vooruitgeschoven moeten worden als misdrijven, waarvoor elektronisch toezicht geschikt is. Bij de beantwoording van deze vraag dienen de onderzoekers zich niet te focussen op de in de nota Onkelinx vooropgestelde temporele afbakening van 6 maanden tot 3 jaar (zie hoger), maar kunnen zij elk misdrijf betrekken, ongeacht de concrete strafmaat die ter zake mogelijk is.

De rondetafelconferentie, die voornamelijk samengesteld is uit zetelende magistraten in strafzaken en waaraan U deelneemt, is een van de verschillende onderzoekshandelingen die binnen de voornoemde context gesteld worden. Doel hiervan is niet de opportuniteit van het voormelde regeringsvoornemen te bediscussiëren. Wel wordt betracht het aanvoelen van de magistratuur te peilen met betrekking tot het elektronisch toezicht als autonome straf (voor welke misdrijven acht men het (niet) een geschikte straf? onder welke voorwaarden acht men het (niet) een geschikte straf? voor welk misdrijfplegers acht men elektronisch toezicht (niet) geschikt als straf?...). Derwijze kunnen potentiële knelpunten met betrekking tot de toekomstige praktijk van het elektronisch toezicht als autonome straf vooraf gedetecteerd worden en kan er passend op geanticipeerd worden door de beleidsmakers.

De rondetafelconferentie zal doorgaan op **donderdag 23 juni 2005** in de gebouwen van het ministerie van justitie (**Waterloolaan 115, 1000 Brussel – vergaderzaal nr. 205**). Ze vangt aan om **10h**, en zal duren tot maximum 17h. Er wordt U van 12h.30 tot 14h. een maaltijd aangeboden.

De conferentie bestaat uit twee fasen.

Er zal in een eerste fase gewerkt worden rond **vier casussen** die in grote mate gebaseerd zijn op reële dossiers, recent afgesloten door het Nationaal Centrum Elektronisch toezicht. U vindt deze casussen in **bijlage 3**.

Bedoeling is dat in een eerste ronde elke deelnemer aan de rondetafel van twee casussen zegt welke straf hij hiervoor zou opleggen, uitgaand van de hypothese dat het straffenarsenaal in het strafwetboek uitgebreid is met het elektronisch toezicht als autonome straf. Tevens wordt gevraagd naar de motivering van de beslissing en naar de motivering

¹ De nota Onkelinx stelt bij dit uitgangspunt – dat finaal tot doel heeft het gebruik van de gevangenisstraf te herleiden – voorts voorop dat, ook weer na de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf: 1° de rechter die het elektronisch toezicht niet toepast, specifiek zal moeten motiveren waarom hij/zij een gevangenisstraf oplegt; 2° de rechter zich op het moment van de beslissing over het elektronisch toezicht als autonome straf ervan dient te vergewissen of de straf uitgevoerd kan worden binnen de drie maanden na de datum van veroordeling: indien dit niet mogelijk is, zo stelt de voornoemde nota, moet een straf met uitstel uitgesproken worden. Ten slotte plaatst de nota de kwestie van de uitspraak over het elektronisch toezicht in het bredere kader van de splitsing van het debat in rechte enerzijds een debat en een beslissing over de schuld en anderzijds een debat en een beslissing over de straf: er wordt specifiek gesteld dat het openbaar ministerie een bepaalde straf zal moeten vorderen en de redenen zal moeten aangeven waarom het die straf vordert; de partijen zullen in de mogelijkheid moeten zijn om over de toe te passen straf te argumenteren.

waarom desgevallend het elektronisch toezicht niet opgelegd wordt. **Mag ik U verzoeken de twee casussen voorafgaand aan de rondetafel te selecteren en Uw bestraffing en de motivering ervan voor te bereiden**, zodat **elke deelnemer op een beperkt aantal minuten** zijn bevindingen kan meedelen aan de groep.

In een tweede ronde wordt elke deelnemer gevraagd – ook weer in een beperkt aantal minuten – kort te reageren op de stellingnames van (een of enkele van) de andere participanten. Het is niet de bedoeling dat in deze ronde over en weer gediscussieerd wordt.

In een derde – korte ronde – wordt geïnformeerd of de verschillende deelnemers nog aanvullende bedenkingen hebben met betrekking tot de vier casussen.

Aan te stippen valt dat het feit dat elke deelnemer slechts een korte antwoordtijd heeft, voortvloeit uit de essentie van de methodologie van de rondetafelgesprekken : deze dienen namelijk een zeer gestructureerd verloop te kennen, opdat iedere deelnemer op gelijke wijze aan bod zou kunnen komen. U krijgt wel de gelegenheid om in een tweede fase, hieronder geduid, Uw standpunt op meer uitgebreide wijze toe te lichten.

In een tweede fase wordt gediscussieerd in groep. Uitgangspunt hierbij is de **vragenlijst** die U in **bijlage 4** vindt. Er zal thematisch ingegaan worden op een 7-tal kwesties dat als relevant naar voor komt uit onder meer een literatuurstudie en een dossierstudie bij het Nationaal Centrum Elektronisch Toezicht. Inzonderheid betreft het hier de volgende thematieken a) het bereik van het elektronisch toezicht ; b) de persoon van de betrokkene ; c) de duur van het elektronisch toezicht ; d) de procedure voor het opleggen van het elektronisch toezicht ; e) de invulling van het elektronisch toezicht ; f) de motivering van het elektronisch toezicht als autonome straf in de rechterlijke uitspraak ; en g) de controle op de uitvoering van de straf. Het spreekt voor zich dat in functie van de uitkomst van de behandeling van de casussen bepaalde thematieken uit de vragenlijst niet meer expliciet besproken moeten worden dan wel dat de thematieken aangevuld kunnen worden. **Mag ik U verzoeken de vragenlijst – op bondige wijze – ingevuld mee te brengen naar de rondetafelconferentie ? Ze dient op het einde van de sessie afgegeven te worden.**

Indien U nadere inlichtingen wenst met betrekking tot de rondetafelconferentie, kunt U zich steeds tot mij wenden (zie beneden voor mijn coördinaten).

U nogmaals dankende voor Uw bereidwillige medewerking, teken ik,

Met de meeste hoogachting,

Franky Goossens
Assistent N.I.C.C.

Bijlagen :

1. Omzendbrief nr. 1746 9 augustus 2002
2. Omzendbrief nr. 1746bis 26 november 2002
3. Casussen
4. Vragenlijst

BIJLAGE IV

Nr-misdrijfgroep	Naam misdrijfgroep	KF-code	Omschrijving
1	moord	KF30.01	diefstal-met geweld-die de dood veroorzaakt heeft-zonder het oogmerk om te doden (+ poging) ## Art. 461-468-474-476 SWB ##
1	moord	KF30.02	diefstal-doodslag om diefstal te vergemakkelijken ## Art. 461-468-475 SWB ##
1	moord	KF30.03	doodslag ## Art. 392-393 SWB ##
1	moord	KF30.07	moord ## Art. 392-393-394 SWB ##
1	moord	KF30.08	oudermoord ## Art. 392-393-394-395 SWB ##
1	moord	KF30.09	verschoonbare doodslag ## Art. 411-412-413-414 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.06	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen ## Art. 392-398 al.1 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.07	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen met voorbedachten rade ## Art. 392-398 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.08	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen met ziekte of arbeidsongeschiktheid ## Art. 392-399 al.1 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.09	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen met ziekte of arbeidsongeschiktheid-met voorbedachten rade ## Art. 392-399 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.10	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen met ongeneeslijke ziekte-blijvende arbeidsongeschiktheid-verlies van orgaan of zware verminking ## Art. 392-400 al.1 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.11	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen met blijvende arbeidsongeschiktheid-verlies van orgaan of zware verminking-met voorbedachten rade ## Art. 392-400 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.12	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen met dood tot gevolg zonder het oogmerk om te doden ## Art. 392-398-401 al.1 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.14	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen aan bloedverwant in opgaande lijn ## Art. 266-410 al.1 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.15	slagen en verwondingen-opzettelijke slagen aan kinderen beneden de 16 jaar-of aan de persoon niet bij machte in zijn onderhoud te voorzien- ## Art. 266-410 al. 2 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.16	slagen en verwondingen, door openbaar officier of ambtenaar in de uitoefening van zijn bediening ## art. 257-266 SWB ##
2	vrijwillige slagen en verwondingen	KF43.25	slagen en verwondingen-verschoonbaar zijnde ## Art. 411-412-413-414 SWB ##
3	aanranding van de eerbaarheid	KF37.01	aanranding van de eerbaarheid-zonder geweld of bedreiging-minderjarige jonger dan 16 jaar ## Art. 372 al.1-374-378 SWB ##
3	aanranding van de eerbaarheid	KF37.03	aanranding van de eerbaarheid-met geweld of bedreiging-op een meerderjarige ## Art. 373 al.1-374-378 SWB ##
3	aanranding van de eerbaarheid	KF37.04	aanranding van de eerbaarheid-met geweld of bedreiging-op minderjarige ouder dan 16 jaar ## Art. 373 al.1+2-374-378 SWB ##
3	aanranding van de eerbaarheid	KF37.06B	aanranding van de eerbaarheid-verzwarende omstandigheden-als persoon die gezag heeft over het slachtoffer ## Art. 377 SWB ##
3	aanranding van de eerbaarheid	KF37.07B	aanranding van de eerbaarheid-met lichamelijke foltering of opsluiting ## Art. 376 al.2 SWB ##
4	verkrachting	KF37.42	verkrachting-op meerderjarige ## Art. 375 al.1+2+3-378 SWB ##
4	verkrachting	KF37.45	verkrachting-op kind onder de 14 jaar ## Art. 375 al.1+6-378 SWB ##
4	verkrachting	KF37.47C	verkrachting-verzwarende omstandigheden-door misbruik van het gezag die zijn functies hem verlenen ## Art. 377 SWB ##
4	verkrachting	KF37.48A	verkrachting-met lichamelijke foltering of opsluiting ## Art. 376 al.2 SWB ##
4	verkrachting	KF37.48B	verkrachting-op bijzonder kwetsbaar persoon-met wapens ## Art. 376 al.3 SWB ##
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	KF44.01	onopzettelijke doding-gemeen recht ## Art. 418-419 SWB ##
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	KF46.01	onopzettelijke slagen en verwondingen-gemeen recht ## Art. 418-420 SWB ##
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	KF81	verkeersongeval met gekwetste(n) ## Art. 418-420 SWB ##
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	KF82	ongeval met gekwetste(n) ## Art. 418-420 SWB ##
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	KF87	dodelijk verkeersongeval ## Art. 418-419 SWB ##
6	doodslag/onvrijwillige verwondingen	KF99.95	onvrijwillige doding en verwondingen met verkeersmisdrijf
7	gijzelneming	KF10.01	gijzeling ## Art. 347bis al.1+2 SWB ##
7	gijzelneming	KF10.03	gijzeling-ongeneeslijk likende ziekte,blijvende ongeschiktheid,volledig verlies van het gebruik van een orgaan,zware verminking,dood ## Art. 347bis al.4 SWB ##
8	willekeurige vrijheidsberoving	KF33.01	vrijheidsberoving-wederrechtelijk door particulier ## Art. 434 SWB ##
8	willekeurige vrijheidsberoving	KF33.02A	vrijheidsberoving-wederrechtelijk-die langer dan 10 dagen geduurd heeft ## Art. 434-435 SWB ##
8	willekeurige vrijheidsberoving	KF33.02C	vrijheidsberoving-wederrechtelijk-verricht op vals bevel van het openbaar gezag of met doodsb bedreigingen ## Art. 434-437 SWB ##
8	willekeurige vrijheidsberoving	KF33.02E	vrijheidsberoving-wederrechtelijk-de gevangen gehouden persoon lichamenlij gefolterd werd ## Art. 434-438,1e SWB ##
8	willekeurige vrijheidsberoving	KF34.05	vrijheidsberoving-wederrechtelijk-als openbaar officier ## Art. 147 SWB ##
9	ontvoering minderjarigen	KF40.01	ontvoering van minderjarige-kind minder dan 7 jaar ## Art. 364 SWB ##
9	ontvoering minderjarigen	KF40.06	ontvoering van minderjarige-met geweld,list,bedreiging ## Art. 368 SWB ##
10	familie	KF42.01	achterlaten van kind ## Art. 360bis SWB ##
10	familie	KF42.02	achterlaten van kind-bijzondere herhaling ## Art. 360bis al.3 SWB ##
10	familie	KF42.04	familieverlating-rechterlijke beslissing ## Art. 391bis al.1 SWB ##
10	familie	KF42.05	familieverlating-niet voldoen aan verplichtingen-Burgerlijk Wetboek ## Art. 391bis al.2 SWB ##
10	familie	KF42.06	familieverlating-zich onttrekken aan de machtiging tot ontvangen van inkomsten ## Art. 391bis al.3 SWB ##
10	familie	KF42.08	familieverlating-bijzondere herhaling ## Art. 391bis al.5 SWB ##
10	familie	KF42.09A	vrijwillige onthouding van voedsel of verzorging aan een kind jonger dan 16 jaar of aan een onbekwame ## Art. 401 bis SWB ##
10	familie	KF42.10	met voorbedachte rade ## Art. 398 al.2-399 al.2-400 al.2-401 al.2-401bis SWB ##
10	familie	KF42.25A	verzuim onderhoud-tegenover een kind beneden de 16 jaar of onbekwame persoon ## Art. 420bis SWB ##
11	ontucht/prostitutie	KF37.32A	prostitutie-aanwerving van meerderjarige of minderjarige (+ poging) ## Art. 380bis al.1-382 SWB ##
11	ontucht/prostitutie	KF37.33	prostitutie-houden van ontuchthuis ## Art. 380bis al.2-382 SWB ##
11	ontucht/prostitutie	KF37.35	prostitutie-exploitatie van andermans prostitutie ## Art. 380bis al.4-382 SWB ##
11	ontucht/prostitutie	KF37.37	prostitutie- iemand tot prostitutie gedwongen te hebben ## Art. 380ter-382 SWB ##
12	openbare zedenschennis	KF37.22	openbare zedenschennis-door liederen,geschriften,prenten strijdig met de goede zeden ## Art. 383 al.1-386ter al.1 SWB ##
12	openbare zedenschennis	KF37.31	openbare zedenschennis-door handelingen die de eerbaarheid kwetsen ## Art. 385al.1-386ter al.1 SWB ##
13	eerroof	KF45.06	beledigingen-door daden,geschriften,prenten,zinnebeelden ## Art. 444-448 al.1-450 SWB ##
14	woonstschennis	KF53.08	woonstschennis-door agent van de overheid ## Art. 148 SWB ##
14	woonstschennis	KF53.09	woonstschennis-met geweld,bedreigingen,braak ## Art. 439-480-483-486-487 SWB ##
14	woonstschennis	KF53.11	woonstschennis-bij nacht ## Art. 439-442 SWB ##
15	diefstal	KF14.01	huisdiefstal ## Art. 461 al.1-463-464-465 SWB ##
15	diefstal	KF17.01	diefstal-met braak,inklimming,valse sleutels ## Art. 461-467 al.1 SWB ##
15	diefstal	KF17.02	diefstal-met braak,inklimming,valse sleutels/kortstondig gebruik ## Art. 461 al.2-467 al.1 SWB ##
15	diefstal	KF18.01	gewone-diefstal ## Art. 461-463 SWB ##
15	diefstal	KF18.02	diefstal-voor kortstondig gebruik ## Art. 461 al.2-463 SWB ##
15	diefstal	KF18.03	poging gewone diefstal ## Art. 51-53-461 al.1-463-466 SWB ##
15	diefstal	KF18.04	poging gewone diefstal-voor kortstondig gebruik ## Art. 51-53-461 al.2-463-466 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.03	diefstal met geweld of bedreiging ## Art. 461-468 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.04	diefstal-op heterdaad-met geweld of bedreiging om in het bezit van de weggenomen voorwerpen te kunnen blijven,of om de vlucht te verzekeren ## Art. 461-468-469 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.05A	met braak-inklimming-valse sleutels ## Art. 461-468-471 al.1+2 SWB ##

16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.05C	met aannemen van titel of kentekens van een openbaar ambtenaar of inroepen van een vals bevel van het openbaar gezag ## Art. 461-468-471 al.1+4 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.05D	bij nacht ## Art. 461-468-471 al.1+5 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.05E	door twee of meer personen ## Art. 461-468-471 al.1+6 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.05F	met voertuig om de diefstal of zijn vlucht te vergemakkelijken ## Art. 461-468-471 al.1+7 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.06A	onder twee van de in artikel 471 SWB vermelde omstandigheden ## Art. 461-468-472 al.1+2 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.06B	met gebruik of vertoon van wapens ## Art. 461-468-472 al.1+3 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.06D	met gebruik van een gestolen voertuig om de diefstal of zijn vlucht te vergemakkelijken ## Art. 461-468-472 al.1+5 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.07A	ongeneeslijk likkende ziekte, blijvende fys. of psych. ongeschiktheid, volledig verlies van het gebruik van een orgaan of zware verminking ## Art. 461-468-471-473 al.1 et al.2-476 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.07B	met lichamelijke foltering ## Art. 461-468-472-473 al.3 SWB ##
16	diefstal met geweld of bedreiging	KF11.08	diefstal-met geweld-die de dood veroorzaakt heeft-zonder het oogmerk om te doden (+ poging) ## Art. 461-468-474-476 SWB ##
17	afpersing	KF11.01	afpersing ## Art. 468-470 SWB ##
17	afpersing	KF11.02B	afpersing-met lichamelijke foltering ## Art. 470-473 al.2,476 SWB ##
18	fraude	KF19.01	cheque zonder dekking-postcheque of postoverschrijving-uitgifte,overdracht,wetens en willens afhaling van dekking,dekking onbeschikbaar maken ## Art. 509bis SWB ##
18	fraude	KF19.02	cheque zonder dekking-bankcheque-uitgifte,overdracht,wetens en willens afhalen van dekking,herroepen met bedriegelijk opzet of met het oogmerk om te schaden ## Art. 61 Wet 01.03.1961 ##
18	fraude	KF20.01A	bedrog omtrent de identiteit van de verkochte zaak ## Art. 498,1e + 2e SWB ##
18	fraude	KF20.05	misbruik van handelseffekten ## Art. 509 SWB ##
18	fraude	KF20.06	misbruik van vertrouwen ## Art. 491 SWB ##
18	fraude	KF20.11	wegmaking van inbeslaggenomen voorwerpen-door de beslagene ## Art. 507 al.1 SWB ##
18	fraude	KF20.12	wegmaking van inbeslaggenomen voorwerpen-door derden ## Art. 507 al.1 SWB ##
18	fraude	KF20.13B	wegmaking-roerende goederen bedoeld in art. 223 BW-derden ## Art. 507 al.2 SWB ##
18	fraude	KF20.14A	oplichting ## Art. 496 SWB ##
18	fraude	KF20.14B	poging tot oplichting ## Art. 496 al.2 SWB ##
18	fraude	KF25.26	verduistering en knevelarij door ambtenaar-gelden,effekten,akten,roerende zaken ## Art. 240-244-260 SWB ##
18	fraude	KF25.26A	verduisterig door ambtenaar-het verduisterde de gestelde zekerheid niet te boven gaande ## Art. 240 al.2-244 SWB ##
18	fraude	KF25.27	verduistering door ambtenaar-verniëting van akten of titels ## Art. 241-244-260 SWB ##
18	fraude	KF26.01	afzetterij-van dranken,spijzen,logies,huurrijtuig ## Art. 508bis SWB ##
18	fraude	KF26.04	afzetterij-tanken van brandstof ## Art. 508ter SWB ##
18	fraude	KF26.05	afzetterij-bijzondere herhaling ## Art. 508bis al.2 SWB of 508ter al.2 ##
18	fraude	KF27.01	heling ## Art. 505 al.1 SWB ##
18	fraude	KF27.02	heling van zaken bedoeld in artikel 42.3 SWB (witwassen) ## Art. 505 al.2 SWB ##
18	fraude	KF28.01	bedrieglijke verberging-roerende zaken ## Art. 508 SWB ##
18	fraude	KF28.02	bedrieglijke verberging-gevonden goed ## Art. 1 Wet 30.12.1975 ##
18	fraude	KF72.01	bedriegelijk onvermogen ## Art. 490bis §1 SWB ##
18	fraude	KF75.01	eenvoudige bankbreuk ## Art. 489,1e SWB; 437-440-441-472-573-574-583 Wb.Koophandel ##
18	fraude	KF75.02	bedrieglijke bankbreuk ## Art. 489,2e SWB; 437-438-440-441-472-577-579-583 Wb.Koophandel ##
18	fraude	KF75.03	bedriegelijk faillissement-wegmaking,verbergen of helen van voorwerpen in het belang van een gefalleerde ## Art. 490 al.1 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.01	brand-ontploffing-opzettelijk-gebouwen-met menselijke aanwezigheid ## Art. 510-520 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.02	brand-opzettelijk-onroerende eigendommen-geen vermoeden van menselijke aanwezigheid ## Art. 511 al.1 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.03	brand-opzettelijk-van schip,vlieg- of vaartuigen ## Art. 511 al.1 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.07	brand-opzettelijk-van roerende goederen-van een derde ## Art. 512 al.1 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.09A	brand-opzettelijk-met inzicht dat de brand zou overslagen op een zaak zoals bedoeld in art. 510 SWB, die de brandstichter wilde vernietigen ## Art. 510-516 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.09B	brand - opzettelijk - met inzicht dat de brand zou overslagen op een zaak zoals bedoeld in art. 511 SWB, die de brandstichter wilde vernietigen ## Art. 511-516 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.10A	bij nacht ## Art. 513 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.10B	in een bewoond huis,met verwondingen veroorzaakt ## Art. 518 al.1 - al.2 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF47.10C	met de dood ten gevolge ## Art. 518 al.1 - al.3 SWB ##
19	brandstichting/ontploffing	KF48.01	brand-onopzettelijk ## Art. 519 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.00	Vernieling en beschadiging
20	vernieling en beschadiging	KF50.08	beschadiging-vernieling-van landelijke of stedelijke afsluitingen ## Art. 545 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.14A	beschadiging-vernieling-van gebouwen,vaar- of vliegtuigen ## Art. 521 al.1 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.14B	beschadiging van gebouwen, vaar- of vliegtuigen, onbruikbaarmaking met het oogmerk om te schaden ## Art. 521 al.2 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.15	beschadiging-vernieling-van rijtuigen, wagons of motorvoertuigen ## Art. 521 al.3 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.17A	in bende,met behulp van geweld of bedreigingen ## Art. 525 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.18	beschadiging- vernieling van gebouwen, enz., door ontploffing ## art. 520 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.21	beschadiging-vernieling-van documenten,registers,minuten ## Art. 527 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.22	beschadiging-vernieling-van roerende goederen met geweld of bedreiging ## Art. 528 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.22A	beschadiging-vernieling-van roerende goederen met geweld of bedreiging,in bende ## Art. 528-529 al.1 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.24	beschadiging-vernieling-van voorwerpen van algemeen nut of van versiering ## Art. 526 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF50.26	beschadigingen - vernielen van andermans roerende goederen ## Art. 559.1 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF98Q	opzettelijke beschadiging van roerende eigendommen ## Art. art 559.1 SWB ##
20	vernieling en beschadiging	KF98T	beschadiging van afsluitingen ## Art. art 563.2 SWB ##
21	bendevorming	KF10.05	bendevorming-deelname ## Art. 322 tot en met 326 SWB ##
21	bendevorming	KF10.05A	bendevorming-plegen van misdaden waarop doodstraf of dwangarbeid is gesteld-deelname of hulpverlening ## Art. 322-324 al.1+2 SWB ##
21	bendevorming	KF10.05B	bendevorming-plegen van misdaden andere dan deze waarop doodstraf of dwangarbeid is gesteld-deelname ## Art. 322-324 al.1+3 SWB ##
21	bendevorming	KF10.05C	bendevorming-plegen van wanbedrijven-deelname ## Art. 322-324 al.1+4 SWB ##
21	bendevorming	KF10.06	bendevorming-aanstoker of hoofd ## Art. 322 a 326 SWB ##
21	bendevorming	KF10.06C	bendevorming-plegen van wanbedrijven-aanstoker of hoofd ## Art. 322-323 al.2 SWB ##
22	bedreigingen	KF45.01A	bedreigingen-mondeling of schriftelijk-onder bevel of voorwaarde-criminele straf ## Art. 327 al.1-331 SWB ##
22	bedreigingen	KF45.01B	bedreigingen-schriftelijk-zonder bevel of voorwaarde ## Art. 327 al.2-331 SWB ##
22	bedreigingen	KF45.03	bedreigingen-door gebaren of zinnebeelden ## Art. 329 SWB ##
22	bedreigingen	KF45.04	bedreigingen-vals bericht van aanslag ## Art. 328 SWB ##
22	bedreigingen	KF45.05	bedreigingen-mondeling of schriftelijk-waarop minstens 3 maanden gevangenisstraf staat ## Art. 330 SWB ##
23	ontvluchting gedetineerde	KF16.03	het bewerken of vergemakkelijken van de ontvluchting in hoofde van een persoon die niet is aangesteld om de gevangene te geleiden of te bewaken ## Art. 332-333-334-335 SWB ##

23	ontvluchting gedetineerde	KF16.04D	het bevorderen van de ontvluchting of de ontvluchtingspoging,in hoofde van een persoon die niet werd aangesteld om de gevangene te geleiden of te bewaken ## Art. 332-333-334-336-337 SWB ##
24	verberging misdadigers	KF16.16	verberging van misdadigers ## Art. 339 SWB ##
25	omkoping	KF25.03B	aktieve omkoping van openbaar ambtenaar-voor onrechtmatige of onthouding van handeling ## Art. 246 al.2-252-253 SWB ##
25	omkoping	KF25.04	passieve omkoping van openbaar ambtenaar-voor een rechtmatige handeling,niet aan betaling onderworpen ## Art. 246 al.1-253 SWB ##
26	geweld tegen openbaar gezag	KF41.14	slagen en verwondingen-aan lid van wetgevende kamers,minister,lid van arbitragehof,magistraat,officier van de openbare macht ## Art. 278 SWB ##
26	geweld tegen openbaar gezag	KF41.14B	slagen en verwondingen-met bloeduitstorting,verwonding-ziekte ## Art. 279 SWB ##
26	geweld tegen openbaar gezag	KF41.15A	slagen en verwondingen-aan ministerieel ambtenaar,agent drager van de openbare macht,persoon met openbare hoedanigheid ## Art. 280 SWB ##
26	geweld tegen openbaar gezag	KF41.15B	slagen en verwondingen-met bloeduitstorting,verwondingen,ziekte ## Art. 281 SWB ##
27	weerspannigheid	KF41.08	weerspannigheid ## Art. 269-271-274 SWB ##
27	weerspannigheid	KF41.09A	door een enkele persoon-voorzien van wapens ## Art. 269-271-274 SWB ##
27	weerspannigheid	KF41.09B	door verscheidene personen-zonder afspraak ## Art. 269-272-274 SWB ##
27	weerspannigheid	KF41.09E	door verscheidene personen-na afspraak-met wapens ## Art. 269-272-274 SWB ##
27	weerspannigheid	KF41.10	weerspannigheid-bijzondere wetten-tegenover beambte van de regie van telegrafie & telefonie ## Art. 26 Wet 13.10.1930-271 tot 274 SWB ##
28	smaad openbaar gezag	KF41.01	beledigingen-mondeling-aan drager van het openbaar gezag ## Art. 444-448 al.2 SWB ##
28	smaad openbaar gezag	KF41.11A	smaad-aan ministeriele ambtenaar ## Art. 276 SWB ##
28	smaad openbaar gezag	KF41.11B	smaad-aan drager van het openbaar gezag ## Art. 276 SWB ##
28	smaad openbaar gezag	KF41.11C	smaad-aan agent drager van de openbare macht ## Art. 276 SWB ##
28	smaad openbaar gezag	KF41.11D	smaad-aan persoon met openbare hoedanigheid ## Art. 276 SWB ##
28	smaad openbaar gezag	KF41.12E	smaad-aan officier van de openbare macht ## Art. 275 SWB ##
30	namaak	KF15.01	namaking-vervalsing van schuldbrieven van de staatskas, van rentebewijzen die ertoe behoren, van biljetten aan toonder van de staatskas of van Belgische bankbiljetten ## Art. 173 al.1-214 SWB ##
30	namaak	KF15.02	namaking-vervalsing van biljetten aan toonder of bankbiljetten uitgegeven door een vreemde staat ## Art. 173 al.2-214 SWB ##
30	namaak	KF15.04A	namaking-vervalsing van aandelen, schuldbrieven, uitgegeven door provincies, gemeenten, vennootsch., particulieren, of namaken of vervalsen van rente-dividendbewijzen die ertoe behoren-uitgifte in België ## Art. 175-214 SWB ##
30	namaak	KF15.13	valse munt-deelneming aan uitgifte of invoer in België (of pogingen)-overleg met vervalzers ## Art. 168-213-214 SWB ##
30	namaak	KF24.05B	namaking of gebruik-van stempel, zegel, merk (+ poging) ## Art. 184al3-213-214 SWB ##
30	namaak	KF24.16	namaking-vervalsing-bedriegelijk aanbrengen van keurmerken of zegelafdruk ## Art. 182-213-214 SWB ##
30	namaak	KF68.01	namaking van handelsmerken ## Art. 8-9-12-13en14 Wet 01.04.1879 ##
30	namaak	KF68.02	auteursrechten-kwaadwillige of bedriegelijke inbreuk-verkoop ## Art. 80-81-83-85 wet 27.7.1994 ##
31	valsheid en gebruik	KF21.02	valsheid in geschriften en gebruik-partikulieren ## Art. 193-196-197-213-214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF22.01	valse naamdracht ## Art. 231 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF24.20	valsheid in geschriften-aannemen van een verdichte naam in reispas-machtiging voor wapen-reisboekje/het als getuige meewerken om een reispas, ## Art. 193-199-213-214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF24.25C	vals getuigenschrift van welke aard ook, dat openbare of private belangen kan schaden : gebruik ervan ## Art. 193-206-213-214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF24.26	valsheid in geschriften - gebruik van een attest, valselijk opgemaakt in de omstandigheden, omschreven in de art. 203-204-205-206 SWB ## Art. 193.207.213.214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF25.21	Valsheid en /of gebruik ervan
31	valsheid en gebruik	KF25.21A	valsheid in geschriften-door openbaar officier of ambtenaar/gewone valsheid + gebruik ## Art. 193-194-197-214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF25.21B	valsheid in geschriften - door openbaar officier of ambtenaar / gewone valsheid : gebruik ## Art. 193-194-197-213-214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF25.22A	valsheid in geschriften-door openbaar officier of ambtenaar/vervalsing van het wezen of de omstandigheden van de akte/gebruik ## Art. 193-195-197-213-214 SWB ##
31	valsheid en gebruik	KF49.01	inmenging in ambten-openbare, burgerlijke, militaire ambten ## Art. 227 SWB ##
33	vreemdelingen	KF55.01	vreemdelingen-onwettig binnenkomen of verblijf in het Rijk ## Art. 75 al.1-80 Wet 15.12.1980 ##
34	fiscale inbreuken	KF29.02	een drankgelegenheden van sterke dranken te hebben gehouden zonder de voorgeschreven aangifte in te dienen ## Art. 381 wet 28/12/1983 ##
34	fiscale inbreuken	KF78.01	inkomstenbelasting-inbreuken op wetboek van inkomstenbelastingen en uitvoeringsbesluiten ## Art. 449 WIB ##
34	fiscale inbreuken	KF78.02	inkomstenbelasting-niet indienen van aangifte ## Art. 305-449 WIB ##
34	fiscale inbreuken	KF78.04	inkomstenbelasting-niet betaling ## Art. 413-449 WIB ##
34	fiscale inbreuken	KF78.07	BTW-inbreuken op het wetboek over BTW of uitvoeringsbesluiten ## Art. 73 Wet 03.07.1969 ##
34	fiscale inbreuken	KF78.08	BTW-valsheid in openbare-handels of privegeschriften-of gebruik- met het oog op het plegen van een inbreuk op het wetboek over BTW of uitvoeringsbesluiten ## Art. 73 bis Wet 03.07.1969 ##
35	wapens	KF36.07	wapens-sport- of jachtwapen gedragen zonder wettige reden ## Art. 3-13-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.09A	wapens-verweerwapens-handel-verkocht aan onbevoegd persoon of zonder vergunning ## Art. 1-3-5 al.1-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.09B	wapens-verweerwapens-handel-wapen ontworpen voor de jacht-aan niet-houder van een jachtvergunning ## Art. 3-5 al.3-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.11	wapens-verweerwapen-gedragen zonder wettige reden/zonder vergunning ## Art. 3-7-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.12	wapens-verweerwapen-bezit zonder vergunning ## Art. 3-6-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.14	wapens-oorlogswapen-bezit zonder vergunning ## Art. 3-11-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.15	wapens-oorlogswapen-dragen zonder wettige reden ## Art. 3-10-17-20 Wet 03.01.1930 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.16	wapens-verboden wapen-fabricatie, verkoop, invoer, dragen ## Art. 3-4-17-20-22 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.18A	wapens-opslagplaats van verveer- of oorlogswapens zonder vergunning ## Art. 3-16-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF36.20	wapens voor wapenrekken-dragen zonder wettige reden ## Art. 3-12bis-17-20 Wet 03.01.1933 gewijzigd door de Wet van 30.01.1991 ##
35	wapens	KF61A	springstoffen-fabricatie, bezit, verkoop, houden van register ## Art. 200-257-263-264 KB 23.09.1958 art 1 et 5 Wet 28.05.1956 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.1	Art. 30 1.1° K.B. 16.3.1968 Geen houder rijbewijs ## Art. AR 1.12.75 [1 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.10	Art. 32 K.B. 16.3.1968 Toevertrouwen motorvoertuig (geen rijbewijs) ## Art. AR 1.12.75 [10 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.2	Art. 30 1.1° K.B. 16.3.1968 Geen geldig rijbewijs/geneeskundige schifting ## Art. AR 1.12.75 [2 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.20	Art. 34.4° K.B. 16.3.1968 Niet afgeven rijbewijs (Art. 61) ## Art. AR 1.12.75 [20 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.25	Art. 48 1 K.B. 16.3.1968 Sturen tijdens verval ## Art. AR 1.12.75 [25 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.26	Art. 48.2° K.B. 16.3.1968 Sturen zonder onderzoek ## Art. AR 1.12.75 [26 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF145.29	Art. 55 Laatste Lid K.B. 16.3.1968 Rijbewijs niet ingeleverd na vordering ## Art. AR 1.12.75 [29 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95N	rijbewijs niet ingeleverd bij het overheidsorgaan dat het heeft afgegeven ## Art. art 23.3, 24.1 en 30.4 laatste alinea KB 16.3.68, art 28 en bijlage 6 KB 6.5.88 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95O.1	rijbewijs-niet houder (vanaf 1.1.92) ## Art. art 30 par 1.1 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95O.2	rijbewijs-niet houder (tot 31.12.91) ## Art. art 30.1 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95P.1	rijbewijs : gestuurd tijdens onmiddellijke intrekking (vanaf 1.1.92) ## Art. art 30 par 1.2 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95R.5	rijbewijs : niet drager (tot 31.12.91) ## Art. art 31 al 1 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95S.3	lichamelijke ongeschikt te zijn bevonden na een overtreding van de politie over het wegverkeer of een verk eersongeval (vanaf 1.1.92) ## Art. art 42 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95T.1	rijbewijs niet neergelegd ter griffie ## Art. art 46 par 1 en 8 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95T.2	identiteitskaart niet aangeboden ter griffie ## Art. art 46 par 1 en 8 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95U	gestuurd tijdens verval ## Art. art 48.1 KB 16.3.68 ##
36	rijbewijs en verval recht tot sturen	KF95V.1	gestuurd zonder in examen te zijn geslaagd (vanaf 1.1.92) ## Art. art 48.2 KB 16.3.68 ##

37	vluchtmisdrijf	KF145.11	Art. 33 Par.1.1° K.B. 16.3.1968 Vluchtmisdrijf bestuurder zonder gekwetsten ## Art. AR 1.12.75 [11 ##
37	vluchtmisdrijf	KF145.30	Art. 33 PAR.1 K.B. 16.03.1968 Vluchtmisdrijf bestuurder met gekwetsten ## Art. AR 1.12.75 [30 ##
37	vluchtmisdrijf	KF95M.1	vluchtmisdrijf zonder gekwetsten ## Art. art 33 par 1 KB 16.3.68 ##
37	vluchtmisdrijf	KF95M.2	vluchtmisdrijf met gekwetste(n) ## Art. art 33 par 1 en 2 KB 16.3.68 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.13	Art. 34.1° K.B. 16.3.1968 Intoxicatie ## Art. AR 1.12.75 [13 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.14	Art. 34.2° K.B. 16.3.1968 Besturen tijdens verbod (Art. 60) ## Art. AR 1.12.75 [14 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.15	Art. 34.3° K.B. 16.3.1968 Weigeren ademtest (Art. 59 1) ## Art. AR 1.12.75 [15 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.21	Art. 35 K.B. 16.3.1968 Dronken voeren of soortgelijke staat ## Art. AR 1.12.75 [21 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.33	Art. 34 Par.2.1° K.B. 16.03.1968 Ademanalyse ten minste 0,35 mg/l ## Art. AR 1.12.75 [33 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.41	Art. 35 KB 16.03.1968 Dronken sturen of in soortgelijke staat ## Art. AR 1.12.75 [41 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF145.6	Art. 30.1.2° K.B. 16.3.1968 Besturen tijdens verbod (Art. 55) ## Art. AR 1.12.75 [6 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF85.1	alcoholische intoxicatie ## Art. 34.1 KB 16.3.68 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF85.2	verbod een voertuig te besturen ## Art. 34.2 en 60 KB 16.3.68 ##
38	dronkenschap (verkeer)	KF85.5	dronkenschap aan het stuur ## Art. 35 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF80	politieberoep ## Art. ##
39	verkeer	KF80.00	Verkeersmisdrijven(met uitzondering van onrijwillige doding en verwonding
39	verkeer	KF90L.1	niet in staat tot sturen ## Art. 8.3 al 1 KB 1.12.75 en art29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF90L.2	niet in staat alle rijbewegingen uit te voeren ## Art. 8.3 al 2 KB 1.12.75 en art29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF90T	snelheid niet geregeld ## Art. 10.1.1 KB 1.12.75 en art29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF90W	hinderen van andere bestuurders ## Art. 10.2 al 1 KB 1.12.75 en art29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF91G	voorrang bord B1 + B5 ## Art. art 12.3.1 al 2a KB 1.12.75, art. 29 en 38 par 1.3 KB 16.3.68 en art. 1.2a KB 07.04.1976 ##
39	verkeer	KF94I	lichten - motorvoertuigen ## Art. art 30.1.1 en 2 KB 1.12.75, art 29 en 38 par 1.3 KB 16.3.68 en art 1.9 KB 7.4.76 ##
39	verkeer	KF94M	veiligheidsgordel (vanf 1.1.91) ## Art. art 35.1 KB 1.12.75, art 29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF94X	identiteitskaart ## Art. art 59.1 KB 1.12.75, en art 29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF95A	rode + oranjegele pijl ## Art. art 5 en 61.1.4 KB 1.12.75, art 29 en 38 par 1.3 KB 16.3.68 en art 1.12 KB 7.4.76 ##
39	verkeer	KF95D	rijstrook "BUS" ## Art. art 5 en 72.5 KB 1.12.75, art 29 KB 16.3.68 ##
39	verkeer	KF95L	beschadigingen ## Art. art 81.6.2 KB 1.12.75, art 29 KB 16.3.68 ##
40	inschrijving voertuigen	KF96N.1	inschrijving voertuig ## Art. art 3 par 1 KB 31.12.53 en art 29 KB 16.3.68 ##
40	inschrijving voertuigen	KF96N.3	inschrijvingsbewijs voertuig niet bij zich hebben ## Art. art 5 en 6 KB 31.12.53, art 29 KB 16.3.68 ##
40	inschrijving voertuigen	KF96P	nummerplaat op voertuig ## Art. art 8.4 KB 31.12.53, art 29 KB 16.3.68 ##
40	inschrijving voertuigen	KF96W	weigering inschrijvingsbewijs te tonen ## Art. art 23 KB 31.12.53, art 29 KB 16.3.68 ##
41	geen verzekering (verkeer)	KF86.1	niet-verzekering ## Art. 1,2 par 1,22 par 1 en 3 en 24 Wet 21.11.89 ##
41	geen verzekering (verkeer)	KF86.2	voertuig niet voorzien van een verzekeringsbewijs ## Art. 1,2 par 1,23 Wet 21.11.89 en 29 al 2 KB 16.3.68 ##
41	geen verzekering (verkeer)	KF86.3	niet-verzekering ## Art. 1,2 par 1 en 18 par 1 en 3 Wet 1.7.56 ##
42	technische controle voertuigen	KF96B	schouwingsbewijs vervallen ## Art. art 24 par 1 al 1, 81 KB 15.3.68, art 4 par 1 al 1 wet 21.6.85 ##
42	technische controle voertuigen	KF96C	schouwingsbewijs "verboden tot het verkeer" ## Art. art 24 par 1 al 4, 81 KB 15.3.68, art 4 par 1 al 1 wet 21.6.85 ##
43	geneeskunde/geneesmiddelen	KF59.01	geneeskunde-onwettig uitoefenen door niet titularis van het vereist diploma ## Art. 1-2 par 1-38 par 1 - KB n°78 van 10.11.1967 ##
43	geneeskunde/geneesmiddelen	KF59.04	geneesmiddelen - verkoop van niet geregistreerde geneesmiddelen ## Art. 6 al 2-16 Wet du 25.03.1964 ##
43	geneeskunde/geneesmiddelen	KF59.05	geneesmiddelen- verkoop van geneesmiddelen zonder medisch voorschrift ## Art. 6 al 3-16 Wet van 25.03.1964 ##
44	drugs	KF60.00	Inbreuk op de wetgeving inzake drugs
44	drugs	KF60.01	verdovende middelen-onwettig bezit ## Art. 2 bis par.1 Wet 24.02.1921 gew. 09.07.1975 - art.1-11+28 KB 31.12.1930 (art 1-2 en 32 KB 02.12.1988) ##
44	drugs	KF60.02	verdovende middelen-gebruik in groep ## Art. 3 al.1 Wet 24.02.1921 gew. 09.07.1975 - art.1-11+28 KB 31.12.1930 (art 1-2 en 32 KB 02.12.1988) ##
44	drugs	KF60.03	verdovende middelen-aan anderen het gebruik te hebben vergemakkelijkt of er toe aangezet ## Art. 3 al.2 Wet 24.02.1921 gew. 09.07.1975 - art.1-11+28 KB 31.12.1930 (art 1-2 en 32 KB 02.12.1988) ##
44	drugs	KF60.06	verdovende middelen-verzwarende omstandigheden-ouderdom van het slachtoffer ## Art. 2bis Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.06A	verdovende middelen-verzwarende omstandigheden-minderjarige meer dan 16 jaar ## Art. 2bis par.2a Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.06B	verdovende middelen-verzwarende omstandigheden-minderjarige meer dan 12 jaar en minder dan 16 jaar ## Art. 2bis par.3a Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.06C	verdovende middelen-verzwarende omstandigheden-minderjarige minder dan 12 jaar ## Art. 2bis par.4a Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.08	verdovende middelen-deelneming aan vereniging ## Art. 2 bis. Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.08A	verdovende middelen-deelneming aan vereniging-hoofd- of toekomstige activiteit ## Art. 2 bis par.3b Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.08B	verdovende middelen-deelneming aan vereniging-als hoofd ## Art. 2 bis par.4b Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.09	verdovende middelen-specifieke herhaling ## Art. 5 Wet 24.2.1921 gew. 09.07.1975 ##
44	drugs	KF60.10A	Verdovendemiddelen - dronabinol ## Art. nr 14 - art... KB 02 December 1988 ##
44	drugs	KF60.10AB	verdovende middelen-CANNABIS (haschisch-marijuana-banghi-kif) ## Art. nr 15-art. 1-11-28 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10AC	verdovende middelen-COCAINUM (Cocaine) ## Art. nr 19-art. 1-11-28 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10AF	verdovende middelen-HEROINUM (Heroïne) ## Art. nr 36 - art. 1-11-28 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10AG	verdovende middelen-HYDROCODONE (Biocodone) ## Art. nr 37 - art. 1-11-28 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10AH	verdovende middelen-METHADONUM (Mephenon) ## Art. nr 47 - art. 1-11-28 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10AI	verdovende middelen-MORPHINUM (Morphine) ## Art. nr 53 - art. 1-11-28 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10CA	verdovende middelen-AMPHETAMINE ## Art. nr 1 - art. 1 K.B. 2.12.1988 + art. 11 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10CB	verdovende middelen-METHAMPETAMINE (Pervitin) ## Art. nr 2 - art. 1 K.B. 2.12.1988 + art. 11 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10CD	verdovende middelen-ACIDE LYSERGIQUE (L.S.D) ## Art. nr 7 - art. 1 K.B. 2.12.1988 + art. 11 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10CJ	verdovende middelen-M.D.A (Extasy-XTC) ## Art. nr 26 - art. 1 K.B. 2.12.1988 + art. 11 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10CK	verdovende middelen-D.M.A (Extasy-XTC) ## Art. nr 28 - art. 1 K.B. 2.12.1988 + art. 11 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10CL	verdovende middelen-M.D.M.A. (Extasy-XTC) ## Art. nr 33 - art. 1 K.B. 2.12.1988 + art. 11 K.B. 31.12.1930 ##
44	drugs	KF60.10DB	verdovende middelen-FLUNITRAZEPAM (Rohypnol-Roche 2-Roche 4) ## Art. art. 11-29 K.B. 02.12.1988 ##
45	volksgezondheid - voeding	KF62.05	volksgezondheid-hormonen-verhandelen van dieren vetgemest met andere stoffen dan in art. 3 ## Art. 1-2-4§2-5-10§1.1a. §3 Wet 15.07.1985 ##
45	volksgezondheid - voeding	KF62.06	volksgezondheid-hormonen-verzet tegen bevoegde ambtenaar ## Art. 6-10§1.1b.3 Wet 15.07.1985 ##
45	volksgezondheid - voeding	KF62.08	volksgezondheid-hormonen-voorschrijven van stoffen (art.3) ## Art. 1-2-3-10§1.2a. §3 Wet 15.07.1985 ##
45	volksgezondheid - voeding	KF62.09	volksgezondheid-hormonen-toedienen van stoffen (art.3) ## Art. 1-2-3-10§1.2a. §3 Wet 15.07.1985 ##
45	volksgezondheid - voeding	KF62.15	volksgezondheid - invoer, vervoer en verkoop van vlees ## Art. 13-28al1-32-34 wet 5.9.1952 ##
46	dronkenschap	KF122.1	Art. 1 Par.1 B.W. 14.11.1939 openbare dronkenschap ## Art. AR 1.12.75 [1 ##
46	dronkenschap	KF97Z	dronkenschap ## Art. art 34.13 KB 15.9.76, art 1 wet 6.3.1818 ##

46	dronkenschap	KF98F	openbare dronkenschap ## Art. art 1 par 1 Besluitwet 14.11.39 ##
47	landbouw/milieu/stedenbouw	KF63.03	landbouw-dieren-niet verzorgen van dieren ## Art. 4§1-34-36.3-37-38-40-42-43 Wet 14.08.1986 ##
47	landbouw/milieu/stedenbouw	KF64.01	milieu-gevaarlijke, hinderlijke of ongezonde inrichtingen-geen vergunning ## Art. 1-849ARAB-art2en6 Wet5.5.1888 ORB15.7.1993art3-4 par1en39 par1 decVL28.6.1995-AEVL6.2.1991en7.1.1992 ##
47	landbouw/milieu/stedenbouw	KF64.04A	milieu-afvalstoffen-niet giftige afval (huishoudelijke, gevaarlijke afvalstoffen, enz...) ## Art. ORB7.3.91+AERB19.9.91 decVL2.7.81+AEVL6.2.91en13.3.91 decW5.7.85+AERW23.07.87,12.11.1987en09.04.1992 ##
47	landbouw/milieu/stedenbouw	KF64.04F	milieu-afvalstoffen-in-uit en doorvoer ## Art. Wet 09.07.1984 + KB 02.06.1987 ##
48	racisme	KF56.01	racisme en xenofobie ## Art. 1-2 en 2 Wet 30.07.1981 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.02	arbeid-werkloosheid-geen aangifte ## Art. 175 par 1.1b KB 25.11.1991 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.04	tewerkstelling van vreemde arbeiders ## Art. KB n°34 van 20.07.1967 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.60B	sociale zekerheid van de arbeiders - als werkgever verzuimd te hebben zich bij de RSZ te laten inschrijven ## Art. 21.35 wet 27/6/1969 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.60F	sociale documenten - verzuimd te hebben een personeelsregister bij te houden ## Art. 3-1° KB 8/8/1980, 11§3a KB 23/10/78 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.60H	personen die de Belgische nationaliteit niet bezitten, te hebben tewerkgesteld ## Art. 4, 27-2 KB 20/7/67 gewijz. wet 27/7/76 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.60J	bescherming van het loon van de arbeiders - verzuimt te hebben het loon van de arbeiders uit te betalen ## Art. 9, 42-1° wet 12/4/1965 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.60M	sociale zekerheid - verzuimd te hebben aangifte te doen bij de RSZ ## Art. wet 27/6/1969 gewijz. bij wet 22/12/1989 en KB 11/9/1991 ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.60N	arbeidsbescherming - gezondheid en veiligheid van de arbeiders, alsmede de salubriteit van het werk en van de werkplaatsen ## Art. art.28,28bis§6a-b,168,434.7.1,462,1.3 en 849 van het Algemeen reglement van de arbeidsbescherming ##
49	inbreuken sociale wetgeving	KF69.61C	arbeidsongevallen ## Art. Wet 10.04.1971 ##
50	handelswetgeving	KF61.07A	economische aangelegenheden-toegang tot het beroep-weigering tot inlichtingen ## Art. 15-16-17 Wet 15.12.1970 ##
50	handelswetgeving	KF61.08	economische aangelegenheden-handelswerkzaamheid zonder inschrijving in het handelsregister ## Art. 44 par 1-50 KB 20.07.1964 ##
50	handelswetgeving	KF70.01	uitlokken van inschrijvingen of aankopen van aandelen van vennootschappen art 202 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen + ## art 496 SWB ##
50	handelswetgeving	KF71.01	boekhouding en jaarrekeningen in de ondernemingen-gebrekkige boekhouding ## Art. 17 Wet 17.07.1975 ##
50	handelswetgeving	KF71.03	jaarrekeningen-laattijdige neerlegging ## Art. 10-80al.1-2-137-158-197-200-201 al.4-210 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen ##
50	handelswetgeving	KF71.04	jaarrekeningen-niet voorleging aan de algemene vergadering ## Art. 200-201 al.3 quater-210 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen ##
50	handelswetgeving	KF71.05	valsheid in jaarrekeningen ## Art. 207-208-209-210 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen ##
50	handelswetgeving	KF71.06	verboden beheersfunctie-als veroordeelde-als gefailleerde ## Art. 1-1bis-3-4 A.R.n°22 van 24.10.1934 ##
51	andere	KF35.06	gewetensbewarde-desertie in vreedstijd ## Art. 30bis-33bis-35 KB 20.02.1980 ##
51	andere	KF43.03	schuldig verzuim-weigering hulpverlening ## Art. 422bis SWB ##
51	andere	KF52.07	schending van beroepsgeheim-als bedrijfsrevisor ## Art. 27 Wet 22.07.1953 - 458 SWB ##
51	andere	KF54.01	belemmering van het verkeer-door een handeling die een aanslag uitmaakt op de verkeerswegen ## Art. 406 al.1 SWB ##
51	andere	KF54.03	belemmering van het verkeer-door enige wijze ## Art. 406 al.3 SWB ##
51	andere	KF54.04A	belemmering van het verkeer-met verwondingen,ziekte,werkombekwaamheid tot gevolg ## Art. 399-407 SWB ##
51	andere	KF67.01	radioverbindingen-onwettig houden van zend of ontvangtoestel ## Art. 1-3§1-15 Wet 30.07.1979 + 33 KB 15.10.1979 ##
51	andere	KF67.02	radioverbindingen-onwettig opvangen van radioverbindingen(vb. radardetector, scanner) ## Art. 1-4c-15 Wet 30.07.1979 + 33 KB 15.10.1979 ##
51	andere	KF67.05	onwettig gebruik van telefoonlijnen ## Art. 111-113-114-117 wet 21.3.1991 ##
51	andere	KF97E	identificatieplaat ## Art. art 2 par 1 al 1 KB 2.4.75, art 20 wet 27.12.74 ##
51	andere	KF98A	geldig vervoerbewijs ## Art. art 35.3 KB 15.9.76, art 1 wet 6.3.1818 ##
51	andere	KF98L	openbare weg belemmerd ## Art. art 551.4 SWB ##
51	andere	KF98V	geldig vervoerbewijs ## Art. art 3 en 10 KB 4.4.1895 ##
51	andere	KF99.96	Misdrijven voorzien door Militair SWB
51	andere	KF99.99	andere misdrijven
---	---	KF00.01	poging tot misdaad ## Art. 51-52-80 SWB ##
---	---	KF00.02	poging tot wanbedrijf ## Art. 51-53 SWB ##
---	---	KF01.01	herhaling-misdaad na misdaad ## Art. 54-55 SWB ##
---	---	KF01.02	herhaling-wanbedrijf na misdaad ## Art. 56al.1SWB ##
---	---	KF01.04	herhaling-wanbedrijf na wanbedrijf ## Art. 56al.2SWB ##
---	---	KF01.05	herhaling-overtreding na overtreding ## Art. 56S SWB ##
---	---	KF01.06	herhaling-gewoontemisdadigers ## Art. art.22 en 23 Wet 1.7.1964 ##
---	---	KF02.01	mededader ## Art. 66 SWB ##
---	---	KF02.01A	dader ## 66 SWB ##
---	---	KF02.01B	dader of mededader ## 66 SWB ##
---	---	KF02.02	medeplechtige ## Art. 67-69 SWB ##
---	---	KF04.02	feiten gepleegd in het buitenland door belg t.n.v. buitenlander ## Art. art.6 al3, 7§2 en 12 Voorafgaande titel WSV ##
---	---	KF99	twee veroordelingen binnen de drie jaar ## art 38 par 1.3 al 2 KB 16.3.68 gew. wet 9.6.75 ##
---	---	KF99L	burgerlijk aansprakelijk ## Art. ##
---	---	KF99R	wettige herhaling - straf niet ondergaan of niet verjaard ## Art. art 56 al 2 SWB ##
---	---	KF99S	wettige herhaling - straf ondergaan of verjaard ## Art. art 56 al 2 SWB ##

Liste des publications du Département de Criminologie Publicatielijst van de Hoofdafdeling Criminologie
--

Actualisée en janvier 2006 – Geactualiseerd in januari 2006

Ouvrages - Boeken

VANNESTE C., *Les chiffres des prisons. Des logiques économiques à leur traduction pénale*, L'Harmattan, collection Logiques Sociales, série Déviance et Société, 2001, 229 p.

Contributions à des revues et à des ouvrages collectifs **Bijdragen in tijdschriften en verzamelwerken**

2005

RENARD B., Faillibilité de la preuve scientifique et exigences de fiabilité. Quelles attentes du droit pénal ?, in *Police technique et scientifique. Les exigences d'une preuve fiable*, RENARD B. (ss dir), Actes de la journée d'étude organisée à Louvain-La-Neuve le 16 décembre 2004 par le Centre d'Etudes sur la police, Politeia/CEP, Bruxelles, décembre 2005, 15-29.

MAES E., Beknopte schets van de historische evolutie van de wettelijke onderbouw van het penitentiair regime (1830-2005), in VERBRUGGEN F., VERSTRAETEN R., VAN DAELE D., SPRIET, B. (eds), *Strafrecht als roeping, Liber amicorum Lieven Dupont* (Reeks Samenleving, Criminaliteit & Strafrechtspleging), Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2005, vol. 31A, 487-504.

VAN CAMP, T., RUBBENS, A., Tien jaar slachtofferbeleid in België : stand van zaken en kritische reflectie, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, mei 2005, 78-84.

DE FRAENE D., LEMONNE A., NAGELS C., Débats autour de la victime : entre science et politique, in *Quelles places pour les victimes dans la justice pénale ?*, La Revue de la Faculté de droit de l'U.L.B., vol.31, 2005, 55-92.

VANFRAECHEM I., LEMONNE A., Victim-Offender Mediation for Juveniles in Belgium, in *Victim-Offender Mediation with Youth Offenders in Europe*, MESTITZ A., GHETTI S. (eds), Dordrecht, Kluwer International, Spring 2005, 181-209.

VANNESTE C., coll. GOEDSEELS E., DETRY I., Pour une histoire chiffrée de quarante années de « protection de la jeunesse » quelques repères utiles, in CHRISTIAENS J., DE FRAENE D., DELENS-RAVIER I (éd.), *Protection de la jeunesse. Formes et réformes*, Bruylant, Bruxelles, 2005, 3-26.

VANNESTE C., coll. DELTENRE S., DETRY I., GOEDSEELS E., JONCKHEERE A, MAES E., De la production à l'exploitation statistique : l'intervention scientifique dans tous ses états, in VESENTINI F. (dir.), *Les chiffres du crime en débat. Regards croisés sur la statistique pénale en Belgique (1830-2005)*, Académia-Bruylant, 193-217.

VANNESTE C., « Origine étrangère » et processus décisionnels au sein des tribunaux de la jeunesse, in *Délinquance des jeunes et justice des mineurs. Les défis des migrations et de la pluralité ethnique - Youth Crime and Juvenile Justice. The challenge of migration and ethnic diversity*, QUELOZ N., BÜTIKOFER REPOND F., PITTET D., BROSSARD R., MEYER-BISCH B. (éd.), Editions Staempfli, Collection KJS – CJS (Crime, Justice and Sanctions), Volume 5, Berne, 2005, 631-650.

MAES E., De externe rechtspositie van (veroordeelde) gedetineerden, *Metanoia, Driemaandelijks contactblad Katholieke Aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen*, 2005 (1e kwartaal), 33-55.

GOEDSEELS E., VANNESTE C., DETRY I., Gerechtelijke statistieken inzake jeugddelinquentie en jeugdbescherming : een (grote) stap vooruit, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2005, 56-69.

2004

MAES E., Vijf jaar justitiehuisen : enkele cijfers over de werking van de justitiehuisen tijdens de periode 1999-2002, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2004 (november-december), nr. 6, 73-109.

RENARD B., Quelques méandres du processus de légalisation des méthodes particulières d'enquête. La loi du 6 janvier 2003, un produit fini ?, in *Les méthodes particulières de recherche. Premier bilan de la loi du 6 janvier 2003*, DESSEILLE M. Actes de la demi-journée d'étude organisée à Bruxelles le 22 mars 2004 sur ce thème par le Centre d'Etudes sur la police, Politeia/CEP, Bruxelles, 15-32.

RENARD B., LERICHE A., Deskundigenonderzoek, in *Postal memorialis*, Verbo D15, Kluwer, maart 2004, 30.

RENARD B., VANDRESSE C., La Belgique ou l'incrimination de l'organisation criminelle comme soutien des techniques d'enquête, in *Criminalité organisée : des représentations sociales aux définitions juridiques*, CESONI M. L. (ss dir.), Georg Librairie de l'Université (Genève), LGDJ (Paris), Bruylant (Bruxelles), 2004, 361-500.

DELTENRE S., MAES E., Pre-trial detention and the overcrowding of prisons in Belgium. Results from a simulation study into the possible effects of limiting the length of pre-trial detention, *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2004, nr. 4, 348-370.

DE PAUW W., DELTENRE S., HENDRICX C., WILLEMS M., Tien jaar veroordelingstatistiek, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2004, 4, 82-92.

DELTENRE S., MAES E., Simulation de l'impact de quelques changements législatifs en matière de détention avant jugement, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2004, 1, 83-117.

GOETHALS J., MAES E., Voorwaardelijke invrijheidstelling. Nederland en België door een criminologische bril, *Tijdschrift voor Criminologie*, 2004 (Jubileumuitgave - 30 jaar NVK, 45 jaar TvC: Criminologie in Nederland - Een Vlaamse spiegel), 30-41.

VANNESTE C., L'exécution des peines. L'usage de la prison de 1830 à nos jours, in *Politieke en sociale geschiedenis van justitie in België van 1830 tot heden - Histoire politique et sociale de la justice en Belgique de 1830 à nos jours*, HEIRBAUT D., ROUSSEAUX X., VELLE K. (éd.), Die Keure - La Charte, 2004, 103-122.

DUPONT-BOUCHAT M.S., CHRISTIAENS J., VANNESTE C., Jeunesse et justice (1830-2002), in *Politieke en sociale geschiedenis van justitie in België van 1830 tot heden - Histoire politique et sociale de la justice en Belgique de 1830 à nos jours*, HEIRBAUT D., ROUSSEAUX X., VELLE K. (éd.), Die Keure - La Charte, 2004, 125-157.

VANNESTE C., Les statistiques en matière de délinquance juvénile et de protection de la jeunesse : un état de la situation, in *La réaction sociale à la délinquance juvénile. Questions critiques et enjeux d'une réforme*, Les Dossiers de la Revue de Droit Pénal et de Criminologie, la Charte, 2004, n° 10, 117-132.

DETRY I., VANNESTE C., Le dessaisissement : une pratique insaisissable ?, in *La réaction sociale à la délinquance juvénile. Questions critiques et enjeux d'une réforme*, Les Dossiers de la Revue de Droit Pénal et de Criminologie, la Charte, 2004, n° 10, 185-207.

MAES E., De externe rechtspositie van (veroordeelde) gedetineerden, *Ad Rem, Tijdschrift van de Orde van Vlaamse Balies*, 2004, speciale editie (Themanummer gevangeniswezen) 12-29.

DETRY I., VANNESTE C., Une image chiffrée du recours au dessaisissement, *Journal du Droit des Jeunes*, janvier 2004, n° 231, 23-30.

2003

RENARD B., Au croisement de la recherche proactive et des écoutes téléphoniques : construction et danger du mutualisme légistique, *Revue de droit pénal et de criminologie*, 2003, 3, 321-359.

DELTENRE S., GUILLAIN, C., Du classement sans suite à la détention préventive : de la différenciation sociale appliquée par le système pénal aux usagers de drogues, in *L'usage pénal des drogues*, KAMINSKI D. (éd.), Bruxelles, De Boeck Université, Coll. "Perspectives criminologiques", 2003, 175-193

MAES E., PUT J., Armoede en vrijheidsberoving: een vicieuze cirkel ?, in *Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting*, VRANKEN J., DE BOYSER K., DIERCKX D. (eds.), Leuven/Leusden, Acco, 2003, 187-208.

MAES E., Een blik op drie jaar besluitvormingspraktijk van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling (1999-2001), *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2003, nr. 4 (juli-augustus), 400-415.

N° complet de la *Revue de Droit Pénal et de Criminologie de février 2003* - Actes de l'Interlabo du GERN du 23 mars 2001 :

VANNESTE C., Analyse de processus de décision en différentes phases et branches du système d'administration de la justice pénale, *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 2003, 2, 131-132.

RENARD B., La mise en œuvre et le suivi de l'enquête de recherche proactive : étude qualitative des facteurs influençant le processus de décision, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2003, 2, 133-167.

DELTENRE S., De l'impact des processus de décision relatifs aux condamnations prononcées sur l'évolution de la population pénitentiaire belge entre 1994 et 1998, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2003, 2, 168-20.

MAES E., Développements récents dans le processus décisionnel relatif à la libération conditionnelle en Belgique. De quelques aspects quantitatifs et qualitatifs, *Revue de Droit Pénal et de Criminologie*, 2003, 2, 206-231.

VANNESTE C., Les logiques décisionnelles des magistrats du parquet et des juges de la jeunesse à l'égard des mineurs délinquants, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2003, 2, 225-256.

2002

VANNESTE C., Délinquance et scolarité : regards croisés sur les résultats de différentes recherches, article destiné à *Custodes*, non publié (arrêt de la revue), 2002.

RENARD B., De l'automatisation de l'information policière à la systématisation de son traitement : quand les logiques de contrôle s'appuient sur les développements des technologies de l'information, in *La gestion de l'information, Seconde partie : Les contours de l'information et (les limites de) son usage*, RENARD B. (ss dir.), *Manuel de la Police*, 2002, 65, 111-133.

RENARD B., La gestion de l'information dans le cadre de la réforme des polices en Belgique, in *La gestion de l'information, Première partie : la réforme et ses impacts*, RENARD B. (ss dir.), *Manuel de la Police*, 2002, 64, 5-50 + addendum dans *Manuel de la Police*, 2002, 65, 135-141.

RENARD B., Quand l'expression de la vérité est attribuée au corps - Etat des lieux et quelques questionnements sur la légitimité de l'utilisation du polygraphe en procédure pénale, in *La Criminalistique, du mythe à la réalité quotidienne*, LERICHE A. (éd.), Kluwer, Bruxelles, 2002, 363-396.

VANNESTE C., Des logiques socio-économiques à leur traduction pénale : l'exemple de la Belgique de 1830 à nos jours, in *Sociétés et représentations, La vie judiciaire*, CREDHESS, Paris, sept. 2002, n° 14, 213-227.

DELTENRE S., MAES E., Overbevolkte gevangenen op de beklaagdenbank. Kan een begrenzing van de duur van de voorlopige hechtenis effectief bijdragen tot een 'ontvolking' van onze gevangenen?, *Winket, Tijdschrift van de Federatie van Vlaamse Gevangenisdirecteurs*, 2002, nr. 1, 6-31.

MAES E., PIETERS F., De hervorming van de voorwaardelijke invrijheidstelling in Frankrijk. Zijn er ook lessen te trekken voor de Belgische situatie?, *Tijdschrift voor Strafrecht. Jurisprudentie, nieuwe wetgeving en doctrine voor de praktijk*, 2002, nr. 1 (maart), 2-15.

MAES E., Naar een nieuwe wettelijke regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling in België? Enkele beschouwingen over de voorwaardelijke invrijheidstelling en de mogelijke oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2001, nr. 6 (november-december), 541-570, err. 2002, nr. 2, (maart-april), 187.

MAES E., Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998), *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2002, nr. 4 (juli-augustus), 340-350.

MAES E., Het leven zoals het was (is) ...in de gevangenis. Beknopte schets van de historische evolutie van het Belgische gevangeniswezen aan de hand van de belangrijkste penitentiaire regelgeving, in *Gevangen in de tijd, naar een museum over vrijheidsberoving*, VAN ROYEN, H. (ed.), Referatenboek van de studiedag georganiseerd op 18 mei 2001 in het Vormingscentrum Dr. Guislain te Gent, en ingericht door de vzw Gevangenis museum en het Dr. Guislainmuseum, Merksplas, 2002, 35-53.

RENARD B., LERICHE A., L'expertise judiciaire au pénal, in *Postal memorialis - Lexique du droit pénal et des lois spéciales*, Verbo E 180, Kluwer, juin 2002, 28.

DELTENRE S., MAES E., Effectmeting van enkele mogelijke wetswijzigingen op het vlak van de voorlopige hechtenis, *Panopticon, Tijdschrift voor strafrecht, criminologie en forensisch welzijnswerk*, 2002, nr. 3 (mei-juni), 196-211.

MAES E., Het nieuwe wettelijke kader. Historiek, inhoud en commentaren, *Metanoia, Driemaandelijks contactblad Katholieke Aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen*, maart 2002, 7-41 (overname van Deel 1 'Het nieuwe wettelijke kader: historiek, inhoud en commentaren' uit het onderzoeksrapport 'De V.I.-commissies in actie' in een door de redactie herwerkte versie).

MAES E., De V.I.-commissies 'aan de bak'. Het functioneren van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling geobserveerd (eerste werkingsjaar – 1999), *Metanoia, Driemaandelijks contactblad Katholieke Aalmoezeniersdienst bij het gevangeniswezen*, maart 2002, 48-64.

2001

RENARD B., Quand l'expression de la vérité est attribuée au corps – Etat des lieux et quelques questionnements sur la légitimité de l'utilisation du polygraphe en procédure pénale, *Manuel de la Police*, 2001, 59, 155-188.

VANNESTE C., Pénalité, criminalité, insécurité ... et économie, in *Délinquance et insécurité en Europe. Vers une pénalisation du social?*, MARY P., PAPATHEODOROU T. (éd.), Groupe Européen de Recherches sur la Justice pénale, Bruylant, Bruxelles, 2001, 47-95.

VANNESTE C., Een onderzoek over de beslissingen genomen door de parketmagistraten en de jeudrechters, *Tijdschrift voor Jeugdrecht en Kinderrechten*, december 2001/5, 193-202.

VANNESTE C., Une recherche sur les décisions prises par les magistrats du parquet et les juges de la jeunesse, *Journal du Droit des Jeunes*, septembre 2001, n° 207, 5-12.

MAES E., De V.I.-commissies 'aan de bak'. Het functioneren van de (Nederlandstalige) commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling geobserveerd (eerste werkingsjaar – 1999), *Fatik, Tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen*, 2001, nr. 91 (september), 4-14.

2000

VANNESTE C., L'évolution de la population pénitentiaire belge de 1830 à nos jours : comment et pourquoi ? Des logiques socio-économiques à leur traduction pénale, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2000, 6, 689-723.

DELTENRE S., LEBRUN V., La nouvelle directive à l'égard des usagers de drogue : changement de politiques ? Entre pénalisation de l'usage et usages de la pénalisation, *Revue de Droit pénal et de Criminologie*, 2000, 5, 534-570.

LECLERCQ S., RENARD B., Quel gage de fiabilité pour un alibi technologique ?, *Sécurité privée*, 2000, 6, 20-26.

RENARD B., VAN RENTERGHEM P., LERICHE A., Bespreking van de wet betreffende de identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken, *Vigiles, Tijdschrift voor politierecht*, 2000, 4, 120-132.

RENARD B., VAN RENTERGHEM P., LERICHE A., Discussion de la loi relative à la procédure d'identification par analyse ADN en matière pénale, *Vigiles, Revue du droit de la police*, 2000, 4, 120-132.

MAES E., Het wettelijk kader: korte historiek, inhoud en commentaren, in *Voorwaardelijke invrijheidstelling: wetgeving, predictie en begeleiding*, GOETHALS J., BOUVERNE-DE BIE M. (ed.), Gent, Academia Press, 2000, 1-57.

1999

VANDERBORGHT J., Het doel heiligt de middelen ? Proactieve recherche in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit, in *De proactieve recherche/La recherche proactive*, *Custodes*, 1999, 1, 13-32.

HAVELANGE B., RENARD B., L'analyse criminelle et la protection de la vie privée, ou les dangers de remplacer Hercule Poirot par un processeur, in *Droit des technologies de l'information : regards prospectifs*, MONTERO E. (éd.), Les 20 ans du CRID, coll. Les Cahiers du CRID, n° 16, Bruxelles, Bruylant, 1999, 217-232.

VANNESTE C., DUPIRE V., MAES E., Het N.I.C.C. en het onderzoek naar de nieuwe procedure van voorwaardelijke invrijheidstelling, *Winket, Tijdschrift van de Federatie van Vlaamse Gevangenisdirecteurs*, 1999, 40-46.

Collection des rapports et notes de recherche
Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's

Actualisée en janvier 2006 – Geactualiseerd in januari 2006

- N° 15b RENARD B., VANNESTE C. (dir.), *Het statuut van de deskundige in strafzaken*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, december 2005, (gedeeltelijke vertaling).
- N° 15a RENARD B., VANNESTE C. (dir.), *Le statut de l'expert en matière pénale*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie, Bruxelles, décembre 2005, 405 p.
- N° 14 GOOSSENS F., MAES E., DELTENRE S., VANNESTE C. (dir.), *Projet de recherche relatif à l'introduction de la surveillance électronique comme peine autonome / Onderzoeksproject inzake de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf*, Rapport final de recherche / Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie / Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, octobre/oktober 2005, 204 p. + bijl./annexes.
- N° 13 DAENINCK P., DELTENRE S., JONCKHEERE A., MAES E., VANNESTE C. (dir.), *Analyse des moyens juridiques susceptibles de réduire la détention préventive / Analyse van de juridische mogelijkheden om de toepassing van de voorlopige hechtenis te verminderen*, Rapport final de recherche / Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie / Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, mars/maart 2005, 367 p.
- N° 12 RENARD B., DELTENRE S., *L'expertise en matière pénale - Phase 1: Cartographie des pratiques*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie, Rapport final de recherche, Bruxelles, juin 2003, 138 p. + annexes.
- N° 11 DELTENRE S., MAES E., *Analyse statistique sur base de données de condamnations : plus-value et applications concrètes / Statistische analyse aan de hand van de veroordelingsgegevens : meerwaarde en praktijkvoorbeeld*, Notes de recherche / Onderzoeksnota's, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie / Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, 2000-2002.
- N° 10 MAES E., *Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998)*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, september 2001, 15 p. + bijlagen.
- N° 9 DELTENRE S., MAES E., *Effectmeting van enkele mogelijke wetswijzigingen op het vlak van de voorlopige hechtenis / Simulations de l'impact de quelques modifications législatives en matière de détention préventive*, Onderzoeksnota's/Notes de recherche, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie / Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie, Brussel/Bruxelles, 2001.
- N° 8b VANNESTE C., *De beslissingen genomen door de parketmagistraten en de jeugdrechters ten aanzien van delinquente minderjarigen*, Eindrapport (vertaling), Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, dec. 2001, 206 p. + bijlage.
- N° 8a VANNESTE C., *Les décisions prises par les magistrats du parquet et les juges de la jeunesse à l'égard des mineurs délinquants*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie, Bruxelles, juin 2001, 205 p. + annexes.
- N° 7 RENARD B., *L'usage du polygraphe en procédure pénale; analyse procédurale*, Note d'étude - Partie III de l'avis pour le Ministre de la Justice et le Collège des Procureurs généraux sur l'usage du polygraphe en procédure pénale belge, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, septembre 2000, 59-80.

- N° 6 MAES E., DUPIRE V., TORO F., VANNESTE C. (dir.), *De V.I.-commissies in actie. Onderzoek naar de werking van de in het kader van de nieuwe V.I.-wetgeving (wetten van 5 en 18 maart 1998) opgerichte commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling / Les commissions de libération conditionnelle en action. Recherche sur le fonctionnement des commissions de libération conditionnelle créées dans le cadre de la nouvelle réglementation sur la libération conditionnelle (lois des 5 et 18 mars 1998)*, Eindrapport/Rapport final de recherche, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie / Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie, Brussel/Bruxelles, augustus/août 2000, 355 p. + bijl./annexes.
- N° 5 MORMONT, C. (dir.), VANNESTE, C. (dir.), TORO, F., MARSDEN, E., SNIJDERS, J., *Etude comparative dans les 15 pays de l'Union Européenne relative au statut et modalités de l'expertise des personnes présumées ou avérées abuseurs sexuels*, Rapport final de la recherche co-financée par la Commission européenne et le Ministère de la Justice belge, Programme européen STOP, Université de Liège et Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie, octobre 1999, 192 p. + résumés en néerlandais (11 p.) et anglais (11 p.).
- N° 4 RENARD B., VANDERBORGHT J., *Recherche Proactive, révélateur d'une approche nouvelle ? Etude relative à la recherche proactive dans le cadre de la lutte contre la criminalité organisée/ Proactieve Recherche, exponent van een vernieuwde aanpak ? Onderzoek naar de proactieve recherche in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie / Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, Rapport final de recherche/Eindrapport, Bruxelles/Brussel, septembre/september 1999, 386 p.
- N° 3 SNACKEN S. (dir.), DELTENRE S., RAES A., VANNESTE C., VERHAEGHE P., *Recherche qualitative sur l'application de la détention préventive et de la liberté sous conditions / Kwalitatief onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie - Département de Criminologie / Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie / Vrije Universiteit Brussel, Bruxelles/Brussel, 1999, 244 p.
- N° 2 SNACKEN S. (dir.), DE BUCK K., D'HAENENS K., RAES A., VERHAEGHE P., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie / Vrije Universiteit Brussel, Brussel, 1997, 174 p.
- N° 1 DE BUCK K., D'HAENENS K., *Electronic Monitoring*, Studienota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie - Hoofdafdeling Criminologie, 1996, 40 p.

